

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กชพร ศรีหัตต์เข้ม. กษัตริย์นักคิดกับเศรษฐกิจยุค IMF. วารสารผาสุก 21 (ธันวาคม 2541) :4-7.
- กนก วงษ์ตระหง่าน. การเมืองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- กนก วงษ์ตระหง่าน. แนวพระราชดำริด้านการเมืองการปกครองของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- กำธร เวหน. เสถียรภาพของรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษากรณีรัฐบาลชาติชาย ชุณหะวัณ. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, 2540.
- ไกรยุทธ ชีระยาคินันท์. แนวพระราชดำริด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- เขียน ชีระวิทย์. วิกฤตการณ์การเมืองไทย : กรณีพฤษภาทมิฬ พ.ศ.2535. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2536.
- จุมพล รอดคำดี. สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ชัชรินทร์ ไชยวัฒน์. จุดไฟในนคร (ภาคพิเศษ) ธรรมราษฎร์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์สมาพันธ์ จำกัด, 2541.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช และกนก วงษ์ตระหง่าน. ภาษากับการเมือง. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ประวัติการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2538.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, บรรณาธิการ. ลำดับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง 2475-2535.
ใน เอกสารประกอบการสัมมนา 60 ปีประชาธิปไตยสิทธิเสรีประชาชนไทย. หน้า 26-31.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และดำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, บรรณาธิการ. จาก 14 ถึง 6 ตุลา.
กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2541.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และคณะ, บรรณาธิการ. จอมพล ป.พิบูลสงครามกับการเมืองไทยสมัยใหม่.
กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2536.

ชิต วิชาตรวิช. เผ่าดาวภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพร์พิทยา, 2503.

เชาวนะ ไตรมาศ. ข้อมูลพื้นฐาน 66 ปี ประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม.

กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา, 2542.

ณรงค์ พ่วงพิศ. ประวัติศาสตร์การปกครองและการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, 2527.

ณรงค์ สินสวัสดิ์. การเมืองไทย : การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ออเรียนแทลสกอตา, 2539.

ทบวงมหาวิทยาลัย. บทนำแห่งคำประกาศราชศุติเจดิมพระเกียรติคุณ. ใน จดหมายเหตุ
คำประกาศศุติพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสที่สถาบัน
อุดมศึกษาของพระราชทานทุกเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒบัณฑิตกิตติมศักดิ์
ทบวงมหาวิทยาลัย (พฤษภาคม 2493-มกราคม 2539), หน้า 5,136. กรุงเทพมหานคร :
ทบวงมหาวิทยาลัย, 2539. (จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในมหามงคลสมัยฉลองสิริราช
สมบัติครบ 50 ปี พุทธศักราช 2539).

ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. การเมืองระบบพ็อนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ. แปลโดย พรรณี ฉัตรพลรัตน์
และประกายทอง สิริสุข. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2526.

ไทยรัฐ. วันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ.2542 : 12.

นครินทร์ เมฆไตรรัฐ, บรรณาธิการ. รัฐศาสตร์-การเมือง : รวมบทความวิชาการทางรัฐศาสตร์
พ.ศ.2492-2515. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิภาษา, 2542.

นรมิต เศรษฐบุตร, บรรณาธิการ. สัญญา ธรรมศักดิ์ ชีวิตและงาน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.

นับถอยหลังก่อนเลือกคนองราชดำเนิน. ใน สารคดีพิเศษ : รวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย.
กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์กรุงเทพ (1984) จำกัด, 2541

ปวิษฐา กานนท์รังษี. สมาพันธ์หนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยกับการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการ
ปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา
การปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ประสิทธิ์ คำราชชัย. พระบรมราชาบาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชกับการส่งเสริม
ค่านิยมความซื่อสัตย์ สุจริตและคุณธรรมในวงราชการไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนัก
งานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2538.

- ปรีชา ช้างขวัญยืน. ธรรมรัฐ-ธรรมราชา. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- เปลื้อง ณ นคร. ภาษาวรรณา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด, 2542.
- พระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงของเรา. วารสารท้องถิ่น 38 (ธันวาคม 2541) : 4-9.
- พุทธทาสภิกขุ. ธรรมบรรยายชุด ทศพิศราชธรรม. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิเผยแผ่ชีวิตประเสริฐ ชมรมครูศึกษารวมแห่งประเทศไทย, 2531.
- เพ็ชรี กิตติวิทยาภัก. การเข้าถึงพระบรมราชาบาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- พระราชดำรัส "ในหลวง" ไทยยังเป็นสุวรรณภูมิ เราเห็นทองแล้วโยนทิ้งต่างชาติเขามาเก็บ. มติชน. วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2541 : 2.
- มรสุม 100 วันอันตรายบนวิกฤติเงิน-การเมืองของรัฐบาลชวน หลีกภัย. เนชั่นสุดสัปดาห์ (21-27 พฤศจิกายน 2540) : 22-23.
- ลิขิต ชีรเวทิน. วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- วรรณข อุฉนกร. ในหลวงกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2540.
- วิกฤตทางการเมืองก่อนการยุบสภาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย. จุลสารไทยคดีศึกษา 12 (สิงหาคม-ตุลาคม 2538) : 3-6.
- วิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร. การไร้เสถียรภาพของรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา : ศึกษาในเชิงปัญหาความชอบธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- วิลเลียม แบรดลีย์, และคณะ. เหตุการณ์ 6 ตุลาในทรรศนะนักวิชาการอเมริกัน. แปลโดย เอกรงค์ รั้งประทีป. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ลานนา, 2522.
- ศิริอร หริมปราณี. การศึกษาเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยในสมัยรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช กับสมัยรัฐบาลนายชวนินทร์ กล้วยวิเชียร (21 เมษายน พ.ศ.2519-20 ตุลาคม พ.ศ.2520). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ศรีศักร วัตติโกคม. ชีวิตวัฒนธรรมกับความเชื่อในสังคมไทย. ใน มองอนาคต, หน้า 30-44.

สมาคมหนังสือพิมพ์ส่วนภูมิภาคแห่งประเทศไทย. ประมวลกระแสพระราชดำรัส พระบรม

ราโชวาทพระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการ พระบรมมีมากพัน รำพัน.

กรุงเทพมหานคร : สมาคมหนังสือพิมพ์ส่วนภูมิภาคแห่งประเทศไทย, 2516.

สมบัติ จำปาเงิน. ประวัตินักพูดไทย (เล่ม 1,2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2528.

สวนิต ชมากัญ. ภาษาเพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ศรีนครินทร์, 2528.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีและกลยุทธการพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.

สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.คุณกัญญา ชรรรมงคล เรื่อง พระอัจฉริยภาพในการใช้ภาษาของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. วารสารภาษาปริทัศน์ 15 (ปีการศึกษา 2537) : 12-15.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 50 ปี แห่งการ
พัฒนาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
กรุงเทพมหานคร : บริษัทไอ.เอส พรินติ้ง เฮาส์ จำกัด, 2538.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิม
พระชนมพรรษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2537.

สำนักพระราชเลขานุการ. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ
ปี พุทธศักราช 2537. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด
(มหาชน), 2538.

สำนักพระราชเลขานุการ. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ
ตั้งแต่ พุทธศักราช 2498-2508. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แผนที่ทหาร, 2516.

สำนักพระราชเลขานุการ. พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล ใน
โอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2511-2534. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพระราชเลขานุการ, มปป. (อัดสำเนา)

สำนักพระราชเลขานุการ. พระราชดำรัสฯ วันจันทร์ที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2532. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), มปป.

สำนักพระราชเลขานุการ. พระราชดำรัสฯ วันพุธที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2534. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), มปป.

สำนักพระราชเลขานุการ. พระราชดำรัสฯ วันพุธที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2537. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2540.

- สำนักพระราชพิธี. พระราชดำรัสฯ วันจันทร์ที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2538. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), มปป.
- สำนักพระราชพิธี. พระราชดำรัสฯ วันพุธที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2539. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), มปป.
- สำนักพระราชพิธี. พระราชดำรัสฯ วันพฤหัสบดีที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2540. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), มปป.
- สำนักพระราชพิธี. พระราชดำรัสและคำกราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 และ 5 ธันวาคม พ.ศ.2511-2536. กรุงเทพมหานคร : สำนักพระราชพิธี, 2537.
- สำนักพระราชพิธี. พระราชดำรัสโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2497-2536. กรุงเทพมหานคร : สำนักพระราชพิธี, 2537. (อัครา)
- สำนักพระราชพิธี. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2511- พฤศจิกายน พ.ศ.2512. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แผนที่ทหาร, 2513.
- สำนักพระราชพิธี. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2512-พฤศจิกายน พ.ศ.2513. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แผนที่ทหาร, 2514.
- สำนักพระราชพิธี. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2513-เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2514. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แผนที่ทหาร, 2515.
- สำนักพระราชพิธี. ประมวลพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2514-เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2516. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แผนที่ทหาร, 2517.
- สำนักพระราชพิธี. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่ พุทธศักราช 2498-2508. กรุงเทพมหานคร : สำนักพระราชพิธี, 2516.
- สำนักพระราชพิธี. ทศพิธราชธรรมและหลักพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพระราชพิธี, 2516.
- สำนักพระราชพิธี. พระราชดำรัส. กรุงเทพมหานคร : สำนักพระราชพิธี, 2518.
- สุวรรณรัตน์ นุชนพรัตน์. ได้รับพระบรมราชโองการ. วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา (ธันวาคม 2541) :14-16.

- เสถียร จันทิมาธร. ชาติชาย ชุณหะวัณ ทหารนักประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2541.
- เสถียร เชยประทับ. ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารและการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- อรวรรณ ปิตันธนโสภา. การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- อรวรรณ ปิตันธนโสภา. การวิเคราะห์พระราชดำรัสในงานพิธีต่าง ๆ. วารสารนิเทศศาสตร์ 16 (ตุลาคม-ธันวาคม 2541) : 25-44.
- อรวรรณ ปิตันธนโสภา. จากการใช้คำปรึกษา เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2543.
- อรวรรณ ปิตันธนโสภา. วาทวิทยาในประวัติศาสตร์ไทย : ยุคกรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- อรวรรณ ปิตันธนโสภา. วาทวิทยาในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการวิเคราะห์เชิงคุณภาพแบบ cluster analysis. วารสารนิเทศศาสตร์ 16 (มิถุนายน-สิงหาคม 2541) : 3-22.
- อรวรรณ ปิตันธนโสภา. วาทะสำคัญของไทยและการวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อรวรรณ ปิตันธนโสภา. หลักและปรัชญาของวาทวิทยา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโหมคิด และคณะ. การสื่อสารและสารสนเทศในสมัยรัชกาลที่ 9. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ภาษาอังกฤษ

- Berlo, David K, Lenert, James B., and Mertz, Robert J. "Dimensions for valuating the Acceptability of Message Sources." Public Opinion Quarterly 33 (1970) : 563-576.
- Bitzer, Lloyd F. "Rhetorical Situation" Contemporary Rhetoric. Illinois : Douglas Ehninger, Foresman and Company, 1972.
- Cooper, Lane (Trans). The Rhetoric of Aristotle. New York : Appleton Century-Crofts, 1960.

- John, J. Makay. Public Speaking Theory into Practice. Second edition. Florida : Harcourt Brace College, 1995.
- Narongchai Akrasanee. Thai-Japanese Economic Relations in Current Development in Thai-Japanese Economic Relations : Trade and Investment. Bangkok : Thammasart University Press, 1980.
- Perelman, Chaim and L'Olbrechts-Tyteca. The New Rhetoric A Treatise on Argumentation. Notre Dame : The University of Notre Dame Press, 1969.
- Roderick, Hart. Modern Rhetorical Criticism. Illinois : Scott Foresman/Lihle Brown, 1990.
- Roger, Everett M. and Shoemaker, Floyd F. Communication of Innovation : A Cross-Cultural Approach. New York : The Free Press, 1971.
- Shimp, Terence A. and M. Wayne, DeLozier. Promotion Management and Marketing Communications. New York : The Dryden Press., 1985.
- Toulmin, Stephen Edelston. The Uses of Argument. New York : Cambridge University Press, 1964.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- จารึก อรรถกถาวิสุทธิ. ศึกษาศาสตร์หน้าหนึ่ง. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสยามบิตชีเนตแอนด์พริ้นติง จำกัด, 2537.
- จิตศิริ สัจจญาณ. การแตกแยกของพรรคการเมืองในรัฐบาลผสม : ศึกษาเปรียบเทียบกรณีรัฐบาลผสมของนายชวน หลีกภัย กับรัฐบาลผสมของนายบรรหาร ศิลปอาชา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- เจฎีกา เอกแสงศรี. ความเห็นห่างทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณีการบริหารราชการของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ระหว่างมีนาคม 2536-มีนาคม 2539. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ชวน-บรรหาร ชิงคำ ทางตรงชิงนายกรัฐมนตรี. เนชั่นสุดสัปดาห์ (30 มิถุนายน 2538-6 กรกฎาคม 2538) : 8-9.
- แถมสุข นุ่มนนท์. พรรคประชาธิปไตยสมัยนายชวน หลีกภัย (พ.ศ.2534-2538). วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร 17 (พฤษภาคม 2540) : 33-77.
- ที่สุดของชาติจัดตั้ง รัฐบาลคู่ชาติหนึ่งวาระไม่เอาใจ. เนชั่นสุดสัปดาห์ (15-21 สิงหาคม 2540) : 8-12.
- แนวโน้มรัฐบาล "ชวน" แนวโน้มบริหารไม่ได้ แนวโน้มของการยุบสภา. มติชนสุดสัปดาห์ (21 ธันวาคม 2542) : 9-11.
- บุญศรี ยีหะมะ. หนังสือพิมพ์ไทยกับนายกรัฐมนตรี : กรณีศึกษาภาวะผู้นำของชวน หลีกภัย (2535-2538). วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- ประเวศ วะสี. บนเส้นทางชีวิต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2541.
- ป๊วย อึ้งภากรณ์. อันเนื่องมาแต่ 6 ตุลาคม 2519. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเคล็ดไทย จำกัด, 2523.
- พรรคประชา อินทรวินัยนันท์, บรรณาธิการ. รวมประวัตินายกรัฐมนตรีและประวัติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย. กรุงเทพมหานคร : เมจิกโปรดักชั่น จำกัด, 2531.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. เศรษฐกิจการเมืองยุครัฐบาลชวน หลีกภัย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทแมนเจอร์มีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน), 2538.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. อนิจลักษณะของการเมืองไทย : เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ว่าด้วยการเมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผู้จัดการ, 2536.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ และอุกฤษฏ์ ปัทมานันท์, บรรณาธิการ. เสน่ห์ จามริก : รัฐศาสตร์กับการเมืองไทย เรื่องการเมืองไทยกับปฏิวัติตุลาคมน. กรุงเทพมหานคร : มุทนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2530.
- ลิขิต ชีรเวทิน. การเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- วันชัย วิบูลย์กาญจน์. บทบาทรัฐสภาไทยในการควบคุมรัฐบาลโดยอาศัยการเปิดอภิปรายทั่วไป : ศึกษากรณีควบคุมรัฐบาลชาติชาย และรัฐบาลชวน. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- วิทย์ญู ทิพยมณฑา. การเปรียบเทียบสมรรถนะของพรรคการเมืองไทยในการสนองตอบความต้องการของประชาชนในช่วงสมัยของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ชุดที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วุฒิชัย ศิริพฤษนันท์. เสถียรภาพทางการเมืองกับตลาดหลักทรัพย์ : ศึกษาจากดัชนีราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ศิวบูรณ์ เชาวศิลป์. ความขัดแย้งในรัฐบาลชวน หลีกภัย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ธนธิญา นนุแก้ว. ไอ้ว่า โลกาภิวัตน์ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์สมาพันธ์ จำกัด, 2538.
- สมบัติ จำปาเงิน. ประวัตินักพูดไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2528.
- สองปี หกเดือนของพลเอกชวลิต. อาทิตย์ (29 พฤศจิกายน 2539-5 ธันวาคม 2539) : 12.
- ศีดา สอนศรี. การเมืองการปกครองไทย (พ.ศ.2417-2528) : วิเคราะห์เนื้อหาของสิ่งพิมพ์ที่เขียนและ/หรือพิมพ์ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.
- สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ. แผนชิงชาติไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์สมาพันธ์ จำกัด, 2534.
- เสวี บัวแก้ว. บทบาทผู้นำทางการเมืองของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ.2523-2526). วิทยานิพนธ์ปริญญาตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

อภิปรายไม่ไว้วางใจระเบิดลูกตุ้มท้าย ชวติคเข้าสังหาร. อาทิตย์ (25-31 กรกฎาคม 2540) : 15-20.
อานันท์ชี้ทางออกวิกฤตต่อรัฐบาลชวติค ขงใจยุทธ : ถอยออกไปให้คนอื่น. มติชน (12 สิงหาคม
2540) : 14.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

ย่อพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
แสดงแก่ประชาชนชาวไทย เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ (พ.ศ.2496-2510)
และวันเฉลิมพระชนมพรรษา (พ.ศ.2511-2542)

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2497
ทรงกล่าวถึงการทำความดีจะทำให้ทุกคนผ่านพ้นอุปสรรคทุกอย่าง

กระแสรราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2499
ทรงมีพระราชประสงค์ให้คนไทยปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศไทย

กระแสรราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2500
ทรงกล่าวถึงการเฉลิมฉลองพระพุทธศาสนา 25 ศตวรรษ และการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ซึ่งทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยการ ไปเลือกตั้ง และประพฤติตนด้วยความสุจริตเพื่อประเทศไทย

กระแสรราชดำรัส พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2501

ทรงกล่าวขอใจในไมตรีที่ประชาชนมีต่อพระองค์ และทรงขอให้ทุกคนความสามัคคีกันซึ่งจะสร้างความสำเร็จแก่ประเทศไทย

กระแสรราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2502
ทรงกล่าวขอใจในการต้อนรับจากการเยือนประชาชนภาคเหนือ การผ่านพ้นโรคระบาดด้วยความร่วมมือกันของทุกฝ่าย และทรงขอให้ประชาชนทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริต และสามัคคีกันเพื่อประโยชน์ของประเทศไทย

กระแสรราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2503
ทรงกล่าวขอใจประชาชนที่ให้การต้อนรับเมื่อเยือนจังหวัดต่าง ๆ การผ่านพ้นภัยธรรมชาติและโรคระบาดด้วยความร่วมมือกันของทุกฝ่าย และในปีนี้จะมีการถวายการต้อนรับเจ้าหญิงอเล็กซานดราแห่งเคนต์ โดยทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันถวายการต้อนรับ อีกทั้งแผนการเสด็จเยือนนานาประเทศที่จะเริ่มขึ้นเป็นเวลา 6 เดือนข้างหน้า และสิ่งสำคัญทรงขอให้ประชาชนช่วยกันประหยัด เพื่อเศรษฐกิจของประเทศ

กระแสพระราชดำริ

ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2504

ทรงกล่าวถึงการเสด็จเยือนนานาประเทศที่ผ่านพ้นไปด้วยดี ทรงสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ และทรงวิพากษ์วิจารณ์ถึงปัญหาภัยคอมมิวนิสต์ของประเทศต่าง ๆ

กระแสพระราชดำริ

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยวันขึ้นปีใหม่ 2505

ทรงกล่าวขอขอบใจในไมตรีจิตของทุกฝ่ายในระหว่างการเดินทางเสด็จเยือนต่างประเทศและการร่วมกันต้อนรับแขกเมืองต่างประเทศ ทรงให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐบาล และทรงวิพากษ์วิจารณ์ภัยคอมมิวนิสต์โดยใช้ความสามัคคีของประชาชนชาวไทย

กระแสพระราชดำริ

ในวันขึ้นปีใหม่ 2506

ทรงกล่าวห่วงใยถึงภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นภายในประเทศ ความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ในการเสด็จเยือนต่างประเทศ และทรงกล่าวเน้นย้ำถึงความสามัคคีเพื่อร่วมมือกันป้องกันประเทศในด้านต่าง ๆ

กระแสพระราชดำริ

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2507

ทรงกล่าวถึงความสัมพันธ์ไมตรีในการเยือนประเทศญี่ปุ่น จีน และฟิลิปปินส์ พร้อมทั้งการเสด็จเยือนประเทศไทยของสมเด็จพระราชินี อูเลียนา แห่งเนเธอร์แลนด์ ทรงกล่าวสนับสนุนโครงการของรัฐบาล และทรงแสดงความเสียพระทัยในการอสัญกรรมของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นอกจากนี้ยังทรงมุ่งหวังให้ประชาชนมีความสามัคคีเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ เพื่อพ้นภัยคอมมิวนิสต์

พระบรมราโชวาท

ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2508

ทรงกล่าวถึงไมตรีจากนานาประเทศที่ได้รับจากการเยือนต่างประเทศ ถ้อยพิบัติค้ำคูณทุกภัยในภาคกลางซึ่งทำให้ประชาชนเกิดความเสียหาย ทรงกล่าวสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาล และทรงมุ่งหวังให้ประชาชนมีความสามัคคีเพื่อความเจริญของประเทศชาติ

กระแสพระราชดำริ

ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2509

ทรงสนับสนุนโครงการรัฐบาล ด้านความสัมพันธ์ต่างประเทศทรงกล่าวถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในรอบปี และทรงห่วงใยภัยคอมมิวนิสต์ที่เริ่มทวีความรุนแรง โดยทรงมุ่งหวังให้ประชาชนมีความสามัคคีเพื่อความเจริญของประเทศ

กระแสดพระราชาดำรัส

ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2510

ทรงกล่าวถึงการเสด็จเยือนประเทศในแถบยุโรป ทรงกล่าวห่วงใยอุทกภัยทางภาคเหนือซึ่งผ่านพ้นมาได้ด้วยความร่วมมือกันของทุกฝ่าย และทรงห่วงใยภัยคอมมิวนิสต์

กระแสดพระราชาดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ 2511

วันอาทิตย์ที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2510

ทรงกล่าวถึงการเสด็จเยือนต่างประเทศ และทรงให้การสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาล และยังคงทรงห่วงใยภัยคอมมิวนิสต์ โดยทรงมุ่งหวังให้ประชาชนตั้งอยู่ในความสามัคคีเพื่อบ้านเมือง

พระบรมราโชวาท

ในโอกาสที่สถาปนและองค์การที่เกี่ยวกับศาสนา

เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล และทูลเกล้าฯ ถวายถึงของ

เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

วันพุธที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2511

ทรงมุ่งเน้นให้ทุกคนสามัคคีกัน ไม่เบียดเบียนกัน ถึงแม้จะต่างศาสนา

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ครู และนักเรียนที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพร

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพฤหัสบดีที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2511

ทรงกล่าวถึงการถวายพระพรของประชาชนว่าให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเจริญ ซึ่งพระองค์จะทรงเจริญทางสุขภาพจิต ได้ก็ด้วยประชาชนทุกคนช่วยกันขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยการปฏิบัติตนให้ติดตามหน้าที่ของตน

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2512

ทรงกล่าวถึงการไม่เบียดเบียนกันของประชาชน ทั้งในส่วนของศาสนาต่าง ๆ และนักเรียน นักศึกษาต่าง ๆ ต้องไม่เบียดเบียน ทำร้ายกัน อีกทั้งประชาชนต่าง ๆ ก็ไม่เบียดเบียนกันเช่นกัน

พระบรมราโชวาท

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2513

ทรงมุ่งหวังให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เรียบร้อย ทรงเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งกันของเด็ก และผู้ใหญ่ที่เกิดจากด้านความคิด

พระบรมราโชวาท

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2514

ทรงมุ่งหวังให้ทุกคนปฏิบัติตนด้วยความรอบคอบ มีปัญญา ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ในขณะที่กำลังเผชิญกับภาวะวิกฤติการณ์ทางการเมือง

พระบรมราโชวาท

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2516

ทรงมุ่งหวังให้ประชาชนทุกคนปฏิบัติหน้าที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมและแก่ตนเอง โดยเป็นผู้มีความยุติธรรม มีเหตุผล

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2517

ทรงมีพระราชประสงค์ให้ประชาชนไม่เบียดเบียนกันและอยู่อย่างพอมิพอกิน

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม 2518

ทรงมุ่งหวังให้ทุกคนปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเพื่อความเจริญของประเทศชาติ โดยการตั้งสมมติ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม 2519

ทรงขอให้ประชาชนมีความเมตตา และรักษาความเป็นชาติไทยให้อยู่เป็นปึกแผ่นตลอดไป

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม 2520

ทรงมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความสามัคคีเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม 2521

ทรงมีพระราชประสงค์ให้คนไทยทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และสามัคคี

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2523

ทรงกล่าวถึงแนวพระราชดำริเรื่องธนาคารข้าวและธนาคารโคกระบือ และการที่ทรงให้ความช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2524

ทรงขอให้ประชาชนมีความสามัคคี และกล่าวถึงโครงการพัฒนา ซึ่งต้องอาศัยความสามัคคีของประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ทุกคน

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม 2525

ทรงเล่าถึงพระอาการประชวรที่เกิดขึ้น ทรงกล่าวถึงโครงการด้านการพัฒนา อันได้แก่ ธนาคารโคกระบือ และธนาคารข้าว อีกทั้งทรงขอให้ประชาชนปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และไม่เบียดเบียนผู้อื่น

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2526

ทรงกล่าวถึงความสามัคคี ทรงขอให้ทุกฝ่ายมีความสามัคคีกันเพื่อทำงานต่างๆ ให้เรียบร้อย กล่าวถึงปัญหาน้ำท่วมที่ต้องร่วมกันแก้ไข

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2527

มีพระราชประสงค์ให้ประชาชนตั้งอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานต่าง ๆ และทรงกล่าวถึงงบประมาณที่ทรงใช้ในโครงการต่าง ๆ

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2528

มีพระราชประสงค์ให้ทุกคนสามัคคีกัน เพื่อจะได้ผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2529

ทรงกล่าวถึงการทำความดี และการป้องกันปัญหาน้ำท่วม

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2531

มีพระราชประสงค์ให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ หรืองานต่าง ๆ ด้วยความมิตติ และเป็นประโยชน์
ต่อส่วนรวม

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2532

มีพระราชประสงค์ให้ประชาชนคิดด้วยสติสัมปชัญญะในการทำงานต่าง ๆ และ ทรงกล่าวถึงสาเหตุและวิธี
การแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2533

ทรงมีพระราชประสงค์ให้ประชาชนมีสติสัมปชัญญะในการปฏิบัติงานต่าง ๆ แนวพระราชดำริในการแก้
ปัญหามลภาวะเป็นพิษ

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2534

ทรงมุ่งหวังให้ประชาชนมีความสามัคคี ทรงกล่าวถึงการอยู่อย่างพอกพูนกัน ทรงกล่าวถึงการพระราชดำริใน
การพัฒนาประเทศ

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2535

ทรงกล่าวถึงการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง การพระราชทานความซึ้งเหลือแก่ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ และ
มีพระราชประสงค์ให้ประชาชนสามัคคีกันเพื่อประเทศชาติ

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2536

พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและการขาดแคลนน้ำ และทรงกล่าวถึงการร่วม
มือกันปฏิบัติหน้าที่ของประชาชนทุกคน

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2537

ทรงกล่าวถึงความสามัคคี มีพระราชประสงค์ให้คนไทยสามัคคีกัน กล่าวถึงหนังสือติโดที่ราชได้จะนำเข้ามา
นิรภัยพัฒนา และแนวทฤษฎีใหม่ โครงการปากหนังสือซึ่งจะนำมาแก้ไขการขาดแคลนน้ำจืด และโครงการอนุรักษ์และ
ฟื้นฟูสภาพป่า

พระราชดำรัส

วันจันทร์ที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2538

ทรงกล่าวถึงแนวพระราชดำริในการแก้ปัญหาหน้าท่วม รวมไปถึงโครงการแก้มลิงที่เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหน้าท่วม ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจกัน นอกจากนี้ ยังทรงกล่าวถึงทฤษฎีใหม่ที่จะมีส่วนช่วยเกษตรกรไทย และในปีที่ผ่านมา ความสำเร็จและการสวรรคตของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2539

ทรงกล่าวถึงการเฉลิมฉลองปีกาญจนาภิเษก และกล่าวถึงโครงการพระราชดำริ

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2540

ทรงกล่าวถึงการทำให้โครงการแก้มลิง ที่นำมาแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ทรงเสนอแนวทางการอยู่อาศัยอย่างเศรษฐกิจพอเพียงในสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ และแนวทฤษฎีใหม่เพื่อเกษตรกร ซึ่งแนวพระราชดำริต่าง ๆ ที่พระราชทานยังมุ่งเน้นความสามัคคีเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ลุล่วงไปได้

พระราชดำรัส

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2541

ทรงอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง โดยทรงมีพระราชประสงค์ให้ประชาชนอยู่อาศัยอย่างพอเพียงและไม่เบียดเบียนผู้อื่น นอกจากนี้ทรงอธิบายถึง “ทฤษฎีใหม่” ในด้านการเกษตร และยังทรงขอให้คนไทยมีความเพียรและอดทน ในการอยู่อาศัยอย่างเศรษฐกิจพอเพียงและใช้แนวพระราชดำริเรื่องทฤษฎีใหม่ อีกทั้งยังทรงกล่าวถึงวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมาจากความทุจริตและความโลภ

พระราชดำรัส

วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2542

ทรงกล่าวถึงปัญหา Y2K หรือปี 2000 ที่จะมาถึง ว่าเป็นการวิตกกังวลกันไปเอง ทรงอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้แก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ทฤษฎีใหม่ และโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ และคุณธรรมในเรื่องการละเว้นการทุจริตซึ่งเป็นที่มาของวิกฤตครั้งนี้

ภาคผนวก ข.

กระแสพระราชดำริ ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๕๗^(๑)

ประชาชนชาวไทย

พรุ่งนี้จะเป็นวันขึ้นปีพุทธศักราช ๒๕๕๗ แล้ว ด้วยความจริงใจ ข้าพเจ้าขอส่งพรปีใหม่มาซึ่งท่านทั้งปวงทั่วกัน
 ถ้าวัดโดยทั่วไป เราได้ผ่านปี ๒๕๕๖ มาโดยเรียบร้อย แม้จะมีอุปสรรคบ้างก็ตามแต่ประเทศชาติของเรามีเจริญพัฒนา
 และสามารถฟื้นฝ่าอุปสรรค ซึ่งอาจมีมาข้างหน้าอีก ก็ด้วยอาศัยที่ท่านทั้งหลายต้องร่วมใจกันและต่างตั้งหน้าป็นที่ด้วยความดีมุ่ง
 ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นประการสำคัญ บางท่านอาจท้วงว่า ทำดีก็มีได้อะไร บางคนที่ไม่ทำความดีก็จับได้ความสบายก็มี ข้อนี้ ถ้า
 ดูแต่เพียงผิวเผิน การอาจเป็นได้ว่า แต่เพียงเชื่อได้ละหรือว่าผู้ที่ทำความไม่ดีนั้น มีความสุขสบายจริง อย่างน้อยในเรื่องอีกแห่งหัวใจ
 ของเขา อาจไม่มีสุขเลย หากมีทุกข์อยู่ก็ได้ และสุขที่เรานั้นเขามีอยู่นั้นก็เพียงชั่วแฉับเท่านั้น ความหลักพระพุทธานุภาพ บুদ্ধคณา
 ประกอบความดี ความดีนั้นย่อมสนองตอบ และความสุขความดีนี้แหละในที่สุดก็ย่อมจะชนะ ข้าพเจ้าจึงขอชักชวนแต่ละท่านให้
 พยายามบำเพ็ญความดี ด้วยน้ำใจอันบริสุทธิ์แม้บางโอกาสอาจจะต้องเสียสละบ้าง ก็จงมานะอย่าทอดทิ้ง จงศรัทธามานตามศรัทธา
 ใจกันให้มั่นคง ทั้งนี้เพื่อความสุขสวัสดิ์ของท่าน และเพื่อความวัฒนาถาวรของประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราทั้งหลาย

ในโอกาสนี้ขออวย พระศรีรัตนตรัยจงคุ้มครองทุกท่านให้ปราศจากโรคและภัยทั้งปวง มีความสุขกายสบายใจพร้อมด้วย
 พรอันเป็นมงคลสำหรับปีใหม่ทุกประการ

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^(๑) จากพระราชดำริ ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2497-2536 สำนักพระราชวัง (อัดสำเนา)

กระแสพระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๕๘

วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

ประชาชนชาวไทย

ในศกวารณขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๕๘ เป็นโอกาสอันดีที่ข้าพเจ้าจะได้ปรารถนาและอวยพรแก่มวลชนชาวไทย ทั้งที่
เคยกระทำมา

ก่อนอื่น ขอขอบใจทุกท่าน ที่ได้แสวงโมศจริตอันดีต่อข้าพเจ้าและพระราชินีกับลูก ๆ ตลอดจน เมื่อเร็ว ๆ นี้ ข้าพเจ้า
และพระราชินี ได้มีโอกาสไปเยือน ทุกข์สุข ของประชาชนในส่วนภูมิภาคหลายจังหวัด เราทั้งสองมีความชื่นชมยิ่งนักที่ได้รับการ
ต้อนรับเป็นอย่างดีทุกหนแห่งที่ผ่านไป และมีความยินดีเป็นอันมากที่ได้แลเห็นความสามัคคีกลมเกลียวของทุกฝ่ายในจังหวัดเหล่า
นั้น จึงขอแสดงความขอบใจเป็นพิเศษในโอกาสนี้ด้วย

อันกิจการบ้านเมือง และสถานการณ์ของโลก ในรอบปีที่แล้วมา แต่ละประเทศก็ดูแสดงที่ท่าว่า มุ่งประสงค์ในสันติ แต่
กระนั้น ปรากฏการณ์ความไม่สงบ ก็ยังอุบัติขึ้นหลายแห่ง เราจึงไม่ควรประมาท ถ้าหากเราชาวไทยยังคงมีความสามัคคีพร้อมเพรียง
กันโดยทั่วไปอย่างที่ได้ประจักษ์แก่ข้าพเจ้า ในคราวไปเยือนจังหวัดต่าง ๆ นี้แล้ว ก็จะช่วยเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นแก่ประเทศชาติ
ให้อยู่ในฐานะสามารถเผชิญเหตุการณ์ที่จะมีมาในภายหน้าได้ดี ฉะนั้น ขอทุกฝ่ายจงตั้งใจร่วมกันสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศ
ชาติ ยึดมั่นในอุดมคติที่จะปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวมเพื่อประเทศของเราจะได้เจริญพัฒนา
สถาพรสืบไป

ในวาระอันเป็นมงคลนี้ ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีวิศนคร์ จงปกป้องคุ้มครองทุก ๆ ท่าน ให้พ้นจากทุกภัยโรคภัย
ทั้งปวง ขอจงมีความสุขและความเจริญสมบูรณ์ในปีใหม่โดยทั่วกัน.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^(๑) จากพระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2497-2536 สำนักพระราชวัง (อัครเสนา) หรือหนังสือประมวลพระราชดำรัส
และพระบรมราชโองการที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่พุทธศักราช 2498-2508 (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราช
ทานในงานพระราชทานเพลิงศพ นายอานงราชกิจ (เจริญ มุขอรัคพันธ์) ม.ป.ช., ม.ว.ม, ท.จ.ว

กระแสพระราชดำรัส^(๑)
พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๐
วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๘

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสเฉลิมฉลอง ทุทธศักราช ๒๕๐๐ นี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะได้อวยพรแก่ท่านทั้งปวง อีกวาระหนึ่ง ก่อนอื่นขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มีไมตรีจิตแสดงความชื่นชมอนุโมทนาช่วยในการบรรเทาอุปสรรคของข้าพเจ้า ในการนี้ข้าพเจ้าก็ได้มีโอกาสปฏิบัติศาสนกิจจนได้ความสมควรเป็นที่พอใจ จึงขอแบ่งส่วนกุศลให้แก่ท่านทั้งปวงด้วย

ปีใหม่ที่จะถึงนี้ เป็นปีที่เราชาวพุทธศาสนิกควรมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะพระพุทธศาสนาได้เจริญอันยาวนานครบ ๒๕ ศตวรรษ เป็นโอกาสอันดีที่เราควรน้อมจิตระลึกถึงพระคุณของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเฉลิมฉลองกันด้วยความตั้งใจพยายามปฏิบัติคนคนดีแห่งสอนของพระองค์ นอกจากนี้ ยังประจำกับจะมีการเถลิงถวัลย์ราชสมบัติของพระมหากษัตริย์อีกด้วย นับว่าเป็นปีที่มีความสำคัญ ซึ่งท่านทั้งหลายจะได้ใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของตนในการนี้พร้อมกันทั่วประเทศ ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความหวังว่า ทุก ๆ ฝ่ายคงจะไม่ละเลงในอันจะบำเพ็ญกรณียกิจตามหน้าที่ของตน เพื่อเป็นผลดีแก่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเราต่างขาดความพร้อมเพรียงในการนี้เสียแล้วก็ยากที่ระบอบประชาธิปไตยของเราจักเจริญวัฒนาได้จนครบ

ในวาระอันเป็นมงคลนี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายตั้งปณิธานร่วมกันด้วยว่าจะประพฤติตนเป็นพลเมืองดีของชาติ ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และบทกฎหมายของบ้านเมืองประกอบอาชีพด้วยความสุจริตซื่อสัตย์สุจริต ให้บังเกิดประโยชน์ในการที่จะช่วยสร้างตนเองและครอบครัวให้ผาสุกสมบูรณ์ ก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมั่นคงในทางเศรษฐกิจของชาติ นำสันติสุขและความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราสืบไป

ในที่สุดนี้ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมายังท่านทั้งหลาย และขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงช่วยคุ้มครองชาวไทยให้สถิตสถาพร ปกป้องพหุภคนิกรชาวไทยให้พ้นจากภัยพิบัติทั้งปวง ประสพแต่ศิริมงคลที่พัฒนามั่นคง มีความสุขสันต์ทั่วทิศปีพุทธศักราช 2500 นี้ ทั้งวัน เทอญ.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^(๑) จากพระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2497-2536 สำนักพระราชพิธี (อัครราชทูต) หรือหนังสือประมวลพระราชดำรัส และพระบรมราชโองการที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่พุทธศักราช 2498-2508 (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงศพ นายจันทราภัก (เจริญ บุญศรีพันธุ์) น.ป.ช., น.ว.น., พ.จ.ว.)

กระแสดพระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๑

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๐

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสขึ้นปีใหม่พุทธศักราช ๒๕๐๑ นี้ ข้าพเจ้าขอส่งความสุขและความปรารถนาอันดีมายังท่านทั้งหลาย อีกวาระหนึ่ง

อิสระคือ ไมตรีซึ่งท่านทั้งปวงได้แสดงแก่ข้าพเจ้าและพระราชินีตลอดมา ทั้งโดยเฉพาะในคราวที่ถูกหญิงจุฬาราชวงศ์เกิดนั้น เป็นที่ชื่นชมแก่เราเป็นอันมาก ความหวังดีของท่านทั้งปวงนั้น เป็นกำลังใจแก่เราอยู่เสมอ จึงขอถือโอกาสนี้แสดงความขอบใจโดยทั่วกันด้วย

ในขวบปีที่ล่วงมา ได้มีเหตุการณ์ต่าง ๆ อันมีความสำคัญแก่ชาติบ้านเมือง ดังที่ได้ทราบกันอยู่แล้ว นับได้ว่าประชาชนของเราได้ผ่านห้วงเสียดำคัญขั้นหนึ่งแล้ว ต่อไปนี้ จึงเป็นหน้าที่ของเราทั้งปวงที่จะต้องช่วยกันประคับประคองให้กิจการงานของชาติบ้านเมืองดำเนินไปด้วยดี เพื่อความเจริญผาสุกของประเทศชาติ ในการนี้ความสามัคคีประนีประนอมซึ่งกันและกันเป็นตั้งอันเป็นและพึงปรารถนาอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความหวังว่าชาวไทยทุกคนคงจะพยายามรักษาความสามัคคีกลมเกลียวกันดังว่ำนั้น และตั้งใจปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของตนให้เป็นไปอย่างดีที่สุดที่จะพึงทำได้ ทั้งนี้เพื่อช่วยกันสร้างเสริมความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติของเราสืบไป

ขออวยพระศรีวิฑูรย์แก่ผู้คุ้มครองท่านทั้งหลาย ให้พ้นจากโรคภัยและอุบัติเหตุอันมีความสุขความดีราญตลอดปี ๒๕๐๑ นี้ทั่วกัน เทอญ.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๑) จากพระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ. 2497-2536 สำนักกราบทูลฯ (อัครราชทูต) หรือหนังสือประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่พุทธศักราช 2498-2508 (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงศพ นายอานรรณกิจ (เจริญ บุญศรีพันธุ์) บ.ป.ช., น.ว.ม., พ.ศ. ๖)

กระแสพระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๓

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๒

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสขึ้นพุทธศักราช ๒๕๐๓ ข้าพเจ้าขอส่งพรปีใหม่และความปรารถนาดีมาซึ่งทุก ๆ ท่าน

ข้าพเจ้ามีความชื่นชมในไมตรีที่ท่านทั้งหลายแสดงแก่เรามา การต้อนรับอย่างดีและพร้อมเพรียงที่ข้าพเจ้าและพระราชินีได้รับในคราวไปเยือนจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ เมื่อเดือนมีนาคมที่แล้วก็ดี ความเอาใจใส่และความปรารถนาดีของท่านทั้งหลาย ในวาระครบรอบวันเกิดของข้าพเจ้าก็ดี ล้วนเป็นการแสดงน้ำใจอหิ ที่ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งยิ่งนัก ขอถือโอกาสขอใจด้วยทั่วกัน

ในขอบปีที่จะตุลศักราชนี้ เหตุการณ์ภายในประเทศของเรานั้น กล่าวโดยทั่วไปก็นับว่าได้ผ่านไปโดยเรียบร้อย แม้เราจะได้ประสบภัยธรรมชาติ มีอุทกภัยและโรคระบาด เช่น อหิวาตกโรคและโรคไข้ทรพิษเป็นต้น ซึ่งกระทบกระเทือนชีวิตและความผาสุกของประชาชนพลเมืองไม่น้อย แต่ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งทางเจ้าหน้าที่และประชาชนเอง โรคและภัยเหล่านี้ก็ได้รับการควบคุมอย่างเข้มแข็งจนระงับเบาบางลงได้ อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายอย่าได้มีความประมาท เพราะโรคและภัย เช่นว่านี้อ่อนจะเกิดขึ้นอีกได้ทางที่คิดต้องช่วยกันระมัดระวังป้องกันไว้ก่อนเสมอ ถ้าหากจะเกิดโรคหรือภัยเหล่านี้ขึ้นมาอีกเมื่อใด ก็พร้อมที่จะขจัดได้ทัน

ในปีี้เรามีโอกาสถวายการต้อนรับแก่พระราชวงศ์แห่งมิตรประเทศ คือ เจ้าหญิงอเล็กซานดราแห่งเคนต์ การต้อนรับที่ประชาชนทั้งหลายได้มีส่วนถวายด้วยนั้น ก็เป็นที่ทรงชื่นชมหนักหนา ทั้งนี้ เป็นทางเชื่อมสายสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศอังกฤษให้สนิทสนมยิ่งขึ้น

ส่วนในการไปเยือนประเทศเวียดนามเป็นทางการของเรา ซึ่งได้แจ้งให้ทราบแล้วนั้น ท่านประธานาธิบดีและประชาชนชาวเวียดนามก็ได้ให้การต้อนรับแก่เราอย่างดียิ่ง เหมาะสมเกียรติของประเทศไทยทุกประการ เรนเชื่อว่าการเยือนประเทศเวียดนามนี้จักอำนวยผลดีแก่สัมพันธภาพระหว่างประเทศทั้งสอง เมื่อได้กล่าวถึงการไปเยือนต่างประเทศแล้ว ก็ใคร่ขอแจ้งให้ท่านทั้งหลายทราบว่า นอกจากประเทศเวียดนามนี้แล้ว เรายังได้รับคำเชิญจากประเทศใกล้เคียง คือ ประเทศอินโดนีเซีย และพม่า ให้ไปเยือนประเทศทั้งสองคู่กันซึ่งจะได้ไปในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคมโดยลำดับ นอกจากประเทศใกล้เคียงเหล่านี้แล้ว เรายังได้รับคำเชิญจากสหรัฐอเมริกา และจากประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปอีกมากหลาย ซึ่งคำเชิญจะไปในกลางปี เป็นเวลาประมาณ ๖ เดือน เราหวังว่าการไปเยือนนานาประเทศเป็นทางการ อันจะได้กระทำในนามของท่านทั้งปวงต่อไป จักเป็นผลช่วยส่งเสริมชื่อเสียงของประเทศไทย ทั้งความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีกับประเทศดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น

ในภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะได้กล่าวความสำคัญของการประหยัด ซึ่งรัฐบาลได้ชักชวนให้แต่ละคนปฏิบัติ คงจะได้ตระหนักอยู่แล้วทั่วกันว่า การใช้จ่ายโดยประหยัดนั้น จะเป็นหลักประกันความสมบูรณ์พูนสุขของผู้ประหยัดเองและครอบครัว ช่วยป้องกันความขาดแคลนในวันข้างหน้า การประหยัดดังกล่าวนี้จะมีผลดีไม่เฉพาะแก่ผู้ประหยัดเท่านั้น ยังจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติด้วย ทั้งนี้ โดยที่ประชาชนแต่ละคนเป็นส่วนประกอบของประเทศชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศชาติก็ขึ้นอยู่กับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนพลเมือง ถ้าแต่ละคนทำการประหยัดและช่วยผดุงฐานะของตนเองแล้ว ก็เท่ากับได้มีส่วนช่วยส่งเสริมภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนรวม ข้าพเจ้าขอฝากความคิดนี้ไว้เพื่อประกอบคำวิของ ท่านทั้งหลายต่อไปด้วย

ในที่สุดนี้ ขอคุณพระรัตนตรัยได้ปกป้องคุ้มครองทุก ๆ ท่าน ให้พ้นจากโรคภัยและอุบัติเหตุร้ายทั้งปวง มีความผาสุกกายสบายใจตลอดปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ ทั่วกัน.

^(๑) จากพระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ. 2497-2536 สำนักบรรณสารวิชาการ (อัครเสนา) หรือหนังสือประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่พุทธศักราช 2498-2508 (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงศพ นายจ่านทรราชกิจ (เจริญ บุณยรัตพันธุ์) ม.ป.ช., ม.ว.ม., ท.จ.ว.)

กระแสพระราชดำรัส^(๑)
พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2504
จาก โถซานน์ สวิตเซอร์แลนด์

“ประชาชนชาวไทย

ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2504 นี้ ข้าพเจ้าขอส่งพรมาอวยพรท่านทั้งหลายโดยทั่วกัน

ข้าพเจ้า และสมเด็จพระบรมราชินี พร้อมทั้งลูก ๆ ได้จากท่านทั้งหลายไปตั้งแต่กลางเดือนมิถุนายนที่แล้วมา เพื่อเดินทางไปเยือนต่างประเทศเป็นทางการ ในอเมริกา และยุโรป รวม 14 ประเทศด้วยกัน ดังที่ข้าพเจ้าได้แจ้งให้ท่านทราบทั่วกันเป็นระยะ ๆ คลอดมาแล้ว บัดนี้การไปเยือนต่างประเทศดังกล่าวเป็นอันเสร็จสิ้นแล้วด้วยความเรียบร้อยทุกประการ การไปต่างประเทศครั้งนี้ ยานวอโอกาสให้เราได้เห็นชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศต่าง ๆ และได้เห็นขนบธรรมเนียม ประเพณี ของประเทศเหล่านั้นด้วย ข้าพเจ้าได้พยายามอย่างดีที่สุดที่จะปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายไปกระทำในต่างประเทศคราวนี้ ทั้งได้ศึกษากิจการต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองของเราต่อไป และในการนี้ก็มีความคิดเห็นที่ท่านทั้งหลายได้ให้ความสนับสนุน เป็นกำลังใจแก่เราผู้คลอด และในไม่ช้าเราก็จะเดินทางกลับพระนครแล้ว

คลอดเวลาที่เรามาอยู่ห่างไกลจากประเทศไทยนี้ ข้าพเจ้าก็รู้สึกห่วงใยในกิจการบ้านเมืองของเราอยู่เสมอ และระลึกถึงท่านทั้งหลายอยู่เป็นนิจ ในเรื่องการภายในของเรานั้น ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ท่านทั้งหลายมีความเป็นอยู่ด้วยความสงบสุขและทางรัฐบาลก็พยายามดำเนินการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติอย่างค้ำค้ำแล้วทุกด้าน และบัดนี้ ด้วยความร่วมมือร่วมใจกำลังความคิดจากบรรดาข้าราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ รัฐบาลได้วางแผนและโครงการ เพื่อฟื้นฟูการเศรษฐกิจ และปรับปรุงการศึกษาของชาติขึ้นใหม่แล้ว ซึ่งจะเริ่มใช้ปฏิบัติกันในปีพุทธศักราช 2504 นี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าแผนและโครงการนี้ จะมีประโยชน์ดีสำหรับบ้านเมือง แต่ข้อสำคัญก็อยู่ที่การปฏิบัติตามแผน และโครงการนั้นโดยพร้อมพร้อมกันทุกฝ่าย จึงจะเป็นผลแก่ประเทศชาติได้ หวังว่าท่านทั้งหลายจะให้ความร่วมมือแก่ทางราชการในการนี้ต่อไป

อย่างไรก็ดี ในขณะนี้ สถานการณ์ระหว่างประเทศกำลังแปรปรวนและเครื่องเคราคงอยู่ทั่วทุกส่วนของโลก แม้แต่ทางประเทศเพื่อนบ้านของเรา ก็มีเหตุการณ์ที่น่าวิตกห่วงใยอยู่เป็นอันมากและเหตุการณ์เหล่านี้ ย่อมกระทบกระเทือนความเป็นอยู่โดยปกติสุขของประเทศเรา และอาจเป็นภัยแก่เราได้ด้วย ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลาย ได้ร่วมกันตั้งอยู่ในความสงบ เพื่อสันติสุขของประเทศชาติ และของท่านทุกคนด้วย

ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2504 นี้ ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย องค์คุ้มครองรักษาท่านทั้งหลายให้มีความเจริญสุขทั่วกัน และขอให้ท่านทั้งหลายประกอบการทำมาหากินและปฏิบัติกิจการในหน้าที่ของท่าน ด้วยสุจริตและสามัคคีธรรมเพื่อความรุ่งเรืองของบ้านเมืองสืบไป”

^(๑) จากพระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2497-2536 สำนักพระราชวัง (อัครเสนา) หรือหนังสือประมวลพระราชดำรัส และพระบรมราชาทานที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่พุทธศักราช 2498-2508 (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงศพ นายจางราชกิจ (เจริญ บุณยรัตพันธุ์) น.ป.ช., น.ว.ม, พ.ช.ว

กระแสพระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยวันขึ้นปีใหม่ 2505

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสขึ้นปีพุทธศักราช 2505 นี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีขอวยพรปีใหม่แก่ท่านทั้งปวง อีกวาระหนึ่ง ก่อนอื่นขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้แสดงน้ำใจอันซื่อแก่เราตลอดมา ในประการสำคัญ ได้พร้อมกันให้การต้อนรับแก่เราอย่างดียิ่ง เมื่อเรเดินทางกลับคืนพระนครในคืนปีที่กำลังสุดสิ้นลงนี้ ต่อมาจะได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่เรา ในการต้อนรับแขกเมืองต่างประเทศ คือท่านประธานาธิบดีแห่งอินโดนีเซียและท่านประธานาธิบดี แห่งอาร์เจนตินา ซึ่งมาเยือนประเทศไทยในชวปี จนเป็นผลให้การต้อนรับได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นทางเพิ่มพูนสัมพันธ์ไมตรี กับมิตรประเทศที่เกี่ยวข้อง และในวาระวันเกิดของข้าพเจ้าที่ผ่านมา ก็ยังพร้อมเพรียงกันให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษด้วยอีก ความมีแก่ใจของท่านทั้งหลายนี้ เป็นที่ชื่นชมแก่ข้าพเจ้านัก จึงขอถือโอกาสขอบใจอีกครั้งหนึ่ง และขอแสดงความหวังดีว่าในการที่สมเด็จพระเจ้ากรุงเคนมาเร็กและพระราชินี จะเสด็จมาเยือนประเทศไทยในวันข้างหน้า ท่านทั้งหลายก็จะให้ความร่วมมือร่วมใจช่วยกันดวยการต้อนรับโดยพร้อมเพรียงเช่นกัน เพื่อให้ทรงประจักษ์แจ้งในน้ำใจของประชาชนชาวไทยผ่านเจ้าของบ้าน

สถานการณ์ภายในของชาติบ้านเมืองนั้น โดยทั่วไปก็กล่าวได้ว่า ได้ผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ในชวปีแล้ว แม้จะมีอุทกภัย อัคคีภัยในท้องที่บางแห่ง ก่อความเสียหายและความทุกข์ยากขึ้นบ้าง แต่ภัยเหล่านี้ก็ย่อมได้รับการควบคุมให้อยู่ในขอบเขต และบรรเทาลง ถ้าท่านทั้งหลายและเจ้าหน้าที่ทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จะได้ร่วมแรงร่วมใจช่วยกันระมัดระวังป้องกันให้มากขึ้น ทางรัฐบาลก็พยายามดำเนินการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยและความสมบูรณ์พูนสุขของประชาชน และลงมือปฏิบัติโครงการต่าง ๆ เพื่อการนี้อยู่แล้ว ถ้าท่านทั้งหลายให้ความร่วมมือในการนี้แก่ทางราชการด้วย ก็จะช่วยให้งานเหล่านี้สำเร็จ เป็นผลดีแก่ประเทศไทย

แม้ว่าในขณะที่ ประเทศต่าง ๆ กำลังพยายามที่จะทำความตกลงในข้อขัดแย้งระหว่างกัน ความตึงเครียดหาได้คลี่คลายลงไม่ กลับทวีขึ้นเป็นลำดับไป เฉพาะในด้านเอเชียอาคเนย์ เหตุการณ์ในอาณานิคมก็ยังมีลักษณะที่น่าวิตก จะวางใจเสียไม่ได้ เราจำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังสอดคล้องอย่างให้เหตุการณ์ซึ่งเป็นภัยเช่นนั้นเข้ามาคุกคามประเทศเรา ก็ดังกล่าวนี้นี้เป็นภัยที่ร้ายแรงนักแล้ว ถ้าปราศจากการตรวจตราป้องกันอย่างจริงจังแล้ว อาจแทรกซึมเข้ามาที่ละเอียดละออน้อยโดยไม่รู้ตัว คอยบั่นทอนความสามัคคีกลมเกลียว และความเป็นปึกแผ่นของชาติ ปลุกปั่นทำลายความศรัทธาเชื่อถือในสิ่งที่เราทั้งหลายยึดมั่นที่ศกทศมาแต่บรรพบุรุษของเรา และในกรณีเช่นนี้ ทุก ๆ คนอาจตกเป็นเป้าหมายในการมุ่งทำลายจากภัยนั้น ได้ง่าย ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการหรืออาจกลายเป็นเครื่องมือทำลายตัวเราเอง และประเทศชาติที่รักของเราโดยไม่รู้ตัวก็ได้

ฉะนั้น จึงขอให้ท่านทั้งหลายจงช่วยกันรักษาสามัคคี ตั้งอยู่ในความไม่ประมาทร่วมกันตรวจตราระมัดระวัง อย่าให้เหตุร้ายใด ๆ เกิดขึ้นได้ เพื่อความปลอดภัยและวัฒนาถาวรของประเทศไทย

ในโอกาสขึ้นปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย ได้คุ้มครองท่านทั้งหลายให้พ้นจากโรคภัยทั้งปวง และมีความสุขความเจริญทั่วกัน

(๑) จากพระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ. 2497-2536 สำนักพระราชพิธีการ (อัครเสนา) หรือหนังสือประมวลพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่พุทธศักราช 2498-2508 (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงศพ นายจางงวราชกิจ (เจริญ บุญอริศพันธุ์) ม.ป.ช., ม.ว.ม, พ.จ.ว

กระแสประราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย

ในวันขึ้นปีใหม่ 2506

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสขึ้นปีพุทธศักราช 2506 นี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีขอให้พรปีใหม่แก่ท่านทั้งปวงอีกวาระหนึ่ง เป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปว่า ทุกวันนี้โลกเรามีแต่ความไม่สงบ กบฏอันตรายที่เรากลัวไม่ถึง มองไม่เห็น อาจกระทบกระเทือน ต่อความเป็นอยู่ของชาติใดเมื่อไรก็ได้ นับเป็นโชคดียิ่งของชาติไทยที่เราสามารถรักษาชาติไว้ตลอดปีที่ผ่านมา

แม้กระนั้นเรายังคงมาพบกับกบฏอันเกิดแก่ธรรมชาติ คือ วาตภัยในภาคใต้ตามที่ท่านทราบอยู่แล้ว กบฏนั้นกระทบกระเทือน ต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก ที่ล้มตายไปก็มีไม่น้อย ทรัพย์สินสมบัติก็สูญหายอันตรายพิเนศ กบฏที่ปิดครั้งนี้มาความสลดใจ มาสู่ชาวไทยทั้งมวลอย่างหาที่เปรียบมิได้ แต่ก็ยังเป็นข้อที่น่าอินคืออยู่อย่างหนึ่ง ที่กบฏปิดครั้งนี้ทำให้เรามีโอกาสได้เห็นน้ำใจประชาชน ทั้งประเทศว่า มีความสามัคคีปรองดองกันเพียงไร ความสามัคคีและเมตตาที่ท่านแสดงให้เห็นประจักษ์ ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ครั้งนี้ ทำให้ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า ชาติไทยของเราจะสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะมาในภายภาคหน้า

เรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ที่ข้าพเจ้าอยากกล่าวถึง ก็คือ เรื่องความไมตรีกับต่างประเทศ งานในด้านนี้ในรอบปีที่ผ่านมา ไทยเราได้เชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ให้สนิทสนมยิ่งขึ้นอีก ข้าพเจ้าและพระราชินีได้มีโอกาสไปเจริญทางสัมพันธ์ไมตรี กับต่างประเทศ และเราได้พยายามทำให้ประชาชนในประเทศนั้น ๆ รู้จักเมืองไทยดีขึ้นกว่าเดิม อีกประการหนึ่ง เราได้ต้อนรับ ประมุขของมิตรประเทศที่มาเยี่ยมเราและท่านทั้งหลายผู้เป็นเจ้าของบ้าน ก็ร่วมกันช่วยต้อนรับอย่างพร้อมเพรียงทุกครั้ง ทำให้มิตรผู้ มาเยี่ยมเยือนชาวซึ่งในไมตรีจิตของคนไทย ดังนี้เป็นทางส่งเสริมมิตรภาพที่มีต่อกันให้มั่นคงยิ่งขึ้น

งานของชาติที่จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากท่านทั้งหลาย ยังมีอีกมาก งานเหล่านี้ล้วนแต่เป็นงานที่ทุก ๆ คนของ ชาติ เพื่อให้ชาติของเรามีความสุข ของท่านทั้งหลายจงอย่าได้ประมาท ควรพร้อมอยู่เสมอที่จะเผชิญต่อกับทั้งปวงที่จะมีมา ซึ่ง อาจน่ากลัวยิ่งกว่าภัยธรรมชาติก็ได้ ขอท่านทั้งหลายจงช่วยป้องกันกบฏอันตรายใด ๆ อันจะมีมาในภายหน้า ดังเช่นบรรพบุรุษของเรา ได้ฟันฝ่ามาแล้วในอดีต และรักษาความเป็นไทยของชาติไว้ให้อย่าง

โอกาสนี้ ขอคุณพระศรีรัตนตรัยได้คุ้มครองท่านทั้งปวง และบันดาลดีให้ทุก ๆ ท่าน มีความสุขความเจริญ ประสบแก่ สิ่งที่ดีทั้งปวงปรารถนาในปีใหม่นี้ทั่วกัน

^(๑) จากพระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2497-2536 สำนักพระราชวัง (อัครเสนา) หรือหนังสือประมวลพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่พุทธศักราช 2498-2508 (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงศพ นายจางราชกิจ (เจริญ บุญศรีพันธุ์) ม.ป.ช., ม.ว.ม, พ.ช.)

กระแสพระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๗

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๖

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในศุภวารดิถีขึ้นปีพุทธศักราช ๒๕๐๗ ข้าพเจ้าขออวยพรปีใหม่แก่ท่านทั้งหลาย

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้ แสดงความชื่นชมโสมนัสในโมหิทธิที่ท่านทั้งหลายได้มีต่อข้าพเจ้า เมื่องานฉลองวันเกิดครบ ๓ รอบ ขอขอบใจทุกท่าน ความเอื้ออารีของท่านทั้งหลายจะฝังใจข้าพเจ้าไปชั่วกาลนาน

ในขวบปีที่ล่วงมา ในด้านสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ ข้าพเจ้าได้ไปเยือนประเทศญี่ปุ่น จีน และฟิลิปปินส์ มีความยินดีที่จะแจ้งให้ท่านทั้งหลายทราบว่า เราได้รับการต้อนรับจากประเทศนั้น ๆ ด้วยอหิทธิไมตรีอันดียิ่ง นอกจากการไปเยือนต่างประเทศแล้ว เรายังได้มีโอกาสต้อนรับแขกเมืองและบุคคลสำคัญ ๆ ซึ่งเข้ามาเยือนประเทศไทยด้วย เช่นสมเด็จพระราชินีนาถ ซูเลือนา แห่งนอร์แอนด์เป็นต้น ทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปเป็นผลส่งเสริมสัมพันธไมตรีซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ความสำเร็จทั้งนี้ ก็อาศัยท่านทั้งหลายได้ร่วมมือช่วยกันต้อนรับโดยพร้อมเพรียง ข้าพเจ้าขอขอบใจไว้ ณ ที่นี้ด้วย หวังว่าการต้อนรับประมุขของมิตรประเทศที่จะเข้ามาเยือนประเทศของเราในระยะเวลาอันใกล้นี้ จะได้รับความร่วมมือจากท่านทั้งหลายอย่างเต็มที่

สถานการณ์ภายในของเรา ก็นับว่าได้ดำเนินมาเป็นที่พอใจมาก เป็นกุดอย่างอิ่งที่เราไม่ได้รับการกระทบกระเทือนจากภัยธรรมชาติที่ร้ายแรง ท่านทั้งหลายก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ประกอบอาชีพมาด้วยความสงบเรียบร้อยดี ส่วนในด้านการทะนุบำรุงบ้านเมือง บรรดาโครงการที่วางไว้ค้ำค้ำหน้าไปเป็นลำดับ โดยเฉพาะในทางการเงินของประเทศได้ประกาศกำหนดค่าสมอบาคของเงินบาทขึ้น ซึ่งหมายความว่า การเงินของประเทศได้ก้าวขึ้นสู่ความมั่นคง เป็นที่เชื่อถือของนานาประเทศ กิจการในด้านอื่น ๆ ก็เจริญอิ่งขึ้นเป็นลำดับมา จึงเป็นที่น่าอิ่ง

ท่านทั้งหลายได้ทราบข่าวอัญกรรมของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทุกคนแล้ว การจากไปของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นเรื่องเศร้าสลดใจแก่พวกเราเป็นอันมาก เพราะระหว่างที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จอมพล สฤษดิ์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซันซันแข็งเฉียบขาด มุ่งหวังแต่จะให้เกิดความเจริญผาสุกแก่บ้านเมืองและประชาชนเป็นที่ตั้ง สมควรเป็นแบบอย่างอันดีแก่ผู้ที่รับภารกิจบริหารการงานของประเทศชาติให้สำเร็จอูด่งสืบไปในภายหน้า

เหตุการณ์ของโลก และในภูมิภาคใกล้เคียงกับเราในขณะนี้ ก็อิ่งอยู่ในสภาพที่น่าอิดหวังอิ่งอย่างอิ่ง ท่านทั้งหลายอ่าได้มีความประมาท ขอให้มีความสามัคคีกลมเกลียวช่วยกันผดุงชาติของเราให้มีความเจริญรุ่งเรือง และพร้อมเสมอที่จะร่วมกันเผชิญกับภัยทั้งปวงอันจะบั่นทอนความสงบสุขของเราได้ทุกเมื่อ

ในที่สุดนี้ ขออัญพระรัตนตรัยอิ่งคุ้มครองท่านทั้งหลาย ให้มีความสุขสวัสดิ ปราศจากโรคภัยทั้งปวงในปีใหม่นี้ทุกท่าน.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^(๑) จากพระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ. 2497-2536 สำนักราชเลขาธิการ (อัครธานา) หรือหนังสือประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่พุทธศักราช 2498-2508 (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงศพ นายอานาจราชกิจ (เจริญ บุณยรัตพันธุ์) ม.ป.ช., ม.ว.ม, ท.จ.ว

พระบรมราโชวาท^(๑)
พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2508
เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2507

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ ถึงวาระที่จะขึ้นพุทธศักราช 2508 แล้ว ข้าพเจ้าขออวยพรปีใหม่แก่ท่าน ดังเคย

ข้าพเจ้าขอขมาใจ ที่ท่านทั้งหลายได้แสดงไมตรีจิตต่อข้าพเจ้า และพระราชินีกับลูก ๆ ตลอดจน และอินทิตีที่ท่านทั้งหลาย ได้ร่วมมือกับเราอย่างดียิ่งในการต้อนรับบรรดาประมุข และผู้แทนของมิตรประเทศซึ่งมาแจ้งพระนครของเรากล่าวคราว ในปีที่ เป็น ประโชนในการเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศนั้น ๆ เป็นอันมาก

สถานการณ์บ้านเมืองของเราในรอบปีที่ผ่านมานั้น มีเหตุการณ์ที่มีได้คาดคิดไม่เกิดขึ้นหลายอย่าง รวมทั้งอุทกภัยในภาค กลาง ซึ่งกระทบกระเทือนความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก แต่เมื่อเทียบกับสถานการณ์ของประเทศอื่น ๆ อีกหลายประการ ก็ยัง นับว่าเราสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ มาได้โดยปลอดภัย และสามารถดำเนินงานสำคัญ ๆ ตามโครงการทูลบำรุงบ้านเมือง สำเร็จ ฤกษ์งามไปได้หลายอย่าง เช่น การสร้างเขื่อนภูมิพลที่จังหวัดตาก ซึ่งเชื่อว่าจะอำนวยความอุดมสมบูรณ์แก่ประเทศได้อย่างใหญ่หลวง ในกาลต่อไป

เหตุการณ์ของโลกและภูมิภาคใกล้เคียงกันกับเรา ยังมีสภาพที่น่าวิตกอย่างอึ้งอู่ การที่ไม่มีอินทราชใด ๆ เกิดขึ้นแก่ ประเทศไทย ทั้ง ๆ ที่มีภัยคุกคามอยู่รอบด้านเช่นนี้ ก็เพราะเรายังสามารถรักษาความเป็นปึกแผ่น และความสงบภายในไว้ได้ ท่านทั้งหลายอย่าได้มีความประมาท ขอให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกันทุกฝ่าย มีความหนักแน่น และรอบคอบในการตัดสินใจตัดสินเหตุการณ์ต่าง ๆ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของท่านโดยมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวมและความเจริญของประเทศชาติด้วยเสมอ และพร้อมที่จะต่อสู้ป้องกัน อินทราชทุกอย่างหากจะมีขึ้นเพื่อรักษาเอกราชอธิปไตย และความเป็นไทยของเราไว้ตลอดกาลนาน

ขออำนาจพระรัตนตรัย จงบันดาลให้ทุก ๆ ท่านพ้นจากทุกข์ภัยทั้งปวงมีกำลังกำลังใจที่จะประกอบกรณียกิจตาม ภาระหน้าที่ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของคน และของประเทศชาติ ขอให้ประสบแต่สิ่งดีที่พึงปรารถนา ตลอดศกหน้านี้ทั่วกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^(๑) จากพระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2497-2536 สำนักพระราชวัง (อัครเสนา) หรือหนังสือประมวลพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่พุทธศักราช 2498-2508 (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงศพ นายจันทรวงศ์ (เจริญ ภูษะวิเศษ) บ.ป.ช., บ.ว.ม, พ.ช.)

กระแสพระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานพรแก่ประชาชนชาวไทย

ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2509

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสที่จะขึ้นปีพุทธศักราช 2509 นี้ ข้าพเจ้าขออวยพรปีใหม่และแสดงความปรารถนาดีมายังท่านอีกวาระหนึ่ง ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้แสดงน้ำใจไมตรีต่อข้าพเจ้าและพระราชินีกับลูก ๆ ทุกคน ทั้งให้ความร่วมมือเป็นกำลังใจแก่เราตลอดมาในรอบปีที่ผ่านมาแล้ว เราไม่ได้รับความกระทบกระเทือนจากภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง ท่านทั้งหลายต่างก็ได้ปฏิบัติหน้าที่การงานและประกอบอาชีพมาด้วยความสงบเรียบร้อย ในด้านการทำนุบำรุงบ้านเมืองเราก็สามารถค้นพบนิมิตหมายอันดีของโครงการสำคัญ ๆ เช่น รือฉางไปได้อีกหลายประการ มีการสร้างและปรับปรุงขยายทางหลวง และการสร้างเขื่อน และโรงไฟฟ้าพลังน้ำ โครงการแม่น้ำทุ่งจังหวัดสกลนคร เป็นต้น ในส่วนความสัมพันธ์กับต่างประเทศก็มีโอกาสได้ต้อนรับประมุข และผู้แทนของมิตรประเทศซึ่งเข้ามาเยือน ประเทศไทยตลอดมา อาทิเช่น ดือนรับสมเด็จพระเจ้ากรุงนอร์เวย์ซึ่งเสด็จมาเมื่อต้นปี 2508

แต่พร้อมกับที่บ้านเมืองของเรากำลังพัฒนาก้าวหน้าไปนี้ ก็มีเหตุการณ์อันน่าวิตกเกิดขึ้นอีกอย่างหนึ่งด้วย คือ ฝ่ายตรงข้ามได้แสดงเจตน์เจานให้ทราบเป็นแน่ชัดว่า ประเทศไทยเป็นที่หมายที่หมายที่จะรุกราน และได้ลงมือทำกรนั้นแล้วด้วยการโฆษณาชวนเชื่อ ด้วยการแทรกซึม และด้วยวิธีการอันรุนแรง ในที่ที่เขาทำได้ทั่ว ๆ ไป เหตุการณ์ของโลกและของประเทศใกล้เคียงก็ยังคงเครียดอยู่ จึงเป็นที่น่าห่วงใยว่า หากเราไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการรุกรานที่กล่าวแล้วนั้น ภัยอันใหญ่หลวงอาจจะมาถึงตัวเราได้ไม่วันใดก็วันหนึ่ง ท่านทั้งหลายขอ่าได้มีความประมาท ขอให้ท่านต่อต้านการรุกรานนี้ ด้วยความร่วมมือกันทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่ และฝ่ายประชาชน และด้วยความเสียสละ พร้อมทั้งตั้งใจประกอบกรงานด้วยความขยันขันแข็ง โดยมุ่งถึงความปลอดภัยและความวัฒนาถาวรของประเทศชาติโดยส่วนรวมเป็นสำคัญ

ขออนุภาพพระรัตนตรัย จงปกปักรักษาท่านทั้งหลายให้มีความสุขสวัสดิ์ บันดาลให้มีกำลังกาย กำลังปัญญา และมีความสมัครสมานสามัคคี ที่จะร่วมกันประกอบกรเมือกิจตามภาระหน้าที่ เพื่อความเจริญก้าวหน้า ความสงบสุข และความมั่นคงของชาติบ้านเมือง ขอให้ทุก ๆ ท่านประสบความสุขและสิ่งพึงปรารถนาตลอดศกหน้านี้ทั่วกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^(๑) จากการเก็บรวบรวมของสำนักราชเลขาธิการ พระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2497-2536 (คัดสำเนา)

กระแสพระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2510

วันเสาร์ที่ 31 ธันวาคม 2509

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสที่จะขึ้นปีพุทธศักราชใหม่นี้ ข้าพเจ้าขออวยพรและแสดงความปรารถนาดีมาซึ่งท่านทั้งหลาย อีกวาระหนึ่ง ข้าพเจ้ามีความชื่นชมในไมตรีจิตของท่านที่มีอยู่แก่ข้าพเจ้า และพระราชนิกับลูก ๆ ทุกคนท่านได้แสดงน้ำใจทั้งได้ร่วมมือสนับสนุนในกิจการทุกอย่างเสมอตลอดมา ทำให้เกิดกำลังใจแก่เราอย่างมาก

เมื่อกลางปี ข้าพเจ้าได้เดินทางไปประเทศอังกฤษเพื่อเยี่ยมเยือนลูกชาวระยะนั้น ได้มีโอกาสไปเยือนประเทศที่มีสัมพันธไมตรีกับเราตามคำเชิญอีก 4 ประเทศ คือ เยอรมัน, ออสเตรเลีย, เดนมาร์ก, เบลเยียม, ได้รับประโยชน์ในการเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศเหล่านั้นอย่างมาก

ปีที่แล้ว เราได้รับความเสียหายอย่างหนักจากอุทกภัยในจังหวัดภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ประสบภัยต้องได้รับความเสียหายและความขาดลำบากอย่างยิ่ง และความเสียหายนั้นย่อมกระทบกระเทือนถึงผลเป็นประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมด้วยไม่น้อย แต่อุทกภัยครั้งที่ผ่านมา ก็เป็นเครื่องชี้ให้เห็นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติไทยเราอย่างแจ่มชัด ความเสียสละช่วยเหลือกันและกันที่ประชาชนทั้งชาติ ได้แสดงให้เห็นปรากฏนั้นเป็นหลักประกันความมั่นคงของบ้านเมืองของเราอย่างแท้จริง

การคุกคามจากภายนอกยังมีอยู่ไม่ขาดสาย และรุนแรงขึ้นเรื่อยมา เป็นที่น่าวิตกห่วงใยมาก เพราะอาจนำความพินาศมาสู่ชาติเราเมื่อไรก็ได้ ถ้าหากเราด้านทานไว้ไม่อยู่ ขอท่านทั้งหลายจงได้ตระหนักว่า ฝ่ายที่คุกคามเรานั้น เป็นฝ่ายชาติผู้มิได้มีความเชื่อถือตรงข้ามกับเรา เขาถูกรณเรณที่ประโยชน์และความเป็นใหญ่ของเขา ทุกคนจะต้องต่อต้าน และปราบปรามการรุกรานนั้นทุกทางด้วยความไม่ประมาท และด้วยความร่วมมือกัน ทั้งทางฝ่ายประชาชนและฝ่ายเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งตั้งใจประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวม ความสงบสุข และความวัฒนาถาวรของประเทศชาติเป็นสำคัญ

ขออนุภาพพระรัตนตรัย จงปกป้องรักษาท่านทั้งหลาย ให้มีความสุขสวัสดิ์สันติปราศให้มีกำลังใจ กำลังปัญญา และกำลังสามัคคีในอันที่จะร่วมกันประกอบกรณกิจความหน้าที่ให้เกิดความผาสุก ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าแก่ชาติบ้านเมือง ขอให้ทุก ๆ ท่าน ประสบสุขและสิ่งพึงปรารถนา ตลอดศกหน้านี้ทั่วกัน.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^(๑) จากการเก็บรวบรวมของสำนักงานราชเลขาธิการ พระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2497-2536 (อัดสำเนา)

กระแสพระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่

วันอาทิตย์ที่ 31 ธันวาคม 2510

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสขึ้นปีพุทธศักราช 2511 นี้ ข้าพเจ้าขออวยพรปีใหม่ และส่งความปรารถนาดีมาซึ่งท่านทั้งหลายอีกวาระหนึ่ง ข้าพเจ้าขอขอบใจ ที่ท่านได้แสดงน้ำใจไมตรีต่อข้าพเจ้าและพระราชินีกับลูก ๆ ทุกคน ทั้งได้ร่วมมือสนับสนุนในกิจการทุกอย่างตลอดมา ทำให้เกิดกำลังใจเป็นอันมาก

เมื่อกลางปี ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ไปเยือนประเทศอิหร่าน ประเทศแคนาดา และสหรัฐอเมริกา ตามที่ได้รับเชิญ การไปเยือนครั้งนี้ ได้บังเกิดผลส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรีกับมิตรประเทศทั้งสาม

การพัฒนาประเทศในรอบปีที่แล้ว นับว่าได้ผลเป็นที่พอใจ เราสามารถดำเนินการโครงการพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นได้อีกหลายโครงการ มีโครงการพัฒนากลุ่มน้ำแม่กลอง และการสร้างสะพานเชื่อมจังหวัดพังงากับจังหวัดภูเก็ต เป็นอาทิ

เหตุการณ์สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งควรนำมาถวายนามในที่นี้ คือการส่งกองทหารอาสาสมัครไปช่วยรบในประเทศเวียดนาม ท่านทั้งหลายย่อมทราบดีว่า การที่เราระงับจำนวนนั้นเป็นประโยชน์แก่ประเทศของเราโดยตรง เพราะการรบในประเทศเวียดนาม คือการต่อสู้เพื่อป้องกันเสรีภาพและความมั่นคงของภูมิภาคโลกแถบนี้เป็นที่แน่นอนคืออย่างอื่น ที่มีผู้ที่มีความเห็นอย่างสูง เข้าอาสาสมัครไปช่วยรบเป็นจำนวนมาก และผู้กล้าหาญเหล่านั้น ก็ได้ประกอบวีรกรรมให้เป็นที่ประจักษ์ สมเกียรติศักดิ์แห่งทหารไทย สมควรยกย่องสรรเสริญ และยึดถือเป็นแบบฉบับอย่างแท้จริง

ขณะนี้การรุกรานจากฝ่ายตรงข้ามเข้าขั้นรุนแรงมาก ถึงใช้กำลังทหารรุกรานโดยตรงเพื่อยึดพื้นที่ในประเทศของเรา เข้าหน้าทีฝ่ายเรา ต้องปฏิบัติกรอย่างหนัก ต้องต่อสู้ป้องกันประเทศรักษาความปลอดภัยของเราทั้งหลายด้วยชีวิตความเข้มแข็งสามารถของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้รุกรานจะกระทำย่ำยีแก่เราไม่ได้เต็มที่ เราทั้งหลายระดมใจให้มาก ถึงทหารที่กำลังรบอยู่ในประเทศเวียดนาม ทั้งทหาร และตำรวจที่กำลังต่อสู้ป้องกันการรุกรานประเทศอย่างหนักอยู่ในเวลานี้ เพราะทหารและตำรวจเหล่านั้น ขอมเสียสละแม้ชีวิตเพื่อรักษาชาติประเทศ ตามเบื้องอย่างบรรพบุรุษที่ต้องต่อสู้รักษาผืนแผ่นดิน และอิสรภาพของไทยให้ถาวรสืบมาได้ถึงทุกวันนี้ จนความเป็นนักต่อสู้ฝังเข้าสู่สายเลือด กลายเป็นลักษณะประจำตัวคนไทย เราต้องตระหนักว่าการรุกรานของศัตรูนั้นเป็นการมุ่งร้ายหมายทำลายทุกสิ่งทุกอย่างที่เรามีอยู่ รวมทั้งชาติด้วย

ขอให้ทุกคนตั้งมั่นอยู่ในความสามัคคี หมั่นประกอบสัมมาอาชีพ โดยความซื่อสัตย์สุจริตคิดถึงประโยชน์สุขส่วนรวมของบ้านเมืองเสมอเป็นสำคัญ

ขออนุภาพพระรัตนตรัย จงคุ้มครองรักษาท่านทั้งหลายให้พ้นจากภัยทุกประการ บันดาลให้เกิดกำลังใจกล้าหาญใจและกำลังสามัคคีอันมั่นคง ในอันที่จะประกอบภารกิจน้อยใหญ่ตามหน้าที่ เพื่อดำรงความเป็นไทย และความเจริญผาสุกของเราไว้สืบไปชั่วกาลนาน ขอทุกท่านจงประสบความสุข ความสวัสดิ์ พร้อมทั้งสิ่งพึงปรารถนาตลอดทุกหนี่งทั่วกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^(๑) จากกรเก็บรวบรวมของสำนักงานเลขาธิการ พระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ.2497-2536 (อัดสำเนา)

พระบรมราชาวาท*

ในโอกาสที่สถาปนาและองค์การที่เกี่ยวกับศาสนา
เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล และทูลเกล้าฯ ถวายตั้งของ
เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาภาภิรมย์
วันพุธที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๑

ที่ท่านทั้งหลายเป็นผู้แทนขององค์การสมาคมและศาสนาต่าง ๆ หลายศาสนาพากันมาให้พรวันเกิดพร้อมกัน ณ ที่นี้เป็นเครื่องแสดงความสามัคคีระหว่างคนไทยผู้ที่อยู่ในเมืองไทย แม้จะถือศาสนาต่าง ๆ กันก็มีสมานฉันท์ที่จะมารวมกันโดยพร้อมเพรียงได้ นับว่าเป็นการดีมาก และเป็นการแสดงให้เห็นว่าเมืองไทยนี้เรามีเสรีภาพในทางความคิดอย่างเต็มที่ เมื่อมีเสรีภาพทางความคิดและทางความนับถือเต็มที่เช่นนี้ เราจึงจะต้องรักษาไว้ด้วยความหวงแหนอย่างที่สุด

ศาสนานั้น จะเป็นศาสนาใดก็ตาม ย่อมมีจุดประสงค์หลายอย่างหลายชั้น ชั้นสูงเรียกว่าชั้นปรมาตม หมายถึงหลักของศาสนาที่เป็นปรัชญา และโดยมากปรัชญานั้นก็เป็นความคิดความเชื่อของบุคคลแต่ละบุคคลว่า โลกนี้มีอย่างไรและจะไปอย่างไร จะมีความถูกต้องอย่างไร แต่แต่ละศาสนามีวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ กัน ซึ่งสรุปแล้วก็คือวิธีหาความถูกต้องร่วมกันให้แก่ตัว การขึ้นสวรรค์หรือการสำเร็จก็คือการบรรลุความสุขสุดของตนเอง แต่ในการดำเนินถึงชั้นสูงสุดยังมีชั้นอื่น ๆ ซึ่งสำคัญอยู่ระหว่างทาง ได้แก่ความสุขของส่วนรวม ของสังคม รวมทั้งการปกครองประเทศ การปกครองส่วนรวมและการปกครองส่วนตัว ในชีวิตธรรมดา ๆ ทุกวัน ๆ ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของศาสนาเหมือนกัน ไม่ใช่จะไปหาความถูกต้องกันขึ้นสวรรค์กันทันที เราจะต้องพยายามให้ทุกวัน ๆ ของเรานี้ก็อดสวรรค์เข้าทุกทีด้วย การที่จะหาความสุขหรือหาความเรียบร้อยประจำวันนี้สำคัญอยู่หลายทางและก็มีอยู่หลายอย่าง เช่นเรื่องการศึกษาของเยาวชน เรื่องการศึกษาวิชาการศึกษาทางโลก เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีความก้าวหน้าและสามารถที่จะมีชีวิตอยู่ ความรู้นี้หมายถึงทางวัตถุ เพราะว่ามันก็ต้องการที่จะมีวิชาความรู้เพื่อที่จะทำมาหากินเลี้ยงชีพตัวเองเป็นสิ่งสำคัญ ในเวลานี้ของกันความรู้ทางวัตถุนั้นก็จะต้องประสานด้วยความรู้ทางจิตใจ หมายถึงวิธีที่จะคุ้มกันป้องกันร่างกายของตัวคือวัตถุ ต่อสิ่งที่ไม่เป็นวัตถุ ค่านิยมธรรมที่เป็นจิตใจ คือความโลภ ความโกรธ ความหลง ความกระหาย อารมณ์ที่เป็นสิ่งที่ยากที่จะควบคุม เราจะต้องสอนทั้งสองอย่าง สอนวิชาการศึกษาเพื่อให้ทำมาหากินเลี้ยงชีพ นี้หมายความว่าอาชีพ มีความรู้ทางวัตถุ และต้องรู้จักควบคุมจิตใจ ควบคุมสติของตัวให้สามารถรู้ความรู้ทางวัตถุนี้เพื่อประโยชน์ของตัวเอง ประโยชน์ของตัวเองนั้นก็อยู่ที่ประโยชน์ของสังคมด้วย เพราะเราอยู่ในสังคม ถ้าไม่รู้จักควบคุมความรู้ที่มีในทางวัตถุก็อาจเกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่น ในที่สุดก็เป็นความเดือดร้อนต่อตนเอง จึงออกข้อร้องให้ทุกคนที่เกี่ยวข้อกับศาสนาได้ทำหน้าที่ของตนทุกชั้น หมายถึงว่าผู้ที่ศึกษาพระศาสนาใด ๆ อย่างสูงชั้นปรัชญา ชั้นปรมาตม ก็อย่าลืมว่าคิดก็มี สตินี้ก็หมายความว่าความเป็นกฎเกณฑ์หรือกฎปฏิบัติในสังคม สติไม่ใช่สิ่งที่สูงส่งแท้ ๆ ก็อย่าพูดถึงทางศาสนาที่เป็นขั้นบันได สติก็หมายความว่าสามารถที่จะมีชีวิตอยู่โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น แล้วก็ไม่เบียดเบียนตัวเอง จึงต้องข้อร้องให้ทุกคนค้นคว้าในทางศาสนาของแต่ละคน อย่างสูงคือหมายความว่าในชั้นปรมาตมด้วย ในชั้นคิดด้วย ในเวลานี้ของกันถ้าไม่ค้นคว้าหรือปฏิบัติในขั้นคิดในขั้นสังคม ใครจะสามารถค้นคว้าในทางขั้นสูง เพราะว่าถ้าไม่มีความสงบ ไม่มีความเรียบร้อยในสังคมแล้ว ผู้ที่จะปฏิบัติกิจ ชั้นสูงก็ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ นอกจากจะออกไปเป็นฤษีอยู่บนยอดภูเขา แต่ว่าการที่ขึ้นไปอยู่บนยอดภูเขานั้นก็อาจได้ประโยชน์แก่ตัวเองเท่านั้น ไม่ได้ประโยชน์เต็มที่ เพราะไม่ได้ช่วยให้ส่วนรวมดีขึ้น เป็นการขึ้นภูเขาอยู่คนเดียว เราจะต้องร่วมกันขึ้นภูเขาให้ถึงยอดด้วยกัน ทุกศาสนาถือว่าการที่ขึ้นถึงยอดด้วยกันนั้นเป็นบุญที่สูงที่สุด หมายความว่าเราจะช่วยซึ่งกัน และกันให้บรรลุถึงความดีพร้อมกันนั้นเป็นบุญที่สูงที่สุดทุกศาสนาถือเช่นนั้น แต่ระหว่างทางนั้นต้องระวังไม่ให้มีการขัดแย้งกัน เพราะว่าศาสนาต่างกันอาจมีแนวทางต่างกัน อย่าให้ความแตกต่างในแนวทางนี้ทำให้เกิดเป็นอุปสรรค เพราะว่าอุปสรรคในการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างศาสนาว่าด้วยวิธีการนั้น บางทีก็ถูกกันได้ว่าเป็นการดึงลงนรก แต่ละศาสนาก็สอนให้เมตตาต่อผู้อื่น ให้เคารพความคิดของผู้อื่น ไม่ใช่บังคับ ไม่ใช่ข่มขู่ จึงพูดได้ว่าจิตใจที่ได้พบกันทั้งหลายที่สนใจที่จะปฏิบัติ ที่จะค้นคว้าในศาสนาต่าง ๆ และก็จะให้ทุกคนได้ค้นคว้าได้สนใจและปฏิบัติอย่างดีที่สุดเพื่อความสงบของสังคม เพื่อความเข้าใจในทางที่ถูกของประชาชนทั่ว ๆ ไป ผู้ที่เอาใจในความคิดก็ควรจะได้รับคามสนับสนุนและช่วยเหลือจากผู้ที่คิดได้มากกว่า และผู้ที่พยายามหาความถูกต้องแล้ว ก็ขออย่าหาความถูกต้องคนเดียวให้แบ่งให้ผู้อื่นบ้าง หมายถึงว่าให้ทางให้ แต่ไม่ได้หมายความว่าถ้าให้แล้วอีกฝ่ายไม่เข้าใจหรือ

* เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดี (จากประมวลพระวาทคำรัสและพระบรมราชาวาท ปี พ.ศ. 2511)

คัดค้านเราจะต้องโกรธ เราจะต้องพยายามอธิบายด้วยเหตุผลที่แน่นแฟ้น คือด้วยความรู้ว่าเมื่อเกิดเหตุแล้วจะต้องเกิดผล แล้วก็ผลนั้นจะดีหรือไม่ดีก็แล้วแต่เหตุ ขอให้ท่านได้ปฏิบัติตามที่มีเจตนาที่ดีงามและมีกำลังไม่หือลดขย เพื่อรักษาความสามัคคี เพื่อรักษาความเป็นอยู่ของเราในประเทศไทย ซึ่งได้ประจักษ์แล้วว่าทุกคนมีสิทธิ์ที่จะคิด มีสิทธิ์ที่จะปฏิบัติ ขอให้มองอย่าให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

ด้วยเจตนาของท่านและโดยคุณเจตนาทุกอย่างที่ท่านทำและปฏิบัติทงใจ ขอให้เป็นการดีเป็นพรให้ทุกคนมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง ดำเนินในความคิดสำเร็จในการทำงานที่คนทำ โดยเฉพาะในเรื่องที่จะให้หลักธรรมะที่ดีที่งานของแต่ละศาสนา ขอให้ประตบซ้อชนะ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อที่จะให้ส่วนรวมคือสังคมของคนไทยและประเทศไทยยิ่งขึ้น มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองทั้งทางวัตถุทั้งทางจิตใจ ให้ได้ชื่อว่าประเทศไทยเป็นที่อยู่อาศัยที่น่าอยู่ เป็นที่มีชื่อเสียงว่าเป็นประเทศที่รักสงบ และไม่ว่าเวลาใดว่กันก็ทวงแทนความเรื่อร้อความสงบนี้ ขอขบใจอีกครั้งที่ทุกคนมาให้พรในโอกาสวันเกิดขอให้ทุกคนมีความเจริญรุ่งเรือง.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ครู และนักเรียนที่เข้าเฝ้า ถวายพระพร

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

๗ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพฤหัสบดีที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๑

ขอขอบใจที่พากันมาถวายพร ที่ให้ทรงนั้นสรุปได้ว่าให้ทรงพระเจริญ สิ่งใดที่สมควรขอให้สำเร็จ คำให้พรให้เจริญนั้น จะเจริญได้ถ้าใจตั้งใจ เมื่อมาใจตั้งใจอย่างนี้ก็คงจะเจริญได้ ความเจริญนั้นมีหลายอย่าง จะมาให้ฟัง เมื่อ ๒๐ กว่าปีมาแล้ว ไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ ทรงเจริญพระชนมพรรษาถึง ๕๐ ปีว่า ขอให้ทรงพระเจริญ แล้วลงกราบท่าน ท่านรับสั่งไม่ ค่อยได้ เพราะไม่ทรงสบาย ทรงเจ็บพระศอก และทรงเพื่อย แต่ในที่พูดก็รับสั่งว่า เจริญแล้ว คงจะหมายความว่าทรงพระชนมายุแล้ว และความความจริง สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ ก็ทรงพระเจริญมากด้วยคุณธรรม คือทรงมีความสามารถและความที่รอบคอบตาม ทุกด้าน โดยมากมักจะนึกถึงกันแต่ทางศิลปะ แท้จริงยังทรงสามารถทางการปกครองและทางวิชาการอื่น ๆ อีก จึงทรงเป็นผู้ที่เจริญ และเมื่อครบถ้วนเจริญแล้ว จึงหมายความว่าพระชนมายุมากแล้วด้วย เจริญพอแล้วด้วย

ที่ทุกคนมาให้พรว่าให้ทรงพระเจริญ คงจะให้เจริญทางจิตใจ วันนี้มีสมาคมองค์กรต่าง ๆ โรงเรียน นักศึกษา และนักเรียนมาให้พรกันมากมายรวมทั้งสมาคมที่เป็นห่วงเรื่องสุขภาพจิตด้วย และเมื่อวันก่อนก็มีองค์การศาสนาต่าง ๆ ทุกศาสนาที่มีอยู่ในเมืองไทยมาให้พร ได้พูดด้วยทุกราย จึงต้องพูดกับนักเรียนบ้างเพื่อไม่ให้บ่นอะไร ที่ตั้งใจจะพูดด้วยก็เรื่องสุขภาพจิต เพราะได้เคยพูดฝากกับผู้ที่เป็นสมาชิกสมาคมส่งเสริมสุขภาพจิตว่า "หมูนี้อายุจิตไม่ค่อยดี" คุณหญิงอัมพรจึงมาให้พรว่า "ขอให้ทรงพระเจริญและให้พระสุขภาพจิตดีสิ่ง ๆ ขึ้น" คำว่าพระสุขภาพจิตที่ใช้เป็นคำใหม่ มีความหมายอย่างไรไม่ทราบได้ ความจริงก็คงจะอยาก ให้พรให้มีสุขภาพทางจิตดี คิดว่าสุขภาพทางจิตหรือความรู้สึกนึกคิดจะได้ดีก็เพราะมีคนอื่นเอาใจช่วย อย่างที่ทุกคนมาเฝ้าฯ นี้ อัน คมีโอกาสพูดด้วย ถ้าทุกคน ทั้งเด็ก ทั้งผู้ใหญ่ ทั้งผู้ที่เป็นนักศึกษาและเป็นครู เห็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพจิต ขอโทษ ขององค์ พระประมุข ถ้าทุกคนร่วมมือกันทำตามคำแนะนำประมุขแล้ว จะทำให้สุขภาพจิตขององค์พระประมุขดีได้ และถ้าแต่ละคนทั้งเด็กทั้ง ผู้ใหญ่ผู้ดีว่ามีหน้าที่ที่จะรักษาสุขภาพจิตขององค์พระประมุข เมื่อถวายพระพรให้ทรงพระเจริญ หรือให้ทรงพระชนมายุอันนาน เป็นร้อยปี หรือเป็นหมื่นปี ก็ขอให้เข้าใจว่าได้ถวายพระพรให้สุขภาพจิตขององค์พระประมุขดีด้วย

คำว่าองค์พระมุขนั้นแสดงถึงส่วนรวมของประเทศ คือแต่ละคนรวมกันเข้าก็เป็นประชาชน เป็นสังคมของประเทศ ผู้ที่ อยู่ในที่นี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของประชาชน เป็นส่วนหนึ่งของประเทศ ถ้าแต่ละคนอยากก็จะต้องช่วยกันทำให้ประเทศดีขึ้น อย่างเมื่อก่อนที่เดินผ่านทหาร ตำรวจ นักเรียนที่เป็นลูกเสือ นักเรียนที่เป็นอนุชาชาด นักเรียนที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนรัฐบาล นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทุกคนพากันถวายพรให้ทรงพระเจริญ จึงต้องขอร้องทุกคนที่ขอให้ทรงพระเจริญนี้ที่หน้าที่ เพราะ ถ้าพูดหรือคิดขึ้นมาว่าขอให้ทรงพระเจริญเป็นการคิดเป็นคำพูดลอย ๆ เก่ ๆ ความดี โดยเฉพาะในวันเฉลิมพระชนมพรรษาจะต้อง พูดอย่างนั้นแล้วก็จะไม่ได้ผล แต่ถ้านึกถึงว่าทรงพระเจริญหมายความว่า องค์พระประมุขทรงพระเจริญ หมายความว่าประเทศของ เจริญก็เกิดหน้าที่ขึ้นมา แต่ละคนเกิดมีหน้าที่ต่อประเทศชาติ ซึ่งหมายความว่าหน้าที่ส่วนตัวของตัวเองและหน้าที่ในส่วนรวมของ กลุ่มด้วย

ไม่กี่วันมานี้ไปชมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เล่าถึงเรื่องแปลก ๆ ให้ฟัง เรื่องนั้นไม่ได้หมายถึงเรื่องที่ยอดยาวคือเรื่อง ระเบิดขวด แต่เป็นอีกเรื่องหนึ่งคือได้เล่าว่าเวลาอะไรเป็นมงคลเกิดแล้ว ไม่ค่อยมีใครทรนไม่ค่อยมีใครสนใจ เพราะไม่ค่อยเห็น แต่ด้านทิศเรื่องอะไรที่เป็นอับมงคลแล้วตบถ ลงหนังสือพิมพ์กันเป็นหลายหน้ากระดาษ ไม่ใช่ในประเทศเท่านั้น นอกประเทศ ด้วย ที่นี้หากจะกลับมากล่าวเรื่องระเบิดขวดก็พูดได้ว่าระเบิดขวดเป็นตัวอย่างอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความไม่เรียบร้อยที่มีประเทศ ถ้า ทุกคนทั้งที่อยู่ในที่นี้และที่กลับบ้านไปแล้ว มาให้พรให้ทรงพระเจริญด้วยใจจริง ด้วยเจตนารมณ์ที่ดี ทุกคนก็มีหน้าที่ที่จะช่วยกัน

* เรียบเรียงขึ้นตามที่เป็นที่พระสุรเสด็จไว้ (จากประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่ เดือนธันวาคม พ.ศ.2512 จนถึง พฤศจิกายน พ.ศ.2513)

๗ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ วัคคิวงศ์

กำจัดจิตใจระเบิดขวดนี้ให้หมดไป คือกำจัดคนที่มีจิตใจที่จะใช้ระเบิดขวดด้วยเหตุผลด้วยการสอดคล้อง อย่างที่ได้เคยขอร้องนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้สอดคล้องออกมาแล้ว เวลานั้นทั้งครูก็อยู่ที่เจ้าหน้าที่ทหารตำรวจก็อยู่ด้วยพร้อมกัน ทุกคนที่ให้พรให้ทรงพระเจริญ จะต้องทำหน้าที่ จะต้องช่วยกันสอดคล้องไม่ให้เกิดจิตใจระเบิดขวด

จิตใจระเบิดขวดนั้น วิเคราะห์ได้ว่าคือความไม่รู้ ความอยากมีอำนาจแล้วไม่รู้ว่าอำนาจนั้นจะเป็นอย่างไร จิตใจระเบิดขวดมีได้ทุกชั้น ตั้งแต่จิตใจระเบิดแก้ว จิตใจระเบิดที่ทำด้วยกระดาษแล้วกรอกน้ำโชนลงหัวคน จนกระทั่งถึงระเบิดปรมาณู ถ้าใช้ด้วยความไม่รู้จักรับผิดชอบ ไม่รู้ผิดรู้ชอบ ไม่รู้เหตุผลแล้วก็เกิดอันตราย เกิดวุ่นวาย ถ้าเป็นระเบิดขวดก็อาจเกิดวุ่นวายในหมู่บ้านไม่มากนัก คนตายเพียงคนเดียว ถ้าเป็นระเบิดปรมาณูซึ่งประกอบขึ้นด้วยความรู้ คนก็ตายเป็นแสนเป็นล้าน แต่ทุก ๆ ชั้นก็เป็นจิตใจระเบิดขวด ก็อันเดียวกัน ถ้าจิตใจระเบิดขวดนี้ยังคงอยู่ ความไม่รู้ผิดรู้ชอบนั้นยังคงอยู่ ก็เป็นอันตรายได้มากกว่าที่เราคิดอย่างเช่นที่สนามกีฬา มีระเบิดขวดโชนลงไปโป่ง มีคนที่โดนเศษระเบิดจนถึงต้องไปคาบที่โรงพยาบาลตำรวจ ผลของระเบิดขวดอย่างหนึ่งคือ นายสมคิดตาย แต่ว่าผลอย่างอื่นที่จะเป็นความเสียหายอย่างมากที่สุดก็มีอีกหลายอย่าง คือขวัญของประชาชน ชื่อเสียงของบ้านเมืองและอื่นๆ ก็จะแตกต่าออกไป จึงต้องพยายามปราบปราม

วิธีปราบปรามนั้น ถ้าปราบปรามในทางที่ถูกก็จะเป็นผล ถ้าปราบปรามในทางที่ผิดก็อาจทำลายอั้งขึ้น ที่เป็นผลร้ายต่อประเทศชาติทั้งสองทาง ชื่อเสียงของประเทศชาติทางหนึ่ง ขวัญของประชาชนอีกทางหนึ่ง ในเรื่องชื่อเสียงของประเทศนั้น คำว่าประเทศที่เป็นมหาสมุทรกับเรา ที่เรียกว่าเป็นคู่สัญญาที่ได้ช่วยกันรักษาความปลอดภัยให้กับบริเวณในแถบนี้ของโลกหรือพวกที่เรียกว่ามาช่วยเราหลายพวก เขาก็เสื่อมศรัทธา พวกที่อยากที่จะมาในบริเวณนี้ของโลก โดยจะมากล้นเราโคโธวีต่าง ๆ เขาก็จะบอก ว่าเราไม่มีขีมีแป้ ต้องมาจัดการปลดแอกเรา ความเสียหายอีกส่วนหนึ่งก็คือว่าบ้านเมืองไม่มีขีมีแป้จริง ๆ เราจึงต้องช่วยกัน

เรื่องระเบิดวิเคราะห์หรือเรื่องวิจัยระเบิดขวดนี้ก็มีว่าวัตถุเคมีที่อยู่ในระเบิดขวดนั้น ก็มีส่วนผสมง่าย ๆ คือมีไปตัสเซียมคลอไรด์ซึ่งหาได้จากร้านขายยา นั่นว่าสำหรับกับตัวออกก็มีฟอสฟอรัสแดงซึ่งหาได้เช่นเดียวกัน วิธีการที่ไปซื้อ เด็กคนหนึ่งไปซื้ออย่างหนึ่งทีละนิดทีละหน่อย แล้วเด็กอีกคนก็ไปซื้ออีกอย่างหนึ่ง แล้วมาผสมกัน มาวางเอาไว้ ใครโชนได้ก็โชน ทำได้ง่าย ๆ แต่จะบอกว่าคุณโชนโชนก็จับมือไม่ได้

วิธีที่จะปราบปรามก็ปราบปราม ๒ ทาง ทางหนึ่งปราบปรามทางจิตใจ หรือว่าชี้แจงให้เข้าใจว่าสิ่งที่ทำระเบิดเล่นนั้นเป็นอำนาจ เป็นสิ่งที่สนุก มีเสียงดังด้วย แต่ว่าเมื่อเสียงดังก็หมายความว่ามีความวุ่นวายทำให้เกิดอันตรายได้ ทุกสิ่งทุกอย่าง ฆาตกรรม ไรศ อุบัติการณ์ต่าง ๆ เกิดอันตรายได้ทั้งนั้น ถ้าอยากแกล้งกัน สนุกกัน ก็ต้องไม่ให้เกิดอันตราย ทุกสิ่งทุกอย่างมีทั้งคุณทั้งโทษ อย่างไรก็มีทั้งคุณทั้งโทษ ถ้าเราไม่มีไฟเราก็หุงต้มไม่ได้ เราก็อาจไม่มีแสงสว่าง แต่ว่าถ้าไฟไฟไม่ตีหรือเราประมาท ไฟลุกขึ้นมา ก็เกิดเดือดร้อนถึงราชประชานุเคราะห์ เพราะว่าทำให้สิ่งต่าง ๆ วอดไปหมด เรื่องไฟนั้นก็เคยชุลกับนักศึกษารวมศาสตร์หลายปีแล้ว คือได้พูดว่าความรู้เหมือนไฟ และว่าไฟถูกถามได้ เราต้องควบคุมดี ๆ จึงจะใช้ไฟได้ ก็อำนาจนั้นให้ไฟได้แต่ให้รู้ด้วยจิตใจว่าจะไรควรอะไรไม่ควร ถ้าอยากสนุก ชี้แจงให้เขาทราบว่าสิ่งอื่นที่สนุกเหมือนกัน อย่างถูกเถิดที่ฝึกตัวให้ดี ช่วยเหลือราชการ ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ก็มีความสนุกสนานไม่น้อย ขอให้ถือว่าการทำประโยชน์เป็นความสนุกสนาน เป็นความบันเทิงของตัวเรา ความสนุกที่เกิดขึ้นเป็นความสุขดาวในทางใจ การปราบปรามหรือการแก้ไขในอีกทางหนึ่งคือการควบคุม วัตถุเคมีต่าง ๆ นั้นมีไว้สำหรับใช้ประโยชน์ ผู้ที่ไปซื้อก็ต้องทราบว่าจะประโยชน์เป็นอย่างไร และจะต้องทราบว่าวัตถุเหล่านั้นสำหรับตัวเองไม่เป็นอันตราย แต่ว่าเมื่อผสมกันเข้าแล้วเป็นอันตราย ควรที่จะควบคุมการขายและการมีไว้ในครอบครองว่ามีไว้เพื่ออะไร ประโยชน์จริง ๆ ทั้งจะใช้ประโยชน์แต่ในทางที่เหมาะสมด้วย เรื่องนี้ต้องถือเป็นเรื่องของท่านผู้ใหญ่ทั้งทางตำรวจและทางรัฐบาลที่จะต้องพิจารณาว่าวัตถุเคมีต่าง ๆ นั้น ในโรงเรียนมีมากขึ้นทุกวัน ๆ เพราะวันเราสอนเคมี เราสอนวิทยาศาสตร์มากในโรงเรียน ถ้าไม่มีการควบคุม เด็กที่ยังไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนในทางจิตใจ ก็เห็นว่าเป็นสิ่งสำหรับนำมาใช้เพื่อความสนุก

ที่ทุกคนมาให้พรนี้ สรุปได้ว่าขอให้สุขภาพจิตดีขึ้น การทำให้สุขภาพจิตดีขึ้น ก็คือช่วยกันขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง คือตั้งใจที่จะเป็นคนดี ด้านนี้นักเรียนก็ให้เล่าเรียนให้ดี เป็นครู เป็นพยาบาล เป็นอะไรก็ตามหน้าที่ให้ดีที่สุด การช่วยขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วยความตั้งใจแท้จริงเพื่อส่วนรวมนั้นจะเป็นการให้พรที่ประเสริฐที่สุด จะทำให้อาตุอินได้จริง ๆ ถ้ามีความห่วงอาตุอินอยู่อย่างที่เป็นอยู่ก็มีรู้สึกลัวว่าอาตุอินจะไม่อิน แต่ถ้าทุกคนช่วยกัน พระสุขภาพจิตอาจดีขึ้น ทำให้อาตุอินได้

ขอขอบใจทุกคนที่อดทนและที่มาสนับสนุน ขออวยพรให้ประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง ได้รับผลสำเร็จที่เรียวร้อยที่สุดในกิจการทุกอย่าง.

พระราชดำรัส*

พระราชทานแก่ผู้แทนองค์การศาสนาและผู้แทน
สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล
เนื่องในการเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ ศาตภาคภริมย์
วันพฤหัสบดี ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๒

วันนี้เป็นวันก่อนวันคล้ายวันเกิด ท่านทั้งหลายมาพร้อมกันเพื่อที่จะมาเฝ้าพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ที่มานี้เป็นผู้แทน
ของสมาคมและองค์การศาสนากับผู้มีหน้าที่ในทางการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ที่สุด ทำไมจึงนัดหมายผู้แทนองค์การศาสนาและผู้แทน
ของสถาบันการศึกษามาพร้อมกันอาจเป็นปัญหา แต่เดี๋ยวมหาความสำคัญแล้วก็ไม่เป็นปัญหานัก เพราะว่าการเร่ร่อนมีศาสนา คือความ
คิดหรือสิ่งที่คิดประจำใจอันเป็นแนวทางปฏิบัติในใจประจำตัว และต้องมีการศึกษา คือความรู้ต่าง ๆ ทั้งในด้านจิตใจทั้งในด้านวัตถุ
เพื่อประกอบกับตัว เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่ได้ ทั้งสองอย่างเป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นสิ่งที่แตกต่างกันไม่จึง ด้้นัดมทพร้อมกันในวันนี้

ศาสนานั้นเป็นสิ่งที่ทราบกันอยู่แล้วว่าต้องมี และถึงว่าศาสนามีความหมายได้หลายอย่าง ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นศาสนา
ที่มีชื่อหรือที่เคร่งครัดความแนวทางตั้งสอนอย่างหนึ่งอย่างใด เป็นแค่ต้องมีแนวความคิดที่แน่นอน ที่ดี และไม่เบียดเบียน อย่างนี้
ก็ถือเป็นศาสนาได้ทั้งนั้น ในเมืองไทยนี้ใครจะถือปฏิบัติตามศาสนาใดก็ได้ทั้งนั้น เคยเห็นแจ่งอยู่แถวเมืองไทยนี้ที่อยู่ที่ใดก็เพราะไม่
มีการกีดกันว่าคนไหนศาสนาไหนคนไหนศาสนาไหน แต่ว่าเป็นที่ทราบกันดีว่าทุกคนปฏิบัติตามศานกิจของตน ๆ ด้วยความมุ่งดีหวังดี คั้ง
ใจที่จะให้เกิดประโยชน์คนและประโยชน์ส่วนรวม ศาสนาทุกศาสนาจึงใช้ได้ทั้งนั้น ขอแต่เพียงอย่าให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน
สำหรับนักเรียน สำหรับสถาบันการศึกษาก็มีมากหลายสถาบันทั้งทางพลเรือนทั้งทางทหาร และทั้งชั้นเล็กเล็ก กลาง ใหญ่ไปจน
ชั้นอุดมศึกษา ทุกชั้นนี้ก็แตกต่างกันไม่ได้เหมือนกัน ต่างมีความต่อเนื่องกัน

ในวันนี้ต่างก็มาเฝ้าพร ที่ได้รับจากแต่ละกลุ่มแต่ละคณะแต่ละบุคคล พึงคุณแล้วที่มีความชื่นใจ สิ่งที่น่ามาให้นี้ส่วน
มากก็มิคอกไม้และมีเงินสำหรับการกุศล ทุกสิ่งทุกอย่างนี้คือพร คอกไม้และเงินสำหรับการกุศลก็เป็นสิ่งที่ทำให้ชื่นใจ ส่วนพรที่ให้
ส่วนมากก็ขอให้ทรงพระเจริญ ซึ่งหมายถึงว่าให้มีสิริพรพรรณงาม มีความแข็งแรง มีอายุยืน แล้วโดยมากก็มักจะต่อด้วยว่าให้มีอายุยืน
เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้นั้นหรือเพื่อประโยชน์ส่วนตนก็จะต้องสนองตอบตามคำที่คล้าย ๆ คำสั่งที่มาสั่งให้อายุยืนเพื่อปก
ป้องคุ้มครองเขา ออกจะน่าขันว่าทำไมเขาให้พร แล้วทำไมรับพรที่เขาให้ให้อายุยืน ความจริงคนเรานี้มีชีวิตอยู่โดยมีความสุขก็
อยากอายุยืน เพราะอยากมีความสุข ถ้ามีความทุกข์ บางคนก็บอกว่าอยากตาย ดังนั้น ถ้าออกกับคนที่มีความทุกข์ว่าให้อายุยืน เขาไม่
ชอบแน่ แต่การให้พรที่มาขอให้แข็งแรงให้อายุยืนเพื่อให้อายุยืนให้ป็นมิ่งขวัญของผู้นั้นมีความหมายอยู่ คือ มีความหมาย
ว่า ทุกคนออกจะทำดีแต่ไม่ทราบว่าจะทำดีอย่างไรก็เลยมาขอให้ปกป้องความจริงวันนี้ก็ตั้งใจเอาไว้ เมื่อมาพบนักเรียนและนัก
ศึกษาชั้นต่าง ๆ ขนาดต่าง ๆ แขนงต่าง ๆ ก็เป็นโอกาสดีที่จะมาปรับทุกข์เรื่องที่แค้นใจไว้แล้วที่งานกริชา* ในวันเปิดงานกริชา* นัก
เรียนนั้นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการกล่าวถึงความไม่เรียบร้อยในหมู่นักเรียน คือหมู่นักเรียนที่มีการทะเลาะวิวาทกัน
ด้วยเหตุผลที่อาจไม่เป็นเหตุผลนัก แต่ว่าก็รายงานว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ทำหน้าที่ของตน ได้จัดการเพื่อลดเหตุการณ์ดังกล่าวนั้น
จนเหตุการณ์เบาบางลง ในคำตอบวันนั้นได้บอกความข้อเท็จจริงอันมีอยู่ พูดแล้วยังมีอยู่เท่านั้น ไม่บอกว่ามีอยู่ก็บอกว่ามีอยู่
เกือบทุกวัน ก็เพราะทราบดีว่าการทะเลาะวิวาทนั้นมาจากบุคคลกลุ่มเดียว ไม่ใช่กลุ่มใหญ่ เพียงแต่กลุ่มน้อย แต่ความเดือดร้อนมี
มากเพราะว่าทำความเสียหายมาก ทำไมมาปรับทุกข์ในวันนี้ ก็เพราะว่าการแก้ไขการทะเลาะวิวาทไม่ใช่ทำไม่ได้ด้วยการทำที่ไม่เป็น
มงคลเท่านั้น เราทุกคนทำได้ เรามีส่วนที่จะช่วยบรรเทาช่วยไม่ให้เกิดเรื่องได้ทุกคน นักเรียนขนาดเด็กขนาดกลางขนาดใหญ่นัก
อุดมศึกษา ผู้แทนขององค์การสมาคมศาสนาต่าง ๆ ไม่ว่าศาสนาใด ทั้งผู้ที่ศันคว่ำและไม่ศันคว่ำ ผู้ที่เป็นนักปฏิบัติหรือเป็นแค่เพียง
ศาสนิกชนเท่านั้น มีหน้าที่ที่จะจัดความไม่เรียบร้อยในบ้านเมืองทั้งนั้น การที่นักเรียนทะเลาะวิวาทกันเป็นการทำให้เสียหายแก่บ้าน
เมือง เพราะนักเรียนพวกนั้น จากเป็นนักเรียนโรงเรียน ต่อไปก็จะเป็นนักเรียนอุดมศึกษา หรือมีเด็นั้นก็จะออกไปประกอบอาชีพต่าง
ๆ หรืออาจเป็นผู้ใหญ่ผู้โต เป็นอธิบดี เป็นนายพลก็ได้ การช่วยไม่ให้จะนึกว่าช่วยให้ผู้ที่ว่าคนเป็นอันพลาดกลับคนเป็นคนที่เรียบร้อย

* เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่
เดือนธันวาคม พ.ศ.2512 จนถึง พฤศจิกายน พ.ศ.2513)

* งานกริชา ศิลปหัตถกรรมนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี ๒๕๑๒ ซึ่งเสด็จฯ เปิดเมื่อปลาย วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๒

เป็นสภาพคนเป็นคนไม่มีพินิจสงเท่านั้น ขอให้พิจารณาถึงความเสียหายถึงส่วนรวมบ้างด้วย พวกเรายังหลายมีหน้าที่ด้วยกันทั้งนั้น ที่จะชี้ทางให้ผู้หลงทางได้กลับคือมาสู่ทางที่ถูกที่เหมาะสม ในสมัยนี้ในเวลานี้เราพูดกันอยู่เสมอว่าเราชนกำลังรุ่งเพราะความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ของโลก ก็จริงอยู่ แต่เราโดยมากพึ่งมาจากต่างประเทศ ในเมืองไทยทั้งเราชนทั้งคนทั่ว ๆ ไป ยังมีความเรือบร้อยอยู่ไม่ใช่น้อย แต่ความเห่อที่ว่าสากลโลกเขาทำอย่างนั้นทำให้เราทำบ้าง ขอให้พิจารณาว่าที่สากลเขาทำถูกต้องหรือไม่ และมาพิจารณาว่าในเมืองไทยเราควรจะทำอย่างไร ที่ะออกตัวอย่างก็เรื่องนักเรียนหรือนักศึกษาในต่างประเทศขาดออก กันขึ้นมามพระต้องออกต้องออกต้องออกว่าคนไหนมีความคิดรุนแรง คนไหนมีความคิดที่จะทำลาย หรือคนไหนมีความคิดที่จะคัดค้าน คนนั้นเป็นคนฉลาดจริง คนไหนมีความคิดที่จะทำลาย หรือคนไหนมีความคิดที่จะคัดค้าน คนนั้นเป็นคนฉลาดจริง คนไหนมีความคิดที่จะคัดค้านก็มีความคิดเกิดขึ้นมา แต่ก็หมายความว่ามีความคิด หรือมีคุณสมบัติเบื้องต้นที่มีความคิด ในต่างประเทศเขาบอกว่าคนฉลาดต้องคัดค้าน แต่ถ้าพูดแค่นั้นแล้วไม่ฉลาดแน่ ในเมืองไทย ขอให้สังเกตดูในหมู่นักศึกษา ก็มีพวกคัดค้าน คัดค้านจริง ๆ คือจริง ๆ เหมือนกัน ขอให้การคัดค้านนั้นประกอบด้วยเหตุผล เพราะถ้าคัดค้านแล้วเกิดอะไรดีก็ได้ และถ้ามีเหตุผลแล้วขอให้คัดค้านให้รุนแรง ให้ผู้ชั่วชัลดคนดี ไม่ใช่ผู้ชั่วแล้วแหว และไม่ใช่ว่าจะต้องเชื่อคน ไม่ใช่ปล่อยให้เขาจริงถูก คำว่าจริงถูกก็เป็นได้หลายทาง จริงถูกจากผู้ที่ดีก็มี แต่โดยมากมักจะเป็นจริงถูกจากผู้ที่ไม่ดี ขอให้ทุกคนพยายามที่จะคิดว่าคัดค้านเพราะเหตุใดแล้วจะเป็นผลอย่างไร สำหรับนักเรียนที่อยู่ในชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาก็ต้องคอยก่อนก่อนที่จะคัดค้าน เพราะว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าหรืออายุมากกว่านั้นไม่ใช่ว่าจะจะต้องยอมเขา หูดคิดดูหน่อยว่าคนที่เขานับเป็นผู้ใหญ่กว่าคือมีความคิดมีอายุมากกว่า เขาได้ผ่านอุปสรรคผ่านอะไร ๆ มาแล้ว เขาอาจถูกก็ได้ เวลาเราโตขึ้น มีความรู้หรือมีความคิดอย่างประชาธิปไตยหรืออยากให้บ้านเมืองมีเสรีในความคิด ก็ต้องนึกเหมือนกันว่าเราออกความคิดหรือแสดงออกมานั้นเรามีเสรีภาพของเราจริงหรือเปล่า เสรีภาพของเราจะเป็นการกำจัดเสรีภาพของคนอื่นก็ได้ ในงานก็หากนักเรียนหรืออะไรก็ตาม ถ้ามาราคินไปแล้วไปนอนหน้าพวกนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่งแล้วไปแพนเขาให้เขาดหัวเราะแล้วเราก็หัวเขาอย่างนี้ เราก็ไม่มีเสรีภาพที่จะทำแท้ ๆ เพราะทำอย่างนั้นไม่ใช่เสรีภาพ ไม่ได้เรียกเสรีภาพ เรียกว่าเบียดเบียนผู้อื่น ทำให้เสียหาย จึงได้ว่าขอให้พิจารณา แม้จะเป็นเด็กก็ขอให้พิจารณาในข้อเหล่านี้ ถ้าตัวเองถือตัวได้ว่าไม่ได้เป็นอันพลาด แม้มีคนอื่นเป็นอันพลาด เราก็ทำดีแล้วขอให้ร่วมมือกันทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่อย่าให้เกิดเรื่องอย่างนั้น ถ้ามีกลุ่มใดที่ไม่เรือบร้อยเราก็ช่วยกันปราบ เหตุผลมีอยู่ว่าการไม่เรือบร้อยทำให้เกิดเสียหายแก่บ้านเมืองเสียหายแก่ส่วนรวมอย่างอื่น ก็ในสมัยปัจจุบันนี้เราไม่ใช่อยู่สบาย ๆ ง่าย ๆ เราต้องระวังทุกฝีก้าว เพราะว่ารอบบ้านเมืองของเรามีความรุ่งเรืองมีอันคราอยู่ ถ้ามาราคินพลาคเป็นส่วนรวมเราก็ผิดพลาดเป็นส่วนตัวด้วย แล้วก็จะหมดทางที่จะคัดค้าน จะคัดค้านไม่ได้ แต่จะถูกบีบบังคับอยู่ตลอดเวลา ทุกวันนี้ที่บอกว่าเมืองไทยอยู่ในระบอบที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยหรืออะไรก็ตาม นั่นอาจเป็นจริงได้ ถ้าแปลคำประชาธิปไตยมาจากฝรั่ง ขอให้เรานึกถึงว่า เวลาเราออกความคิดเราถูกบังคับอะไรหรือเปล่า เราก็ยังออกความคิดได้ นั่นเรียกว่าเรายังเป็นประชาธิปไตย ฉะนั้นจึงได้พูดในทางของรื่องที่จะให้ทุกคนที่อยู่ในที่นี้ ทั้งที่มีอายุน้อย ๆ จนถึงอายุมาก ๆ ให้ร่วมมือกันปฏิบัติงานและพยายามที่จะทำให้มีความเรือบร้อยเพื่อประโยชน์ของแต่ละคนแต่ละคนจะได้สามารถมีเสรีภาพมากที่สุดที่จะมีได้โดยมีความนับถือไม่เบียดเบียนเสรีภาพของผู้อื่น

ที่ได้ให้มาพร้อมกันและได้พูดอย่างนี้ เพราะจะพูดถึงประโยชน์ส่วนตัวให้เป็นประโยชน์แก่แต่ละคน เมื่อทราบว่าคุณคนจะมาให้พรก็อยากให้พรที่ให้นั้นเป็นผล เป็นผลจริง ๆ เป็นผลให้มีนามอันแข็งแรง เป็นผลให้มีอายุยืน และที่พูดนี้ก็คล้าย ๆ เป็นคู่มือในการใช้พรหรือการให้พร เพราะว่าในการให้พรนั้น ถ้าให้โดยที่ไม่ได้เข้าใจคำที่ให้พร ก็เท่ากับไม่ได้ให้ ฉะนั้นการที่ทุกคนได้ให้พรให้แข็งแรง ให้อายุยืนนั้น จึงไม่ใช่สักว่าพูดออกมาหรือเขียนออกมา หรือสักว่ายื่นคำพูดให้ เอาดอกไม้หรือเงินสำหรับการกุศลมาให้ แต่ว่าเป็นการปฏิบัติของแต่ละคนที่จะต้องปฏิบัติต่อไปให้เหมาะสม เพื่อที่จะรักษาให้ทุกคนที่อยู่ในห้องนี้ ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ หรือถ้าเปรียบเทียบกับกลุ่มใหญ่ของบ้านเมืองทั้งหมดก็อาจเป็นกลุ่มเล็ก ได้มีชีวิตเป็นส่วนรวม โดยเฉพาะให้ชาติไทยอยู่ได้ ทุกคนต้องปฏิบัติตามที่ได้พูดไว้แต่ก็ ทุกคนต้องช่วยกันปฏิบัติ ทุกคนต้องปฏิบัติตลอดไป เพื่อรักษาความเรือบร้อยอันสูงส่วนรวมให้มีความปลอดภัย ให้มีความคืออยู่ มีความเต็มเตียนที่ไทยเราพยายามแก้ที่นั่นจึงจะเรียกว่าเป็นการถวายพระพรให้ทรงพระเจริญ ถ้าทำอย่างนั้นพรนั้นจะเป็นประโยชน์ พรนั้นจะสัมฤทธิ์ผล และถ้าพรนั้นสัมฤทธิ์ผลก็จะสะท้อนไปถึงแต่ละคน เพราะวันแต่ละคนที่ทำดีตามคู่มือที่ว่าไว้มีอ้อมเจริญและมีความสำนึกในชีวิต

ขอให้ทุกคนได้ปฏิบัติด้วยความมีเหตุผล ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยความตั้งใจ แล้วแต่ละคนจะมีความสำเร็จ เป็นนักเรียนก็จะได้ขึ้นสู่วงศ์ จะได้เรียนสำเร็จ และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไม่ว่าจะมีหน้าที่ใด ก็จะได้มีหน้าที่ที่ดีที่เจริญ ผู้ใดก็ตามจะประสบแต่ความดีจะประสบแต่ความสำเร็จ และมีความสุขก้าวหน้าทุกคน ถ้าทำตามคู่มือนี้ เพราะว่าพรนั้นเป็นการให้ซึ่งกันและกัน ก็ต้องบอกว่าขอตนเองพร ขอตนเองพรให้ทุกคนมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองความสำนึกทุกประการโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาบาท

พระราชทานแก่คณะผู้แทนองค์การศาสนา คณะครูและนักเรียน*

๓ ศาลาภาภิรมย์

วันศุกร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๓

วันนี้ท่านทั้งหลายได้พร้อมใจกันมาให้พร

ท่านทั้งหลายเป็นผู้แทนขององค์การและสถาบันต่าง ๆ ในทางศาสนาที่มาทำนกออยู่ในประเทศไทย หรืออีกนัยหนึ่งเป็นผู้แทนของผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย อีกส่วนหนึ่งเป็นผู้แทนของผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย อีกส่วนหนึ่งเป็นครูและนักเรียนในสถาบันการศึกษาทุกชั้นและทุกชนิด ตั้งแต่โรงเรียนชั้นประถม ชั้นอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา นับว่าเป็นที่ประชุมที่ครบถ้วนอย่างมากที่สุด

ข้อหนึ่งที่นึกถึง เวลามาอยู่หน้าการประชุมเช่นนี้ คือนึกว่าที่ประชุมนี้เป็นที่ประชุมที่เกี่ยวของกับความรู้และความรู้สึก เพราะศาสนานับเป็นเรื่องของความรู้และความรู้สึกที่สำคัญสำหรับทุกคน ส่วนการศึกษาที่ข้อมคิดได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวของกับความรู้ อีกอย่างหนึ่งเวลามาอยู่ต่อหน้าสมาคมอย่างนี้ ก็มีความรู้สึกได้ว่า ในปัจจุบันนี้บุคคลอันอยู่คนเกี่ยวของกับความไม่เรียบร้อย ความไม่เรียบร้อยของบ้านเมืองก็ตาม ของมนุษย์ทั่วไปก็ตาม ของโลกก็ตามกำลังเป็นปัญหา เวลาไปพบกับผู้ที่เป็นผู้แทนสมาคมหรือองค์การหรือสถาบันทางศาสนา ก็เกิดปัญหาอยู่เสมอว่า ทำอย่างไรจึงจะให้โลกนี้เรียบร้อยขึ้น ไม่ดิ้นกัน ไม่เกิดแก่งแย่งกัน และปัญหาสำคัญที่ถกขึ้นมาเมื่อพบกับผู้ที่เป็นผู้แทนองค์การศาสนาต่าง ๆ ก็พูดอยู่เสมอว่า ควรจะทำอย่างไรเพื่อให้เขาเหล่านั้นมีความเรียบร้อย ในข้อนี้ก็เห็นว่ามีโอกาสที่จะพูดให้แจ่มแจ้งได้โดยสะดวกที่สุด เพราะว่ามีทั้งผู้แทนองค์การศาสนา มีทั้งผู้แทนของสถาบันการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมถึงชั้นอุดมศึกษามาอยู่ด้วยกันพร้อม

ปัญหาชาวชนที่มีอยู่มีอะไรบ้าง เขาพูดกันว่าชาวชนรุ่นวาย จะต้องสั่งสอน แต่ไม่ได้วิเคราะห์ศัพท์ว่าชาวชนคืออะไร ถ้าจะสั่งสอนชาวชน เราจะต้องวิเคราะห์ศัพท์เสียก่อนว่าชาวชนคืออะไร ผู้ที่ทำงานในด้านปทานุกรมหรือสารานุกรมก็ตามก็ควรจะบอกว่าชาวชนคือผู้เยาว์ อันนี้ก็ไม่ได้แก้ปัญหาอะไร เพราะว่าชาวชนกับผู้เยาว์คำนี้เหมือนกัน ผู้เยาว์คือใคร ถ้ามาวิเคราะห์ศัพท์ต่อไป ผู้เยาว์ก็คือผู้ที่มีอายุน้อย มันก็กลับมามีอายุน้อย อายุน้อยคืออะไร ก็ต้องบอกว่าอายุน้อยคือคนที่เกิดมาเดิมนับปียังไม่มากนักกับผู้ที่เกิดมาเดิมนับปีได้มากกว่า อันนี้ก็เป็นที่วิเศษที่จะวิเคราะห์ศัพท์อย่างหนึ่งว่า ชาวชนคือผู้ที่รวมอายุหรืออายุนับปีตั้งแต่เกิดมาได้น้อย ทั้งนี้คำว่าน้อยว่ามานี้ แค่วันจะเป็นมากหรือน้อย ต้นกศมา ๒ ปี ก็นับได้ว่าน้อย เพราะว่าในทศวรรษทุกภาษาเขานับได้ว่า ๑-๒ บางชาติบอกว่า ๑ แค่มหาชาติ ๑ นั้นแหละหลายแล้ว เมื่อมหาชาติเขาบอกว่าหลาย คือเขานับ ๑-๒ ค่อยไปนั้นเขาไม่นับ เขานับไม่ได้ ก็หมายความว่าอายุ ๑ ขวบไม่ใช่ผู้เยาว์แล้ว แต่ว่าอย่างของเรา เรามีนับ ๑-๒-๓ จนกระทั่ง ร้อย พัน หมื่น แสน ล้าน โกลี อสงไขย ค่อยไปก็ยังมีอีกมาก อันนี้เป็นภิกขุศาสตร์ก็ได้เครื่องหมาย จนกระทั่งเราก็ไม่ทราบว่าจะไปไหนก็กลายเป็นไม่มีสิ้นสุด โดยมากเขาก็มีนับว่าอายุถึง ๑๕ แล้ว หรือ ๒๐ แล้วก็เป็นผู้ใหญ่ แต่ว่าเวลาพูดถึงชาวชนก็ยังพูดถึงคนที่อยู่ในวัยศึกษา วัยศึกษาสำหรับธรรมดา อายุประมาณ ๑๕ ก็จบโรงเรียนมัธยมหรือเตรียมอุดม เข้าอุดมศึกษา ถ้านับ ๑๕ หรือ ๒๐ เป็นเกณฑ์ว่าเป็นผู้ใหญ่เป็นเด็กกันปัญหาที่ไปอีกทางหนึ่ง แค่วันโดยมากที่พูดกันโดยคลุมเครือว่าชาวชน ก็นับไปถึงผู้ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย ก็เป็นชาวชนกันไปถึง ๒๕ ถ้าวิเคราะห์ศัพท์เช่นนี้ เมื่ออายุถึง ๒๕ แล้วก็เป็นผู้ใหญ่ ก่อนอายุ ๒๕ ก็ยังเป็นเด็ก ก็เป็นวิธีที่วิเคราะห์ศัพท์อย่างหนึ่ง โดยมากก็นับอย่างนี้ แต่เราก็รู้ได้ว่ามีบางบุคคล อายุ ๒๐ ทำงานทำการได้เป็นผู้ใหญ่หมายถึงว่ามีความรับผิดชอบ มีความรู้ มีความสามารถดี ก็เหมือนผู้ใหญ่ แต่มีบางคนอายุ ๖๕ แล้ว ผ่านอายุมานานแล้ว บางทีก็เคยทำหน้าที่งานการมาแล้ว แต่ก็ยังไม่เป็นผู้ใหญ่ ทำไม่เป็น เช่นนี้ เชื่อว่าการจะวิเคราะห์ศัพท์หรือจะตั้งเกณฑ์ของความเป็นผู้ใหญ่ความเป็นเด็กก็ต้องเอาอยู่ที่ หนึ่ง ความรู้ คือความรู้ในวิชาการอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งความรู้ในทางโลก คือประสบการณ์ในสิ่งที่ไม่ใช่ที่เรียนมาในโรงเรียน หรือที่ทำในหน้าที่การงานในทาง

* เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียง (จากประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราชาบาท ที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2513 จนถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2514

๒ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้คณะผู้แทนสมาคมและองค์การเกี่ยวกับศาสนาครูและนักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ กับนักศึกษามหาวิทยาลัย รวม ๑๖ คณะ ได้เข้าเฝ้า ฯ ถวายพระพรชัยมงคล และทูลเกล้า ฯ ถวายสิ่งของ เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา

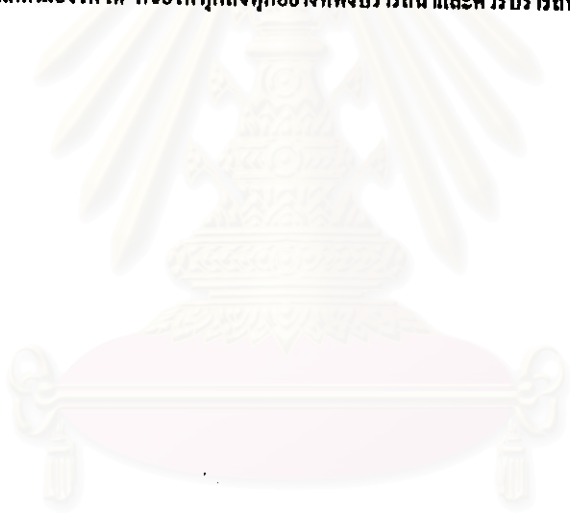

ราชการหรือในทางบริษัทห้างร้านหรือในอาชีพ หมายถึงว่าความรู้ในชีวิตธรรมดา ๆ แต่อีกอย่างหนึ่งคือความรู้ในสิ่งที่เรียกว่า
 ธรรมะ คือความรู้ในกลไกชีวิตของคน กลไกของความคิดของคน วิชิต และทำโน่นทำนี่เป็นคน ท่วงท่าของ เวลาอากาศร้อนทำโน
 เหลือแฉก หรือทางจิตใจ เวลาที่มีความพอใจทำโน่นจึงอึดหรือหัวเราะ เวลาที่ตั้งที่กระแทกกระเทือนจิตใจในทางที่ว่าเป็นทุกข์ก็เป็นทุกข์
 ทั้งหมดนี้เป็นความรู้ ๑ อย่าง แต่ความรู้ที่สำคัญที่สุดก็คือความรู้ข้อสุดท้าย คือความรู้ในธรรมะ จึงเป็นเกณฑ์ว่าคนไหนที่มีความรู้
 ในธรรมะ มีเหตุผลโดยธรรมะ ธรรมะจะนำไปสู่ประสบแต่ความดี ความดีนี้ไม่ใช่จะให้ทุกคนเป็นเทวดา เพราะเทวดาก็มีตี่มีเดา
 แต่จะให้ให้เป็นพระเจ้า ที่เรียกว่าพระเจ้านี้ในทุกศาสนาที่เรียกได้ว่ามีพระเจ้า หมายถึงว่าถึงที่ตีที่งานนี้เอง ทุกคนต้องการความดี
 ความก้าวหน้า ความสุข คนที่สามารถหาความสุขได้ก็คือความสุขที่ดี ที่ชอบที่ถูกต้องตามหลัก ถูกต้องตามธรรมะ ธรรมะนี้ ไม่ได้
 ชูดึงธรรมะในทางศาสนาหนึ่งศาสนาใดเลย ธรรมะคือหลักที่จะปฏิบัติเพื่อให้เกิดความดีถึงความดีตามที่แท้จริง ผู้ที่มีความรู้ในทางนี้
 มากก็นับว่าเป็นผู้ใหญ่ ผู้ที่มีความดีทางนี้ก็นับว่าเป็นเด็ก คนที่เป็นเด็กในอาชุนหมายถึงว่าอาชุนตั้งแต่เกิดมาจึงเป็นเวลาน้อย จะมี
 ความรู้ในทางธรรมะนี้ได้ก็น้อยกว่าผู้ที่มีโอกาสที่จะรู้ น้อยกว่าผู้ที่เกิดมานานนับแต่เป็นธรรมดา จึงได้บอกว่ามีปัญหาชาวชนเพราะ
 ว่าผู้ที่เขารู้ ผู้ที่อาชุนน้อย ได้มีชีวิตในโลกนี้เป็นเวลาสั้นกว่า จึงต้องถือว่ามีความรู้ในทางนี้น้อยกว่า ปัญหาจึงมีว่าผู้ใหญ่ ผู้ที่มีความรู้
 มากกว่าจึงต้องดูภาระผู้ที่มีอาชุนน้อยกว่า อันนี้เป็นธรรมชาติของมนุษย์ แต่ก็ได้ไม่ได้ชูดอย่างนี้เพื่อที่จะต่อต้านความคิดที่เรียกว่าสมัย
 ใหม่ว่า เด็ก ๆ ต้องปฏิบัติผู้ใหญ่ ไม่ใช่อย่างนั้น บางทีก็อยากจะทำบุญด้วยซ้ำให้เด็ก ๆ ปฏิบัติผู้ใหญ่ เพราะว่าการมองเห็นได้ว่า
 เด็ก ๆ ที่เรียกว่าเด็กในสมัยปัจจุบันนี้มีความเป็นผู้ใหญ่มากกว่าผู้ใหญ่ด้วยซ้ำ ทั้งหมดนี้ถ้าเราพบปัญหาได้ เราก็พบปัญหาชาวชนหรือ
 ความไม่เรียบร้อยในโลกได้ การที่เด็กสมัยนี้ ที่เรียกว่าเด็ก ๆ มีความเป็นผู้ใหญ่มากกว่าผู้ใหญ่บางคน ก็มาจากการที่มีโอกาสได้เข้า
 ได้เรียนในวิชาการมากขึ้น ถ้าเรียนในทางวิชาการมาก คือทางวิทยาศาสตร์หรือทางวิทยาการต่าง ๆ ย่อมมีความคิดเกิดปัญหาขึ้นมา
 สามารถที่จะคิดในทางธรรมะมากขึ้น เมื่อคิดในทางธรรมะมากขึ้น คือมีความเข้มงวดมากขึ้นกว่าผู้ใหญ่ที่ผ่านชีวิตมาแต่ก่อนนี้
 ย่อมเป็นผู้ใหญ่มาก ฉะนั้น ในสังคมปัจจุบัน ปัญหาชาวชนอาจไม่มีก็ได้ แต่ว่ามีปัญหาเรื่องว่า เราจะให้ผู้ใหญ่สอนเด็กหรือให้เด็ก
 สอนผู้ใหญ่ ความจริงด้านวาทะศาสตร์ที่ในทางที่ว่าชาวชนคือผู้ที่เขารู้ในทางความรู้ก็หมดปัญหาไป

อีกอย่างหนึ่ง ที่เกิดปัญหาชาวชนก็คืออย่างที่เคยได้กล่าวมาหลายครั้งแล้ว ในประเทศไทย พลเมืองได้เพิ่มขึ้นมารวดเร็ว
 ภายในไม่กี่ปี ด้านนั้นเฉลี่ยประชากรผู้ใหญ่มากและที่อาชุนน้อย กลุ่มอาชุนมากกับกลุ่มอาชุนน้อยจะเปลี่ยนคู่กันไป แต่ก่อนนี้ สมมุติว่า
 เมื่อ ๒๐ ปีหรือ ๓๐ ปีมาแล้ว ผู้ใหญ่กับเด็กสมดุลกัน จึงมีผู้ใหญ่ที่จะสอนเด็กได้ ปัจจุบันนี้พลเมืองเกิดขึ้นมาเป็นจำนวนสองสาม
 เท่า กลุ่มอาชุนเด็กย่อมจะต้องมีมากกว่ากลุ่มอาชุนผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จึงไม่มีพอสำหรับมาสอนเด็ก วิธีแก้ก็คือให้เด็กผู้ที่อยู่ในกลุ่มเด็กเป็นผู้
 ใหญ่ขึ้นโดยเร็ว และทำตัวเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้นการที่เกิดปัญหาชาวชนก็เห็นได้ว่ามาจากกลุ่มเด็กเพิ่มจำนวน แล้วก็กลุ่มผู้ใหญ่ก็นับว่า
 ลดจำนวน ไม่สมดุลกัน การที่ชูดอย่างก็หมายความว่าผู้สอนน้อยกว่าผู้ที่รับการสอน การแก้ไขปัญหานี้ก็คือให้ผู้รับการสอนที่มาก
 พอใจแล้วสอนผู้ที่รับการสอนน้อยกว่าหน่อย หมายถึงว่าถ่ายทอดวิชาซึ่งกันและกันต่อ ๆ ไปตามความสามารถ ด้วยความสามัคคี ไม่
 ใจจะคอยให้ผู้ที่เรียกว่าผู้ใหญ่มาสอนกลุ่มผู้ที่เรียกว่าเด็กต้องสอนถ่ายทอดกันมาเรื่อย ผู้ที่มีความรู้มากกว่าในวิชาแต่ละวิชาที่สอนผู้ที่
 มีวิชาอ่อนลงไปเป็นขั้น ๆ เป็นทอด ๆ ดังนี้จะไม่เกิดปัญหาชาวชน เพราะว่าเราจะไม่ทราบจะวางชาวชนและผู้ใหญ่ไว้ที่ไหน และ
 ก็ที่เขารู้กันไว้ในต่างประเทศชูดถึง generation gap คือช่องโหว่ระหว่าง generation หรือรุ่นอาชุนนั้น ในเมืองไทยนี้ไม่มี เพราะ
 ว่าพ่อแม่ที่สอนน้องของตัวเอง คือหมายความว่าน้อง อากับน้ำ แล้วก็ทอดลงมา อากับน้ำก็มาสอนหลานของตัวเองซึ่งอาจไม่ได้ต่างกันเท่า
 ไร ผู้ใหญ่ในครอบครัวก็สอนลูกหลาน ที่ที่สอนน้อง ถ่ายทอดมาเรื่อย ก็ไม่มี generation gap แล้วก็ไม่จำเป็นต้องมี ที่เขามีนั่น
 เขาคิดค้นขึ้นมาเองเพื่อให้ครึกครื้นสนุก เพื่อให้มีเรื่องที่จะดีหัวกัน ไม่ได้มีประโยชน์อะไรใด ๆ เลย ฉะนั้น เมื่อเราถือเอาตามหลักนี้
 ผู้ที่มีความรู้มากกว่าไม่ได้เรียกว่าเป็นผู้ใหญ่หรือไม่ได้เรียกว่าเด็กชาวชนอะไรแล้ว ผู้ที่มีความรู้มากกว่าในทางต่าง ๆ ในทั้งวิชาการ
 ทั้งธรรมะ ก็คือแค่ให้ผู้ที่มีความรู้มากกว่าก็ไม่ต้องเกิดปัญหาอะไร เคียงนี้ ที่มีความชูดอยากมีอาชุนกรอาชุน-กรรมมาก แล้วก็มาก
 ในหมู่ที่เรียกว่าชาวชน ก็เพราะเหตุที่กล่าวไว้เพราะว่าประชาชนเพิ่มขึ้น ก็ย่อมต้องการกระแทกกระเทือนกันมากขึ้น แล้วเมื่อมีอาชุน
 น้อย ที่เราริอว่าชาวชนมีจำนวนมาก อาชุนกรรมในหมู่ชาวชนจึงมีมากขึ้น แล้วเราช่วยกันได้ สำหรับท่านทั้งหลายที่มีฐานะ
 เป็นผู้แทนของสถาบันการศึกษาและการศึกษา และทั้งคำผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ ก็แก้ปัญหานี้ได้ด้วยการศึกษาความเข้าใจที่ตีถึงปัญหาของ
 ชีวิตของแต่ละคน ว่าแต่ละคนต้องการอะไร ก็ต้องการความสุข ความสุขนี่คืออะไร ความสุขนั้น โคนมากก็ต้องแบ่งเป็นทางวัตถุ
 และทางจิตใจ แต่ก็เหมือนกันทั้งนั้น โคนมากก็ต้องแบ่งเป็นทางวัตถุและทางจิตใจ แต่ก็เหมือนกันทั้งนั้น ต้องเป็นการต้องการอะไร
 อย่างหนึ่ง ถ้าความต้องการได้ความสุขทั้งวัตถุทั้งจิตใจนี้ได้นี่ก็ถึง ได้เมื่อแต่ถึงคนอื่นบ้าง ก็จะหมดปัญหา มีต้องที่จะดีกัน มีต้องที่
 จะปรานปรามกัน ความสุขนี้โดยมากก็นึกถึงความสุขในทางวัตถุ คือมีเงินทองมากที่จะไปใช้แสวงหาสิ่งที่ต้องการ สำหรับหนุ่ม ๆ
 สาว ๆ ก็สำหรับไปเที่ยวในท่าคลับหรืออะไรทำนองนั้น ซึ่งบางทีก็เรียกว่าความสุข ก็ต้องมีเงินก่อน เมื่อต้องมีเงินแล้วก็ต้องหาเงิน
 การทำอาชีพเคื่องนี้ยาก ก็ปล้นเขาจ่ายกว่า นี่เป็นกลไกของเรื่องที่ว่าทำไมเคื่องนี้ไม่อาชุนกรและอาชุนกรรมมาก คือเพราะต่างคน

ต่างแสวงหาความสุข ด้านนี้ก็คือ ๗ ตอนนี้เป็นหน้าที่ขององค์การสถาบันศาสนาทุกศาสนาที่จะแสดงให้เห็นว่าความสุขนั้นคืออะไร อะไร อะไร ไปพูดบอกว่าความสุขคือไปเข้าสวรรค์ที่ภาวนาแล้วเห็นอะไร ๗ ต่าง ๗ นั้นไม่ใช่ความสุข ความสุขคือความสงบในจิตใจ ๗ ของแต่ละคน ข้อนี้เป็นจุดมุ่งหมายของทุกศาสนาการตั้งสอนของศาสนาที่แท้จริงก็คือสอนให้คนได้มีความสุขซึ่งมาจากความตั้งใจและความดีไม่เบียดเบียนผู้อื่น ถ้าแต่ละคนสามารถที่จะทำเช่นนี้แล้ว แล้วก็มีแต่คนอื่นบ้าง คนอื่นก็จะมีมีความสุขเหมือนกัน ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันทั้งในทางวัตถุทั้งในทางจิตใจ

ที่พูดมาอย่างนี้เพราะเห็นว่า วันนี้เป็นโอกาสหนึ่งท่านทั้งหลายมาฟัง เมื่อมาให้พระก็ต้องสนองพระ เพราะว่ามีด้วยเจตนาที่ดี มาด้วยความตั้งใจที่จะให้พระให้อาตุอินบ้าง อินนานมาก ๗ บางทีอินนานจนเกินไปรู้สึกรู้ว่าอยู่ไม่ได้บ้าง แต่ว่าใจความของการให้พระโดยมากก็ขอให้ธาตุอิน ให้แข็งแรง ให้อะไรสารพัดอย่าง เพื่ออะไร ก็เพื่อให้เป็นที่พึ่ง หมายความว่ามาให้แล้วก็มาขอแลกเปลี่ยนบ้าง ก็เมื่อให้พระ ก็ขอแลกเปลี่ยนด้วยพระเหมือนกัน แต่ว่าที่พูดอีกยาวๆ ก็ก็เป็นส่วนหนึ่งของพระ คือว่าวันนี้ถ้าขออะไรก็ต้องอธิบาช แล้วก็จะอธิบาชอีกยาวมากไปหน่อย แต่ว่าพระที่จะให้แก่ทุกคนคือ ผู้ที่ปฏิบัติในทางศาสนกิจใด ๗ ในศาสนาใด ๗ ผู้ที่ค้ำใจจะสอนแก่ศาสนาเพื่อความสุขของมวลมนุษย ผู้ที่อยู่ในสถาบันการศึกษา สอนวิชาการศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมจนถึงชั้นอุดมศึกษา ผู้ที่เข้าอยู่ในสถาบันเหล่านั้นเพื่อหาความรู้ทั้งหลาย มีนะ ทั้งหมดนี้มีหน้าที่จะช่วยเหลือกัน แล้วทั้งหมดนี้เมื่อรับพระจะต้องให้มีกำลังที่จะปฏิบัติงานของคน และถ้าปฏิบัติงานของคนโดยดี ก็จะเกิดผลดีแก่ตัว แก่งานของตัว ก็จะแก้ปัญหาที่มีอยู่ในใจ คือแก้ปัญหาความทุกข์ยากของโลกได้ ฉะนั้น ที่อธิบาชมาอีกยาวก็คือวิธีการที่จะทำให้พระที่ให้มาแล้วและที่จะได้รับเป็นประโยชน์และเป็นผลที่ดี ที่จะให้พระก็หมายถึงว่าให้ทุกคนสำเร็จในกิจธุระที่ปึกใจที่จะทำ และแต่ละคนที่มีจุดประสงค์ในชีวิตก็ขอให้สำเร็จโดยดี หมายถึงว่าสิ่งใดที่ทำถูกต้องที่สุจริตธรรม และก็ที่เป็นประโยชน์ที่แท้จริงโดยชอบคิดชอบธรรม ขอให้สิ่งนั้นได้มีผลดีผลสำเร็จ เป็นทางที่จะนำความสุขแก่ตนเองให้ได้ ก็ขอให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่พึงปรารถนาและควรปรารถนามีแก่ท่านทั้งปวง.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระบรมราชาบาท
พระราชทานแก่ผู้แทนองค์การและสมาคมต่าง ๆ ทางศาสนา^{*}
ณ ศาลาศาลาอัย
วันเสาร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๔

ขอขอบใจท่านทั้งหลายซึ่งชุมนุมกันมาให้พรในวันนี้ ท่านทุกคนต่างก็เป็นผู้แทนขององค์การและสมาคมทางศาสนาต่าง ๆ และเป็นผู้แทนของสมาคมและโรงเรียนในชั้นต่าง ๆ แขนงต่าง ๆ ของการศึกษา เหมือนประชุมกันพร้อมเพรียงกันเช่นนี้ ก็ขอถือโอกาสกล่าววาทะ กิจการศาสนาและทางการศึกษามีความสำคัญสำหรับบ้านเมืองสำหรับความเป็นปึกแผ่นของสังคมในประเทศอย่างมาก และที่แต่ละคณะแต่ละคนได้มาให้พร ก็สรุปได้ว่ามาให้พรให้มีความแข็งแรงไม่ให้มีโรคภัยไข้เจ็บใด ๆ มนปัดเป่า ให้มีจิตใจและร่างกายเข้มแข็ง ก็ขอเสนอพรที่ได้มาให้นี้ ให้ทุกคนได้รับพรที่ได้กล่าวด้วยตนเองกลับไปสู่ตนเอง เพราะวันแต่ละคนย่อมต้องการความแข็งแรง ความมีสุขภาพ ความมีความมั่นคงก้าวหน้าทุกคน วิธีที่จะทำให้ทุกคนมีความแข็งแรงก้าวหน้า ด้านป็นบุคคลก็จะต้องช่วยให้ส่วนรวมมีความแข็งแรงมั่นคงเหมือนกันด้วย ทั้งในด้านจิตใจและในด้านสมอง เพราะศาสนาและการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับให้บ้านเมืองมีความผาสุก ฉะนั้นที่ได้มาอธิษฐานที่พร้อมกันจึงเป็นมิ่งมงคลอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ได้รับพรและผู้ที่มาให้พร และก็ขอให้ระลึกถึงว่า ฝ่ายการศึกษาที่มานี้ก็เป็นทุกชั้น ตั้งแต่ชั้นที่เรียกว่า ชั้นอนุบาลชั้นเยาว์ จนกระทั่งถึงชั้นประถมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ชั้นอุดมศึกษา และชั้นสูงกว่าอุดมศึกษาคือซ้ำ ทุกชั้นนี้จะต้องพยายามปฏิบัติให้ดีเพื่อให้ตนเองและส่วนรวมได้รับประโยชน์ ทุกวันนี้ ในปัจจุบันนี้.... ที่จริงก็ไม่สมควรที่จะพูด เพราะว่าจะเป็นการกระทบกระเทือน แต่ก็ขอพูดสักเล็กน้อย เพราะว่าถือเป็นคนเอง.... ที่มีวิถุคติการณในทางการเมืองในปัจจุบันนี้ ส่วนหนึ่งที่ได้ชื่อว่าป็นเหตุผลที่จะต้องมีการวิถุคติการณทางการเมืองก็คือนักศึกษา นักศึกษาถูกอ้างว่าจะก่อความไม่เรียบร้อย จะก่อความวุ่นวายต่อบ้านเมือง จึงทำให้มีความจำเป็นที่จะจัดการอย่างเข้มงวด ซึ่งแต่ละคน ในดวงจิตของตัวเอง ก็ทราบดีว่า ความจริงนักศึกษาทั้งหลาย ซึ่งมีความตั้งใจสูงลงมาจนถึงขั้นต่ำ ชั้นอนุบาลมีความตั้งใจอย่างไร ก็ทราบดีว่าแต่ละคนไม่ต้องการที่จะก่อระจอลก่อความวุ่นวายใด ๆ เลย แต่ละคนต้องการแต่ความก้าวหน้า ความเจริญ ความสงบสุข แต่ว่าก็ขอให้แต่ละคนพิจารณาด้วยตนเองว่าความสงบสุขก็ต้องก่อความวุ่นวายเสียก่อน และอย่าไปเชื่อฟังและตามใจของคนเองที่ชอบไปใช้อำนาจฝ่ายคุ้มครองบ้างตัว สำหรับอธิบายในข้อนี้ บางทีบางคนอยากที่จะมีความสุข ความสำราญความสนุกสนาน ก็ปฏิบัติในสิ่งที่จะนำความสุขสำราญสนุกสนานแก่ตนเองโดยคิดถึงส่วนรวมโดยคิดถึงคนอื่น ความสุขสำราญนั้นจะมีขึ้นได้ แต่ว่าถ้าคิดจะทำอะไรที่สุขสำราญแก่ตัวเองแล้วก็ไม่คิดถึงผู้อื่นคือไปก้าวก่ายเสรีภาพของผู้อื่น ไปเปิดเบียดคนอื่นซึ่งเป็นการเบียดเบียนส่วนรวม ความสุขสำราญนั้นก็จะไม่เกิดขึ้นอย่างถาวร ข้อนี้ ถ้าทุกคนนึกถึง คิดพิจารณาอย่างดีจะเป็นนักเรียนนักศึกษา จะเป็นนักศึกษานานาชาติและศาสนาใดก็ตาม ถ้าใช้ความพิจารณาที่รอบคอบในข้อนี้ข้อเดียว ก็จะทำให้กิจการกิจการกิจกรรมและสิ่งที่ปรารถนามีความเจริญงอกงามดี มีความสุข มีความเจริญโดยแท้ จะไม่มีความวุ่นวายใด ๆ เข้าใจว่าถ้าทุกคนนึกถึงว่าพลังที่สำคัญที่สุดคือการพิจารณาที่รอบคอบด้วยความฉลาด ด้วยปัญญาของคน และด้วยการพิจารณาที่รอบคอบแล้ว ก็ไม่เกิดเรื่องอะไรเลย ไม่เกิดเรื่องวุ่นวายแก่ตัวและแก่ส่วนรวมอย่างแน่นอน ฉะนั้นในโอกาสที่ท่านทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ที่สนใจและผู้ปฏิบัติในทางศาสนากิจต่าง ๆ และในทางการศึกษาอยู่ด้วยกัน ก็ขอให้ร่วมกันคิดในทางที่เหมาะสมคิดในทางที่รอบคอบ แล้วก็จะได้ชื่อว่าได้สร้างตนเอง ได้สร้างบ้านเมืองและสังคมของเราให้มั่นคง ไม่ต้องปฏิบัติกัน แม้จะปฏิบัติมาแล้ว ก็สามารถที่จะช่วยให้บ้านเมืองเป็นส่วนรวมคงอยู่ ไม่ต้องอาศัยการปฏิบัติต่อไป คือทุกคนจะเป็นผู้ควบคุมสถานการณ์ของร่างกายจิตใจของตัว และในเวลานี้คิดว่ากันก็เท่ากับควบคุมสถานการณ์ของส่วนรวมของชาติบ้านเมืองให้อยู่เรียบร้อย ถ้าทุกคนทำหน้าที่ของกันก็ไม่มี ความวุ่นวายใด ๆ มีแต่ความมั่นคงความปลอดภัย การปกครองบ้านเมืองจะไม่ต้องมาทำรุนแรง แล้วก็ไม่ต้องมาทำให้เกิดความไม่พอใจในตัวเองและไม่พอใจในผู้อื่น คือถ้าทุกคนตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่พิจารณาหน้าที่ของกันอย่างหนักแน่น ปฏิบัติอย่างหนักแน่นอย่างตรงไปตรงมาอย่างกล้าหาญ คือ ออมที่จะแสดงความจริงใจ ออมที่จะคิดในทางที่ตรง แม้บางทีตัวเองอาจต้องเหน็ดเหนื่อยหรือ

^{*} เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราชาบาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2514 จนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2515)

^{**} พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชาบาทกาลให้แก่คณะผู้แทนสมาคมและองค์การเกี่ยวกับศาสนา ครู และนักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเฝ้า ฯ ถวายพระพรชัยมงคล และทูลเกล้า ฯ ถวายสิ่งของ เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา

ต้องต่อสู้ในตัวเอง ก็พยายามให้อ่านาจอ่าสติของฝ่ายดีของส่วนรวมขึ้นหน้าอ่านาจอ่าเฉลว อย่างนั้นนะจะทำให้บ้านเมืองไปรอด และก็ทำให้ทุกคนมีความผาสุกได้ พรทั้งหลายที่ได้ให้มาในวันนี้จะสัมฤทธิ์ผล และจะสะท้อนกลับไปสู่ท่านทั้งหลายทุกคนรวมทั้งคนที่ไม่ได้มาในวันนี้ หมายความว่า จะเป็นมหาคุณดั่งอย่างอื่น จะเป็นการช่วยกันสร้างให้สังคมของประเทศไทยให้บ้านเมืองเจริญ และก้าวหน้า

พูดเท่านี้ก็คงเข้าใจได้ว่าวันนี้ป้อาบปลื้มมากที่ทุกคนได้มาให้พรและแสดงความสามัคคีและแสดงน้ำใจที่ดีงาม และมาด้วยความตั้งใจด้วยความบริสุทธิ์ใจเพื่อที่จะมาพบกันอย่างกันเอง ก็ปลื้มมาก และขอขอบใจทุกคน ขอให้ทุกคนสามารถที่จะปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและต่อหมู่คณะคานหน้าที่ของแต่ละคน การปฏิบัติเช่นนี้ก็เป็นพรและเป็นของขวัญ เป็นการทำให้มีความเจริญรุ่งเรืองจริง ๆ ก็ขอขอบใจทุกคน ขอจงได้ประสบแต่ความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทุกประการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระบรมราชาบาท

พระราชทานแก่ คณะผู้แทนองค์การศาสนาและสมาคมต่าง ๆ ทางศาสนา

คณะนิสิตและนักศึกษา ในโอกาสที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล

๗ ศาลาศรีศิวาลัย สวนจิตรลดา

วันอังคาร ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๖

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่เป็นผู้แทนขององค์การ และกิจการเกี่ยวข้องกับศาสนาและการศึกษาที่ได้มาให้พรในวันนี้
 วันนี้ก็รู้สึกมีความแปลกประหลาดที่ได้เห็นท่านทั้งหลายมาพร้อมพร้องกันในวันนี้ และได้มาให้พร โดยเฉพาะคำว่าเจริญนั้นก็
 เคยได้ยินมานานแล้วว่า ถ้าพรผู้ที่มีวันเกิด ทุกคนก็มาให้พรให้เจริญ เมื่อคนที่มีวันเกิดมีอายุพอสมควรแล้วก็จะเจริญทางสูงก็ไม่ได้
 แต่ว่าขอเจริญทางกว้าง แต่ก็ไม่ปรารถนา จึงมีความเจริญอีกทางหนึ่ง คือขอพรเจริญธรรม เจริญธรรมนั้นหมายถึงเจริญในสิ่งที่คิดที่
 งาม และคำให้พรอันนี้ก็ขอรับเอาไว้ เพราะว่าต้องการมาก และโดยเฉพาะก็เจริญธรรม หมายถึงความว่าอยากให้ท่านทั้งหลายมาให้พร
 โดยผ่านอธิบดีกรมการศาสนา ก็ขอรับพรเหล่านั้นอย่างเต็มใจ ขอให้พรเหล่านั้นสะท้อนไปถึงท่านทุกคน ให้มีความสุจริตธรรมให้
 ความเจริญในสิ่งที่คิดงามในสิ่งที่ปรารถนา ทำให้ส่วนรวมมีความปึกแผ่น มีความมั่นคง เชนอกมาหลายครั้งแล้วว่า โดยเฉพาะเมือง
 โทชนี่ ถ้าเจริญ ขอไม่ใช่คำว่าอภัย ให้อภัยเป็นอยู่อย่างที่เราเป็นอยู่มาเป็นเวลาหลายร้อยปีแล้ว คือความเป็นพี่น้องกัน ความเมตตาซึ่ง
 กันและกัน จะอยู่ได้ ความเป็นพี่น้องความเมตตาซึ่งกันและกันนั้นไม่ใช่ความอ่อนแอ ความที่บางคนคิดว่าความเมตตาซึ่งกันและกัน
 นั้นเป็นความอ่อนแอ เห็นคนนั้นก็สงสาร เห็นคนนี้ก็สงสาร ไม่ใช่ความเมตตาอันคือเห็นอะไรที่คิดที่งามที่เป็นประโยชน์แก่คน
 ฉะนั้น ขอให้พิจารณาว่าทุกคนที่อยู่ในที่นี้ อยู่ในเมืองไทย อยู่ในประเทศที่อยู่มานานแล้วไม่ห่างเพิ่งจะมา ไม่ใช่เพิ่งตั้งมาเมื่อสอง
 สามวัน หรือสองสามปี คั้งมาเป็นร้อย ๆ ปี ฉะนั้น ต้องมีอะไรค้ำประกันความเป็นอยู่ของเมืองไทย ก็ขอให้ท่านทั้งหลาย ไม่ว่าจะวัด
 ไม่ว่าจะนิกาย ไม่ว่าจะศาสนาใด ไม่ว่าจะความคิดในลัทธิอย่างไร ให้คิดถึงความเป็นอยู่ของเมืองไทยนี้ อยู่มานานต้องมีดี ขอให้ท่านทั้ง
 หลายนึกถึงความสุจริตธรรม และความเจริญทางสุจริตธรรมนี้ จึงสามารถปฏิบัติงาน คิดสิ่งใดให้ดี และให้มีความสำเร็จในกิจการนั้น ๆ
 ให้ทั่วถึงกัน

วันนี้พูดแต่นี้เพราะว่าไม่มีเสียง เมื่อกี้เขาบอกว่าไม่ให้มีโรค โรคก็มีความเจริญเหมือนกัน ก็เราประชาชนปีโคศ ก็เราก็ค
 ต้องให้โรคเป็นภัย ฉะนั้นก็วันนี้พูดมากกว่านี้ก็จะป่วยการ เพราะว่าพูดมากก็เสียงคงหายไป ท่านก็คงไม่ได้ยิน คิดอะไรไม่ออกมา
 เป็นเสียง ท่านก็ไม่รู้ แต่เข้าใจว่าที่พูดแต่นี้ จะเป็นที่เข้าใจแล้ว แล้วแม้จะไม่พูดต่อไป ก็คงเข้าใจว่าคิดอะไร ฉะนั้นขอตัดคิดว่าการคิด
 ว่า ขอให้ทุกคนประสบความสำเร็จในสิ่งที่คิดที่งามมีกำลังใจกำลังกายสมบูรณ์ทุกประการ เพื่อให้รักษาความเป็นไทย ความเป็น
 ประเทศไทยและความสุขของเราทุกคนร่วมกัน ขอจงมีความเจริญ.

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดี (จากประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราชาบาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้ง
 แต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2516 จนถึง เดือนธันวาคม พ.ศ.2517
 ** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้คณะกรรมการและผู้แทนองค์การ
 สมาคมต่าง ๆ ทางศาสนา และผู้แทนสถาบันทางการศึกษา ผู้แทนนักเรียน นิสิตนักศึกษา เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล และทูล
 เกล้าฯ ถวายสิ่งของเนื่องในวาระดิถีวันเฉลิมพระชนมพรรษา ฯ

พระราชดำรัส*

พระราชทานแก่คณะผู้แทนสมาคม องค์การเกี่ยวกับศาสนา

ครูนักเรียน โรงเรียนต่าง ๆ นักศึกษามหาวิทยาลัย

ที่เข้าฯ ถวายบังคมสด

ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาศรีศิวาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต

วันพุธ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๗

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาให้พรในวันนี้ เนื่องในโอกาสวันเกิด ทรงที่ได้ปลั่งออกมาเป็นวาจาอันเป็นที่ซาบซึ้งมาก ทำให้มีกำลังใจที่จะปฏิบัติภารกิจทั้งหลาย นับว่าเป็นของขวัญวันเกิด ตามที่มีประเพณีกันว่าควรที่จะให้ของขวัญวันเกิด แต่ของขวัญวันเกิดเกิดขึ้นนี้เป็นของขวัญที่ประมาธค่ามิได้ ทำให้เกิดความปิติยินดี และเกิดกำลังใจอย่างอื่น ถ้าดูในแง่สถิติ ผู้ที่มาในวันนี้เป็นจำนวนมิใช่น้อย ถ้าดูตามสถิตินับว่าเป็นประมาณ ๑๐๐๑ เปอร์เซนต์ของจำนวนประชากรในประเทศไทย ซึ่งข้าพเจ้าก็มีไร่จะจับคอกผู้ที่ได้กล่าวเมื่อคะก็ แต่คนอื่นอาจจะจับคอกว่ากล่าวนั้นเป็นความคิดของคน ๑๐๐๑ เปอร์เซนต์ ถ้าคิดอีกอย่างหนึ่ง ดังที่ท่านได้กล่าวไว้ว่าท่านทั้งหลายที่มา นับว่าเป็นผู้แทนของคณะหลายคณะ ทั้งสมาคม มูลนิธิ องค์การ โรงเรียน นักเรียนทุกระดับคนทุกเพศทุกวัย ทุกศาสนา มูลนิธิ องค์การ โรงเรียน นักเรียนทุกระดับคนทุกเพศทุกวัย ทุกศาสนา รวมทั้งหมด ๑๐๕ คณะ ข้าพเจ้าก็ถือว่าที่ท่านมานี้ก็เป็นผู้แทนของผู้อื่น ที่กล่าวว่าถือว่าท่านเป็นผู้แทนของคณะของท่านหมายถึงว่า เป็นผู้แทนของคนอื่นที่อาจมีความคิดเหมือนกับท่านเป็นจำนวนมากก็เพราะถือว่าท่านถูกบังคับให้มาเป็นจำนวนจำกัด เพราะหากมาเป็นจำนวนมากก็จะลำบาก ทั้งไม่สามารถที่จะมาพบกันจริง ๆ ได้

เดิมแท้ ๆ ตั้งใจจะพูดว่า เมืองไทยของเรา ประกอบด้วยคนหลายจำพวก หลายวัย หลายความคิด หลายหน้าที่ ซึ่งทั้งหมดจะต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ว่าคนหนึ่งคนใดจะอยู่ได้โดยลำพัง คนหนึ่งอื่นอยู่ได้ แต่อีกคนล้ม ก็ล้มกันหมดเหมือนกัน อย่างเช่นในขณะที่ท่านอื่นอยู่ใกล้ชิดกัน ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดจะล้มลงหรืออาละวาด ก็เดือดร้อนกันหมดเพราะว่าคนที่อยู่ข้าง ๆ ก็จะต้องรับความเดือดร้อน ถ้าล้มลงไปเพราะว่าหนักหน่อหรือจะเป็นลม คนที่อยู่ข้างๆ ย่อมจะต้องช่วย จะต้องอุ้มชู และทำให้ผู้ที่ป็นลมนั้นฟื้น กลับสบายอย่างเดิม

แต่ถ้าผู้หนึ่ง ถือคำว่าตัวอยู่ในโลกนี้แต่ผู้เดียว เกิดจะบอกว่าต้องการแสดงกายกรรมนิคหน่อ ยึดแขนยึดขาออกไปแรงเกินไปก็จะเกิดการปะทะกัน และถ้าเกิดการปะทะ คนอื่นก็มีสิทธิเหมือนกัน ที่จะปะทะ ก็จะเกิดเป็นการปะทะอย่างเบ็ดเสร็จ ดังนั้นสถานที่นี้ ซึ่งสร้างขึ้นมารับแขก รับผู้ที่มาด้วยความสามัคคี ก็จะกลายเป็นเวทิมว ซึ่งผิดจุดประสงค์ของการสร้างอาคารนี้ที่ท่านมาให้พรและแสดงไมตรีจิตในวันนี้มีความหมายมาก ไม่ใช่เฉพาะในความรู้สึกรักที่เต็มด้วยความปลื้มใจ แต่ยังเป็นนิมิตที่ดีเพราะบุคคลที่เป็นผู้แทนของคณะต่าง ๆ คือของสมาคม องค์การ มูลนิธิ สหกรณ์ โรงเรียนทุกระดับ ทุกแขนง ตลอดจนสมาคมและคณะทางศาสนาที่มานี้ มาแสดงว่าเราอยู่ด้วยกัน เราช่วยซึ่งกันและกัน ขอให้ทุกคนช่วยรักษาความเรียบร้อยด้วยเหตุผล เพื่อความเป็นอยู่ของประเทศไทย ด้านที่ประจวบนี้แสดงให้เห็นว่ามีความสงบเรียบร้อย และมีความปลาบปลื้มได้ตลอดไป

ทั้งนี้ คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยด้าตมัว ว่าเมืองไทยเซอ ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่ดีสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พอดีพอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปณิธาน ในทางนี้ ที่จะให้เมืองไทยอยู่ แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรืองอย่างฮวด แต่มีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะฮวดฮวดได้ ประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้กำลังคึก กำลังแข่ง กำลังรุ่ง เพราะแสวงหาความฮวด ทั้งในอำนาจ ทั้งในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ทางอุตสาหกรรม ทางลัทธิ ฉะนั้นถ้าทุกท่านซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความคิดและมีอิทธิพล มีพลังที่จะทำให้ผู้อื่นซึ่งมีความคิดเหมือนกัน ช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดีพอสมควร ขออ้อ พอดูพออยู่พอกิน มีความสงบ ไม่ให้คนอื่นม่นเย่งคุณสมบัตินี้จากเราไปได้ ก็จะเป็นของขวัญวันเกิดที่ถาวร จะมีคุณค่าอยู่ตลอดกาล

วันนี้ ท่านทั้งหลายอาจอดใจ เพราะทางเจ้าหน้าที่ได้ยื่นแล้วอีกว่าห้ามนำสิ่งของมาให้เป็นของขวัญ ห้ามเด็ดขาด แม้ดอกไม้ดอกเดียวก็ไม่ได้ ใบไม้ที่ขยหน้าใบก็ไม่ได้ เพราะเหตุว่าถึงเวลานั้นไม่มีความจำเป็น ถ้าแต่ละคนทำหน้าที่ที่มี ทั้งหน้าที่

* ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากพระราชดำรัสฯ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ปี พ.ศ. 2517-2521 บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน))

ที่ได้ตั้งไว้กับตัว หรืออาริฟ ทั้งในหน้าที่ที่มีในทางที่เป็นคนไทย เป็นมนุษย์ ที่จะต้องมีความเอื้อเฟื้อ ซื่อสัตย์และกัน ถ้ามีความคิดที่เที่ยงตรง ที่มีเหตุผล ไม่ได้หมายความว่าต้องเห็นด้วย เห็นพ้องกันเสมอ ไม่หมายความว่าถ้าใครพูดอะไรไปจะต้องถือว่าใช่แล้ว ออกมือแบบที่เขาถือกันในสภาพ มีความคิดความเห็นต่างกันได้ แต่ถ้าพูดกันด้วยเหตุผลแล้ว ไม่ใช่มีเจตนาทริ ก็ไม่ถือเอาเหตุผลลับ ๆ ล่อ ๆ มาใช้เชื่อว่าเราพูดกันได้อย่างดี

แต่โดยมากที่เกิดเรื่องขึ้นมาในขณะนี้ ก็เพราะว่ามีความคิดที่ไม่ถูกต้อง อย่างสิ่งหนึ่งเพื่ออีกสิ่งหนึ่ง อย่างความคิดเพื่อความไม่ผิด อย่างผลประโยชน์ของคนหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง อย่างผู้ที่ดูว่าตราบเท่าที่อำนาจของคน อย่างทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อทฤษฎีของคนและความยิ่งใหญ่ของคน ยิ่งใหญ่นั้นไม่ใช่ยิ่งใหญ่ในทางอำนาจบริหาร หรืออำนาจเงินเท่านั้นเอง ยิ่งใหญ่ในทางอำนาจที่ว่า ทฤษฎีของตัวเองเป็นใหญ่ และถูกต้อง ถ้าทำกันทั้งหลายช่วยกันคิด ช่วยกันทำ แม้จะมีการเถียงกันบ้างก็เถียงกัน แต่เถียงด้วยรากฐานของเหตุผล และเมตตาซึ่งกันและกัน และสิ่งที่สูงสุดก็คือประโยชน์ร่วมกัน คือความพหุภพที่พหุอยู่รอดของประเทศชาติ ทั้งนี้ถ้าทำไปตามที่ว่าเป็นก็เป็นของชั่วร้ายวันเกิดที่ต่ำค่า

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้ดูดำหามานวันนี้มาให้พรและกำลังใจ ก็ขอให้กำลังใจนี้สะท้อนกลับไปสู่ท่านทั้งหลาย และให้คุ้มครองทุกคนที่ปรารถนาดีต่อส่วนรวมโดยแท้ เพื่อให้ส่วนรวมอยู่เป็นปึกแผ่น และประเทศไทยยังคงอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข ขอท่านทั้งหลายจงประสบความสำเร็จทุกประการในสิ่งที่สมควร และมีพลังจิตพลังกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ทุกท่าน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส*

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายรัชมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

๗ ศาลาดุสิตดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต

วันพฤหัสบดี ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๔

อันดับแรก ก่อนที่จะขอใจท่านทั้งหลาย ต้องขออภัยที่ลงมาช้ากว่ากำหนดที่ได้แจ้งไว้ถึงเกือบชั่วโมง เนื่องจากมีคณะต่าง ๆ ได้มาลี้ภัยให้พระจันทร์ ทั้งได้คุยกับเขาเป็นเวลาที่ยาวนานเกินไปหน่อย จึงลงมาช้า ทำให้ท่านทั้งหลายมาคอยอยู่นาน และต้องเคียดกรี้ยว เพราะอยู่ในที่จำกัด และต้องยืนอยู่ เจ้าหน้าที่อาจไม่ได้บอกว่าลงมาช้า ท่านจึงต้องทนทุกข์ทรมาน ทั้งนี้ก็ขอขอใจท่านทั้งหลายที่อดทน

อาจารย์ประกาศณ์ อวยชัย ได้รายงานชื่อและจำนวนผู้ที่มาขอพรวันเกิดในวันนี้ แต่ก็ไม่มีใครว่าดีหรือไม่ดีหรือไม่ดี ไม่ได้พูดถึงเกษมครกร วันนั้นนอกจากสมาชิกสมาคม มูลนิธิ หรือฝ่ายทหาร ตำรวจ พลเรือน เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ สถาบันทางศาสนา การกุศล และแพทย์ ก็ยังมีสมาชิกสหกรณ์ และกลุ่มกสิกร ๒ กลุ่มมาในวันนี้ด้วย จึงต้องขอขอใจกลุ่มกสิกรทั้งสองเป็นพิเศษ ที่ได้มาอยู่ในชุมนุมนี้ และทำให้ชุมนุมนี้มีความพร้อมเพรียงยิ่งขึ้น นอกจากนี้ก็มีผู้แทนทางด้านสถาบัน ทางด้านบริษัทห้างร้านและอุตสาหกรรม แต่ท่านก็ไม่ได้บอกว่ามีกรรมกรเหมือนกัน ก็ขอขอใจกรรมกรที่ได้มาให้พรในวันนี้ทำให้ที่ประชุมนี้ยิ่งสมบูรณ์ขึ้น

นอกจากนี้ก็มีคณะที่ไม่ได้เข้าสังกัดใด ที่เรียกว่าคณะบุคคลอื่น ก็ต้องขอขอใจเป็นพิเศษเหมือนกัน ที่ได้มาร่วมประชุมนี้... จะเรียกว่าชุมนุมก็ไม่ได้ เค็ดหวาว่า... มาประท้วงอะไร แต่ก็มาร่วมกันในที่นี้เพื่อมาให้พร เพราะฉะนั้นถือได้ว่าทุกท่านที่มีอยู่ในที่นี้ เสมือนเป็นผู้แทนของคนทั้งชาติ ข้อนี้ที่ทำให้ปลื้มใจ ปลื้มใจว่าท่านทั้งหลายมาให้พร เหมือนให้ของขวัญวันเกิด

ความจริง ของขวัญที่ท่านให้ฉัน มีแบ่งเป็น ๓ ประเภท หรือมากกว่า ประเภทหนึ่ง ก็เป็นดอกไม้ เป็นสิ่งของซึ่งเห็นได้ และเป็นวัตถุที่จะใช้ได้ในเวลาหนึ่งและนำไปใช้ต่อไปได้ ของขวัญอีกประเภทหนึ่ง คือเจตนาคิดที่ท่านทั้งหลายได้ตั้งใจอธิษฐาน เป็นพรที่ให้มา และที่ท่านทั้งหลายได้ตั้งใจที่จะปฏิบัติงานอย่างดี ของขวัญอันนี้แบ่งเป็นสองอย่าง... อย่างหนึ่ง คืองานที่ท่านเป็นประจำของแต่ละคน แต่ละคนก็มีหน้าที่ที่จะปฏิบัติงานของคนทีเรียกว่าอาชีพของคน ถ้าทำดีก็เป็นสิ่งที่น่าชมและน่าปลอบปลื้มใจ เป็นประโยชน์แก่ตัวเองเพราะว่า ถ้าใครทำงานดี ก็ได้รับชมเชย ได้รับความก้าวหน้า และในเวลาเดียวกัน ถ้าทำดีก็เท่ากับได้ช่วยเหลือกิจการที่คนทำ มีความเจริญขึ้น และถ้ากิจการที่คนทำมีความเจริญในทางที่ดีที่ชอบ ก็ทำให้ส่วนรวมของชาติบ้านเมืองมีความก้าวหน้าด้วยดี

ฉะนั้น ทุกคนที่ทำหน้าที่ตามอาชีพของคน หรือตามหน้าที่ของคนอย่างเต็มที่ อย่างดีตลอด เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไป ด้วยดีนั้น ก็เป็นสิ่งที่ดีที่เสริมเสริมความดีแก่ประเทศชาติในตัว อย่างที่สองคืองานที่ท่านนอกเหนือจากหน้าที่การงานที่มีอยู่ คืองานที่เอื้อเฟื้อคนอื่น งานที่จะสร้างสรรคค์คิดค้นอะไรที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ จะโคตรตรงหรือโคตรอ้อมนั้นก็เป็นที่สมควรที่จะทำ ไม่ทำให้งานประจำนั้นเสียไป ตรงข้ามส่งเสริมให้งานประจำนั้นดีขึ้น ส่งเสริมให้อุบัติเกิดขึ้น และมีจิตใจที่มุ่งเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จิตที่มุ่งเพื่อให้เกิดความสามัคคีขึ้น อันนี้เป็นสิ่งที่เท่ากันเป็นของขวัญ ที่นำมาให้อีกประการหนึ่ง

นอกจากนี้ ที่ทางราชการได้ประกาศว่า ปีนี้จะลดวันเฉลิมฯ อย่างประหยัด ก็เห็นด้วย เพราะว่าถ้าทำอะไรที่ฟุ่มเฟือย โคโง่งหนืด มันก็เสียเปล่า เป็นสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ หรืออาจเกิดเสียหายก็ได้เพราะว่ากรุงรัง แต่ที่มีหลายฝ่ายที่ไม่ได้อยู่ในที่ชุมนุมนี้ ที่ออกไปปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือบ้านเมืองอยู่เช่นเป็นสุข เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ก็มีมาก ขอฝากขอใจบุคคลเหล่านี้ด้วย ที่เขาปฏิบัติดีชอบอย่างนั้น สรุปแล้ว สิ่งที่ท่านทำเป็นประจำตลอดมาทั้งในหน้าที่ ทั้งนอกหน้าที่ ทั้งเป็นธรรมดา ทั้งเป็นพิเศษนั้น ถ้าทำดีแล้วข้าพเจ้าขอรับทั้งหมดเป็นของขวัญ ซึ่งเชื่อว่าของขวัญนี้จะไปใช้ประโยชน์ได้มาก

ปัจจุบันนี้เมืองไทยยังอยู่ในเมือง ดังที่ประจักษ์เห็นอยู่ ทำไมยังเป็นบ้านเมืองอยู่อย่างนี้ไม่ได้ ไม่พังลงไป ดังที่มีคนบางพวกได้ทำนาไร่ร้างเมืองไทยจะไม่อยู่ในแผนที่โลกแล้วภายในปลายปีนี้ ข้าพเจ้าได้ยินมา และก่อนเมื่อเมืองไทยยังอยู่ในโลก ก็ได้ยินมาอีกว่า ปีหน้า "ไทยแลนด์" นี้จะกลายเป็น "คายนแลนด์" เคยเห็นแผนที่ที่เขายืนยันไว้ว่าเมืองไทยนี้เป็น "คายนแลนด์" เห็นมานาน

* ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากพระราชดำรัสฯ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ปี พ.ศ. 2517-2521 บริษัททอมสันพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน))

แล้ว เข้าใจว่าที่ทำอย่างนั้น ที่แท้เป็นแผนการอย่างหนึ่งที่อยากให้เป็น "ตายແຕ່ນັດ" นั้น เป็นการช่วยเหลือ แต่ฉันว่าทุกคนทำหน้าที่ ดี ๆ และพอสามที่จะสมานสามัคคีกันให้ดี ชั่วครู่ เราก็ไม่ตาย แล้วข้อพิพาทนี้ ก็คือทุกคนที่ยืนอยู่ในที่นี้ก็ยังไม่ตาย ก็ไม่ใช่ "ตายແຕ່ນັດ"

บิหน้า เฆบอกว่าจะเป็นบิวิวกุด ก็คงเป็นบิวิวกุดทุกบิ วันนี่ก็เป็นวันวิวกุด ด้านซื่อคุณฮามอะไรต่าง ๆ ว่าวันนี้คุณฮามไม่ได้เพราะ อะไรเป็นวินาศ อะไรเป็นมรณะ อะไรเป็นอิ คาวนั้นคาวนี้ที่ให้คุณก็ไม่ให้คุณ คาวที่ให้ร้ายก็คิดอีกทีก็ครึกโครมขึ้นมา เวลานั้นเฒ่าทั้งนั้น แล้วก็จะส่งผลให้เรณิหาชนะ จะล้มคายเป็นระนาว จะเกิดอาเพศต่าง ๆ ด้านซื่อมมาจ ก็จะถูกถาเป็นจริงได้ (หมายเหตุ) *อ่อหน้านี้ มุ่งแสดงว่า ด้านซื่อคุณฮามมากเกิน ไป เหตุร้ายที่เขาทำมาจะเกิดเป็นจริงเพราะเราขวัญเสีย*

บัดนี้ได้ข่มขู่ท่านทั้งหลายอย่างรุนแรงแล้ว ว่าท่านต้องตายทุกคน แต่ทำไมท่านหัวเราะ? ก็เพราะว่าทุกคนจะปลอดภัย ถ้ามีความมั่นใจจริง ๆ ว่าเรามีความซื่อสัตย์ มีความตั้งใจที่แน่วแน่ ทำอะไร ไม่ใช่ทำสำหรับได้ชื่อเสียงส่วนตัว หรือได้อำนาจ แต่ทำเพื่อรักษาส่วนรวม คือส่วนรวมที่เป็นที่อยู่ของเราทุกคนที่อาศัยของเรา ทุกคนต้องมีความมุ่งมั่น ไม่คิดถึงสิ่งที่มาข่มขู่เรา ต้องคิดด้วยเหตุผล ไม่ใช่ว่าจะคิดค้นไสยศาสตร์ ข้าพเจ้าไม่ได้สนับสนุน ไม่ได้คิดค้นไสยศาสตร์ แต่ด้านความขู่ขี้ขางจะแหย่หรือจะคายเราก็คงมาดูด้วยเหตุผล เคื่องนี้เราคยหรือเรบป็น ก็ต้องบอกว่าเรบป็น ก็ต้องบอกว่าเรคยป็น ถึงยังมาขู่กันได้อย่างนี้

ถ้าตายแล้ว ก็ต้องเป็นสุขสงบไปแล้ว วันหนึ่งก็ต้องตาย แต่ความโลภที่มีชีวิตอยู่ เราต้องทำงานด้วยความแน่วแน่ และด้วยเหตุผลที่แท้จริง ทำงานเพื่ออะไร ก็ขึ้นเพื่อความสุข ทุกคนก็ต้องการความสุข แต่ว่าถ้าความสุขเป็นของเฉพาะบุคคล ก็เป็นความสุขที่ไร้ ปีที่แฉ่ววันที่ประชุมนี้ แม้มีคนน้อยกว่านี้ แต่ก็ยืนกันแน่นอยู่ ก็เคยพูด ว่าถ้าคน ๆ หนึ่งในที่นี้ แสดงว่าต้องการมีที่ยืนให้มากกว่าที่มีอยู่เดี๋ยวนี คนอื่นก็เดือดร้อน ในที่สุดคนที่ต้องการความสุขส่วนตัวนั้น จะเดือดร้อนยิ่งขึ้น เพราะคนอื่น แม้จะมีจิตใจเท่าไร ๆ ก็จะไม่ยอมให้ใครจะตีหน้าผิดใจ หรือถึงขั้นที่จะลงไม้ลงมือ จัดการกับผู้ที่ไม่เห็นแก่ตัวนั้น ฉะนั้น ถ้าคำขู่ที่พูดก็ต่อจอกตนและรักษาความสุขของคน และเห็นผลประโยชน์ของผู้อื่นด้วย

สามัคคีกัน ประองคองกัน นี้ความหมายของความสามัคคี ใคร ๆ ก็บอกว่าให้สามัคคีประองคองกัน ช่วยเหลือเพื่อประเทศชาติ แต่แปลว่าอะไรก็ไม่รู้ ถ้าคนหนึ่งคนใดในที่ประชุมนี้ เรียกร้องพื้นที่สำหรับยืนกินข้าวเป็น โดยอ้างความสุขส่วนตัว คนอื่นก็ต้องประท้วง เราทั้งหลายอยู่ได้ก็เพราะว่า มีความสามัคคีประองคองกัน คนไหนที่ตัวใดหนอนกินที่มากหน่อย ตัวเล็กก็กินที่น้อยกว่า แต่บางคนก็ตัวเล็ก กินที่น้อย ถูกบีบบังคับ ก็เป็นลมไป พวกที่อยู่รอบค้ำก็มีความสามัคคี ความประองคอง มีความเมตตาซึ่งกันและกัน ก็ช่วยให้อยู่กันได้ดีที่หาใจ ชั่วครู่ร่วมกัน

ประเทศชาติก็เหมือนกัน ยี่ร่วมกันจริง ๆ ก็อยู่ได้ แต่ด้านจิตใจ ในประเทศหนึ่ง ๆ มักชอบแบ่งพวกกัน เป็นพวกทหาร พวกพลเรือน หรือตำรวจ พวกที่อยู่ในเครื่องแบบและพวกที่อยู่นอกเครื่องแบบ แบ่งเป็นพวกเจ้าหน้าที่กับพวกประชาชน แบ่งเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้เฒ่า เป็นผู้เฒ่าในเสารักกับนักศึกษาและนักเรียน แบ่งกันทั้งนั้น แต่ด้านแบ่งกันมากเกินไป อยู่กันไม่ได้ ต้องช่วยกันทั้งนั้น

เดี๋ยวนีขู่กันมาก เรื่องการอยู่ร่วมกันของคนภายในประเทศก็ตาม หรือระหว่างประเทศก็ตาม เมื่อเร็ว ๆ นี้เองได้ขึ้นมาฟังแล้วก็รำคาญ เฆบอกว่าลึนกับพินมันต้องกระทบกัน จริง ลึนกับพินมันต้องกระทบกัน บางทีพินก็กลลึน แต่ใครเป็นลึนใครเป็นพินเอ๊ะ พินกลลึน ลึนมันเจ็บ ลึนกระทบพิน พินไม่เดือดร้อน เฒ่า อาจเถียงว่าที่กรอของพินคนแพท่นั้นทำให้พินเจ็บได้ เปรียบเทียบอย่างนี้ มันตลกมาก ที่เปรียบเหมือนลึนกับพิน แต่ว่าก็เป็นคำเปรียบโบราณ ด้านพินเปรียบ ด้านรออากคดก เราก็คดกให้เต็มทีจึ ลึนกับพินกระทบกัน ขอให้คิด เอ๊ะ พินมันกระทบลึน มันก็กลลึน ลึนก็เจ็บ เฆว่าลึนคือประชาชน พินคือนายทุน เฆบอว่าต้องปลดแอก ก็คือต้องถอนพิน แล้วจะเป็นอย่างไร ถ้าถอนพินออกหมด...

(หมายเหตุ) *ลึนกับพินต้องกระทบกัน ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดก็ย่อมกระทบกระทบกัน*

เมื่อเดือนที่แล้วไปเยี่ยมนครพนม ไปแถวมุกดาหาร ไปเจอผู้หญิงคนหนึ่งมีพินเหลือจืดจิว เขาก็บ่นบอกว่ากินข้าวไม่อร่อย ไม่มีพินนี่กินข้าวไม่อร่อย ก็ตอบเขาว่าถ้าให้ที่โรงพยาบาลใส่พิน จะเอาไหม เฆถามว่าเจ็บไหม ก็บอกว่าต้องเจ็บบ้างแต่ทำได้ เขาก็เอา เฆจะทำ แต่อย่างนี้ก็ต้องคอยหนอย ต้องไปตรวจ ต้องไปปฏิบัติกร เขาก็ยินดี เพราะว่าจะได้กินข้าวอร่อย ทีนี้พินที่ใส่มันมันก็พินปลอม ลึนกับพินกระทบกัน ถ้าลึนของเราพินของเรากระทบกัน กันเองก็ยังไม่เป็นไร

แต่ทำไม ด้านสมมุติว่าเอาพินปลอมมาใส่ เฆจะเลือกพินปลอมจากไหนอี้อ้อ จากประเทศใดมาใส่ ให้มากระทบลึนเรอ อันนี้คือระรังสิ ๆ พินนั้น พินปลอมมันใส่ได้ มีประโยชน์ทำให้กินข้าวอร่อย แต่ข้าวนั้นนะข้าวโทสนั้นไปคอกครา "ฮานอ" ก็มีเหมือนกัน จะเอาหรือ พินปลอมที่มาจากที่อื่น จริง... เดี๋ยวนี "เขมอินไทยแดนด" มีมาก พินปลอมทำได้ดี แต่การที่จะถือความคิดเก่าว่า ลึนกับพินต้องกระทบกัน ก็จริง แต่ว่าระรังอ่าให้พินปลอมมาใส่ให้หมด อันนี้คิดไปคิดมามันก็งุ่ม ก็ยังดีที่พินยังดี

อาตุแค่นี้ก็นับว่าดี หมอพื้นเขาบอกว่าอาตุแค่นี้ ก็นับว่าไม่เลว ยังดี ตรวจสอบที่แฉ้วมันก็หลุดออกมานิดหน่อย ก็ไม่เป็นไร อุดได้ ยังไม่โชหินปลอม แต่ว่าคำที่เขาพูดประกาศลงหนังสือพิมพ์ หรือออกทางวิทยุ เรื่องลึกลับพินนี่ ถึงทำให้กลุ่มใจ (หมายเหตุ) "ฮานอ" รัชนีนั้นได้มีการขายข้าวไทยแก่เวียดนามได้ ข้าวนี้ถูกตอมนำเข้าเวียดนามเหนือ ซึ่งกดับส่งออกไปอีกที่ ทำให้เป็นการแข่งตลาดไทย

ก็ขอให้ท่านทั้งหลายไปคิดดู ที่พูดนี้ไม่ใช่จะไปกระทบกระเทือนท่านทั้งหลายผู้ใช้หินปลอม เชื่อว่าท่านใช้หินปลอมอย่างถูกต้อง มิได้ใช้ในทางผิด ที่ว่าการเปรียบเทียบ ลึกลับพินนี่มันดก มันสนุก แต่ด้านาคิดดูอย่างลึกซึ้งแล้ว มันก็ประหลาดหลายอย่าง อย่างที่ว่าตะกั่วถื่นถูกกัด หินปลอมนั้นเราจะเอามาจากไหน มันเลอะทำให้คิดมาก และด้านาคิดมากแล้วก็เสียใจได้ เกิดคิดไปมากเลยทำให้อาจเกิดความไม่สบายใจ อาจเป็นความกลัว หรือความไม่สบายใจในจิตใจของเรา หรือของแต่ละท่านที่มาอยู่ที่นี้ ถ้าเอาไปคิด เลือว่าไม่ได้ปวดฟัน แค่นี้ปวดหัว

ปวดหัวว่า วันนี้นำมาฟังพูดเรื่องลึกลับพินนี่ เลยขอให้ท่านแก้ปวดหน่อว่า ด้านาคิดดี ทำดี ไม่ใช่แค่ปากนะ ทำอย่างจริงจัง ๆ คือสร้างสมสิ่งที่ดี ด้วยการปฏิบัติในสิ่งที่เรียกว่าดี หมายความว่าไม่เบียดเบียนผู้อื่น สร้างสรรค์ทำให้มีความเจริญ ทั้งวัตถุทั้งจิตใจ แล้วไม่ต้องกลัว ไม่ต้องกลัวเพราะผู้ที่ทำในสิ่งที่บริสุทธิ์ แม้ถึงจะตายก็ตายดี ที่เขาเรียกว่าผู้สิ้นชาติดี ก็หมายความว่าเขาไปดี เขาไม่ต้องเป็นห่วงอะไรเลย เขาทำแต่ความดี เราทุกคน ไม่อยากตาย แต่ว่าถ้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง สิ่งที่ดีจะนำไปสู่ความตายที่สบาย ถ้าต้องถึงคอนตาย

นึกว่าชีวิตคนเราก็สั้น ทำไมเราจะรีบร้อนจะทำดีตอนนี้ และจะได้ประโยชน์อะไร อาจเพราะว่าเรามีความกลัวนี้ ประเทศชาติของเรามีความปั่นป่วน แ่นอนอน มีอันตรายคุกคามจากทุกทิศ ทั้งภายในภายนอกใน กำลังรู้สึกกันว่าเมืองไทยนี้จักจะมีอันตราย จนกระทั่งมีบางคนเถ่าเถื่อกันว่า เกือบกระเป่า ขาของ ไปต่างประเทศเสียแล้วก็มี แต่ว่าท่านพวกนั้นก็เกือบของขาของหนีออกจากประเทศ เพราะนึกว่าเมืองไทยมันเต็มทนแล้ว กลับไปเจอเขริบของ ในประเทศโน้นที่ไปอาศัยเขา หาผู้ไม่ว่าเมืองไทยนี้น่าอยู่ ชาวต่างประเทศที่อยู่ต่างประเทศ ในเมืองที่เป็นอารยประเทศ เป็นประเทศที่ศิวิไลซ์ ประเทศที่ก้าวหน้าแล้ว เขาอยู่ไม่ได้ เขาชอบมาอยู่เมืองไทย ขอม้าคงรกรากที่เมืองไทยนี้ ก็มี

ประเทศไทยที่ไม้อังอยู่ได้ ก็เพราะพวกเราทุกคนสร้างชาติ คือปฏิบัติในสิ่งที่สุจริต โศบบริสุทธิ์ใจและตั้งใจดี อาจมีผิดพลาดบ้าง แต่ว่าไม่ได้ตั้งใจผิดพลาด ตั้งใจทำดี ก็เป็นการสร้างกำลังของบ้านเมืองให้ทนทาน เป็นเหมือนการติดคอป้องกันโรค เราต้องติดคอป้องกันโรคไว้ก่อน จึงจะได้ผล หมอกก็ทราบดี ด้านาคิดเอา ต้องให้ครบโคตถึงจะป้องกันโรคภัยไข้เจ็บได้ การป้องกันให้ครบโคต เราต้องทำในสิ่งที่ดีที่ขบตลอดไปเป็นเวลานาน อาจน่าเบื่อ แต่แม้กระนั้นอย่าทิ้งหัวใจ บางทีเราทำตลอดชีวิตแล้ว ก็ยังไม่พอ แต่ทำในเมืองไทยยังอยู่ได้ ก็เพราะว่าบรรพบุรุษของเราทำมาเป็นแรมปี เป็นร้อย ๆ ปี ทำมาด้วยความสุจริตใจ คานที่เรารู้ในประวัติศาสตร์ ว่ามีครบไทยได้ป้องกันประเทศให้อยู่ นักปกครองไทยได้ป้องกันเมืองไทยให้อยู่ได้ ให้คอกตอมาถึงเรานั้น ท่านได้ทำมาด้วยความตั้งใจให้เป็นมรดกคอกตอ

มรดกนี้ คำที่ถูกต้อง คือเป็น "บารมี" ได้สร้างบารมีตั้งแต่โบราณกาลมา สะสมมาเรื่อย ทำในสิ่งที่ถูกต้อง เมืองไทยถึงยังอยู่ได้ แต่ว่าถ้าเราไม่ทำบารมีก็ตลาลไป เมื่อตะก็ก็ได้พูดแล้ว เปรียบเทียบว่าบารมีนั้น คือทำความดี เปรียบเทียบกับการธนาคาร ต้องมีนักธนาคารในที่นี้ ด้านาสะสมเงินให้มาก เราก็สามารถที่จะใช้คอกเบี้ย ใช้เงินที่เป็นคอกเบี้ย โศบไม่เคอะคองทุน แต่ถ้าเราใช้มากเกินไป หรือเราไม่ระวัง เรากินเข้าไปในทุน ทุนมันก็น้อยลง ๆ จนหมด ลงท่าเขา... ใช้คำ ว่าอย่างไร... ที่ไปเบิกเงินบัญชี เกิดที่มืออยู่ ด้านกินที่มืออยู่ ทางธนาคารเขาเห็นแก่หน้าเรา เขาก็ปล่อยให้เราเบิก เราเบิกเงินมาก ๆ อย่างนั้น นาน ๆ ไป นายธนาคารเขาทนไม่ไหว เขาก็ต้องเอาเรื่อง ฟ้องเราให้ล้มละลาย เราเข้าไปเบิกบารมีที่บ้านเมือง ที่ประเทศได้สร้างสมเอาไว้ตั้งแต่บรรพบุรุษของเราให้กินไป เราต้องทำบ้าง หรือเพิ่มทุนให้ประเทศชาติมีอนาคตที่แน่นอน

(หมายเหตุ) สะสม "บารมี" บารมี ความดีที่ทำมา มาก ๆ สะสมขึ้นมาเป็นบารมี คือพลังอำนาจและความสามารถที่จะทำอะไร ๆ ได้ โศบมีความสำเร็จและปลอดภัย

ดังนั้นเราจะสามารถสร้างสมให้ประเทศไทยคงมีอนาคตที่ยั่งยืนชั่วถูกชั่วหลานชั่วเหลน เราอาจไม่เห็น แต่ก็เห็น ความรู้สึกอย่างหนึ่งที่เราจะสบายใจ ถ้าสามารถที่จะคิดภาพออกในเรื่องการสร้างบารมีของบรรพบุรุษของเรา แต่โบราณกาล ที่ได้สร้างบ้านเมืองขึ้นมาจนถึงเราแล้ว ในสมัยนี้ที่เรากำลังเสียขวัญ กลัว จะไม่ได้ไม่ต้องกลัว ไม่ต้องกลัวเพราะว่าบารมีทุนอยู่ แต่ทุนนั้นจะหาหมดไปเร็ว ด้านานำรักษาไว้

นักเศรษฐกิจ นักการค้า นักการธนาคารทั้งหลายก็ยอมทราบดีว่า บางคนมีเงินเป็นร้อย ๆ ล้าน แต่ค่านินทาการอย่างไม่ถูกต้อง ก็จะหมกตัวภายในไม่กี่ปีก็ได้ เมืองไทยสร้างสมบารมีมาเป็นร้อย ๆ ปี ถ้าไม่ระวังดี ๆ ภายในสองสามปีก็หมกตัวได้เหมือนกัน แต่หมกตัวอย่างนี้แล้ว หมายความว่าไม่มีที่อยู่แล้วก็ไม่สามารถที่จะกลับคืนมาแน่ เราทุกคนต้องการมีความสุขความสบาย เราจึงต้องปฏิบัติในสิ่งที่จะทำให้มีความสุข ความสบาย คือสะสมความดี สะสมบารมี

เปรียบเทียบกับมหาเศรษฐีอย่างแล้ว เชื่อว่าท่านทั้งหลายจะเข้าใจในจิตใจของท่าน จะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ จะเป็นนายธนาคาร หรือจะเป็นอาจารย์ จะเป็นตำรวจทหารหรือพลเรือน จะเป็นอุตสาหกรรมหรือกรรมกร หรือจะเป็นคณะบุคคล จะเป็นนักสังคมสงเคราะห์ หรือเป็นกสิกร ทุกคนต้องทำ ทำให้ถูกต้อง เข้าใจตามที่ถูก ตามความคิดที่ตนมี... ไม่ได้หมายความว่า ผู้ที่ฟังและไปพิจารณาดี จะต้องฟังแล้วก็นิ่งงั้นใจว่า เพราะได้รับคำสั่งมาอย่างนี้ หรือได้รับคำพูดมาอย่างนี้ ต้องทำตามนี้ เอาไปย่อย เอาไปคิดตามความคิดที่ตนมี

บางคนในที่นี้ก็เป็นชาวพุทธ บางคนก็เป็นชาวมุสลิม บางคนก็เป็นชาวคริสต์ บางคนก็เป็นชาวฮินดู นับถือศาสนาต่าง ๆ กัน ไปดูในคัมภีร์ศาสนาของแต่ละท่าน คนใดที่ไม่มีศาสนา ก็ไปคิดได้ตามตำราการเมือง ตามตำรา รัฐศาสตร์ ตามตำราจิตวิทยา หรือตามตำราใด ๆ ที่นับถือ แล้วจะได้คำตอบ จะเข้าใจว่า ต้องทำอะไร อย่างไร เรามีบ้านเมืองแล้ว เราต้องรักษาไม่ให้อาณา โครธอกทำอาณานิคมเมือง ก็เรี่ยไรเอา เราผู้ ผู้ที่จะทำอาณานิคม ๆ คือว่าผู้ที่อยากทำลาย ไม่เว้นว่าอยากทำลายเพื่ออะไร แต่เขาก็ทำลายตัวเอง นำสงสาร ส่วนมากเขาทำลายตัวเอง เท่าที่ไปดูประวัติศาสตร์ ไปดูเรื่องราวที่ผ่านมา ดูลึกซึ้งว่าทำลายตัวเองเท่านั้นเอง นำสงสาร

ฉะนั้น ก็ให้ไปคิดดี ๆ ในคำพูดที่พูดไป ไม่ใช่จะฮัมตัวว่าอยากจะทำสงสาร อยากให้แต่ละท่านสั่งสอนตัวเอง อยากให้แต่ละคนคิดของตัวเอง เมื่อคิดของตัวเองแล้ว เรียบร้อยแล้ว มาปีหน้า วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๘ เร็วมาก และมา...เอ้อ...กลายเป็นทาง... มาให้ของขวัญวันเกิด ๒๕๑๘ ในสิ่งที่ท่านไปคิดมาและปฏิบัติมา ปีหน้า นี้เห็นการฉีกโฉมใหม่ เป็นเรื่องของการสร้างสรรค์ แล้วก็จะรับเป็นของขวัญปีหน้า ปีนี้รับของขวัญที่ท่านมีจิตใจสามัคคีและที่ได้ทำงาน บางเวลาก็ปวดหัวกันเต็มทน ก็ทำงานบ้านเมืองอยู่ได้ทุกวันนี้ ด้วยความสามัคคี ด้วยความปรองดอง ขอรับและขอชอบใจด้วย

บัดนี้ได้พูดมากพอสมควร แล้วถ้าพูดมากเกินไป ผู้ที่จะยืนอยู่ที่นี่ก็คงไม่สามารถจะยืนต่อไป จะต้องนั่งโรงพยาบาลแล้วก็ไม่เป็นมงคลนั้น แต่ขอสรุปว่า ขอชอบใจท่านทั้งหลายที่มาแสดงน้ำใจและให้กำลังใจอย่างดียิ่ง ขอให้ทุกท่านประสบความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองในเรื่องสิ่งที่คิดที่ชอบ ขอให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นผลสัมฤทธิ์ ขอให้มีความก้าวหน้าอย่างใจสมบูรณ์ ประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^{*}
พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายรัชมงคล
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาศาลาอเนกประสงค์ พระราชวังดุสิต
วันเสาร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๒

ขอขอบใจที่ได้อำนวยความสะดวกอย่างไพเราะ ถือว่าเป็นมงคลอย่างหนึ่งที่ท่านทั้งหลายได้มาประชุมพร้อมเพรียงกันแบบนี้ และขอรับพรนี้ไว้ด้วยความขบขัน ด้วยความขบขัน วันนี้จะขอพูดสั้นมาก เพราะไม่อยากก่อความเดือดร้อน ที่ลงมาซักก็เพราะได้ผ่านคณะต่าง ๆ มาหลายคณะ จึงคิดว่าให้พรอย่างดี และได้ปฏิบัติตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ และทำงานทำการ ทั้งส่วนตัวทั้งส่วนรวมอย่างดีที่สุด เพื่อให้ส่วนรวมอยู่ได้ และผ่านตัวอยู่ได้

วันนี้บอกว่าขอพูดสั้น เพราะรู้ว่าท่านทั้งหลายได้มาอัดแอดอยู่ในที่นี้ คงอยู่ด้วยความเดือดร้อน จนต้องฉันทานออกไปข้างนอก ถ้าอินนานก็อาจจะทำให้ไม่สบายกันได้ แต่ในสิ่งที่ถือว่าเป็นความเดือดร้อนนี้ ขอให้ท่านทั้งหลายพิจารณาอย่างหนึ่งว่า ในสิ่งที่มีความเดือดร้อน ในสิ่งที่ไม่ดี ต้องหาความคิดได้เสมอ ข้าพเจ้าใจที่ท่านต้องอัดแอดในที่นี้ ความจริงรู้ว่าเดือดร้อน แต่จิตใจที่รู้ว่าพวกเราใกล้ฉีกกันอย่างไร ให้รู้ว่าคนทั้งหลายที่มาอยู่ในที่นี้ แม้มีอาชีพ มีวิชา มีกิจการ มีความคิดที่ต่างกันทั้งนั้น แต่ส่วนมีความตั้งใจอย่างเดียว เพื่อความปึกแผ่นของแผ่นดิน ถึงมาอัดแอดกันด้วยความปึกแผ่น

ความปึกแผ่นนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ และต้องแสดงออกมา ถึงจิตใจและอินดีในความเดือดร้อนของท่าน แม้จะเดือดร้อนก็แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่เหนือความเดือดร้อน คือท่านยอมเดือดร้อนเพื่อรักษาความปึกแผ่น อันนี้เป็นสิ่งที่สำคัญซึ่งจะต้องให้พิจารณาจากเหตุการณ์วันนี้ และไม่จำเป็นต้องพูดอะไรมากกว่านี้ เพราะแต่ละท่านย่อมต้องทราบดีว่า ความเดือดร้อนเป็นอย่างไร และความดีเป็นอย่างไร ถ้าจะมาบรรยายมากกว่านี้ ก็ควรจะดูความเดือดร้อนตรงไหน ความดีตรงไหน มิฉะนั้นท่านทั้งหลายไม่ได้มาช่วยอะไรเลย แต่ละท่านอาจช่วยสิ่งที่ท่านได้ให้พรว่าอยากได้อะไรให้เป็นผล ข้าพเจ้าได้ทำอะไรที่ถูกต้องท่าน คือรักษาความเป็นอยู่ของประเทศชาติให้อยู่ดี ให้ปลอดภัย ไม่ใช่หน้าที่ของข้าพเจ้าคนเดียว เป็นหน้าที่ของทุกคน ใครอยากได้ความปึกแผ่น ใครอยากได้ความปลอดภัย ต้องทำให้เกิดความปึกแผ่น ต้องทำให้เกิดความปึกแผ่น ให้เกิดความปลอดภัย

ต้องพิจารณาว่า ผู้ที่มีหน้าที่ต่าง ๆ กัน ย่อมต้องทำหน้าที่นั้น ๆ ให้ดีข้อหนึ่ง อีกข้อหนึ่งในการทำหน้าที่นั้น ต้องไม่ให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นสามารถทำหน้าที่ได้ ข้อต่อไป หน้าที่ของแต่ละคนแต่ละคนก็มีและมีความสามารถแตกต่างกัน จะต้องอาศัยผู้อื่นในสิ่งที่เราไม่แคลงงาน เราไม่ชำนาญ ฉะนั้นแต่ละคนย่อมต้องอาศัยคนอื่น ถ้าแต่ละคนอาศัยคนอื่นได้ ก็เป็นบุญของแต่ละคน เพราะอาศัยกันได้ ก็คือต้องเมตตาซึ่งกันและกัน ด้านเมตตาซึ่งกันและกันแล้ว สิ่งที่เราต้องการก็ได้มาแล้ว คือความเอ็นดูของผู้อื่น เรามเมตตาเขา เขาก็เมตตาเรา

ความเมตตาฉันนี้ ดูเหมือนว่าเป็นเรื่องที่ไม่ได้ แต่ความเมตตาฉันนี้ก็มาสู่ความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ความเอื้อเฟื้อกันทั้งในด้านความเป็นอยู่ ทั้งในความปลอดภัย ทั้งในความจริง ความก้าวหน้า และความสูงที่เพิ่มขึ้นได้ ฉะนั้นขอพูดเพียงเท่านี้ว่า ขอให้ท่านไปพิจารณาว่าความเดือดร้อนของท่านในวันนี้ มีความดี ความดีอยู่ตรงไหน ให้ท่านหาเอง ก็ขอให้ท่านหาพบ ความดีนี้ และเมื่อหาพบแล้ว คงได้คิดอะไรอีกมากมาย จะสามารถตั้งตัว วางคนให้เป็นผู้ที่ประโชนตัวเอง โศกทำประโชนคนอื่น และทำประโชนต่อส่วนรวม

วันนี้ ไม่ดำเนินทำอะไรอื่น ไม่เล่าเรื่องราวอะไรเลย เพื่อให้จะให้หมดสิ้นความเดือดร้อนในขณะนั้น แต่ขออย่าให้หมดความคิด ขอให้พิจารณาต่อไป ท่านได้ให้พรมา ก็ขอสนองพรให้ท่านทั้งหลายประสบความก้าวหน้า ความสูง ความสบาย ความมั่นคงทุกประการ และสำคัญที่สุดก็ขอให้ท่านทั้งหลายจงมีความรู้สึกที่ผู้อื่นมีปัญหานั้นเหมือนกัน ว่าต้องการความสูง และต้องการที่จะช่วยกันสร้างความสูง ความมั่นคง ถ้ามีความคิดอย่างนี้ว่า คนอื่นเขาก็สร้างเหมือนกัน คนอื่นเขาก็เห็นเหมือนกัน แล้วก็เมตตาซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักรักกัน รู้จักว่าตรงไหนเป็นความดี และนึกถึงว่าประเทศไทยของเราเริ่มมีปัญหาคือ ความดี ประเทศไทยของเราจะมีความมั่นคง และพวกเรานี้ที่สุดก็มีความสูง ความสบาย มีเกียรติ สามารถมีชีวิตที่รุ่งเรือง

^{*} ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากพระราชดำรัสฯ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ปี พ.ศ. 2517-2521 บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน))

ฉะนั้น ก็ขอให้พรที่ให้มาสนองตอบ ให้ได้ทุกประการที่ desiderata เช่นนี้ ขอให้ประสบความสำเร็จทุกอย่าง.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^{*}
พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้า ถวายชัยมงคล
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
๗ ตุลาคม ๒๕๓๖ สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต
วันอาทิตย์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๐

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาในวันนี้ และในคำอวยพรซึ่งได้กล่าวในนามของทุกคน ขอขอบใจและรับความปรารถนาดีที่ได้แสดงมาดังนี้ และถือว่าความปรารถนาดีนั้นคือจริง คำว่าปรารถนาดีนี้อาจจะไม่ดีจริงก็ได้ แต่ว่าดีจริง เพราะเหตุว่าท่านทั้งหลายได้มาด้วยความสมัครใจ และมาอย่างมีได้เจียมใจ พูดอย่างนี้อาจจะไม่ค่อยสุภาพนัก แต่ยินดีต้อนรับ และเมื่อพูดอย่างนี้ ก็ต้องขออนุญาตและขออภัย คุณหญิง^๑ ผู้ได้กล่าวคำอวยพรอันไพเราะ แต่ก็ต้องขอมิขอสิ่งแก่หลายข้อ ในงานหรือในการมาพบปะกันในวันนี้ ต้องพูดตามที่คิดออกในฉับพลัน ที่ต้องขออนุญาตเพราะบางทีอาจจะพาดพิงถึงคำอวยพรเมื่อครั้งก็ด้วย

วันนี้ตั้งแคว้นมากเกินจำนวนมาก และแต่ละคนต่างก็มีความแตกต่างกันบ้าง คล้ายกันบ้างบ้าง ถ้าดูแล้วมีจำนวนคณะเป็นร้อย จำนวนบุคคลเป็นพัน แต่ละคณะมาอวยพรแก่ผู้ที่มีอายุยังไม่ถึง แต่จะมีอายุครบครึ่งศตวรรษหรือ ถ้าพูดว่าครึ่งศตวรรษก็ดูน่ากลัว แต่ถ้าพูดว่าอายุ ๕๐ ปี ๕๐ ขวบนี้ก็ไม่น่ากลัว ซ่อนก็เป็นข้อสังเกตอันดีมากกว่า สิ่งเดียวกันถ้าพูดคนละอย่างกัน ก็ดูแตกต่างกันได้ ฉะนั้นการพูดหรือการทำอะไรที่เหมือนกัน แต่พูดเพี้ยนไปเล็กน้อย แต่หมายถึงสิ่งอย่างเดียวกัน อาจจะทำให้ทะเลาะกันโดยไม่มีที่สิ้นสุด และการทะเลาะแบบนี้เป็นการทะเลาะที่เสียแรงอย่างอื่น เสียทั้งแรงกายใจ ทั้งแรงอื่น ๆ ด้วยอย่างมาก ท่านทั้งหลายที่มาในวันนี้ มาให้พร แสดงปรารถนาดีนี้ ก็ขอให้ลดทอนอีกเล็กน้อยในการฟังข้อสังเกตต่าง ๆ

พูดถึงความปรารถนา แต่ละคนก็มีความปรารถนา จะเรียกว่าดี หรือไม่ดีไม่ได้ ไม่ทราบว่าพูดอย่างไร เพราะว่าคนหนึ่งพูดมาอย่างหนึ่ง ก็เป็นของดี อีกคนหนึ่งพูดอีกอย่างหนึ่ง ก็เป็นของดีเหมือนกัน แต่มาทะเลาะกัน จึงออกไม่ได้ว่าปรารถนาดีหรือไม่ เพราะแต่ละคนมีทัศนคติของตัวเอง ขอใช้คำว่ามีจุดทัศนคติของตัวเอง หรือจุดทัศนคติ หมายความว่าจุดที่ตัวยืนอยู่ ทั้งทางกาย ทั้งทางใจ และมองคนอื่น ตัวเองไม่เห็นตัวเอง แต่มองเห็นคนอื่น บางคนก็เห็นข้างหน้า บางคนก็เห็นข้าง ๆ บางคนก็เห็นข้างหลัง หมายความว่าจากจุดทัศนคติหรือทัศนคติของแต่ละคน จะเห็นคนอื่นหรือสิ่งอื่นไม่เหมือนกัน แต่ละคนจะมีความคิด แต่ละคนจะมีความเห็นแตกต่างกัน ซ่อนนี่เป็นสิ่งที่สำคัญ ไม่ทราบว่าท่านทั้งหลายจะคิดหรือไม่คิด แต่ว่าถ้าฟังไปแล้วเอาไปคิดก็ได้ ถ้าไม่คิดก็ไม่เป็นไร

ที่เป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพราะว่า ความที่ได้กล่าวเมื่อจะก้าว แต่ละคนจะตั้งอยู่ในความสามัคคี ช่วยร่วมแรงกัน เพื่อปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์ต่ออะไร คนนี้ก็ควรจะบอกว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือต่อชาติบ้านเมือง เชื่อว่าท่านทั้งหลายก็มีความปรารถนาดีโดยแท้ ไม่ใช่ดีบ้างไม่ดีบ้าง ว่าตั้งใจที่จะเข้าหากัน ร่วมแรงกันปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม เพื่อประเทศชาติ ที่ว่าปรารถนาดีนั้นก็หมายความว่าแต่ละคนมีความคิดความเห็นนั้นว่าทำดีสำหรับส่วนรวม ข้อที่ลำบากในการทำดีเพื่อส่วนรวมนี้ เพราะว่าปรารถนาดีหรือไม่ดีนี้ แล้วแต่จุดทัศนคติหรือทัศนคติของแต่ละคน ทำให้การปฏิบัติของแต่ละคนแตกต่างกัน อาจจะเกิดความไม่เข้าใจกันได้ และจะเกิดความเสียหายใหญ่หลวงต่อส่วนรวมได้ เพราะแต่ละคนจะปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม เพื่อประเทศชาติแต่จุดทัศนคติไม่เหมือนกัน เมื่อไม่เหมือนกันก็จะต้องปะทะกัน

สมมติว่ามี ๒ คน มีคนที่ ๑ คู่กับ ๒ คนพร้อมกัน ๒ คนนั้นกำลังทะเลาะกันหรือเอาจากัน แต่ละคนจะมองเห็นอีกคนหนึ่งเท่านั้น แต่คนที่ ๑ จะเห็นทั้ง ๒ คน ถ้าดูในทัศนคติของคนนี้ ๑ นี้ เวลา ๒ คนนั้นทะเลาะกันอาจจะมีความคิดเหมือนกัน แต่สำหรับสองคนนั้นความเห็นไม่เหมือนกันแน่ จึงทะเลาะกัน คนหนึ่งบอกว่าชาติอยู่ข้างซ้าย อีกคนหนึ่งบอกว่าชาติอยู่ข้างขวา ก็ทะเลาะกันว่าซ้ายหรือขวา จะเอากฎเกณฑ์อะไรให้ประเทศชาติเป็นซ้ายหรือเป็นขวา ได้ทั้งนั้น เพราะประเทศชาตินี้ไม่ใช่ซ้ายไม่ใช่ขวา จะว่าป็นกลางก็ไม่ใช่ ฉะนั้นคำพูดที่เป็นปริศนาลึกก็ออกไปพิจารณา อาจจะเห็นได้ว่า ทุกคนล้วนขอตั้งสัตย์ที่จะปฏิบัติงาน

^{*} ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้(จากพระราชดำรัสฯ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ปี พ.ศ.2517-2521 บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

^๑ คุณหญิงสุคนธ์ รัชชชອງ

เพื่อฉลองพระเดชพระคุณว่าจะสามัคคีกัน ร่วมแรงกันแต่มีความเห็นไม่เหมือนกัน หนักใจเพราะเหตุนี้เอง แต่ละคนตั้งใจดี แล้วตีหัวกัน มันเป็นเรื่องที่แก้ไขได้ โลกที่แต่ละคนตั้งใจดีแล้วพิจารณาตัวเองบ้าง

อันนี้เป็นข้อสังเกตเมื่อเข้ามาในสถานที่นี้ แล้วมาพบปะกับท่านทั้งหลายก็เกิดความคิดอื่น ๆ อีกหลายอย่าง เข้ามานี่ก็จะพูดถึงความสามัคคีกัน ท่านทั้งหลายได้สามัคคีกัน มอบให้บุคคลท่านหนึ่ง³ เป็นผู้กล่าว และข้อนี้ก็ทำให้ปลาบปลื้ม เพราะแสดงให้เห็นว่าท่านได้จัดอะไรให้เป็นเรื่องเป็นราว ถ้าทุกคนมาด้วยเจตนาที่จะมาถวายพระพร แต่ละคนก็ต้องตะเบ็งถวายพระพร จะไม่รู้เรื่อง แต่ได้มอบให้มีผู้แทนท่านหนึ่งเป็นผู้กล่าว ก็รู้เรื่อง คอนันท์ก็อาจจะทำให้บางคนเห็นว่าท่านนี่จะไม่ถูกใจก็ได้ ก็เห็นใจผู้กล่าว เพราะว่าพยายามที่สุดแล้ว ตั้งใจที่สุด ที่จะกล่าวความรู้สึก หรือความตั้งใจของแต่ละคนแต่ลำบากมาก เพราะแต่ละคนคิดต่างกัน อยู่ในตำแหน่ง ในที่ต่างกัน

เมื่อเข้ามาในที่นี้ ที่จริง ก่อนเข้ามาที่รู้สึกแล้วว่าผู้ที่นั่ง ไม่ได้นั่ง ผู้ที่อื่น ที่จริงน่าจะนั่งคิดว่า ไม่เมื่อ ผู้ที่อื่นอยู่ในที่นี้เป็นผู้ที่ได้ออกผู้ข้างหน้าหรืออย่างแถวที่สุดก็อยู่ข้าง ๆ แต่ผู้ที่อยู่ข้างนอกก็อยู่ข้างหลัง (เสียงหัวเราะ) เอ้อ... หมายถึงว่าข้างนอกเขาได้อื่น เพราะเป็นห่วงว่าพูดอย่างนี้ ข้างนอกเขาจะไม่ได้อื่น บางทีตั้งเครื่องขยายเสียงไม่ได้ แต่ถ้าได้อื่นก็ขอให้ฟังว่า ผู้ที่อยู่ข้างนอกใจคิดกว่าคนที่อยู่ข้างใน (เสียงหัวเราะ) เพราะคนที่อยู่ข้างนอกนั้น เขานั่งได้ ความจริงคนที่อยู่ข้างใน ใครอยากจะนั่งก็นั่งได้ ไม่ขัดข้อง คนที่อยู่ข้างนอกเขานั่งได้ เขาคิดก็ได้ คนที่อยู่ข้างในไม่ได้นั่ง ไม่ได้เดิน ความจริงนั่งก็ได้ แต่ก็อาจจะนั่งทับกันเพราะว่าแน่นขนาด ถ้าเดินก็ขยับไขว่ อย่างนี้พูดนอกเรื่องมากไปหน่อย ความจริงไม่มีเรื่องวันนี่ ฉะนั้นคำฉันไปนอกเรื่องก็ไม่เป็นไร

คนที่อยู่ข้างนอกนั้นก็ได้พบกันก่อน แล่นรถมาแล้วเขาบอกให้หยุด มีตำรวจห้ามไม่ให้ผ่านต่อไป ก็หยุด มีผู้มาปิดประตู เปิดประตูแล้วก็เดินไม่ได้ ประคัมกัน (เสียงหัวเราะ) เสร็จแล้วก็พอเดินได้ แต่ดูไม่เห็น เพราะมันมืด ต่อไปก็เดิน ๆ แต่มองไม่เห็น เพราะมันสว่าง ถูกฉายไฟส่องหน้ามองไม่เห็นใคร (เสียงหัวเราะ) ต่อไปเมื่อปิดไฟก็ไม่เห็นอะไรเพราะว่าคาฟาง (เสียงหัวเราะ) ก็ต้องขออภัยผู้ที่อยู่ข้างนอกที่เดินไปเดินมาไม่เห็นอะไร (เสียงหัวเราะ) ก็รู้ว่ามีคนจำนวนมากที่ปรารถนาดี อิ่มแ่มแ่ม โส แล้วก็เดินไปวกไปเวียนมาและเข้ามาในอาคาร ในเวลานั้นก็เกิดความคิดว่าผู้ที่อยู่ข้างนอก กับอยู่ข้างใน อยู่ในฐานะ หรือที่ ไม่เหมือนกัน นี่ก็กลับมาเรื่องเดิม แล้วอาจจะมีความไม่พอใจก็ได้ เพราะว่าคนที่อยู่ข้างนอก ก็อาจจะออกมาอยู่ข้างใน คนที่อยู่ข้างในนี่ ก็อาจจะออกไปอยู่ข้างนอกก็ได้ คนที่อยู่ข้างหน้าก็อาจจะออกไปอยู่ข้างหลัง คนที่อยู่ข้างหลังก็อาจจะออกมาอยู่ข้างหน้า ไม่มี ความพอใจสักนิดเดียว แต่ก็ต้องจัดระเบียบอะไรอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ความปรารถนาของแต่ละคนได้ผลพอสมควร ถึงจัดอย่างนี้

ความจริงเมื่อมาถึง รถหยุดแล้ว ก็ยังไม่ทราบว่าเขาจัดอย่างไร ต้องยอมรับว่าไม่ทราบวันนี่ จะมาพบกันอย่างไร คือในแบบไหน จะขึ้นหรือจะนั่ง จะมีจำนวนคนข้างนอกมากหรือน้อย ข้างในมีมากหรือน้อยแค่ไหน ไม่ทราบ ทราบแต่ว่ามีคนมามาก ทราบว่ามีหลายคณะ เมื่อมาถึง ก็มีความรู้สึกว่าจะมีความไม่พอใจเกิดขึ้นแน่นอน ความไม่พอใจนี้เป็นของไม่ดี มีความไม่พอใจที่โหด ความเคียดแค้นก็เกิดขึ้นนั้น แต่ความไม่พอใจนี้ เราจะต้องพิจารณาว่าไม่พอใจในเรื่องอะไร และจะแก้ไขได้อย่างไร ควรจะแก้ไขหรือไม่ประการใด อันนี้คือความคิดที่เข้ามาในสมอง จึงแสดงออกมา เป็นข้อสังเกตว่า คนเรา ความพอใจแท้ ๆ จะมีไม่ได้ เพราะว่าถ้าคนไหนมีความพอใจแท้ ๆ คนนั้นพูดไม่จริง เพราะว่าไม่มีใครที่มีความพอใจแท้ ๆ แม้จะเป็นพระอรหันต์ จะเรียกว่ามีความพอใจแท้ ๆ ก็ไม่ได้

พระอรหันต์นั้น มีความสำเร็จ ไม่ใช่ความพอใจ มีความสำนึกว่า ไม่ต้องพอใจแล้ว ฉะนั้นคนที่มีความพอใจนี้ ก็ลำบากที่จะมีความพอใจจริง ๆ แม้แต่คนเคียว ทุกคนก็มีความพอใจลำบาก นี่เป็นความคิดที่เกิดขึ้นอย่างนี้ จึงมาคิดว่าถ้าใครในที่นี้ เกิดมีความไม่พอใจขึ้นมา ก็ขอบอกว่าขออภัย แต่ว่าแก้ยาก มีวิธีที่ดีที่สุดสำหรับทำให้พอใจ ก็คือระงับความไม่พอใจ จะระงับความไม่พอใจของแต่ละคนได้อย่างไร? คิดให้ดี ๆ เราในวันนี้อะไร? ก็ได้สำเร็จประโยชน์แล้ว คือได้มา และได้กล่าวให้พระโศภิตการมีผู้รับมอบฉันทะเป็นผู้กล่าว อย่างนี้ก็เป็นวิธีอย่างหนึ่งที่จะทำให้ระงับความไม่พอใจ ถ้าระงับความไม่พอใจแล้วก็จะเกิดความพอใจพอสมควร ข้อนี้เป็นข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่ง

ข้อสังเกตต่อไปก็คล้าย ๆ กับข้อสังเกตข้อแรก ที่ว่าทำอะไรเพื่อให้บ้านเมืองเรามีความผาสุกเสียที มีความมั่นคงเสียที ทุกคนคงคิดว่าเรื่องต่าง ๆ ที่ได้กล่าวเป็นข้อสังเกตเป็นข้อ ๆ ไม่ทราบว่าก็ข้อแล้ว เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำ การวางตัวของแต่ละคน ที่ออกนักที่จะปฏิบัติให้ถูกต้องตามหน้าที่ และให้เป็นประโยชน์ อาจจะมีผู้พูดแต่ให้ทำประโยชน์ต่อส่วนรวมเท่านั้น ใจแล้ว ต้องทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ก็เพราะเหตุว่าประโยชน์ส่วนรวมนี้ เป็นประโยชน์ส่วนตัว แต่ละคนต้องการให้ประโยชน์ส่วนตัวสำเร็จ คือมีความพอใจนั่นเอง แต่ว่าถ้าไม่คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม ก็ไม่ได้ประโยชน์ส่วนตัว เพราะว่าถ้าส่วนรวมไม่ได้รับ

³ คุณหญิงสุคนธ์ ชะลอม

ประโยชน์ ส่วนตัวหนึ่ง นี่เป็นข้อที่สำคัญ ฉะนั้นความรู้สึกหรือข้อสังเกตอันนี้เป็นจุดสำคัญมาก ที่จะต้องทำความเข้าใจกับตัวเอง ว่าประโยชน์ส่วนตัวนั้น คือประโยชน์ส่วนรวม หรือจะว่าประโยชน์ส่วนรวมนั้นคือประโยชน์ส่วนตัว ชุคกลับกันได้ คำพูดบางคำ กลับกันไม่ได้ แต่คำพูดนี้ก็กลับได้ ประโยชน์ส่วนรวมคือประโยชน์ส่วนตัว ประโยชน์ส่วนตัวคือประโยชน์ส่วนรวม ข้อนี้ก็เหมือนข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่ง

การจัดงานในวันนี้จะไม่รีบร้อนนัก แต่ทุกคนก็ทราบดี และได้รับฟังความรายชื่อคณะของผู้ที่เข้ามา คณะต่าง ๆ นี้มีหน้าที่การงานและอาชีพแตกต่างกัน ส่วนใหญ่มีอาชีพอย่างหนึ่ง แต่ก็ปฏิบัติหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง หมายความว่าพวกสมาคม มูลนิธิต่าง ๆ ที่ได้ปฏิบัติงาน พวกอาสาสมัครต่าง ๆ ในที่นี้มีคนที่มีการงาน มีฐานะต่าง ๆ กัน แต่พร้อมเพรียงกันมา เป็นการแสดงความสามัคคีปรองดองกัน จึงเป็นที่ชื่นใจ และเป็นกำลังใจสำหรับผู้ที่อาสาจะครั้งคราว และข้อนี้เป็นข้อสุดท้ายที่จะกล่าว ก็เพราะว่ารู้สึกว่าจะออกจะนานไปหน่อยแล้ว ท่านทั้งหลายมาในวันนี้ได้ให้กำลังใจ และจึงขอขอบใจ และขอให้ท่านทั้งหลายได้รับผลของการที่ท่านมาแสดงความปรารถนาดี เพราะบอกแล้วตั้งแต่ต้นว่า ท่านนำความปรารถนามา ส่วนใหญ่ก็จะเป็นปรารถนาดี ส่วนน้อยหรือจะไม่มีเลย เป็นปรารถนาร้าย

แต่ว่าปรารถนาดีหรือร้ายก็ตาม เมื่อใครปรารถนาดีหรือร้ายมาก็กระดอนกลับไปดังตัว เพราะว่าผู้ที่มีจิตใจที่ปรารถนาดี ย่อมรับความปรารถนาดีใครปรารถนาร้ายย่อมรับความปรารถนาร้าย ผู้ที่เป็นเป้าหมายของความปรารถนาดีไม่รู้สึกรู้สียง เพราะว่ารับแต่ปรารถนาดี ผู้เป็นนักวิทยาศาสตร์ คงทราบดีว่าทำไมรับแต่ปรารถนาดี เพราะมี "โคโอด" มีเครื่องรับเข้ามาทางเดียว รับแต่ปรารถนาดี ปรารถนาดีรับ ร้ายเหมือนกัน แต่ทำไมรับ เพราะไม่มีความจำเป็น ฉะนั้นก็ขอขอบใจท่านที่ท่านมาแสดงความปรารถนาดีจะดีจะร้ายไม่เป็นไร แต่แสดงความปรารถนาดีและทำให้มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไป เมื่อบอกว่ามีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไป ก็ขอให้ท่านทั้งหลายมีกำลังใจด้วยเหมือนกัน เพราะว่าทำอยู่คนเดียวไม่ได้ ไม่ใช่โง่กว่าทำอยู่คนเดียว แต่เพราะว่าประเทศชาติของเรา ส่วนรวมของเรา ไม่ได้อยู่ที่คนเดียว สำหรับตัวเองแล้ว ไม่เคยนึกเลยว่าอยู่คนเดียว

ประเทศชาติประกอบด้วยประชาชน ถ้าไม่มีประชาชน ประกอบขึ้นมาเป็นประเทศก็ไม่ใช่ประเทศ ฉะนั้นก็ขอให้ทุกคนทุกท่านมีกำลังใจเช่นเดียวกัน การแสดงปรารถนาดีเป็นการให้กำลังใจ ขอให้ความปรารถนาดีของแต่ละคน แต่ออกไปทั่วทุกทิศ ให้ทุกคนได้รับความปรารถนาดี เกื้อหนุนกัน จนเป็นกำลังใจอันใหญ่หลวง อย่างนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นห่วงอะไรเลย ไม่ต้องบอกว่าปรารถนาดีมาให้กำลังใจสำหรับทำงานอะไร ทุกคนทราบแล้ว

ฉะนั้นก็ขอให้ทุกคนทำอะไรแล้วให้มีผลสำเร็จทุกประการ พร้อมด้วยกำลังใจ กำลังใจ ไม่มีเงินไม่มีใจ ไม่มีอันคราไฮโด ๆ มากด้ากราช ก็ขอขอบใจ

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^๑

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต

วันจันทร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๑

งานในฝ่ายวันนี้ เป็นงานที่มีเป็นประจำมาหลายปี และไม่ได้รับชื่อ นอกจากเรียกเป็นภายในว่า งานอนุสมาคม มีงานมหาสมาคมในพระที่นั่งอมรินทรา แล้ว ก็มีงานอนุสมาคมที่นี้ แต่งงานอนุสมาคมนี้ปรากฏว่าใหญ่โตกว่ามหาสมาคม (เสียงหัวเราะ) และทุกปีทำให้เกิดความคิด ขวนให้คิดในงานนี้เอง จากคำขอพรที่มาจากชัย หมายความว่าอาจารย์ประกาศนี้ มาขอชัย (เสียงหัวเราะ) ขวนให้คิดหลายอย่าง ไม่ทราบว่าจะเริ่มเอาความคิดใดมาแสดงให้ท่านฟังก่อน

ก็คงต้องเริ่มด้วยตอนที่มาถึงสถานที่นี้ ก่อนเข้ามาในนี้ ก็มีแถวผู้ที่มาและแจ้งว่าข้างในเต็มหมดแล้ว เข้าไม่ได้ เขาจึงต้องอยู่ข้างนอก เคยตั้งข้อสังเกตไว้ปีที่แล้วว่าคนที่อยู่ข้างนอกเขาบ่น ว่าไม่ได้อยู่ข้างใน ส่วนคนที่อยู่ข้างในนี้เขาอาจจะไม่บ่น แต่กายเขาบ่น (เสียงหัวเราะ) กายเขาบ่นว่าในนี้แน่น ร้อนจนจะเป็นลมกัน เป็นอันว่าคนที่อยู่ข้างนอกก็อยากอยู่ข้างใน คนที่อยู่ข้างในก็อยากไปอยู่ข้างนอก (เสียงหัวเราะ) นี่เป็นเรื่องแรก ที่ได้ประสบในวันนี้ในงานนี้ คือความพอใจของแต่ละคนไม่คงทนถาวร

ที่มาในวันนี้คนทั้งข้างนอกข้างในก็มาเพราะว่าขอมฯ มีหนังสือมาทางราชเลขาฯ หรือผ่านทางใดก็ตามคุ้นเคย และมาเข้าเป็นบัญชียาว ซึ่งไม่ทราบว่ามีรายการ เพราะว่ามีไม่ได้นับ (เสียงหัวเราะ) ปีก่อนๆ เคยนับ แล้วก็ลืม (เสียงหัวเราะ) แต่ปีนี้ได้ทราบมาว่าทั้งหมดมีประมาณ 5,000 คน หน้าพันคนนี่ ไม่ทราบในใจของแต่ละคน แต่ว่าในหลักหรือถือทางราชการ - เขาก็ถือถือทางราชการ เพราะว่าเป็นราชการ - แต่ละคนปรารถนาอยากจะมา

มิได้บังคับ ก็อาจจะเป็นไปได้ ว่ามีบางคนมาเพราะเป็นหมู่คณะ ก็ต้องมาพร้อมกัน หรือเลือกกันในหมู่ในสมาคมให้ผู้นั้นมา อาจจะไม่อยากมา (เสียงหัวเราะ) ก็ได้ แต่ว่าส่วนใหญ่ ถ้าพูดตามหลักแล้ว แต่ละคนอยากมาด้วยตนเอง ด้วยใจสมัคร ฉะนั้นการมานี้ ก็มาด้วยความตั้งใจของตน ด้วยความซาบซึ้ง พร้อมที่จะมาเพื่อให้พร เพราะว่าจะอยากจะมาให้พร ฉะนั้นพรที่อาจารย์ประกาศนี้ ได้กล่าวในนามของท่านทั้งหลาย ก็ขอรับไว้ด้วยความยินดี ด้วยความชอบใจ เพราะว่าถือเป็นการให้พรที่นำมาด้วยสมัครใจ และด้วยความเต็มใจ นับว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐสุด

คำให้พร ถ้าเป็นการให้พรอย่างตามแบบคือ เมื่อเขาให้พรกัน ก็ต้องให้พรบ้าง มิฉะนั้นเสียเหลี่ยม (เสียงหัวเราะ) เสียหน้า ไม่ถูกหลัก ไม่ทันสมัย ไม่จงรักภักดี ถ้าเป็นเพราะเหตุต่างๆ เหล่านั้น เถานั้นเอง ก็ไม่ค่อยมีความศักดิ์สิทธิ์นัก แต่ถ้าให้พรด้วยใจ ก็มีความศักดิ์สิทธิ์ และความดี ตอนแรกที่ตั้งใจมาแท้ๆ ต่อมาเมื่อเข้ามาในนี้บางคนก็อาจจะต้องมาคอยตั้งหลายชั่วโมง ก็ชักจะนาน ชักจะเมื่อย ชักจะเบื่อ ความตั้งใจเดิมชักจะเสื่อม โดยเฉพาะเข้ามาในที่นี้ และในปัจจุบันนี้เย็นกันแน่น อาจจะทำให้ไม่สบายกาย กายไม่สบายนี้ อาจจะชักชวนให้ใจไม่สบายได้เหมือนกัน สภาพจิตใจจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย การเปลี่ยนแปลงของใจและกายนี้ ต้องยอมรับว่ามี บางทีคนก็ไม่นึกว่ามี บางคนนึกว่าวันนี้มาถวายพระพร มีจิตใจเบิกบานซาบซึ้ง เพราะอยากให้พรนั้นเบิกบานซาบซึ้ง จะให้ผู้ที่รับพรนั้นให้ตนเอง และให้หมู่คณะ และบ้านเมืองเป็นส่วนรวม เบิกบานซาบซึ้งด้วย

เมื่อเข้ามาแล้ว ก็เกิดเมื่อยบ้าง เกิดร้อน เกิดอึดอัดบ้าง ก็อาจจะทำให้เสื่อมไป อันนี้ไม่ได้ว่าจะไร แต่ว่าเป็นข้อสังเกต และอาจเป็นความเกรงกลัวว่า ถ้าพูดมากต่อไปก็อาจจะเพิ่มความเดือดร้อน และเมื่อเพิ่มความเดือดร้อนทางกายของแต่ละคน ก็อาจจะกระทบกระเทือน ถึงใจของแต่ละคน ที่จะเปลี่ยนแปลงไปในทางเศร้าหมอง ไม่สบาย พรที่จะได้รับ ที่จริงก็ได้รับแล้วและกำลังได้รับทุกวินาทีนี้ จะเสื่อมลงไป แทนที่จะเป็นพร อาจจะเป็นความแค้นว่าทำไมพูดนาน (เสียงหัวเราะ) ทำให้พวกเราต้องยืนอยู่อย่างนี้ พรหมานกายใจต่อไป แต่ก็ขอพรมาต่อไป (เสียงหัวเราะ) เพราะเหตุว่าการพรหมานกายใจนี้ทำให้เกิดความคิดเหมือนกัน ถ้าอดทนหน่อย ก็ขอให้อดทน หน่อย มาด้วยความเต็มใจแล้ว ขอให้รักษาความเต็มใจนี้ต่อไปอีกสักเล็กน้อย

^๑ ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดีไว้ (จากสำนักพระราชเลขาธิการ พระราชดำรัสฯ วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2511-2534 (คัดสำเนา) หรือ หนังสือพระราชดำรัสฯ ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ.2517-2521)

^๒ ศาลตจว.ราชย์ประกาศณ์ ฉวยชัย ประธานรัฐสภา

เมื่อเราเห็นอะไร ประสบภาพอะไร ได้ยินเสียงอะไรก็ตาม เราก็ต้องเกิดความคิด อย่างเมื่อตอนที่อาจารย์ประภาศน์ ได้ฉายพรในนามของท่านท่านหลาย ก็เกิดความคิดเหมือนกัน เกิดความคิดหลายอย่าง อย่างหนึ่งก็คือ ความพยายามของอาจารย์ประภาศน์ ที่จะติดป้ายหรือใช้ชื่อกับแต่ละคณะของท่าน ด้วยความลำบากยากเย็น เพราะว่าท่าน คือคณะทั้งข้างใน ทั้งข้างนอก เป็นคณะที่มีความแตกต่างกันทั้งนั้น เป็นสมาคมบ้าง เป็นองค์กรบ้าง อาจารย์ประภาศน์ ก็เริ่มต้นด้วยข้าราชการ ข้าราชการทหาร ตำรวจ พลเรือน นี่ก็เป็นภาพแบ่งเป็นส่วนๆ ถ้าเราอยากแบ่งเป็นส่วนๆ ให้ละเอียด ให้ครบถ้วน ก็ยากที่จะแจกออกไปได้

เมื่อตอนที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายราชการฯ ก็ได้แจ้งนามของคณะแล้ว - และก็บอกแล้วว่าไม่ได้นับว่ามีกี่คณะ ซึ่งก็เป็นร้อย - จะแจกได้ละเอียดจริงๆ ก็ต้องเรียกชานหน้าพันรายชื่อ ห้าพันก็จะใช้เวลานาน ไม่มีเวลาที่จะมาขึ้นจอหน้ากัน (เสียงหัวเราะ) แต่ที่อาจารย์ประภาศน์ ได้แจกมา ด้วยความลำบาก และด้วยความเป็นห่วงว่าเดี๋ยวจะถูกกล่าวหาว่า ไม่ได้พูดถึงพวกนี้พวกนั้น ของบุคคลที่ได้มา ความจริงที่ได้พูด ดูเหมือนจะครบ คราวก่อนๆ นี้ เคยมีไม่ครบ คราวนี้ดูเหมือนจะครบ (เสียงหัวเราะ) แต่อย่างไรก็ตามแสดงให้เห็นว่า ท่านทั้งหลายเป็นผู้แทนของคณะชนิดต่างๆ บางคนก็เป็นผู้แทนของคณะหลายชนิดด้วยซ้ำ เห็นคำนับกันหลายครั้ง (เสียงหัวเราะ) แต่ละคนก็ทำหลายหน้าที่ได้

ถ้าอยากครบจักจวาล อย่างที่ได้กล่าวไว้ มีข้าราชการ มีคณะกรรมการ สมาคมนั้น สมาคมนี่ เป็นต้น กับออกว่าคณะประชาชนคนไทยดีกว่า (เสียงหัวเราะ) คือไม่ต้องบอกว่า เป็นเชื้อชาติใด หรือมีศาสนาใด เป็นคนไทยกันทั้งนั้น แม้จะมีคนต่างประเทศมาปะปนอยู่บ้างในโอกาส เขาก็บอกว่าเขาเป็นคนไทยเหมือนกัน เขาถือว่าเป็นบ้านเขา เขาสบาย ก็หมายความว่าถ้าบอกว่า "พวกเรา" หรือ "พวกข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย" ก็ครบจักจวาลแล้ว ข้อนี้ก็ทำให้เกิดความคิดต่อไป ความจริงคิดมาก่อนแล้ว ไม่ใช่คิดเดี๋ยวนี คิดอยู่ว่า คนทั้งหลายที่มานี้ ก็มีอาชีพ มีการงานต่างกัน หน้าตาก็ไม่เหมือนกัน แตกต่างกันทั้งนั้น เป็นบุคคลๆ แต่มีจุดประสงค์อย่างเดียวกันในการมาในวันนี้ คือมาให้พร ก็ทำให้ปลื้มใจ

เรื่องที่อาจารย์ประภาศน์ได้กล่าวต่อไป เป็นสิ่งที่น่าหมกมุ่นยิ่งกว่าการจำแนกจำพวกบุคคลที่มานี้วันนี้ ที่หมกมุ่นมาก นั่นคือสถานการณ์ไม่มั่นคงของประเทศชาติของเราทั้งหลาย เข้าใจว่าอาจารย์ประภาศน์ หมกมุ่นมาก และหมายความว่า ท่านทั้งหลายก็หมกมุ่นมาก เพราะท่านอาจารย์พูดในนามของท่านทั้งหลาย โดยท่านทั้งหลายได้มีอำนาจนิติให้กล่าว จึงทำให้เข้าใจว่า ทุกคนคงมีความหมกมุ่นอยู่ และมีความตั้งใจที่จะทำหน้าที่ของแต่ละคนแต่ละคน

วิธีพูดสามแบบ คือพูดว่า ปฏิญาณว่า "พวกข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอปฏิญาณว่าจะทำหน้าที่ด้วยความเสียสละ ด้วยความตั้งใจ ด้วยความสุจริต ด้วยความบริสุทธิ์ใจ" อันนี้เป็นการพูดตามแบบ ถ้าซาบซึ้ง หรือทราบดี คือรู้จริงๆ ในคำเหล่านี้ ก็จะดี แต่ยากที่จะทราบ และซาบซึ้ง เพราะว่าแบบมาครบเรามาก เช่นบอกว่าจะทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ก็เห็นได้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตนี้ คือไม่โกง คือไม่คอร์รัปชั่น คือไม่ขโมย ไม่ทุจริต นี่ก็พูดได้ง่าย แต่ปฏิบัติได้หรือเปล่า เพราะบางอย่างมันไม่ใช่ขโมย บางอย่างไม่ใช่คอร์รัปชั่น บางอย่างไม่ใช่ทุจริตแท้ แต่ว่าเป็นการทำให้คนอื่นเขาทุจริตได้ หรือเป็นการกระทำที่แสดงออกมาข้างนอกว่าไม่ทุจริต แต่ก็ข้างในก็อาจจะทุจริตก็ได้ หรือข้างในไม่ทุจริต แต่ข้างนอกทุจริตก็ได้ การปฏิญาณตนนั้นจึงต้องทราบและซึ้ง และซาบซึ้ง

เคยเล่านิทานแล้ว - คนที่เคยมาเป็นชาประจำ (เสียงหัวเราะ) ก็ได้ฟังนิทานมาหลายครั้งหลายคราว บางทีก็ซ้ำ - นึกถึงนิทานเรื่องอวัยวะต่างๆ ของร่างกายต่อว่าอวัยวะหนึ่ง คือต้อง บอกว่าท้องมีแต่กิน มีแต่รับอาหาร ส่วนอวัยวะอื่นๆ ต้องทำงานเกือบแย่ ความจริง ถ้าพูดถึงนิทานเรื่องนี้ ก็เห็นได้ว่า เข้าใจผิดว่า ท้องนี้เป็นบุคคลหนึ่ง และอวัยวะอื่นๆ เช่น แขน ขาหรือหัว เป็นอวัยวะต่างหาก ความจริงถ้าอวัยวะต่างๆ ของร่างกายไม่ได้อยู่ด้วยกัน ไม่ได้ทำหน้าที่ของตน ทั้งกายนี้ จึงอวัยวะต่างๆ เป็นส่วนของกาย ก็ไม่สามารถที่จะอยู่ได้ บางส่วนอาจจะอยู่ได้ เช่น ถ้าคนไหนประสบอุบัติเหตุ แล้วแขนขาดก็ยังใช้ชีวิตต่อไปได้ แต่ว่าชีวิตนั้นไม่สมบูรณ์ ร่างกายนั้นไม่ครบถ้วน ทำหน้าที่ไม่ครบถ้วน

สำหรับท่านทั้งหลาย ผู้ที่เป็นบุคคล หรืออาจจะเป็นส่วนหนึ่งของคณะ ก็ต้องทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เกียจ ไม่ทุจริต นั่นแหละ แนวความคิดนี้ก็เช่นเดียวกัน ถ้าร่างกายสามัคคีกัน คือถ้าส่วนต่างๆ ของร่างกายสามัคคีกันอยู่ เรียกว่าคุมกันคิด ชีวิตเราก็ยังอยู่ดี ถ้าส่วนไหนไม่แข็งแรง ไม่ทำงานเราก็เดือดร้อน เดือดร้อนมากบ้าง เดือดร้อนน้อยบ้าง บางทีส่วนนิดเดียวของร่างกายเสียไป ไม่สามัคคี แหวกแหวงออกออกไป กายทั้งกายต้องแตกสลาย ต้องแตกไปอย่างไม่มีปัญหา เพราะคุมไม่ติด คุมไม่อยู่ จะต้องเสียชีวิตไป กายนั้นอยู่ไม่ได้

พวกเขาก็เหมือนกัน แต่ละคนก็มีหน้าที่ อาจจะมีส่วนในการทำให้ดวงความก้าวหน้าของกายใหญ่ คือประเทศชาติก็ได้ อาจจะมีส่วนเสริมกายใหญ่นี้คือประเทศชาติก็ได้ บางคนทำงานในทางสร้างสรรค์ ก็สร้างสรรค์ได้มาก คนเดียวสร้างสรรค์ได้มาก แต่

คนเดียวถ้าทำในทางทำลาย คนเดียวนั้นก็อาจจะทำลายได้เหมือนกัน แต่ว่าโดยที่ชาติประกอบด้วยบุคคลจำนวนมาก ก็อาจจะมองไม่ค่อยเห็น แต่ต้องขอรับรองว่าแต่ละคนแต่ละคนที่ทำดี คือทำอะไรที่เรียกว่าดี ที่สร้างสรรค์ เว้นจากสิ่งที่ไม่ดี ที่ทุจริต ที่ทำลายนั้น ช่วยส่วนรวมได้เป็นอย่างมาก แม้อาจจะไม่เห็นก็ได้

คำว่า “สามัคคี” นี้ ขอวิเศษหัตถ์ศัพท์ ว่าเป็นการกระทำของแต่ละคน ทำความดีเว้นจากความไม่ดี มีความเข้าใจซึ่งกันและกันของแต่ละบุคคล อย่างนี้ถ้าชาติสามัคคี ชาติก็ไม่แตกสลาย คุณไว้ดีดี คำว่าคุณนี้ อาจจะไม่ชอบกันเพราะเหมือนควบคุมเหมือนคุมขัง แต่คุณหมายความว่าอยู่ดี อยู่เป็นชาติได้ ถ้าอยู่เป็นชาติได้แล้ว ทุกส่วนของชาติก็ได้รับประโยชน์แน่นอน เช่นเดียวกับร่างกาย ถ้าคุณอยู่ดีดี ส่วนต่างๆ ก็ได้รับประโยชน์ คือแข็งแรง แล้วก็สามารถที่จะดำรงชีวิตต่อไปอย่างผาสุกได้

เมื่อได้มาฟัง มาเห็นความหมกมุ่นของท่านทั้งหลาย ในสถานการณ์และความหวังในความสามัคคี จึงขอพูดอย่างนี้ ที่เห็นท่านมาด้วยความเบิกบาน และท่านสามารถรักษาความเบิกบานนี้ได้ จนถึงบัดนี้ ก็นับว่าเก่งมาก คือไม่ใช่ง่าย เพราะว่าต้องอดทนฟังรายชื่อสมาชิก และองค์การต่างๆ มาอดทนฟังการถวายพระพรของศาสตราจารย์ประกาศน์ อวยชัย และยังอดทนยืนฟังการพูดวิจารณ์ต่างๆ นี้ ก็นับว่าดีมาก และนับว่าเป็นมงคล ก็ขอรับความพยายามของท่าน ความอดทนของท่าน ความตั้งใจของท่านเป็นพรอันประเสริฐ

เมื่อตะกี้ได้บอกว่า “ทรมาน” นี้ทรมานมาพอสมควรแล้ว และพิสูจน์แล้วว่าท่านอดทน แม้จะเมื่อย แม้จะแยะ แม้จะมีน ก็ยังอดทนอยู่ หมายความว่าพรของท่านนั้นศักดิ์สิทธิ์ และเมื่อพรของท่านศักดิ์สิทธิ์ พรที่สะท้อนกลับไปที่ศักดิ์สิทธิ์เหมือนกัน ฉะนั้นก็ขอให้พรที่ท่านนำมา และรักษาไว้ตลอดถึงวาระนี้จงสะท้อนกลับไปถึงท่านทั้งหลาย ได้รับผลได้รับประโยชน์ สามารถที่จะดำรงชีพประกอบกิจการต่างๆ เป็นผลสำเร็จ เพื่อให้กายใหญ่นี้ มีความมั่นคง หมายความว่าส่วนต่างๆ ของกาย คือท่านทั้งหลาย แต่ละคนมีความแข็งแรง ผาสุกได้ บัดนี้ก็ขอจบการทรมานดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา^(๒)

ณ ศาลาศาลาชั้น

วันพฤหัสบดี ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๓

ได้ทราบท่านทั้งหลายมาเป็นเวลาพอสมควรแล้ว แม้รายชื่อของผู้ที่มาในวันนี้ ดูรายชื่อของคุณจะใช้เวลานาน และคำอำนวยการของอาจารย์ประกาศ^(๓) ก็ทำให้ท่านทั้งหลายต้องยืนอยู่ช้านาน ฉะนั้นจะขอถามว่าให้ท่านนั่งลงจะดีไหม แล้วก็ขอให้ผู้ที่อยู่แถวหน้ามีเดือนมาประมาณ ๒ เมตร มาข้างหน้า ที่ให้เดือน ๒ เมตร ท่านก็ได้เอา ๔ เมตร อันนี้ก็ไม่ใช่ เพราะทำให้ได้กำไรที่ประมาณ ๒๐๐ คน คนที่อยู่ข้างนอก ไม่รู้ด้วย ถ้าเขาอยากเข้ามาข้างในก็มีที่แล้ว

ที่ไม่เกรงใจท่านทั้งหลายให้มาอยู่ในที่นี้อย่างชัดแจ้ง ซึ่งที่นี้ก็เป็นสำหรับต้อนรับคนจำนวนประมาณสัก ๑,๐๐๐ คน แต่ท่านทั้งหลายมาถึงประมาณ ๔,๐๐๐ คน ย่อมจะทำให้ชัดแจ้ง แต่ที่บอกว่าจะไม่เกรงใจท่านเพราะเหตุว่า ท่านทั้งหลายเป็นผู้ขอมา ไม่ได้กะเกณฑ์ให้มาแต่ประการใด ฉะนั้น ความไม่สบายก็ตกอยู่กับท่าน และความรับผิดชอบในความไม่สบายนั้นก็ตกอยู่กับท่านเหมือนกัน

แต่การที่ท่านทั้งหลายมานั้นก็ตระหนักดีว่า ท่านมาสำหรับให้พร ให้มีความเจริญในโอกาสวันเกิด เป็นประเพณีอยู่ว่าใครฉลองวันเกิดย่อมมีผู้ที่ไม่ให้พร โดยมากก็ไม่ให้พรให้เจริญ ให้พรให้อายุยืน เฉพาะในวันเกิด แต่ก็ประเพณีซึ่งก็มีเหตุผล เพราะว่าถ้าจะไปให้พรกับผู้ใด จะไปให้พรในวันอื่นๆ ที่ไม่ใช่วันเกิด ก็อาจจะไม่ค่อยมีเหตุผล และก็อาจจะไม่สะดวกสำหรับผู้ที่ได้รับพร เพราะว่าจะต้องต้อนรับทุกวัน บางคนก็ได้รับพร บางคนก็ได้รับการตำ แต่ว่าการตำนั้นสังเกตว่าต่างกันทุกๆ วัน การให้พรนั้นต้องการโอกาส แต่ว่าการที่ท่านทั้งหลายมาให้พรนั้นก็น่าคิด เพราะว่าโดยมากก็ให้พรให้เจริญ ให้พรให้ปลอดภัย ให้พรให้แข็งแรง ให้พรให้อายุยืน พรนั้นจะเป็นเหตุผลได้อย่างไร เพราะว่าถ้าพูดถึงความแข็งแรงก็แข็งแรง เรื่องร่างกายเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าบอกว่าจะขอให้ปราศจากโรค แล้วโรคจะไม่เบียดเบียน ก็ต้องเบียดเบียนอยู่ดี เพราะว่าป็นธรรมดา ฉะนั้นก็แปลกอยู่ที่ทำไมเวลาใครมาบอกว่า ขอให้ปราศจากโรค ทำไมทำให้แข็งแรงขึ้นจริงๆ หรืออย่างที่ท่านทั้งหลายมาให้พรในวันนี้ ความจริงสำหรับร่างกายก็เสื่อมสภาพ เพราะว่าก็ต้องเหี่ยวเหินย่นมา ที่จริงก็ไม่เหี่ยวมากนัก แต่ว่าก็ต้องใช้กำลังกาย เท่ากับต้องให้สุขภาพของร่างกายมา แล้วก็มานั่งฟัง และมายืนพูด ก็เท่ากับต้องใช้กำลังกาย แต่ว่าการที่ได้รับพร โดยที่ได้มีคำอำนวยการอันไพเราะเพราะเพราะจริงของอาจารย์ประกาศ ณ ในนามของท่านทุกคนนั้น ก็นับว่าทำให้มีกำลังใจ กำลังใจก็เกิดทำให้มีกำลังใจ เพราะว่าร่างกายกับใจนี้เป็นสิ่งที่ทุกคนมี เป็นสิ่งที่คู่กันไป คนไหนมีใจแต่ไม่มีกายก็รู้สึกว่ามีค่ามาก ไม่รู้เป็นอะไร คนที่มีกายแล้ว ไม่มีใจนั้น บางคนก็มี แต่คนเช่นนั้นก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานใดๆ แล้วส่วนมากเขาก็เรียกว่า "มี" แต่ว่ามีนั้นความจริงเท่ากับมีแต่ใจ มีทั้งผิดทั้งมีไม่ผิด ผิดนั้นก็หมายความว่า ผู้ที่มีจิตใจดี แต่ก็ต้องไปอยู่ในภพอื่น ส่วนมีไม่ดีนั้นซึ่งมีเป็นอันมาก เป็นผู้ที่ได้ปฏิบัติตนไม่ดี ได้ใช้ร่างกายไม่ดี เมื่อไปภพอื่นก็กลับเป็นมีที่ไม่ดี

ดังนั้น ก็เห็นได้ว่าร่างกายกับใจนี้สอดคล้องกัน เพราะว่าผู้ที่เป็นมีดีก็เป็นผู้ที่ได้ใช้กายของตนอย่างมีระเบียบเรียบร้อย ได้ปฏิบัติงานอย่างเพียร และอย่างสุจริต ก็เป็นมีดี ส่วนมีที่ไม่ดีนั้นก็ปฏิบัติด้วยกายของตน ที่ไม่ดีไม่ชอบ ข้อโกงเขี้ยวบ้าง หรือกลั่นแกล้งเขี้ยวบ้าง ซึ่งพวกเราทั้งหลายก็ไม่ชอบ แต่ว่ามีที่เป็นมีไม่ดีนั้น ตัวมีเองก็คงไม่ชอบเหมือนกัน เพราะว่ากลายเป็นมีไม่ดี ต้องทนทุกข์ทรมานทั้งจิตใจและร่างกายที่เขาเรียกว่าเป็นของตัว ฉะนั้นคนที่ทั้งกายและใจอยู่ในปัจจุบันนี้ จึงต้องพยายามใช้กายและใจของตัวให้ดี ถ้าหากว่าวันหนึ่งจะเป็นมีก็ได้เป็นมีดี แล้วมีดีนั้นก็มีความสุข อันนี้ก็พูดตามที่กลอนหาไป อาจจะเป็นสิ่งที่ประหลาดที่จะพูดในโอกาสที่ใกล้วันเกิดเช่นนี้ จะพูดถึงมี แต่ว่ามีนั้นก็มีอยู่ทุกๆ ไม่ทุกๆ แห่ง ฉะนั้นก็คงไม่เป็นของแปลกนัก

^(๑) เรียงเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดีไว้ (จากสำนักการเลขาธิการ พระราชดำรัสฯ วันที่ 4 ธันวาคม

พ.ศ.2511-2534 ชัดสำเนา)

^(๒) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้คณะบุคคลต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการ ทหาร ตำรวจ นิสิต นักศึกษา พ่อค้า ประชาชน มูลนิธิ และองค์กรต่าง ๆ เฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

^(๓) ศาสตราจารย์ประกาศ อวยชัย

การที่อาจารย์ประกาศนี้ได้กล่าวเมื่อตะกี้ถึงกิจการที่ได้ปฏิบัติมา ก็เลยทำให้ประหมัดไม่ต้องกลัวให้ท่านฟังว่าไม่ทำอะไรบ้าง เพราะว่าถ้ามาอย่างนี้ มาให้พรในวันเกิดนี่ก็กลายเป็นประเพณีไปที่จะได้เส้าเรื่องต่างๆ หรือให้ความคิดแปลกๆ ต่างๆ เรียกได้ว่าเป็นการตอบแทนความอุตสาหะที่ท่านมา และตอบแทนพรที่ท่านได้ให้ การที่อาจารย์ประกาศนี้ได้กล่าวถึงกิจการต่างๆ ก็นับว่ากว้างขวาง แต่ที่เอาจากที่ได้พูด และเขาอย่างทีคิดออกเรื่องหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นเรื่องไม่ใช่ใหญ่โตอะไร ก็เรื่องธนาคารข้าวกับธนาคารโคกระบือ ซึ่งนี่นะกลุ่มใจมาปีหนึ่งแล้ว เพราะว่ามีคนเขาบอกว่าธนาคารข้าวมันไม่เหมาะสมที่จะเรียกธนาคารข้าว คือคำว่าธนาคารนี่เขาคิดค้ำกัน ไม่ทราบว่ามีใจของท่านทั้งหลายเข้าใจกิจการนี้หรือไม่ ได้เห็นบ้างหรือไม่ หรือได้คิดค้ำในใจบ้างหรือไม่ ว่าการใช้คำว่าธนาคารนี่ไม่ถูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารโคกระบือเขาก็ยังค้ำกัน อาจจะเป็นว่านักธนาคารเขาไม่ชอบใจ ที่ว่านักธนาคารนั้นเขาคิดว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ทำไมจะไปเปรียบเทียบกับโคกระบือ แต่ขอแก้ว่า ไม่ใช่แก้ตัว แต่แก้ว่า ธนาคารนั้นอาจจะเรียกว่า เป็นกิจการ อាកาก็แปลว่าตึกหรืออาคาร ธนะก็แปลว่าเงินหรือทองหรือทรัพย์ ที่ใช้สำหรับซื้อขายของ แทนการแลกเปลี่ยนของ ก็เป็นธนะ ธนะก็อาจจะเรียกว่าเป็นความร่ำรวยก็ได้ อย่างคำว่าธนบัตร ธนบัตรก็แปลว่าเป็นบัตร เป็นไมแทนความร่ำรวย ธนาคารก็เป็นอาคารที่เก็บความร่ำรวยไว้ ถ้าหากว่าจะเรียกว่าธนาคารข้าวที่จริงก็เป็นอาคารเป็นอยู่ คำนี้คนบางคนเขาอยากให้เรียกว่า กิจการยุ่งข้าว ยุ่งข้าวนี้เขาเรียกกันที่เก็บข้าว จะเรียกกันว่ากิจการที่เก็บข้าวก็ไม่ถูก เพราะว่าธนาคารข้าวมัน มีกิจการที่เกี่ยวข้องเหมือนการธนาคาร มีข้าวอยู่เป็นทุน และเมื่อชาวบ้านที่อยู่หมู่บ้านที่ตั้งธนาคารข้าวขึ้น เขาขาดคนคนข้าว เขาต้องการมีข้าวใช้ เพราะว่าเขายังเกี่ยวไม่ได้ หรือไม่มีเงินไปซื้อ เขาก็มาขอยืมคือกู้จากธนาคารข้าว เสร็จแล้วเมื่อทำการเก็บเกี่ยวได้เรียบร้อยแล้ว เขาก็จะเอามาคืน หรือเขาอาจจะไปหากินรับจ้างทำงาน จะสร้างถนน หรือสร้างบ้าน หรือมาทำสวน หรืออะไรก็ตาม และมีเงินเขาก็ซื้อข้าวไปทดแทนข้าวที่เขาขอยืมมา หรือกู้มา โดยมีดอกเบี้ย เรื่องดอกเบี้ยนี้ พวกที่เป็นสมาชิกธนาคารข้าวเป็นผู้ตั้งขึ้นมาเอง โดยมากก็เป็นว่ากู้ยืมข้าวไป ๑๐ ถัง ก็เอามาคืน ๑๑ ถัง หมายความว่า ๑๐% ซึ่งบางแห่งเขาตั้งดอกเบี้ยนั้นเอง ด้วยการตกลงกันระหว่างชาวบ้าน เขาเอามาคืน ๑๒ หรือ ๑๓ ถัง หมายความว่า ๒๐% ๓๐% อันนี้ไม่ใช่ทางราชการไม่บังคับเขา เขาดำเนินกิจการของเขาเอง เป็นการทำให้ชาวบ้านมีข้าวรับประทาน ในระหว่างที่ยังไม่มีรายได้ หรือยังไม่ได้มีข้าวที่เก็บเกี่ยวมา ฉะนั้นทำให้เขาสบายใจ และมีทางที่จะทำงานของตนได้อย่างสบายมีกำลัง อันนี้ ก็ได้เกี่ยวข้องกับโครงการที่จะให้มีงานทำนอกฤดูกาลการทำงาน หรือแม้จะอยู่ในฤดูกาลการทำงาน แต่เกิดมีภัยธรรมชาติ เช่นน้ำท่วม หรือน้ำแห้งเกิดขึ้น ปีนั้นเก็บเกี่ยวข้าวไม่ได้ เขาก็จะไปทำอาชีพอื่นก็ได้ เช่น ทอผ้าหรือทำหัตถกรรมอื่นๆ ไปรับจ้าง เรื่องทอผ้าก็เป็นเรื่องของแผนกศิลปอาชีพ ซึ่งเป็นแผนกที่เวลาไปเยี่ยมราษฎร เป็นแผนกสำคัญ ก็ขอเล่านิดหน่อยว่าเวลาไปเยี่ยมราษฎรมีกิจการปฏิบัติอย่างไร เพราะว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องข้าวนี้

การที่ไปเยี่ยมราษฎร มีหน่วยหนึ่งที่ออกไปติดตามประชาชนเกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำและดิน เป็นหน่วยพัฒนาการหน่วยหนึ่ง อีกหน่วยหนึ่งก็ได้ติดตามเกี่ยวข้องกับงานในด้านศิลปชีพ และอีกหน่วยหนึ่งเป็นหน่วยการแพทย์ ไปสำรวจเกี่ยวข้องกับภาระอนามัยของชาวบ้าน เป็นอันว่าเป็น ๓ หน่วยที่แยกออกไป เมื่อถึงหมู่บ้านหนึ่งหรือถึงจุดหมายแห่งหนึ่งก็แยกเป็น ๓ เมื่อไปเยี่ยมใหม่ตอนต้นนี้ก็เลยได้ใช้ชื่อว่าเป็น ๓ หน่วยนี้ คือ พ่อ ลูก ๒ คน เป็น ๓ คน ก็หมายความว่า ๓ หรือกลายเป็น "ทริโอ" แล้วเขาก็เรียกกันว่าเป็น "เดอะ โกลด์ ทริโอ" และมีเข้ามาแล้ว คือมีการคูณที่เด็กเขาอ่าน มีมี ๓ ตัว แต่มีฝรั่งแล้วเขาก็เป็น "ทริโอ" เขาออกไปด้วยกันเสมอ ก็มีตัวหนึ่งที่ชวน คนที่ชวนก็ถือตัวว่าเป็นตัวชวน มีตัวหนึ่งที่ชี้ก็ชี้ คนที่ชี้ก็ถือตัวว่าเป็นตัวชี้ก็ชี้ แล้วมีตัวหนึ่งที่ชี้โมโน ตัวคนที่ชี้โมโนใหญ่ก็ตัวที่มีชี้โมโน เลยออกไป แต่ความจริงมีประโยชน์มาก และมีประสิทธิภาพมาก เวลาไปถึงไหนก็แยก ๓ ทาง และไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่มี เมื่อถึงเวลาแล้วก็กลับมาขึ้นรถไปจุดหมายต่อ ก็ได้งานดี อันนี้เล่าถึงวิธีการที่ทำ จึงเห็นว่ามีการพัฒนาในด้านความเป็นอยู่ที่จะให้เขาทำการเพาะปลูกได้ มีการพัฒนาในด้านที่จะให้เขามีอาชีพ เมื่อการเพาะปลูกไม่เรียบร้อย คือขาดน้ำหรือมีน้ำมากเกินไป

คราวนี้มาพูดถึงน้ำมากน้ำน้อย อันนี้ไปทั่วทุกแห่งจะเห็นได้ ตามว่าปีนี้เป็นอย่างไร บางคนก็บอกว่าน้ำท่วม อีกคนก็บอกน้ำแล้ง ในที่เดียวกัน อันนี้เป็นสิ่งที่น่าคิด เพราะเป็นความจริงทั้งคู่ ทั้งสองอย่าง และเป็นความจริงโดยแท้สำหรับชีวิตของคนเราทุกคน เราไม่มีทางที่จะมีความพอใจ ถ้ามีน้ำมากเกินไปว่าน้ำมาก โดยเฉพาะกรุงเทพฯ ก็สบายไป ๓ เดือน มีน้ำมากแล้วก็บอกว่าไม่ดี อีกฝ่ายหนึ่งบอกว่าปีนี้มีน้ำแล้งไม่มีน้ำ ก็ทำให้ไม่สบายเหมือนกัน แต่ละคนๆ เขาก็บอกว่า ที่เขาบอกว่าน้ำแห้ง เสร็จแล้วพอเคยเชื่อก็เลยทราบน้ำแห้งอย่างไร เพราะว่าข้าวนี้ตอนต้นฤดูจะต้องมีน้ำที่จะทำให้ต้นข้าวเติบโตขึ้นได้ ตอนต้นฤดูกาลนั้นฝนมาล่า ทำให้อากาศร้อนก็จะปิดค้ำไว้ จึงทำให้ข้าวเสียไปบ้าง เสร็จแล้วกลางฤดูกาลฝนมามาก ก็ทำให้น้ำท่วม ต้นข้าวที่ปลูกหรือปักค้ำข้าวไปก็ไม่สามารถที่เติบโตขึ้นมา ทำให้ข้าวที่ปลูกนั้นเสียไป เมื่อยไปบ้างเวลาปลายฤดูกาล ซึ่งมีข้าวที่รอดจากน้ำท่วมมีอยู่ก็เติบโตขึ้นมาถึงจนจะเก็บเกี่ยวได้ต้องมีน้ำ น้ำก็ขาด ฉะนั้น ก็ถูกต้องที่เขาบอกว่ามันเปียก หมายความว่าค้ำน้ำแล้วมันก็เปียกเน่า บางคนก็

บอกว่าแห้ง เสร็จแล้วเดี๋ยวเชิญบอกว่ามันจริงว่าแห้ง เสร็จแล้วก็เปียก แล้วก็บางคนก็บอกว่ามันเปียก ก็บอกว่ามันเปียกแล้ว แล้วมันก็แห้ง เป็นของธรรมดาของชีวิตของเรา เวลาเปียกแล้วก็ต้องแห้ง แห้งแล้วก็ต้องเปียก เจ็บแล้วก็ต้องหายเจ็บ หายเจ็บแล้วก็ต้องเจ็บใหม่ เป็นธรรมดา ฉะนั้นดูแล้วการที่ทำการใดๆ ก็ต้องมีอุปสรรคเสมอ ข้อนี้เห็นได้ว่าการทำงานจะต้องมีปัจจัยหลายอย่างที่ ต้องครบถ้าปัจจัยไม่ครบ หรือผิดจังหวะไม่ถูกหลักแล้วข่าวที่เราได้ยินนั้นจะไม่มี

ในกิจการอื่น ๆ ก็เช่นเดียวกัน ถ้าเรามาดูในตัวเราเอง ร่างกายของเรา เรามีแขน มีขา มีหัว มีลำตัว มีอวัยวะต่างๆ ทั้งภายนอก ภายใน ถ้าส่วนใดไม่สอดคล้องกันเราก็บอกที่ไม่สบายป่วย แล้วคนเราที่มีความสบายจริงๆ ก็หาเวลาน้อย ต้องนึกถึงว่าทุกส่วนของร่างกายของเรา จะต้องทำงานให้พร้อมกัน ให้มีความสามัคคีกัน ถ้าไม่มีความสามัคคีกัน ร่างกายของเราต่างคนต่างทำ หรือต่างส่วนต่างทำงานของตัวเอง ก็ไม่สามารถที่จะทำงานได้ ถ้าดูเฉพาะกาย แต่พออีกส่วนก็มีใจ คือจิตใจของเรา ซึ่งจะทำงานเหมือนกัน เพื่อที่จะให้สอดคล้องกับร่างกาย ถ้าทำไม่สอดคล้องกัน ก็จะเป็นอย่างที่ว่า ก็จะต้องเป็นมีส่วนหนึ่ง แล้วเป็นศพ อีกส่วนหนึ่ง ก็ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร ฉะนั้น เราจะต้องรักษากายของเราให้สามัคคีกัน แล้วก็ปรองดองอยู่ดี แล้วก็แข็งแรง เราก็สบาย เมื่อตั้งเป็นคณะอย่างคณะบุคคลที่มานี้ แต่ละคณะ ถ้าปรองดองกันเป็นคณะก็ตั้งขึ้นมาเป็นคณะ ถ้าเป็นสถาบันอะไร แล้วทำงานตามหน้าที่ของตนก็เป็นสถาบันนั้นๆ ถ้าหากว่าสถาบันหนึ่ง หรือส่วนหนึ่งของสถาบัน คือ บุคคลที่ประกอบเป็นสถาบัน ไม่ทำตามกฎบังคับ หรือตามจุดประสงค์ของสถาบันนั้นๆ ก็ไม่เรียกว่าเป็นสถาบัน ก็สลายไป พังไป ไม่มีประโยชน์ตามที่ตั้งประโยชน์ขึ้นมา ยิ่งเป็นเรื่องของชาติบ้านเมือง ถ้าแต่ละคนๆ ต่างบอกว่า ตัวเป็นนักอาชีพอย่างนั้นๆ มีหน้าที่อย่างนั้นๆ ก็ทำไป นั่นคือ ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ ให้เป็นประโยชน์อย่างที่อาจารย์ประกาศไว้ว่า ปฏิญาณตนแล้ว เมื่อทำมาโดยสมัครใจของแต่ละท่าน ก็นับว่าต้องยอมรับคำที่ว่า แต่ละคนหรือแต่ละสถาบันจะทำงานในหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อันนี้ก็ถือว่าท่านได้มอบฉันทะให้อาจารย์ประกาศนิตุลาจารย์ประกาศนิตุลาไปอย่างนั้นแล้ว ก็ถือว่าแต่ละคนๆ จะเป็นผู้ใหญ่ จะเป็นเด็ก จะเป็นผู้น้อง จะเป็นผู้ชาย ทุกคนก็ได้ตั้งจิตอธิษฐานอย่างนั้นแล้วว่า จะทำหน้าที่ของตน ให้ดี ให้สุจริต ปราศจากอคติ

ฉะนั้นการทำอย่างนี้ คือแต่ละคนตั้งใจจะทำหน้าที่ของตนให้ดีตามที่ตั้งหน้าที่ไว้เป็นของที่ดีมาก และหวังที่จะทำให้นั้นมีความสุขสบาย โดยที่แต่ละคนก็มีอาชีพแตกต่างกัน แต่ละคนแต่ละบุคคลก็เป็นคนหนึ่งๆ ก็ทำเพื่อความสุขของตน แต่จะยังไม่สมบูรณ์ ถ้าหากว่าแต่ละคนทำหน้าที่ของตน และให้สอดคล้องกับงานอื่น จิตใจของคนอื่น ที่ประกอบขึ้นมาเป็นหมู่สังคมาของประเทศไทย เรียกว่าชาวบ้านของประเทศ หรือจะเรียกว่าเป็นประชากรก็ได้ จะเป็นราษฎรหรือเป็นชาวไทยทั้งหมด ถ้าทำให้สอดคล้องกันหมด แต่ละคนทำหน้าที่ของตน และให้ตระหนักไว้ว่าหน้าที่นั้นจะไม่เบียดเบียนคนอื่น จะสรุปอยู่ในคำว่าสามัคคีคือสามัคคีนี้จะต้องมีความฉลาดถึงจะสามัคคีได้ เพราะว่าบางทีเราหวังดีอยากทำดี ไหวๆ ก็บอกว่าจะทำดี จะซื่อสัตย์สุจริต แต่ถ้าไม่มีความฉลาดแล้ว ไม่รู้ว่าซื่อสัตย์สุจริตคืออะไร ต้องพิจารณาว่าซื่อสัตย์สุจริตคืออะไร ความซื่อสัตย์สุจริตความดีความเมื่อนั้น ต้องทำความฉลาด ต้องตระหนัก ต้องพิจารณาว่าคืออะไร เราทำอะไรต้องรู้ว่าไม่เบียดเบียนเพื่อนมนุษย์ ไม่เบียดเบียนเพื่อนร่วมชาติ แล้วงานที่ตนทำก็จะเป็นงานที่ดี งานที่สุจริต งานที่เป็นประโยชน์ ประโยชน์นี้ เป็นประโยชน์ที่ตกแก่ชาติ ถ้าเราทำงานที่ดี ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความเมื่อนั้นสอดคล้องกับหน่วยอื่นกับผู้อื่นและให้เป็นประโยชน์ที่เรียกว่าเป็นประโยชน์ส่วนรวม ประโยชน์นั้นตกแก่ชาติ ชาตินี้ก็ประกอบด้วยบุคคลนั้นเอง ชาติถ้าไม่มีบุคคล ไม่มีพลเมือง ไม่มีชาวไทย ไม่มีคนไทย ก็ไม่มีชาติไทย หากไม่ได้ เพราะว่า จะกลายเป็นมีมันเอง ไม่เป็นประเทศ ถ้าทุกคนซึ่งประกอบขึ้นมาเป็นประเทศ ทำดี ประโยชน์ตกแก่ชาติ เมื่อประโยชน์ตกแก่ชาติแล้ว ประโยชน์ก็ตกแก่บุคคลนั่นเอง บุคคลทุกคนที่ถือตัวว่าเป็นคนไทยก็จะได้ความภูมิใจ และมีความสะดวก ความสบาย ความก้าวหน้า ในการที่จะทำให้สอดคล้องกันนั้นยากเป็นสิ่งที่ยาก ต้องยอมรับว่ายาก และต้องคิดมากๆ แม้จะคิดมากๆ มีความฉลาดขึ้นมา มีวิชาความรู้ขึ้นมา แต่ละคนทำหน้าที่ของตน ก็ยังยากที่จะทำให้ประเทศชาตินี้มีมั่นคงเจริญดังใจ แต่อย่างน้อยที่สุดก็จะทำให้ประเทศชาติอยู่รอดได้เพื่อพัฒนาขึ้นมาให้มั่นคงเจริญดังใจ แต่อย่างน้อยที่สุดก็จะทำให้ประเทศชาติอยู่รอดได้ เพื่อพัฒนาขึ้นมาให้มั่นคงเจริญดังที่ปรารถนา ถ้าหากว่าแต่ละคนนึกถึงตัวเองมากเกินไป หมายความว่านึกถึงตัวเองในทางที่ว่า ตัวมีความรู้แบบนี้ๆ จะต้องให้ความรู้นี้สำเร็จไป คนอื่นไม่เห็นด้วยก็ช่างเขา คนอื่นไม่เข้าใจช่างเขา คนอื่นเสียประโยชน์ช่างเขา นั้นไม่ได้เพราะถ้าประเทศชาติส่วนรวมเสียประโยชน์ ในที่สุดเราเองก็เสียประโยชน์

บางคนที่เป็นผู้มีความฉลาดปราดเปรื่อง ก็เกิดมีพฤษฏีขึ้นมา โดยมากก็ชอบมีมาจากต่างประเทศ ที่เรียกว่าชอบมีก็เพราะว่าไม่ใช่ของเรา ชอบมีวิชาการต่างๆ มาแล้วก็นึกอยากทำให้สำเร็จในเมืองไทย จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่เก่ง ได้นำวิชาการพฤษฏีที่ไม่เป็นไทยมาใช้ คือไม่ใช่ของเรา ถ้าเอามาใช้แล้วสอดคล้องกับคนอื่นนั้นเป็นสิ่งที่ดีมาก ยอดเยี่ยม บางทีนำมาใช้โดยที่ไม่สอดคล้องกับประเทศไทยของเรา แต่พ่อก็คือคนอยากจะทำให้เป็นประโยชน์ขึ้นมา คือประโยชน์ของตัวเอง จะได้ชื่อว่าเป็นคนฉลาด ได้

ชื่อว่าตัวเป็นผู้ทำในสิ่งที่คนอื่นเขาไม่ได้ทำ และทำสำเร็จ การทำในสิ่งที่คนอื่นไม่ได้ทำและทำสำเร็จนั้นเป็นของดี แต่ที่ว่าทำให้คนอื่นเขาเสียประโยชน์ และทำให้ความสำเร็จนั้นเพื่อจุดประสงค์อย่างเดียวกันเพื่อจะได้ชื่อนั้นไม่ได้ บางทีก็ทำให้กิจการของตนเองล้มเหลวไป อันนี้เป็นความคิดแนวหนึ่งที่จะนำไปพิจารณา อาจจะเป็นประโยชน์ได้

การที่ได้ไปช่วยชาวบ้าน หรือพัฒนาบ้านเมือง จะต้องมีการวินิจฉัยให้ดีพิจารณาให้รอบคอบว่าจะไรควรทำ อะไรยังไม่ควรทำ หรืออะไรทำได้ก่อน ก็ต้องทำ อะไรที่ทำแล้วจะทำให้ชักช้าก็ไม่ควรทำ ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการสร้างถนนและการกินข้าว เรื่องหนึ่งเขามายกว่าถนนที่ผ่านตรงนี้มีฝุ่นมาก ขอให้ลาดยางตลอดสายเพราะว่าเสียสุขภาพ อันนี้ก็จริง แต่ถ้านึกว่าถนนนั้นเป็นถนนลูกรังที่ใช้การได้พอสมควร ก็ยังใช้ได้ เพราะมีสิ่งที่เร่งด่วนกว่าคือจะต้องหาแหล่งน้ำให้ เพื่อที่จะให้สามารถเพาะปลูกได้ตลอดปี ทำนาและปลูกพืชอื่นๆ หมุนเวียน ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านมีรายได้ขึ้นไปมาก ๒ - ๓ เท่าของที่เคยทำได้ หรืออาจจะมากกว่านั้น เพราะว่าบางปีก็แห้งบางปีก็เปียก ฉะนั้น ก็เลยถามเขาว่าพวกเราชอบกินอะไร ชอบกินข้าวหรือชอบกินฝุ่น เขาก็บอกว่าชอบกินข้าว ถ้าชอบกินข้าวก็สมควรที่จะพัฒนาให้ข้าวมีมากขึ้นให้มีรายได้ เมื่อกินข้าวได้แล้วและมีรายได้มากขึ้น การลาดยางพัฒนาถนนนั้นเป็นเรื่องเล็กน้อยมาก เขาก็พอเข้าใจ อันนี้ ที่มาเล่าให้ฟังเพราะอาจจะมีความผิดที่มองว่า พระเจ้าอยู่หัวไปต่างจังหวัด ไปเล่นดิน แต่ไม่ทราบว่าคุณอย่างนี้ทำทั้งหมดจะวินิจฉัยว่าเป็นการเล่นดินหรือไม่ แต่รู้สึกว่าเป็นความจริง

อันนี้ เรื่องหนึ่งอยู่ที่จังหวัดสุโขทัย อีกแห่งหนึ่งที่จังหวัดเชียงใหม่ ขึ้นไปบนภูเขาตอนนั้นไปเฮลิคอปเตอร์ เวลาลงจากเฮลิคอปเตอร์ เครื่องบินพัดยังไม่ทันหยุด มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านชาววังเข้ามาบอก "พอๆ ตีใจเหลือเกิน" แล้วบอก "พอ ซออย่างหนึ่งได้ไหม ขอให้ไปพบประธานกลุ่มเสือชาวบ้าน" เขาอยากพบก็เลยตกลง บอก "เอา ไปๆ" ก็เดินๆ ไป เดินไปเดินมาก็เลยชักงูจะรู้สึคนิดหน่อย ก็บอกกับพวกชาวบ้านว่า "ได้ยินว่าอยากได้ถนนขึ้นมาใช้ไหม" "อ้อ.....ใช่ๆ อยากได้ถนนขึ้นมาชื่อเลย" หมายความว่าตรงขึ้นมา ภูเขาถ้าสารอะไรผ่านหมดเลย เขาก็ถามทางขึ้นมาได้ ก็เลยบอกว่า "เอ๊ะ.....ถนนนี้มีมันแพงนะ คัดชื่อขึ้นมาหมายความว่า จะต้องบุกเบิกขึ้นมา ตัดเนินภูเขาขึ้นมา" ที่จริงถนนเขาก็ทำได้แล้วอีกข้างหนึ่ง อีกด้านหนึ่ง โดยที่ผ่านไปไร่ ไร่ไม่ คอยอินทนนท์ทางเหนือของคอยอินทนนท์ไปได้ เขาก็บอกว่า สักรางทางแล้ว ได้พูดกับเจ้าหน้าที่ ๓ ล้านบาทเท่านั้นเอง ที่จริง ๓ ล้านบาทสำหรับถนนที่สร้างอย่างนั้น ก็นับว่าถูกมาก ก็เลยทราบคือทราบดีว่า ถ้าสมมติว่าบอกเขาอยากได้ถนนชื่อก็เอา ชื่อว่าต้องสิ้นเงินไปกว่า ๓ ล้านบาท แล้วจะเอามาจากไหน ก็เลยบอกกับเขาว่า ตอนนี้อยู่ที่ข้างที่มีอยู่แล้ว รถยนต์ขึ้นมาได้ดีพอสมควร ใช้เวลาเพิ่มขึ้นหน่อยต้องผ่านทางบ้านห้วยต้องอะไรนั้นนะ ต้องอ้อมหน่อย ก็เลยเป็นอันว่าต้องจ่ายเข้าบอกว่า เรากินข้าวหรือกินฝุ่นดี เขาก็บอกกินข้าวดี เขาก็เห็นด้วยที่จะพัฒนาให้มีข้าวกิน ให้เพาะปลูกทำข้าวโพด ทำอะไรให้ดี เขาก็เห็นด้วย ก็เลยเป็นอันว่าเขาพอใจแล้ว ไม่ต้องทำถนนตรงขึ้นมา เขาสบายใจแล้ว แล้วเดินๆ ไป ตามว่า "แล้วประธานกลุ่มเสือชาวบ้านที่เขาอยากพบนะ เขาอยู่ที่ไหน" ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเขาบอก "เออ.....อยากพบอะ" นี่แหละเพราะเหตุใด เพราะว่าผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเขาไปบอกกับประธานกลุ่มว่า ขอให้สนับสนุนเขาในการสร้างถนน แล้วเขาจะสนับสนุนให้ไปช่วยทำศาลารวมใจให้ที่หมู่บ้าน แต่ว่าโดยที่ตกลงกันเรียบร้อยแล้วเรื่องถนน ว่ากินข้าวดีกว่าฝุ่นก็เลยหมดภาระเขาเลยไม่พาไป

อันนี้ ก็จิตใจของคนนั้นมันเป็นเรื่องผลประโยชน์ของตัวเอง ตกลงกันได้ แล้วก็เป็นการผลประโยชน์ของคนอื่นข้างเขา ก็เลยต้องเดินต่อไป ก็ไปเจอประธานกลุ่ม ก็ไปพูดกับเขา ก็รู้แล้วว่าเขาต้องการอะไรเป็นการแลกเปลี่ยนกับผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เขาก็ทราบดีแล้วแต่เข้าไปถามว่า "ต้องการอะไร" เขาก็บอกว่า "ต้องการให้ทำศาลารวมใจ" คือเป็นที่สำหรับชุมนุมของกลุ่มเสือชาวบ้าน แล้วก็ยังมีหนังสืออะไรต่างๆ ที่เป็นความรู้ ที่เราเคยจัดไว้บางแห่งแล้วสำหรับลูกเสือชาวบ้าน เพื่อที่จะให้เป็นที่ยอมรับแล้วมาหาความรู้ ถ้ามีความเดือดร้อนอะไรก็มาหาเขาได้ มีเจ้าหน้าที่ที่มาจากอำเภอหรือมาจากที่อื่น เขาก็มาที่ศาลารวมใจแล้วก็มาดู เป็นศูนย์กลางสำหรับลูกเสือชาวบ้าน ลูกเสือชาวบ้านจึงจะมีประโยชน์เต็มเปี่ยม เขาก็บอกว่าขอทำ เป็นอันว่าประธานกลุ่ม ลูกเสือชาวบ้านก็ต้องสนับสนุนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านก็เลยไม่ได้สนับสนุนประธานกลุ่มลูกเสือชาวบ้าน แล้วในที่สุดก็ไม่มีใครเสียประโยชน์ เพราะว่าลางห้าก็ได้ติดต่อกับเรื่องของลูกเสือชาวบ้าน เรียบร้อยแล้ว แต่ที่เล่าให้ฟังนี้ให้เข้าใจว่า ประโยชน์มันต้องแลกเปลี่ยนกันแบบนี้ บางทีทำให้ลำบาก เป็นการเรียกว่าอาศัยกันมาสำหรับมาขอ มาเรียกร้อง ซึ่งบางทีในชีวิตที่อื่น ในด้านอื่นก็ทำกัน ไม่ใช่บางที ทำกันมาก เคี้ยวนี้ก็กินทำกันอยู่ ได้ทำมาแล้ว แล้วต่อไปก็จะทำ เขาเรียกว่าแนวร่วมเฉพาะกิจ แนวร่วมเฉพาะกิจบางทีคนก็ไม่ได้รักกันจริงๆ หรือไม่ได้มีอุดมคติเหมือนกัน ไม่มีนโยบายเช่นเดียวกัน แต่ก็ร่วมมือกันโดยเฉพาะในทางการเมือง สมมติว่ามีรัฐบาล เขาไม่ต้องสมมติเพราะมีรัฐบาลอยู่แล้ว มีรัฐบาลแล้วก็มีความรักที่ด้านรัฐบาล ด้วยอุดมคติ แต่โดยมากด้วยผลประโยชน์ พวกที่มีผลประโยชน์ก็อาจจะหลายพวกอยากที่จะล้มรัฐบาล อันนี้ขอย้ำมาว่าชี้โพรงให้กระรอก เพราะว่ากระรอกทำแล้ว เขาทำกันอย่างนี้

เขาว่าพวกหนึ่ง ไม่ใช่ว่าไม่ชอบรัฐบาล เขาชอบ แต่ว่าเขาชอบผลประโยชน์มากกว่ารัฐบาล เขาก็ไปเข้ากับอีกคน อีกฝ่ายหนึ่ง ร่วมกัน จะอะไรว่ารัฐบาลไม่ใช่อ่างโน้น ไม่ใช่อ่างนี้ แล้วก็ร่วมกันก็อาจมีกำลังมาก สามารถที่จะล้มรัฐบาลได้ คือต่อสู้สำเร็จ

อันนี้ เป็นเรื่องเก่าแก่ ปัจจุบันก็ยังดี อนาคตก็ยังดี แต่ว่าเรื่องเก่าแก่จะว่าต้นตำรับก็ไม่ใช่ มีตั้งแต่สมัยคนเป็นคนขึ้นมาก ทำกันแบบนี้ แต่ที่มีชื่อมากที่สุดก็เรื่องสามก๊ก คือสองก๊กก็ต้องเข้ากัน ไม่ชอบกันไม่รักกันนะ ต้องเข้ากันล้มก๊กที่สาม เสร็จแล้วเวลาก๊กที่สามนั้นล้มแล้ว สองก๊กนี้ก็เป็นออริกัน ก๊กที่ล้มไปแล้วก็มาเข้าอีกก๊ก ถ้าใครสนใจหรือไม่ต้องสนใจเท่าไรเพราะเห็นมาตลอดเวลา ดูประวัติศาสตร์วันก็เป็นอย่างนั้น สามก๊กนี้เป็นตลอดเวลา บางทีเราเป็นนักเรียนเรียนประวัติศาสตร์ เรางง บางคนก็ชอบประวัติศาสตร์เพราะว่าดูจะเป็นขงจื๊อ จะเป็นเรื่องของวิวัฒนาการของโลกมนุษย์ ดูไปดูมาแต่ก่อนนี่เราอยู่ในป่าดงในถ้ำ จนกระทั่งมาสร้างบ้านสร้างเมืองขึ้น มีวัฒนธรรมมีอารยธรรมขึ้นมา มันน่าตื่นตื่น แต่เวลาเรียนประวัติศาสตร์ในชั้นสูงขึ้นมาอีกซึ่งขึ้นไป มันก็มีเรื่องของผลประโยชน์ทั้งนั้น จะเห็นว่าสงครามที่เกิดขึ้นเพราะเหตุใด เพราะอยากเป็นใหญ่ ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าประวัติศาสตร์เวลาไหน ครั้งไหน ครั้งใด ที่ไม่มีสงคราม ประวัติศาสตร์สมัยนั้นไม่เป็นประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นอย่างนั้น ส่วนใหญ่เวลาเรียนประวัติศาสตร์สากล ก็เรียนถึงสงครามครั้งโน้นครั้งนี้ เกือบจะไม่ได้พูดถึงสมัยที่สงบศึกแล้วก็สงบสุข เราต้องมุ่งที่จะไม่ให้มีประวัติศาสตร์ แล้วก็ไม่เป็นสิ่งที่เสียหายอะไร อันนี้เปลี่ยนเรื่องไปหน่อยนะ แต่ว่าถ้าดูๆ ไปสมัยไหนที่ไม่ดีกัน มีความสุข ความก้าวหน้าในทางความสงบ ไม่ค่อยเป็นประวัติศาสตร์ เพราะมันเรียบๆ

เมื่อหลายปีมาแล้ว ตอนที่ไปสหรัฐอเมริกา มีทีวีอเมริกันมาสัมภาษณ์ เขาถามว่าในรัชกาลของท่าน ท่านต้องการอะไร จุดหมายต้องการอะไร อยากให้รัชกาลของท่านจารึกในประวัติศาสตร์อย่างไร ก็ต้องตอบเขาว่า ความปรารถนาคือว่ารัชกาลนี้ขอไม่จารึกในประวัติศาสตร์ ไม่ใช่ให้มี เขาก็แปลกใจ แต่ท่านทั้งหลายคงไม่แปลกใจ เพราะอธิบายแล้วว่าถ้ามีความสงบ มีความเรียบร้อยของประเทศชาติ จะไม่เป็นประวัติศาสตร์ เราไม่ต้องการประวัติศาสตร์ เวลาไหนที่มีสงคราม มีความยุ่งยาก ตีกันนั้นจะเป็นประวัติศาสตร์ ฉะนั้น ที่ต้องการก็คือต้องการให้เมืองไทยอยู่ไปอย่างสงบ ไม่ต้องมียะไรโศกโณนเท่าไร ไม่ต้องมีชื่อ ไม่ต้องตั้ง แล้วจะมีความสุข และจะยั่งยืน วันไหนที่จะตั้งเราก็จะตั้งได้ เพราะว่าเราสงบ พวกที่ตั้ง ทั้งบุคคล ทั้งประเทศ ที่ชอบตั้ง โดยมากตั้งได้ แต่ตั้งไม่ได้นาน เพราะว่าถูกตีหัวตาย ถ้าอย่างนั้นต้องแน่นอน คนไหนที่อยากตั้งต้องถูกตีหัวแน่ ก็เลยไม่อยู่นานได้ อันนี้เป็นหลักอย่างหนึ่ง ไม่ใช่ว่าขอให้ท่านทั้งหลายไม่ทำอะไร แต่ทำงานทำการในหน้าที่ในฐานะของแต่ละคนที่จะตั้งท่า ให้ทำอย่างดี ทำเรื่อยไป ไม่ใช่ทำอย่างที่จะอยากตีเค้น ทำตีเค้นไม่ใช่อยากตีเค้น ทำให้ตีแล้วก็จะตีเค้นเอง ไม่ใช่ว่าจุดประสงค์ที่จะทำเพื่อให้เกิดเค้น ทำเพื่อให้เกิดเรื่อยๆ ทำให้น้ำที่ที่มีให้สำเร็จ แต่ไม่ใช่จุดประสงค์ที่จะตีเค้น ก็อย่างที่ว่าไม่ใช่ทำเพื่อตั้ง แต่ว่าถ้าต้องการจะตั้งเมื่อไหร่ก็จะตั้งเอง แล้วตั้งดีด้วยดีเพราะ ไม่ใช่ตั้งอย่างน่ารำคาญหรือน่าเกลียด

ฉะนั้น ก็ได้พูดหลายเรื่องแล้ว เป็นอันว่าที่จริงตั้งใจจะมาบอกว่า ที่ท่านทั้งหลายมาให้พร ก็ทำให้มีกำลังใจ มีกำลังกาย แข็งแรง ถ้าบอกขอให้พรให้เจริญ ก็จะต้องบอกเหมือนสมเด็จพระยานวิเศษ เมื่อไปเฝ้าท่านเมื่อพระชันษา ๙๐ ไปบอกรว่าขอให้ทรงพระเจริญ ถึงวันประสูติของท่าน ขอให้ทรงพระเจริญ ตอนนั้นท่านรับสั่งไม่ค่อยได้ เพราะเสียงไม่ค่อยออก เสร็จแล้วท่านก็บอก ว่า "เจริญแล้ว" ความจริงก็ถูก เราไปบอกรว่าท่านทรงพระเจริญ ไปสั่งให้ท่านเจริญ ความเจริญมันเรื่องของท่าน ท่านเกิดมาท่านก็เจริญแล้ว แต่เวลานั้นฟังแล้วก็ตกใจ เราอึ้ง เลยไม่รู้จะพูดอะไรต่อไป แต่ถ้าท่านทั้งหลายมาบอกรว่า ทรงพระเจริญ ก็เข้าใจว่ามีความปรารถนาดี อยากให้เจริญ อันนี้ก็ถือว่าเป็นกำลังใจ และจะทำให้กำลังกายดีขึ้น เพราะถ้าว่าจิตใจเบิกบาน ร่างกายย่อมแข็งแรงขึ้น โรคภัยไข้เจ็บถ้ามีมาก็ผ่านไปได้

ฉะนั้น การที่ท่านมาในวันนี้ ก็นับว่ามีผลดี แล้วก็หวังว่าจะเป็นผลดีแก่ท่านทั้งหลายด้วย เพราะว่ามาอยู่ในที่อันดี ก็ย่อมเมื่อย ย่อมกระวนกระวายเป็นของธรรมดา แต่ถ้าเอาไปพิจารณาดูแล้ว เมื่อยแล้วมันก็หายเมื่อย มันเป็นไปได้อย่างนั้น แล้วทุกสิ่งทุกอย่างเป็นตามกฎเกณฑ์ที่ว่า เราเมื่อยเวลานี้อีกหน่อยก็หายเมื่อย ถ้าหากว่าอยากจะทำอะไร มันก็เมื่อยเหมือนกัน จะทำงานทำการอะไรก็ตาม ถ้าทำด้วยร่างกายมันก็เมื่อยกาย แต่ถ้าทำด้วยใจจะว่าเมื่อยใจ มันหนักใจ มันเหนื่อยใจ มันเป็นไปไม่ได้ ฉะนั้น การทำงานทำการ ถ้าทำด้วยความสำนึกใจที่จะทำงานทำการ ความเมื่อยนั้นจะหมดไป ความเหนื่อยจะไม่มี หรือมีแล้วเราก็ไม่รับ เพราะว่าความเมื่อยของกายความเหนื่อยของใจนั้นมันมีเสมอ แต่ถ้าเราไม่รับมันจะไปไหน มันก็ไม่มี มันเกิดเมื่อยขึ้นมาแล้วก็หายไป ฉะนั้น การที่จะทำงานให้ดีก็ต้องมีความสำนึกใจ ความตั้งใจที่จะทำ เมื่อมีความตั้งใจแล้ว ต้องมีความอดทนเหนียวแน่น อย่างเช่นนั่งอยู่กับที่เมื่อย เมื่อยกับอกไม่เป็นไรนั่งต่อไป ความเมื่อยมันอยู่ไหน มันไม่อยู่แล้ว คืออยู่แต่ว่ามันทำอะไรเราไม่ได้ เพราะเราไม่รับ อันนี้เป็นหลัก ถ้าเราทำงานอะไรก็ตามทำงานด้วยกาย หรือทำงานด้วยใจ ความเมื่อยเหนื่อยจะเกิดขึ้น แต่งานนั้นต้องทำ ถ้าทำงานนั้นด้วยความสำนึก ด้วยความอดทน ด้วยความเพียร งานนั้นจะสำเร็จ โดยที่ความเมื่อยความเหนื่อยมาขัดขวางไม่ได้ ความเมื่อย

ความเหนื่อยนั้นจะต้องล่าถอยไป จะมาโจมตีเราไม่ได้ เวลาเราทำงานนั้นสมมติว่าเสร็จแล้ว บอกว่า เอ๊ะ.....ตะก็คุณเหนื่อย คุณเหนื่อยมาแล้วคุณเหนื่อยคุณเหนื่อยไปไหน กลับบ้านไปแล้ว อันนี้เป็นของสำคัญ เมื่อเราทำด้วยความตั้งใจคืออย่างนี้งานก็สำเร็จไปด้วยดี แล้วก็ต้องพยายามที่จะพิจารณาด้วยให้รู้ว่าเรากำลังทำงานอะไร ไม่มันเดี๋ยวเรากำลังทำงานอะไรอย่าง แล้วก็ทำไป ถลอนพาไป พุดถึงอย่างตะก็ พุดอะไรแล้ว เสร็จแล้วทำไปทำมากถลอนพาไป ก็ไปทางโน้นทางนี้ ไปเปลี่ยนเรื่อง เวลาเราทำงานเราก็ต้องพยายามพิจารณาว่างานนี้ต้องทำ และงานนี้คืออะไร ให้รู้อยู่ตลอดเวลา เมื่อรู้อยู่ตลอดเวลาแล้ว งานนั้นเราก็ทำได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อทำได้ต่อเนื่องแล้ว งานนั้นก็สำเร็จแน่ และเมื่อทำแล้วก็ต้องพยายามคอยอยู่เสมอว่า งานนั้นถึงขั้นไหน ไปได้แค่ไหนแล้ว ก็จะได้เห็นว่างานที่ทำนั้นครบถ้วนได้ในไม่ช้า ฉะนั้น วิธีการที่จะทำงานหรือจะวางตัว บำเพ็ญตัว จะต้องอาศัยการระมัดระวังตัวอยู่เสมอ ก็จะเป็นงานที่ดี งานที่ไม่เหนื่อย งานที่ไม่เมื่อย งานที่สำเร็จ งานที่น่าปิติยินดี

ก็ขอให้ท่านทั้งหลายประกอบด้วยความตั้งใจ และด้วยความอดทน ความสำเร็จ จะเป็นของท่านทุกอย่าง โดยเฉพาะที่ท่านบอกว่า จะทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และอดทนนั้น ก็เชื่อว่าจะเป็นผลดีต่อส่วนรวม ซึ่งตกแก่ประเทศชาติ และผลดีนั้นจะตกแก่แต่ละคน จะเป็นเด็ก เป็นผู้ใหญ่ จะเป็นผู้หญิง เป็นผู้ชาย จะเป็นผู้ที่มีหน้าที่งานการใดๆ ถ้าทำดังนี้แล้วก็จะมีความสำเร็จเรียบร้อย ก็ขอให้ท่านทั้งหลายมีความสำราญใจ มีความอดทน มีความตั้งใจให้มั่นให้ดี ก็จะเป็นผลความสำเร็จทุกประการ ขอให้ท่านมีกำลังในจิตใจ ในร่างกายดังนี้ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ตนและแก่ส่วนรวม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่คณะบุคคลต่างๆ เฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาศาลาสี่สาย
วันศุกร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๔

ก่อนอื่นขอถามว่าจะนั่งหรือจะยืน คือว่าถ้ายืนก็ยืนไป ถ้านั่งก็นั่งไป ผู้ที่อยู่ในศาลานี้ได้นั่งลงก็ทำให้เห็นหน้าทั่วๆ ไปได้มากขึ้น และนี่ก็มากเกินจำนวนมาก ตามรายงานว่า ๒๑๓ คนะ ๕,๘๐๐ กว่าคน จนต้องล้นออกไปข้างนอก ผู้ที่อยู่ข้างนอกก็มีจำนวนมากเหมือนกัน

การที่ท่านทั้งหลายได้มาในวันนี้ ได้ตลอดเวลาและได้ต่อสู้กับความเมื่อย ต้องเบียดเสียดกัน แต่ต้องขอบอกว่าที่ท่านทั้งหลายได้มาในวันนี้ได้คุ้มค่าอย่างหนึ่ง อย่างน้อยอย่างหนึ่งแล้ว ที่ได้ฟังอาจารย์ประกาศน์ อวยชัย กล่าวเมื่อตะกี๊ ที่ว่าคุ้มมิใช่ที่ท่านอาจารย์ได้กล่าวชมเชยและให้พรเท่านั้นเอง ส่วนที่สำคัญมากก็มีอยู่ แต่ก่อนที่จะว่าถึงสิ่งที่สำคัญก็นึกถึงสิ่งทีหนักใจเล็กน้อย เพราะอาจารย์ได้พูดว่า ได้ทรงเข้าไปปฏิบัติในการบริหารในทางนิติบัญญัติ และในทางตุลาการ โดยที่อาจารย์ประกาศน์เป็นนักกฎหมาย ก็ขอพูดเล็กน้อยว่าหนักใจ เพราะเดี๋ยวหาว่าไม่ก้าวท้าวกับบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ฉะนั้น การที่ได้แจ้งเช่นนั้นก็จะต้องให้เข้าใจว่าที่อาจารย์พูดอย่างนั้น เข้าใจว่าได้นำคำแนะนำกับทางบริหาร ทางนิติบัญญัติ ทางตุลาการ มิใช่เข้าไปเกี่ยวข้อง เพราะว่าตามกฎหมายรัฐธรรมนูญก็มีอยู่ และตามตำราของวงการปกครองของประเทศที่เป็นประชาธิปไตยโดยมีรัฐธรรมนูญก็มีว่า ประมุข พระมหากษัตริย์ที่เป็นประมุขในระบอบประชาธิปไตยนั้น พระมหากษัตริย์มีจะเรียกว่าสิทธิก็ไม่ใช่ มีหน้าที่ที่จะให้คำแนะนำกับรัฐบาล มิใช่ว่าจะเข้าไปเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องหรือไม่ปฏิบัติในการบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ เป็นการให้คำแนะนำตามตำราของกฎหมาย ซึ่งมีอยู่ในตำราของกฎหมายรัฐธรรมนูญทั้งในประเทศและนอกประเทศ ถ้าสนใจก็อาจจะไปตามอาจารย์ประกาศน์เองก็ได้ ว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยมีอะไรบ้าง ในทฤษฎีทั้งในปฏิบัติ บางสิ่งบางอย่างก็ใกล้เคียงกับทฤษฎี บางสิ่งบางอย่างก็จะต้องแก้ไขจากทฤษฎีก็มี

ฉะนั้น การที่ท่านทั้งหลายมาในวันนี้ ก็ได้ประโยชน์อยู่อย่างหนึ่งคือได้ความรู้ แต่ความรู้หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างมากก็มีอีกข้อหนึ่ง ข้อนี้ก็เท่ากับเกี่ยวข้องกับปกครองประเทศที่ถือว่าเป็นประชาธิปไตย หรือการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า ให้มั่นคง ให้ปลอดภัย มีอยู่ในคำพูดของอาจารย์ประกาศน์ ซึ่งไม่ทราบที่ท่านทั้งหลายจะได้สังเกตหรือไม่ เพราะว่าท่านได้พูดหลายอย่าง ท่านได้พูดเกี่ยวข้องกับกิจการต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติเป็นผลดีต่อส่วนรวม แต่ข้อนี้เองที่มีความสำคัญ มิใช่ว่าฟังแล้ว ปลื้มใจ เพราะว่าเหมือนว่าได้รับแล้วก็นำออกไป แต่หากว่าฟังแล้วได้คิด ปลื้มก็ปลื้ม และได้คิดว่าควรที่จะมาขยายความท่านทั้งหลายที่มาในวันนี้ก็หลายคณะ จะไม่เรียกว่าเป็นสมาคม หรือเป็นชมรม หรือเป็นอะไร เดียวจะผิดพลาดไปเดียวจะต่อว่าว่าไม่ได้บอกว่าคุณนั้นคนนั้นมาจากสมาคม หรือคนนี้เป็นโรงเรียน หรือคนนี้เป็นชมรม คนนี้เป็นกรรมการอะไร จะเรียกว่าเป็นคณะ แม้จะ ๑ คน ก็เรียกว่าเป็นคณะ คณะต่างๆ ที่มาในวันนี้ ทั้งในศาลานี้ ทั้งนอกศาลา มีงานการ มีฐานะ มีอาชีพ มีหน้าที่ต่างกัน มีทั้งในด้านคนที่อยู่ในกรุงก็มี คนที่อยู่ในเมืองจังหวัดต่างๆ ก็มี คนที่อยู่ในชนบท ตามนา ตามสวน ตามไร่ ตาม ภูเขาที่มี ฉะนั้นที่มาในวันนี้มาจากบุคคลหลายจำพวก บุคคลหลายฝ่าย แต่ที่มาในวันนี้ก็ล้วนเห็นดีเห็นชอบในการมาเห็นดีเห็นชอบในการคอย เห็นดีเห็นชอบในการยื่น ก็มาสำหรับให้พร การที่ท่านทั้งหลายมาให้พรนั้น ก็ทำให้เกิดอะไรอย่างหนึ่ง ก็คือความปลื้มใจว่าท่านทั้งหลายก็จุดสำนึกมา อยากมาพบ แต่ข้อสำคัญก็อย่างที่ว่ามาพบกัน มาอยู่ในที่เดียวกัน เท่ากับแสดงว่าทุกคนจะมีอาชีพอย่างไรก็ตาม ก็ต้องมีชีวิตอยู่อย่างมีความปรารถนาที่จะมีความก้าวหน้า ฉะนั้นก็จะต้องช่วยกันให้ชีวิตนี้ก้าวหน้าดีขึ้น ต้องอาศัยสิ่งที่เป็นส่วนสำคัญ ที่กล่าวเมื่อตะกี๊ว่าอาจารย์ประกาศน์ได้ชี้ขึ้นมา ส่วนสำคัญนั้นก็คือสามัคคี

คำว่าสามัคคีนี้ฟังแล้วก็เมื่อ ทุกคนฟัง เวลาไปที่ไหน ท่านผู้ใหญ่ไปที่ไหน บอกว่าจงอยู่ในสามัคคีธรรม ขอให้ตั้งอยู่ในสามัคคีธรรม คนไทยตั้งอยู่ในสามัคคีธรรมจึงจะรอดพ้น ฟังแล้วอาจจะเมื่อก็ได้คำว่าสามัคคี แต่ว่าถ้ามาคิดอย่างสามัคคีคืออะไร

^(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากสำนักการเลขาธิการ พระราชดำรัสฯ วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2511-2534 (ชุดสำเนา)

สามัคคีคือการรวมแรงกันทำงานอย่างหนึ่งก็เป็นสามัคคี แต่สามัคคีคือความครบถ้วนก็เป็นสามัคคี ดังที่เรียกว่าสมังคี สมังคีหรือสามัคคีก็เหมือนกัน สมังคีก็ฟังได้ชัดขึ้นหน่อยว่าแปลว่าให้พร้อม ให้ไปด้วยกันหรือให้มาอยู่ด้วยกัน คือไม่ใช่คนเท่านั้นเองที่จะสามัคคี ส่วนต่างๆของงานทั้งหมดก็ต้องสามัคคี ต้องสมังคีต้องพร้อม หรือนี้อาจจะยังเข้าใจยากกว่าทำไมต้องพร้อมทำไมต้องสามัคคี แต่ถ้าอธิบายอย่างที่เคยอธิบายแล้ว ผู้ที่เคยมาเมื่อ ๒ - ๓ ปีที่แล้วก็จะเข้าใจว่าเคยพูดถึงว่า คนเราต้องสามัคคีในตัวเอง อย่างสมมติว่าเราจะเดินก้าวไปที่ไหน ถ้าร่างกายไม่มีความสามัคคีไม่สมังคีกัน เราไม่มีทางที่จะเดินไปที่ไหน คือ ถ้าสมมติว่าอวัยวะของเราจะพูดได้ สำหรับเดินไปต้องใช้ขาใช้เท้า ก็ต้องตกลงกันว่าจะใช้เท้าไหนยันเท้าไหนก้าว ถ้าเราไม่สามัคคีกัน เขาไม่ปรองดองกัน เขาไม่ตกลงกัน ก็บอกว่าจะไปก่อนต่างคนจะไปก่อน ผลเป็นอย่างไร นี่ก็บอกว่าจะนั่งหรือจะยืนก็เพราะอย่างนี้ เพราะว่าถ้าพูดอย่างนี้บอกว่าให้เดินและใช้เท้า กลัวทุกคนจะหกล้ม เพราะว่าแต่เท้าของแต่ละคนจะไม่สามัคคีกันจะแย่งกันไปก่อนก็หกล้ม คือว่าสำหรับอย่างทหารเขามีข้อบังคับ หรือมีระเบียบว่าเวลาหน้าเดินก็เอาเท้าซ้ายเดินก่อน ไม่งั้นไม่รู้ว่าจะก้าวไปทางไหน เพราะว่าเคยเห็นแล้วทหารที่ยังฝึกไม่ได้หรือยังไม่ฝึกเลย เวลาบอกหน้าเดินบางทีก็จะชนกัน จะหกล้มเพราะอย่างนี้ไม่ทราบระเบียบว่าหน้าเดินก็คือเดินก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าแล้วก็เมื่อยันแล้วก็ก้าวเท้าขวาออกไปข้างหน้าอีกที ถ้าเท้าเราสามัคคีกันก็เดินได้ ถ้าหากว่าไม่สามัคคีกันก็อาจจะทะเลาะกัน แล้วก็ล้มสำเร็จกิจการเดิน อันนี้ก็เป็นตัวอย่างว่าทำไมต้องสามัคคี ทำไมต้องสมังคี สำหรับในสิ่งที่อาจจะก้าวหน้ากว่าหรือลึกซึ้งกว่าสักเล็กน้อย ก็คือผู้ที่ขับรถ ก่อนที่จะขับรถต้องหัดขับรถ นี่ถือว่าเป็นรถที่แบบเก่าๆ ไม่ใช่รถแบบใหม่ที่เคยมีนั่งแล้วก็เล่นไปเอง แต่ว่ารถแบบถือหลักว่าต้องติดเครื่อง ต้องเหยียบคลัช ต้องเหยียบคันเร่ง ต้องใส่เกียร์ และก็ต้องถอนคลัชแล้วก็เหยียบคันเร่งไปพอสมควร หรือถ้าอยู่บนที่เทก็จะต้องจับห้ามล้อมือ อันนี้สำหรับผู้ที่ขับรถเป็นก็รู้สึกว่าจะมีมาพูดอะไร สำหรับผู้ที่ขับรถเป็นเขาก็บอกร่ำรรมตาเขาก็ทำกันอย่างนี้ แต่ว่าพอรถติดถึงตอนที่หัดขับ ตอนที่หัดขับนั้นถ้าอยู่บนที่เทแล้วก็ใช้รถที่มีเกียร์ธรรมดา ไม่ใช่เกียร์อัตโนมัติ ก็คงต้องจำได้ว่าเหยียบคันเร่งไปแล้วยังไม่ได้ปลดเบรคมันก็ไม่ถ่วง เครื่องก็ดับหรือกระตุกไป ถ้าไม่เหยียบคันเร่ง แต่ปล่อยเบรคเร็วเกินไปก็ถอยหลัง ไม่พอดี เพราะว่าไม่สมังคี กิจการต่างๆ ไม่สมังคี มือที่ถือเบรคมือเท้าที่กดที่เหยียบคันเร่ง เท้าที่ผ่อนคลัสมีได้สมังคีกัน คือไม่สอดคล้องกัน ไม่สามัคคีกัน ทำให้กิจการนั้นไม่เรียบร้อยไม่ราบรื่น บางทีไปได้กระตุกไป คนที่นั่งอยู่ในรถก็หัวแตกกันเป็นอย่างนี้ ฉะนั้น แม้จะในเรื่องขับรถก็ต้องให้สมังคี สำหรับผู้ที่ขับรถไม่เป็น ฟังอย่างนี้ก็อาจจะไม่รู้เรื่องเหมือนกัน แต่ว่าไปตามคนที่เขาขับรถเขาก็อาจจะเข้าใจ

ถ้าหากว่าพูดถึงเรื่องอื่นที่กว้างขวางออกไป จะเป็นการปฏิบัติกิจใด ทำอะไรก็ตาม มันต้องหลายส่วนไม่ใช่ส่วนเดียว ทุกอย่างต้องไปพร้อมกัน คือ ในการปฏิบัติคนในอาชีพการงานของแต่ละคนๆ คนหนึ่งคนใดนั้นไม่ได้ทำอย่างเดียว ทำทุกอย่างทำหลายอย่าง แต่ว่าก็อาจจะหนักไปในทางหนึ่งทางใด เพราะมีหน้าที่ต่างกัน แต่ว่าถ้าไม่สอดคล้องกันมันก็เป็นกรเบียดเบียนกัน ก็ไม่สมังคี งานการนั้นๆ ก็ไม่ก้าวหน้า ยิ่งขยายออกไปเป็นเรื่องของส่วนรวม จะเป็นส่วนรวมของคณะ หรือส่วนรวมของสมาคม หรือส่วนรวมของสถาบัน จนส่วนรวมของประเทศชาติ ถ้าไม่สามัคคีกัน ถ้าไม่สมังคี ถ้าไม่พร้อมเพรียงกัน เป็นการขัดขวางกัน ไม่ไปไหนแล้วทั้งหมดก็เสีย อย่างเช่นว่าเท้าที่ไม่สมังคีกัน จะต้องการก้าวหน้าไปพร้อมกัน ในที่สุดผลก็คือมีหวัง อย่างเบาๆ ก็หกล้ม อย่างหนักเข้าไปอีกอาจจะหกล้มได้ ก็หมายความว่าตัวเราเองก็หกล้ม ตัวเราเองก็เสียหาย คนเราถ้าไม่สามัคคีกันส่วนรวมก็ไม่ได้ประโยชน์งานไม่ไป ส่วนตัวก็อาจจะเสียหายได้ แต่ในที่สุดก็ต้องเสียหายอยู่ดี เพราะว่าถ้าสมมติคนอื่นเสียหายมันก็กระทบมา เพราะมันสามัคคีเหมือนกัน คือ ความดีก็สามัคคี ความไม่ดีมันก็สามัคคีได้เหมือนกัน ไม่ใช่ผูกขาด ฉะนั้น ถ้าทำดีพร้อมกันก็ยิ่งดีใหญ่ ที่มาอธิบายคำว่าสามัคคีอย่างนี้ เพราะอย่างที่ว่าตอนต้นว่าเวลาพูดถึงสามัคคี ทุกคนก็ทำหน้าเบื่อแล้ว เพราะฟังพูด สามัคคีขอให้ทำดีโน่นทำนี่ สามัคคีช่วยกันเพื่อส่วนรวม นำเบื่อฟังแล้วนำเบื่อ แต่ถ้าถ้าไม่ทำ เราไม่ได้มานั่งอยู่อย่างนี้ เราไม่ได้มามีความสุขสมควรที่เราจะมีอยู่ ไม่ใช่ที่เราเป็นคนที่ดีหรือคน เราที่มีความอยู่ดีพอสมควร ไม่ใช่อยู่อย่างแร้นแค้น คราวนี้เมื่อเราอยู่อย่างดีพอสมควรอย่างนี้ ถ้าในประเทศยังมีคนที่อยู่ไม่สบาย เขาก็ต้องพยายามช่วยเขานี้แหละต้องทำงานให้งานนั้นสามัคคี ก็มาในข้อที่อาจารย์ประกาศนี้พูด บอกว่าทุกส่วนของงานต้องสอดคล้องกัน อันนี้ส่วนนี้ที่อาจารย์ได้พูดแต่ที่ว่ามานี้ แต่เป็นจุดที่สำคัญ คือทุกสิ่งทุกอย่างต้องทำสอดคล้องกัน คนที่มีหน้าที่ อย่างแต่ละคนก็มีหน้าที่งานการของตัวเอง ทำงานการของตัวเอง และมองในแง่ว่างานของตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวม ทำไปเรามีความรู้เฉพาะด้านหนึ่ง เขาก็ต้องรู้ว่าคุณอื่นเขาก็มีความรู้เฉพาะด้านของเขา แล้วก็มันต้องสอดคล้องกัน ในงานการพัฒนาที่เห็นได้ชัดว่าต้องทำอย่างนี้

เมื่อ ๓ - ๔ วันนี่ที่อยู่ที่สถลนคร ไปที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งชื่อบ้านภูบ้านนางอย อยู่กิ่งอำเภอต่างอย ชื่อเขาน้ำเย็นดูดี แล้วกิ่งอำเภอเมืองสถลนคร ชื่อนามสกุลของชาวบ้านแถวนั้นก็มีความงามเสมอ ก็เข้าใจว่าเป็นชื่อของท้องที่นั้น เหมือนว่ากรุงเทพฯ ก็ชื่อว่าบางกอก นั่นก็ชื่อเขาเป็นบ้านนางอย เคยไปเมื่อ ๒ ปี คนเขาก็จนและอยู่ในอิทธิพลที่เรียกว่าก่อการร้ายเพราะว่าอยู่ใกล้กับภูเขา ไป

อีกนิดเดียวก็ถึงภูเขา ไปดูแล้วก็รู้สึกว่าจะช่วยได้ เมื่อปีที่แล้วก็ได้เริ่มโครงการหลัก ก็คือให้ชาวบ้านเขาเพาะปลูกสิ่งที่เขานัดที่จะเพาะปลูก เช่น ผัก หรือหัว หรือข้าวโพด นอกจากนั้นก็ปลูกข้าว แต่ที่สำคัญอยู่ที่ว่ายังขาดแคลนน้ำ เมื่อต้องการน้ำ และก็มีน้ำมากเกินไปในเมื่อไม่ต้องการ อันนี้เป็นปัญหาสำคัญอยู่เสมอ เพราะเวลาฝนตกมาก น้ำลงมาแล้วก็ท่วมทำความเสียหาย แล้วน้ำก็ไหลไปเหลือแต่ความแห้งแล้ง ถ้าจะพูดกันว่าปีนี้น้ำจะไม่ท่วมแล้ว แต่ก็มีน้ำท่วม ปัจจุบันเวลาน้ำกำลังมีน้ำท่วมที่ปัตตานี นราธิวาส แล้วก็จังหวัดต่างๆ ในภาคใต้หลายจังหวัด ซึ่งอาจจะยังไม่ทราบกัน บางคนไม่ทราบเพราะว่ามาจากบ้านก่อนฝนจะกระหน่ำลงเป็นน้ำท่วม แต่ว่ามีน้ำท่วม ฉะนั้นก็ต้องหาทางที่จะบรรเทาความเดือดร้อนของน้ำท่วม เวลานั้นน้ำท่วมเสร็จน้ำมันไม่เหลือจะให้ปลูกข้าว เพราะว่าถ้ามีน้ำท่วมแล้วข้าวเสียก็ต้องปลูกใหม่ เมื่อปลูกใหม่ก็ไม่มีแล้ว ไปหมดแล้ว ฉะนั้นที่หมู่บ้านนางอยนั้นก็เป็นเช่นเดียวกัน คนจนมาก เพราะว่าการเพาะปลูกไม่ค่อยเรียบร้อย ก็ไปตั้งโครงการที่จะช่วยในด้านชลประทาน ในระหว่างที่สร้างชลประทานอยู่ที่ช่วยในด้านอนามัย ในด้านการเรียน การสอน ในด้านอาชีพในครัวเรือนปีนี้เป็นปี มีความก้าวหน้าทันตาเห็น ปีเดียว ก็เพราะว่ามีความสามัคคี ชาวบ้านเองก็สามัคคีผู้ที่ไม่ทำนั้นก็สามัคคี มีผู้ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเป็นอาจารย์ที่เกษียณแล้ว แต่ก็ยังไม่ทำงานเกี่ยวข้องกับโภชนาการ เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการเกษตร ก็ไปช่วย และไปขอให้หน่วยต่างๆ และองค์การต่างๆ ได้เข้ามาช่วยในด้านการเงิน ในด้านวิชาการ ก็เป็นอันว่าภายในปีเดียวก็สร้างความเจริญขึ้นมาได้ ยังไม่สร้างเสร็จ เพราะว่ากำลังสร้างเป็นโรงงานสำหรับฝักกระป๋อง ให้ชาวบ้านเขาปลูกมะเขือเทศแล้วก็เอามะเขือเทศใส่กระป๋องสามารถที่จะจำหน่ายได้ ชาวบ้านปลูกอะไรย่อมต้องจำหน่าย มีตลาดที่จะจำหน่ายได้ ถ้าเราไปสนับสนุนให้ปลูกแล้วก็ไม่สามารถที่จะให้ชาวบ้านขายผลิตภัณฑ์ที่เขาผลิตจะเป็นการปลูก การเลี้ยงสัตว์ หรืออะไร ก็ไม่สามารถที่จะมีชีวิตอยู่ได้ อันนี้เป็นหลักใหญ่อย่างหนึ่ง ฉะนั้นมันก็ต้องลงมือแล้ว สมัยที่ระหว่างการเพาะปลูก คือวิชาการการเพาะปลูกทั้งหลายซึ่งไม่ใช่ค่อย มีความลำบากมาก การปลูกข้าว ปลูกผัก ทำกิจกรรมนี้เป็นงานที่หนัก เป็นงานที่ยาก และงานถ้าไม่ช่วยกันเป็นงานที่เสี่ยง เพราะว่าชาวบ้านถ้าต้องลงทุนซื้อพันธุ์มา ซื้อปุ๋ย ทำดิน เตรียมอะไรทุกอย่างนี่ก็ต้องลงทุน และถ้าหากว่าดินฟ้าอากาศไม่อำนวยก็เสียหายหมด ก็เสี่ยง แต่ถ้าทำได้แล้วไม่มีตลาด คือขายไม่ออก ก็แย่ เพราะว่าล้มจม ฉะนั้นก็ได้ทำโรงงานนี้ซึ่งภายในปีนี้น้ำมันก็จะสำเร็จขึ้นมา สามารถที่จะให้ชาวบ้านในบ้านนั้นมีรายได้ที่สม่ำเสมอ

พูดถึงการตลาดนี้ก็จะโดดไปจังหวัดเลย จังหวัดอุดร ไปที่จังหวัดอุดรเดี๋ยวนี้ก็มีการเพาะปลูกความเดือดร้อน เพราะว่าได้ปลูกข้าวโพดและมันสำปะหลังเยอะ บอกว่าข้าวโพดนี้จะขายได้ ๒.๕๐ บาท แต่ว่าใครไปซื้อก็ซื้อ ๑.๒๐ บาท เขาก็แย้ขาดทุน เพราะว่า การตลาดไม่ได้ทำให้ตลอดถึง แม้จะมีราคาประกัน ๒.๕๐ บาท ไม่มีใครไปซื้อ ไม่มีใครไปซื้อ ๒.๕๐ บาท เมื่อไม่ซื้อ ๒.๕๐ บาท ชาวบ้านที่ปลูกก็แย้ ฉะนั้นก็ต้องหาวิธีการอย่างหนึ่งโดยจัดให้มีผู้ไปรับแล้วก็ส่งโดยที่วิธีที่ประหยัดที่สุด แล้วก็อาจจะจ่ายให้เกษตรกรได้ก็โลละ ๑.๔๐ บาท ๑.๕๐ บาท เขาก็จะอยู่ได้ ได้หรือร้องให้เขาทำอย่างนี้ และหรือร้องให้แม่ทัพภาค ๒ คือทหารให้เขาช่วยด้วย ก็ไม่ทราบว่าคุณอื่นจะร่วมมือด้วยหรือไม่ ที่จะไปทำให้เกษตรกรที่ได้ผลิตผลขึ้นมาและกำลังจะล้มจม ถ้าเกษตรกรเหล่านั้นล้มจม ก็รู้สึกว่าจะยุ่งไม่ใช่เฉพาะที่จังหวัดอุดร แต่จังหวัดอื่นๆ ก็มีอีกมากหลายและก็จะเกิดความเสียหาย จะเกิดความสิ้นเปลือง เพราะว่าก็ได้ฟังได้ยินว่าเกษตรกรได้รับค่าแถมมาจากผู้ถือหุ้น ให้เดินขบวน เดินขบวนนั้นไม่ทราบว่าเป็นประโยชน์สำหรับใคร เพราะว่าเกษตรกรเหล่านั้นเขาก็ต้องเสียเงินค่ารถสองแถว หรือค่าใช้จ่ายมากกรุงเทพฯ มาหาท่านนายก ฯ เสร็จแล้วท่านนายก ฯ ก็ต้องบอกว่าท่านจะช่วย เมื่ออย่างนั้นก็พอใจแล้วก็กลับบ้าน มันก็เสียเงินไปหลายร้อยเหมือนกัน ก็ทราบดีว่ารถที่นั่งไปมาก็นี่หลายบาท ยิ่งระยะไกล สมมติมาจากอุดรหรือจากชัยภูมิหรือจากนครสวรรค์หรือจากพิษณุโลกก็หลายบาทต่อคน หลายบาทต่อคนนั้นนะมีประโยชน์อะไร เสียน้ำมัน น้ำมันเดี๋ยวนี้มันก็แพง เสียค่าสึกหรอของรถ รถนั้นก็เป็รถต่างประเทศ หมายความว่าทำให้เผาผลาญน้ำมัน ทำให้รถสึกหรอไปโดยเปล่าประโยชน์ ถ้าเราช่วยแทนที่จะเดินรถมาโดยชนคนมาสำหรับมาแสดงผล แต่ที่แทนที่จะใช้อย่างนั้นเราควรเหล่านั้นมาชนข้าวโพดเข้ามาที่ที่เขาบิซื้อ แล้วก็ขนสินค้าอะไรต่อไป นั่นนะมีประโยชน์ แต่ถ้าชนคนมาแล้วก็ร้องโวยวาย แล้วก็กลับไปมันไม่มีประโยชน์ไม่เกิดประโยชน์อะไร เป็นการสิ้นเปลือง อันนี้เป็นวงเล็บ

มาพูดถึงสามัคคีต่อไปว่าหมายความว่าต้องตลอดถึง งานจะต้องตลอดถึงกัน ทั้งในส่วนของงาน ทั้งในส่วนของบุคลากร คือคนก็ต้องมีความปรองดองกัน ทั้งในด้านหลักวิชา ทั้งในด้านจิตใจ สามัคคีนี้ก็แบ่งเป็น ๒ อย่าง คือแบ่งเป็นสามัคคีของวิชาการ ก็อย่างที่ว่าขั้วรถเมื่อกี้ มีอยู่ที่ถือเบรค แล้วก็มือที่ถือพวงมาลัย หัวที่เหยียบคลัชผ่อนคลัชออกมา หัวที่เหยียบคันเร่งนั้นต้องสามัคคีกัน เพราะว่าเป็นหลักวิชาต้องเป็นอย่างนั้น สามัคคีอีกอย่างก็คือสามัคคีในจิตใจ คือปรองดองกันโดยเมตตาคุณากัน คนเราถ้าทำงานแล้วไม่เมตตา กัน ไม่กรุณา กัน มันแห้งแล้ง แห้งแล้งแล้วไม่รู้ทำงานทำไม มีชีวิตทำไม แล้วก็ลงท้ายคนที่ชีวิตมาแล้วก็ยอมมีชีวิต คนที่เกิดมาเขาไม่ตาย ถึงเวลาตายเขาก็ตาย แต่ว่าคนที่เกิดมาต้องมีชีวิต เมื่อมีชีวิตแล้วแห้งแล้งมันก็อยากตาย ถ้าอยากตายมันก็ไม่มีความหมาย เพราะว่าถ้าจะไม่ตายมันก็ไม่ตาย มันเป็นเรื่องธรรมดา ฉะนั้นถ้ามีชีวิตอยู่ก็ต้องมีชีวิตทำงานทำการและ

มีความคิด ถ้ามีความเมตตากรุณาซึ่งกันและกันชีวิตก็ไปได้ เมื่อชีวิตไปได้แล้วส่วนรวมก็ไปได้ ถ้าหากว่าสามัคคีในทางเมตตา
 กรุณา ก็หมายความว่าถ้าเห็นคนอื่นเขาทำอะไรก็ช่วยเขา ถ้าเขาทำดีก็ชื่นชม ถ้าเขาทำไม่ดีก็ตักเตือน ถ้าตักเตือนก็ไม่ไปตักเตือน
 เขาอย่างที่จะทำให้เขาเจ็บใจเปล่าๆ ก็ไปตักเตือนเขาอย่างทำให้เขามีกำลังใจ เห็นว่าคงโทษยกพระองค์ให้เขาเข้าใจ ถ้าเขาเข้าใจแล้ว
 เขาก็อาจจะเห็นว่าเขามากพระองค์หนึ่งๆ แก่ไรอย่างไร นั่นนะเป็นเมตตา ที่ว่าพ่อแม่ติงลูกเรียกว่าดุร้าย ที่จริงการติงนั้นก็เป็นการเมตตา
 เมตตากรุณา เพราะว่าเป็นการตักเตือน ถ้าหากว่าพ่อแม่ติงด้วยโทษ ด้วยความโกรธเคือง นั่นนะไม่ดี แต่ถ้าติงเพราะอยากให้
 เข้าใจ นั่นนะเป็นเมตตา เมตตากรุณานั้นไม่ได้หมายความว่าให้นานั่งยอกัน ชมกัน เมตตากรุณานี้บางทีก็เป็นการตักเตือนกันช่วย
 กันแต่อย่างนุ่มนวล ไม่ไปตักเตือนอย่างรุนแรงที่จะเป็นการที่เรียกว่าคำกัณฑ์ ความจริงเวลาใครมาตักเตือนเราแล้วเราก็รู้สึกว่าจะไม่
 ค่อยพอใจอยู่เสมอ รู้สึกขุ่นเคืองแล้วก็หาว่าเขาด่า แต่ว่าบางทีถ้าพิจารณาแล้วเขามาตักเตือนอย่างนุ่มนวล แล้วเรารู้ว่าเขาหวังดี
 จริงๆ ก็ไม่โกรธ แล้วก็เป็นการประโยชน์ ไม่เป็นการด่า ฉะนั้น การตักเตือนก็เป็นการเมตตากรุณาอย่างหนึ่งเหมือนกัน อันนี้ก็เป็นส่วน
 หนึ่งของสามัคคีด้านจิตใจ ฉะนั้น ถ้าแต่ละคนเข้าใจถึงคำว่าสามัคคี ก็เป็นบทเรียนที่ ๑ ที่ทำให้บ้านเมืองนี้จะมี ความเจริญ จะมี
 ความมั่นคงปลอดภัยได้ส่วนหนึ่ง อย่างแน่นอน

ที่ได้กล่าวอย่างนี้ ก็มาจากที่ท่านทั้งหลายมาจากหลายคนจำนวนมากนี้ มาช่วยพรในโอกาสที่จะเป็นวันครบรอบวัน
 เกิดในวันพรุ่งนี้ และได้มอบฉันทะให้อาจารย์ประกาศน์ ช่วยช่วย เป็นผู้กล่าวให้พรในนามของท่านทุกคน ก็นับว่าได้ประโยชน์ได้ผลดี
 ช่อหนึ่งก็ทำให้มีความปลื้มใจที่ได้เห็นท่านทั้งหลายได้มา ที่สำคัญที่สุดก็ได้แสดงถึงความมีความสามัคคี ประสงค์ของกัน และให้สำนึก
 ในความสามัคคีประสงค์ว่าเป็นพลังอันใหญ่สำหรับให้ส่วนรวมอยู่ดี และส่วนตัวแต่ละคนก็อยู่ดี คำว่าอยู่ดี ที่จริงตั้งใจจะจบแล้ว
 ตอนนี่ แต่ขอต่อท้ายนิดหนึ่งว่าความเป็นอยู่ดีนี่ต้องเปรียบเทียบ เคียงนี้โดยมากก็พูดกันว่าบ้านแค่น ผิดเคียง ตะกี้ก็ไปเจอพ่อค้าคน
 หนึ่งถามว่าเป็นอย่างไร เขาบอกว่าแย่ เขาไม่ได้บอกว่าย่ำแย่ เขาบอกว่าผิด เพราะว่าเศรษฐกิจมันผิด เขาก็เลยขายไม่ค่อยได้ ความ
 จริงก็ขายไม่ค่อยได้เพราะว่าไม่ใช่ว่าน้ำมันแพง เพราะว่ามันมันน้อยลงในโลก เพราะทั่วโลกมีความผิดเคียงน้ำมัน ไม่ใช่เมืองไทย
 ทั่วโลกมีความผิดเคียง แต่ว่ามีหมอดูฝรั่งคนหนึ่งมาเมื่อคืนนี้ คุยไปคุยมาเขาก็พูดว่า เอ้อ กรุงเทพฯ ๖ นี้อยอดเยี่ยมยิ่งกว่านิวยอร์กมัน
 แน่นจริง นี่หรือผิดเคียง เขาก็งอนเหมือนกัน ก็แปลกทำไมเมืองไทยผิดเคียง ที่จริงก็ผิด ราคาสินค้าอะไรต่างๆ มันก็แพงขึ้น เป็นของ
 ธรรมดา ถ้าเงินเดือนขึ้นราคาสินค้าก็ขึ้น ราคาสินค้าขึ้นก็ต้องเรียกเรื่องเงินเดือนขึ้น เป็นของธรรมดา ที่เรื่องมันเกิดขึ้นก็เพราะว่าคนมี
 ความอยู่ดีกินดีขึ้น แล้วก็เมื่อมีมากขึ้นมันก็มีความต้องการมากขึ้น อันนี้ถ้าดูในทางหลักของเศรษฐกิจ ทฤษฎีเศรษฐกิจเขาก็มีอย่าง
 นี้ ผู้เชี่ยวชาญทางเศรษฐกิจก็นั่งอยู่แถวนี้เหมือนกัน ก็รู้ว่าถ้าหากว่าเศรษฐกิจก้าวหน้าราคาสินค้าขึ้น ถ้าราคาสินค้าขึ้นความจริง
 ในตำราปลื้มใจ ก็บอกว่าก้าวหน้า ถ้าบประมาณแผ่นดินสูง เขาก็ปลื้มบอกว่าประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง เพราะว่าใช้เงินมาก อันนี้
 เศรษฐกิจอยู่ในตำราว่าถ้ายิ่งหมุนมากยิ่งดี ยิ่งแพงยิ่งดี นี่ความจริงพูดตามเรื่อง อันนี้ก็เป็นวิธีเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง การค้าขายมีมาก
 สมมติว่าอย่างนี้ ปลุกข้าวกัน ปลุกข้าวที่เชียงใหม่ แล้วก็ขายข้าวส่งมากรุงเทพฯ เสร็จแล้วเราอยากได้ข้าวที่เชียงใหม่ เราไปซื้อข้าว
 ที่เชียงใหม่ไม่มี ต้องซื้อกรุงเทพฯ เขาบอกว่าดี เขาบอกว่ารุ่งเรือง เพราะว่านี่เขามันบูชามาก ข้าวผลิตได้เท่านั้นๆ ต้น เสร็จแล้วขายได้
 เท่าไร ส่งมา บรรทุกก็ตันๆ มา กรุงเทพฯ เสร็จแล้วก็บรรทุกก็ตันๆ ไปเชียงใหม่ ก็อันเดียวกันนะ นี่แหละเศรษฐกิจเขาเป็นอย่างนี้

แต่ถ้าสมมติว่าอย่างนี้ที่อันนี้นักเศรษฐกิจเขาบอกว่าดอยหลังเข้าคลอง ไปที่ส่องดาวจังหวัดสกลนคร มีโครงการที่จะให้
 ชาวบ้านปลุกข้าวหอมมะลิ เพราะว่าข้าวหอมมะลินี้ขายได้ราคาดี เมื่อปลุกหอมมะลิได้แล้วให้ขาย แล้วให้ซื้อข้าวเหนียวบริโภค อัน
 นี้เขาเห็นว่าดี ในทางเศรษฐกิจก็อาจจะดี เพราะว่าทำให้มีการผลิตข้าวหอมมะลิเยอะ แล้วก็มีการซื้อขายข้าวหอมมะลิ มีการซื้อขาย
 ข้าวเหนียว ลงบัญชีของกระทรวง ก็ปลื้มใจว่าประเทศไทยผลิตข้าวได้เท่านั้นๆ มากทีเดียว แต่อันนี้อาจจะไม่เห็นด้วย คือไปถึงเขา
 พูดว่าจะทำอย่างนั้น อย่างนี้ เข้าไปคิดคำนวณ นี่ยุ่ง ยุ่งแต่ว่าก็ต้องยุ่ง คือบอกว่าขอให้ชาวบ้านเขาปลุกข้าวเหนียวให้พอบริโภคเสีย
 ก่อน ถ้ามีที่พอหรือมีข้าวมากพอแล้วสำหรับการบริโภคของคนให้ปลุกหอมมะลิเป็นสินค้าก็ได้ แต่ว่าข้าวที่เขาปลุกนั้นสำหรับมา
 บริโภคเอง ก็เข้าใจว่าไม่เข้าในบัญชีของกระทรวงเศรษฐกิจ กระทรวงเศรษฐกิจเขาไม่ชอบ เพราะว่าประเทศไทยผลิตน้อย ความ
 จริงประเทศไทยผลิตมากกว่า ๒๐ ล้านตัน มากกว่าแน่ แต่ว่าเขาผลิตข้าวแล้วกับบริโภคเอง ตั้งหลายร้อยตัน หลายพันตัน ประชาชน
 เขาปลุกข้าวเพื่อบริโภคเองเยอะแยะ อันนี้ถึงว่าเศรษฐกิจจะต้องพยายามให้ชาวบ้านสามารถผลิตสิ่งของที่เขบริโภคเอง เพราะเหตุ
 ว่าในกรณีของข้าวหอมมะลิที่ส่องดาว ถ้าหากว่าเขาผลิตข้าวหอมมะลิ พ่อค้ามาซื้อก็จะกดราคา แม้จะมีราคาแพงเท่านั้นๆ ก็น่า
 กลัพอพ่อค้าบอกว่าไม่มีผู้ไล่ ไม่สามารถที่จะไปซื้อไม่มีทุน แล้วใครจะไปบังคับให้ซื้อได้ ก็ทำให้ชาวบ้านที่ผลิตข้าวนั้นต้องขายในราคา
 ถูก คือถ้าไม่ขายข้าวนั้นก็เสียไป เสียทรัพยากรไป เมื่อไม่มีเงินหรือมีเงินน้อยก็ไปซื้อข้าวเหนียวได้น้อย ในที่สุดเขาปลุกข้าวหอมมะลิ
 ก็จะขาดทุนยิ่งกว่าจะปลุกข้าวเหนียว ถ้าหากว่าขายข้าวหอมมะลิก็ถูกกดราคา ในที่สุดจะไปซื้อข้าวเหนียวสำหรับมาบริโภคก็

ต้องซื้อในราคาแพง เพราะว่าพ่อค้าเขาบอกว่าชาวนาเขาปลูกหอมมะลิเสียมากทำให้ปลูกข้าวเหนียวน้อย ทำให้ราคาแพง อันนี้เป็นกฎของตำราเศรษฐกิจในที่สุดชาวนาเหล่านั้นขายข้าวหอมมะลิในราคาที่นับว่าถูก และก็ซื้อข้าวเหนียวในราคาที่นับว่าแพง อันนี้จึงใช้ไม่ได้ อันนี้เป็นการเอาเปรียบ แต่ที่ไปสอนเขาว่าอย่างนี้ดี ฉะนั้นที่อำเภอสองดาวป็นหน้าด่านกสิกรรมของกระทรวงพาณิชย์ไปก็อาจจะเสียใจว่าไม่ได้ปลูกข้าว เพราะว่าเขาปลูกข้าวแล้วก็บริโภคเองสบายดี ปลูกข้าวแล้วก็สร้างยุ่งางง แล้วก็จะทำโรงสีเอง ตกตงไม่ผ่านกระทรวงเลย ก็มีกินอ่อมหม่าสำราญ สมบาย ที่เป็นอย่างนี้ที่สองดาว มีโครงการไปทำหลายปีแล้ว แต่ชาวบ้านยังไม่ดีขึ้น เพราะว่าในด้านการเพาะปลูกในด้านกรอาชีพยังไม่ก้าวหน้านัก ในด้านน้ำบริโภคอะไรอย่างนี้ก็ดีขึ้นมาก แต่ป็นน้ำบริบรองว่าจะมีความก้าวหน้าที่อำเภอสองดาว

อันนี้ที่พูดถึงความผิดเคือง ความแค้นแค้น ความจริงเมืองไทยนี่ยังดี ไม่ใช่ขอตัวเราที่รวย ไม่ใช่ขอตัวเขาเป็นมหาอำนาจนะ ไม่ใช่ที่เราเป็นประเทศที่ร่ำรวย แต่ว่าเราพออยู่ได้ และด้วยอำนาจแห่งความสามัคคีมันเองที่ทำให้เราอยู่ได้ ไครมาบอกว่าเป็นเมืองไทยล่มจมแล้วก็มาพิจารณาดูจะเห็นว่าเราก็ไม่ได้ล่มจม อาจจะไม่ล่มจมบางส่วน แต่ว่าก็ยังอยู่ได้เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ แม้จะประเทศที่เรียกว่าประเทศที่รวย ของเราอยู่ดี ในด้านเศรษฐกิจนี่อยู่ดีพอสมควร ก็ลดคนคนไปตามเรื่องตามราวของเศรษฐกิจโลก แต่ยังมีเรียกว่าเหนือศูนย์สูตรกลาง ยังดีก็ว่า แต่ว่าที่จะดีที่จะได้กำไรที่สุด คือว่าไม่แค้นแค้นในทางจิตใจ ก็สามัคคีทั้ง ๒ อย่าง ในทางวิชาการ และก็ในทางจิตใจ ความแค้นแค้นก็มี ๒ อย่าง แค้นแค้นในทางกายในทางเศรษฐกิจ ในทางวัตถุกับแค้นแค้นในทางใจ ถ้าแค้นแค้นในทางใจเมื่อไรเมืองไทยล่ม อันนี้เป็นของแน่ ส่มแน่ เพราะว่าเมืองไทยนี่อยู่มาด้วยความเมตตา กรุณา กัน เช่น ในป่าในภูเขาสมัยก่อนนี่ตามเส้นทางเดินมีเป็นพลับพลาเล็กๆ มีศาลาเล็กๆ และก็มีศาลานั่นนะมีข้าว มีหม้อ มีไห มีพิน มีสิ่งของที่เป็นอาหาร มียา เขาทิ้งไว้ คนไหนผ่านมาหิวก็หุงข้าว คนไหนที่มีข้าวติดตัวมาแล้วต้องการสิ่งใดที่มีอยู่ก็นั่ง ก็เหมือนว่าแลกเปลี่ยน แลกเปลี่ยนกัน อย่างหลวมๆ อย่างกว้างขวาง เขาทำกันอย่างนั้น เดียวนี้ก็ไม่มีค้อยมีนิก มีแต่ศาลาโลฮอนส์ แต่ว่าศาลาโลฮอนส์นั้นก็เป็สิ่งที่ดีอยู่จากประเพณีเดิม ศาลาโลฮอนส์นั้นเขามีไว้สำหรับพักก่อนขึ้นทางใหญ่ๆ ก็มีหลายแห่ง เขาทำก็ดีมีประโยชน์ แต่ว่ามันก็หักจะแห้งแล้ง เดียวนี้ก็ยังมีอยู่ คือ พวกตามบ้านที่อยู่ข้างถนนเขาก็ตั้งขวดน้ำ น้ำบริโภค วางเอาไว้ ใครหิวน้ำก็มา เดียวนี้ก็ยังมีทางภาคอีสาน ทางภาคเหนือมันไม่แห้งแล้ง แม้กรุงเทพฯ ที่ว่าเป็นเมืองหลวง เป็นเมืองที่เขาบอกว่าส่วนที่เป็นเมืองใหญ่ อย่างฝรั่งเขาก็รู้สึกว่าเป็นเมืองใหญ่นี่มันแค้นแค้น มันดูร้าย แต่ความจริงดูๆ แล้วกรุงเทพฯ นี่เอง ก็ยังไม่แห้งแล้ง คือคนมีไม่ตรึงกัน มีไม่ตรึงกัน อันนี้เป็นคุณสมบัติของคนไทยที่ทิ้งไม่ได้ ถ้าทิ้งแล้วก็ล่ม เพราะว่าความแค้นแค้น ความขาดสามัคคีทางจิตใจนี่ไม่ดี แต่ว่าไม่ได้ทำสถิติไม่ได้ ถึงดูยากและเข้าใจยาก แต่คิดว่าท่านทั้งหลายทุกคนที่มากองเข้าใจ จะมีอาชีพอะไร จะมีอายุเท่าใด เพศใด รวยใด จะทำงานอะไรก็ตาม เชื่อว่าเข้าใจ ถ้าไม่เข้าใจก็คงไม่มา จะมีประโยชน์อะไรมาเมื่อแยกไปต่างๆ มาฟังเขาพูดอะไรก็ไม่รู้ แต่ที่เรามาแล้ว พูดอะไรก็ไม่รู้แบบนี้ นี่ก็เชื่อว่าท่านทั้งหลายก็เมตตา คือถ้าฟังไม่รู้เรื่องก็ช่างเถอะ อยากพูดก็พูด นี่แหละไม่แค้นแค้น อันนี้เป็นข้อสำคัญ ด้านที่เขาแค้นแค้นนั้นมาพูด มาไม่ต้องเสียเงินเท่านั้นๆ ต้องเสียเวลาเท่านั้นๆ เป็นเงินทองหมด แล้วก็มาฟัง ฟังพูดอะไรไม่รู้ ขาดทุน แต่ตอนนี้ก็ขาดทุน ขาดทุนก็ไม่เป็นไร อันนี้ที่อยากให้เข้าใจความแค้นแค้นคืออะไร แล้วก็แค้นแค้นทั้ง ๒ อย่าง บำบัดด้วยความสามัคคีทั้ง ๒ อย่าง แล้วก็ทำให้บ้านเมืองไม่ล่มจม บ้านเมืองไปได้ แล้วถ้าบ้านเมืองไปได้ ประเทศอื่นเขาจะเป็นอย่างไรไม่ใช่ช่างเขา เขาก็เมตตาเขาและก็สงสารเขา เขาก็ต้องช่วย อย่างที่เขาพูดถึงช่วยเขาอย่างผู้พี่ก็ช่วยเขา เขาไม่ได้สมน้ำหน้าเขาหรืออะไรหรอก เขาก็ช่วยเขา ถ้าพูดถึงผลที่ได้ก็ทำให้ชาวต่างประเทศช้ก็จะเห็นเหมือนกันว่า ประเทศไทยนี้ประชาชนคนไทยนี้ใจไม่แห้งแล้ง และก็เมื่อต่างประเทศเขาเห็นแล้วว่าเขาคนไทยใจไม่แห้งแล้ง เขานับถือเขา เขานับถือทีเดียว เขาไม่ได้มาหัวเราะเยาะว่าเราเป็นคนเขลา เป็นคนที่มีไม่ตรึงกันอะไรอย่างนั้น มาพบกันก็เฮฮา กัน เขาเข้าใจแล้วว่าเขาทำไมเราเฮฮา กัน เพราะมีไม่ตรึงติดต่อกัน และเราก็มีไม่ตรึงติดต่อกันอื่น มีความเมตตากรุณาตลอดเวลา อันนี้เป็นรากฐานของความดี และเป็นรากฐานของความมั่นคงของประเทศชาติ

ฉะนั้น สอท้ายอย่างนี้ก็อาจจะหนักไป อาจจะไม่หนักไป แต่ว่าในที่สุดก็ต้องขอขอบใจทุกคนที่มาในที่นี้ และก็ขอสนองพรที่ได้ให้มาไว้ทุกคนมีพลานามัยแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง สามารถปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของคณะ และก็ของส่วนรวม ถ้าใครทำด้วยความตั้งใจดีเช่นนี้แล้ว ก็มีความก้าวหน้า มีชื่อเสียง มีความพอใจ มีความสุข

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันเสาร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๕

ตามปกติในวันที่ ๔ ธันวาคมนี้ก็มีការมาพบปะกัน แบบที่เรียกว่าอนุสมาคม ซึ่งมีผู้ที่หวังดีได้มาให้พรในโอกาสวันเกิด แต่วันนี้เลยกลายเป็นสมาคมที่เรียกว่าโกลัมมหาสมาคม ที่ใช้คำว่าอนุสมาคมก็ดูจะเป็นว่าเป็นสมาคมที่เล็กๆ แต่ตรงข้ามอนุสมาคม โดยมาก ก็เป็นสมาคมที่ใหญ่มาพบกันเป็นจำนวนหลายพันคนจนแออัด ส่วนมหาสมาคมก็อยู่ในที่จำกัด และพบกันเป็นจำนวนนับ เพียงเป็นร้อย

แต่โดยที่วันนี้ เพราะว่าหายหน้าไปเป็นเวลานานหลายเดือน ซึ่งตามธรรมดาข้าราชการเขาป่วยกันได้ เขาก็ลาป่วย แล้วก็เมื่อถึงเวลาถ้าลาป่วยนานเกินไป เขาก็ต้องลาออกจากราชการ เพราะว่าไม่สามารถที่จะปฏิบัติงาน แต่ก็มีเกิน ๓ เดือนที่หายหน้าไป ก็เป็นเวลา ๔ เดือนครึ่งแล้วที่เรียกว่าอยู่ในสภาพที่ป่วย แต่ก็ต้องขอแก้ตัวว่าที่หายหน้าไปก็ยังทำราชการไว้บ้างเหมือนกัน ก็เลยต้องขออนุญาตผู้บังคับบัญชาทั้งหลายให้กรุณาไม่ได้ออกจากราชการ ทั้งนี้ก็เป็นเรื่องของราชการ แต่ที่เห็นท่านทั้งหลายตั้งแต่คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทั้งทหารทั้งพลเรือนที่มาที่นี่ ทั้งผู้ที่เป็นสมาชิกของสมาคม มูลนิธิ สถาบันการศึกษาชั้นสูง ชั้นกลาง ชั้นต้นทั้งหลาย มาให้พรโดยไม่ได้กะเกณฑ์ให้มา เพราะว่าในวันที่ถือว่าใครจะมาก็มาได้ ใครไม่ยอมมาก็ไม่ต้องมา ไม่ได้มีการบังคับ ฉะนั้นก็เลยสบายใจมากอย่างที่เคยพูดทุกปีพูดในสมาคมครั้งนี้สบายใจมาก เพราะไม่ต้องเกรงใจ เพราะว่าบางทีเวลาที่มีงานต่างๆ นานามีการกะเกณฑ์บอกให้ไปเฝ้าฯ ทูลละอองธุลีพระบาทในวันนั้นๆ เป็นการบังคับ แต่ที่ถือว่าท่านทั้งหลายได้ขอมาก็เลยไม่เกรงใจ พูดจาอะไรก็ไม่ต้องเกรงใจ ก็เลยสบายใจในการพูด ไม่ต้องเกรงใคร

การที่ได้ลาไปป่วย มีบางคนก็เรียกว่าไปแดนสนธยา ก็เลยทำให้มีเวลาคิดอะไรบ้างเหมือนกัน แต่การที่ป่วยนั้นก็คิดว่าทุกคนได้มีความเป็นห่วง ก็เลยปลื้มใจและที่ทราบดีก็โดยที่ได้รับความรักไม่ว่าจากลูกหลาน หรือสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ที่จะทำให้เตือนว่ามีคนเขาคิดถึง เช่นนี้ทำให้มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับความเจ็บป่วย บางทีก็เกิดคิดไม่ได้เหมือนกันว่าที่ส่งดอกไม้มาเวลานั้นก็เป็นตามแบบฟอร์ม คือรู้ว่าป่วยก็ต้องส่งมา บางทีก็กินอย่างนั้น แต่เมื่อเห็นบางส่วนมาด้วยความตั้งใจจริงๆ หรือแม้จะไม่ได้ส่งแต่รับทราบและเป็นห่วงอย่างแท้จริง ก็ทราบดีว่าความเป็นห่วงนั้นมีจริง และทำให้มีกำลังใจ เมื่อเช้าๆ ที่สุดนี่ที่เป็นข้อพิสูจน์ว่าเขาได้ดู ได้สังเกตว่าความเป็นอยู่เป็นอย่างไร ว่าป่วยหรือไม่ป่วย จริงหรือไม่จริง ป่วยมากหรือไม่มาก ก็ได้มาจากการที่ราษฎรในที่ทุรกันดารไกลมากในตำบลที่ในภาคอีสาน ที่สกลนคร เขาฝากบอกมาว่าเขาเป็นห่วง และเขาได้ทราบได้เห็นว่าเป็นห่วงนั้นเขาก็เลยมีทุกข์หลาย แต่ที่เป็นข้อพิสูจน์ว่าเขาได้ดูจริงๆ ว่าป่วยหรือไม่ป่วย เขาบอกว่าแต่เดี๋ยวนี้ดูดีขึ้น ก็แสดงให้เห็นว่าเขา ไม่ใช่ว่าฟังคำบอกเล่าว่าป่วย แล้วก็คงแย้ เขาก็ต้องเป็นห่วง แต่เขาก็ดูว่าเป็นอย่างไร เขาสังเกตสังเกตทุกอริยาบถ อย่างที่ออก ที.วี. เดินในศาลาดุสิดาลัยนี่เอง ก็มีคนต่อว่าคณะแพทย์ว่าทำไมไม่เดินเร็วนัก ก็เป็นการแสดงว่าคนเขาเอาใจใส่และเป็นห่วง อันนี้เป็นสิ่งที่สำคัญคือความจริงใจ ความเป็นห่วงซึ่งกันและกันนี่เป็นสิ่งที่ทำให้คนเราอยู่ได้ ถ้าไม่มีความห่วงซึ่งกันและกัน ไม่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันก็อยู่กันไม่ได้

ก็เชื่อว่าพวกเราทั้งหลายเข้าใจดีในคำพูดอย่างนี้ เพราะว่าถ้าเราอยู่แล้ว ไม่มีความปรารถนาดีต่อกัน ก็อยู่ทำไม มันแห้งแล้ง ทั้งเป็นสิ่งที่ทำให้ตกต่ำแต่ละคนถ้าทำดีก็ไม่ตกต่ำ หมู่คณะที่ทำดีก็ไม่ตกต่ำ ถ้ามีบุคคลในหมู่คณะ คำว่าหมู่คณะนี้ก็จะพูดถึงหมู่คณะใหญ่ที่สุดก็คือประเทศชาติ มีคนที่ไม่ดีหรือคิดไม่ดี อันนี้ก็ทำให้ส่วนใหญ่เราลงไปเหมือนกัน แต่ว่าถ้ามีคนที่มุ่งดีทำดีตั้งใจคิดดีคิดสุจริต ทำสุจริตนั้นะก็จะดีขึ้น ปัญหาอยู่ที่ว่าจำนวนเท่าไรคนที่ดีขึ้น และจำนวนเท่าไรคนที่ตกลง และการตกลงหรือดีขึ้นนี่ใครแรงกว่ากัน บางทีคนก็คิดว่าการดีขึ้นมีมันเหนื่อย ให้คนอื่นดีขึ้นมันเหนื่อย แต่ว่าคิดอย่างนั้นก็เท่ากับตกลง ถ้าแต่ละคนคิดว่าเราดีขึ้นของเรา นึกดูว่าเราคนเดียวดีขึ้นไม่มีประโยชน์ คนอื่นทำไม่ดีตั้งเยอะแยะ อย่างนี้คิดไม่ถูก เพราะว่าถ้าแต่ละคนคิดอย่างนั้น ไม่ช่วยกันพยุง ไม่ช่วยกันดีขึ้น มันก็หย่อนลง ฉะนั้นบทเรียนที่ได้จากการป่วยครั้งนี้ก็คือถ้าหากคิดว่าจะดีขึ้นไม่มีประโยชน์ มัน

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้นับถึกพระสุกเสียงไว้ (จากสำนักการเลขาธิการ พระราชดำรัสฯ วันที่ 4 ธันวาคม

ลงแน่ จึงต้องถือว่าแต่ละคน คนที่แม้จะตัวเล็กตัวน้อยก็ตั้งขึ้น หมายถึงว่าประกอบกิจการที่ดีที่สุดจริงที่ถูกต้องตามฉันทภาพ หรือตามความสามารถของตน ก็ช่วยได้ เช่นเดียวกับที่บอกว่าเป็นคนจนเราจะทำบุญ เรามีเงินน้อยให้ไปบาทสองบาทก็ไม่มีประโยชน์จะสร้างอะไรที่เป็นบุญเป็นกุศล จะสร้างวัดหรือสร้างโรงพยาบาลหรือสร้างอะไรที่เป็นกุศลบาทสองบาทไม่มีประโยชน์ ปล่อยให้ อย่างนี้คิดผิด แต่คนที่ให้แม้จะเพียงไม่กี่สตางค์ก็เป็นคนที่เสียสละมาก สำหรับเราเองก็ได้ช่วยตนเอง ทำให้ตัวมีความรู้สึกว่ารู้จักหรือฉึกจิตใจให้เสียสละ มันสบายมันเบา นอกจากนั้นถ้าหากไม่ไปกินว่าบาทเดียวสองบาทจะทำอะไรใหญ่โตไม่ได้ มันก็ไม่จริง คนหนึ่งๆ ช่วยกันเล็กน้อย ถ้ามีจำนวนมากทำก็สร้างได้มาก คือว่าแต่ละคนเติมเข้าไปนิดหน่อย ก็สามารถที่จะสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างใหญ่หลวง อย่างเมื่อเด็กๆ เคยเล่นกัน มีคนๆ หนึ่งยืนอยู่แล้วก็ก็มีเพื่อนๆ ลัก ๕ - ๖ คน หรือ ๑๐ คน เอานิ้วแตะคนๆ นั้น ยกขึ้นคนละนิ้ว หรือ ๒ นิ้ว ยกขึ้นลอย เราะคิดหรือว่าคนคนหนึ่งเอานิ้วเพียงนิ้วเดียวจะยกขึ้นได้ แต่ถ้าช่วยกัน ๑๐ คน ต่างคนต่างยกพร้อมกันก็ลอยขึ้นไป เคยที่ดูจูน ก็เป็นของที่แปลก หรือจะยกของหนักช่วยกันหลายๆ คนก็ยกขึ้นได้ ถ้าทำภารกิจอะไรที่หนัก ช่วยกันหลายๆ คนทั้งกำลังกายทั้งกำลังใจก็ทำได้ดูสง่างาม นี่ในทางที่จะทำที่จะสร้างสรรคินทางที่จะทำให้เจริญ

ในทางที่ไม่เจริญมันก็มีผลเช่นเดียวกัน สมมติว่าเราจะยกโต๊ะ ๓ - ๔ คนยกโต๊ะที่หนักๆ ก็ยกมาวางไว้ตามความประสงค์ได้ แต่ถ้าคนหนึ่งไม่ยก สมมติว่า ๔ คน คนหนึ่งไม่ยก ๓ คนก็ต้องยกหนักกว่า ก็อาจจะไม่ไหว แต่ ๓ คนก็คงพยอกได้ อีกคนนี่ก็ยกไม่ยกเขาก็ไม่ได้ช่วยอะไร แต่ถ้าคนหนึ่งแทนที่จะช่วยเกิดไปนั่งบนโต๊ะ อีก ๓ คนก็แยกกันไม่ไหว อันนี้เป็นต้นก็เคยเห็น ไม่ใช่ว่าข้างก็เป็นเหมือนกัน อย่างที่ข้างเขาไปช่วยกันยกซุง มีซุง ๓ ตัวยกซุงอันหนัก ช่วยกันยกก็ยกไหว แต่มีซุงตัวหนึ่งเกิดความคิดว่าเอ๊ะ.....มี ๒ ตัว แล้วเราไม่ต้องยก เขาก็ไม่ยก โกงเหมือนกัน ก็ทำให้อีก ๒ ตัวต้องยกหนัก รู้สึกถ้าไปดูเวลาดูก็ยังเสียวฟันแทน เสียเวลา เราไม่มีงานเรามีฟัน เรากรู้สึกว่าซุงอีก ๒ ตัวคงต้องปวดฟันแน่ ฉะนั้นซุงตัวที่ไม่ได้ยกนั้นนะก็เหมือนว่าได้กำไร แต่ถ้าคนไม่ช่วยกัน คนที่ไม่ช่วยนั้นดูเหมือนว่าได้กำไร ทำงานทำการไม่ต้องทำ แต่ก็ได้รับความดีความชอบว่าร่วมในงานนั้น แต่ในที่ที่สุดคงไม่ดี เพราะว่าตัวเองก็รู้คนอื่นก็รู้ว่าเป็นคนขี้เกียจหรือเป็นคนขี้โกง ก็ทำให้จิตใจของตัว ตัวเกิดทางด้านจิตใจ จิตใจไม่สบาย จิตใจไม่สบายแล้วร่างกายก็ไม่สบาย ร่างกายไม่สบายแล้วจิตใจก็ไม่สบาย ก็เลยไม่สบายกันใหญ่ แต่ถ้าดูในทางกายแท้ๆ คนที่ไม่ทำงานเขาเปรียบเพื่อนฝูงก็อาจจะถูกเพื่อนฝูงเขม่น หรือแม้แต่ทำร้ายก็ได้ ก็เสียทั้งหัวใจทั้งร่างกาย ฉะนั้นถ้ามีงานที่จะทำร่วมกันทำ ทำกันอย่างดีอย่างสามัคคีกัน งานก็ลุส่งไปด้วยดีโดยเร็ว และมีความสำเร็จในงาน มีความสามัคคีก็มีความรักใคร่ มีความพอใจ มีความสบายใจ ถ้าทุกคนทำหน้าที่ของตน ก็ทำให้ส่วนรวมและส่วนตัวสบายมาก นอกจากนั้น ถ้าหากว่าบางคนต่างนึกว่าอีกคนจะทำงานแล้วละเลย ก็จะทำให้งานไม่สำเร็จทั้งอัน ตนเองก็จะเสียประโยชน์ จากการที่คิดว่าจิตใจนี้เป็นอย่างไร ก็เลยมาพูดถึงว่าการทำงานเป็นอย่างไร ก็เป็นความจริงที่ทุกคนจะต้องช่วยกัน แต่ละคนมีหน้าที่ของตนก็ทำหน้าที่ของตน ด้วยความซมกเขม่นด้วยดีที่สุดเพื่อส่วนรวม และส่วนรวมก็จะช่วยเรา ทั้งนี้ก็ได้มาจากการคิดที่เวลาป่วยมันไม่มีแรง ไม่มีแรงแล้วก็นึกว่าไม่ได้ทำงานมันเป็นอย่างไร

อีกอย่างหนึ่งที่จะต้องเล่าให้ฟังก็คืออาการป่วยมันเป็นอย่างไร อาจจะไม่ทราบกันว่าเป็นอย่างไร เพราะว่าโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดขึ้นนั้นมาโดยฉับพลัน การที่จะให้คนทราบว่าเป็นอย่างไรก็แถลงออกไป แถลงการณ์ออกก็โทรทราบว่ายังเกิดปัญหา ฟังแถลงการณ์ฉบับที่ ๑ ก็ทราบว่ายป่วย แต่ไม่ทราบว่ายป่วยอย่างไร เพราะอาจจะไม่กล้าแถลงว่ายป่วยแค่นั้น ฟังแถลงการณ์ฉบับที่ ๒ ก็บอกสบายขึ้น สบายขึ้นแต่ว่าตอนนั้นตอนก่อนนี้ไม่สบาย แถลงการณ์ฉบับที่ ๓ ก็บอกว่าสบายขึ้น แต่ว่าก็ได้ผ่านวิกฤติการณ์อีกซึ่งไม่เคยแถลง เป็นอย่างนี้ จนถึงเดี๋ยวนี้เป็นฉบับที่เท่าไรจำไม่ได้แล้ว บางทีก็ดูว่าทุกครั้งก็แถลงว่าหายเจ็บป่วยแล้ว แม้ท่านนายก ฯ กล่าวเมื่อตะก็ก็ดูเหมือนว่าเห็นเป็นประจักษ์พยานแล้วว่าสมบูรณ์แข็งแรง เพราะอย่างที่ชาวบ้านเขาว่าด้วยแล้ว แต่ว่าโรคนี้มันประหลาด เดียวก็มาเดี๋ยวก็ไป แต่ว่าโรคเดิมที่เดิwmันเป็นไข้ก็เหมือนไข้หวัด แล้วก็รักษาเหมือนไข้หวัดมันก็ไม่หาย วันแรกที่เขม่นมันเป็นวันอาทิตย์วัดได้ ๓๘.๒ ° C ก็นับว่าเป็นไข้ที่สูง และต่อจากนั้นไปก็ไข้เลยดับไม่รู้เรื่อง เพราะว่าว่ามันขึ้นไปเรื่อย ขึ้นไปถึงปรอทไม่มีที่จะวัด แต่รู้ว่ามันอาการไม่ดี อันนี้ก็เป็นเรื่องของไข้ขึ้นไปอย่างนั้นมันร้อนแล้วก็คงเดือด ถึงทำให้บางทีรู้สึกร้อนหนาว บางทีก็เหงื่อออกทำให้รู้สึกเหมือนหนาว มันก็ขึ้นไปอย่างนั้น แต่ว่าถ้าเป็นไข้อย่างนั้นแล้วมันลงมาก็ไม่เป็นไร ไข้อย่างนี้เลยพูดไม่ค่อยมีเสียง แล้วก็ลงฟังพระเทศน์ก็สบายใจดี ทำให้รู้สึกว่ามีสติสงบใจดี บางทีก็เอาเพลงมาฟัง แล้วก็ไปเอาเทพที่เป็นหนังสือมาฟังเรื่องพระนางพทุมทอง เป็นเรื่องที่ได้มาจากภาคใต้ เขาพากย์หนึ่งตะลุง เวลานั้นเสียงพูดก็ไม่ค่อยมีเสียง พูดอะไรนึกว่ามีเสียงคนไม่ได้ยิน ก็แปลกใจว่าทำไมคนไม่ได้ยินถึงบอกเมื่อตะก็ว่าเหมือนกลับมาจากแดนสนธยา เราพูดคนไม่ได้ยิน อันนี้เป็นความรู้สึกที่แปลกมาก เพราะว่าโดยมากเวลาพูดคนเขาได้ยินคนก็ถามว่าเรื่องอะไร นี่ไม่มีใครถามเลย พูดออกมาเป็นอย่างนั้นๆ ไม่มีใครเอาใจใส่ก็น่าแปลกมาก เสร็จแล้วเวลากลับมาพูดได้ มีเสียง เสียงออกมาเป็นแฉ่งหนึ่งตะลุง เสียงหรือสำเนียงเป็นภาษาก็ได้ไปหมด คนเขาก็แปลก แล้วก็มีความคิดแปลกๆ เวลาพูดมีบางคนที่มาเยี่ยมก็อาจจะโกรธไปได้ อาจจะไม่พอใจไปได้ เพราะว่าอยู่ที่สวนจิตร ฯ ใน

ห้องนั่นเอง เขาก็ตั้งห้องนั้นเป็นห้องฉุกเฉิน ห้อง ไอ.ซี.ยู. แต่ก็ได้รู้เอาไว้ว่าถ้าไม่หาย ถ้าไม่สบายขึ้น เต็มวอร์ดย้ายไปอยู่โรงพยาบาล เอกชนของมูลนิธิอีกแห่งหนึ่ง พวกที่มาเยี่ยมก็คงแปลกใจทำไมไม่ไปโรงพยาบาลของสภาการขาด หรือของทางราชการ แต่อยากจะไปโรงพยาบาลของมูลนิธิ ก็เกิดความคิดอย่างนั้น แล้วบางทีก็เกิดความคิดจะไปสร้างคอนโดมิเนียมที่บางโทร คือมีความคิดแปลกๆ เวลาเป็นไข้แต่ลงท้ายเวลาค่อยยังชั่วหน่อยก็มาทบทวนเรื่องราวว่าพูดถึงแผนการณี่ที่ดูมันแปลกๆ ก็ยังยืนยันว่าจะต้องทำโครงการโน้นโครงการนี้ต่อไป

เวลานี้แม่พาซูโรนเข้ามาก็ไม่รู้ตัวเลย เพราะว่าตอนนั้นอยู่แคนนอนยา แต่ลูกที่ ๒ ที่เข้ามาก็รู้แล้วก็เห็นว่าน้ำนมท่วม เพราะว่าแพทย์ที่มารักษาบอกว่าจะออกจากบ้านไม่ได้ต้องนั่งเรือออกจากบ้าน แล้วก็ต้องสร้างท่าเรือสำหรับป้องกันน้ำท่วม แล้วบางทีน้ำก็ท่วมเข้ามาในบ้านเดือนร้อน ก็เลยเกิดความคิดว่ากรุงเทพฯ นี้อยู่เหนือน้ำหรือได้น้ำเน่า ฉะนั้นก็เลยลองคิดดูว่าวิธีที่จะทำ ทำอย่างไรดี ก็เลยได้วางแผนการณี่ในหัว แล้วก็ได้ศึกษาในเรื่องนี้ ที่จริงก็ได้ศึกษามานานแล้ว ก็ได้ขอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาพบแล้วก็มาพูดกัน ให้ทำแผนการณี่เพื่อที่จะป้องกันและเพื่อที่จะแก้โรคตมการณี่ ก็เลยพบสิ่งเดียวกันกับที่ทักสาวมาเมื่อตะกี้อีกว่าแต่ละคนต้องทำหน้าที่ และแต่ละคนก็จะต้องช่วยกันร่วมกันทำและจะมีผลสำเร็จ ก็แสดงให้เห็นว่าหลังจากที่ได้ให้ผู้ที่ทำหน้าที่และผู้ที่มีความรู้ในด้านต่างๆ มาช่วยกันก็เกิดผลดี ที่ทำให้น้ำที่ท่วมที่กำลังทำให้เดือนร้อนลดลงไป ถ้าหากว่าไม่ร่วมมือกันก็ไม่สามารถที่จะทำให้เป็นผลสำเร็จตามประสงค์ คือผลสำเร็จตามประสงค์นั้นนะ ไม่ใช่เรื่องที่เราบอกว่าการให้น้ำลดแล้วน้ำลดนั้นเป็นผลสำเร็จ ไม่ใช่อย่างนั้น แต่ผลสำเร็จก็คือประหยัด เพราะว่าถ้าให้น้ำท่วมอยู่นานๆ ก็ทำให้ประชาชนเดือนร้อน ต้องเสียเงินเสียทองมาก เพราะว่าเจ็บป่วยกันบ้าง มีเจ็บใช้กันมากเพราะน้ำท่วมนี้เอง นอกจากนั้นทรัพย์สินสิ่งของก็เสียหายไป ส่วนรวมอย่างถนนหนทางก็พังไม่มาก ถ้าป้องกันและทำได้สำเร็จแม้จะต้องเสียเงินในการป้องกัน แต่ว่าเสียเงินก็คงน้อยกว่าที่จะต้องเสียไปในการซ่อมแซม แต่ทุกคนก็จะต้องร่วมกันใช้ความคิดใช้กำลังที่จะช่วยร่วมกัน อันนี้ก็เป็นความคิดที่เกิดขึ้นระหว่างที่ไม่สบาย นอกจากนี้ก็ยังมีอีกหลายอย่าง

คราวนี้มาถึงเรื่อง ก็พูดสักนิดหนึ่ง เรื่องมีคนชักชวนให้ซื้อโคกระบือที่เขาจะฆ่า สำหรับเป็นอาหารแล้วก็มาใช้ประโยชน์ ชื่อนี้ก็เป็นสิ่งที่น่าคิดและก็เป็นสิ่งที่ถูกต้องว่าคนเราถ้าให้ชีวิตกับสัตว์ จะเป็นสัตว์ตัวโตหรือตัวเล็กก็เหมือนกัน มันเป็นหลักอย่างหนึ่งว่า ถ้าให้ชีวิตก็คือเป็นการเมตตาคุณา จะเป็นสัตว์ใครจากก็ตาม สัตว์โลกต่างๆ ก็ตาม กับมีสาเหตุเวลา หรือเมตตาคุณากันก็เป็นการดี แต่ก็มีความคิดเล็กน้อย พูดไปก็ขออย่าให้โกรธนะ คือว่าไปซื้อจากที่โรงฆ่าสัตว์หรือจากที่เขาฆ่าไปจะฆ่าเพื่อที่จะเป็นเนื้อบริโภคนั้น ก็ช่วยชีวิตเขาหมายความว่าช่วยชีวิตสัตว์ตัวนั้น เมื่อช่วยชีวิตแล้วเป็นอย่างไร เขามีชีวิตต่อไปสำหรับมาแจกกับชาวบ้าน ต้องดูว่าสัตว์ตัวนั้นจะเหมาะสมหรือเปล่าสำหรับทำงาน ถ้าเหมาะสมแล้วก็ไปให้ชาวบ้านที่เขามีความต้องการและทำงานได้เป็นการผ่อนแรงอย่างดี ก็นับว่ามีประโยชน์สมบูรณ์ คือว่าสัตว์ตัวนั้นไม่ต้องตายแล้วก็สามารถที่จะมีชีวิตที่มีประโยชน์ต่อโลก และชาวบ้านทุกคนที่ได้รับไปก็มีเครื่องผ่อนแรงที่จะทำให้อาชีพเขาดีขึ้นได้ เป็นความสุขสร้างตัวได้ ถ้าเป็นเช่นนั้นก็นับว่าดี แต่กลไกของการทำอย่างนี้ยังมีมากกว่าที่คิด อย่างเอาง่ายๆ ว่าคนหนึ่งบริจาค ๕,๐๐๐ บาท ได้โคกระบือ ๑ ตัว การซื้อก็ต้องไปหาซื้อ ต้องมีค่าใช้จ่ายในการซื้ออย่างหนึ่ง ต่อจากนั้นก็ต้องนำไปให้ชาวบ้านที่ต้องการ ระหว่างนั้นก็เลี้ยงสัตว์ตัวนั้น ยังมีโครงการที่จะหาเป็นจำนวนมากที่ว่างหัวละ ๑๐๐ ตัว ก็ต้องหาที่สำหรับเลี้ยง มิฉะนั้นจะเป็นบาปกรรม เพราะว่าถ้ามีสัตว์แล้วให้มีน้ออาหาร ผอมโซมันก็เป็นบาปกรรมเหมือนกัน ต่อจากนั้นเมื่อได้สัตว์ที่ไม่สมบูรณ์เอาไปให้ชาวบ้าน ชาวบ้านนั้นก็ต้องรับเพราะว่าเป็นโครงการสำหรับถวายพระราชาคุณ เขาไปใช้ไม่ได้ก็ต้องเลี้ยงตอนกลางคืนก็ต้องดูไฟไว้สำหรับใส่สัตว์ ที่มาเบียดเบียนกระบือตัวนั้น ก็ต้องใช้เชื้อเพลิง ใช้ไม้ ไม้ไม่มีต้องไปตัดป่า มันก็ยุ่งกันใหญ่ มันก็ยุ่งกันไปๆ ในที่สุดก็อาจจะต้องขาย ขายก็ขายไม่ได้ เพราะว่าบอกว่าจะไปแล้วห้ามขาย ในที่สุดอาจจะต้องไปสมคบกับใครให้มาขโมยไป ให้เขาขโมยก็เกิดเดือนร้อนอีก เพราะว่ามันก็เกิดเป็นคดี คดขโมยโคกระบือนี่มีอยู่เนืองๆ แต่ว่าอาจจะยิ่งมีมากขึ้น ลงท้ายโคกระบือเหล่านี้ก็ทำอะไรไม่ได้ อาจจะถูกฆ่าแหละอย่างทารุณยิ่งกว่าถูกฆ่าแหละในโรงฆ่าสัตว์ พูดอย่างนี้ก็อันตราย เพราะว่าพูดถึงว่าโรงฆ่าสัตว์นี่ฆ่าสัตว์อย่างปรานี มันก็เป็นฆ่าอยู่ดี เหมือนที่เราใจร้าย แต่ที่จริงถ้าฟังถ้าคิดตามข้อเท็จจริง ที่โรงฆ่าสัตว์ฆ่าอย่างเช่นกระบือสำหรับเป็นเนื้อโดยมากก็ไม่ฆ่าในประเทศ โดยมากก็ส่งไปต่างประเทศ ในที่สุดก็บอกว่าขอให้คนไทยงดเว้นจากการรับประทานเนื้อสัตว์สักวันหนึ่ง ความจริงโคกระบือที่เขาฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ก็มีเป็นพวกที่ส่งออกนอกประเทศ คนไทยเลิกบริโภคแต่ต่างประเทศไม่เลิกบริโภค มันก็เป็นปัญหาที่ลำบาก พูดอย่างนี้ก็พูดเหมือนว่าไม่เห็นความดีในการที่จะช่วยชีวิต แต่ว่าถ้าช่วยชีวิตแล้วต้องช่วยชีวิตให้เต็มที่ ช่วยชีวิตให้ตลอดรอดฝั่ง ไม่ทำความเดือนร้อนเพิ่มเติมขึ้นมา

อันนี้ ขอฝากความคิดกับท่านที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เรื่องอนาคตโคกระบือนี่ก็เป็นสิ่งที่สนับสนุนมาตั้งแต่ต้น แล้วก็เป็นเรื่องของกรมปศุสัตว์ได้รับการพิจารณาเป็นภาระที่จะดำเนินการ และก็ได้ทำเป็นผลสำเร็จอย่างคืบคลานหลายแห่ง เพราะว่าบางทีมีผู้เลี้ยงสัตว์

พาหนะเหล่านี้แล้วก็ไปขายหรือให้เข้ากับชาวนาในราคาที่เขาจะแพงเกินไป ทำให้ชาวนากลักรเดือดร้อน เพราะว่าจะต้องเสียเงินสำหรับสัตว์พาหนะอย่างหนัก ก็ทำให้ทำมาหากินยาก ถ้าไม่มีก็ไม่ได้ ถ้ามีก็ต้องใช้เงินแพง อันนี้เป็นปัญหาอย่างหนึ่งในหลายปัญหา ธนาคารโคกระบือนี้ได้จัดให้ปัญหาที่ถูกลืมไม่ได้หลายแห่งแล้ว ให้ชาวกสิกรได้มีสัตว์พาหนะ ได้มีสัตว์สำหรับใช้งานในราคาที่เป็นธรรม ก็โดยอาศัยที่มีผู้บริจาคโคกระบือเป็นตัวหรือเงิน โคกระบือเป็นค่านึงที่เขาไปเลี้ยงในสถานปศุสัตว์ทั่วประเทศ ต้องการที่ใหม่ก็จ่ายจากที่นั่น แล้วก็มีการใช้จ่ายจากกรมปศุสัตว์เพื่อกิจการนี้เป็นทุน ที่เรียกว่าธนาคารโคกระบือมันก็คิดค่านามาก ไม่ทราบว่าจะคิดค่านเพราะเหตุใด บางพวกก็คิดค่านในเชิงภาษาศาสตร์ บอกว่าธนาคารมันเป็นเรื่องเงินทอง โคกระบือมันไม่ใช่เงินไม่ใช่ทอง บางคนก็อาจจะคิดค่านในทางที่จะช่วยไม่ให้ ไม่ใช่อย่างอื่น คือว่าเมื่อมีกิจการอะไรก็ต้องคิดค่าน กวนน้ำให้ปูน อันนี้ก็มี แต่ว่ายังขยิบขยิบ เคยขยิบขยิบมาหลายครั้งแล้วว่าควรจะใช้คำว่าธนาคารโคกระบือเช่นเดียวกับธนาคารข้าว เขาอยากได้ใช้คำว่าโรงสัตว์ หรือโรงโคกระบือ เป็นธนาคารทำไม เพราะว่าการทำกิจการธนาคารโคกระบือนี้ ทำกิจการคล้ายๆ กับกิจการของธนาคาร ที่รับเงิน เก็บเงิน ส่งเงิน และลงทุนด้วยเงิน มันเป็นธนาคาร เป็นเรื่องของทรัพย์สินมรดกสิ่งที่มีค่า โคกระบือก็เป็นสิ่งที่มีค่า มันแหละข้อหนึ่ง อีกข้อหนึ่งก็ทำกิจการคล้ายๆ กิจการของธนาคาร คืออย่างเราอยู่กรุงเทพฯ เราอยากซื้อของที่เชียงใหม่ เราส่งเงินไป ถ้าต้องพวงเงินเดินทางไปเชียงใหม่แล้วก็เอาเงินนั้นไปซื้อของกลับมา มันก็สิ้นเปลืองทั้งเวลาด้วย แล้วก็อาจจะอันตรายเพราะว่ากลางทางอาจจะถูกปล้น ฉะนั้นเขาก็ส่งเป็นธนาคารเป็นคำสั่งแม้จะทางโทรเลขก็ยังได้ เป็นกิจการธนาคาร ไปส่งเงินที่ธนาคารในกรุงเทพฯ ก็ไปปรับที่ธนาคารในเชียงใหม่ก็สะดวก โคกระบือก็เหมือนกัน ถ้าทางเชียงใหม่เขาต้องการ และก็มีความที่กรุงเทพฯ เขาจะให้โคกระบือในจำนวนที่ต้องการที่เชียงใหม่ เขาก็นำมาที่กรมปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ก็เก็บเอาไว้ที่สถานีที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ แล้วก็ส่งให้ทางเชียงใหม่จ่ายกระบือไปตามจำนวนนั้นสะดวกกว่า เพราะว่าไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางซึ่งแพงมาก นอกจากนั้นก็ทราบดีว่าส่งปศุสัตว์จากกรุงเทพฯ ไปเชียงใหม่ มีอัตราการตายบางที่ถึง ๕๐ เปอร์เซ็นต์ มันก็ขาดทุนมันก็เสียหาย แต่ว่าถ้าส่งไปโดยโทรศัพท์หรือโทรเลขไปหรือทำเป็นหนังสือไปก็สะดวกมาก และก็ประหยัดด้วย ทำอย่างนี้ก็สะดวก ผู้ที่บริจาคกับบริจาคที่ไหนก็ได้ การรับที่รับที่ไหนก็ได้ อันนี้ถึงเรียกว่าธนาคาร กิจการนี้ก็มีการได้ดี แต่เป็นภาระหนักกับกรมปศุสัตว์ ซึ่งกรมปศุสัตว์ก็ได้ปฏิบัติมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว แต่ถ้าหากว่าจะหามาเป็นจำนวนมากอย่างกระชั้นชิด ก็อาจจะเกิดลำบากเหมือนกัน ฉะนั้น ก็น่าจะปรึกษากับทางกรมปศุสัตว์ว่าจะรับมือได้แค่ไหน

ที่แก้ตัวว่าเราได้สั่งกับจังหวัดทุกจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำการตั้งธนาคารโคกระบือสำหรับแต่ละจังหวัด ๑๐๐ ตัว พุดง่ายทำยาก ที่จริงไม่ใช่ว่าจะทำได้เร็ว ง่ายๆ ถ้าหากว่าจะมีอย่างที่เป็นโคที่เขาเลี้ยงๆ กัน ตัวหนึ่งถ้าเป็นที่ที่คิดจะต้องใช้ที่ถึงไร่ครึ่ง สำหรับให้เป็นแปลงหญ้าที่จะใช้เลี้ยง แต่ถ้าเป็นที่ที่ไม่ค่อยดีนักก็ถึง ๓ ไร่ ตัวละ ๓ ไร่ ถ้า ๑๐๐ ตัว ก็ ๓๐๐ ไร่ และถ้าที่ที่หาอย่างกระชั้นชิดนี้ก็เชื่อว่าจะกว่า ๓ ไร่ ก็คงประมาณ ๕ ไร่ อย่างในต่างประเทศได้ไปที่ออสเตรเลีย ออสเตรเลียทางใต้ เขาเลี้ยงไม่ใช่โค เขาเลี้ยงแกะ แต่เขาเลี้ยงแกะในที่ที่ทุรกันดารทำอะไรไม่ค่อยได้ เคยบินผ่านไปแล้วก็เห็นแกะ เต็มยวมตัวหนึ่งๆ เขาก็บอกว่าแกะ ๑ ตัวต้องใช้พื้นที่ ๑ ตารางกิโลเมตรสำหรับเลี้ยงแกะ ในเมืองไทยนี่ก็อุดมสมบูรณ์กว่า แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากที่ที่อาหารไม่เหมาะสมก็อาจจะถึง ๕๐๐ ไร่ แล้วจะหาที่ไหน หายาก เดียวก็ไปเบียดเบียนคนในคนนี่ ที่เขาทำกันเขาก็เลี้ยงไว้ในที่สาธารณะที่ข้างข้างเก็บน้ำบ้าง ซึ่งก็ทำได้ เมื่อวานนี้ได้มีคนเอามาให้ วานจีนนี้ให้มา เขาก็เลี้ยงข้างข้างเก็บน้ำในที่สาธารณะ แต่เขาก็เอามาให้เพราะว่าเขาเลี้ยงไม่ไหว ไม่สามารถที่จะเลี้ยงดูแม้ค่าค่านี่จะดูแลก็ต้องเสียเงิน ก็เลยเอามาให้ ก็บอกเขาว่าให้เลี้ยงไว้ก่อนแล้วก็จะหาที่ทำสำหรับเลี้ยง โดยเฉพาะโคเหล่านี้เป็นพันธุ์ ที่จริงเป็นพันธุ์เนื้อ แต่เขาก็ได้มาผสมให้เป็นพันธุ์โคนม ก็เลยนึกจะเอาหัวเหล่านั้น ๒๔ ตัว ไปทำศูนย์ศึกษาที่เชียงใหม่ ศูนย์ศึกษาที่เชียงใหม่เป็นที่ที่ทุรกันดารที่แยกย่อย แต่ก็จะมีชลประทานขึ้นมาเป็นศูนย์ที่เรียกว่าศูนย์ศึกษาพัฒนา แล้วก็เอาสัตว์เหล่านั้นไปเลี้ยงที่นั่น โดยมีเจ้าหน้าที่ทางฝ่ายกระทรวงเกษตรคือกรมปศุสัตว์ไปช่วยตั้งเป็นศูนย์ เพื่อที่จะศึกษาเกี่ยวข้องกับทำแปลงหญ้า และจะขอให้ผู้ที่เป็น เดียวนี้ก็คงเป็นเอกชนแล้ว แต่ก่อนนั้นเขาเคยทำงานองค์การแล้วก็มีการขัดแย้งจะไปบ้างเลยออกจากงาน ก็จะมีเรื่องให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องของการเลี้ยงโคนมมาดูแลศูนย์นั้นต่อไป

อันนี้ก็ทำให้ฟังว่าความคิดนี้เกิดขึ้นในหัวแล้วก็ต้องปฏิบัติ แล้วก็คิดถึงให้ตลอดไม่ใช่ว่าคิดแล้วคิดแต่จะทำแล้วมันติดขัด ติดขัดนั้นในงานทุกอย่างก็ต้องมี แต่ถ้าเราคิดจะโรยอย่างแล้วก็ปฏิบัติไป ไปเจออุปสรรคแล้วก็เกิดเศร้าหมองใจ ลงท้ายก็ไม่ได้ทำหรือทำไม่ได้ก็แล้วไป นั่นนะอย่างหนึ่ง แต่ถ้าหากว่าเกิดความคิดเริ่มทำแล้วไปเจออุปสรรคก็เลยบอกว่าเลิก อันนี้เดือดร้อน เพราะว่าถ้าหากว่าเกิดคิดแล้ว แล้วเกิดอุปสรรค แต่ปฏิบัติไปส่วนหนึ่ง คนที่ปฏิบัติไปส่วนนั้นลงท้ายไม่ได้รับการสนับสนุนต่อไป หรือมีความเดือดร้อนลำบาก ก็เลยยิ่งยุ่งใหญ่ ฉะนั้น ถ้าทำโครงการอะไรก็จะต้องพยายามที่จะคิดให้รอบคอบที่สุด เท่าที่จะทำได้ ไม่จำเป็นที่จะทำแผนให้ละเอียดที่สุด เพราะว่าถ้าถ้าแล้วแต่ทำแผนแล้วไม่ลงมือทำ มันก็ไม่มีความที่จะปฏิบัติได้ แต่ว่าต้องคิด ทำแล้วก็

นึกถึงว่าปัญหาจะเกิดขึ้น และปัญหาเหล่านั้นมันต่อเนื่อง จะต้องพยายามที่จะทำให้อุบัติการณ์ไม่เกิดขึ้นได้ งานทุกอย่างก็เป็นเช่นนี้ ไม่ใช่ทำให้หยุดกลางคัน แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะต้องทำแผนให้ละเอียดมากลงท้ายไม่ลงมือ หลักการในการทำงานนี้ก็ต้องวางแผนให้พอที่จะดำเนินงานได้ และแก้ไขปัญหาต่อไปเป็นลำดับ ลงมือทำแล้วก็แก้ไขไปเรื่อยๆ ไม่ใช่คิดแผนแล้วไม่ลงมือ ต้องมีแผนพอสมควรและมีกรอบปฏิวัติคู่กันไป

อันนี้ก็เป็นความคิดที่เกิดขึ้นมาจากที่ลาป่วยไปแล้วก็มาฝากท่านทั้งหลาย พูดให้ฟังตามที่เกิดความคิดขึ้นมาในหัวในปัจจุบัน เพราะบางทีเวลามารายนี้ก็ถือว่ามีพร ก็เลยมาให้พรแล้วเอาไมโครโฟนมาวางไว้ข้างหน้านี้ ให้ตอบให้ชอบใจที่ให้พร แต่เวลาพูดๆ ไปสมองก็คิดๆ ไปเรื่อย ก็เลยแปลออกมาเป็นคำ คำพูดนี้ก็พูดไป เมื่อพูดคำพูดออกมาแล้วคำพูดเหล่านั้นมันก็มีมากระตุ้นความคิดต่อไป อันนี้ก็เป็นสิ่งที่ธรรมดา แต่ว่าอาจจะเสียเวลาน้อย ท่านทั้งหลายก็มีงานการทุกคน แต่วันนี้ถือว่าเป็นวันเสาร์แล้วก็เรียกว่าเป็นเทศกาล ก็คงมีเวลาพอที่จะมานั่งฟังการพูดคำพูดของความคิดที่แสนอยู่ในหัว การพูดนี้สำหรับส่วนตัวก็ทำให้มีความสบายใจเหมือนกัน เพราะว่าเวลาคนเราอยู่แต่ผู้เดียว นั่งอยู่มันก็คิดไป เวลามีคนมานั่งอยู่ข้างหน้าเป็นจำนวนมาก ก็ทำให้รู้สึกว่าคำพูดออกไปอาจจะไปเข้าหูบ้าง แล้วก็เกิดความคิดต่อไป ก็ขอให้คิดดี ไม่ใช่ฟังแล้วไปคิดไม่ดี ฟังไปแล้วขอให้เกิดความคิดที่ดีๆ ของตนเอง ไม่ใช่ว่าบอกพูดอย่างนี้แล้วเป็นบอกที่ต้องทำอย่างนี้ ต้องทำอย่างโน้น แต่คนนั้นมีความคิด ถ้ามีโอกาสที่จะคิดบ้างก็เป็นการสร้างสรรค์ เพราะว่าคนเราต้องคิดแล้วก็คำนึงว่าความคิดนั้นจะดีหรือไม่ดี ถึงว่าพูดออกมาเพื่อให้กระตุ้นความคิด นอกจากนั้นก็อาจจะเป็นการหักผ่อน เป็นการหักผ่อนจิตใจด้วยเพราะว่าระหว่างที่คนเราคิดมันเมื่อยหัว แต่ว่าถ้าฟังคนอื่นเขาพูดฟังไปเรื่อยๆ ก็อาจจะไม่ต้องคิด ฟังไปเอาไปคิดทีหลังว่าที่ได้อินได้ฟังมานั้นเป็นอย่างไร แต่ในระหว่างนี้ก็เป็นการหักผ่อนเหมือนไปดูมหรสพ ไปดูหนังไปดูละคร นั่งดูทีวีมีรายการใช้โน่นใช้นั้นบันเทิง ก็ฟังไปเหมือนรายการบันเทิง อย่างนี้ก็มักว่าคงเป็นประโยชน์ เพราะว่าถ้าไม่เป็นประโยชน์ ทำไมรายการที่วิ่งออกมาเล่นละครเล่นยี่เกแล้วคนก็ดู บางทีดูละครทีวีหรือดูหนัง ถ้าคิดว่าสำหรับประโยชน์มันก็เป็นประโยชน์อะไร มันเป็นเรื่องเพื่อง ๆ ไม่มีสาระ แต่ว่าเราก็ชอบดู เพราะว่าทำให้ที่เรียกว่ามาสมอง พักจิตใจ ดังนั้น ก็ถือว่าที่พูดอย่างนี้ก็อาจจะทำให้ท่านทั้งหลายได้พักผ่อนไปบ้าง ถ้าเป็นผลสำเร็จว่าท่านทั้งหลายพักผ่อนพักจิตใจพักร่างกายไป ก็คงทำให้มีกำลังที่จะปฏิบัติงานเป็นประโยชน์ต่อไปได้

วันนี้ที่จริงคงมีเรื่องอีกเยอะแยะที่จะพูด ถ้าพูดต่อไปก็พูดได้อีกนานเพราะมันก็คิดได้เรื่อย แต่วันนี้ไม่ได้คิดจะพูดอะไรมากมาย ต่อเมื่อได้พบปะกันแล้วก็พูดอย่างสบายๆ เพราะนั่งอยู่ไม่ต้องเมื่อย ก็เลยพูดต่อไปอย่างนี้ แต่ใจความสำคัญก็คือต้องขอขอบใจท่านทั้งหลายทุกคนที่มาอย่างครบถ้วน มาให้พรให้กำลังใจ ก็ทำให้แข็งแรงทำให้สบายขึ้น เพราะว่าเมื่อ ๑๐ วันที่ผ่านมานี้ก็ไม่ใช่สบาย อยุ่ดีๆ ไม่ใช่จิตใจ หัวใจเดียวมันเต้นอย่างเดียมันหยุดเต้นแล้วบอกเต้นจังหวะต่างๆ มันเหมือนเด็กฮาร์ด นี้ก็เลยเป็นศัพท์ใหม่ เราเป็นเด็กฮาร์ด แล้วหมอกก็เป็นหมอกฮาร์ด หมอกเขาฟังอยู่เขาไม่รู้เป็นอย่างไร หมอกที่เป็นหมอกนั้นนะก็เป็นหมอกฮาร์ด แต่ว่าพวกหมอกที่ไม่ใช่หมอกหัวใจนั้นเป็นหมอกอย่างอื่น ก็เป็นหมอกในฮาร์ด เราก็มีการเถียงกันว่าจะอะไรเป็นอะไร จะทำอย่างไร ท่านประธานกรรมการก็เลยบอกพระจิต ต้องทำพระจิต คือหมายความว่าต้องใช้จิตใจ ก็จริงเหมือนกัน บางทีมันเดินผิดปกติ ก็บอก เอ๊ะ..... หัวใจมันไม่ทำสำหรับเดินให้ดี ไม่ใช่เดินผิดปกติ มันก็เลยเดินธรรมดา มันก็ใช้การได้เหมือนกัน ก็หมายความว่าจิตแล้วก็ใจมันก็ต้องช่วยกัน ฉะนั้นที่พูดอย่างนี้บ้างคำก็อาจจะเป็นคำกลวง แต่ว่าถ้าไปพิจารณาจริงๆ อาจจะเป็นอย่างอื่นก็ได้ ก็เลยนึกว่าถ้าถือว่าเป็นคำกลวงก็ขอให้อย่างถือสา แต่ว่าถ้าเป็นคำที่ดีก็เอาไปคิด ถ้าทำให้สบายใจก็ขอให้สบายใจกันทุกคน

ฉะนั้น วันนี้ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาให้กำลังใจ แล้วก็มาอย่างพร้อมเพรียงครบถ้วน ทั้งข้างในนี้ทั้งข้างนอก แต่ข้างนอกนี้ก็อาจจะไม่ได้เห็นมาก เพราะว่าวันนี้ไม่ได้เดินตามทาง เพราะกลัวว่าถ้าเดินตามทางแล้วเข้ามาในนี้จะไม่สบาย แต่ตอนนี้ก็สบายดี แสดงให้เห็นว่าท่านทั้งหลายมาให้กำลังใจก็เป็นผลสำเร็จที่ดี จึงขอขอบใจที่ท่านมา และก็ขอให้ท่านทั้งหลายมีความเข้มแข็งแข็งแรงเช่นเดียวกัน คือว่าท่านให้พรให้แข็งแรง ให้มีพละทานมัยแข็งแรง ก็ขอให้ท่านทั้งหลายมีพละทานมัยแข็งแรงเหมือนกัน ทั้งมีจิตใจที่แข็งแกร่งที่จะปฏิบัติงานด้วยความซื่อตรง ช่วยกันเกื้อหนุนกัน แล้วเราก็อยู่เป็นสุขได้ทุกคน ได้พบกันแบบนี้ได้ทุกปีๆ ไปอีกนาน คนเขาเป็นห่วงบอกว่า เป็นโรคหัวใจนี้เดียวอายุสั้น ก็ไม่เป็นโรทรอกอายุสั้น ถ้าถือว่ายอายุ ๙๐ อายุสั้นมันก็อายุสั้น แต่ก็เชื่อว่าอยู่ได้ต่อไป มานี้ก็ดูอายุ ๕๕ ถ้าแต่ก่อนนี้ก็ถึงอายุปลดเกษียณแล้ว แต่ทีหลังเขาก็เลยไปเป็น ๖๐ บางทีถึง ๖๕ ก็ได้ก็ยังใช้เวลา ๖๐ อีก ๕ ปีพอดี โครงการต่างๆ ก็เป็นโครงการ ๕ ปี เวลาโครงการต่างๆ มีผลสำเร็จก็พอดีเกษียณ พอดีเกษียณก็หมายความว่าสามารถที่จะไปได้เห็นโครงการมีความสำเร็จ คือโครงการ ๕ ปี แต่บางคนเขาก็บอกไม่ได้ โครงการ ๕ ปีไม่พอ ก็เลยเลื่อนไป บางคนเขาบอกว่าไม่ได้ อายุ ๖๐ ไม่ได้ ต้องอายุ ๘๔ ปี ได้ไปเสิร์ฟให้แม่ฟัง สมเด็จพระนางฯ ๘๔ ที่จริงก็มาก เขาซัก ๘๒ นะ แต่สมเด็จพระนางฯ ๘๒ แล้ว ท่านบอกว่าแม่ก็แก่แล้วนะมันก็ต้องเมื่อยบ้าง แต่ท่านก็ยังทำงาน แล้วท่านก็บอกว่า ๘๔ ที่จริงก็มาก ท่าน

๘๒ อีก ๒ ปี แต่เชื่อว่าต่อไป ๘๔ แล้วก็ต้องไปอีก ไปไม่ได้ ส่วนตัวที่แรกก็ ๕๕ โบราณเขามองว่าแก่แล้ว แต่เมื่อนึกดูอีกอย่างว่าเราทำโครงการ ๕ ปี เราไม่เอาแล้ว ๕๕ ไม่เอาแล้ว โครงการ ๕ ปีก็ไม่ไป ก็เลยต้องถือเอาตามปกติ ๖๐ ค่อยว่ากันใหม่

ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาให้กำลังใจ แล้วก็ให้ท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติงานการอย่างดี รักษาสถานการณ์ไว้ดี มีอะไรที่เบียดเบียนกัน คือมีกระทบกระทั่งอะไรกันบ้าง ก็ให้อภัยกัน แล้วก็ไม่ใช่ให้อภัยเพราะว่าถูกหลักของธรรมะที่จะให้อภัย แต่ให้อภัยกันมันมีประโยชน์ มันทำให้ทุกคนเจริญได้ ถ้ามีวแต่กระทบกระทั่งกันมากเกินไปมันก็ทำให้คลอน คลอนแล้วมันหลุด หลุดแล้วก็พัง เราก็จะพลอยพังไปด้วย ฉะนั้น ก็ขอให้กำลังใจกำลังใจกำลังใจกำลังใจกำลังใจ อันนี้ที่เคยพูดอยู่เสมอ กำลังใจกำลังใจกำลังใจ แต่ว่ายังไม่เคยพูดเรื่องกำลังใจสามัคคี วันนี้ก็เท่ากับอธิบายเรื่องกำลังใจสามัคคีเป็นอย่างไร ก็ขอให้ทุกท่านได้ประสบความสำเร็จความเจริญทั่วทุกคน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่คณะบุคคลต่างๆ เป้าบุคคลของมูลนิธิพระบาท ถวายพระพรชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิตาลัย

วันอาทิตย์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๖

ขอขอบใจที่ท่านทั้งหลายได้มาประชุมกัน ณ ที่นี้ อีกวาระหนึ่ง เพื่อที่จะมาให้พรในวันคล้ายวันเกิด ซึ่งเมื่อปีที่แล้วก็มีการเวียนกระทำกันแบบนี้ คือได้ชุมนุมกันตั้งแต่คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะของสภา และคณะของกลุ่มบุคคลต่างๆ สถาบันต่างๆ สมาคมต่างๆ ได้มาอยู่พร้อมหน้ากัน ซึ่งแต่ก่อนนี้มีการแยกพบกันในที่ต่างๆ ตอนนั้นก็มาพบกันพร้อมเพรียงกันไม่ทีเดียวกัน ทั้งในที่ข้างในนี้ ทั้งข้างนอก ซึ่งข้างนอกเมื่อตะกี้ก็บอกข่าวรอให้อยู่กันๆ ยังไม่เข้าใจว่าให้อยู่ตรงที่ตรงโน้นนานๆ หรือให้นานๆ อยู่ในที่นี้นานๆ แต่ก็ดี ความเขาเองว่าให้นานๆ เพราะว่าถ้ายืนอยู่ข้างนอกนานๆ ก็อาจจะต้องยืนอยู่หลายแห่งนานๆ จนกระทั่งจะไม่มีโอกาสที่จะได้พบปะกัน อย่างมีการสนทนาปราศรัยกัน ฉะนั้นก็เลยดี ความเขาว่ามาอยู่ข้างในที่นี้นานๆ และก็เป็นวิธีเหมือนที่ปีที่แล้วที่ได้เริ่มพูดขณะนั่งลง เพราะว่าแต่ก่อนๆ นี้ก็ยืนพูด ซึ่งปีที่แล้วได้ขออนุญาตนั่ง เพราะว่าถ้ายืนพูดก็อาจจะพูดไม่ได้นาน เพราะว่ามันไม่ค่อยดี

เมื่อปีที่แล้วก็เพิ่งหายจากการป่วย ซึ่งก็ยังไม่หายแท้ มาปีนี้ก็ดูจะดีขึ้นแล้ว ในรอบปีได้สังเกตดู การปฏิบัติก็ค่อยๆ เพิ่มขึ้น เพราะตอนต้นปีก็ไม่ได้ออกปฏิบัติมากนัก มาตอนนี้ก็ได้ออกปฏิบัติมากขึ้น ซึ่งก็เป็นเรื่องของร่างกาย และเมื่อปีที่แล้วก็เล่าให้ฟังว่าในระยะที่ป่วยนั้นมีความรู้สึกอย่างไร ซึ่งก็เป็นการปฏิบัติออกจะแหวกแนว ไม่ได้เป็นการปฏิบัติที่คนเห็นแต่ว่าเป็นความรู้สึกที่อยู่ในใจ จึงได้เล่าให้ฟังว่ามีความรู้สึกอย่างไร ส่วนปีนี้การปฏิบัติงานต่างๆ ก็ได้ปฏิบัติให้เห็นเปิดเผยขึ้นมา จนทำให้นายกรัฐมนตรีได้สามารถที่จะยกการปฏิบัติมาบรรยายได้และปีที่แล้วที่ในที่ประชุมเช่นนี้ก็พูดเรื่องหลายอย่างนอกจากความรู้สึกภายในของตัวเอง แต่ก็ได้พูดถึงว่าเราควรจะปฏิบัติอย่างไรสำหรับที่จะให้ส่วนรวมของเราได้อยู่ดี ได้มีความปลอดภัย แล้วก็มีความยั่งยืน ซึ่งก็เป็นข้อที่นายกก็ได้ยกขึ้นมาเป็นข้อสำคัญก็คือสามัคคีธรรม ทุกครั้งที่พูดและทุกครั้งก็พบปะกับท่านทั้งหลาย ยิ่งในโอกาสเช่นนี้ เพราะว่ามีหลายฝ่าย ทั้งในส่วนกลาง ทั้งในส่วนภูมิภาค ทั้งในด้านอาชีพต่างๆ ทั้งในด้านหน้าที่ต่างๆ บุคคลต่างๆ มาประชุมกัน จึงเป็นข้อที่ควรจะพูด เพราะว่าสามัคคีนี้ถ้าหากว่ามีทุกฝ่ายที่มีหน้าที่แตกต่างกันก็สามารถที่จะหมั่นงานของคนให้เป็นหนึ่ง หมายถึงว่าให้เป็นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งในที่นี้ส่วนรวมก็คือประเทศชาติ ซึ่งเราก็ได้ก่อตั้งมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และกำลังเสริมสร้างไปเรื่อย และจะต้องเสริมสร้างต่อไป ฉะนั้นสามัคคีธรรมก็เป็นสิ่งที่สำคัญ งานต่างๆ ถ้าหากว่าสามัคคีธรรม ทุกคนก็ทราบว่าจะสำเร็จยาก และที่นี้จะกล่าวได้ว่าถ้าสามัคคีธรรมที่แท้จริง งานใดๆ หรืองานทุกงานก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ไม่มีปัญหาใดๆ แม้จะว่ามีปัญหาในด้านวิชาหรือในด้านกำลังในด้านต่างๆ ที่มาเป็นอุปสรรค แต่ถ้าสามัคคีแล้วงานไม่มีที่จะล้มเหลว ฉะนั้น การที่จะพูดถึงธรรมะอย่างหนึ่ง คือ สามัคคีธรรมนี่ก็เป็นสิ่งที่สำคัญ แต่ถ้าจะพูดในเรื่องต่อไปก็เป็นที่น่าเบื่อหน่าย เพราะว่าซ้ำซาก แล้วก็อาจจะเหมือนว่าพูดๆ เฝ้ามันเอง แต่จะทำอย่างไร

การที่มีอุปสรรคต่าง ๆ เกิดขึ้นในรอบปี และที่นายกก็ได้กล่าวถึงว่ามี เช่น ยกตัวอย่างภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นนั้นก็ต้องช่วยกันขจัด แต่ว่าภัยธรรมชาติถ้าพูดกันจริงๆ แล้วได้เห็นว่าแห่งหนึ่งของประเทศก็ประสบภัยอย่างนั้นๆ แต่อีกแห่งก็ประสบภัยอีกอย่าง ถ้าจะยกเพียงว่าในระยะนี้ได้มีภัยของน้ำท่วม ในภูมิภาคที่น้ำท่วมก็จะเหมาะสมที่จะพูดถึง แต่ว่าถ้าไปดูที่อื่นเขาบอกว่าน้ำไม่พอ แล้วก็พูดถึงการหาน้ำฝนน้ำมาให้ ให้น้ำมาหล่อเลี้ยงในที่แห้งแล้ง สำหรับที่ที่แห้งแล้งเขาก็พอใจ แต่สำหรับผู้ที่เขาน้ำมา ๓ เดือน เขาก็คงไม่พอใจ ก็ได้ยินมาเหมือนกันว่าเมื่อพูดถึงหาแหล่งน้ำมาเอื้อให้กับที่ที่เดือดเพราะปลูก ผู้ที่ได้เขาน้ำมา ๓ เดือนก็ตะคอกว่าเอาอีกแล้ว บริจาคน้ำให้เราแล้วเดือดร้อนต่อไป อันนี้ก็แสดงให้เห็นว่าในที่แห่งหนึ่งจะต้องปฏิบัติอย่างหนึ่ง ในที่อีกแห่งหนึ่งก็ต้องปฏิบัติอีกอย่างหนึ่ง แต่ถ้ามาพูดถึงโดยเฉพาะเรื่องของน้ำท่วม เพราะว่าในกรุงเทพฯ นี้และในบริเวณใกล้เคียงก็เดือดร้อนมาก และก็นึกว่าเป็นสิ่งที่สำคัญหรือเป็นสิ่งที่เดือดร้อนที่สุด ก็น่าคิด เพราะทุกคนที่เดือดร้อนก็ยอมมองตัวเอง ฉะนั้น ถ้าอยากจะทำพูด

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากสำนักการเลขาธิการ พระราชดำรัสฯ วันที่ 4 ธันวาคม

ถึงเรื่องน้ำท่วมกันเสียก่อน เป็นเรื่องที่น่ากลัวที่เรียกว่าเป็นอันดับหนึ่ง คนสนใจอันดับหนึ่ง ถ้าดูไปวิธีที่จะจัดน้ำก็มีวิธีหลายวิธี และโดยมากก็ไม่ค่อยคิดกัน วิธีอย่างหนึ่งก็คือสูบน้ำ สูบน้ำอย่างไร ถ้าไม่ระวังก็เป็นการสูบน้ำใส่ให้คนอื่น คนอื่นก็ได้รับน้ำก็ทำให้เดือดร้อนต่อไป คนที่ได้รับน้ำนั้นถ้ามีความสามารถที่จะสูบกู้สูบต่อ หมายความว่าสูบต่อไปวนไปวนมา น้ำนั้นก็กลับไปที่เดิม เป็นอันว่าความเดือดร้อนนั้นได้แจกจ่ายออกไปให้ทั่วถึง แล้วก็ไม่มีระบบไม่มีระเบียบ ทำให้เสียกำลังในทางที่จะต้องใช้สูบน้ำถ้าใช้ไฟฟ้า ก็เสียไฟฟ้า ถ้าใช้เชื้อเพลิงอย่างอื่นก็เสียเชื้อเพลิงก็เป็นสิ่งที่สิ้นเปลือง และทำให้เกิดเสียอีกอย่างก็คือเสียสุขภาพจิต เพราะถ้าหากว่าเราสูบน้ำออกไปทำให้ที่เรานั่ง สุขภาพจิตก็อาจจะดีขึ้น แต่ไม่ทันไรน้ำก็กลับมาอีก ทำให้เสื่อมสุขภาพจิต ฉะนั้น การทำนี้ก็แสดงให้เห็นว่าความจริงที่ขาดสามัคคีธรรมนั่นเอง แต่จะทำไมยังไม่วางแผนให้เกิดสามัคคีธรรม ทำด้วยวิธีที่เหมาะสม ก็ต้องวางแผนให้ดีขึ้น แล้วทุกคนก็ต้องช่วยคิด ให้โครงการเหล่านั้นได้ผล ซึ่งเวลาไปดูตามภูมิประเทศก็ได้เห็นว่าวิธีทำบางประการ จึงแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติ

ความจริงกาที่ได้ไปดูและแนะนำเจ้าหน้าที่ ซึ่งใช้คำว่าคำวิ พระราชดำริ คำวินั้นถ้าแปลเขาก็เป็นความคิดความเห็น เป็นข้อที่พึงคิดว่าน่าจะทำได้ แต่การทำนั้นก็อยู่ที่เจ้าหน้าที่ ถ้าเจ้าหน้าที่เอาความคิดนั้นแล้วไปปฏิบัติได้ก็เกิดผล แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ไปทำแล้วไปทำผิดไปทำในทางที่ไม่ถูกก็ไม่เกิดผล หรือว่าถ้าคำวินั้นพูดไปแล้วแต่ไม่เข้าใจก็ไม่เกิดผล หรือคำวินั้นไม่เหมาะสมกับท้องถิ่นๆ ก็ไม่เกิดผลเหมือนกัน ฉะนั้น งานที่จะสำเร็จโดยดีก็ต้องมีความคิดเกิดขึ้นก่อน เสร็จแล้วต่อไปเมื่อมีความคิดนั้นก็ต้องการหรือเปล่งวาจาออกมาเป็นความคิด เพราะความคิดคนโดยมากนอกจากผู้ที่อ่านใจได้ก็จะไม่ถึงคนอื่น ก็ต้องแจ้งให้ทราบ แจ้งให้ผู้อื่นทราบ และผู้อื่นนั้นก็ต้องฟังหรือต้องรับความคิดไป ถ้ารับไปแล้วสามารถที่จะเข้าใจถูกต้องแล้วก็สามารถที่จะปฏิบัติ อันนี้จึงเห็นได้ว่าความคิดนั้นเป็นความสำคัญ มีความสำคัญ แต่ว่าจะต้องให้คนอื่นได้รับทราบด้วย และเมื่อรับทราบแล้วคนอื่นต้องมีความเข้าใจอีกอย่างหนึ่ง ก็คือคนอื่นที่รับทราบไปก็จะต้องมีความสามารถที่จะคิดต่อว่าควรจะทำอย่างไร และก็มีมีความสามารถในหลักวิชาที่จะปฏิบัติให้ถูกต้อง การปฏิบัติที่แล้วมากำหนดไปด้วยความลำบากยากเย็น อาจจะถูกต้องบ้างไม่ถูกต้องบ้าง จึงทำให้ภาวะที่มีความเดือดร้อนนี้ยืดเยื้อไป จนทุกวันนี้ก็ยังมีความเดือดร้อนค้างอยู่ ฉะนั้น ก็กล่าวได้ว่ากาปฏิบัติก็ยังไม่มีความสำเร็จเรียบร้อยรึเงินดี ฉะนั้นก็ต้องพยายามที่จะทำต่อไป

อันนี้ที่พูดถึงภาวะน้ำท่วมนี้ก็มีความภาวะ ซึ่งถ้าจะมากล่าวให้ดีๆ ก็จะต้องวิเคราะห์ว่าคำว่าภาวะน้ำท่วมนี้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร และก็ควรจะป้องกันได้อย่างไร หรือเมื่อเกิดขึ้นมาแล้วแก้ไขอย่างไร ความจริงมี ๒ คำ มีคำว่าภาวะ และก็มีคำว่าสภาพหรือสภาวะ ถ้าจะอธิบายคำว่าสภาวะ คำว่าสภาวะนั้นก็เข้าใจว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตามธรรมชาติ เช่นถ้ามีความชื้นในอากาศแล้วก็มีความเย็นความร้อนพอดีกัน ก็กลายเป็นฝนลงมาได้ และเมื่อฝนลงมาถึงพื้นถ้าพื้นตรงไหนอยู่สูงน้ำก็จะไหลจากที่สูงลงมาที่ต่ำ ตรงไหนเป็นแอ่งน้ำจะขังไว้ที่นั่น นี่ก็เป็นสภาพตามธรรมชาติ สภาพตามธรรมชาตินี้มีมาตลอดและจะมีตลอดไป หมายความว่าฝนตกมาเรื่อย น้ำก็ลงมาเป็นลำธาร เป็นแม่น้ำ แล้วก็ลงไปถึงทะเล ระหว่างทางก็มีการระเหยขึ้นไปบนฟ้าใหม่ แล้วก็ตกมาเป็นฝนต่อไป หรือตกมาเป็นน้ำค้าง ทำให้เกิดน้ำไหลลงมาอีกอันนี้เป็นสภาพธรรมชาติ สภาพธรรมดานี้เวลาฝนตกมามากๆ ลงมาบนภูเขา ย่อมไหลลงมาและอาจจะทำให้เกิดสภาวะน้ำท่วมก็ได้ เป็นธรรมดา ตรงไหนที่เป็นแอ่งก็จะขังก็เป็นทะเลสาบ เป็นบึง เป็นหนองตามธรรมชาติ ทุกสิ่งทุกอย่างนี้ก็ธรรมชาตินี้ แต่ว่ามีเรื่องว่าคือมีคนมาอยู่ในภูมิประเทศ ในภูมิประเทศทั้งหลายนั้นคนก็ยอมต้องแก้ไขหรือเพิ่มเติมธรรมชาติให้เปลี่ยนแปลงไป โดยมากก็พยายามที่จะให้เปลี่ยนแปลงไปสำหรับให้เป็นประโยชน์แก่ตน เช่น ตรงไหนมีน้ำก็กั้นน้ำเอาไว้สำหรับเก็บไว้ใช้ ทำเป็นอ่างเก็บน้ำบ้าง ทำเป็นคลองส่งน้ำไปในที่ที่ต้องการใช้น้ำบ้าง อันนี้สภาพนั้นก็ได้รับการดัดแปลงจากคนที่คิดที่จะใช้น้ำในทางที่เป็นประโยชน์แก่ตน อันนี้ก็เลยกลายเป็นอีกอย่างหนึ่ง เพราะว่ามีกาแก้ไข มีการดัดแปลง แต่นอกจากที่จะดัดแปลงในเรื่องที่จะใช้น้ำให้เป็นประโยชน์ หรือป้องกันไม่ให้น้ำลงมาในที่ที่จะเดือดร้อน ก็เป็นการแก้ไข

นอกจากนั้น ก็มีการสร้างหรือการทำเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่สำหรับใช้น้ำโดยตรง แต่สำหรับความสะดวกของผู้ที่เปลี่ยนแปลงสภาพนั้น เช่น สร้างถนนหนทาง สร้างบ้านช่อง สร้างสิ่งที่เป็นที่อาศัย เป็นอาคาร ที่จะมาใช้ประโยชน์สำหรับอาชีพของตน หรือเป็นที่อยู่อาศัย อย่างถนนก็สำหรับการคมนาคมให้สะดวก ทั้งหมดนี้ก็เป็นสิ่งที่สร้างขึ้น การสร้างสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องของธรรมชาติแท้ แต่เป็นเรื่องของคนทำ เมื่อคนทำแล้วก็ได้รับประโยชน์ แต่ที่น่าเสียดายก็คือทำแล้วได้ประโยชน์ แต่ก็ต้องยอมเสียประโยชน์บ้างเหมือนกัน เช่นในเรื่องที่พูดอยู่เรื่องน้ำท่วม ก็ทำให้ให้น้ำไหลไม่สะดวก ระบายไม่ออก เมื่อระบายไม่ออกหรือท่วมมาในพื้นที่ที่ไม่ต้องการให้ท่วม ก็ทำให้ให้น้ำไหลไม่สะดวก ระบายไม่ออก เมื่อระบายไม่ออกหรือท่วมมาในพื้นที่ที่ไม่ต้องการให้ท่วม คนเราก็

สร้างทำนบบ้าง เขาสูบไปใส่บ้าง ก็เปลี่ยนสภาพของธรรมชาติ เปลี่ยนมากขึ้นอีก แล้วก็เกิดภาวะน้ำท่วมขึ้นมา บางแห่งก็ท่วมบางแห่งก็แห้ง ที่ไหนที่เคยท่วมก็แห้ง ที่ไหนที่ไม่เคยท่วมก็เปียกท่วม อันนี้เกิดขุ่นแล้ว ขุ่นเพราะว่าไปตัดแปลงธรรมชาติ

อย่างที่กรุงเทพฯ นี้ สร้างเมืองก็ไปสร้างเมืองในบึง ไปสร้างเมืองในที่นาสุ่ม อันนี้ธรรมชาติก็จะเรียกว่าแก่งเขื่อนคน ไปปลูกบ้านในที่สุ่ม ไปปลูกบ้านในบึง เวลาธรรมชาติมีกำลังขึ้นมาแก่งเขื่อนคนก็มาท่วมเลย อันนี้เป็นของธรรมชาติ พูดถึงว่าทำไมมันท่วม ก็เพราะว่ากรุงเทพฯ ทวด กรุงเทพฯ ทวดนี้ไม่แน่ว่าทวดแต่ไหนไม่ทราบ ทวดเพราะเหตุใดก็ไม่ทราบ บางคนก็บอกว่าเพราะทวดน้ำบาดาลมาก แต่บางคนก็บอกว่าเพราะทวดสันดอนทำให้พื้นดินทวด แต่ความจริงต้นเหตุของการท่วมมัน ข้อใหญ่ก็คือไปสร้างบ้านในบึง ไปสร้างบ้านในที่สุ่มนั่นเอง แต่ทั้งหมดนี้ก็จะพูดว่าเพราะว่ามนุษย์เขาได้ไปแก้ไข ได้ไปเปลี่ยนแปลงตัดแปลงธรรมชาติจนทำให้ธรรมชาติมันเปลี่ยนออกมาเป็นคนละอย่าง อาจจะใช้คำว่าธรรมชาติเหมือนกัน เพราะว่าป็นธรรมชาติของคน คนที่จะต้องชวนชวายนาคที่อยู่ ชวนชวายนาคความสบาย ชวนชวายนาคที่จะสร้างอะไรที่เป็นประโยชน์แก่ตน แต่ว่าการสร้างสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ตนนั้น หรือทำอะไรที่ตัดแปลงธรรมชาติก็ย่อมอาจจะทำให้ธรรมชาติมันเปลี่ยนแปลงไป จริง ๆ โดยที่ไม่อยู่ในควบคุมของผู้ที่ตัดแปลงนั่นเอง

ก็คล้ายๆ กับเรื่องของต่างประเทศ เรามีเรื่องลูกศิษย์ของพอมด ที่เวลาพอมดออกจากบ้านไป ลูกศิษย์ก็มาเปิดตำรา ก็มีตำราที่จะทำให้มีความสะดวกต่างๆ เพราะว่าพอมดก่อนที่จะไปต่างจังหวัดก็บอกกับลูกศิษย์ บอกว่าให้กวาดบ้านให้สะอาด แล้วไปตักน้ำมาเตรียมสำหรับให้มีพร้อมทุกอย่างในบ้าน ลูกศิษย์พอมดก็กวาดบ้าน แต่มันเหนื่อยก็หาวิธีที่จะกวาดบ้านให้สะดวก ไปหาตำราของพอมด เปิดดูแล้วก็มีความหนึ่งที่จะทำให้ไม่กวาดมันกวาดเอง ก็ดี เมื่อกวาดไปๆ ก็ไม่เหน็ดเหนื่อย เสร็จแล้วก็ไปตักน้ำจากบ่อมาใส่ในโอ่ง เหนื่อย การทำงานมันเหนื่อย ก็เลยหาภาดา ภาดานั้นให้เอาถังไปตักน้ำขึ้นมาแล้วมาใส่ในโอ่ง สบายดี มันทำเองมันเดินมาเอง ตักน้ำใส่โอ่งเอง มีก็โอ่งๆ ก็เต็มหมดเลย แต่ทำไปทำมามันเต็มหมดแล้วก็ยังตักน้ำมา โอ่งนั้นก็ล้น ทีแรกมันก็ไหลออกไปได้ เสร็จแล้วก็ล้นไปล้นมาจากกระทิงท่วมบ้าน ท่วมบ้านขึ้นสูงป่าก็ก็ล้น คือไม่สามารถที่จะป้องกันให้น้ำไม่ท่วม น้ำก็ท่วมขึ้นมา ภาดาทำให้หยุดมันก็ไม่หยุดสักที ยิ่งตักใหญ่ ก็เหมือน กทม. เขาสูบ ก็สูบน้ำมันแหละ แบบสูบน้ำ เขาเรียกสูบน้ำ สูบจากที่นี่ไปที่โน่นโน้นไปที่นั่น มันก็วนไปวนมาน้ำก็ไม่ลดสักที ก็เสียแรงเสียกำลัง ใครขอใครก็ว่าการสูบน้ำอย่างนี้ไม่เห็นแห้งสักที มันก็ไม่แห้งจึงสูบน้ำจากแห่งนี้ไปแห่งโน้นแล้วก็แห่งโน้นมาแห่งนี้ ก็ต้องหาวิธีที่จะตัด อันนี้ก็ภาดาทำให้หยุดไม่ได้ จนกระทั่งน้ำท่วมบ้าน แล้วไม่กวาดมันก็ไม่หยุดกวาด น้ำท่วมก็ยังคงกวาดอยู่นั้นแหละ จนกระทั่งกวาดลูกศิษย์ออกจากบ้าน ได้ไปใส่น้ำจนเดือดร้อนมากก็ไม่รู้จะทำอย่างไร จนกระทั่งพอมดกลับมาภาดาภาดาบอกภาดาให้หยุดได้ อันนี้เรียกว่าเรื่องของลูกศิษย์พอมด คนเขาก็กลายเป็นลูกศิษย์พอมดไปด้วย แต่ไม่ทราบพอมดอยู่ไหน พอมดก็คือธรรมชาติมันเอง ธรรมชาติก็เทน้ำมา ธรรมชาติก็ทำให้น้ำไหล แต่ว่าลูกศิษย์พอมดไม่พอใจ อยากให้น้ำมากขึ้น อยากกินน้ำไม่ไหวท่วมตรงโน้น มันก็ท่วมตรงนี้ อันนี้ก็เป็นเรื่องของความไม่สมดุลย์ของการกระทำของลูกศิษย์พอมด ที่จริงพวกเขาทั้งหลายนี้ก็เป็นลูกศิษย์พอมดทั้งนั้น ก็เป็นผลของธรรมชาติ แต่ว่าโดยที่เราจะตัดแปลงธรรมชาติก็เลยทำให้เกิดขุ่นขี้ไปบ้าง บางทีก็คิดส่วนไม่สมดุลย์ จึงทำให้เกิดความเดือดร้อนทั้งหลาย

อันนี้มันเรื่องสมมติ ก็มีเรื่องของน้ำแล้วก็เรื่องของไม้กวาดนั่นเอง แต่คงยังมีเรื่องอื่นด้วย เรื่องในนิทานนั้นเขาแสดงให้เห็นอะไรที่เห็นได้ แต่สำหรับชีวิตของคนเราก็ไม่ใช่มีแต่หน้าหรือไม้กวาด ก็มีอย่างอื่นด้วยคือความเป็นอยู่ต่างๆ ในสังคม กฎหมายก็ต้องมีเกี่ยวข้องกับการปกครองทุกด้าน อย่างในด้านการปกครองก็ต้องมีกระทรวง ทบวง กรม ทั้งหลายแบ่งงานกันไป ทีนี้ถ้าแบ่งงานกันไปแล้วทำโดยที่ไม่สอดคล้องกัน มันก็เกิดเรื่องขุ่นเหมือนน้ำท่วม ทำให้เกิดความเดือดร้อน ถ้าแต่ละคนทำให้ถูกต้องตามธรรมชาติ หรือทำตัดแปลงธรรมชาติให้สอดคล้องกัน เขาก็ไม่เดือดร้อน เรื่องนิทานลูกศิษย์พอมดนี้ตัดแปลงไปได้อีกหลายอย่างทีเดียว ก็เคยหากินเรื่องลูกศิษย์พอมดตั้งหลายปีมาแล้ว เคยไปหากินที่ฟิลิปปินส์ ไปที่มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ ก็พูดถึงเรื่องลูกศิษย์พอมดเหมือนกัน แต่ไม่ได้พูดถึงน้ำท่วม แท้จริงที่มันล้นครั้งนั้นน้ำก็ท่วมเหมือนกัน น้ำท่วมเดือดร้อน มีงานเลี้ยงที่ทำเนียบรัฐบาล วันนั้นฝนตกคนมาไม่ได้กันเยอะเพราะว่าตึกน้ำฝนของเทศบาลของมณฑล ก็ทำให้เดือดร้อน แต่ไม่ได้พูดถึงน้ำฝนหรือเรื่องของน้ำท่วมครั้งนั้นได้พูดถึงเรื่องของระเบิด ระเบิดถ้าเราไม่ระวัง เช่นเวลานั้นก็พูดกันมากเรื่องระเบิดปรมาณู ระเบิดปรมาณูนี่จะเป็นหายนะของโลก ก็คงถูกต้อง เพราะว่าคนเราได้ใช้ธรรมชาติ ระเบิดปรมาณูนั้นก็ป็นปฏิกิริยาทางธรรมชาติแท้ๆ แต่ว่าคนไปแตะต้อง ความจริงปฏิกิริยาของระเบิดปรมาณูอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้เกิดมีพลังงานออกมาอย่างมากมาย ทั้งความร้อน ทั้งแสง ทั้งก็มีมันตาฟรังสีที่ออกมาจากดวงอาทิตย์มาตลอดเวลาทุกวันทีนั้นมันเป็นธรรมชาติ แต่เขาก็จะทำ หมายความว่าเขาก็กลัวมนุษย์พยายามที่จะใช้ปฏิกิริยาแบบดวงอาทิตย์ คือมาสร้างจนกระทั่งสร้างเป็นระเบิดปรมาณู แต่เมื่อออกมาเป็นระเบิดปรมาณูแล้ว ถ้าหากว่าควบคุมไม่อยู่ก็เกิดปัญหายุ่งยาก ในสมัยนี้ก็ใช้พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ ก็นับว่าได้ควบคุมธรรมชาติหรือปฏิกิริยาทางปรมาณูไว้ได้พอสมควร

ควร แต่ใช้ในด้านต่างๆ ไปใช้ในการแพทย์ ใช้ปฏิกรณ์ปรมาณูแล้วก็มาทำเป็นแทนธรรมชาติ คืออย่างพวกแร่เรเดียม ซึ่งแต่ก่อนนี้ก็ใช้แร่เรเดียม มาเดี่ยวนี่ก็ใช้กับมันตาพรังสีที่ทำมาจากปฏิกรณ์ปรมาณูสำหรับรักษาพยาบาลโรคมะเร็งในด้านอุตสาหกรรม หรือในด้านพลังงานก็ได้ใช้ปฏิกิริยาทางปรมาณูสำหรับมาทำไฟฟ้า เป็นต้น หรือมาใช้กำลังนั้นมาทำให้เครื่องยนต์เครื่องกลไกต่างๆ เดินได้ แต่ถ้าหากว่าควบคุมไม่ดีก็เกิดอันตรายขึ้นมาได้ ซึ่งบางครั้งบางคราวก็เกิดขึ้นมาได้ มีเหตุที่ทำให้เสียหายได้เป็นบางครั้งบางคราว ฉะนั้น การที่ดัดแปลงธรรมชาติหรือสภาพของธรรมชาติมาใช้เพื่อประโยชน์ของบุคคลนั้นก็ต้องระมัดระวังมากที่จะไม่ให้เกิดความเสียหาย และการที่จะทำให้เกิดประโยชน์ได้ แต่ละคนก็จะต้องช่วยกันควบคุมสิ่งที่จะเสียหาย สิ่งเสียหายก็จะลดลงไป

อันนี้ก็พูดมาตั้งแต่ชักนินายามาจากน้ำท่วมว่า น้ำท่วมเป็นสภาพธรรมชาติตามธรรมชาติมีอยู่ แต่ถ้าหากว่าเราไปแตะต้องธรรมชาติก็ย่อมต้องมีภาวะน้ำท่วมขึ้นมาซึ่งจะต้องแก้ไขเท่ากับสร้างภาวะขึ้นมาก็ต้องแก้ไขภาวะนั้น คำว่าสร้างนั้นบางทีก็ไม่ค่อยรู้ตัวว่าสร้างขึ้นมา เพราะนึกว่าเรามีวิทยาการสมัยใหม่ และก็เป็นที่ธรรมดาแล้วก็เกิดเป็นธรรมชาติ วิทยาการสมัยใหม่เกิดเป็นธรรมชาติไปเลย แต่ว่าเราก็จะต้องรู้และควบคุมธรรมชาติของวิทยาการของวิชาการนี้ให้อยู่ในขอบเขต ไม่ให้เกิดความเดือดร้อน อันนี้เป็นเรื่องของทางเทคนิค แต่ในด้านของจิตใจก็เช่นเดียวกัน ถ้าเราดัดแปลงความคิดซึ่งไม่ใช่เรื่องของเทคนิค แต่เป็นเรื่องของจิตใจแท้ๆ เราก็มีการดัดแปลงเหมือนกัน เช่น วัฒนธรรมหรือจารีตประเพณี ซึ่งมีความคิด ความรู้สึกของมวลมนุษยชาติก็มีความคิดที่ถูกต้องที่ดี แต่ถ้าหากว่ามาดัดแปลงก็กลายเป็นสิ่งที่อาจจะหลุดจากการควบคุมได้ ทั้งในด้านจิตใจที่มีศีลธรรม ทั้งในด้านวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งในด้านศิลปะต่างๆ ถ้าจะยกตัวอย่าง ศิลปะก็เปลี่ยนแปลงมาเรื่อย เช่นศิลปะการดนตรีก็เปลี่ยนแปลงมาจากดนตรีที่เป็นตามประเพณีที่มีอยู่ จนกระทั่งมาเป็นดนตรีที่ใช้เครื่องดนตรีทางวิทยาศาสตร์ออกมาเสียงประหลาดๆ ก็มี ลงท้ายก็เลยเคยชินไปว่า ดนตรีสมัยใหม่เป็นดนตรีที่ไพเราะ เพราะที่เราเคยชิน ฉะนั้นแม้จะในทางศิลปะต่างๆ ก็เป็นสิ่งที่มาจากธรรมชาติ คือดนตรีแต่ก่อนนี่ก็เป็นเสียงลม เสียงนกร้อง แล้วก็มาประกอบขึ้นมาทำให้ไพเราะ ต่อมาก็เลยมาเป็นเสียงของเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เสียงจากเครื่องที่อาจจะคือไม่มีจิตใจด้วยซ้ำ อย่างที่สมัยก่อนนี้ การแต่งเพลงก็มาจากใจของผู้ที่เป็นนักดนตรี แต่ว่ามาเดี่ยวนี่เขาก็เอาเครื่องคอมพิวเตอร์มากดไปกดมาแล้วออกมาเป็นซิมโฟนีของคอมพิวเตอร์ แล้วคอมพิวเตอร์ก็เป็นผู้ใช้ คอมพิวเตอร์เป็นผู้เล่น คือหมายความว่าตัวเองแล้วก็เล่นเอง แล้วคอมพิวเตอร์ก็เป็นผู้ฟังด้วย คอมพิวเตอร์ก็บอกว่าเพราะดีมาก แล้วเขาก็ไปเชื่อ ไปเชื่อว่าเพราะดีมาก แท้จริงแล้วเราฟังไม่รู้เรื่อง แต่ว่าสมัยนี้ใครไม่รู้เรื่องคอมพิวเตอร์ก็หมายความว่าคนนั้นเป็นคนโง่ ก็เลยต้องบอกว่าดี ฉะนั้นเครื่องอะไรต่างๆ ที่มาแต่งเพลงก็เลยบังคับให้เราเชื่อว่าดี แต่แท้จริงสิ่งจริงๆ เครื่องคอมพิวเตอร์นั้นใครเป็นผู้สร้าง ก็มนุษย์เป็นผู้สร้าง หมายความว่าในที่สุดถ้าเขาไปชื่นชมเครื่องคอมพิวเตอร์ ก็เท่ากับเราถูกบังคับ เท่ากับเราถูกล้างสมองไปเลย ไม่ใช่คอมพิวเตอร์เป็นผู้ล้างสมอง แต่ว่าเป็นผู้ที่ตั้งแพ้นที่ล้างสมองเรา ฉะนั้น การที่จะดูว่าทำไมความคิดของคนเปลี่ยนแปลงไป ก็ต้องดูว่าต้องมีผู้ที่มีบทบาทในการล้างสมอง ผู้ที่มีบทบาทนั้นอาจจะทำด้วยความรู้ตัวก็มี แต่บางทีอาจจะไม่รู้ตัว คือตัวเองนึกว่าดีก็เลยพยายามที่จะบังคับให้คนอื่นเห็นดีไปด้วย อันนี้ก็เป็นที่ ฉะนั้น แม้จะในทางสังคมในการปกครอง ก็ต้องดูธรรมชาติ แล้วก็ต้องดูว่าใครมาดัดแปลงธรรมชาตินั้น ใครมาล้างสมองเรา ทั้งหมดนี้ตั้งแต่เรื่องของธรรมชาติเรื่องนี้ มาถึงธรรมชาติเรื่องความรู้สึกของคนหรือการปกครองก็เป็นเรื่องของธรรมชาติที่ถูกดัดแปลง ถ้าดัดแปลงถูกต้องและครบถ้วนแล้วก็ดีไป ก็เป็นธรรมชาติอีกอย่างหนึ่งที่สูงขึ้นไป แต่ถ้าดัดแปลงแล้วไม่ดีอาจจะทำให้เกิดความเดือดร้อนได้ ถ้าจะแก้ไขไม่ให้เกิดความเดือดร้อนทั้งในด้านวัตถุทั้งในด้านจิตใจก็ต้องกลับมามองสิ่งที่สำคัญก็คือลัทธิธรรมอันนั้นเอง หมายถึงว่าต้องร่วมมือกัน ต้องปรึกษาหารือกัน ต้องร่วมกันคิดร่วมกันทำจึงจะมีความสำเร็จที่จะควบคุมการดัดแปลงธรรมชาติให้อยู่ในขอบเขตของประโยชน์ที่ไม่เป็นอันตรายต่อส่วนรวม

ที่พูดทั้งหมดนี้แต่ละคนอาจจะคิดว่าพูดชักไปจากเรื่องนี่ไปเรื่องโน้นตลอด จนกระทั่งรู้สึกว่าจะมาพูดให้คนคิดคล้อยตามไป แต่ว่าการพูดนี้มีไว้ที่จะมาล้างสมองท่านทั้งหลาย แต่ว่ามาพูดเพราะว่าเกิดความคิดในใจอย่างนี้ จึงขอกล่าวออกมาเป็นคำ และแต่ละท่านก็อาจจะคิดก็ได้ว่าถูกต้องตรงไหนก็เขาไปใช้ ตรงไหนไม่ถูกต้องก็อย่าไปใช้ ที่พูดก็เพราะว่ามาพบกับปีละครั้งในลักษณะนี้ ก็ทำให้เกิดความคิดอย่างที่บอกว่ามีท่านทั้งหลายที่มีหน้าที่การงานอะไรต่างๆ กัน ทั้งในด้านที่แตกต่างกันมาก เช่น คณะต่างๆ ที่เป็นคณะอย่างของคณบดี คณะรัฐมนตรี ข้าราชการทหาร พลเรือน ทั้งโรงเรียน ทั้งมหาวิทยาลัย องค์การ สมาคม และกลุ่มบุคคลต่างๆ ส่วนทุกชนิดที่ประกอบขึ้นมาเป็นสังคมของประเทศไทยมาอยู่ ก็ทำให้เกิดความคิดขึ้นมาว่าท่านทั้งหลายก็มีอาชีพแตกต่างกัน มีวัยแตกต่างกันทั้งนั้น บางทีไม่ได้คิดว่ามีสิ่งที่คล้ายคลึงกัน มีสิ่งที่เหมือนกันไม่ใช่คล้ายเท่านั้นเอง ก็เป็นสมาชิกของคนไทยด้วยกัน คือคนไทยนี้เป็นเหมือนเป็นกลุ่มหรือเป็นสมาคมหรือจะเป็นมวลอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าดูไปประเทศไทยนี้อยู่ที่พหุสมคควร ใช้คำว่าพหุสมคควรเพราะจะเรียกว่าอยู่อย่างวิเศษเป็นสวรรค์นั้นก็ไม่ใช่ แต่ว่าเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ หลายประเทศก็เป็นสวรรค์

อยู่ และก็ต้องขอให้แต่ละคนคิดว่าจะทำอย่างไรสำหรับรักษาสังคมของเราอย่างนี้ให้ยั่งยืนให้นานที่สุดที่จะได้ ที่ทราบว่าเป็นเมืองไทยนี้ นับว่าเป็นประเทศที่ดี เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในโลกนี้นับว่าอยู่ในอันดับจะเรียกว่าหนึ่งก็ได้ แม้จะนายกรัฐมนตรี จอห์น เกล็นน์ ที่เพิ่งมาไม่นานมานี้ก็ต้องยอมรับว่าเมืองไทยนับว่าอยู่ดีกินดี คือไม่อยู่ดีกินดีในทางวามรยมาก แต่อยู่ดีกินดีเพราะว่าเป็นคนหรือเป็นประเทศที่มีคุณธรรม ชาวต่างประเทศหลายคนมาจากทั้งทวีปทางอเมริกา หรือทวีปทางยุโรป หรือทางเอเชียนี้เอง มาพบที่โรก็มาบอกว่าประเทศไทยนี้น่าอิจฉาทุกคน เกือบไม่มีผู้ใดคือท่านผู้ใหญ่นัก ก็มิในด้านการค้า ก็มิในด้านวัฒนธรรม ในด้านเป็นบุคคลธรรมดาที่มาพบ เขาก็พูดว่าเมืองไทยนี้น่ามหัศจรรย์ ทำไมไม่น่ามหัศจรรย์ก็เพราะว่าคนไทยเรายังมีความคิดที่ดีพอควร ทะเลาะกันบ้างก็เรียกว่าพอให้ออกปากหอมคอที่จะต้องทะเลาะกันบ้าง ไม่อย่างนั้นก็ไม่ใช้คน ถ้าทะเลาะกันแบบที่ก็มีประโยชน์เหมือนกันเพราะว่าแสดงความคิดเห็นออกมาจนทะเลาะมันโกรธก็อาจจะไม่ฟัง แต่เวลาเสร็จแล้วเวลาใจเย็นแล้วก็อาจจะคิดว่าทะเลาะกันเรื่องอะไร ก็อาจจะเป็นเรื่องที่จะมาเป็นประโยชน์ได้ เมืองไทยนี้เรายังมีความคิดที่ดี แล้วก็มีความเชื่อเพื่อซึ่งกันและกัน อันนี้ก็จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะรักษาไว้

ที่พูดก็เพื่อที่จะให้คิดถึงข้อนี้ว่าเมืองไทยน่าอยู่ มีหลายคนพูดกันว่าเวลาสถานการณ์ไม่ดี ใครๆ ก็บอกว่าโลกนี้จะแย่และเมืองไทยนี้อยู่ในที่อันตราย แต่ส่วนใหญ่คนไทยจะเป็นคนใหญ่โต หรือคนที่เรียกว่าคนธรรมดาที่ไม่มีอำนาจ ไม่มีตำแหน่งสูงอะไร ทุกคนมีความรู้สึกว่าจะไม่ทำอะไร และมีความมั่นใจว่าประเทศไทยต้องรอดพ้นภาวะอันตรายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น แล้วก็ไม่ค่อยมีใครที่อยากจะออกไปต่างประเทศเท่าไร คือว่าแม้แต่ก่อนเก็บภาษีก็ยังไม่ค่อยอยากไปต่างประเทศนัก เคียวนี่ก็ยังไม่เก็บภาษีก็ยังไม่ค่อยอยากไป มันแพงแต่ก็มีคนเขาบินเหมือนกันกับภาษีนี้แน่ แต่เขาเข้าใจว่าเก็บภาษีออกหนึ่งไม่ได้ก็ส่งตังค์ เพราะส่วนมากก็ไม่ได้ไปมากนัก ดูๆ ว่าจะไปมากเพราะว่าบินกัน แต่ว่าคงไม่ได้ไปมาก เพราะคนไทยก็คิดถึงเมืองไทย แม้แต่คนที่ไปต่างประเทศก็ยังไม่ค่อยอยากอยู่ต่างประเทศ มีส่วนน้อยที่สุดที่ไปอยู่แต่สมัยนี้อาจจะมีมากขึ้นไม่ทราบ เพราะว่ามีโอกาสไปทำมาหากินได้มากขึ้น ถ้าว่าไปทั่วๆ ไปทั้งความคิดเห็นของคนไทยด้วยกัน และความคิดเห็นของชาวต่างประเทศจะเป็นจากทวีปไหนก็ตาม ก็เห็นว่าเมืองไทยนี้ยังดี พวกเราทั้งหลายจึงควรจะต้องคิดว่าเมื่อเป็นเช่นนั้น เมื่อเขามีความคิดเห็นอย่างนั้น เราควรจะมีความเห็นว่าการที่รักษาไว้แล้วก็ช่วยกันทำ เพราะว่าเขาก็มีความสามารถที่จะรักษาได้แล้ว ก็ควรจะรักษาต่อไปได้ วันนั้นก็ได้มาถึงเรื่องเดิมนี่ก็ควรจะพูด คือพูดชักชวนให้คิดรอบไปแล้ว เรื่องอื่นที่จะพูดก็คงไม่ต้องพูดเพราะว่าถ้าพูดเรื่องอื่นไปก็ไม่ทราบจะพูดเรื่องอื่นเรื่องใด เมื่อคืนนี้เห็นในทีวีว่ามีรายการเกี่ยวกับโครงการพระราชดำริต่างๆ และนายกก็ได้กล่าวถึงโครงการพระราชดำริ ตอนแรกก็นึกว่าจะมาอธิบายโครงการพระราชดำริต่างๆ ก็คงไม่จำเป็นเพราะว่าคงได้ทราบจากวิทยุและโทรทัศน์แล้วหรือจากข้อความในหนังสือพิมพ์ในนิตยสารก็พูดกันมากแล้ว ก็เลยขอจบการพูดในเชิงปฏิบัติและที่พูดให้แต่ละคนได้คิดให้ดีๆ ก็คงสมควรที่จะจบ

ก็ขอขอบใจอีกครึ่งหนึ่ง ที่ท่านทั้งหลายจุดส่าห์มาพบกันในวันนี้ มาให้คิดให้พรซึ่งกันเป็นกำลังใจ ก็เป็นกำลังใจได้ก็ คงสำเร็จ เพราะว่าเมื่อปีที่แล้วก็ร่อแร่เต็มที่และก็มีพวกท่านทั้งหลายที่มาให้กำลังใจ วันนี้ก็รู้สึกว่ามีกำลังแข็งแรงขึ้น ไม่ร่อแร่เหมือนปีที่แล้ว แต่ถ้าหากว่าไม่มีกำลังใจก็อาจจะไม่ค่อยดีก็ได้เหมือนกัน มันเป็นเรื่องของกำลังใจ แล้วก็เรื่องทุกคนตั้งใจดี จึงต้องขอบใจท่านทั้งหลายที่มาให้กำลังใจเช่นนี้ และกำลังใจที่สำคัญที่สุดก็คือที่ทราบหรือจะว่ารู้สึก ว่า ทุกๆ ท่านก็มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน แต่ละคนอย่างเต็มที่ และคำว่าหน้าที่นี้ก็อาจจะหมายถึงหน้าที่ราชการก็ได้ หน้าที่การงานส่วนตัวก็ได้ แต่ว่าหมายความว่าหน้าที่ในฐานะเป็นคนไทย ช่วยกันคิดช่วยกันทำแล้วก็ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน อันนี้เรียกว่าช่วยกันทำ ฉะนั้น อันนี้ที่เป็นกำลังใจ ถ้าเห็นทุกคนช่วยกันทำโดยไม่เบียดเบียนกันก็เป็นกำลังใจ แต่ถ้าวันไหนเห็นว่าการของแต่ละคนไม่สอดคล้องกันเลย งานการของแต่ละคนมันขัดเบียดเบียนกัน วันนั้นก็คงหมดกำลังใจ เพราะว่ากำลังใจนี้จะไปทำให้ไปเปลี่ยนแปลงคนอื่นมากก็คงไม่ได้ แต่เคียวนี้ก็คงยืนยันได้ว่าคนไทยและที่ท่านทั้งหลายที่เป็นตัวอย่างของคนไทย ใช้คำว่าตัวอย่างก็หมายความว่ามาจากทั่วเกือบทุกจังหวัดในประเทศมีอาชีพต่างๆ เกือบทุกอาชีพ มาอยู่ในบริเวณนี้ ก็ยังคงทำงาน ยังคงบำเพ็ญตนในทางที่ดีที่สร้างสรรค์ ฉะนั้น อันนี้ที่เป็นกำลังใจ และขอบใจท่านทั้งหลายที่มาแสดงตัว และมาแสดงความปรารถนาที่จะทำงานทำตัวให้ดีต่อไป เพื่อที่จะให้อยู่ได้ในภูมิประเทศคือในประเทศไทยที่มีความสุทธบาย และเป็นที่อยู่อาศัยของทุกคน

ก็ขอให้ท่านทั้งหลายประสบในความเจริญและความสำเร็จในกิจการงานใดๆ ที่ถูกต้อง ที่ชอบธรรม ขอให้มีความสุทธบายใจ มีกำลังใจกายกำลังใจที่เข้มแข็งให้ทั่วกัน

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล

ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันอังคาร ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๗

ในวาระนี้ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาชุมนุมกัน ณ ที่นี้ เพื่อที่จะมาอำนวยพรในโอกาสใกล้วันเกิด และท่านทั้งหลายก็ประกอบด้วยบุคคลที่เป็นผู้แทนของกลุ่มต่างๆ ตั้งแต่ชั้นถึงคณะรัฐมนตรี แล้วก็ไปถึงด้านสมาคม มูลนิธิและกลุ่มต่างๆ ที่เป็นกลุ่มประชาชนทั่วไป ซึ่งนับว่ากว้างขวางมาก และก็เป็นคนไทยทั้งนั้น อยู่ในประเทศไทยร่วมกัน ต้องช่วยกันสร้างประเทศให้เจริญรุ่งเรือง

วันนี้ก็ต้องขออวยพรว่าก่อนลงมามีจะต้องคิดข้อที่จะกล่าวแก่ท่านทั้งหลาย เป็นการตอบแทนไมตรีจิตที่ท่านได้แสดงโดยมอบให้นายกรัฐมนตรี^(๒) เป็นผู้กล่าว แต่ก็มีความบังเอิญที่ทำให้มีความขัดข้อง ข้อขัดข้องอันแรกก็คือรู้สึกว่าการนี้ขอจะหัวไม่ค่อยดี หัวไม่ค่อยเด่น อาจจะเป็น มันเหนียวๆ หนักๆ น้อยๆ ก็คือเป็นหวัด เป็นหวัดอันนี้ก็เป็นอย่างๆ ระยะเวลานี้เป็นระยะเวลาเป็นๆ คือว่าหวัดอันนี้ได้ทราบข่าวว่าชาวกรุงเทพฯ ได้ประสบภัยของโรคนี้กันมาก แล้วเขาก็กล่าวขวัญกันว่าความเป็นหวัดครั้งนั้นมันไม่ค่อยหาย แต่ว่าไปอยู่กลนครเป็นเวลาประมาณ ๔ สัปดาห์ ที่ไหนก็มีความอยู่เย็นเป็นสุขดีพอสมควร แม้อากาศก็ไม่ค่อยเย็นนัก แต่อยู่เย็นเป็นสุขพอสมควร มีคนที่มาจากกรุงเทพฯ ก็มาใช้หวัดมาให้ ก็เป็นการผันสุนทรียภาพที่นี้เลยเป็นตั้งแต่ถูกก็เป็น หลานก็เป็น หลานเป็นก็ให้ลูกต่อไป คือหมายความว่าไม่ใช่ลูกของหลาน คือแม่ของหลานเป็นลูกของข้าพเจ้า ก็กลับคืนไป กลับไปกลับมา มันก็เป็นวัฏฏะวนเวียนไปจนกระทั่งเวลานี้ ก็อย่างที่กล่าวเป็นระยะที่เป็นก็เลยทำให้หัวคือ หัวไม่เด่น เลยพูดอะไรไม่ค่อยรู้เรื่อง จึงขออวยพรว่าถ้าหากว่าพูดอะไรวนไปวนมา มันก็เพราะว่าใช้หวัด ที่วนไปวนมาแล้วก็ทำให้ไม่ค่อยรู้เรื่อง

ข้อขัดข้องข้อที่ ๒ ก็มีอยู่ว่า ท่านทั้งหลายมาเป็นจำนวนมาก มาเตือนว่าอายุมากขึ้นไปอีกปีหนึ่ง คือว่าโดยมากคนเราอายุมากก็รู้สึกว่าจะช้าลง ร่างกายก็ทรุดโทรมเมื่ออายุถึงทั้งหมดก็ไม่ค่อยเด่นเหมือนกัน นี่อีกข้อหนึ่ง ทำให้เตือนว่าอายุเข้าไประยะแล้ว อันนี้ความจริงก็พูดกันอยู่เสมอว่า อายุคนนี่หรืออายุตัวนี่ไม่สำคัญ คนเราอายุตัวหรืออายุตามที่นับปีมันก็เท่านั้นๆ แต่อายุจิตใจก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง อย่างที่มีเรื่องเล่า อันนี้ก็ขออนุญาตพูดเรื่องของต่างประเทศไม่ใช่เรื่องคนไทย ก็อาจจะเห็นว่าเดี๋ยวนี้ควรจะใช้นิตินค้าไทย แต่ว่าขอยกเรื่องมาจากต่างประเทศ เรามีในหนังสือบอกว่า มีคนถามเด็กคนหนึ่งว่าอายุหนูเท่าไร เขาบอกว่าถ้าอายุตามจิตวิทยาที่อายุ ๑๐ ขวบ ถ้าอายุตามมาตรฐานทางความคิดศีลธรรมจรรยาเขาบอกว่า ๔ ขวบ ถ้าอายุทางความก้าวหน้าพัฒนาที่อายุ ๑๑ ขวบ คือพัฒนาทางร่างกายเป็นอย่างไร แต่ถ้าตามอายุทางนับเวลาก็อายุ ๘ ขวบ คือแล้วแต่นับอายุอย่างไร คนเราจะมีอายุเท่าใดก็ตาม ถ้ามีความตั้งใจในจิตใจอายุได้เท่าไรก็ได้ โดยมากเวลาเป็นเด็กๆ ก็ไม่อยากเป็นเด็กๆ เพราะรู้สึกว่าเมื่อเด็กๆ ก็มีคนปวดหัวมาก ก็อยากเป็นผู้ใหญ่เสียที อยากรู้ว่า เสียที เวลาเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาก็อยากจะเป็นผู้ใหญ่ยิ่งขึ้นก็เห็นว่าดีน่าจะโกงอายุเพื่อที่จะให้สามารถที่จะทำงานทำการเป็นที่น่านับถือ แต่มาถึงเวลาอายุประมาณกลางคน เขาบอกว่าอายุมากก็รักจะโกรธ เพราะหาว่าดูหมิ่นว่าผู้เฒ่า เมื่อดูหมิ่นว่าผู้เฒ่ามันก็ไม่สบายใจ ไม่สบายใจก็ไม่มีดี มันทำให้ท้อใจ ทำให้หนักว่าตัวเรามันแก่แล้ว เรามันหง่าแล้ว ก็ทำอะไรไม่ได้ ใครมาตำหนิตติเตียนก็คงเป็นเพราะว่าเราแก่แล้ว จิตใจเราไม่แข็งแรงไม่เข้มแข็ง แต่ถ้าหากว่าถืออายุ จะเรียกว่าอายุตัวความนับอายุเป็นปีเท่านั้นๆ ก็เท่าไรก็ได้ ดูที่ร่างกายของตัวว่าแข็งแรง ปัญหาของตัวเจ็บแสบหรือไม่ บางคนอายุตั้ง ๘๐ ก็ยังกระฉับกระเฉง ซึ่งถ้าใครบอกว่าท่านผู้นี้อายุ ๘๐ รู้สึกว่าท่านเป็นผู้เฒ่าแท้ ไปบอกว่าคนอายุ ๖๐ เป็นผู้เฒ่า ก็ชักจะโกรธแล้วเดี๋ยวนี้ แต่ว่าคนอายุ ๘๐ ก็เป็นผู้เฒ่าแล้วไม่มีใครที่จะว่า ก็เคยไปพบคนอายุ ๘๐ กว่าแล้ว ท่านผู้นั้นก็บอกว่าแล้วแต่ใจ ถ้ามีจิตใจเข้มแข็งก็สามารถที่จะทำงานทำการได้ดี ไม่เลอะ ไม่เดือน ไม่มืดไม่พลัด แล้วก็ทำประโยชน์ได้อีกมาก

^(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากสำนักพระราชพิธีการ พระราชดำรัสฯ วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๕๓๔ ฉบับสำเนา)

^(๒) ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี

ฉันนี่พูดถึงอายุก็เพราะว่าท่านทั้งหลายไม่ยอมปล่อยให้ล้มตาย ทุกครั้งที่มีการเกิดก็ต้องแก่เฒ่า มาเดือนว่าอายุมากไป อีกปีหนึ่งแล้วนะ ฉันนี่ก็ต้องโทษท่านว่าทำให้รู้สึกว่ามันน่า รุ้สึกว่ารักจะไม่ค่อยดี ชักจะเลือน ก็เลยเป็นเหตุผลอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ไม่ดี ดี ไม่มีกำลังใจที่จะเตรียม แต่ว่าอีกอย่างหนึ่งมานึกดู ที่ท่านทั้งหลายผู้ที่มีนับว่าเป็นผู้แทนของประชาชนทุกคนทุกแห่งที่มีอยู่ใน ประเทศ ทุกพวกทุกเหล่าจริงๆ เรียกว่าทุกเพศทุกวัย ผู้ที่ถือศาสนาที่ศาสนาต่างๆ กัน ผู้ที่มีอาชีพที่มีอาชีพต่างๆ กัน มีหน้าที่ต่างๆ กัน อาชีพที่สำคัญๆ ทั้งนั้น ประกอบขึ้นมาเป็นประเทศไทย ท่านทั้งหลายมาจุดสหามาและมานั่งในที่นี้ซึ่งเป็นที่คับแคบ แล้วก็ทั้งรู้อัน จะบุกเข้ามาในที่นี้เพราะว่าไม่อยากอยู่ข้างนอก แต่ว่าผู้ที่อยู่ข้างนอกเขาก็ได้เห็นเหมือนกัน เขาก็มาพบกัน ตะกี้ก็ได้พบ เดินรอบไป ก็รู้สึกว่าเขาได้นำความปรารถนาดีมาให้ทุกคนอันนี้ที่ทุกคนมาเป็นจำนวนมากเป็นกำลังใจอีกอย่างหนึ่ง คือว่าเป็นเรื่องของความคิด ที่ท่านทั้งหลายจะได้มาให้พร คือไม่ใช่ให้พรให้แก่ มาให้พรให้มีกำลังใจที่จะสู้ความแก่ มีกำลังใจที่จะสู้ความไม่สบาย มีกำลังใจที่จะสู้ความ เดือดร้อนต่างๆ อุปสรรคต่างๆ เพื่อที่จะร่วมกันช่วยกันปฏิบัติงานด้วยความสามารถและด้วยประสิทธิภาพ เพื่อให้ภารกิจต่างๆ ลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งในเมืองไทยนี้เราก็ถือว่าแต่ละคนมีภาระของตน แม้จะมีการเหมื่อนว่าช้อนหรือล้างสมองว่าจะต้องทำอย่างไรนั อย่างนี้ เพื่อที่จะให้สมัยใหม่ทัดเทียมอารยประเทศ แต่เมืองไทยก็ได้กำลังยุค ถ้าอารยประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว คืออยู่ด้วยกัน แต่ละคนทำหน้าที่ของตน แม้ผู้ที่มาในที่นี้ก็อาจจะดูว่าเป็นผู้ที่เรียกว่าเป็นคนละฝ่ายกัน เป็นอริกันก็เป็นผู้ที่ไม่ปรองดองกันก็มี หรือมีผู้ที่มีแต่ในหน้าที่ที่จะต้องต่อรองกัน เกียงกัน แต่ก็มาด้วยความพร้อมเพรียง เพราะถือว่าคนไทยก็ต้องทำหน้าที่ของตน เพื่อที่จะให้สังคมไทยได้อยู่ดีกินดี ให้ยั่งยืน คือไม่ใช่ตามตำราที่ว่าจะต้องดีกัน จะต้องตามตำราที่จะต้องเกียงกันตามตำราที่จะต้องสู้กัน เมื่อไทยก็อาจจะมีการทุ่มเถียงกันบ้าง แต่เพื่อก่อ ในตำราการปกครองหรือในตำราที่เขามักเกี่ยวข้องกับกรการสร้างประเทศ ส่วนมากมีว่าต้องมีกลุ่มที่จะต้องสู้กัน ในเมืองไทยน่าจะจะเป็นว่ามีกลุ่มที่จะต้องปรึกษากัน เพื่อให้กิจการต่างๆ ดำเนินไปโดยดีไม่เสียหาย บางทีก็พูดแรงๆ บางทีก็พูดดั่งๆ บางทีก็พูดอาจจะขึ้นหน้ากันไปบ้าง หรือผู้ที่ไม่พอใจ นี่ก็เป็นของธรรมดา แต่ว่าจิตใจก็ควรจะ เป็นว่าเมื่องานดำเนินไปโดยดีแล้วก็ยกโทษให้อ้อโหลกัน อันนี้ก็เป็นลักษณะของประเทศไทย อันนี้เป็นสิ่งที่ให้กำลังใจ

ตะกี้พูดถึงสิ่งที่ทำให้หือตกใจ หรือทำให้ไม่อยากจะเตรียมการพูดในเรื่องราวอะไรก็ตามสองพรท่าน สิ่งที่ยึดข้องนั้นก็มี ๒-๓ ข้อนี้แล้ว แต่ว่าสิ่งที่ยึดข้อง ก็ขอกลับไปพูดถึงสิ่งยึดข้อง สิ่งยึดข้องที่มีอยู่ก็คือ อย่างที่เมื่อตะกี้เจ้าหน้าที่ได้แจ้งว่ามีจำนวนผู้ที่ เข้ามา ๒๐๐ เกือบ ๓๐๐ คนนะ แล้วก็จำนวน ๘,๐๐๐ กว่าคน อันนี้ก็รับรองว่าถูกต้อง เพราะวันนี้ก็พบบัญชีมาด้วย ที่พบบัญชีมานี้ ก็เพราะว่าสงสัย สงสัยเขาเขียนไว้ว่า เท่าไรอ่านไม่ค่อยออก ๒๙๒ คนนะ รวมเป็น ๘,๐๕๖ คน แต่ดูตามบัญชีนี้แล้วก็รู้สึกว่ามีคนมา มาก มีอาชีพต่างๆ มีความคิดเห็นต่างๆ มาพบกัน ก็ดีเหมือนกัน เพราะว่าผู้ที่มาอยู่ในที่แห่งหนึ่ง มาอยู่ในที่ที่ใกล้ๆ กัน ก็ย่อมมี โอกาสที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจกันได้ แม้จะไม่ได้พูดกันแต่มาอยู่ในที่เดียวกัน มันก็เป็นปัจจัย สำคัญสำหรับให้รู้สึกว่าการมันก็เป็นคนที่อยู่ในที่เดียวกันนั่นเอง ให้เห็นได้ประจักษ์ เห็นได้ชัดๆ ว่าอยู่ในที่เดียว เพราะว่าถ้าถามองกัน ตีๆ ก็เห็นหน้ากัน คนโน้นคนนี้ ชื่อคนนี่รู้จัก คนนี้ไม่รู้จัก คนโน้นทำอะไรทำหน้าที่อะไร ถ้าหากว่าเขาจริงๆ เราเข้าไปหาเขาได้ เข้าไป หาดูว่า ว่าไม่.....ที่พูดวันนั้นพูดว่าเพราะอะไร ก็หมายความว่าก็จะคุยกันได้ ไม่ใช่มาทุ่มมาเถียงกัน แต่ว่าถามเพราะว่าอยากทราบจริงๆ คือว่าสงสัยจริงๆ ว่าทำไมเป็นอย่างนั้น ทำไมไม่มีเหตุการณ์อย่างนั้น ก็คุยกันได้ เพราะว่าที่นี่มีเสรีพูดได้ อันนี้เป็นทางดีอย่าง หนึ่งที่ได้อยู่ได้ฮ่าน

คณะมีหลายชนิด ก็นึกถึงว่าคณะเราก็มีหลายวัย ที่ว่าชนิดก็หลายวัย แล้วก็หลายอาชีพ หลายหน้าที่ ก็เป็นของดีที่มามีอยู่ ด้วยกัน ดูๆ ตามบัญชีต่อไปก็เกิดความกลุ่มใจ กลุ่มใจเหมือนกัน เพราะว่ารู้สึกว่าเขาพยายามทำให้มีระเบียบที่ดี มีบัญชี ว่าคณะเหล่านี้ๆ แต่ก่อนนี้เจ้าหน้าที่เคยอ่านรายชื่อหรือชื่อนามของคณะที่มา แต่ละคนก็ได้เห็นหน้าว่าเป็นใคร คราวนี้ก็ไม่ฮ่าน ก็ คงรู้สึกว่ามันน้อยมาก นายกรัฐมนตรีก็กลัวเพียงเป็นหัวข้อตามหัวข้อที่มีอยู่ในบัญชีนี้ ตรงนี้ก็ไม่เสียด้วย ตามหัวข้อว่าเป็นข้าราชการ เป็นทหาร พลเรือน ตำรวจ แล้วก็ประชาชนพร้อมทั้งภรรยา แต่ถ้าคนไหนเป็นผู้หญิงก็ต้องพร้อมทั้งสามี อันนี้ก็เป็นเรื่องที่ไม่ เป็นที่กลุ่มใจ แต่กลุ่มใจอยู่ ฮ่านไปฮ่านมา เอ๊ะ.....คณะนี้มี ๘ คน เข้ามา ฮ่านไปฮ่านมาอีกคณะมี ๑๐ คน ก็คณะเดียวกัน คณะ ชื่อเดียวกันแล้วก็ตามมี ๑๐ คน ก็เลยเกิดสงสัย เกิดสงสัยว่าชื่อได้ไหมตัวเลขนี้ เท่าไหร่ ๘,๐๕๖ คนใช่ไหม ได้นับหรือเปล่าก็ไม่ทราบ ทำไมแห่งหนึ่งเขาบอกว่า คณะคณะนี้เข้ามา ๘ คน แล้วก็อีกแห่งหนึ่งในบัญชีนี้ เดียวเขาก็ต้องหาจุดสุดท้าย แล้วก็จะต้องโทษกัน เดียวกันจะต้องคิดเงินเดือนกัน เดียวกันจะต้องอะไรละ ก็ช่างเถอะให้ภัยหมดแล้ว ไม่ทราบว่าเป็นความผิดของใคร หน่วยไหน อย่างไร แต่ว่าคณะที่มีชื่อฮ่านเดียวกัน แห่งหนึ่งบอก ๘ คน แห่งหนึ่งบอก ๑๐ คน ก็หมายความว่าในบัญชีนี้ที่ว่า ๘,๐๕๖ ท่าน อย่างน้อยที่สุดเราต้องตัดออกไป ๘ ท่าน หรือ ๑๐ ท่าน เพราะซ้ำ ก็เป็นฮ่านว่าพูดกับท่านทั้งหลายทั้งข้างในทั้งข้างนอก พูดกับท่าน ๘,๐๕๖ ท่าน หรือ ๘,๐๕๘ ท่าน อันนี้ไม่นับเจ้าหน้าที่ที่มานำทางหรือเจ้าหน้าที่ที่เขาคงต้องทำงานในนี้ บ้างคนเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในนี้ก็อยู่ใน

จำนวนของคณะนี้ด้วยเหมือนกัน มันก็เลยยุ่ง เลยไม่ทราบว่าจะพูดกับ ๗,๐๔๖ คน หรือจะพูดกับคนเท่าไร? อันนี้ลำบาก การพูดกับคนเรารู้ว่าพูดกับใคร เคียวมาพูดกับคนที่ออกมาเป็นแผ่นมันก็ลำบากเหมือนกัน คือว่าในนี้ก็มีแผ่นเหมือนกัน มีคนที่แผ่นเราว่าเป็นแผ่น ก็เป็น ๒ รายการ แต่ว่าเป็นแผ่นชื่อเดียวกันด้วย แล้วก็คณะเดียวกันก็จะแผ่นไม่ครบด้วย คือคนหนึ่งเป็นแผ่นอาจจะแผ่น ๓ บ้างสักชุดหนึ่งก็ไม่ทราบ เลยมาเป็น ๑๐ คน อันนี้ก็คุ้มใจ

แท้จริงก็ไม่ใช่ว่ากลุ่มว่าจะพูดกับ ๗,๐๔๖ คน หรือ ๗,๐๔๖ คน แต่ว่ากลุ่มว่าในงานทุกงานมันมีผิดพลาด ต้องผิดพลาด ไม่ใช่เป็นกฎเกณฑ์นะ กฎเกณฑ์นั้นต้องไม่ผิดพลาด แต่ว่าธรรมเนียมมันผิดพลาด มันผิดพลาดได้ แต่ว่าถ้าปรากฏว่าผิดพลาดแล้ว จะทำอย่างไรสมมติว่าถือเอาจริงๆ ถ้าจะบอกว่าเป็นคณะหมายเลขไหนกับที่มีตามรายการ ในบัญชีนี้เขามีหนึ่งคณะของคณบดีและภรรยา สองคณะรัฐมนตรีและภรรยา หลายคณะมีจำนวนคนเท่าไร ถ้าไม่บอกว่าเป็นคณะหมายเลขที่เท่าไร ให้เขาหาเอาเอง ตอนนี้มีมันไม่เรียบร้อย เราจะเออะอะตึงตึงหรือไม่ ต้องดูว่าเป็นเรื่องใหญ่หรือเล็ก เรื่องที่แก้ไขได้หรือแก้ไขไม่ได้ ความจริงที่มีอย่างนี้แล้วแก้ไขก็ไม่ได้ ก็ขัดข้อง ซัดออก แต่ไม่ทราบจะซัดออก ๔ คน หรือ ๑๐ คน อันนี้ก็เป็นปัญหาอีก ซัดออกแล้วก็จะต้องเลื่อนหมายเลขของคณะต่างๆ ที่เข้ามา เลื่อนหมด เลื่อน ๑ แกกทุกอันหลังจากที่เราซัดออก มันคุ้มหรือเปล่า การที่จะหาเรื่องที่จะแก้ไขให้มันถูกทุกอย่างในเพลงเขาก็บอกว่าจะแก้ไขในสิ่งผิด แต่ว่าอันนี้ก็มีสิ่งผิดเหมือนกัน แต่ว่ามันคุ้มหรือไม่ที่จะเออะอะที่จะแก้ไข ข้อสำคัญต้องรู้ไม่ใช่ว่าจะแก้ไขอย่างไร แต่ต้องรู้มีความบกพร่อง ถ้าความบกพร่องนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ก็ต้องช่วยกันคิด ไม่ใช่ช่วยกันตีหัว ต้องช่วยกันคิดทำแล้วก็พูดก็พูดให้ได้ในประเด็น คือโดยมากเวลาพูดไปพูดมามีความบกพร่องตรงนี้ก็เลยพูดเลยเกิดไปคนละเรื่อง แล้วก็ไปคนละเรื่อง แล้วก็ทะเลาะกันในเรื่อง ลงท้ายไม่รู้เรื่องว่าเราเริ่มทะเลาะเรื่องอะไร ในที่นี้พูดเดียวกันก็เป็นข้อพิถานอยู่แล้วว่าพูดเรื่องหนึ่งแล้วก็เสร็จแล้วก็เลยเกิดไปเรื่องอื่น อย่างเช่นที่พูดบอกว่าดูบัญชี แล้วก็ผิดพลาดอย่างนี้ก็เลยเกิดไปพูดว่าในเรื่องอะไรต่างๆ จนทะเลาะกันตีหัวกันอะไรกัน ที่จริงเรื่องในที่นี้มันเป็นตัวหนังสือ เป็นเพียงหมึกที่เขาพิมพ์แล้วก็ไปกระดาษที่ใช้เป็นเครื่องรองรับตัวหนังสือ แต่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างเวลาพูดเรื่องอะไรสักนิดเดียว มันก็เริ่มบานปลายไปเรื่อย บานปลายไปเรื่อยไป แต่วิธีที่จะแก้ไข ไม่ใช่เราจะหยุดเรื่อง เพราะเรื่องต่างๆ นั้นมันหยุดไม่ได้ เป็นชีวิต ชีวิตคนเราเหมือนเวลา เวลามันหยุดไม่ได้ หนุมานไปร้องรำภรรษาพระอาทิตย์ก็รั้งไม่ได้ รั้งไม่ได้เลยอดไปเลย แต่เคราะห์ดีหนุมานมีขนเพชร ก็เลยยังเหลือขนเพชร พระอาทิตย์เห็นมาดูเห็นขนเพชรก็ว่า เอ๊ะ...อะไร ก็ชุบให้หนุมานมีตัวมีตนขึ้นมาใหม่ หนุมานก็กราบพระอาทิตย์ว่าถ้าพระอาทิตย์เล่นเว้าเกินไป พระรามจะเสียชีวิต พระอาทิตย์ก็เล่นรถไปทางเมืองบ้างอะไรบ้างก็เลยทำให้ช้าลง เลยทำให้พระรามรอดได้ อันนี้คือการที่จะรั้งเวลาหรือรั้งเรื่อง มันรั้งไม่ได้แล้ว เรื่องมันไปแล้ว แต่ว่าข้อสำคัญจะต้องรู้ทัน คือหมายความว่ารั้งว่าจะรั้งมันเป็นอย่างไร เราก็แก้ไข เรื่องบอกว่าแก้ไขนี้หมายความว่า ทำอะไรต่อไปอย่างไร ต่อไปอย่างไรเสียหาย สิ่งที่ผ่านมาแล้วมันผ่าน ก็เคยไปพบหลวงปู่แหวน ท่านบอกว่าอดีตที่ท่านบอกว่าทำมา คือทำให้มา แล้วก็ถ้าคิดอะไรมากเกินไป คิดติดนรกมันใช้ ท่านก็บอกว่าอนาคตทำมา แต่ว่าปัจจุบันที่เราจะต้องทำอะไร ก็ปัจจุบันมันมี หมายความว่ามันถูกต้อง หมายความว่าไม่ใช้ทำมา อันนี้ก็เป็นวิธีพูดของท่าน อะไรที่ผ่านมาไปแล้วมันทำมา ไม่ได้หมายความว่าเราไม่ต้องไปคิดถึงสิ่งที่ผ่านมาแล้ว ต้องคิด แต่คิดในปัจจุบันนี้ว่าจะแก้ไขได้อย่างไร ถ้าแก้ไขไม่ได้ก็ทำมา คือก็วางเสีย แต่ถ้าแก้ไขได้ก็แก้ ซึ่งต้องทำ แม้จะมันเจ็บมันไม่สบายก็ต้องทำ ถ้าหากว่าคิดถึงว่ามีวิธีอย่างไรอย่างนี้ มันก็ใช้ไม่ได้ ก็จะต้องแก้ไข อันนี้เห็นใหม่เวลาพูดมันพูดเลยเกิดไปเรื่อยๆ เราพูดถึงตัวเลข เลข ๔ เลข ๕ เลข ๑๐ นี้ มันเลยพูดไปเลยเกิดไปเออะเอะ อันนี้เราต้องรู้ แต่ถ้ารู้แล้วว่ามัน ๔ หรือ ๑๐ ไม่สำคัญ เพราะว่าเป็นเรื่องที่ผ่านมาไปแล้ว และเป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญอะไร เพราะว่าตัวตอนนี้ก็มาอยู่กับที่นี้ได้ และก็อยู่เย็นเป็นสุขได้พอสมควร ไม่เกิดผลเสียหายอะไร

เรื่องจำนวนนี้ก็ยังมีอีกดูว่าอาจจะเป็นคนเหตุเหมือนกัน อย่างที่เข้ามาในนี้ ท่านทั้งหลายเข้ามาจากที่ไหนๆ เข้ามาที่นี้ก็ต้องผ่านด่าน เรียกว่าด่านก็ยากแล้วเหมือนกัน แต่ว่าเรียกว่าผ่านเจ้าหน้าที่ที่จะบอกว่า เชิญไปทางนี้ เชิญไปทางโน้น บางคนมาเจอเจ้าหน้าที่บอกว่าไม่เชิญเจ้าหน้าที่ห้ามไม่ให้เข้า เพราะไม่มีบัตร อันนี้จะเป็นเพราะว่าไม่มีบัตร หรือไม่สามารถที่จะให้บัตรให้ใบอนุญาตต่างๆ จะอย่างไรก็ตาม อันนี้จะเป็นเพราะว่าไม่มีบัตร หรือไม่สามารถที่จะให้บัตรให้ใบอนุญาตต่างๆ จะอย่างไรก็ตาม อย่างนายกรัฐมนตรีเข้ามาไม่มีบัตรก็ยังเข้าได้ แต่ว่ามีคนที่เข้ามา เขายังไม่มีบัตร เขาไม่แนบ นี่ความผิดของใคร ก็คงเป็นเรื่องของการจัดงานใหญ่ๆ มันก็ต้องมีบัตรของผิดพลาด จะเป็นเพราะว่าคนที่มานั้นจะเป็นพลร่มก็ได้ อย่างที่ปรากฏว่าถวายเงินที่วัด เจ้าหน้าที่ก็บอกมีจำนวน ๑๓๐ คนเข้ามารับของที่ระลึก แจกไปๆ ถึง ๓๐๐ คนยังไม่หมด อันนี้อาจจะเป็นเพราะบัญชีไม่ถูกก็ได้ ท่านผู้อำนวยการบัญชีก็อ่านอยู่นั้นนะ ขยับอ่านตามของทางโน้นทางนี้ อ่านๆ ไปยังไม่หมดสักที ช้าอ่านช้าเข้ามา ช้าคนอ่านๆ เขายังไม่หมดสักที เขาก็ไม่ถูกเหมือนกัน แต่เขาใจว่าเกินไป ๑๐๐ อันนี้เลยถามท่านผู้ที่ยืนอยู่ที่ระลึกรบอกว่ามีพลร่มหรือเปล่า ท่านผู้นั้นจะเคยเป็นพลร่ม เป็นพลร่มจริงๆ ไม่ใช่พลร่มแบบนั้น เป็นพลร่มเคยโดดลงไปโน่นไปนี่ไปต่อสู้อุบัติ ก็เลยบอกว่าจะอะไร พลร่มหรือไม่มีนะพลร่มที่นี้

มีข้าพระพุทธเจ้าคนเดียว เขาไม่ได้พูดอย่างนี้หรอกแต่เขาทำหน้าที่เหมือนอย่างนั้น ก็เข้าใจว่าไม่ใช่พลม แต่เวียนเทียนกัน มีการเวียนเทียน คือว่ามีบัตรเขาก็ขึ้นมาใหม่ แต่ไม่ทราบว่าจะอย่างไร ปรากฏว่าทุกคนที่เข้ามาก็มีบัตรติด แล้วของก็มี แต่ว่าทำไมจำนวนมันเกิน เกินบัญชีของทนายที่อ่านรายชื่อ มันมีความไม่เรียบร้อยอย่างนี้เนืองๆ เรื่อยๆ แต่สำคัญหรือไม่สำคัญไม่ทราบ บางทีก็สำคัญ ทีนี้เรื่องสำคัญก็ต้องพิจารณาให้ดี

ท่านผู้ใหญ่ต่างๆ ท่านก็สอนได้เสมอ ขอให้มีความตั้งใจ กำลังปัญญา กำลังความคิด ความซื่อสัตย์สุจริต ทุกสิ่งทุกอย่างมีความหมายทั้งนั้น ไม่ใช่ไม่มีความหมาย เวลาท่านผู้ใหญ่ไปให้โอวาทบอกว่าขอให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ทำงานทำการให้ด้วยความตั้งใจ ใช้หลักวิชาที่ถูกต้อง ท่านผู้ใหญ่ท่านพูดอย่างนั้นมีความหมาย โดยมากท่านผู้ใหญ่ไปที่ไหนก็ตั้งพูดอย่างนั้น แล้วก็เลยกลายเป็นไม่มีความหมาย ที่จริงมีความหมาย ต้องพูดซ้ำๆ ออกอย่างนั้นว่าขอให้ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ทำด้วยรู้ทัน ทำด้วยความรู้ ไม่มเลอลติ ทำด้วยความมีหลักวิชา และก็ทำด้วยสุจริต ทำด้วยการไม่มีอคติ อคติก็แปลว่าทางที่ไม่ควรไป ทุกสิ่งทุกอย่างเหล่านี้ทุกคนก็มีผลผลิตได้ แต่ว่าถ้าดูด้วยสติ ด้วยไม่มีอคติ แล้วก็ปฏิบัติให้ดี คำว่าดีชอบนี้ไม่มีความหมายแล้วสมัยนี้ เพราะว่าพูดกันมาก ของงทำคือนั้นอย่างนี้ แต่ว่าทำไมไม่ผลดี ทำมีผลสำเร็จตามประสงค์ของแต่ละคน แต่ละคนแม้ผู้ที่เป็นผู้ร้ายก็ต้องการให้ได้ผลดี ทำมีผลสำเร็จตามประสงค์ของแต่ละคน แต่ละคนแม้ผู้ที่เป็นผู้ร้ายที่ต้องการให้ได้ผลดี ทุกสิ่งทุกอย่างต้องได้ผลดี คือหมายความว่าหาความสุขสำราญสบายใจสบายกาย แต่ว่ามันก็มีวิธีต่างๆ ถ้ามีวิธีที่จะดูสถานการณ์งานการด้วยมีสติรู้ คือหมายความว่ารู้ว่าการกำลังทำอะไร มันก็จะเห็นชัดว่าอันไหนควรทำ อะไรอันไหนไม่ควรทำ แล้วก็เมื่อทำไปแล้ว สมมติว่าทำดีเราต้องปลื้มใจ ปลื้มใจนี่อย่ามาทำให้เราเสียหายไป เพราะว่าบางทีปลื้มใจ ถึงโลกไปถึงโลกมา โลกไปโลกมาหกดะเนนก็เป็นได้ แต่ว่าถ้าทำอะไรที่ไม่ดีเราก็ต้องดูว่าแก้ไขได้อย่างไร เพราะว่ามิตติรู้ถึงจะเป็นประโยชน์

ฉะนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะมีบกพร่องบ้างก็มีได้ ทุกสิ่งทุกอย่างมีบกพร่อง ถึงงานในวันนั้นก็มบกพร่อง มีบกพร่องแล้วก็ต้องรู้ว่ามี และเมื่อมีแล้วก็แก้ไขในสิ่งที่ทำได้ แต่อย่างไรก็ตามในวันนี้เท่าที่ดู ก็รู้สึกทุกคนที่มาก็มีความสดชื่น มีความตั้งใจดี และทุกคนก็คงอยากที่จะให้ส่วนรวมของเราอยู่เย็นเป็นสุข ก็ขอให้ทุกท่านได้ช่วยกัน อันนี้ก็เป็นการตามแบบ ถ้าพูดต่อไปก็อาจจะไม่ต้องพูดตามแบบ พังอยู่นั้นแหละ พูดอยู่นั้นแหละ ตอนท้ายก็ต้องลงด้วยเหมือนกัน ทุกครั้ง บางทีลงยาว บางทีลงสั้น แต่บางทีลงยาวนี้ยาก เพราะว่าลงไปลงมามันร่อนลงไปร่อนไม่ลง แต่บางทีถ้าร่อนขึ้นไปหน่อยมันก็ตึงเลย มันก็อันตรายนี่เหมือนกัน เป็นไปได้ แต่ว่าอย่างไรก็ตามวันนี้ ที่จริงกับอกแล้วไม่ได้ตั้งใจจะพูดอะไร ไม่ได้เตรียมที่จะพูดอะไร เพราะหัวมันคือไม่รู้เรื่อง จึงว่าถ้าพูดกลับปกล้อมไปบ้างก็ให้อภัย แต่ว่าตอนนี้จะขอติกันคือว่าไม่ให้ศีลให้พรไปดูในหนังสือ หนังสืออันไหนเนโอวาทหรือเป็นอะไรของทนายผู้ใหญ่ โดตอนท้ายท่านก็ลงด้วยให้ศีลให้พร ดีทั้งนั้น ก็ใช้ได้ทั้งนั้น หรือถ้าที่มีหนังสือรวมพระบรมราโชวาท ตอนท้ายก็มีทั้งนั้น นำเอา ก็รับเพียงแต่ทำให้ดีๆ ให้เรียบร้อย

วันนี้ไม่พูดถึงเรื่องพัฒนา เพราะว่าท่านนายกได้พูดถึงเรื่องพัฒนามามากแล้ว แล้วก็เพิ่งกลับมาจากพัฒนา ก็คงดูทีวีกัน ได้ ดูทีวีกันแล้วว่าพัฒนา ก็เดินไปเดินมา ซื้ไปซื้มาก็เป็นเรื่องว่าซื้ไปซื้มาเพื่อที่จะให้เห็นว่าควรจะทำอะไรตรงไหน ตอนนั้นร่อนไม่ลงนะ แต่ความจริงก็ร่อนลงมานานแล้ว อยากรจะหยุดเมื่อไรก็ถูกขึ้นไม่เลย เพราะบอกแล้วว่าจะไม่ให้ศีลให้พรตอนท้าย ก็ไม่ได้ ก็ขอเดิมนิดว่าไม่พูดถึงพัฒนา แต่ขอเดิมนิดหนึ่งอย่างทีบอกกับท่านรัฐมนตรีสมหมาย^(๑) ว่า บางทีทำโครงการที่ทำเอาให้ เจ้าหน้าที่ทำเอาให้ ๑๘๓ ล้านบาท ถ้าเอามาเสนอท่านรัฐมนตรีท่านบอกใช้อย่างนี้แต่ไม่มีเงิน แต่ว่าเมื่อวานนี้ก็ลงมาขอท่านรัฐมนตรีบอกว่าเจ้าหน้าที่เขาทำโครงการ ๑๘๓ ล้านบาท ตัดไปตัดมา ตอนนั้นพูดรู้สึกจะเป็น ๓ ทุ่มครึ่งแล้ว ที่จริงหัวค้ำมาก ให้เขาทำ แล้วเขาไปขีดเขียน ขีดไปขีดมาส่งโครงการมาตอนเช้า ดูไปถ้าทำโครงการ ๑๘ ล้านบาท อันนี้ก็ไม่น่าเชื่อ แต่ว่าอันนี้ก็สงสัย สงสัยก็ถามผู้ที่เขียนไว้ ๑๘๓ ล้านบาท ลดลงมาเหลือ ๑๘ ล้านบาท เราก็ตัดเหมือนกัน หั่นแหลกเหมือนกัน ก็ทำหน้าที่เพื่อที่จะให้มันเรียบร้อย เข้าใจว่าในโครงการนั้นของเดิมผลประโยชน์ในการทำนั้นอาจจะเลี้ยวปลาได้บ้าง แต่ว่าผลประโยชน์ในทางการเกษตรอะไรต่างๆ รู้สึกว่าจะศูนย์ เพราะว่าน้ำที่ออกมามันลงน้ำคด และก็ไม่สามารถที่จะนำไปทำประโยชน์อะไรเท่าไร ส่วนโครงการที่เขียนมาคืนวันนั้นก็ได้ผลประโยชน์ตามที่เขาเขียนไว้แต่เดิม ในโครงการนั้นผลประโยชน์ ๑,๒๐๐ ไร่ คุณ ๒ แต่เข้าใจว่าถ้าทำดีๆ ต่อไป ผลประโยชน์อันนั้นก็จะได้ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งคิดพิจารณาดูแล้วก็รู้สึกว่าจะนับว่าคุ้มค่าในการทำ นอกจากนั้นก็อยู่ในพื้นที่ที่แต่ก่อนนี้มันคืออาชญากรรมทำหน้ามืออยู่ข้างใน เดินไปเดินมาอะอะแอะ แะแอะ ก็ก็สามารถที่จะไปช่วยให้ประชาชนได้มีภาพปะปลูกที่เรียบ

^(๑) นายสมหมาย สุนทระกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ร้อย ทีดี และก็เชื่อว่าแค่แก้ไขสถานการณ์ที่ไม่ค่อยดีได้อย่างดี และทำให้คนมีงานทำ ก็ทำให้ฟังศอท้ายอย่างนี้ก็น้อย เพราะไม่ได้พูดถึงการพัฒนาอย่างใดเลยในการพูดครั้งนี้ ก็เลยต้องพูดถึงว่าพัฒนานั้นมันไม่ใช่ว่าจะต้องของปริมาณเป็นร้อยๆ ล้าน ตรงข้ามต้องปริมาณลงไป ๑๐ เปอร์เซ็นต์ เหลือ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่เหมือนอย่างที่สั่งไว้ว่าปริมาณของแต่ละกระทรวงทบวงกรมให้ตัดเพียง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ อันนี้ปริมาณอันนี้ตัดเหลือ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ถ้าที่อื่นคงไว้อย่างนี้เขาได้ผลจริงๆ เหลือ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่น่าเชื่อก็คือว่างานการมันต้องอะไรแปลกๆ ถ้าในกระทรวงทบวงกรม หรือในหน่วยงานใดมีงบประมาณเท่านั้นๆ แล้วก็สั่งมาบอกให้ตัดลงไปก็ร้องไว้อย่างนี้ แต่อันนี้ตัดเอง ให้ตัดเราตัด ๑๐ เปอร์เซ็นต์เหลือ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ตัดออก ๙๐ เปอร์เซ็นต์ ก็นับว่าพูดไปพูดมาก็ภูมิใจเหมือนกันนะ ว่าได้ผลอย่างนี้ ถ้าที่อื่นทำได้ ก็มีหลายแห่งที่ทำได้ ที่ตัดไปอาจจะไม่ถึงตัด ๙๐ เปอร์เซ็นต์ และได้ผลดีเท่ากันหรือมากกว่า ก็คงมีเหมือนกัน ฉะนั้นถ้าช่วยกันคิดดีๆ ทำดีๆ ก็เข้าใจว่าเราไปรอด ไม่ใช่ไปไม่รอด

ฉะนั้นคราวนี้ก็ขอให้ท่านกลับไปทำงานหรือที่บ้านหรือที่ไหน ไปเปิดหนังสือดูคำให้ศีลให้พรของท่านผู้ใหญ่ ขอบพระคุณไหนก็รับพรอันนั้นเป็นพรสำหรับท่าน และขอใจทุกคน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^(๑)
พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิดาลัย
วันพุธ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๔

ขอขอบใจนายกรัฐมนตรี^(๒) ที่ได้กล่าวอำนวยการในโอกาสนี้ และท่านนายกรัฐมนตรีก็ได้ทำให้มีความสะดวกหลายอย่าง เพราะว่าได้กล่าวในสิ่งที่ความจริงก็ตั้งใจจะกล่าวอยู่ และนายกรัฐมนตรีก็บอกว่าเคยกล่าวมามากแล้ว

ในโอกาสนี้ซึ่งเมื่อแต่ก่อนนี้ก็เรียกว่าอนุสมาคม ด้วยคำวิเศษณ์ศัพท์ว่า อนุสมาคมนี้นี้เปรียบเทียบกับอนุโลมมาจากมหาสมาคม ก็มีความหมายว่าอนุสมาคมเป็นสมาคมที่ย่อลงไปจากมหาสมาคม แต่มหาสมาคมก็จะมีวันในวันพุธนี้ และอนุสมาคมมาก่อน ซึ่งตามศัพท์ก็น่าจะมาทีหลัง แต่ว่าอนุสมาคมนี้น่ามีอยู่ในแง่ว่าเป็นสมาคมหรือการประชุมกันเล็กๆ กลับมาพระมหาสมาคม เพราะว่าในมหาสมาคมนั้นเป็นพิธีการ แล้วก็ยังมีจำนวนคนก็น้อยกว่าในอนุสมาคมนี้นี้ ประวัติของอนุสมาคมนี้นี้ก็คือแต่ก่อนนี้เมื่อถึงครบรอบวันเกิดก็มีคนที่ย่างมาพบ และได้แบ่งเป็นวันที่มีองค์การหรือสมาคมทางศาสนาต่างๆ ทุกศาสนาที่มีอยู่ในประเทศไทย ก็มีจำนวนหลายสิบ และนักเรียนและนักศึกษาจากสถาบันต่างๆ มาพบครั้งหนึ่ง และอีกครั้งหนึ่งก็มีคณะบุคคลต่างๆ ที่มีทั้งข้าราชการทั้งพ่อค้าและเอกชนทุกเหล่าทุกหมู่มาพบกันอีกครั้งหนึ่ง เป็นอันว่าเป็นอนุสมาคมสองครั้ง ต่อมาก็เห็นว่าอนุสมาคมสองครั้งนั้นก็มากเกินไป ก็เลยทำเป็นอนุสมาคมหนึ่งครั้ง และก่อนนี้อนุสมาคมนี้นั้นส่วนมากก็เรียกว่าเป็นกลุ่มบุคคลค่อนข้างจะเป็นในด้านเอกชน แต่มาเวลานี้คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี หรือคณะต่างๆ ที่เคยพบกับแบบตัวนักก็ได้มาช่วยอยู่ที่อนุสมาคมนี้นั้น สมาคมนี้นี้จึงเป็นสมาคมที่เรียกว่าใหญ่มาก และจำนวนคนที่เข้ามาพบก็มีมากจนล้น ทำให้ไม่สามารถที่จะมาพบกันในที่ข้างในที่นี้ ต้องไปพบกันข้างนอกด้วย ซึ่งก็อาจจะเกิดความเดือดร้อนบ้างแต่จะทำอย่างไร ก็ต้องจัดเท่าที่จะทำได้

ไม่มีนี่ก็จะไม่พูดถึงสถิติหรือจำนวนคนที่ตรงหรือไม่ตรงตามบัญชี เพราะว่ารู้อยู่แล้วว่าเจ้าหน้าที่เขาปวดหัวมาก เขาเดือดร้อนลำบาก เพราะว่าให้คนจำนวนมากมาประชุมพร้อมกันจากที่ต่างๆ มาในแห่งเดียวกันนั้น ก็เป็นสิ่งที่ยากลำบากที่จะให้มีความเรียบร้อยเป็นระเบียบ อันนี้ก็เห็นใจเจ้าหน้าที่ทั้งนอกเขตวัง ทั้งในเขตวัง ก็จัดได้เรียบร้อยพอสมควร ที่ไม่เอาเรื่องจำนวนนี้มาบอกก็เพราะว่ามีความลำบาก ดูตามบัญชีรายชื่อและที่นายกรัฐมนตรีได้กล่าวไว้ คณะองคมนตรี รัฐมนตรี แล้วก็ข้าราชการทุกเหล่า ทั้งทหาร พลเรือน ก็มาพร้อมด้วยภริยา บางคนก็ไม่มีภริยาที่ไม่พร้อม แต่บางคนนางที่ก็ดูดีไปว่ามี บางทีก็มีคณะ คณะแม่บ้านก็มี ภริยาก็อลำบาก คณะแม่บ้าน ทั้งทหาร ทั้งตำรวจ แล้วก็ยังมีคณะภรรยาของแพทย์เป็นต้น บางท่านเป็นสภาพสตรีที่เป็นแพทย์เอง ก็ไม่มีภรรยาของแพทย์ ก็มาในฐานะแพทย์ อาจจะมีสามี แล้วสามีก็อาจจะจะเป็นแพทย์ด้วยก็มี บางคนก็ไม่มีภรรยา อันนี้ก็เข้าใจว่าจำนวนที่ส่งมาก็ยังมีข้อข้องกันบ้าง เพราะว่าคนหนึ่งก็มีภรรยาไปด้วย ภรรยานั้นก็อาจจะมารายชื่ออยู่ในรายนาม สมาคม หรือคณะอื่นก็มี ดังนั้นก็พูดยากว่าจะนับอย่างไร เพราะว่าติดตามยาก ฉะนั้นก็ไม่รู้เรื่องนี้ เพราะว่าก็ขอให้ได้เข้ามาพร้อมกันได้มาตามจุดประสงค์ที่ได้มอบให้นายกรัฐมนตรีได้กล่าวแทนชื่อของตนหรือของตัว ว่ามาให้พรในโอกาสที่จะถึงวันเกิด อันนี้ก็มีความสำคัญ ก็ขอขอบใจที่ท่านมอบให้นายกรัฐมนตรีได้กล่าว คำอำนวยการอย่างนี้ ซึ่งก็นับว่าเป็นการให้พรให้มีความสำเร็จในความคิด ความฝัน ที่จะทำให้ส่วนรวมอยู่เย็นเป็นสุข

พูดถึงความฝันนั้นนะทุกคนก็ฝันได้ ฝันก็มีสองอย่าง อย่างหนึ่งคิดฝัน หมายความว่าคิดอยากให้เป็นอะไรในสิ่งที่ดูเหมือนว่าจะไม่เป็นไปได้ หรือบางทีก็เป็นไปยาก ทุกคนก็มีสิทธิ์ที่จะฝันและทุกคนก็มีสิทธิ์ที่จะคิด สองคำนี้ก็มาประยุกต์กันเป็นคิดฝัน คิดนี้ถ้าคิดดีๆ แล้วยอมมีกำลังมาก แล้วความฝันนั้นก็กลายเป็นผลของความคิด ความฝันนั้นก็ความจริงก็เป็นอย่างเวลาเรานอนหลับแล้วก็ฝันไป บางทีบางคนก็บอกว่าสิ่งที่เราเคยพบเคยเห็นแล้ว แล้วก็กลับคืนมาสู่เรียกว่าสติ ตอนที่ไม่มีสติ เวลาเรานอนหลับสิ่งที่ไม่เคยประสบมานานแล้วบางทีก็กลับมา เป็นสิ่งที่ผ่านมาแล้ว หรือบางทีก็พูดว่าเป็นสิ่งที่ผ่าน หมายความว่าสิ่งที่ยัง

^(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากสำนักพระราชพิธีการ พระราชดำรัสฯ วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. 2511-2534 ข้อคำเนา)

^(๒) พจนฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี

ไม่ผ่านก็มาปรากฏในฝันก็มีเหมือนกัน ในฝันเวลาเราหลับ แต่ว่าจะเป็นในทางไหนก็ตาม เวลาหลับนั้นบางทีก็เป็นความจริง บางทีก็
ไม่เป็นความจริง แต่บางทีก็ดังเส้าให้ฟังเหมือนกัน ไม่ได้ฝัน แต่คนอื่นฝันให้ ฉันนี่ก็มี ฉันนี่ก็หนักใจ เพราะว่ามีปรากฏมาหลายครั้ง
บอกว่าพระเจ้าอยู่หัวบ้าง พระราชินีบ้าง ได้ฝันได้โน่นได้นี่ แล้วบางทีก็ฝันจริง บางทีก็ฝันไม่จริง แต่คำสั่งที่เราฝัน เราอาจจะฝันในสิ่ง
ที่เขามองว่าเราฝันแล้วเราลืมไปก็เป็นไปได้ แต่ทำไมคนอื่นเขาจะรู้ได้ว่าเราฝันยังไง ถ้าเราไม่ฝันเขาก็ไม่เส้าให้ฟัง เพราะเราเส้าให้ฟัง
ไม่ได้ แต่ถ้าเราฝันแล้วเราเส้าให้คนอื่นฟังว่าเราฝันอย่างนั้นอย่างนั้น ก็อาจจะเป็นได้ว่าคนอื่นเขาไม่เส้าให้ฟังว่าพระเจ้าอยู่หัวฝันว่า
อย่างนั้น พระราชินีฝันว่าอย่างนั้น

ฉันนี่ก็เป็นสิ่งที่ดูเหมือนกันว่าไม่ค่อยเป็นเรื่องเป็นราวอะไรที่จะมาพูดกับท่านทั้งหลาย ที่มาจากที่แห่งหนต่างต่างนานาทั่ว
ประเทศ และเป็นผู้ที่อาชีพหน้าที่การงานแตกต่างกันทั้งนั้น ทำไมมาพูดอยู่แต่เรื่องความฝัน แต่ข้าขอพูดนิดหนึ่งก็เพราะว่าถ้าหาก
ว่ามีใครมาบอกว่าพระเจ้าอยู่หัวฝันว่าอย่างนั้นอย่างนั้น แล้วก็เกิดความสงสัยขึ้นมา ก็ขอให้ถามว่าจริงหรือไม่จริง ถ้าฝันจริงก็บอก
ว่าฝันจริง ถ้าฝันไม่จริงก็จะบอกว่าฝันไม่จริง และถ้าบอกว่าฝันจริง ฝันนั้นเป็นความจริงหรือไม่ ก็จะต้องว่าเป็นความจริงหรือไม่เป็น
ความจริง แต่ในเวลานี้มีคนเขาบอกว่าเราฝัน แล้วก็ถ้าเขามาถามว่าเราฝันอย่างนั้นจริงหรือไม่จริง เขามองว่าไม่จริง ถ้าหากสมมติ
ว่าเขามองว่าฝันจริงๆ นะ เราก็ไม่คัดค้าน เพราะว่าเราฝันว่าเราฝัน ก็เป็นความฝันของเขา ไม่ใช่ความฝันของเรา ฉันนี่ก็เบียดเบียน
กันไม่ได้ แต่ว่าที่ได้ยินว่าพระเจ้าอยู่หัวฝันนั้น ถ้าหากว่าฝันจริงๆ ก็อาจจะเป็นสิ่งที่เป็นมงคลก็ได้ อย่างเช่นเคยฝันเมื่อหลายปีมา
แล้ว ว่าต้องเข้าไปในอุโมงค์ในถ้ำลึกเข้าไป แล้วมีหินที่แหลมน่ากลัว ก็เข้าไปจนกระทั่งเดินไม่ได้ต้องคลานเข้าไป แล้วหินลงก็มีเป็น
เหมือนไม้ไฟแหลมน่ากลัวเป็นเหมือนบ้าน บ้านชาวบ้านที่เขาต้องสร้างด้วยไม้ไฟ แต่ว่าบ้านนั้นโคโรโคโร ไม้ไฟก็ออกมาจะท่วมแทง
เขา แล้วก็แคลงทุกทีแต่ในที่สุดก็โผล่ออกมา โผล่ออกมาถึงในที่ที่เป็นช่องสว่าง แล้วก็โผล่ออกมาเป็นลานหญ้า และที่ขอบลาน
หญ้ากว้างประมาณสิบเมตรได้ ก็เป็นส่วนที่ลาดตกลงไป แล้วรอบด้านมีภูเขาคือด้านหน้าเห็นไปก็เป็นภูเขา แต่ภูเขานั้นไม่มีหญ้า ไม่มี
มีต้นไม้ มีแต่หินที่รู้สึกว่าร้อน แล้วมีคนบอกว่าที่ตรงนั้นนะไม่ใช่ประเทศไทย ก็หมายความว่าตรงลานหญ้าที่เขียวที่นำเดินนำดูนั้น
เป็นประเทศไทย ฉันนี่ฝันมานานแล้ว ฝันมาตั้งแต่สมัยที่รอบด้านของเราก็ยังไม่มีอะไรเกิดขึ้นเท่าไร ก็ประมาณสามสิบปีแล้ว แต่
ยังจำคิดตาได้ ก็มาแปลความฝันว่า เราคงต้องผ่านเวลาที่ผู้ยากลำบาก แล้วก็ถึงเวลาที่โผล่ออกมา โผล่ออกมาก็เรียกว่าหญ้าเขียว
นั้นก็แสดงถึงความร่มเย็น ก็หมายความว่าที่เป็นส่วนของประเทศไทยก็ร่มเย็นมีความเจริญพอสมควร ที่ใช้คำว่าพอสมควรเพราะว่า
ไม่ได้เป็นที่ที่มีผลประโยชน์ที่สูงใหญ่หรืออะไรมากรากก็เป็นหญ้า ก็หมายความว่าเราก็มีความร่มเย็นตามอัธยาศัย ก็ได้ ไม่ได้ฟังเพื่ออะไร
แต่รอบด้านที่เป็นหิน เป็นภูเขา แล้วดูร้อนนั้นนะ ก็รู้สึกว่าจะเป็นต่างประเทศที่อยู่ใกล้ๆ ซึ่งก็ดูจะเป็นเพื่อนกัน ก็เลยนึกว่าเมืองไทยนี้
ก็คงอยู่ได้ดี ฉันนี่เส้าความฝันนี้ ฉันนี่ฝันจริงๆ แล้วเส้าให้ฟัง คือพิสุจน์ว่าฝันเป็นเหมือนกัน แล้วก็มาแปลความฝันของตัวเองเป็น
เหมือนกัน

คราวนี้ในระยะนี้มีคนบอกว่าเราฝันในสิ่งที่ไม่เป็นมงคลต่างๆ มีอยู่มาก ถ้าใครได้ยินคำฝัน หรือคำที่เรียกว่าทำนายฝันใน
ทางที่เป็นอกุศล นึกว่าก่อนที่จะเชื่อก็ขอให้พิจารณาให้ดี ว่าในวันนั้นได้เส้าฝันให้ฟังเรื่องหนึ่ง ก็ฝันเห็นหลายเรื่อง ฝันเรื่องความ
เหน็ดเหนื่อย ความลำบากหรือเรียกว่าอุปมงคล แต่ในที่สุดก็รู้สึกว่ามีช่องทางทุกครั้ง แต่ว่าที่เขาคิดกันเส้าสู่กันฟัง รู้สึกเป็นอุปมงคล
อย่างยิ่ง แล้วก็คงมีคนไปหาเกินเรื่องนั้นมาก ถ้าใครได้ยินความฝันของพระเจ้าอยู่หัวว่าอย่างไร ก็มาเส้าให้ฟังกันบ้าง ก็จะได้บอก
ว่าฝันอย่างไรแล้วถ้าฝันจริงก็จะได้ทำนายให้ นึกกลายเป็นอาจารย์ทำนายฝัน แต่ทำนายฝันของตัวเองไม่ใช่ทำนายฝันของคนอื่น
คือการทำนายฝันนั้นมันก็ลำบากเหมือนกัน เพราะอย่างที่ว่าจะอาจจะเป็นสิ่งที่เราประสบมาแล้ว แม้จะนานก็กลับคืนมาทำให้เรานึกถึง
หรือบางทีเรียกว่าอนาคตก็อาจจะเป็นสิ่งที่เราเคยเห็นมาแล้วก็ได้ ก็ไม่แปลกอะไรที่จะเห็นอะไรที่เหมือนว่าเราไม่รู้เลย แต่ว่าที่เส้าให้
ฟังก็เพื่อจะให้ผู้ที่หนักใจในการทำนายฝันของพระเจ้าอยู่หัวนั้นว่าเป็นอุปมงคลสำหรับบางบุคคล หรือบางอายุจะไม่ดี ฉันนี่ถึงแจ้ง
ให้ทราบ วันนี้นี่ไม่ได้ตั้งใจจะมาเส้าฝันให้ฟัง แต่ก็เห็นว่าอาจจะสนุกดีเหมือนกัน เพราะว่ามาวันนี้ก็อย่างว่าเป็นอนุตมมาก อย่ายึด
ว่าเป็นราชการ อย่ายึดว่าเป็นงานเป็นการ ที่ดูมีระเบียบเรียบร้อยเพราะว่าถ้าหากว่าไม่จัดระเบียบเรียบร้อยก็ทำให้การเข้ามาในนี้จะ
เกิดความเดือดร้อนลำบาก ไม่มีที่นั่งกันบ้าง หรือแย่งที่นั่งกันบ้าง โดยที่ไม่ได้ตั้งใจ

วันนี้ก็นึกว่าตั้งใจจะขอมองใจที่มาพร้อมเพรียงกันมาให้พร ซึ่งการมาให้พรนี้ก็เท่ากับมาให้พรให้มีกำลังทั้งกายทั้งใจ คำว่า
กำลังนี่ก็เคยมานึกดูว่า เอ๊ะ..... คำว่ากำลังนี้ หรือพลังนี้ใช้ไปในทางต่างๆ อะไร ก็เป็นพลังหรือเป็นกำลัง กำลังนี้สำหรับคนเราก็
แบ่งเป็นสองอย่างที่สำคัญ คือกำลังกาย เพราะว่าถ้าร่างกายไม่แข็งแรง เขาก็จะทำงานทำอะไรอะไรไม่ได้ แล้วกำลังใจก็ลดถอยไป
เพราะว่าใจนี่ก็ต้องอาศัยร่างกายเพื่อที่จะปฏิบัติได้ ถ้าใจมีกำลังที่ดีแต่ร่างกายไม่มีกำลังที่ดีก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานได้ดีนัก
แต่ที่ว่ากำลังนี้ก็มี ถ้าดูเขาพูดถึงกาย วาจา ใจ กำลังของวากาก็เป็นกำลังเหมือนกัน กำลังสำหรับส่วนตัวก็หมายความว่ากำลังที่จะ

พูดออกมาในสิ่งที่มืออยู่ในใจให้คนอื่นทราบ แต่ต่อจากนั้นกำลังวาทะนี้เลยกลายเป็นกำลังที่จะให้คนอื่นตามความคิดของเขาไป ให้เชื่อความคิดของเขา ของบุคคล ถ้าความคิดของบุคคลนั้นเป็นความคิดที่ดีก็ควรที่จะให้ผู้อื่นฟัง แล้วให้ผู้อื่นได้เชื่อได้ทำตาม ถ้ากำลังของวาทะนั้นเป็นวาทะที่เรียกว่ามาจากใจที่ไม่ใช่หัวใจ แต่เข้าใจผิดในเป้าหมาย เข้าใจผิดในขอบเขตของเหตุผลนั้น ผู้พูดนั้นอาจจะนึกว่าพูดถูก แต่ที่จริงโดยพื้นฐานไม่ถูก คือความคิดนั้นอาจจะไม่ถูกในเรื่องของเหตุผล เลยกลายเป็นวาทะที่มีกำลังในทางลบ หรือกำลังนี้ไม่ใช่กับสิ่งต่างๆ อย่างที่นายกรัฐมนตรีได้กล่าวถึงกำลังของสามัคคี ก็เป็นกำลังอีกอย่างหนึ่งที่ต้องการ และที่พูดแล้วซ้ำซากว่าขอให้สามัคคี จะเป็นในหมู่คณะใดก็ต้องมีความสามัคคี โดยเฉพาะด้านหมู่คณะใหญ่ก็คือประเทศที่ตั้งขึ้นมาเป็นส่วนรวม ประเทศชาติก็ต้องมีกำลังของสามัคคีเพื่อที่จะให้อยู่ได้ เพราะว่าถ้าสามัคคีนั้นเริ่มแล้วก็เป็นสามัคคีที่สร้างสรรค์ ก็เป็นสามัคคีที่ดี ก็มาจากจิตใจที่นั่นเอง หรือมาจากความคิดที่มีเหตุผลที่ถูกต้อง ความสามัคคีนั้นก็จะดี

ความสามัคคีนี้เป็นารรวมพลัง คำว่าพลังมาอีกแล้ว เป็นการรวมพลังของทุกคนที่ประกอบขึ้นมาเป็นประเทศชาติ ถ้าพลังนั้นของแต่ละบุคคลมาจากจิตใจที่ดี หมายความว่า มีเหตุผลที่แท้จริง สามัคคีนั้นก็จะเป็นของดี ก็จะก้าวความถึงคำของท่าน นายกรัฐมนตรีอีกอย่างหนึ่งก็คือคำว่าเมตตา เมตตาซึ่งกันและกันนั้นเป็นความคิดหรือเป็นจิตใจที่ดี เอาจิตใจที่ดีนำมาเป็นสามัคคีก็ทำให้ส่วนรวมอยู่ได้ และความจริงประเทศไทยจะอยู่ได้ก็เพราะสามัคคีที่มาจากใจที่ดี และเชื่อได้ว่าเมืองไทยนี้อยู่ได้เพราะว่ามีจิตใจของแต่ละบุคคลที่นับว่าดี เฉลียวแล้วก็ดี เมตตาของทุกคนก็เป็นกำลังที่ดี ออกมาทางวาทะก็ตาม ทางกายก็ตาม ก็แสดงออกมาในสิ่งที่ดี ใช้กำลังในทางที่ถูก และทำอย่างนั้นร่วมกันหลายๆ ก็เป็นสามัคคีจึงทำให้ประเทศไทยอยู่ได้ แม้แต่เป็นเวลาหลายสิบปีแล้วก็มีการทำนาย อันนี้ไม่ใช่ฝัน มีการทำนายกันทั้งในด้านหลักวิชา หลักวิชาโดยมากเป็นหลักวิชาทางรัฐศาสตร์ หรือการเมือง หรือการพูด อะไรก็พูดว่าเมืองไทยนี้อยู่ไม่ได้ เวลานั้นก็ยื่นยื่นมาเรียกว่าเมืองไทยอยู่ได้ เพราะว่าเข้าใจถึงกำลังสามัคคีที่มีอยู่ สามัคคีที่ถูกต้อง ไม่ใช่สามัคคีเฮโลกกันไป สามัคคีนี้บางทีก็ใช้ในทางผิดก็ได้ ถ้าใช้ในทางผิดก็มีหวังที่มีการปะทะกัน แต่สามัคคีในทางที่ถูกนั้นต้องอาศัยกำลังใจของแต่ละคนที่จะทำอะไรหรือคิดอะไรในทางที่ถูก ที่ถูกหลักเหตุผลและประกอบด้วยเมตตา ถ้าหากว่าบุคคลมีจิตใจที่ดีและหมู่คณะมีความสามัคคีที่ดี อาศัยใจที่มีเหตุผลดังกล่าวก็ทำให้หมู่คณะอยู่ได้ แต่ว่าต้องระวังคำว่าสามัคคีในหมู่คณะ เพราะว่าถ้าหากว่ามีกำลังที่ไปในทางที่ไม่ดี คือหมายความว่าคิดไม่รอบคอบหรือมีเหตุผลที่ไม่ถูกต้อง ก็ทำให้ความสามัคคีนั้นกลายเป็นสามัคคีที่ไม่ถูกต้อง สามัคคีที่พาให้ตีกันถ้าหากว่าเป็นเช่นนั้นก็ไม่ดี แต่เมืองไทยนี้ที่ผ่านมาก็มีว่าอาศัยความรู้เหตุผลนี้และเมื่อแผ่กันทำให้ผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ ไปได้ และจะผ่านพ้นอุปสรรคต่อไปในอนาคตได้อย่างดียิ่ง เพราะว่าเชื่อว่าการกำลังความสามัคคีที่มีรากฐานที่มั่นคงในเหตุและผลนั้น จะทำให้สามารถที่จะรักษาโดยเรียกว่าโดยอดัดในมิต และจะเป็นที่มหัศจรรย์ในโลกว่าประเทศไทยทำไม่อยู่ได้

ท่านผู้ที่ได้ไปต่างประเทศได้ไปพบปะกับบุคคลต่างๆ ในต่างประเทศ ทั้งชั้นนำ ทั้งผู้ที่เป็นประชาชนทั่วๆ ไปในประเทศนั้นๆ ก็คงได้ทราบจากผู้ที่อยู่ในต่างประเทศนั้นว่าเมื่อเขาได้ทราบหรือเขาได้รู้ว่ามีประเทศไทย เขายังแปลกใจว่าทำไมประเทศไทยอยู่ในท่ามกลางความเดือดร้อนและโดยเฉพาะในสถานการณ์ปั่นป่วน ซึ่งมีอยู่ทั่วโลกไม่ใช่เฉพาะในภูมิภาคนี้ มีทั่วโลก ในด้านความมั่นคง ในด้านการเศรษฐกิจ มีความปั่นป่วนอย่างยิ่ง มากมายทุกแห่ง ทำไมเมืองไทยยังอยู่ได้ ดูเมืองไทยรู้สึกทำไมเห็นมีอะไรคือเขาไม่เห็นไม่มีอะไรที่นั่นจะอยู่ได้ เพราะว่าเหมือนว่าเขาก็เป็นประเทศที่ไม่ร่ำรวย แต่ก็เป็นประเทศที่เรียกเขาจัดอยู่ในประเภทคือยพัฒนา เขาไม่เรียกว่าคือยพัฒนา เขาเรียกว่าประเทศที่กำลังพัฒนา เขาก็เกรงใจเหมือนกัน เพราะว่าตามธรรมดาแต่ก่อนนี้ก็เรียกประเทศคือยพัฒนาคือพัฒนาด้า คือความพัฒนานั้นด้า เขาเรียกกันอย่างนั้น แต่ว่าเดี๋ยวนี้เขาเรียกว่าประเทศที่กำลังพัฒนา ประเทศที่กำลังพัฒนานี้ก็หมายความว่าไม่ได้พัฒนา ความจริงทุกประเทศในโลกที่กำลังพัฒนานั้นทั้งนั้น เพราะถ้าไม่พัฒนาไม่ก้าวหน้าก็หมายความว่าประเทศนั้นเฒ่า ประเทศนั้นใช้ไม่ได้ ต้องพัฒนาทุกอย่างเพราะว่าคนเราทุกวันก็อายุมากขึ้นวันหนึ่งทุกปีก็อายุมากขึ้นหนึ่งปี นี่ท่านก็มานั่งอยู่ มาอวยพรวันเกิดก็เป็นการเตือนว่าเดี๋ยวนี้ส่งไปอีกหนึ่งปี ท่านเองก็ส่งไปอีกปีเหมือนกัน ทุกคนก็ส่งไปอีกหนึ่งปี แต่ว่าส่งไปปีหนึ่งถ้าหากว่าเราไม่พัฒนานึกหมายความว่าเราอ่อนแอลง คนใหม่ก็มาคนเก่าก็ไป แต่ว่าอย่างไรก็ตามถ้าไม่พัฒนาร่างกายเราก็ทรุดโทรม อย่างที่คนเขาพูดบอกว่า มีคนหนึ่งเป็นคนรถ นายเขาพูดบอกว่าทำไมไม่สร้างรถให้สะอาด คนรถเขาบอกว่า อีกหน่อยนายก็ออกไปแล้วก็ไปโดนฝุ่นโดนโคลนมันก็สกปรกอีก สร้างรถเขีรถให้ดีแล้วเดี๋ยวก็สกปรกใหม่ นี่ก็เป็นความจริง แต่นายเขาบอกว่า วันวันนี่มันต้องกินข้าว คือวันนี้มันต้องกินข้าวเมื่อวานนี้ก็กินแล้ว อันนี้มันเป็นเรื่องชาติธรรมคาอยู่ตลอดเวลา วันนี้นะกินแล้วพรุ่งนี้เขาก็ต้องกินอีก ถ้าคนเขาไม่ได้กินหลายๆ วันก็ผมไรไม่มีแรง แล้วในที่สุดก็ไม่มีชีวิตอยู่ อย่างเช่นประเทศหลายประเทศที่ประสบความเดือดร้อนอยู่ในข้าว แล้วก็อยู่ในรูป ในหนังสือพิมพ์ ในภาพยนตร์ ในโทรทัศน์ เห็นประเทศต่างๆ เขาประสบความเดือดร้อนไม่มีอาหารที่จะกินก็ผมไรล้มตายกัน หมายความว่า ถ้าไม่พัฒนาถ้าไม่ปลูกถ้าไม่ทำมีหวังผมไรแบบนั้น แล้วก็ยัง

กว่านั้น ฉะนั้นก็ต้องพิจารณาดูดีที่ว่าเมืองไทยเราได้พัฒนาจริง ๆ กำลังพัฒนาและจะพัฒนาอยู่ เราก็ไม่น้อยใจที่เขาเรียกว่าเราเป็นเมืองไทยเราได้พัฒนาจริง ๆ กำลังพัฒนาและจะพัฒนาอยู่ เราก็ไม่น้อยใจที่เขาเรียกว่าเราเป็นประเทศกำลังพัฒนา ก็เพราะว่าเราเป็นประเทศที่มีชีวิต เราเป็นประเทศที่อยู่ได้ก็ต้องพัฒนา ก็กำลังพัฒนา

ฉะนั้นก็ขียนายมาจากเรื่องของการกำลัง เราก็ต้องมีกำลังที่จะพัฒนา แต่ว่าต้องมีกำลังที่จะพัฒนา แต่ว่าต้องมีกำลังที่ถูกต้อง ใช้กำลังกายที่ถูกต้อง ถ้าใช้กำลังกายในทางไม่ถูกต้อง ก็ทำไม่ได้หรอกกันไม่ได้ อย่างเช่นถ้าไม่มีระเบียบเรียบร้อย แต่ละคนจะออกกำลังกายของตัวเองในที่ไม่เหมาะสมก็ทำให้คนอื่นเดือดร้อนได้ หรือสิ่งใดที่มีกำลังดีมากก็เป็นอันตรายได้มาก อันนี้กำลังกายหรือกำลังทางวัตถุ เช่น รถยนต์ ที่มีเครื่องที่แรงมากแล้วก็ทางบริษัทเขาบอกว่ารถคันนี้วิ่งได้ถึงสองร้อยกิโลเมตรต่อชั่วโมง ลองไปขับสองร้อยกิโลเมตรต่อชั่วโมงตามท้องถนนไทยนี่ก็คงมีหวังตายเพราะว่ามันเกินไป แต่ว่าเครื่องนั้นมันจะชวนให้ใช้กำลังในทางที่ผิด ในทางที่ไม่ถูก ก็ต้องใช้ด้วยความระมัดระวังพิจารณาให้รอบคอบ กำลังวาจานั้นก็ต้องพูดให้ได้ ต้องพูดให้รอบคอบ โดยคิดรอบคอบก่อนและพูด ถ้าคิดไม่รอบคอบแล้วพูดออกมา คำพูดนั้นนะเรากลับคืนไม่ได้ คือคำพูดที่พูดไปแล้วมันก็ไปเข้าหูคนอื่นแล้ว เขาไม่คืนเหมือนอ้อยเข้าปากช้าง ทีนี้คำพูดไปเข้าหูคนอื่นกลับคืนมาไม่ได้ แล้วก็หูคนนั้นก็ไปถึงสมองของคน แต่ละคนๆ ก็ฟังไป ฟังไป พิจารณาไป บางทีไม่พิจารณาก็มี แต่ว่าไปกระตุ้นทำให้เกิดต่าง ๆ คำพูดนั้นก็กลับคืนไม่ได้ กำลังวาจาที่ดีก็คือกำลังวาจาที่ออกไปแล้วไม่ทำความเสียหาย เพราะว่าถ้าคิดพิจารณาก่อนด้วยใจว่าวาจานั้นเป็นวาจาที่เป็นประโยชน์สร้างสรรค์ ใจนั้นก็กำลังเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะว่าถ้าไม่มีกำลังใจกายก็ไม่มีกำลัง บางทีตื่นมาวันนี้มีงาน แล้วก็ต้องทำไฉนไฉนนี่ มันเกิดหมกกำลังใจไปมันเพี้ยนทันที ตื่นมา แหม... วันนี้ต้องไปประชุม แล้วก็ต้องไปพูดเกี่ยวข้องกับเรื่องที่สำคัญ มันเพี้ยนทันทีลุกขึ้นไม่ไหว ต้องมีกำลังใจ ถ้าหากลุกขึ้นมาแล้วก็บอกว่านี่มีงาน เราสู้งาน มีกำลังใจ คือเราก็ใช้ใจใช้ความคิดนี้บอกว่าเราเตรียมการมาดีแล้ว แล้วถ้ายังไม่ดีก็ยังมีเวลาที่จะเตรียมอีกหน่อย ก็เตรียมเพื่อไปทำงานนั้นๆ อย่าปล่อยให้นึกถึงว่า แหม..... มีงานอย่างนั้นหมกกำลังใจ ถ้าหมกกำลังใจแล้วกายไม่ไป ลุกขึ้นไม่ไหว แล้วถ้าลุกขึ้นไม่ไหวก็ไม่ได้ทำงานนั้นร่างกายไม่ได้ทำงาน วาจาไม่ได้พูด ก็เท่ากับเราไม่ได้ทำอะไรแล้วในที่สุดก็ไม่ได้ทำงานตามหน้าที่หรือตามสิ่งที่เราต้องการที่จะทำ ก็ไม่มีความเจริญก็ต้องพัฒนา ฉะนั้นต้องมีกำลังใจเป็นสำคัญ

ฉะนั้น การที่พูดถึงกำลังต่างๆ แล้วก็ได้พูดถึงกำลังกาย กำลังวาจา กำลังใจ กำลังสามัคคี กำลังเมตตา กำลังทั้งหลายนี้จะต้องให้ออกมาใช้ในทางที่ถูกต้องในทางที่สร้างสรรค์ โดยที่ได้พิจารณาให้รอบคอบแล้วด้วยเหตุด้วยผล และกำลังเหล่านี้เวลาสำแดงผลออกมาก็จะสัมฤทธิ์ผลในทางที่ดีในทางที่สร้างสรรค์ ก็ดังที่กล่าวว่าเมืองไทยนี้อยู่อย่างมั่นคงเจริญในสายตาของชาวต่างประเทศ ก็เชื่อ อันนี้เชื่อจริงๆว่าเมืองไทยนี้คนส่วนมากยังมีกำลังใจที่จะคิดให้รอบคอบ ที่จะคิดให้มีเหตุผล แล้วก็ถ้าคนเขาบอกว่า ไม่มีใครแล้วไม่มีคนที่ดีที่จะมาทำงานโน้น อันนี้ไม่เชื่อ ต้องมีอยู่เสมอ เพราะว่าอย่างที่เคยคิดอยู่แล้วว่า เมืองไทยนี้ถ้าหากว่าชาคนดีก็ล้มไป ไม่มีใครแต่ลำพังคนเดียวที่จะรังไว้ได้ แต่ว่าเพราะว่ามีคนดีหรือคนที่คิดที่ตั้งใจดี และมีความฉลาดที่จะปฏิบัติงานพอ ถึงจะอยู่

ฉะนั้นที่ท่านทั้งหลายมาในวันนี้ มาพูดถึงสามัคคีและมาให้พร ก็เป็นการแสดงอยู่อย่างหนึ่งถึงความพร้อมเพรียง พร้อมเพรียงอย่างไม่เป็นทางการ ไม่ได้สั่งว่าบอกตามข้าพเจ้าให้ปฏิบัติตามข้าพเจ้าหรืออะไรอย่างนั้น ทุกคนก็มาด้วยศรัทธาใจ ไม่ได้บังคับให้ท่านมา ท่านมาขอมาเอง ถ้าท่านได้ขอมาก็ไม่ได้เชิญท่านมา ท่านมาเอง แต่ก็เพื่อความจริง ถึงเรียกว่าอันนี้เป็นอนุตตมาคม มีความแปลกประหลาดอย่างนี้ พร้อมเพรียงกันมากปลื้มใจ อันนี้ก็เป็นกำลังใจที่ทำให้เห็นว่าฝ่ายต่างๆ ทุกฝ่าย ทั้งทางราชการ ทั้งฝ่ายราชการพลเรือน ราชการทหารทุกเหล่า ทั้งฝ่ายกลุ่มบุคคลต่างๆ ทั้งฝ่ายสถาบันต่างๆ ชมรม สมาคม บางคณะก็ใหญ่ บางคณะก็เล็ก บางคณะก็ประกอบด้วยหนึ่งคน บางคณะก็ประกอบด้วยคนพันคน แต่ก็มากันพร้อมกันโดยที่ตั้งใจที่จะแสดงว่าพร้อมเพรียงกัน ฉะนั้นก็ขอขอบใจที่ท่านมาแสดงความพร้อมเพรียงนี้ เป็นกำลังใจให้สามารถที่จะคิดอะไรต่อไป เพื่อที่จะสามารถช่วยกันคิดปัญหาต่างๆ คือทำเหมือนว่าทำคนเดียวไม่ใช่ช่วยกันทำ ทุกคนทำหน้าที่ตามงานการของตัวเอง ตามความสามารถของตัวเอง กำลังปัญญาของตัวเอง ก็ร่วมกันทำให้เมืองไทยนี้อยู่ดี เมืองไทยนี้อยู่เย็นเป็นสุข

อันนี้เป็นอันว่าขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาให้พร ซึ่งเรียกว่ากระคอนกลับไปถึงท่าน ท่านให้พระอะไร ให้พรดีๆ ก็กระคอนไปถึงท่านดีๆ ถ้าให้พรไม่ดีก็กระคอนไปถึงท่านเหมือนกัน แต่ก็เชื่อว่าท่านทั้งหลายก็คิดดีทั้งนั้น แล้วก็ตั้งใจดีทั้งนั้น อันนี้ก็ยิ่งปลานปลื้มใจแล้วพรที่กระคอนไปก็ยิ่งแรง ฉะนั้นก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาให้พร มาให้กำลังใจ แล้วก็รู้สึกว่าเป็นนิมิตที่ดีสำหรับอนาคต ขอขอบใจทุกคน

พระราชนิพนธ์^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล

ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาศาลาชั้น

วันหยุดสภที่ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๔

ขอขอบใจท่านทั้งหลายในพรที่ได้ให้มา โดยที่ท่านนายกรัฐมนตรี^(๒) ได้รับชั้นทานุมิตีของท่านทั้งหลายให้กล่าว คราวนี้ก็จะไปขุมนิยมเรื่องคำกล่าวของท่านนายกฯ พูดถึงว่าพวกท่านทั้งหลายพร้อมด้วยภรรยา เพราะว่าได้พูดไว้แล้วว่าบางคนก็ไม่มีภรรยา บางคนก็มีภรรยา บางคนภรรยาที่มาในฐานะของตัวเองอีกตำแหน่งหนึ่ง ก็จะไม่ไปก็วัน เพียงแต่ว่าท่านทั้งหลายได้มา และได้มานั่งทั้งข้างในนี้ทั้งข้างนอก ยืนด้วยเพื่อที่จะมาให้พร จำนวนคณะก็จำนวนมาก เมื่อแต่ก่อนนี้มีการกล่าวชื่อหรือนามของคณะแต่ละคณะ จนทำให้เสียเวลามากมาย แต่วันนี้ก็ได้ทราบแล้วว่ามาถึง ๒๕๕ คณะ แต่มากระยะนี้ก็ไม่ใช่ชานนามของคณะ เพราะว่าถ้าชานนามของคณะก็จะใช้เวลาจนจนไม่สามารถที่จะได้อยู่เพื่อที่จะคุยกันต่อไป

การที่ท่านทั้งหลายมาด้วยจุดประสงค์ที่จะมาแสดงความยินดี อันนี้ก็ขอรับด้วยความยินดีด้วยกันและมีความปลาบปลื้ม เพราะว่าท่านทั้งหลายก็มาโดยตั้งใจเอง ไม่ใช่บังคับให้มา การมานั้นในโอกาสนี้ก็ทำให้คิดอยู่บ้างว่า เป็นการเตือนว่าหนึ่งปีผ่านไปอีก เวลานั้นผ่านไปเรื่อยๆ ทุกวัน ทุกชั่วโมง ทุกนาที ทุกวินาที ทุกเสี้ยววินาที ก็เป็นการผ่านไป แต่ไม่เห็น เป็นสิ่งที่มองเห็นยาก เพียงแต่ว่าถ้ามีเหตุการณ์อะไรพิเศษก็จะเห็น เช่น ครบรอบวันเกิดปีหนึ่ง ก็จะทำให้ผ่านล่วงไประยะเวลาที่เรียกว่าหนึ่งปี แล้วก็หนึ่งปีที่ผ่านนั้นก็นับว่าเป็นเวลาที่ยาวนานก็ได้สั้นก็ได้ คนเราก็มีอายุเกิดมาก็มี เมื่อเด็ก ๆ เวลานั้นหนึ่งขวบก็รู้สึกว่าจะจำไม่ค่อยได้ แต่ว่าเมื่อนับขึ้นไปเป็น ๓ ขวบ ๔ ขวบก็เริ่มจำได้ ก็รู้สึกว่าเวลานั้นมันผ่านไปเร็วเหลือเกินเมื่อไรจะโตเสียที เมื่ออายุมากขึ้นก็รู้สึกว่าเวลาที่เริ่มเรียกค่ามีค่า เพราะว่าเวลาผ่านไปเรื่อยๆ ทำอะไรๆ ไม่ทัน เมื่ออายุมากขึ้นรู้สึกว่าปีหนึ่งก็ผ่านไปโดยนับว่าเร็ว คงเป็นเพราะว่ามีงานหรือมีสิ่งที่น่าสนใจมากขึ้น ทำให้เวลานั้นสั้น ฉะนั้นการที่จะมีมาตรวัดของเวลานี้ก็เป็นสิ่งที่ยาก ไม่เหมือนความยาวของสิ่งของ หรือ ความกว้าง ความสูงของสิ่งของ ทางนักวิทยาศาสตร์เขาถึงบอกว่ามีสัดส่วน ในโลกนี้ก็มีส่วน ๓ อย่าง คือ ความยาว ความกว้าง ความสูง ก็มีวัด วัดได้ วัดได้ด้วยตา ส่วนเวลานั้นวัดไม่ได้ด้วยตา ฉะนั้นก็เป็นสิ่งที่ยากที่จะเห็น แต่ก็เป็นส่วนที่ ๔ ของโลกนี้ ก็จะเห็นได้ ถ้าอยากดูต้องเปรียบเทียบกับความยาวในทางสัดส่วน เช่นอย่างดูแม่น้ำ เราดูแม่น้ำจะน้ำก็ไหล ดูเหมือนแม่น้ำก็อยู่ตลอดเวลา ไม่ได้เปลี่ยนแปลง แต่แท้จริงถ้าไปคิดถึงส่วนอนุหรือก่อนน้ำ ก่อนน้ำนั้นนับเวลาก็เปลี่ยนไปเรื่อยๆ ถ้าดูอะไรที่เห็นได้ชัดกว่าก็คืออย่างมีฝักตบชวาไหลมา เราก็ดูว่าก่อนฝักตบชวาขึ้น ตอนแรกอยู่ไกล ทีหลังก็มาใกล้ ทีหลังก็ผ่านไปไกลอีก อันนี้ใช้ฝักตบชวาเป็นประโยชน์ เพราะว่าโดยมากก็เอะอะกันว่าฝักตบชวาเป็นสิ่งที่ก็ควางความเจริญ และลำบากในการป้องกันน้ำท่วม แต่ว่าก็ใช้ฝักตบชวาเป็นประโยชน์ เป็นสิ่งที่เราจะมองเห็นได้ มองดูว่ามันไหลไปอย่างไร และในเวลาเดียวกันก็จะเห็นได้ว่าจะสามารถที่จะเห็นว่าเวลามันล่วงไป ถ้าเปรียบเทียบกับแม่น้ำเราก็ดูว่าน้ำก็ไหลเรื่อยๆ มีการไหลมาตามลำห้วยลงมาในลำคลอง ลงมาในอ่างเก็บน้ำบ้าง น้ำตกบ้าง แล้วก็ไหลต่อไป มาจนกระทั่งมาถึงแม่น้ำ อย่างแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วก็ไหลต่อไป เข้าไปในคลอง แล้วออกจากคลองก็ไหลลงไปถึงทะเล ก่อนหน้านั้นก็มีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ที่แรกก็ไม่มีดินหรือหมอกที่รวมตัวเข้ามาเป็นหยดน้ำ ก็ดูจะเป็นน้ำที่เรียกว่าใส จนกระทั่งลงมาถึงแม่น้ำเจ้าพระยา ลงมาถึงน้ำจืด น้ำมีโคลนปนด้วย ผ่านโรงงานก็มาเจอสิ่งที่เป็นมลภาวะผสมเข้าไปด้วย น้ำก็ก่อนนั้นก็เค็มหรือจืดจืด จนกระทั่งไหลไป แล้วก็บอกว่าถูกตำว่าบ้าง ว่าเป็นน้ำเสีย น้ำเหม็น น้ำที่ใช้ไม่ได้ ถูกตำว่าไปเรื่อยๆ จนกระทั่งผ่านเข้ามาในคลอง เวลานั้นก่อนอื่นเขาดินเข้ามาที่ท่วมไหลป่าเข้ามาในที่ที่บ้านช่องของคน ก็ถูกตำว่าน้ำเข้ามา มาท่วมถึงอยู่จนเห็นจนแล้ว ก็คือน้ำนั้นแหละถูกตำตลอดเวลา จนกระทั่งทางเจ้าหน้าที่ก็ใช้วิธีต่างๆ โดยที่ใช้สูบน้ำเป็นต้น สูบน้ำออกไป เผลอไปจนแม่น้ำอีก น้ำก่อนนั้นก็ไหลต่อไป ถ้าน้ำก่อนนั้นเขาคิดก็อาจจะลงไปถึงทะเลได้ ก็ไปเจอหน้าทะเลลงกับน้ำ เข็มก็กลายเป็นน้ำทะเลไป แล้วก็ต่อไปก่อนหน้านั้นก็ถูกดูกระเหยขึ้นไปในฟ้าไปเป็นก้อนเมฆใหม่ ก้อนเมฆบางบ้างหนาบ้าง ชั่วบ้าง

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากสำนักพระราชวังการ พระราชดำรัสฯ วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2511-2534 ชัดสำเนา)

(๒) จพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ผมบ้าง แล้วก็ถูกเจ้าหน้าที่ผ่านหลวงดึงเอาลงมาให้เป็นแผ่นอีกต่อไป ก็ไม่วายถูกด่า เพราะว่าเขาก็อ่านหลวงนี่ลงมาเป็นพิชทำ ให้การเพาะปลูกเสียหาย หรือถ้าหากว่าลงมามีคิดที่ผิดเวลาก็ทำให้พืชผลต่างๆ เสียเนาไป ก็ถูกด่าเหมือนกัน แล้วก็ต่อไปก็ไปตาม วัฏฏะตามเดิม ก็หมุนเวียนไปเรื่อย ตลอดทางนั้นก้อนน้ำนั้นก็ถูกด่าตลอดทาง

คนเราก็เหมือนกัน เกิดมาก็เป็นเด็กไม่รู้เรื่อง จนกระทั่งโตขึ้นๆ ก็รู้เรื่องมากขึ้น รู้ทั้งดีทั้งชั่ว คือรู้ดีรู้ชั่วนั้นก็เป็นอย่างหนึ่ง ถ้าคนเราบอกว่าคุณเราต้องรู้ดีรู้ชั่ว ก็หมายความว่ารู้จะไรดี รู้จะไรชั่ว แต่รู้ดีรู้ชั่วนั้นที่นี้ก็หมายความว่ารู้ในสิ่งต่างๆ ที่เป็นความดีก็ทำ ไป ก็เป็นสิ่งที่ดีสร้างสรรค์ บางทีก็รู้ชั่ว แต่ไม่ได้หมายความว่ารู้ว่าเป็นอะไร แต่รู้ความรู้อันที่จะทำชั่ว ทำได้ อย่างคนที่มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญที่จะไปขโมย ที่จะไม่ไปโกงเขา เขาก็รู้ชั่ว เขาก็ทำได้ แต่ว่าเขาก็ไม่ได้รู้ว่าเป็นความชั่ว ก็มีในทุกคนรู้ทำชั่วรู้ทำดี แต่สิ่งที่สำคัญก็คือเมื่อรู้ทำชั่วแล้วรู้ทำดีแล้วต้องรู้ว่าอะไรจะไรดี ถ้ารู้ว่าจะไรดีก็คิดขึ้นดีกว่า เพราะว่าคนเราจะทำอะไรดีหรือชั่วก็ตามความสามารถของตัว เช่นเดียวกับก้อนน้ำนั้นที่ลงมาจากผสมด้วยสิ่งที่เป็นมลภาวะก็ถูกด่าว่าเป็นน้ำเน่า คนเราก็เกิดมาก็มาอยู่ในสังคมซึ่ง สอนทั้งดีทั้งชั่วก็ถูกด่าเหมือนกันว่าเป็นคนเลว แต่ถ้าคนเราทำจะไรเลว จะไรดีก็เลว จะไรดีก็ดี ก็สามารถที่จะแยกแยะและพยายาม ที่จะขัดเกลาตัวเองหรือปฏิบัติตนในงานการให้ดีขึ้น

คำว่าดีชั่วว่าชั่วนี้ยากที่จะวิเคราะห์ศัพท์ว่าแปลว่าอะไร เพราะว่าความคิดความชั่วนั้นไม่รู้ยาก แต่เมื่อทราบจากความคิด ทั่วๆ ไปว่าอันนี้ดีก็น่าจะทำดี ทราบว่าอะไรอันนี้ไม่ดีก็อาจจะพยายามปฏิบัติเว้น สำหรับก้อนน้ำนั้นลงมาจากหาวว่าเป็นเหตุทำให้ น้ำท่วมบ้าง เป็นเหตุทำให้เป็นน้ำเน่าบ้าง ก็ตัวเองก้อนน้ำนั้นจะทำไม่ได้ แต่ว่าคนก็ทำได้ที่จะแก้ไขคือน้ำเน่านั้นก็สามารถที่จะนำมาทำ ให้ความเสียหายนั้นออกไปโดยใช้วิธีการต่างๆ หรือน้ำที่มาจากหาวก็อาจจะทำให้ไม่ท่วมไม่ไหลเป็นพิษเป็นภัยก็ได้ น้ำนั้นก็กลายเป็น น้ำดีน้ำใช้ได้ ฉะนั้นคนเราสามารถในตัวเองที่จะทำให้อุดหนุนและแก้ไขด้วยตัวช่วย ทำได้ แต่ว่าเป็นสิ่งที่ยาก เพราะเราโดยมากส่วนมาก ก็เกิดมาแล้วก็ไหลเหมือนก้อนน้ำที่ไหลมา แล้วก็ลงทะเล หรือจะเหวี่ยงขึ้นไปเป็นก้อนเมฆ แล้วลงมาใหม่ หมุนเวียนแต่คนเรามีความ คิด รู้ดี รู้ชอบ ถึงทำให้สามารถที่จะแก้ไขตัวเองได้บ้าง การแก้ไขตัวเองนั้นก็แก้ไขด้วยหลักต่างๆ ซึ่งมีตำหรับตำราที่สอนว่าควรจะ ทำอะไรดีอะไรไม่ดี ควรจะรู้ว่าจะไรดีอะไรไม่ดี และเว้นจากความชั่ว ปฏิบัติความดี อันนี้มีตำรามีการสอนอยู่เสมอ ก็เพียงแต่ว่า พยายามที่จะเอาใจใส่ในสิ่งเหล่านั้นบ้าง ถึงจะขึ้นมาเป็นคนที่ดีเรียกว่าดี คนดีนั้นโดยมากก็เหยียดหยามกันว่าเป็นคนที่ดีรี เป็นคน ที่พูดมาก เป็นคนที่น่าเบื่อ แล้วไม่มีกิน ไม่รวย แต่ความจริงคนที่ทำดีเป็นส่วนใหญ่จะรวย จะรวยในหลายทาง และคนที่ทำชั่วก็ยอม จะจมลงไป ไม่ดี ไม่ดีที่รู้ว่าเป็นไม่ดี คือไม่สบายและทุกข์ยากมากที่สุดในที่สุด ฉะนั้นการที่ใครต่อใครที่หวังดีสั่งสอนว่าทำดีเว้นจากความ ชั่วนั้น ก็เพราะว่าอยากให้ทุกคนมีความเจริญรุ่งเรือง

เมื่อตอนต้นนี้ก็พูดถึงส่วนต่างๆ ส่วนยาว ส่วนกว้าง ส่วนสูง และส่วนของเวลา นั้นนะ ๔ อย่างนี้เราต้องคิดอยู่เสมอ ถ้า อยากรู้ให้ดีต้องดู ๔ ส่วนนี้และก็นำมาพิจารณาอย่างที่มาในวันนี้ ที่ไม่ได้บอก เชื้อ.....ที่บอกว่าจะไม่พูดหยุดหมยหมย แต่ก็ขอยกขึ้น มามีคนหนึ่งว่า บางทีเวลามาในงานอย่างวันนี้ ก็มีการทะเลาะกันหรือการไม่พอใจ ว่าใครจะมานั่งข้างในศาลาตุลิตาลัย ใครจะต้อง ยืนหรือนั่งอยู่รอบนอก ภายใน และก็ใครที่จะต้องยืนหรือนั่งในกรอบด้านนอกของศาลาตุลิตาลัยนี้ก็อยากจะทำมาให้ได้มากที่สุด ความ จริงก็เคยพูดแล้วว่าคนที่เข้ามาในนี้ มาอยู่ข้างในนี้คือดีกว่าคนที่อยู่ข้างนอก เพราะว่าคนที่อยู่ข้างนอกถ้าอยากจะทำอะไรก็ถูก ขึ้นได้ เมื่อยก็ถูกขึ้นได้ ส่วนข้างในนี้บังคับบังคับให้มันอยู่ เบียดเสียดกันอยู่พอสมควร อันนี้ก็เป็นที่น่าคิดเหมือนกัน แต่ว่าถ้า พิจารณาว่าทุกวัตถุทุกสิ่งรวมทั้งตัวร่างกายของคน ไม่สามารถที่จะอยู่ในที่เดียวกัน ไม่อย่างนั้นก็ยังเดือดร้อนกันใหญ่ จะทำให้เกิด ทะเลาะเบาะแว้งอย่างรุนแรงยิ่งขึ้น ก็คิดได้ว่าเข้ามาในนี้เพื่อให้งานนี้สำเร็จเรียบร้อยดี ไม่ใช่ที่จะมาก่อความเดือดร้อน มาก่อการวิวาท กัน ก็จะต้องเข้าใจถึงสัดส่วนทั้ง ๔ นี้ให้ดี ถ้าหากว่าสมมติว่าใครอยากนั่งแห่งหนึ่ง อีกคนก็อยากนั่งตรงนั้น ในสัดส่วนที่เห็นได้เป็น ไปไม่ได้ที่จะให้มันได้ แต่ถ้าในสัดส่วนที่ ๔ คือเวลาก็ผลัดกันนั่งได้ ผลัดกันนั่งเก้าอี้หรือที่ตรงนั้นๆ ได้ โดยที่คนหนึ่งตอนแรก ๕ นาที แรกให้นั่งตรงนั้นแล้วก็ถูกขึ้นไป อีกคนก็มานั่งต่อได้ ก็ที่เดียวกันนั่นเอง ในสัดส่วนที่ ๓ ทั้ง ๓ นั้นก็เหมือนกัน แต่ในสัดส่วนที่ ๔ ต่าง กัน

วันนี้ก็ขกนิยายเรื่องสัดส่วนทั้ง ๓ บวกกับสัดส่วนเวลานั้น ก็เพราะว่ามานั่งถึงเวลาที่ผ่านไป มาตักเตือนว่าอายุเพิ่มไปอีก ๑ ปี แต่เดี๋ยวนี้วันยังไม่เข้าปีที่ ๖๐ ยังคงเป็นปีที่ ๕๙ อยู่ตามที่ถือกัน ถ้าหากว่าท่านทั้งหลายมาวันพรุ่งนี้ก็เริ่มแล้ว ก็เป็นปีที่ ๖๐ แล้ว อันนี้ก็ ๕๙ ยังหนุ่ม ๖๐ แรก เขาก็ถือกันอย่างนั้น ทั้งจริงมันต่างกันไม่เท่าไร ฉะนั้นการที่คนเรามีอายุเพิ่มขึ้นไป ไม่มีใครมาเตือน ไม่มีใครมาทัก มันก็ไม่แก่ มันไม่แก่ เวลามันไม่แก่ เรายังเด็กก็ยังคงเด็กอยู่นั้น อายุ ๖๐ ก็ยังเด็ก แต่ใครมาเตือนบอกอายุ ๖๐ แรก แล้ว ก็แก่ นี่อยู่ที่การคิดหรือการเรียกว่ารุ่งแต่ง ถ้าเราปรุงแต่งในทางที่ว่าเราแก่ ๖๐ มันก็แก่ก็เปลี่ยน ความจริงร่างกายมันก็ไม่ ความเดิมของเขา ต้องเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ต้องมีอาหาร มีการทำงาน ทำอะไรต่างๆ แต่ว่าถ้าไม่ปรุงก็ไม่ทราบว่าจะแก่ลง เรียกว่าแก่ลง

หรือแก่ขึ้นก็ไม่ทราบ อันนี้ก็ถ้าหากว่าเรามาพิจารณาดูอย่างนี้ ลงท้ายอายุ ๖๐ ก็ไม่แก่ เพราะว่ามันก็เวลาเดียวกันอยู่นั้น ๖๑ ก็ไม่แก่ ๖๕ ก็ไม่แก่ ๗๐ ก็ไม่แก่ ถึง ๗๐ ก็ยังไม่ถึงครบรอบอะไร เขาก็ไม่ทักทายอะไรต่างๆ แต่ถึง ๗๒ ก็คงทักกันว่าหลายรอบแล้ว ก็อย่างสมเด็จพระศรีนครินทร์ท่านเคยบอกว่าเป็นแม่แก่แล้วนะ แก่แล้วตอนนั้นท่าน ๘ รอบ ๗ รอบมาถึงเดี๋ยวนี้ท่านกิน ๘ รอบ แต่ท่านกับออกว่าก็แก่ ก็เหมือนกับเท่ากัน คือ ๘ รอบนั้น ๔๔ เดียวนี้ท่าน ๔๖ ก็ดูท่านไม่แก่กว่า ๔๔ แต่ถึง ๔๔ ก็รู้สึกว่าคุณแก่ก็เพราะว่าเป็นถึงรอบ แล้วคนก็บังคับท่านว่า ๘ รอบแล้ว ๘ รอบก็รู้สึกว่าคุณแก่ แล้วท่านกับออกว่าคนเขาบอกทำให้ต่ออายุราชการให้ถึง ๔๔ ท่านกับออกว่ารู้ใหม่ดู ๔๔ นี่มันแก่แล้วนะ ก็เลยบอกว่าคุณ ๗๒ ก็พอฟังได้ ท่านว่าอย่างนั้น

ก็เลยทำให้คิดอยู่ว่าเวลาผ่านไปเราต้องรู้ แต่ว่าไม่ต้องปรุงแต่งว่ามันเป็นสิ่งที่ร้ายอะไร คนเราก็มีเวลา บางคนอายุน้อยก็แก่แล้ว บางคนยังไม่เท่าไรก็แก่ ทำอะไรไม่ได้ แต่บางคนอายุมากก็เรียกว่าไม่แก่ เพราะทำอะไรได้ คสสองแคว่ลัทธิกระฉับกระเฉง แต่ทั้งนี้ต้องไม่ประมาท อายุมันดำเนินไปเรื่อย ไม่ใช่ทุกปี หรือทุกรอบปี ทุกรอบ ๑๒ ปี ทุกวันทุกเวลาเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย เช่นเดียวกับก้อนน้ำนั้นที่ไหล ในระหว่างที่พูดนี้ น้ำก็ไหลไปเรื่อย ในแม่น้ำเจ้าพระยาไม่ใช่ก้อนน้ำเดียวกันที่อยู่ตอนที่เริ่มพูด ที่อยู่ใต้สะพานพระพุทธยอดฟ้าก็ไหลไปไหนต่อไหนแล้ว เมาในระหว่างที่พูดนี้เราก็ไม่เคยเจอแล้ว อันนี้ก็เป็นเรื่องที่จะต้องไม่ประมาท เพราะว่าเราก็เปลี่ยนแปลงไป ก้อนน้ำนี้อีกหน่อยก็ถึงทะเลแล้ว แต่พอน้ำที่ผ่านใต้สะพานพุทธนั้นก็ยังมีหน้าที่ที่จะผ่านตลอด ต้องให้มีตลอด ถ้าหากว่าน้ำนั้นไม่ผ่านใต้สะพานพระยอดฟ้า เพราะว่าก้อนน้ำที่ผ่านเดี๋ยวนี้ผ่านไปแล้วไม่มีก้อนน้ำมาแทน แม่น้ำเจ้าพระยาก็นั่ง อ้าวจะคิดใจกันทำไมไม่ต้องมีปัญหา เรื่องที่ว่าจะบึงกันน้ำท่วม หรือจะทำให้แม่น้ำเจ้าพระยาแยกออกไปเป็นสองสาย อันนี้เราก็หมดปัญหาไป แต่ถ้าหากว่าน้ำไม่ไหลใต้สะพานพระยอดฟ้าด้วยประการใดๆ ก็จะมีผลเสียหายอย่างยิ่ง ก็คงลงไปคิดได้แล้วก็ทำไม่ได้ ก็เป็นอย่างนั้น แต่หากว่าเป็นไปกรุงเทพมหานครนี้ต้องอพยพแล้ว เช่นเดียวกับสวรรคโลก แต่ก่อนนี่ก็เป็นเมืองใหญ่รุ่งเรือง แต่แม่น้ำได้เปลี่ยน แล้วแม่น้ำที่ผ่านแห้งไป ก็ต้องเสียหาย แม่น้ำเจ้าพระยาไหล เขาก็ต้องให้ไหลตลอดต่อไป น้ำที่ไปแล้วก็ต้องทดแทน มีน้ำมาทดแทน ในชีวิตคนก็เช่นเดียวกัน คนคนหนึ่งทำหน้าที่อะไรที่สำคัญก็ทำไป เวลาถึงปลดเกษียณแล้วก็ต้องมีคนที่ขึ้นมาทำแทน แล้วก็ไม่ได้หมายความว่ามาทำแทนโดยที่เปลี่ยนแปลงในทางที่จะเปลี่ยนทุกอย่าง แต่ทำงานต่อไปก็ต้องทำทดแทนกัน ต้องต่อเนื่องกันตลอดเวลา ฉะนั้นก็ที่ทางราชการมีกฎเกณฑ์ที่จะให้ผู้ที่มีอายุมากขึ้นไปได้ปลดเกษียณบ้าง ได้ย้ายไปตำแหน่งอื่นบ้าง และก็ยังมีตำแหน่งมีผู้ที่จะเข้ามาสวมตำแหน่ง ก็ไม่ได้หมายความว่ามาทำอะไรที่เลวร้าย ตรงข้ามเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะว่าคนเราถ้าหากว่าจะทำหน้าที่อยู่อย่างเดียวตลอดไป ก็ไม่สามารถจะทำ วันหนึ่งก็ต้องแก่ตายจริงๆ ฉะนั้นก็ต้องมีการทดแทนกันให้ต่อเนื่อง ให้มีการต่อเนื่องของงานการที่เหมาะสม เช่นเดียวกับน้ำที่ต่อเนื่องกัน เพื่อให้แม่น้ำเจ้าพระยาไหลเป็นชีวิตของประเทศ ถ้าหากว่าทำเช่นนั้นด้วยความรู้ ด้วยความสามารถที่จะรู้ว่าอะไรควรอะไรไม่ควร ส่วนรวมของเราก็จะอยู่ได้ต่อไป อ้าวจะเกือบจะไม่นับกาลเวลาได้ ไม่เหมือนกับเมืองอย่างสวรรคโลกที่จะต้องกลายเป็นเมืองร้าง เมืองอย่างประเทศไทยนี้ก็ทดแทนกันต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาหลายร้อยปี แล้วก็ผ่านไปก็เรียกว่าเป็นเวลาหลายพันปี ทดแทนกันมาเรื่อย มีความเปลี่ยนแปลงบ้าง แต่ว่าจิตใจหรือความเป็นไทยก็ยังคงอยู่ตลอด และควรจะอยู่ต่อไปตลอด เพียงแต่ว่าต้องไม่ว่างมัว ต้องไม่ทำลาย ทำให้เสียหาย แม้จะนึกว่าทำดีแล้วก็ตามก็จะเสียหายได้ จึงต้องคิดอะไรรอบคอบ

วันนี้พูดออกจะเคร่งเครียดพอสมควร เพราะว่าที่พูดทั้งหลายนี้ก็จะต่อเนื่องจากที่เป็นจุดประสงค์ของงานนี้ ที่มาและคำอำนวยการทำให้เกิด ทั้งสิ่งที่ดีสมควรที่จะพูดก็ออกมามากมายนี้ ก็ไม่อยากจะพูดมากกว่านี้ เพราะว่าถ้าพูดมากกว่านี้เดี๋ยวท่านจะจำไม่ได้ ท่านทั้งหลายจำไม่ได้แล้วก็ไม่มีประโยชน์ ถ้าจำไม่ได้ก็กลายเป็นการพูดน้ำท่วมทุ่งหรือน้ำท่วมทุ่งก็เป็นสิ่งที่ไม่ชอบกัน ก็ขอขอบใจอีกทีที่ท่านทั้งหลายได้มา ถ้าหากว่ามีสิ่งใดที่ดีที่ได้พูดไป ก็ขอให้ท่านได้ไปพิจารณาให้เป็นประโยชน์ สิ่งใดที่ไม่เป็นประโยชน์ อันนี้ก็ลืมเสียดีกว่า สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ก็เอาไปพิจารณาไม่ต้องลืม เพราะว่าคนเราก็ทำอะไรๆ ดูอะไรๆ มากมันก็รกหัว ก็ขอให้ท่านสิ่งที่เหมาะสมที่ดีไปพิจารณา

ก็ขอขอบใจที่ท่านทั้งหลายได้มาให้พร และเรียกว่าตามเคย ขอสนองพรตามที่ท่านมีปณิธานหรือมีความตั้งใจที่จะให้พรให้เป็นผล ก็ขอให้เป็นอย่างพรที่ทุกคน เพราะว่าพรนี้ให้พรไม่มีใครที่เสีย ทุกคนได้ คือถ้าให้พรก็หมายความว่าตั้งใจให้ดี ให้เมื่อแม่ก็ขอให้การตั้งใจเมื่อแม่นี้สะท้อนกลับไปเป็นความคิดความเมื่อแม่ในตัวของแต่ละท่าน จะมีฐานะอย่างไร จะมีหน้าที่งานการอย่างไร ก็ขอให้ประสบความสำเร็จ ความเรียบร้อย ความสุขใจสุขกายทั่วทุกคน

พระราชดำรัส^(๑)
พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล
ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิดาลัย
วันอาทิตย์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๑

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาชุมนุมกันเพื่อให้พรในวันที่เกิดวันคล้ายวันเกิดในคราวนี้ ท่านก็มาเป็นจำนวนมาก และอยู่ทั้งข้างนอกทั้งข้างใน มีจำนวนเกือบ ๖,๐๐๐ คน ก็นับว่าเป็นจำนวนมาก และก็เป็นคนทุกเพศทุกวัย มีอายุตั้งแต่อายุต่ำกว่า ๔ ขวบ จนถึงอายุเกิน ๘๐ ขวบ ก็นับว่าเป็นผู้ที่ เป็นต่างวัยกันและมีหน้าที่งานการอาชีพต่างๆ กันเกือบทุกอย่างในประเทศไทย

การนี้ก็นับว่าเป็นนิมิตที่ดี เพราะว่าในประเทศไทยนั้นเราก็ทราบดีว่า ประชาชนทุกคนหมายถึงผู้ที่อยู่ในประเทศไทย ทุกคน เป็นที่เข้ากันได้ เป็นคนที่ไม่มีกำแพงแยกกัน ความจริงก็เป็นสิ่งที่ เป็นกำลังของเราแท้ๆ ที่คนไม่รู้จักกัน ก็ต้องรักษาความไม่รู้จักกันอยู่ต่อไป จะทำให้ส่วนรวมของเราอยู่ได้ เพราะว่าถ้ามีการแตกแยกออกไปก็กลายเป็นทอนกำลังของส่วนรวม ซึ่งส่วนรวมนี้ก็ประกอบด้วยส่วนตัวแต่ละคน แต่ละบุคคลก็เป็นหน่วยหนึ่งของส่วนรวม ถ้าบอกว่าหน่วยหนึ่งของส่วนรวมมันน้อยเหลือเกิน แต่ว่าบวกเข้าไปได้เป็นประเทศทั้งประเทศ ถ้าถืออย่างนี้และมีความรู้ว่าเป็นเช่นนี้ ก็จะทำให้เราสามารถจะมีชีวิตที่มีความเป็นปึกแผ่นได้

สำหรับในปีนี้ก็มีความรู้เกิดขึ้น คือว่าปีที่แล้วก็ได้มีชีวิตถึงก่อนหกสิบ และในปีนี้เป็นชีวิตที่เป็นหลังหกสิบ ซึ่งก็ถือว่าเป็นการแตกต่างอยู่ แต่ละคนก็พูดถึงว่าคนที่ได้ถึงอายุหกสิบแล้วก็เป็นคนที่อยู่ในวัยชรา แล้วก็เปลี่ยนแปลงโดยจับพลัดจากอายุ ๕๙ เป็นอายุ ๖๐ แต่มาบัดนี้พุงนี้ก็ถือว่าเป็นครบ ๖๑ คือ ๖๐ กับ ๑ ปี จะนับว่าอะไรก็ไม่ทราบ เพราะว่าเท่าที่มีอายุ ๕๙ และบวก ๑ ปี เป็น ๖๐ ๖๐ บวก ๑ ปี เป็น ๖๑ เมื่อแบ่งแยกที่อายุ ๖๐ ก็หมายความว่าวันเกิดปีนี้เป็นวันแรกในชีวิตใหม่ ส่วนของชีวิตที่เป็นชีวิตที่แบ่งจากอายุ ๖๐ คราวนี้ก็จะต้องดูว่าตลอดปีที่ผ่านมามีได้เห็นอะไร ก็ได้เห็นเหมือนกันว่ามีความเปลี่ยนแปลง มีความเปลี่ยนแปลงในความคิดอย่างหนึ่ง หรือในความรู้ หรือว่าเห็นว่าคนที่มีความอายุก่อน ๖๐ กับหลัง ๖๐ มีความเข้าใจกันอาจมากขึ้น เพราะว่าคนที่ก่อน ๖๐ นั้น ก็ถือเป็นผู้ที่ทำงาน มีความรู้ความสามารถ และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนคนอายุ ๖๐ เกินไปแล้วก็ดูเหมือนจะเป็นคนที่เก่าแก่ ครี ไม่มีความสามารถ อันนี้ก็เป็นการคิดอันหนึ่งที่เกิดขึ้นว่าดูจะเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้น การที่จะให้ทั้งสองข้างเข้ากันได้ก็จะต้องมีวิธีการ ก็ได้เห็นวิธีการเหมือนกัน เพราะว่าคนที่มีความรู้และปฏิบัติกรอยู่อย่างนี้น้อยนั้น ก็ดูท่าทางเป็นเหมือนคนที่แข็งแรง มีกำลังที่จะปฏิบัติงานอย่างดี ก็ควรที่จะให้ผู้เฒ่าป่ส่อยให้ผู้หนุ่มสาวได้ปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความคิด ผู้ที่อายุต่ำกว่า ๖๐ ว่าคาญคนที่อายุมากกว่า ๖๐ ว่าคนที่อายุมากกว่า ๖๐ ทำอะไรก็ไม่ได้ แต่ว่าจะให้คนหนุ่มคนสาวนับถือและทำตามจึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าคนอายุมากนั้นดูเป็นคนที่จะชอบที่จะชมเชยคนที่มีความรู้ ส่วนคนอายุมากก็จะถือว่าคนสมัยนี้เป็นคนที่ไม่มีความเคารพเลย เป็นคนที่ไม่นับถือกัน คือเป็นคนที่ไม่มีความเคารพ อย่างนี้ก็เกิดขึ้นได้ เพราะว่าก็เป็นความจริงว่า คนรุ่นใหม่มีโอกาสได้เรียนรู้ฝึกฝนมาก สามารถที่จะได้รับความรู้ทางวิชาการมากมาย จึงมีความสามารถมากกว่าคนอายุมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก เพราะว่าผู้ที่มีอายุมาก ผ่านมาแล้วในสมัยก่อนนี้วิชาการยังไม่ก้าวหน้าเท่า การเรียนการรู้ก็อาจลำบากกว่า แต่ถ้าจะดูตามสถิติของการตั้งโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือวิชาการก็ยังด้อยมีน้อยกว่า ถ้าไปดูในสถิติก็เป็นเช่นนั้น ส่วนสมัยนี้โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย มีมากมาย แล้วยังวิชาการวิชาการต่างๆ ก็ก้าวหน้า จึงได้ความรู้มากและจึงมีความสามารถมาก คนสมัยใหม่จึงมีความรู้ความสามารถกว่าคนสมัยก่อน ถ้าดูในแง่นี้ ฉะนั้นการที่คนสมัยใหม่นี้เรียกว่าหนุ่มๆ สาวๆ สมัยนี้ได้ ถ้าพูดว่ามีความรู้ความสามารถมากกว่าคนเก่า ก็คงเป็นจริงเพราะว่ามีโอกาสมากกว่า นอกจากนั้นวิชาการก้าวหน้า สามารถที่จะได้ไปดูงานทั้งในประเทศทั้งนอกประเทศอย่างคั่งคั่งตัว ทำให้ได้เปรียบมาก ส่วนคนเก่าแก่กว่าจะไปไหน ก็จะต้องชวนชวายเป็นอย่างมาก เหน็ดเหนื่อยลำบากอย่างมากและโดยมากก็ไม่ได้ไป ไม่ได้เห็น ไม่มีโอกาส

^(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากสำนักพระราชพิธีการ พระราชดำรัสฯ วันที่ ๔ ธันวาคม

ฉะนั้น การที่คนสมัยใหม่บอกว่าคุณสมัยเก่า มีความรู้บ้าง ก็อาจเป็นจริงแล้วก็คนสมัยใหม่ จึงเรียกว่าดูถูกหรือเหยียดหยามคนสมัยเก่าได้ มีสิทธิ์ แต่ที่ว่าถ้าพูดตามจริงแล้ว สิทธิ์ที่จะเหยียดหยามคนรุ่นเก่าก็ไม่ควรจะมี ด้วยเหตุว่าคุณรุ่นเก่านี้เองที่ทำให้คนรุ่นใหม่เกิดขึ้นมาได้ ทั้งทำให้คนรุ่นใหม่มีโอกาสได้หาความรู้สร้างตัวขึ้นมา อันนี้คนเก่าก็อาจจะมีความภูมิใจได้ และคนใหม่ก็อาจจะรู้สึกว่าคนเก่านี้มีพระคุณ แต่พระคุณนี้ก็อาจนึกถึงว่าพระคุณนั้นไม่เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะว่าท่านผ่านไปแล้วเป็นคนที่ผ่านไป เป็นคนที่เรียกว่าหันหลังไปแล้ว ไม่หันกลับ อันนี้ก็อาจเป็นจริงสำหรับบางคน แต่ข้อสำคัญของคนอายุมาก ที่ดี คนอายุมากแม้จะไม่ได้เรียนได้ประกาศนียบัตร หรือได้ปริญญา หรือได้อะไรที่เป็นหลักฐาน แต่ก็ผ่านชีวิตมาตลอด ได้ผ่านชีวิตที่สอนให้รู้ เพราะว่าทุกวันที่เราผ่าน เราก็ได้เห็น เราก็ได้ฟัง เราก็ได้ปฏิบัติ เพราะว่าเราเป็นคนประกอบด้วยร่างกายแล้วก็จิตใจ ฉะนั้นร่างกายและจิตใจนี่ก็ทำงานไม่เรื่อย เมื่อทำงานไม่เรื่อยก็เรียกว่าเรียนรู้ทุกวัน คนที่ไม่ได้เข้าโรงเรียน หรือเข้าวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย ก็เป็นคนเหมือนกัน แล้วก็อาจเป็นคนเก่งก็ได้ แต่ก่อนนี่ไม่มีมหาวิทยาลัย ก็สามารถที่จะปฏิบัติอะไรที่สูงที่คนคว้าอะไรต่างๆ จนกระทั่งสามารถที่จะสร้างมหาวิทยาลัยได้ ฉะนั้น คนที่อายุมากก็ได้ผ่านชีวิตมาด้วยดี อันนี้ก็ยืนยันว่า ถ้าคนสมัยใหม่ได้มีความนับถือคนสมัยเก่าได้เล็กน้อย ก็เรียกว่าได้เปรียบแม้แต่เล็กน้อยก็ได้เปรียบ ถ้านับถือและสามารถที่จะดูว่าประสบการณ์ของท่านผู้นั้นจะใช้อย่างไร มาพิจารณาให้ดี ก็ได้เปรียบมาก คนสมัยใหม่ก็จะได้อยู่เย็นเป็นสุข ได้มีความเจริญก้าวหน้าได้ โดยอาศัยความสามารถของผู้ใหญ่ ความสามารถของคนรุ่นเก่าก็ได้ ส่วนรุ่นเก่ามันก็ต้องเสียใจ หรือไม่ต้องเสียใจ หรือโกรธคนสมัยใหม่ คนสมัยใหม่ที่เขาอาจจะมีการเหยียดหยามบ้าง เพราะว่าคนสมัยเก่ามันก็ยอมรู้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตก็ต้องเปลี่ยนแปลง ถ้าคนสมัยใหม่เขาได้รับประโยชน์จากเรา เขาก็ดีใจแล้วก็พอใจที่ได้ทำประโยชน์ ถ้าคนเขาไม่เขาก็แล้วไป ไม่เป็นสิ่งที่บังคับกันได้ แต่อย่างน้อยที่สุด คนสมัยเก่าถ้าปล่อยไปให้คนสมัยใหม่เขาว่าไป แต่ว่าถ้าช่วยเขาได้ก็ช่วย อันนี้ก็ทำให้การอาศัยซึ่งกันและกันก็ได้ดี และอย่างนี้ก็จะไม่เกิดสิ่งที่เรียกว่าช่องว่างระหว่างอายุ จะเป็นอายุไหนก็ตามก็จะไม่มีช่องว่าง

เรื่องช่องว่างนั้น มาเมื่อตะกี้เองได้ประสบความสำเร็จถึงช่องว่าง เพราะว่าเดินๆ ไม่มีคนเขี่ยรถเข็นรถมาให้กับ สำหรับเงินนี้เอาไปใช้ประโยชน์ในด้านการกุศล คนที่อยู่ใกล้ๆ เขายื่นมากับมือ คนที่อยู่ห่างออกไปเขาก็บอกว่าจะไม่ถึง ไม่ถึง ไม่ถึงก็ขอให้คนข้างหน้าเขาส่งต่อก็มี แต่บางคนก็บอกส่งต่อไม่ได้ต้องให้ถึง เมื่อต้องให้ถึงนั้นเขาก็พูดเอง บอกว่าฉันไม่ฟังหมด คือว่าฉันไม่ฟังขวางทาง เขาก็อยู่ตรงนั้น แต่ว่าพอตัดสินใจแล้วส่วนใหญ่ก็เป็นกุศล เขาไม่กล้าที่จะบุกเข้าไปในกุศลเพราะว่ามันมีหนาม แต่ว่าอย่างไรก็ตาม อันนี้ก็แสดงให้เห็นว่าบางที่ตั้งใจจะส่งเงินไปถึงแต่ก็ไม่ถึง เพราะว่าไม่มีความร่วมมือ ไม่มีการยอมให้ส่งผ่านมาก็มี หรือไม่ยอมส่งผ่านคนอื่นก็มี ต้องให้ถึง ต้องให้ถึงฉันไม่ฟัง หรือถ้าฉันไม่ฟังตัวก็ได้แปล

อันนี้ทำให้นึกถึงอย่างที่ท่านายกรัฐมนตรีได้พูดถึงว่า หมู่นี้เมืองไทยก็มีเหตุการณ์โดยเฉพาะเหตุการณ์น้ำท่วมภาคใต้ ซึ่งทุกคนต้องการที่จะช่วย การที่ทุกคนอยากจะช่วยนั้นเป็นมิตติ แม้จะมีเรื่องที่น่าหนักใจและน่าเสียใจที่มีคนต้องเสียชีวิตไป ที่ต้องเสียสิ่งของ ทำให้มีความเดือดร้อนขึ้นมาเรื่อยๆ แล้วคนไทยทั่วประเทศก็มีจิตใจที่ต้องการช่วย อันนี้เกิดขึ้นมาโดยที่ไม่ต้องได้โฆษณาอะไร ทุกคนชวนช่วยที่จะช่วยผู้ที่เป็นเพื่อนร่วมชาติให้พ้นจากความเดือดร้อน ซึ่งสำคัญที่สุดก็คืออาหารก็ไม่มี ที่อยู่ที่ไม่มี สิ่งของที่จะใช้ก็ไม่มีไปหมด ทำให้ต้องช่วย ทั้งนี้ทั้งทางรัฐบาล ทางราชการ ก็ได้ช่วยอย่างดีมาก รวมทั้งผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่และไม่เป็นเจ้าหน้าที่โดยตรง ทุกคนก็อยากที่จะช่วยทั้งในหน้าที่ราชการ ทั้งนอกหน้าที่ราชการก็ช่วยทั้งนั้น ส่วนคนอื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับทางราชการแต่ก็เป็นคนไทยด้วยกัน ทุกคนก็ชวนช่วยที่จะช่วย

คราวนี้ การที่จะช่วยก็เป็นเหมือนเช่นตะกี้ เรายื่นให้ก็ต้องให้ถึง อันนี้เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาว่าถ้าจะทำอะไรก็ต้องให้ถึง แต่การให้ถึงนั้นเป็นสิ่งที่ยาก เช่นในปัญหาคนแรก ถ้าจะช่วยให้มีอาหารการกินก็จะต้องนำสิ่งของเช่นข้าวให้ไปถึง ไปถึงที่คนที่เขาต้องการ ที่จำเป็นที่จะมีข้าวเพื่อเลี้ยงชีวิต ไม่อย่างนั้นไม่มีก็อด บางคนก็อดเป็นหลายวัน แต่การที่นำข้าวไปเป็นสิ่งที่ยาก การที่จะหาข้าวก็นับว่าไม่ยากนัก เพราะว่าเราก็ยังมีอยู่ แต่การนำข้าวไปเป็นสิ่งที่ยาก การที่จะหาข้าวก็นับว่าไม่ยากนัก เพราะว่าเราก็ยังมีอยู่ แต่การนำไป รถยนต์ รถบรรทุก รถไฟก็ไม่มีติดคนแรก เพราะว่าถ่านหินทางรถไฟเสียไป เครื่องบินที่นำไปได้แต่จำนวนก็ไม่มาก แล้วสิ้นเปลืองมาก เมื่อนำไปแล้วไปถึงสนามบินจะลำเลียงไปถึงที่ที่จำเป็นที่จะนำไปก็ลำบาก เพราะว่าทางคมนาคมถูกตัดไปมาก ดังนั้นลำบาก แม้จะบอกว่าถ้าจะส่งข้าวไปไม่ได้ง่าย ๆ ส่งเงินไปก็ เรายื่นไปให้แล้วก็จะทำอย่างไร เงินมันคือหมายความว่า เป็นสิ่งสำคัญกับชีวิตของ คือคล้ายๆ เป็นตัวแทนของสินค้า ถ้าจะเอาเงินไปให้คนที่หิว ก็นับว่าดีถ้าเขาไปซื้อของได้ แต่ของนั้นก็ไม่มี ต้องให้ของ เช่นจะให้ข้าวก็ต้องให้ข้าวไม่ใช่ให้เงินค่าข้าวสำหรับซื้อข้าว เพราะว่าข้าวก็ไม่มีในที่นั้น ก็ไม่มีประโยชน์ที่จะเอาเงินไปให้ เท่าไรก็ตาม ก็แทนที่ฉันไม่มีประโยชน์ ต้องเอาสิ่งของที่จำเป็นไปให้ จริงๆ ไม่ใช่เอาเงินไปให้ ถ้าเอาเงินไปให้อาจยังเดือดร้อน เพราะว่าอย่างเอาเงินไปให้ค่าซื้อข้าว ข้าวไม่มี เงินมันนะ ทุ้งง่าย ๆ เงินนั้นต้องกลับกรุงเทพฯ ถ้าให้เงินไปล้านบาท ให้กับ

เจ้าหน้าที่ที่จังหวัดนั้นๆ เงินล้านบาทนี่ยังไม่ก็ต้องกลับกรุงเทพฯ กลับกรุงเทพฯ สำหรับมาซื้อข้าวที่กรุงเทพฯ แล้วก็ส่งไป ก็หมายความว่าเสียเที่ยว อันนี้เป็นต้น ถ้าจะถือว่าเอาข้าวไปให้ ฉะนั้นการที่ช่วยเหลือจะต้องรู้ว่าจะช่วยเหลืออย่างไร เพราะว่ากาที่แม้จะถึงแต่ว่าก็ไม่ถึงผล ไม่ได้ผล ฉะนั้นก็ต้องคิดให้ดี แต่ระหว่างทางที่ส่งไปก็ต้องให้ส่งของไปได้ ฉะนั้นก็ต้องบรรเทาทุกข์เป็นไปตามลำดับ ตอนแรกนี่ก็ต้องชวนเขาเอาสิ่งของไปให้ให้ได้ แม้จะดูลำบาก เช่นนำเครื่องบินไปแล้วก็หาทางที่จะเอาเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ไปหย่อนลงไป หรือหาทางอย่างไร เพื่อที่จะให้ไปถึงคนที่เดือดร้อนจริงๆ อย่างนั้นก็จะสิ้นเปลืองมาก แต่จำเป็นเพราะว่าคนเราก็จะต้องมีสิ่งอุปโภคบริโภคกันที่อุปเสมอ ไม่ใช่ว่าเขาไว้เดือนหน้าก็ได้ อย่างนั้นไม่ได้ก็ตายเสียก่อน ฉะนั้นการบรรเทาทุกข์นั้นก็เรียกว่ามีศิลปะการดำเนินงานอย่างมาก ซึ่งก็ต้องคิดให้ดีให้รอบคอบ ถ้าไม่คิดก็อาจยิ่งสิ้นเปลืองและไม่ถึงผล ฉะนั้น การที่ได้ทำการช่วยเหลือก็ต้องให้ถึง และถึงด้วยวิชาการที่ถูกต้อง

อันนี้เป็นข้อหนึ่งที่ว่า การที่มีอะไรก็ตามก็จะต้องมีช่องว่าง แล้วช่องว่างนั้นก็จะต้องหาทางที่แก้ไข ถ้าช่องว่างระหว่างอายุคนก็สามารถที่จะแก้ไขด้วยความคิดที่ถูกต้อง ก็สามารถที่จะใช้ประโยชน์ของคนแก่และคนหนุ่มสาวให้เต็มที่ เพื่อให้ส่วนรวมได้ดำเนินงานไปด้วยดี ถ้าช่องว่างเช่นนี้ก็เรื่องส่งเงินไม่ถึงก็ต้องแก้ไขด้วยการช่วยกันส่งต่อ ถ้าช่องว่างในแง่ที่การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยก็ต้องวางแผนการให้ดี เช่นตอนแรกส่งด้วยเครื่องบินแล้วก็หาพาหนะ ถ้าเป็นที่ที่มีน้ำมากก็ส่งเรือที่จะเป็นพาหนะ แล้วขั้นตอนต่อไป อย่างที่ได้ทำถูกต้อง ส่งสิ่งของไปทางเรือ ซึ่งกองทัพเรือก็ได้ช่วยเหลือลำเลียงของ แล้วก็นำไปโดยใช้พาหนะที่มีอยู่ อย่างที่เห็นกองทัพบกได้ใช้รถสายพาน แล้วก็เครื่องบินก็เป็นเครื่องบินของกองทัพอากาศ นอกจากนั้นก็ยังมีเครื่องเฮลิคอปเตอร์ของตำรวจไปช่วย และนอกจากนั้นในที่ต่างๆ ก็เคยได้ส่งของไปคอยอยู่ที่กองกำลังตำรวจชายแดนและค่ายทหารต่างๆ อยู่แล้วพร้อมที่จะให้ส่งไปช่วยผู้ที่ประสบภัยธรรมชาติต่างๆ ซึ่งได้ทำเป็นประจำ ฉะนั้นการที่จะช่วยก็ต้องกลบช่องว่างนี้ ก็ได้ทำมาพอสมควร ได้ผลดี รู้สึกว่าความเดือดร้อนได้บรรเทาไปอย่างดีที่สุด ต่อจากนั้นก็จะต้องช่วยฟื้นฟูชีวิตของคนเหล่านั้น ซึ่งจะต้องทำทุกทาง ทั้งทางที่จะให้มีที่อยู่อาศัยแล้วก็สร้างอาชีพ ทั้งสร้างความเป็นอยู่ที่เขาต้องการ เช่น สำหรับเด็ก ก็ต้องมีโรงเรียน มีการศึกษา ซึ่งในสมัยเมื่อสมัยกว่าปีที่มิวาคะภัยที่แหลมตะตุมทุก นั้นก็เป็นคล้ายๆ กับอย่างนี้ คือเป็นภัยที่มาฉับพลันแล้วก็ทำให้คนเดือดร้อนไปมาก ได้ตั้งโรงเรียนและได้ตั้งทุนการศึกษา ซึ่งเด็กที่กำพร้าในครั้งนั้นก็ได้รับทุนการศึกษาและได้รับช่วยเหลือในด้านการศึกษาอย่างดี จนกระทั่งมาตอนหลังนี้ผู้ที่รับทุนและเดือดร้อนเมื่อครั้งวาคะภัยครั้งนั้นก็ได้กลับไปช่วยพี่น้องชาวนครศรีธรรมราชในครั้งนี้ ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่บรรเทาความเดือดร้อน ฉะนั้น ครั้งนี้ก็ควรทำอย่างนี้เหมือนกัน เป็นโครงการระยะยาวตั้ง ๒๐ ปี เพื่อฟื้นฟูชีวิตของผู้ที่เดือดร้อน ทั้งนี้ก็เป็นเรื่องที่เกิดมาจากที่คิดว่าคนเรามีช่องว่างระหว่างวัย ช่องว่างระหว่างสถานที่อยู่ อันนี้มาตลอดเวลา การแก้ไขความยุ่งยากก็คือต้องหาวิธีการที่เหมาะสม

สำหรับอีกอย่างหนึ่งที่ได้คิดตอนที่ระหว่างอายุที่ผ่านมา ๑ ปี ก็นึกถึงว่าการที่คนเราทำอะไร ทำอะไรไม่ได้ มันก็ไม่ถูกต้อง แต่ว่าเราจะต้องทำอะไร เพราะว่าเรามีชีวิต จะบอกว่าไม่ทำอะไรเลย ถ้าไม่ทำอะไรเลย ต้องทำอะไรเลย มีคนหลายคนคิดอย่างนี้ ถ้าทำก็ถูกว่าเสมอ จึงทำอะไรก็อย่าทำอะไร อยู่เฉยๆ คนเราอยู่เฉยๆ ก็ไม่มีผิด เขาว่ากันอย่างนี้ ถ้ามาคิดดีๆ คนเราอยู่เฉยๆ ไม่ได้ ยิ่งใหญ่ ร่างกายของเราก็นั่งอยู่ นั่งเฉยหรือเปล่า ก็นั่งไม่เฉย นั่งก็ต้องสูดอากาศ ต้องหายใจ ถ้าอยู่เฉยๆ จริงๆ นั้นขออย่าให้หายใจเลย เพราะว่ากาหายใจนั้นทำ มันทำอะไรอย่างหนึ่ง ต้องทำอะไรอย่างหนึ่ง แต่คนเราไม่หายใจไม่ได้ บางคนอย่างเดียวนั้นหายใจไม่ค่อยออก หายใจไม่ออกก็ต้องหายใจให้ได้ ไม่งั้นก็ไม่มีชีวิตอยู่ ฉะนั้นการทำอะไรมันก็ต้องทำ ทำอะไรก็ต้องทำดี คราวนี้ถ้าสำหรับทำให้มันดี ให้ถูกต้อง ไม่เสียหาย มันก็ต้องหาทาง ฉะนั้นจะต้องมีอะไรอย่างหนึ่ง มีวิธีการที่จะไม่ทำผิด ไม่ทำสิ่งที่เขาว่าอันนี้ไม่ได้

เมื่อวานนี้ได้พูดกับทหารรักษาพระองค์ในกองสวนสนาม ก็ได้พูดถึงวิธีปฏิบัติอย่างหนึ่งที่สำคัญก็คือมีสติ ก็คงต้องเห็นว่าอะไรๆ ก็ต้องมีสติ สติตั้งมั่น อันนี้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะว่าคนเรานั่งอยู่เฉยๆ ไม่ได้ มันต้องทำ อย่างน้อยที่สุดก็ต้องหายใจ แม้แต่นั่งอยู่เฉยๆ ก็ไม่ได้ มันเมื่อย มันเมื่อยก็ต้องขยับตัว แต่ถ้าทำถ้าขยับตัวอย่างมีสติ คือหมายความว่าใช้ร่างกายที่ดี ก็ขยับตัวโดยที่ไม่ทำให้เดือดร้อน ไม่ทำให้เสียหาย ถ้าแต่ละท่านเกิดไม่มีสติแล้วก็ขยับตัว จะยกแขนขึ้นมากก็ไปโดนคนที่นั่งอยู่ข้างๆ คนที่อยู่ข้างๆ เขาก็โกรธเขา ลงท้ายก็จะตะตุมบอนกัน กลายเป็นการทะเลาะกันในที่นี้ แล้วมันก็ไม่ดี ฉะนั้นก็ต้องมีสติคือหมายความว่ารู้ ทั้งการทำอะไรก็รู้ การคิดอะไรก็รู้ การพูดอะไรก็รู้ คือมีสติมัน ฉะนั้นที่บอกเมื่อวานนี้ว่าให้มีสติ เพียงแค่นี้ก็จะทำให้มีความสงบสุขมากขึ้นอีกเยอะ ถ้าแต่ละคนเมื่อทำอะไรด้วยกาย หรือพูดอะไร หรือแม้แต่คิดอะไร มีสติคือรู้ รู้ว่ากำลังทำอะไร รู้ว่าตัวอยู่ที่ไหนอย่างไร อันนี้ก็เป็นกาแก้ไข ถึงเวลาไปที่ไหนกับออกขอให้สติตั้งมั่น คือหมายความว่าลึบติดกับตัวไม่มีเสียมีแต่ดี ถ้าหากว่ามีความสามารถอย่างอื่น ก็สามารถที่จะทำประโยชน์กับส่วนรวมได้อย่างมาก ถ้ามีสติ ฉะนั้นก็ที่ได้พูดอยู่เสมอกับใครก็ตาม ทหารก็ตาม พลเรือนก็

ตาม นักศึกษา ใครต่อใครทุกคน ก็บอกให้มีสติ อาจว่าคาญว่าทำไมบอกมีสติ หาว่าสติไม่ดี หรือก็ให้สติดีนะ ถ้าสติไม่อยู่กับตัวมันก็เรียกว่าสติไม่ดี ฉะนั้นถ้าทำอะไรเพื่อที่จะแก้ไขอะไรก็ต้องมีสติ

อันนี้เป็นเรื่องที่ได้ซาบซึ้งในปีที่ผ่านมา วันนี้ก็ถือว่ายังไม่ ๖๑ เดิม แล้วก็พุงนี้ก็ ๖๑ เดิม ทำให้รู้สึกว่ามีสติแล้วก็สามารถที่จะมีชีวิตอยู่ได้ สามารถที่จะมีความสุขได้ สามารถที่จะทำประโยชน์ได้ วันนี้ก็พูดในสิ่งที่คิดมาปีหนึ่ง แล้วจากนั้นก็เวลาคอนแรอายุ ๖๐ ก็ยังไม่แน่ อย่างข้าราชการอายุ ๖๐ บริบูรณ์แล้วก็ยังรับราชการอยู่ เพราะว่าจะได้ออกจากราชการ ต้องออกจากราชการประจำอายุ ๖๐ แต่ว่าเป็นปีงบประมาณนั้น เมื่อถึงปีงบประมาณตามกฎหมายก็ออกจากราชการ แต่อายุตัวก็ ๖๐ กว่าแล้วตอนนี้ให้แน่ก็ต้องเป็น ๖๑ ถ้าเป็น ๖๑ ก็แน่นอนว่าข้าราชการประจำก็เป็นข้าราชการบำนาญแล้ว ฉะนั้นเวลาที่เริ่มชีวิตใหม่ก็ต้องเริ่มชีวิตใหม่เวลาอายุ ๖๑ ไม่ใช่ ๖๐ แล้วก็วันนี้ท่านทั้งหลายมาให้พรในโอกาสวันฉลองอายุ ๖๑ แต่แท้จริงมาฉลองในการที่จะได้ผ่านชีวิตเก่ามาถึง ๖๐ ปีบริบูรณ์ ยังไม่ถึง ๖๑ ปีบริบูรณ์ ก็ดีใจที่ได้พบท่านทั้งหลายและขอใจที่ท่านทั้งหลายได้ให้พรให้มีความเจริญรุ่งเรือง ก็นับว่าเป็นการอ่ำลาชีวิตที่เก่า แล้วก็ต้อนรับชีวิตใหม่ในพุงนี้ การที่ท่านทั้งหลายได้ให้พรนั้นก็ต้องขอขอใจ แล้วก็เป็นสิ่งที่สะดวกใจสำหรับตัว เพราะว่าเมื่อท่านให้พรอย่างไรท่านก็ได้รับพรชนนั้น

ก็ขอให้ท่านทั้งหลายได้มีกำลังทั้งกาย ทั้งใจ ทั้งความคิด ทั้งความตั้งใจให้ดีให้แข็งแรง มีสติที่ดี คือหมายความว่า มีสติ มีจิตใจที่รู้ว่าตัวกำลังทำอะไร รู้ว่าอะไรดีอะไรชอบ และอะไรจะเป็นสิ่งที่เป็นความก้าวหน้าของตัวเองและของส่วนรวม ก็ขอท่านทั้งหลายจงได้รับพรทั้งหลายที่ท่านคิด ถ้าท่านคิดดีท่านก็ได้รับพรที่ดี ก็ขอให้ได้ประสบความสำเร็จความเจริญด้วยกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^(๑)
พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล
ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต
วันจันทร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๒

ในการพูดเช่นนี้ ก็ได้เชิญให้ท่านทั้งหลายนั่งเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว เพราะเห็นว่าหากยืนอยู่ก็จะเมื่อยลำกั้น เพราะว่าบางทีก็พูดนาน ผู้พูดเองแต่ก่อนนี้ ถ้านั่งพูด พูดไม่ออก แต่พยามีความนี้ถ้ายืนพูด พูดไม่ค่อยออก เพราะมันเมื่อย ก็เลยตกลงกันว่า ทั้งผู้ฟังและผู้พูดนั่ง นั่งอยู่ก็จะได้พูดได้นาน ถ้านาน ก็คงไม่มีใครว่า นอกจากบางคนก็อาจหลับไปบ้าง

ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลาย ที่ได้มาให้พรเนื่องในโอกาสจะครบวันเกิดในคราวนี้ และที่นายกรัฐมนตรี^(๒) ได้กล่าวคำอำนวยพรในนามของท่านทั้งหลาย ก็ขอสนองพรด้วยความจริงใจ และหวังว่าจะเป็นประโยชน์ ให้แต่ละท่านได้ปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นผลดี เป็นผลสำเร็จ เพื่อความเจริญ รุ่งเรือง

แต่ละปี ๆ ก็มีผู้มาให้พรให้เจริญ เมื่อก่อนนี้ก็รู้สึกว่าเป็นกำลังใจเพื่อที่จะปฏิบัติงานต่อไป แต่เมื่อหลาย ๆ ปีเข้า มันก็เจริญขึ้นมากก็เลยทำให้หนักถึงว่าคนเรา เวลาอายุมากขึ้นก็เหมือนดังน้ำ มันเต็มเข้าทุกที พูดถึงดังน้ำที่เต็มน้ำเต็มขึ้นทุกทีถ้าเก็บน้ำเอาไว้ได้ก็ดี คือหมายความว่าได้มีประสบการณ์ ได้เห็นอะไรต่ออะไรมาทำให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น แต่เมื่อดังน้ำนั้นเก่าแก่ บางทีก็รั่วบ้าง บางทีก็เก็บน้ำไม่ได้ หรือบางทีก็ล้นไปบ้าง คนเราก็เหมือนกัน เวลาอายุมากขึ้นก็เหมือนดังน้ำที่เก่าแก่ บางทีอะไรต่ออะไรเข้ามา มันก็เก็บไม่อยู่ เห็นอะไรมาก็ลืม มีอะไรที่ควรจะทำไว้ก็จำไม่ได้ นาน ๆ ไปดังน้ำมันก็จะรั่วยิ่งขึ้น ฉะนั้นก็จะต้องระวังในการซ่อมแซมและประคองให้ดังน้ำนั้นอยู่ดีไม่วุ่นมากเกินไป

แต่ว่าถ้าดังน้ำนั้นไม่รั่วเลยและไหลโต สิ่งที่เราเห็นที่พบปะและได้เผชิญก็มากขึ้นทุกที จำนวนสิ่งของที่เราเข้ามาจะมีอะไร ๆ ประปนเข้ามาไม่มากทำให้วุ่นวายใจ บางทีคนเราเวลาเห็นอะไร ๆ ดีมาก ๆ ก็มีความปลื้มใจมาก เมื่อมีความปลื้มใจมากบางทีก็เลยทำให้เกิดปฏิกริยา ปฏิกริยานั้นก็ออกมาในรูปความวุ่นวายใจ หรือความไม่สงบใจ ความไม่เข้มแข็ง ความไม่เข้มแข็งนั้น ความไม่สงบใจนั้น ความวุ่นวายใจนั้น ก็จะทำให้ดังน้ำรั่ว ทำให้ดังน้ำแตกแห้งลง

ก็เหมือนคนบางคนต้องทนอะไรมา ก็เรียกว่าตะแคง คือทำให้สามารถที่จะทำอะไรเลย แล้วก็ไม่เป็นประโยชน์ คนเราทุกคนก็อายุมากขึ้นทุกวัน หนึ่งวันสองวัน ก็อายุมากขึ้นวันสองวัน จะต้องจุดจิตใจให้แข็งแรง ให้ไม่มีความวุ่นวาย สามารถที่จะเลือกทำอะไรต่ออะไรด้วยความระมัดระวังตัว คือคิดด้วยสติสัมปชัญญะที่ดี อันนี้ก็เป็นข้อสำคัญ

ที่พูดอย่างนี้ ในที่ประชุมนี้ ก็เพราะว่าที่ประชุมนี้ ประกอบด้วยคนหลายประเภท เกือบจะเรียกว่าเป็นคนที่เป็นตัวอย่างของคนในประเทศส่วนละเล็กละน้อย มีทั้งข้าราชการทหาร ตำรวจ พลเรือน ทั้งข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนบุคคลที่เป็นเอกชนที่เป็นพ่อค้า ที่เรียกว่าพ่อค้าประชาชน และเป็นทั้งเด็กนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ เป็นทั้งผู้ที่ศึกษาในชั้นอุดมศึกษา มีทุกอย่าง นอกจากนั้นยังมีพวกที่มาจากองค์กรต่าง ๆ หรือชมรม สมาคม มูลนิธิ มาจากคณะ เช่น ลูกเสือชาวบ้าน ไทอาสาป้องกันชาติ หรือกลุ่มพัฒนาต่าง ๆ กลุ่มเพื่อการศึกษาต่าง ๆ

ทุกคนย่อมต้องมีความคิดที่ดี ย่อมจะต้องเป็นหน่วยงานที่ตัวกำลังที่อยู่ แต่เมื่อมาประชุมพร้อมกันในที่นี้ ก็เป็นโอกาสที่ดีที่จะพูดกันว่า แต่ละคนมีหน้าที่งานการ ทั้งในด้านส่วนตัว ทั้งในด้านส่วนรวม และทุกคนต้องทราบว่า มีคนอื่นด้วย ซึ่งเขาก็จะต้องทำในงานการของตัวเองและในงานของแต่ละคนนั้น ก็จะต้องอาศัยงานของคนอื่นด้วย

ปัจจุบันนี้ พูดกันว่ามีปัญหารอบด้าน ปัญหาหนึ่ง ถ้าพูดถึงประเทศของเราก็มีเรื่องต้องรักษาความเรียบร้อยสงบ ความก้าวหน้ามั่นคงของประเทศ ถ้าดูในโลกก็เห็นได้ว่ามีความวุ่นวายมานานาประการทั้งในด้านที่มนุษย์ทำ ทั้งในด้านที่ธรรมชาติทำ ใน

^(๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นจากที่ได้นำที่พระสุรัสวดีไว้ (จากหนังสือพระราชดำรัส วันจันทร์ที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน))

^(๒) พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ

ระยะหลัง ๆ นี้ก็ดูได้ว่ามีภัยธรรมชาติทั่วโลก และอุบัติเหตุด้านต่าง ๆ เช่นในด้านคมนาคม รถไฟชนกัน เรืออับปาง เรือบินหล่นลงมา ก็มีทั้งนั้น รู้สึกว่ามีมากกว่าก่อนนี้

ฉะนั้นทุกอย่างนี้ทำให้พวกเราทุกคนในฐานะพลโลกมีความหนักใจมาก ความหนักใจนี้ก็ออกมาในรูปแบบต่างๆ บางคนก็บอกว่าถ้าไม่พยายามให้เกิดเรื่องยุ่งยากก็ต้องทำอย่างนั้น ๆ อีกกลุ่มหนึ่งก็บอกว่าต้องทำอย่างนั้น ๆ ข้อนี้ก็ขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตอย่างหนึ่ง คือการถกเถียงกันข้าง ๆ คู ๆ คือต่างคนต่างไม่รู้ ก็คล้าย ๆ กับเรื่องคนตาบอด ที่เขากล้าหาญข้างข้าง ขาข้างข้าง ข้างนี้รูปร่างเป็นอย่างไรก็ไม่ทราบถกเถียงกันในยุคกลางกันไม่ได้ แต่หากเราพยายามปรับความเข้าใจกัน ก็คงจะได้ผลดี และคนเราก็จะสามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ทุกคน สำหรับชาติ ก็จะต้องทำให้ดีให้ปลอดภัยได้ สำหรับโลก ก็จะต้องรักษาโลกนี้ไว้ให้ได้

เมื่อเร็ว ๆ นี้ เกิดคลื่น หรือควอรูตมาได้ข้อมูลมาเกี่ยวกับเรื่องเรื่องหนึ่ง ซึ่งเขาเดือดร้อนกันทั่วโลก คือความเดือดร้อนที่ทุกคนจะต้องประสบแต่ไม่ว่าทุกคนจะได้รู้ แล้วคนที่รู้ บางทีก็ไววาย ทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นมา ปัญหา นี้เคยได้พูดถึงที่อื่นมาแล้ว เกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมของโลก ซึ่งกำลังวุ่นวายกันมากทั้งผู้ใหญ่ทั้งผู้น้อย ทั้งผู้ที่อยู่ในทวีปยุโรป อเมริกา เอเชียก็พูดกันทั้งนั้น คือปัญหาว่าสิ่งแวดล้อมจะทำให้โลกนี้เปลี่ยนแปลงไป

บางคนเขาบอกว่า ฝรั่งเศสขึ้นน้ำและพูดว่า "นี่ บางออกนี่ก็จะอยู่ได้ทะเล ภายในไม่กี่ปีน้ำก็จะท่วม" ความจริงเราก็รู้อยู่แล้วว่า กรุงเทพฯน้ำท่วม แต่เขาบอกว่า น้ำจะท่วมจากทะเล เพราะว่าสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง เขาบอกว่าเพราะว่ามีสารคาร์บอนขึ้นไปในอากาศมาก จะทำให้เหมือนเป็นตู้กระจกครอบ แล้วโลกนี้ก็จะร้อนขึ้น เมื่อโลกนี้ร้อนขึ้นมีหิมะน้ำแข็งจะละลายลงทะเล และรวมทั้งน้ำในทะเลนั้นก็จะมีขึ้นเพราะสิ่งของที่ร้อนขึ้นย่อมมีการพองขึ้น ปริมาตรก็มากขึ้น เมื่อน้ำพองขึ้นก็จะทำให้ที่ต่ำ เช่น กรุงเทพฯ ถูกน้ำทะเลท่วม อันนี้ก็เป็นเรื่องเขาว่า ก็เลยสนใจว่าเรื่องเป็นอย่างไร จึงได้ข้อมูลว่า สิ่งที่ทำให้คาร์บอน (ในรูปคาร์บอนไดออกไซด์) ในอากาศ เพิ่มมากขึ้นนั้น มาจากการเผาเชื้อเพลิงซึ่งอยู่ในดินและจากการเผาไหม้ ซึ่งตามตัวเลข จำนวนคาร์บอนในอากาศนี้...ไม่ทราบว่ามันจะจืดจางได้หรือไม่ เพราะว่าพูดไปอย่างนี้อาจจืดจางไม่ได้แต่บอกได้ว่าในอากาศนี้มีสารคาร์บอนมีคาร์บอนอยู่เพียงนี้จำนวน ๘๐๐ พันล้านตัน โดยประมาณ (๘๐๐ พันล้านก็คือเจ็ดแสนล้านนั่นเอง แต่เมื่อนับเป็นจำนวน พันล้านจึงฝรั่งเรียกว่า "บิลเลียน" จึงพูดไป ๘๐๐ พันล้าน)

คราวนี้ การเผาเชื้อเพลิง เช่น ถ่าน ถ่านหิน น้ำมัน เชื้อเพลิงอะไร ๆ ต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งหมดทำให้คาร์บอนขึ้นไปในอากาศจำนวน ๕ พันล้านตันต่อปี แต่ก็ยังมีการเผาทำลายป่าอีก ๑.๕ พันล้านตัน รวมแล้วเป็น ๖.๕ พันล้านตัน ถัดขึ้น ๆ ไปอย่างนี้ ก็เท่ากับเกือบสิบเปอร์เซ็นต์ของจำนวนที่มีอยู่แล้วในอากาศ ถ้าไม่มีอะไรที่จะทำให้จำนวนของสารนี้ในอากาศลดลง ก็จะทำให้สารนี้กลายเป็นเหมือนตู้กระจกครอบ ทำให้โลกนี้ร้อนขึ้น ก็เกิดเรื่องยุ่งตามที่ได้กล่าวแล้ว

พูดกันว่าต้นไม้ทำให้จำนวนคาร์บอนมีน้อยลงได้ ก็เป็นความจริง ต้นไม้ทั่วโลกในปัจจุบันนี้ กินคาร์บอนได้ในอัตรา ๑๐๐ พันล้านตัน (แสนหนึ่งหมื่นล้านตัน) ต่อปี ก็เป็นอันว่าถ้าเป็นเช่นนั้น ก็สบายใจได้ แต่ถ้าเราดูต่อไปอีก ต้นไม้ที่นั่นเองมันคายคาร์บอนออกมาในอัตราปีละ ๕๕ พันล้านตัน (ห้าหมื่นห้าพันล้านตัน) ก็เหลือกำไรเพียงครึ่งเดียว ในครั้งนี้ยังมีดินหรือสิ่งที่กำลังละลายตัวต่างๆ ที่จะส่งคาร์บอนขึ้นไปในอากาศอีก ๕๔.๕ พันล้านตัน (ห้าหมื่นสี่พันห้าร้อยล้านตัน) ลงท้ายก็จะได้กำไรเหลือเพียงห้าร้อยล้านตัน ฉะนั้นถ้าดูแล้ว ยังขาดทุนอีก ๖ พันล้านตัน มีอีกอย่างหนึ่งก็คือทะเล ทะเลนั้น เราจะส่งคาร์บอนไดออกไซด์ขึ้นไปบนฟ้า ๘๐ พันล้านตัน (เก้าหมื่นล้านตัน) แต่ในเวลาเดียวกันเขาก็ดูดคาร์บอนจากอากาศมา ๘๓ พันล้านตัน (เก้าหมื่นสามพันล้านตัน) ที่เขาส่งออกไปนั้นถ้าสิบ ที่เขาดูดลงมา เก้าสิบล้าน หมายความว่าเราทำกำไรให้ ๓ พันล้าน ถ้าบวกทั้งหมด เป็นอันว่ายังมีการเพิ่มคาร์บอนในอากาศ ๓ พันล้านตันทุกปี ๆ อันนี้ทำให้นักวิชาการเขาเดือดร้อน วิธีแก้ไขก็คือ ต้องเผาให้น้อยลง และต้องปลูกต้นไม้มากขึ้น

นี่ก็เป็นตัวเลข ท่านทั้งหลายฟังแล้วก็คงปวดหัว แต่คงหาผู้ที่เขียนตัวเลขเหล่านี้ให้ได้ ก็เป็นอันว่าปัญหามันมีจริงว่าเราจะประสบความสำเร็จ ความเดือดร้อนก็จะมีในรูปแบบน้ำท่วมอย่างที่เรารู้ แต่ข้อนี้ก็ยังไม่แนใจนัก เพราะว่าถ้าอุณหภูมิสูงขึ้น ก็จะทำให้หน้าน้ำระเหยมากขึ้น เมื่อน้ำระเหยมากขึ้น ก็จะทำให้อุณหภูมิลดลงมา ถ้าหากอยากจะทำท่านทั้งหลายว่าสถานการณ์แย่มาก ก็พูดว่ากรุงเทพฯ น้ำท่วมแน่ สภาพของคนจะแย่มาก จะดูภูมิลงไปไม่ช้าไม่นาน แต่ว่าถ้าหากอยากจะทำลดอุณหภูมิ หรืออยากจะทำทางแก้ไข ก็ปลอดภัยได้ว่า อุณหภูมิสูงขึ้น ทำให้น้ำระเหย น้ำระเหยทำให้เย็นลง อากาศก็เย็นลง แล้วปัญหาอื่น ๆ ก็ไม่ยุ่ง เพราะว่าถ้าระเหยไปมากน้ำก็ไม่ท่วม ก็เป็นอันว่ายังไม่หมดหวัง

ทั้งหมดนี้ ถ้าหากแต่ละคนที่เป็นผู้ชอบศึกษา และชอบออกความเห็น ชอบมาช่วยชาวบ้าน หรือผู้ปกครองประเทศ ก็ต้องเป็นคนมีความรู้ก่อน คือผู้ที่มาพูดต้องมีความรู้ ผู้ที่รับฟังการพูด ก็ต้องมีความรู้ เพื่อที่จะไม่ให้ความหนักใจในระดับโลก ความหนัก

ใจในเรื่องจะเป็นหรือตายนั้นก็กลายเป็นความรู้สึกหวาดกลัว หรือเกิดความยุ่งยาก ยุ่งเหยิงถึงขั้นที่จะปะทะกันเลย อย่างเช่นที่จะบอกว่าถ้าไม่ฟังก็จะเดินชนวน จะมาขัดขวางการจราจร อะไรต่าง ๆ อย่างนี้เป็นอันตรายมาก เพราะว่าถ้าเราเอาอะไรนั่นที่มีความจริง นำหนักใจจริง แต่พื่อนำมาท้อสิ่งที่อึ้งน้ำหนักใจ และสิ้นเปลือง เรา ก็อยู่ไม่ได้ โลกก็อยู่ไม่ได้

อาจเป็นข้อนี้เองที่ทำให้เกิดนิคมการเกษตร เรื่องจะร้อน จะเย็น น้ำจะท่วมไม่ท่วม เพราะว่าถ้าหากว่าเรามาศึกษาอย่างใจเย็น อย่างมีเหตุผลแล้ว ก็จะหาทางแก้ไขได้ หรืออย่างน้อยก็ให้พยายามแก้ไขมันจะดีกว่าที่มาขัดแย้งกัน แล้วเมื่อขัดแย้งกัน ก็มักเกิดปัญหาใหม่คือปัญหาการเดินทางที่ การประท้วงที่ การจลาจลจวนวายเป็นต้น แล้วก็ทำให้ผู้รับผิดชอบปวดหัวเลยไม่ต้องคิดแก้ไขอะไรต้องมาคิดแก้ไขแต่สิ่งจวนวาย ที่มีขึ้นมาใหม่ โดยโชเหตุ เรียกว่าเสียแรงเปล่า ๆ แล้วเมื่อเสียแรงเปล่า ๆ นี้มันก็เรียกว่าสิ้นเปลืองพลังงาน เมื่อสิ้นเปลืองพลังงานแล้ว คนเราก็ท้อใจเอาคาร์บอนไดออกไซด์ออกไปมากขึ้น มากกว่าคนที่ใจเย็น ๆ ก็ทำให้ปัญหาที่เราเป็นห่วงแต่เดิมเพิ่มขึ้น ฉะนั้นที่พูดอย่างนี้ ก็เพราะเห็นว่าในที่มีผู้รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่สนใจในการศึกษาชั้นต่าง ๆ ในสาขาต่าง ๆ ซึ่งปัญหาที่พูดนี้ก็เกี่ยวข้องกับทุกสาขา เพราะว่ามันเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของโลกมนุษย์ ข้อต่าง ๆ เหล่านี้ก็เกี่ยวพันกัน พาดพิงไปถึงปัญหาอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้ว

วันก่อนนี้เราพูดถึงปัญหาว่าเมืองไทยนี้ อีกหน่อยจะแห้งไม่มีน้ำเหลือ จะต้องไปซื้อน้ำจากต่างประเทศ ซึ่งก็อาจเป็นไปได้ แต่เชื่อว่าจะไม่เป็นเช่นนั้น เพราะว่าถ้าคำนวณดู น้ำในประเทศไทยที่ไหลเวียนนั้นยังมีอยู่ เพียงแต่ต้องบริหารให้ดี ถ้าบริหารให้ดีแล้ว มีเหลือเพื่อ มีตัวเลขแล้ว แต่ยังไม่ได้ออกแยกแยะตัวเลข เหมือนที่ได้แยกแยะตัวเลขของคาร์บอน น้ำนั้นนะ ในโลกมีมาก แล้วที่ใช้อย่างไร มันเป็นส่วนหนึ่งของน้ำที่มีอยู่ อาจไม่ถึง ก็ต้องบริหารให้ดีเท่านั้นเอง เดียวนี้ก็มีปัญหาเกี่ยวกับน้ำ น้ำนี้จะต้องใช้ให้ดี คือน้ำนั้นมีคุณค่า อย่างที่เราใช้น้ำสำหรับบริโภค น้ำสำหรับอุตสาหกรรม น้ำสำหรับอุตสาหกรรม ทั้งหมดนี้ต้องใช้ให้ดี หมายความว่า น้ำที่สะอาด

น้ำมีมากในโลก เป็นน้ำทะเลเป็นส่วนใหญ่ซึ่งจะใช้อย่างไรไม่ได้ ส่วนนอกจากนั้นเดี๋ยวนี้ ที่กำลังมีมากขึ้น ก็คือน้ำเน่า จะต้องป้องกันไม่ให้มีน้ำเน่า น้ำเน่าจะมีอยู่เสมอ แต่อย่าให้น้ำเน่าเป็นโทษมากเกินไป ฉะนั้นนี้เป็นอีกโครงการหนึ่ง ที่เราจะต้องปฏิบัติ แล้วก็ ถ้าไม่จัดการโดยเร็วเราก็จะนอนอยู่ในน้ำเน่า น้ำดีจะไม่มีใช้ แม้จะไปซื้อน้ำจากต่างประเทศมาก็กลายเป็นน้ำเน่าทั้งหมด เพราะว่าเอามาใช้โดยไม่ได้ระมัดระวัง

ถ้าเรามีน้ำ แล้วมาใช้อย่างระมัดระวังข้อหนึ่ง และควบคุมน้ำที่เสียอย่างตึกข้อหนึ่ง ก็อยู่ได้ เพราะว่าภูมิประเทศของประเทศไทย "ยังให้" ใช้คำว่า "ยังให้" ก็หมายความว่ายังเหมาะสมแก่การอยู่ในประเทศไทยนี้ ไม่ใช่ไม่เหมาะสม ประเทศไทยนี้เป็นที่ที่เหมาะสมมากในการตั้งถิ่นฐาน แต่ว่าต้องรักษาเอาไว้ไม่ให้ทำให้ประเทศไทย ซึ่งเป็นสวนเป็นนากลายเป็นทะเลทราย ก็ป้องกันได้ ทำได้

พูดกันว่า ถ้าหากไปทำโครงการไฟฟ้าพลังน้ำก็จะไปทำลายป่า ทำให้เสียหายกับเรื่องของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ผู้ที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็พูดอย่างนั้น อันนี้เป็นความจริง ถ้าไปทำลายป่าแล้ว สิ่งก็ตามมาก็คือสไลด์ดินถล่ม หรือการพังทลายของดิน เป็นต้น ดังนั้นก็เสียมันเพิ่มขึ้นได้จริง แต่ว่าถ้าหากไปทำในที่ ที่เหมาะสม ค่าแรงได้ช่วยลดเสียในการตัดไม้ส่วนหนึ่ง จะคุ้มกับผลไม้ คือเช่นที่บอกว่าจะตัดต้นไม้มันทำให้คาร์บอนขึ้นไปในอากาศเป็นจำนวนเท่านั้น ๆ ทำให้เกิดความระเหยของน้ำเท่านั้น ๆ เราก็จะต้องมาเลือกว่าจะรักษาป่าไว้ หรือจะต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าเพิ่มขึ้น

เมื่อใช้พลังงานไฟฟ้าเพิ่มขึ้น เราจะต้องใช้อย่างหนึ่งอย่างใดอย่างมีผู้เสนอให้ไปซื้อถ่านหินจากออสเตรเลีย มาสร้างโรงไฟฟ้าใช้น้ำคือใช้ถ่านหินมาเผาเพื่อที่จะทำความร้อนและขับเคลื่อนให้เป็นไฟฟ้า ค่าแรงที่ เราจะต้องซื้อถ่านหินจากประเทศออสเตรเลียมา ก็เสียเงินทองเท่าไร มาเผาแล้วจะออกมาเป็นคาร์บอน เวลาเผาสำหรับหมอกควันจะต้องเกิดคาร์บอนขึ้นไปเท่าไร เปรียบเทียบกับที่จะเสียพลังงานกำจัดคาร์บอนจากต้นไม้สัก ๓-๔ ต้น นั้นนะ มันคุ้มหรือเปล่า ถ้าทำไฟฟ้าด้วยพลังน้ำที่ไม่ต้องตัดต้นไม้ เพียงแต่ตัดต้นหญ้าก็คงไม่เสียหาย

พูดอย่างนี้ก็อาจมองว่าจะทำที่ไหน ไปคิดเอาเอง ว่าที่ไหนทำได้มันมีที่ที่จะทำได้ รวมทั้งน้ำที่จะกักเอาไว้ปล่อยออกมาทำไฟฟ้า และปล่อยออกมาทำการเพาะปลูกในที่ที่อย่างน้อย 200,000 ไร่ ซึ่งปัจจุบันนี้รกร้างเปล่า เพราะว่าไม่มีน้ำ เมื่อรกร้างว่างเปล่าอย่างนั้น ก็ทำให้เสียเศรษฐกิจไปเยอะ จะต้องสงเคราะห์ชาวบ้าน ชาวสวนที่เป็นเจ้าของที่เหล่านั้นลงท้ายพวกนั้นก็จะต้องขายที่ กลายเป็นทำให้ราคาของที่ดินแพงขึ้น ก็เป็นปัญหาอีกต่อไป

แล้วผู้ซื้อที่ดินนั้นก็จะอยากไปประกอบอุตสาหกรรมที่นั่น เมื่อมีอุตสาหกรรมที่นั่นก็จะต้องมีน้ำ ก็จะต้องขุดน้ำบาดาล หรือต้องทำโครงการนำน้ำมา เสียเงินเป็นหลายร้อยล้าน เป็นหมื่นเป็นแสนล้าน ฉะนั้นถ้าหากว่าที่ดินเหล่านั้น จะมาใช้สำหรับการ

เกษตรได้โดยเหมือนว่าได้เปล่ารู้สึกว่าจะควรจะทำ แต่ถ้าไม่ทำ ก็จะมีผู้คัดค้านว่าในการทำต้องไปตัดต้นไม้ในชั้นนี้ถ้าพิจารณาแล้ว ที่เขาคัดค้านไม่ให้ตัดต้นไม้ เพราะเหตุใด เขาก็ต้องคิดดูเหมือนกันว่าเราต้องการไฟฟ้า แล้วเราเผาถ่านหิน ก็จะเสียหายไปเท่าใด เปรียบเทียบกับการตัดต้นไม้ไม่ก็ต้น

พูดอย่างนี้ท่านทั้งหลายก็งง วันนี้มีแต่ฝรั่ง เพราะวันนี้ไปถึงสิ่งแวดล้อมทั้งโลก แต่ก่อนนี้เคยพูดถึงสิ่งแวดล้อมชั้นประเทศ เคี้ยวนี้ถึงชั้นโลก ก็เป็นความรับผิดชอบที่เรา มี ความจริงต้องพูดถึงชั้นโลกเพราะประเทศไทยนี้ก็เติบโตขึ้นมา จะมีหน้ามีตาในโลก ว่าเป็นประเทศที่มั่นคง เป็นประเทศที่ดี อย่างนั้นอย่างนี้ เราจึงต้องมีความรับผิดชอบต่อโลกมากขึ้น ทั้งนี้ก็เชื่อว่า เป็นความดีของประเทศไทย ถ้ามีความดีแล้วต้องรักษาความดี ที่ไหนที่ไม่มีความดีก็จะต้องสร้างความดี ที่ไหนที่มีความดีก็จะต้องระมัดระวังความดี ที่ไหนที่มีความดีแล้ว ก็ต้องรักษาความดี อันนี้เป็นหลักแต่ถ้าเรามีความดีอยู่แล้ว แล้วก็ทำลายความดีนั้น มันเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย ไม่ได้บอกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีมันก็อยู่ในตัว-แต่ทำลายเสีย ถ้าเรามีของดีแล้ว เราต้องรักษา และส่งเสริมความดีในของดีนั้นให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

คราวนี้ถึงได้พูดในปัญหาที่เรียกได้ว่าฟังแล้วปวดหัว เพราะว่าเป็นตัวเลขที่หมุนไปหมุนมา ดูเหมือนว่าไม่เข้าใจกันว่าทำไม พูดอย่างนี้ แต่ถ้าถ้าท่านเป็นผู้ที่มีความจำดี เอาที่พูดนี้ไปพิจารณาว่า จริงหรือไม่จริงแล้วถ้าอยากจะทำว่ามีตัวเลขที่ไหน ผู้ที่เป็นเจ้ากระทรวง ก็ไปถามที่กระทรวง มีตัวเลขเหล่านี้ทั้งนั้นเกือบทุกกระทรวง คนที่อยากทราบข้อมูลต่าง ๆ จะไปถามครูบาอาจารย์ก็ได้ ครูบาอาจารย์เหล่านี้ แต่ละคน ๆ มีความรู้ ในเมืองไทยมีคนมีความรู้เยอะแยะ เพียงแต่ให้ไปถามท่าน เมื่อถามท่านแล้ว นำความรู้ที่ท่านทั้งหลายให้มา มาโยงกัน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาส่วนรวม ก็คงจะสามารถปฏิบัติงานได้ แล้วก็ทำให้พยุภรักษาประเทศชาติให้ก้าวหน้าเจริญได้

ได้พูดถึงตรงนี้ก็คงพอสมควร เพราะว่าจะเป็นการบ้านได้ สำหรับไปคิดตลอดปี ถ้าไม่พอท่านก็ไปคิดใหม่ ไปคิดเพิ่มเติม แล้วปีหน้าจะได้เพิ่มเติมให้ได้ แต่ว่าปีหน้าเราแต่ละคนก็ต้องรักษาถึงแต่ละถึงไว้ให้ได้ เพื่อที่จะไม่ให้รั่ว ได้ทราบอะไรเข้าไป ไม่ให้รั่วออกมาเลย ๆ คือคนเราถ้าหากฟังอะไรเห็นอะไรมาแล้ว ปล่อยให้รั่วออกมามาก ก็น่าเสียดาย แต่ว่าคนไหนที่สามารถจะเก็บเอาไว้ได้ แล้วนำมาใช้ประโยชน์ได้ก็เป็นผู้ที่มีประโยชน์ และเป็นผู้ที่มีความสุข และมีความพอใจ

ที่ท่านทั้งหลายมาในวันนี้ ก็มาให้พรให้เจริญ คงหมายความว่าให้รักษาถึงไว้ให้ได้ ๆ ไม่ให้รั่ว ที่จริงบางเวลา เห็นอะไรฟังอะไรแล้วมันชักจะคลอน มันปวดหัว ก็หมายความว่ามันคลอน แต่ถ้าถ้าคิดดี ๆ แล้วก็ซ่อมแซมให้ดีขึ้น มันก็หายปวดหัว ที่ท่านมาให้พรให้เจริญ ก็หมายความว่า ท่านจะมาให้พร ให้สามารถซ่อมแซมถึงให้แข็งแรง ก็เช่นเดียวกันก็ขอให้ท่านทั้งหลายรักษาและซ่อมแซมถึงไว้ให้ดีตลอดด้วย เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหา คือเข้าใจก่อน และแก้ไขปัญหาดังที่ได้เปรียบไว้อย่างหนักในวันนี้ ก็ขอให้ทุกท่านได้ประสบความดี ความเจริญ และความสำเร็จทุกประการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล

ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

วันอังคารที่ 4 ธันวาคม 2533

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาให้พรในวันนี้ ตามที่นายกรัฐมนตรี^(๒) ได้กล่าว ซึ่งเป็นที่ตื้นใจ ทำให้รู้สึกมีกำลังใจขึ้น ก่อนนี้ในวันเกิดมีการอภิมหาสมาคมแต่อย่างเดียว คือพิธีที่ผู้ใหญ่ในราชการมาให้พรที่พระที่นั่งอมรินทน์ ต่อมามีการให้พรที่สวนจิตรลดา ในวันที่ ๕ หลังจากมหาสมาคม ซึ่งมีผู้แทนของโรงเรียน สมาคมและกลุ่มต่าง ๆ มาให้พรอีกคำรบหนึ่ง และเมื่อมีคนมากขึ้น ก็ได้มีการให้พรนอกจากมหาสมาคม และหลังจากมหาสมาคมในวันที่ ๕ โดยมีการให้พรของกลุ่มศาสนาต่าง ๆ ในประเทศ และกลุ่มเกี่ยวหรือกับการศึกษา คือของนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ขึ้นประถม ขึ้นมัธยม จนกระทั่งถึงชั้นวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมาเป็นอีกส่วนหนึ่ง ในวันที่ ๔ เช่นในวันนี้

ต่อมาเห็นว่าการที่ได้พบในรายการที่เรียกว่า "อนุสมาคม" ๒ รายการ ทำให้ต้องใช้เวลานาน และในวันที่ ๕ ธันวาคม จะต้องไปงานในตอนปลายอีก จึงรวมทั้งหมดมาอยู่วันที่ ๔ เช่นวันนี้ มีทั้งข้าราชการ ทั้งไมตร สมาคม คณะศาสนาต่าง ๆ และอื่น ๆ มา ในวันที่ ๔ นี้ ยกเว้นคณะต่าง ๆ ที่ได้พบกันที่บนตำหนักจิตรลดา มาที่หลังก็เลยรวมหมดเพราะถือว่าใครก็ตามที่มาให้พรก็พร้อมกันมา จนกระทั่งมาเป็นกาให้พรเช่นวันนี้

ที่จริงในงานวันเกิดนี้มีการให้พรหลายแห่ง เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ ๓ ธันวาคม ก็มีการสวนสนามของทหารรักษาพระองค์ ซึ่งกระทำมาหลายปีแล้ว และปีนี้ก็ได้มีการปฏิบัติเมื่อวันที่ ๓ ซึ่งผ่านพ้นไปอย่างมีสง่า และก่อนวันที่ ๓ และ วันที่ ๒ ธันวาคม ก็มีคณะลูกเสือชาวบ้านได้มาให้พรเวลากลางคืนมาจากทุกนคร นอกจากนี้ก็มีการให้พรตามถนน และมีการให้พรที่บ้าน ทุกคนให้พรนั้นก็ทำให้มีกำลังใจขึ้น และขอสนองตอบพรนั้นด้วยจริงใจ

การมีงานเช่นนี้ รู้สึกมีประโยชน์ เพราะผู้ที่มาร่วมมีฐานะต่าง ๆ กัน ฐานะนี้หมายความว่างานการ มีตำแหน่ง มีหน้าที่แตกต่างกัน แต่ก็มาอยู่ในที่เดียวกัน มาในวันนี้เป็นจำนวนถึง ๓๐๔ คณะ บางคณะก็ใหญ่โตถึง ๑,๐๐๐ กว่าคน คือคณะ ทสปร. ซึ่งมาจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ และคณะที่เล็กที่สุดก็ประกอบด้วยบุคคลหนึ่งบุคคล จำนวนคนมากเช่นนี้ทำให้เข้ามาในศาลาดุสิดาลัยนี้ได้เพียงจำนวนหนึ่ง ส่วนมากต้องอยู่ข้างนอก ซึ่งบางคนบอกว่าอยู่ข้างนอกนั้น ไม่ได้เข้าพบอย่างใกล้ชิด ที่จริงคนที่อยู่ข้างนอกก็ได้พบใกล้ชิดกว่า เพราะว่าตอนเดินเข้ามา ตะกี้ก็มาถึงระยะที่ถึงตัวจริง ๆ ส่วนผู้ที่อยู่ในศาลานี้ ข้างในนี้ คนที่อยู่ใกล้ที่สุดก็อยู่ในระยะประมาณ ๕-๖ เมตร ซึ่งถัวไปแล้ว รู้สึกว่าน่าจะยุติธรรมแล้ว

นายกฯ ได้กล่าวเมื่อตะกี้ มีใจความตอนต้นว่า เป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ได้ทำทุกอย่างแต่ผู้เดียว ข้อความจริงก็พูดมากเกินไปหน่อยแต่ตอนหลังนายกฯ บอกว่าพูดเพียงเสี้ยวเดียว อันนี้ค่อนข้างจะมากกว่าเสี้ยวเพราะเหตุว่าคนคนเดียวทำอะไรทุกอย่างไม่ได้ ถ้าจะคิดทำอะไร ก็ต้องมีคนอื่นช่วยคิดช่วยทำด้วย ถ้าคิดอยู่คนเดียวมีข้อเสียหลายอย่าง ข้อเสียที่มากที่สุด ก็คือคนคิดคนเดียวไม่สามารถที่จะคิดทำงานใหญ่ เช่น การบริหาร ประเทศ ทำแต่ผู้เดียวไม่ได้

ตำแหน่งพระเจ้าแผ่นดินในปัจจุบันนี้ไม่มีหน้าที่ที่จะบริหารประเทศ ต้องมีฝ่ายบริหารทำให้งานการทุกอย่างของชาติ ดำเนินไปได้ด้วยดีต่างคนต่างมีหน้าที่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทำเฉพาะหน้าที่นั้น เพราะว่าถ้าคนใดทำหน้าที่เฉพาะของตัวเองโดยมองไม่แลคนอื่น งานก็ดำเนินไปไม่ได้ เพราะเหตุว่างานทุกงานจะต้องพาดพิงกัน จะต้องเกี่ยวโยงกัน ฉะนั้นแต่ละคนจะต้องมีความรู้ถึงงานของผู้อื่นแล้วก็ช่วยกันทำ

(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดีไว้ (จากพระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2511-2534 สำนักพระราชพิธีการ อัดสำเนา)

(๒) พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ, นายกรัฐมนตรี

ที่พูดเช่นนี้ก็ต่อเนื่องมาจากที่นายฯ กล่าว ว่าทำคนเดียวและคนอื่นไม่ได้ทำ ความจริงทุกคนก็มีหน้าที่ แม้จะมีหน้าที่เล็กน้อยก็มีหน้าที่ทุกคนในชาติมีหน้าที่ของตัวเอง และถ้าแต่ละคนทำไม่ได้ ทำอย่างเข้มแข็ง ชื่อสัตย์สุจริต ประเทศชาติก็ย่อมต้องปลอดภัยและก้าวหน้าไปอย่างดี สังเกตว่าประเทศไทยนั้นมีการทำอะไรก็ตามก็ยังร่วมมือกันดี จึงทำให้ประเทศไทยยังคงอยู่ ชาวต่างประเทศที่ได้เคยมา มีชื่อเสียงแก่ประเทศไทยนี้ในสถานการณ์ปัจจุบันก็นับว่าอยู่ดีมีความก้าวหน้า และมีการพัฒนาประเทศได้อย่างดีพอสมควรทีเดียว

แสดงให้เห็นว่าแม้ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวในการทำหน้าที่ของแต่ละคน แต่ทุกคนก็มีหน้าที่ของตน อย่างพ่อค้าเขาทำงานก็ต้องหาทำไรหากำไรให้แก่บริษัทหรือแก่กิจการของตัวเอง แต่เวลาทำกำไรแล้วส่วนใหญ่ก็คิดถึงญาติคนอื่น ช่วยในด้านการกุศลต่าง ๆ เช่น การศึกษา การขนานมัย การศาสนา หรือช่วยการพัฒนาประเทศ ในเมืองไทยก็มีทั้งมูลนิธิ กองทุนและองค์การกุศลต่าง ๆ แต่รู้สึกว่าการดำเนินงานการกุศลนี้จะไม่เจาะจงเท่ากับมูลนิธิต่างประเทศ จะมีคนทั่วทั้งก็ได้ ว่ามูลนิธิในต่างประเทศเขาทำงานทำการจะไม่มีหลักการ มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเคร่งครัดกว่าในเมืองไทย แต่ถ้ามีกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัด ก็กลายเป็นสิ่งที่ตายตัวไม่คล่องตัว

วิธีช่วยประชาชนอย่างนี้ ได้กระทำอย่างได้ผลดีมาแล้ว เวลาไปที่ไหน เห็นคนป่วยก็ให้หมอตรวจดู และบางทีต้องเย็บเย็บยาด้วยความหรือบางทีก็ต้องทำการผ่าตัด จึงต้องนำตัวเข้าโรงพยาบาลโดยด่วน ถ้าทำแบบมีกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัด ก็จะต้องสอบข้อมูลต่าง ๆ มากมาย ก็ต้องเสียเวลา พอดิคนไข้ตาย ผู้ป่วยเหล่านั้นมีจำนวนมากที่ได้คืนสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ สามารถที่จะทำมาหากินได้อย่างมีความสามารถยิ่งกว่าเดิม

การที่คนไข้ไปรับการรักษาศูนย์ที่โรงพยาบาลนั้น จะต้องมีความพร้อมมีพยาบาล แต่ในประเทศไทยนี้ก็ทราบกันดีว่า เจ้าหน้าที่ประจำโรงพยาบาลยังไม่พอ ไม่ใช่ความผิดของใคร เพราะว่าคนไข้มาก เจ้าหน้าที่น้อย ถ้ามีญาติของผู้ป่วยนั้นไปที่โรงพยาบาลแล้ว ก็ช่วยคนไข้ได้ เท่ากับเป็นผู้ช่วยพยาบาลในตัว ซึ่งนี่ก็อีกแหละถ้าหากว่าทำตามระเบียบแท้ ๆ ญาติเหล่านั้นก็จะไม่สามารถเดินทางไป ไม่สามารถที่จะอยู่ดูแลผู้ป่วยเพราะไม่มีงบประมาณสำหรับญาติของผู้ป่วยนั้น เราจึงได้ให้ค่าเดินทางและค่ากินอยู่โดยใช้เงินบริจาค อันนี้ก็เป็นการปฏิบัติที่ได้ผลดี เพราะว่าการให้ญาติไปดูแลผู้ป่วยนั้น ในที่สุดก็ประหยัดกว่าที่จะจ้างพยาบาลให้ดูแล ฉะนั้นการที่จะออกเงินค่าเดินทางและค่ากินอยู่ของญาตินั้นก็เป็นการใช้เงินที่ทำให้ประหยัดการจ้างพยาบาลพิเศษ

ถ้าใช้งบประมาณแผ่นดิน หรืองบของกองทุนมูลนิธิใดก็ตามจะกลายเป็นใช้เงินผิดประเภทไป จึงต้องใช้เงินบริจาค ใช้แบบนี้อาจมีผู้ตำหนิว่าผิดระเบียบ ซึ่งนี่ก็จริงอยู่ เพราะว่าเป็นรับต่าง ๆ ก็ไม่มี ผู้บริจาคนั้นก็มักจะสงสัยที่จะควบคุมการใช้เงินที่เขาบริจาค แต่ผู้บริจาคก็ทราบดีว่าใช้ในการบำบัดโรคบำบัดทุกข์ของประชาชน ผู้บริจาคจึงไม่ขัดข้อง ฉะนั้นการทำงานแบบนี้แม้จะไม่ถูกระเบียบนักก็ได้ผลแก่ประชาชน ตอนนี้อยู่ถึงเรื่องช่วยคนป่วย ก็คงเข้าใจดีว่าบางทีก็จะต้องปฏิบัติงานอย่างหย่อนระเบียบการบ้าง

อีกอย่างหนึ่งที่ใครจะกล่าวในวันนี้ ก็คืองานที่ควรทำ บางทีงานแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าก็ต้องทำ แต่บางทีก็จะต้องทำเป็นโครงการหรือหลักการทำงานที่กว้าง ๆ ออกไป ในปีที่ผ่านมานี้ก็มีการปฏิบัติต่าง ๆ จะยกเฉพาะเรื่องน้ำท่วมที่ทำความเดือดร้อนในภาคกลาง ในจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี และกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นภัยธรรมชาติ ไม่มีใครต้องการให้เกิดภัยธรรมชาติเช่นนั้น แต่เราก็จะต้องเรียนรู้ เราต้องใช้ภัยธรรมชาตินี้เป็นครูที่จะสอนเรา

เมื่อปีที่แล้ว ในที่ประชุมนี้ ได้พูดถึงเรื่องของธรรมชาติและได้นำตัวเลขที่อาจทำให้ท่านทั้งหลายฉงนแล้วเวียนหัว อาจไม่เข้าใจ หรือเข้าใจแล้วอาจจำไม่ได้ แต่ก็ได้วางหลักการเอาไว้ และเข้าใจว่าเป็นผลดี ที่ได้ทำให้คนระลึกถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ปีนี้พูดถึงน้ำท่วม ก็จะยกตัวเลขเพียงเล็กน้อย เพราะว่าถ้าถ้ายกตัวเลขมาก ๆ ตัวผู้พูดเองก็ไม่สามารถที่จะจำได้ อาจทำให้ฉงน และเวียนหัวเปล่า ๆ แต่พูดตามหลัก ฝนที่ลงมาเขาคำนวณได้ว่าลงมาในบริเวณนั้นเป็นจำนวน ๘๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ๘๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรนี้อาจคิดไม่ออกว่าเท่าไร แต่ก็คงเข้าใจว่าเวลาน้ำถูกเทลงมาในที่จำกัด น้ำนั้นย่อมท่วม ย่อมนอง

เพื่อแก้ปัญหาที่ท่วมนี้ จะต้องนำน้ำนี้ออกจากที่นั่นไป วิธีเอาน้ำนั้นออกจากบริเวณที่ท่วมก็มีวิธีเดียว ก็จะต้องระบายออกไปทางคลองเขาลงไปทะเล การระบายนั้นก็ต้องมีระบบคลอง มีคนเคยนึกที่จะทำระบบที่เรียกว่า "เจ้าพระยา ๒" คือทำคลองยาวประมาณสามสิบ สี่สิบลกิโลเมตร จากแถวปทุมธานี ลงไปทะเล แต่มานึกดูว่าคลองนั้นไม่ได้เป็นคลองที่เคลื่อนที่ เป็นคลองตายตัว ในเหตุการณ์เช่นครั้งนี้ น้ำฝนลงมาอย่างมากแถวนครนายก สระบุรี ปราจีนบุรี ถ้าหากว่าอยากจะทำระบายน้ำออกไปจากที่นั่นก็ต้องยกคลองนี้ไปไว้ที่นครนายกเป็นต้น มิฉะนั้นก็ไปจะเอาน้ำออกไปทางไหน แต่คลองใหญ่ ๆ ที่สร้างขึ้นนี้ ก็ไม่สามารถที่จะยกไปได้ ไม่ใช่สิ่งที่ยกย้ายได้ ฉะนั้นวิธีปฏิบัติก็ต้องใช้คลองที่มีอยู่แล้ว ที่ปฏิบัติมาก็ได้ใช้เครื่องเร่งให้น้ำไหลไปเร็ว

ขึ้น กับบรรเทาความเดือดร้อนไปได้บ้าง แทนที่จะนอนอยู่เป็นเวลานาน เหมือนในปี ๒๕๒๖ นั้นซึ่งนอนไปถึง ๖ เดือน ถึงปีใหม่ก็ยังไม่หมด ก็ต้องหาวิธีที่จะทำให้น้ำนั้นออกไปเพราะว่าถ้าไม่ออกไป ท่วมอยู่ที่ทำให้ความเสียหายเกิดขึ้นมาก

และความเสียหายที่เกิดขึ้นในคราวนี้จำนวนเป็นพันล้าน จะต้องช่วยให้ผู้ประสบภัยนั้นทำมาหากินได้ต่อไป เช่น ผู้ที่เป็นกสิกร จะต้องแจกพันธุ์พืชให้เขาปลูกได้ต่อไป การใช้จ่ายน้ำมากมากเพราะว่าแม้เพียงการสูบน้ำ หรือการทำให้น้ำในคลองไหลคล่องตัวนั้นก็ต้องใช้งบประมาณมากทั้งต้องเสียค่าพันธุ์พืชทดแทนด้วย ทั้งต้องนำน้ำนั้นลงทะเล เมื่อน้ำแห้งแล้วจะปลูกพันธุ์พืชต่าง ๆ ก็ต้องมีน้ำอีก น้ำเมื่อเขามาจากไหน เพราะว่าทั้งทะเลไม่หมดแล้ว ฉะนั้นถ้าสามารถจะเก็บกักน้ำที่เททิ้งลงไปทะเลเอาไว้ได้ เพื่อทำการเพาะปลูกในเวลาฝนหยุดแล้ว ก็จะเป็นการดี เพราะแทนที่จะต้องเดือดร้อนในกรณีที่ฝนไม่มีน้ำ ก็สามารถที่จะทำการเพาะปลูกทดแทนที่ได้ปลูกไว้ และเสียหายไป

ฉะนั้นข้อแรกที่เราพิจารณาคือหาทางเก็บน้ำไว้ เพื่อเพาะปลูกทดแทนส่วนที่เสียไป แต่นอกจากนี้เราควรพิจารณาว่า ถ้าสามารถที่จะเก็บน้ำลงที่ท่าท่วม สกักไว้ไม่ให้ลงมาท่วม ก็บรรเทาการท่วมและลดความเสียหาย ฉะนั้นการหาทางที่จะเก็บน้ำที่ลงมาท่วมเอาไว้ได้สำหรับให้เป็นน้ำที่ให้คุณ ที่ช่วยให้มีรายได้ ก็จะเป็นการดีเป็นทวีคูณที่พูดมานี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่า ถ้าหากว่าเราทำโครงการได้เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความเดือดร้อน จะกลับเป็นวิธีที่จะเพิ่มทุนการผลิตได้ด้วยซ้ำ ฉะนั้นการที่จะทำโครงการที่แยกค่าย เพื่อป้องกันหรือลดความเสียหายในการท่วมนั้น และเพิ่มทุนผลิตผลในหน้าแล้ง ก็ได้ผลสองเท่า คือไม่ต้องใช้เงินแก่ใจหรือบรรเทาทุกข์ของประชาชน จำ่าจะได้ให้ประชาชนทำกินได้เพิ่มทุนขึ้นไปเกือบสองเท่า ฉะนั้นถ้าหากว่าสามารถที่จะทำโครงการอะไรในทำนองนี้ ก็จะไม่ใช้เพียงเป็นการประหยัดเท่านั้น แต่ยังเป็นการเพิ่มผลิตผลของประเทศชาติขึ้นไปอีกด้วย ฉะนั้นเป็นตัวอย่าง

อีกเรื่องหนึ่ง ที่ได้ประสบเมื่อเร็ว ๆ นี้ คือ ความแห้ง ได้ไปดูที่ท่ากินของประชาชนที่สกลนคร ซึ่งเป็นที่แห้งแล้ง และเมื่อแห้งแล้งทำให้ดินเสียไป เพราะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ส่วนใหญ่ได้ดินมีแร่เกลืออยู่ ถ้าจุดบ่อลงไป หาน้ำได้ในระดับประมาณ ๓ เมตร ๔ เมตร น้ำที่มีอยู่นั้นก็บริโภคน้ำได้ แต่ในหน้าแล้ง บ่อเหล่านั้นส่วนมากจะแห้ง ถ้าจุดลงไปถึง ๑๐ เมตร ๒๐ เมตรมีน้ำ แต่น้ำนั้นเค็ม เพราะมีเกลือในดิน ฉะนั้นต้องหาทางทำการชลประทานเพื่อที่จะให้มีน้ำที่ใช้บริโภคได้

เมื่อประมาณ ๕ ปีมานี้ ได้วางโครงการที่อำเภอบ้านม่วงที่หมู่บ้านที่ชื่อว่าบ้านจาว แล้วก็ช่วยทำอ่างเก็บน้ำ^(๑) ก็ได้ผลชาวบ้านเหล่านั้น เขาไม่อยากจะทำการต้มเกลือหรือทำนาเกลือ เพราะทราบดีว่า ถ้าทำแล้วนาข้าวเสียหาย ก็ได้ผลนับแสนเขาและปีนี้เขาสามารถทำนาข้าวได้ดี เขาก็ดีใจมาก แต่ก็ยังมีกิจการนาเกลือหรือต้มเกลืออยู่อีกมาก ซึ่งมีผลเสียหลายประการ ข้อหนึ่งก็ทำให้ดินในแกว้นนั้นเค็มไม่สามารถปลูกพืชต่าง ๆ ทำให้น้ำที่ลงมาในห้วยกร่อยหรือเค็ม ทำให้ไม่สามารถใช้น้ำทำการเพาะปลูกหรือบริโภค ข้อดีของการทำเกลือก็คือทำให้ประชาชนมีรายได้ เพราะว่ารายได้ของการต้มเกลือ หรือทำนาเกลือมันก็ดีพอสมควร เพราะว่าตลาดโลกยังต้องการเกลือนิดที่ผลิตในภาคอีสานอีกมาก

แต่ถ้าเราสามารถทำทั้งนาเกลือด้วย และทำนาข้าวได้ด้วยโดยวางโครงการไว้ให้ดี รวมทั้งให้มีน้ำบริโภค ก็จะเป็นการดียิ่ง จึงได้พยายามหาทางปฏิบัติ เพื่อที่จะให้มีทั้งบ่อเกลือคือนาเกลือ มีทั้งนาข้าวได้และยังมีน้ำบริโภคด้วย วิธีซึ่งไม่ยากนักในการทำนาเกลือที่ป้องกันมิให้เกิดความเสียหายมากเกินไป คือสูบน้ำจากในดินขึ้นมาทำนาเกลือ และเมื่อใช้น้ำนั้นแล้ว แทนที่จะเทลงห้วยก็เทกลับลงไปดิน ซึ่งทำได้ เพราะว่าดูคนน้ำขึ้นมาจากดินก็มีเกลือขึ้นมาด้วย ย่อมทำให้มีโพรงใต้ดิน ถ้านำน้ำลงไปแทนที่ ก็ทำกันได้แล้วก็ไม่สิ้นเปลืองมากนัก แต่ย่อมต้องมีการสิ้นเปลืองบ้าง ถ้าเทลงไปในห้วยไม่ต้องสิ้นเปลืองอะไรเลย แต่ว่าข้อเสียของการเทลงไปในห้วยก็คือน้ำในห้วยกร่อย ที่อื่นเขาจะทำน้ำประปาก็ไม่ได้ ทั้งใต้ดินก็เป็นโพรง มีการยุบลงไป ดังที่เดือนลชน ได้รูปมาแพร่ข่าวเมื่อไม่กี่เดือนนี้

ฉะนั้นถ้าวางข้อบังคับที่เหมาะสมในการทำนาเกลือ หรือทำบ่อเกลือ จะได้ประโยชน์ทั้งสองทาง จะสามารถกำจัดข้อเสียและสามารถให้เกิดข้อดีได้คือน้ำในห้วยจะไม่เค็ม ก็จะทำนาข้าวได้ ทุกคนก็จะได้ประโยชน์ใครอยากทำนาข้าว ก็จะทำนาข้าวได้ใครอยากทำนาเกลือ ก็จะทำนาเกลือได้ ทั้งหมดนี้ ทั้งเรื่องน้ำท่วมและเรื่องเกลือนี้ จะต้องคิดให้กว้างขวาง และรอบคอบ ละเอียดตลอดให้เห็นผลดีผลเสียที่แท้จริง

^(๑) เขื่อนเก็บกักน้ำห้วยวังแคน เป็นเขื่อนดิน มีความสูง ๓๕๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรปิดกั้นลำน้ำวังแคน ที่บริเวณบ้านจาว ตำบลม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร

เรื่องที่สาม เป็นเรื่องที่ตื่นเต้นกัน เมื่อฝนลงมาแล้วก็ลงในอ่างเก็บน้ำเขื่อนมูลบน^(๑) ทำให้เขื่อนน้ำชำรุด และเกรงกันว่าหมู่บ้านต่างๆจะถูกน้ำท่วมฉับพลันซึ่งอาจเป็นไปได้เขื่อนมูลบนนั้นได้รับน้ำจำนวนมากภายในไม่กี่วัน เดิมมีอยู่ในเขื่อนประมาณ 40 ล้านลูกบาศก์เมตรได้เพิ่มขึ้นเป็น ๑๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งขึ้นมาเกือบเต็มเขื่อน ซึ่งก็น่าจะยินดี เพราะว่าสามารถที่จะไปใช้ประโยชน์เพาะปลูกในหน้าแล้ง สำหรับพื้นที่กว้างใหญ่ แต่ก็เกิดเรื่องขึ้นมา เขื่อนเกิดรั่ว ที่จริงก็แปลกเพราะมีเขื่อนที่อยู่ห่างไม่มากนัก คือเขื่อนลำนางรอง^(๒) ซึ่งมีความจุ ๑๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เมื่อฝนลงหนักครั้งนั้นก็ได้รับน้ำเพิ่มขึ้น เพียงประมาณ ๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งก็น่าเสียดาย ถ้าได้ ๙๐ ล้านลูกบาศก์เมตรที่ตกลงในเขื่อนมูลบน ฝนลงในเขื่อนลำนางรอง ก็คงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

แต่นี้ก็เป็นเรื่องของธรรมชาติ เมื่อเขื่อนมูลบนชำรุดก็ต้องช่วยกัน เจ้าหน้าที่ได้สำรวจภาพที่หลังว่านึกว่าไม่มีทางแล้ว นึกว่าเขื่อนนี้ต้องพังแน่ จนกระทั่งได้มีการอนุมัติให้ระเบิดเขื่อนเพื่อลดระดับน้ำโดยเร็ว แต่ถ้าระเบิดเขื่อนก็จะเกิดน้ำท่วมฉับพลันตลอดลำน้ำมูล นายช่างเหล่านั้นจึงได้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ทุกฝ่ายก็ได้ช่วยกันฝ่ายช่างที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือชลประทานและช่างในส่วนต่าง ๆ ที่มีเครื่องมือ เช่น สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ฝ่ายกองทัพภาคที่ ๒ และบริษัทต่าง ๆ ได้เข้ามาช่วยอย่างเต็มที่ ทั้งให้เครื่องมือ เครื่องใช้และเจ้าหน้าที่มาช่วยระดมกันอย่างเข้มแข็งและไม่หยุดยั้ง จนกระทั่งสามารถควบคุมสถานการณ์ได้และน้ำที่มีอยู่ในเขื่อนเวลานั้น ๑๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ก็ลดลงมาถึงประมาณ ๖๗ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นระดับที่ปลอดภัยและก็ยังใช้ช่วยการเพาะปลูกในฤดูกาลหน้าแล้งนี้ได้ ฉะนั้นจึงไม่เสียหาย และหลังจากนั้นก็จะต้องซ่อม

ต้นเหตุของการชำรุดครั้งนี้สันนิษฐานว่า เพราะว่าเขื่อนนี้สร้างด้วยดินที่ค่อนข้างจะไม่เหมาะสมสำหรับการสร้างเขื่อน เพราะว่าจั่วจะรั่วได้ แล้วถ้าจั่วขยายตัวได้ก็อันตราย ที่จริงเขื่อนดินทุกเขื่อนมีการรั่วอยู่บ้าง แต่อยู่ในควบคุม ถ้าดินไม่ดี เกิดเป็นโพรงขึ้น ก็เป็นอันตรายได้ ส่วนมากจั่วแต่ไม่เป็นโพรง เพียงแต่รั่วเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งเป็นธรรมดา การแก้ไขการรั่วนั้น จะต้องทำให้เส้นทางที่น้ำจะผ่านเขื่อนนั้นยาวขึ้น หมายความว่าทำให้เขื่อนนี้หนาขึ้น น้ำที่รั่วซึมเข้าไปในเขื่อนก็จะถึงปลายทาง หมายถึงทางที่น้ำนั้นจะออก น้ำก็หมดแรงที่จะเจาะ เขื่อนก็จะปลอดภัย ฉะนั้นก็เข้าใจว่าเขื่อนนี้จะต้องรื้อบางส่วน แล้วสร้างขึ้นมาใหม่โดยทำให้หนาขึ้น ให้น้ำที่รั่วซึมเข้าไปไม่สามารถที่จะเจาะให้เป็นโพรงได้แล้วจะปลอดภัย

สำหรับเขื่อนอื่น ๆ ที่มีอาการรั่วก็เคยได้เห็นแล้ว แต่ก็ไม่อันตรายใด ๆ เพราะว่าน้ำที่ท่วมออกมานั้นไม่มีตะกอนที่น้ำนั้นเขาจะออกมาฉะนั้นเขื่อนเหล่านี้ก็ปลอดภัย ผู้ที่ทำงานป้องกันไม่ให้เขื่อนพังนั้นได้ทำด้วยความเสียสละ ทำงานทั้งกลางวันกลางคืน ไม่ได้หลับไม่ได้นอนและเสี่ยงต่ออันตรายมาก บางคนไปอยู่ในที่ถ้าเขื่อนยุบลงไป ซึ่งก็มีการยุบลงไปบ้าง ถ้ายุบอย่างแรงก็มีหวังถูกทับ ถูกดินทับหรือถูกน้ำพัดไปตายก็ได้ แต่ว่าเขาก็เข้มแข็งยินดีที่จะสละเพื่อที่จะไม่ให้เกิดเรื่องใหญ่ยิ่งกว่านั้น แล้วก็ประสบความสำเร็จทุกคนก็ยอมต้องได้รับค่าชมเชยในงานที่ทำครั้งนี้

นี่ก็ได้เล่าถึงสามเรื่อง ซึ่งอาจเป็นบทเรียนให้ทุกคนได้ว่า ถ้าคิดให้รอบคอบ ถ้าคิดให้กว้างขวาง ถ้าคิดให้ครบถ้วน ก็สามารถที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญ ให้มีความปลอดภัยได้ และงานต่าง ๆ จะผนวกเข้ามาเป็นรายได้ ความมั่นคง และความมั่นคงของประเทศได้แน่นอน ถ้าทุกคนช่วยกันคิด เพื่อให้ได้สามารถร่วมมือกันในโครงการเช่นนี้เป็นต้น และปฏิบัติงานให้สอดคล้องกัน ก็จะเกิดผลดี แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างไม่น่าสงสัย เรื่องสามเรื่องนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในวิสัยที่จะปฏิบัติได้ และถ้าทำอย่างนี้โดยตลอดก็เชื่อว่าจะเมืองไทยนี้จะได้ดีกว่าประเทศหลายประเทศแล้วเราจะสามารถเป็นประเทศที่มั่นคงและเจริญรุ่งเรือง

ข้อปฏิบัติที่ได้เสนอนี้ บางคนอาจคัดค้าน ว่าดูเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยถูกหลักวิชาการ เข้าใจว่าทำถูกหลักวิชาการอาจดีกว่า แต่ถ้ามองว่ากิจการใดทำถูกวิชาส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งทำอย่างละ ๆ ส่วนที่ละ ๆ อาจพาให้เรื่องล้มเหลวไปยิ่งกว่าอีก กลับมาเรื่องที่สาม คือเรื่องเขื่อนที่จะพัง ซึ่งตามหลักวิชานั้น ปล่อยให้เขื่อนพังดีกว่าที่จะเสี่ยงชีวิต เสียเงิน เสียทองในการถมเขื่อน จำไม่ได้ว่าโยนถุงทรายลงไปใต้น้ำที่ถุนั้นไม่ถูกหลักวิชาเลย แต่ก็ทำ ลงท้ายก็ได้ผล แต่ถ้าตามหลักวิชาจริง ๆ การปล่อยให้เขื่อนพังนั้นจะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ไม่ต้องเสียค่าถุงทรายที่พันกันที่มันแสนถุนั้นที่ทิ้งลงไป ไม่ต้องเสียค่าเครื่องจักร และก็ต้องเสียชีวิต แต่ในที่สุด ถ้าปล่อยให้เขื่อนพัง มีความแน่นอนอย่างหนึ่ง ว่าหมู่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่ตามเส้นทางของน้ำที่จะลงจากเขื่อนนั้น จะถูกทำลายแน่นอนเสียหายเท่าไรนั้น ไม่ได้คิด แต่หลักวิชาสำหรับเรื่องเขื่อนเฉพาะเขื่อนนั้นปล่อยให้พัง แต่หลักวิชาการของการป้องกันภัยอันตรายต่อ

^(๑) เขื่อนเก็บกักน้ำมูลบน ปิดกั้นลำมูลตอนบน ที่บ้านมูลบน ตำบลจรูญเขื่อน อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

^(๒) เขื่อนเก็บกักน้ำลำนางรอง ปิดกั้นลำนางรองที่บ้านโนนดินแดง ตำบลโนนดินแดง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

หมู่บ้านและต่อประชาชนนั้นไม่พูดถึง จะมันถ้าถูกหลักวิชาส่วนเดียว อีกส่วนข้างมันไม่ได้ ต้องทำอะไรตามที่ควร แล้วคราวนี้ก็มันเป็นผลสำเร็จ เสียเงินค่าปฏิบัติก็มากไปหน่อย แต่ก็ได้ผล ในที่สุดไม่ต้องเสียชีวิต และไม่เสียทรัพย์สินของชาวบ้าน

วันนี้ได้พูดถึงเรื่องต่าง ๆ เป็นข้อคิดต่าง ๆ นึกว่าท่านทั้งหลายก็ควรจะไปพิจารณา จะได้ทำให้ส่วนรวมของประเทศไทยนี้มันคงยั่งยืนต่อไปได้ การที่ท่านทั้งหลายมาในวันนี้ มาให้พร ก็ขอขอบใจอีกทีหนึ่งทำให้มีกำลังใจ และทราบว่าทุกคนก็คงมีกำลังใจได้เหมือนกัน ว่างานที่ท่านทำไม่เสียหาย ถ้าทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความรู้ในทางหลักวิชา และทำด้วยความตั้งใจจริง งานจะสำเร็จด้วยดี ขอทุกท่านได้มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง และประสบผลดี ผลสำเร็จตามควรด้วยทุกคน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล

ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาศาลาอัยการ สนองจิตจรดการในฐาน พระราชวังดุสิต

วันพุธที่ 4 ธันวาคม 2534

๑. ขอขอบใจท่านนายก^(๒) ที่ได้อำนวยความสะดวกในนามของทุก ๆ ท่านที่ได้มาในวันนี้ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะว่าแต่ก่อนนั้นเวลามีโอกาสเช่นนี้ เมื่อประมาณ 30 ปีก่อน แม้จะมีผู้เข้าพบจำนวนมากพอใช้ ก็ได้ทักทายทุกคนะ เป็นอันว่า แต่ละคน ๆ เขาได้ให้พร แต่เดี๋ยวนี้โดยที่จำนวนทวีขึ้นมาก ถ้าทำเช่นนั้น ก็ไม่มีทางที่จะเสร็จได้ภายในวันนี้ แต่ก่อนนี้หลังจากพิธีในวัง ก็ได้มาพบกับท่านที่มาให้พร โดยมากก็ไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน เพราะว่าต้องรับแขกตั้งแต่เที่ยงจนถึงบ่ายสี่โมง แล้วบ่ายสี่โมงครึ่ง ก็ต้องไปงานพิธีในวังอีก

๒. อย่างในวันนี้ถ้ามีบุญ หากไม่มีนายกฯ มาบรรเทาความเดือดร้อน ก็จะทำให้ต้องเสียเวลามากมาย เพราะว่าเวลาพบคณะหนึ่งก็ต้องรับพร ถ้าเข้าเริ่มต้นด้วยคำ "ขอเดชะ..." คุณด้วย ๓๐๐ คณะ ก็จะใช้เวลา ๑๕ นาที เฉพาะสำหรับ "ขอเดชะ..." แล้วต่อไปเขาก็จะต้องว่า "ข้าพระพุทธเจ้า...ซื่อนั้น ๆ ๆ...ขอถวายพระพร" ซื่อนั้น ๆ ๆ ... ก็กินเวลาอีกประมาณ ๑๕ นาที แล้วต่อไป ก็จะต้องว่า "ขอถวายพระพรให้ทรงพระเจริญ" แล้วบางทีเขาก็พูดติดลมตไปอีกมากมาย และต่อจากนั้นเขาจะต้องว่า "ด้วยเกล้า ด้วยกระหม่อม ขอเดชะ" ก็กินเวลาไปอีก ๑๐ นาที ตอนที่เขาพูดเสร็จแล้ว เขาก็จะต้องมีอัยยาศัยไมตรี อย่างน้อยที่สุด ก็จะต้องบอก "ขอบใจ" คำว่า ขอบใจนี้จะใช้เวลาไปอีกประมาณ ๑๐ นาที คือ "ขอบใจ" ๓๐๐ ครั้งก็ ๑๐ นาที นอกจากนั้น เขาก็ควรมีอัยยาศัยไมตรีมากกว่านั้น เพราะว่าเมื่อเจอคนโน้นคนนี้ ก็จะต้องทักทายกันบ้าง "ใช้ไม่ได้พบมานาน คุณเสนาะ"^(๓) สบายดีหรือ" อะไรอย่างนี้ ก็จะต้องใช้เวลาไปอีก รวมแล้ว เวลาจะล่วงไปอย่างน้อยที่สุด 1 ชั่วโมงครึ่ง ในการทักทายปราศรัย ไม่มีเวลาเดินด้วย มีฉะนั้นงานอาจไม่เกิดอัยยาศัยไมตรีการพูดว่า "ขอบใจ" เฉย ๆ อาจไม่พอ ก็จะต้องพูดจาอะไรมากกว่านั้น

๓. คราวนี้ท่านทั้งหลายได้มอบฉันทะให้นายกรัฐมนตรีกล่าวแทน และคำกล่าวของนายกฯ ทำให้คิดออก ว่าควรจะต้องเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งมีมากหลาย บางเรื่องอาจพาให้พูดสวนทางกับหลักวิชาการก็ได้ แต่เรื่องที่สำคัญก็คือ การทำมาหากินของประชาชนคนไทย ซึ่งต้องให้มีความสะดวกสบาย มีความปลอดภัย มีการปกครองที่มีความเป็นธรรม

ทุกสิ่งทุกอย่างนี้ จะต้องอาศัยหลักวิชาทั้งนั้น แต่บางทีหลักวิชานี้เราไปเอาตัวอย่างมาจากแหล่งที่มีสภาพการณ์ไม่เหมือนกับประเทศของเรา ยกตัวอย่างในเมืองไทย เดียวนี้ แต่งตัวชุดสากลแบบนี้ก็ร้อนไม่เหมาะสมกับภูมิอากาศของประเทศไทย แต่ก็ได้คัดแปลงไปบ้าง มิให้เครื่องแต่งตัวเหล่านี้ร้อนเกินไป แต่ถ้าอยากแต่งชุดเสื้อหนาวกันหนาวนู ๆ ก็จะต้องสร้างโรงหรือห้องที่เย็นจัด ปัจจุบันนี้เครื่องเย็นบางแห่งก็หนาว จนกระทั่งต้องใส่เสื้อกันหนาว นับว่าเป็นการสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ ที่จะทำความเย็นให้มาก จนกระทั่งต้องใส่เครื่องแต่งตัวที่ป้องกันความหนาวในประเทศที่ร้อน ความสิ้นเปลืองเช่นนี้ทำให้เสียเศรษฐกิจเหมือนกัน

๔. ในเรื่องอื่นก็เป็นเช่นเดียวกัน ระเบียบการหรือวิชาการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ บางทีก็ไม่เหมาะสมกับสภาพของประเทศหรือนิสัยใจคอของคนไทย ทั้งนี้จะพูดได้มากมายอย่างยืดยาว หลายเรื่องหลายราวตลอดจนถึงเรื่องว่า วันนี้เป็นวันที่ต้องเอาใจใส่สิ่งแวดล้อม เพราะทางราชการได้ประกาศ ว่าเป็น "วันสิ่งแวดล้อม" แต่วันนี้จะไม่พูดถึงสิ่งแวดล้อมเพราะว่าพูดมามากแล้ว เมื่อ ๒ ปีก่อน ถ้าพูดมากเกินไปเดี๋ยวจะเป็นอันตรายแก่ตัวเอง เพราะว่าจะมีคนคัดค้าน

^(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นจากที่ได้นำบันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากหนังสือพระราชดำรัสฯ วันพุธที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2534 บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
^(๒) นายชานันท์ ปันยารชุน, นายกรัฐมนตรี
^(๓) นายเสนาะ อุนาถุล, รองนายกรัฐมนตรี

ความจริง เมื่อวานฉันนี้ได้พบกับผู้ใหญ่ทางสหประชาชาติท่านเป็นผู้ช่วยการใหญ่ของยูเนสโก คือ องค์การศึกษา และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ^(๔) ท่านได้พูดถึงวิธีการแก้สิ่งแวดล้อม ซึ่งถ้ามาเผยแพร่ในที่นี้อาจมีเสียงเอะอะขึ้นมา จากบางท่าน บางพวกที่เป็นนักวิชาการ แล้วก็อาจจะเกิดไปจนเกิดการเดินขบวนคัดค้าน ไปจนถึงทำเนียบรัฐบาล หรือจะไปที่ไหนก็ไม่ทราบ นึกว่าจะพูดที่จะพูด แต่จะ..... จึงไม่พูด ไม่พูดเพราะว่าอาจทำให้เกิดความเดือดร้อนเปล่า ๆ

๕. อีกอย่างหนึ่งที่จะแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ก็ได้พูดแล้วท่านก็ได้ฟังแล้ว ได้พูดเมื่อวานนี้เองในพิธีสวนสนามของ ทหารรักษาพระองค์ ตอนแรกได้พูดว่าคนไทยเรา ที่รักษาเอกราชอธิปไตยไว้ได้ก็โดยอาศัย การที่ “รู้จักความสามัคคี” และรู้จักทำ หน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ประสานส่งเสริมกัน” ความจริงเขียนไว้ว่า “รู้จักความสามัคคี” เดิมเขียนว่า “รู้จักสามัคคี” แต่กลัวว่าถ้าพูด ผิดวรรคตอนเป็น “รู้จักสามัคคี” ก็จะกลายเป็น “รู้จักษา” แล้ว “มัคคี” ก็จะไม่ทราบว่าจะแปลว่าอะไร ก็เลยเติมคำ “ความ” เข้าด้วย แต่ เวลาอ่านตามันกลายเป็นเหตุว่ายิ่งป็นที่สุดแล้วคว้นของป็นที่สุดมันตามลมมา มาเข้าตา ไม่ทราบว่าเป็นอย่างไร ต้องถามอธิบดี กรมอุตุนิยมฯ ว่าทำไมลมมันเกิดเปลี่ยนทิศมาอย่างนั้น แต่ว่าลมมันเปลี่ยนทิศมา ทำให้คว้นของที่สุดของทหารปืนใหญ่มาเข้าตา เลยทำให้อ่านว่า “รู้จักความสามัคคี” ความจริงเขียน “รู้จักความสามัคคี” และก็ควรจะอ่านว่า “รู้จักความสามัคคี” ที่เขียนไว้อย่าง นั้นเพราะว่า คนไทยนี้ความจริง “รู้จักสามัคคี” ถึงอยู่ได้จนทุกวันนี้ถ้าไม่รู้ “รู้จักสามัคคี” อยู่ไม่ได้

๖. แต่ก่อนนี้เมื่อ ๔๐ หรือ ๕๐ ปีก่อน ประชากรของประเทศไทยมีประมาณ ๔๔ ล้าน เดียวนี้มีมากขึ้นสามเท่า มีมากกว่า ๕๔ ล้าน จนจะ ๖๐ ล้าน การที่จะ “รู้จักสามัคคี” ก็ลำบากมาก เพราะคนมาก ๆ รู้จักกันทั่วถึงไม่ค่อยได้ แต่ “รู้จักสามัคคี” ควรจะใช้ได้ เพราะหมายความว่า ทุกคนถือว่าคนเป็นคนไทย มีอะไรเกิดขึ้นก็ตาม ทุกคนรู้ว่าต้องมีความสามัคคี “รู้” ก็คือ “ทราบ” ทราบความหมายของสามัคคี “รัก” คือ “นิยม” นิยมความสามัคคี เพราะเหตุใดคนไทยจึง “รู้จักสามัคคี” ก็เพราะคนไทยนี้ฉลาดไม่ ใช้ไม่ฉลาด คนไทยที่ฉลาด รู้ว่าถ้าหากเมืองไทยไม่ใช้ความสามัคคี ไม่เห็นอกเห็นใจกัน ไม่ใช้อะไรที่ท้อรับกันได้ พอที่จะใช้ได้ก็คงจะ ไม่ได้ทำอะไร หมายความว่า ทำมาหากินก็ไม่ได้มาหากินเพราะว่าไม่มีอุปกรณ์ ไม่มีเครื่องมือ จะต้อง “รู้จักสามัคคี” หมายความว่า รู้จักการจะสู้มต่อสู้ด้วยกัน แม้จะไม่ใช่อุปกรณ์ก็ตาม คือหมายความว่าไม่ถูกหลักวิชาเต็มที่ ก็จะต้องใช้ เพราะว่าถ้าไม่ใช้ ก็ไม่มีอะไร ใช้ อาจมีสิ่งที่มีอยู่แล้วที่จะใช้ไม่ได้ชั่วคราว คุณภาพอาจไม่ค่อยดีนักทุกอย่างไม่มีอะไรที่ดีร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ว่าต้องใช้อะไรที่ พอใช้ได้ไป ไม่อย่างนั้นไม่มีวันที่จะมีชีวิตรอดได้

๗. ประเทศต่าง ๆ ในโลกได้เห็นประจักษ์แล้วว่า ในระยะ ๓ ปีนี้ประเทศที่ตั้งหลักพฤษฏีที่เรียกว่าในอุดมคติเพื่อปกครอง ประเทศ ส่วนแต่สลายไปแล้ว เมืองไทยจะสลายไปด้วยหรือ

เมืองไทยนี้นับว่าอยู่มาได้ถึงจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ ตามชาวต่างประเทศ ที่ไม่ใช่ชาวต่างประเทศ ที่เราขอให้เขาเขียนย่อเรา เรา ไม่ได้ขอให้เขามา เขาก็มา เราไม่ได้ขอให้เขาบอกว่าเราดีเรางาม ประเทศเราวิเศษ เขามองว่าประเทศเราดี ไม่ได้ขอเขาเลย ไม่ได้ ขอให้เขาพูดตรงข้ามเราบอกกับเขาว่า ที่จริงเมืองไทยแย่ เขามอง “ใน ๆ ๆ” ไม่ใช่เขาไม่ได้บอก “ใน ๆ ๆ” เพราะว่าเขาพูดภาษาต่าง ประเทศ ที่เราไม่เข้าใจเมื่อสักประมาณ ๑๐ วันมานี้ มีชาวต่างประเทศคนหนึ่งมาพบ^(๕) เขามองว่าเขาปรารถนาที่จะพบ แม้จะมีได้ อยู่ในตำแหน่งตามเกณฑ์ที่ควรจะมาพบได้ คือไม่ใช่เป็นประมุขของประเทศ หรือเป็นนายกรัฐมนตรีหรือประธานสภาฯ ผู้ที่อยู่ใน ตำแหน่งที่ควรจะมาพบ ตำแหน่งเขาไม่ถึงอย่างนั้น แต่เขาก็จะชอบ เมื่อเขามาถึง ก็พูดจาอะไรต่าง ๆ ทักทายปราศรัยตาม อธิษฐานชัยธรรมคำก่อน เขาพูดภาษาของเขา มีคนแปลเสร็จแล้วเขามองว่าประธานาธิบดีของเขา ผู้เป็นเพื่อนเขามอบหมายให้มาขอ ใขวาท

๘. เราถามเขาว่า “ใขวาทอะไร” เขาว่า ใขวาททั่ว ๆ ไป การปกครองประเทศ การดำเนินงานของภารกิจ เขาชวน อะไร ต่าง ๆ” เขาก็บอกว่า “ทำไมจึงมา มาถาม” เขาก็บอกว่า “เพราะเห็นว่า ได้บริหารมาดีมาก ทำให้เมืองไทยเจริญ” เขาก็บอกว่า “ดี อย่างไร” เขาก็บอก “ดีมีความก้าวหน้า มีความเป็นปึกแผ่น” เราไม่ได้ยินยอมรับว่า เราเก่งเราดี เขาก็บอกว่า “เราแน่นอน ประเทศของ ท่านนั้น การบริหารงานต่าง ๆ ของท่านทั้งในด้านกีฬา ในด้านการพัฒนา เป็นตัวอย่างทั้งนั้น ดีมาก” เขาก็บอกว่า “ขอบใจที่ชม

^(๔) นายเพเดริก มายอร์ ผู้ช่วยการใหญ่ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ มาเฝ้าที่พระตำหนัก จิตรลดาย เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๔

^(๕) นายพาร์ก จุล จุน รัฐมนตรีว่าการกีฬาและเยาวชน แห่งสาธารณรัฐเกาหลี มาเฝ้าที่พระตำหนักจิตรลดาย เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๔

แต่พออย่างไรก็ขอโอกาส" เราสนใจ ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรเพราะว่าประเทศของเขา เขาทำอะไรเป็นเรื่องเป็นราว เขาควบคุมการฝึกหัดกีฬา เขาคิดการเกี่ยวข้องกับ การสนทรมัน ตั้งหมู่บ้าน อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ มีชื่อเสียงว่าของเขาเก่งมาก ที่จริงพวกเขา ก็ได้ไปดูงานมาแล้วกลับมาก็อำแบบของเขา แต่ทำไมไม่ค่อยสำเร็จ ที่เขาทำสำเร็จ ก็คือทำแบบของเขานั้นแหละ แต่ว่าเราทำทำแบบชาวบ้าน แบบไทย ๆ ความจริงเราทำมาก่อนเขาทำ ทำแบบหมู่บ้านสนทรมัน เขาก็ทำเหมือนกัน แต่เขาทำวิธีการแบบ "คนจน" ไม่ได้มีการลงทุนมากมายอย่างของเขา เขาก็ทำไปแล้ว

๙. เราเคยบอกว่า ถ้าจะแนะนำได้ต้องทำแบบ คนจน" เราไม่เป็นประเทศร่ำรวย เรามีพอสมควร พออยู่ได้ แต่ไม่เป็นประเทศที่ก้าวหน้าอย่างมาก เราไม่อยากจะประเทศที่ก้าวหน้าอย่างมาก เพราะถ้าเป็นประเทศที่ก้าวหน้าอย่างมาก ก็จะมีแต่ถอยหลัง ประเทศเหล่านั้นที่เป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมก้าวหน้า จะมีแต่ถอยหลัง และถอยหลังอย่างน่ากลัว แต่ถ้าเรามีการบริหารแบบเรียกว่าแบบ "คนจน" แบบที่ไม่ติดกับตำรามากเกินไป ทำอย่างมีสำนึกดีและ คือเมตตาคน ก็จะอยู่ได้ตลอดไป คนที่ทำงานตามวิชาการ จะต้องดูตำรา เมื่อพลิกไปถึงหน้าสุดท้ายแล้ว ในหน้าสุดท้ายนั้นเขาบอก "อนาคตยังมี" แต่ไม่บอกว่าจะทำอะไร ก็ต้องปิดเล่มคือปิดตำรา ปิดตำราแล้วไม่รู้ว่าทำอะไร ลงท้ายก็ต้องเปิดหน้าแรกใหม่ เปิดหน้าแรกก็เริ่มต้นใหม่ ถอยหลังเข้าคลอง แต่ถ้าเราใช้ตำราแบบ "คนจน" ใช้ความจะรู้มอด้วยกัน ตำรานั้นไม่จบ เราจะก้าวหน้า "เรื่อย ๆ"

สรุปแล้วบุคคลนั้นมากถาม มาขอโอกาส ไม่ให้ เพราะว่าเขาดีก็ว่า แต่เขาขออีก เลยมอบเขาว่าถ้าอยากให้อิโหวาท คืออยากรับโอกาส จะบอกให้ฟังดี ๆ

๑๐. เราพูดเป็นภาษาอังกฤษ แล้วก็นึก ว่าจะแปลเป็นภาษาไทยอย่างไร ท่านทั้งหลายคงเข้าใจภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ แต่ว่าท่านเป็นคนไทย ก็ต้องพูดเป็นภาษาไทย แต่ออกจะสนใจ ว่าที่พูดเป็นภาษาอังกฤษนั้น จะแปลอย่างไร ตอนแรกอาคันตุกะเขาก็ไม่เข้าใจ เราพูดไปแล้วเขาก็ขำปาก คือขำปากจะพูดแล้วพูดไม่ออก สักครูหนึ่ง เขาก็ถามว่า "แปลว่าอะไร" อิโหวาทนั้นถ้าแปลเป็นภาษาไทย ก็แปลว่า "ขาดทุนเป็นการได้กำไรของเรา" หรือ "การขาดทุนของเราเป็นการได้กำไรของเรา" ท่านนึกเศรษฐกิจคงร้องว่า "ไม่ใช่" แต่ว่าเป็นอย่างนั้น ก็เห็นมักเศรษฐกิจอื่น ๆ อื่นว่าอะไร "พูดอย่างนี้ไม่ได้เรื่อง" "การขาดทุนของเราเป็นการได้กำไรของเรา" หรือ "เราขาดทุนเราก็ได้กำไร"

พูดภาษาอังกฤษมันสั้นกว่า ฉะนั้นก็ต้องหมายความว่าภาษาอังกฤษเป็นอย่างไร ภาษาอังกฤษ "Our" หมายความว่า "ของเรา" "Our loss..." "loss" ก็การเสียหาย "การขาดทุน" "Our loss is..." "is" ก็ "เป็น" "Our loss is our.." "our" นี้ก็คือ "ของเรา" Our loss is our gain... "gain" ก็คือ "กำไร" หรือ "ที่ได้" "ส่วนที่เป็นกำไร" เป็นอันว่าพูดกับเขาว่า "Our loss is our gain" "ขาดทุนของเราเป็นการได้กำไรของเรา" หรือ "เราขาดทุนเราก็ได้กำไร"

๑๑. เราพูดเสร็จ เขาก็บอกว่า "ขอให้พูดซ้ำอีกที" เขาก็พูดซ้ำอีกที เขาก็นั่งเฉยไปอีก ก็หมายความว่าต้องการจะให้อธิบายขยายความเราจึงอธิบายว่า ในกากระทำใด ๆ ถ้าเราขอมลงทุนลงแรงไปก็เหมือนเสียเปล่า แต่ในที่สุดเราก็กลับจะได้รับผลดีทั้งทางตรง ทางอ้อม เรื่องนี้ตรงกับงานของรัฐบาลโดยแท้ ถ้าหากว่าอยากให้ประชาชนอยู่ดีกินดี รัฐจะต้องลงทุน ต้องสร้างโครงการซึ่งต้องใช้เงินจำนวนเป็นร้อยเป็นพันเป็นหมื่นล้าน ถ้าทำให้เป็น "loss" เป็นการเสีย เป็นการขาดทุนเป็นการจ่าย คือรัฐบาล ต้องตั้งงบประมาณรายจ่าย ซึ่งมาจากเงินของประชาชน แต่ว่าถ้าโครงการดีไม่เข้าประชาชนก็จะได้กำไร จะได้ผล ราษฎรจะอยู่ดีกินดีขึ้น จะได้ประโยชน์ไป ส่วนรัฐบาลไม่ได้อะไร แต่ข้อนี้ถ้าดูให้ดี ๆ จะเห็นว่าถ้าราษฎรอยู่ดีกินดี มีรายได้ รัฐบาลก็เก็บภาษีได้สะดวก ไม่มีภาระภาษี เพราะเมื่อมีรายได้ดีขึ้นเขาก็สามารถเสียภาษีได้มากขึ้น

๑๒. ตอนนี้ราษฎร "รู้สึกสามัคคี" เขาจะเข้าใจ ว่าเมื่อเขามีรายได้ เขาก็จะยินดีเสียภาษี เพื่อช่วยราชการให้สามารถทำโครงการต่อไปเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติ ถ้าราษฎร "รู้สึกสามัคคี" และ รู้ว่า "การเสียคือการได้" ประเทศชาติก็จะก้าวหน้า เพราะว่าคนที่คนอยู่ดีมีความสุขนั้น เป็นกำไรอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งนับเป็นมูลค่าเงินไม่ได้ แต่ว่าถ้าจะคิดให้เป็นมูลค่าเงินจริง ๆ ก็คิดได้ เราต้องจ่ายในสิ่งที่ไม่น่าจะจะต้องจ่ายเช่นทางรัฐบาล โดยกระทรวงมหาดไทย โดยกรมประชาสงเคราะห์หรือกรมอื่น ๆ จะต้องไปสงเคราะห์ราษฎรที่ยากจน ซึ่งในเป็นหนึ่ง ๆ ต้องใช้เงินเป็นจำนวนหลายร้อยหลายพันล้าน ในการสงเคราะห์ชาวบ้านที่ยากจน โดยไม่ได้อะไรกลับคืนมา เพราะว่าราษฎรที่ยากจนนี้ เขาไม่มีกำลังที่จะตอบแทนอะไรได้เลย แม้จะทำงานก็ไม่ค่อยได้ เพราะความยากจน แต่ถ้าถ้าเราสามารถที่จะทำให้เขาอยู่ดีกินดีขึ้นหน่อย เขาจะสามารถหารายได้ได้มากขึ้น เขาก็จะลดการสงเคราะห์ลงได้

๑๓. เรื่องการประชาสงเคราะห์นี้ ก็ต้องขอมีคามารถนิคน้อยคือจะต้องไปแวะต่างประเทศบ้าง ว่าเป็นต่างประเทศ ในเมืองใหญ่ ๆ เช่นที่สหรัฐอเมริกา ที่นิวยอร์ก วันหนึ่ง ๆ เงินสงเคราะห์คนที่ว่างงานต้องจ่ายจำนวนหลาย ๆ ล้านบาท ของเขาใช้

คอลลาฟ แปลงเป็นบาทก็หลายล้าน คนพวกนี้ เขาไม่ยอมทำงาน เพราะว่าถ้าทำงานจะไม่ได้รับการสงเคราะห์ ถ้าคนไหนมีงานทำ ก็คิดเงินสงเคราะห์ทั้ง ๆ ที่งานที่ทำนั้นอาจมีรายได้น้อยกว่าเงินที่สงเคราะห์ เพราะตามกฎหมายเขาต้องสงเคราะห์เท่านั้น ๆ เป็นสิทธิของเขา ตามรัฐธรรมนูญอเมริกัน ที่จะได้รับการสงเคราะห์ถ้าไม่มีงานทำ เขาก็มาที่สำนักงานสงเคราะห์คนไม่มีงานทำแล้ว ก็มาบอกว่าไม่มีงานทำ เจ้าหน้าที่ก็ถาม "จริงหรือ ไม่มีงานทำจริงหรือ" เมื่อตรวจสอบได้ว่าไม่มีจริง ก็จ่ายเงินให้ นั่นเป็นระเบียบของเขา คนเหล่านั้นจึงไม่ยอมทำงาน เขาไปรับเงินประกันสังคมของเขา เขาก็ได้รับแต่พวกนั้นไม่ยอมทำงาน คือต้องไม่ทำงานเพราะถ้าไปทำงานแล้วมีผลงาน มีเพียงเล็กน้อยก็จะไม่ใช่คนว่างงานเสียแล้ว และจะถูกตัดการสงเคราะห์ ลงท้ายคนที่ได้รับการสงเคราะห์นั้น ก็เป็นคนที่ไม่เป็นประโยชน์ ต่อสังคม หรือแม้ต่อตนเอง จำต้องใช้เงินของสังคมสงเคราะห์อีกด้วย

๑๔. ถ้าหากเราจะมาถือตามกฎแบบนี้ก็เสีย คือเสียงบประมาณเปล่า ๆ เงินของคนอื่นที่เขาทำงาน แล้วเก็บภาษีเขามาสงเคราะห์คนที่ใจไม่ทำงาน เมืองไทยเราไม่เป็นอย่างนี้ เพราะว่าทำงานกันทุกคนจะทำมากทำน้อยก็ทำ เขาก็มีผลงานเป็นส่วนรวมมากกว่าเขาอีก แต่ที่ประเทศเราได้ชื่อว่าล้าหลัง อย่างที่เรียกอย่างสุภาพว่าเป็นประเทศกำลังพัฒนา ก็เพราะว่าถ้าเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้ว คนของเขาที่ทำงาน เขาทำงานอย่างดูเด็คกว่า แล้วก็ทำอย่างเป็นธุรกิจ ธุรกิจอย่างเข้มนวด คนไหนเขาเปรียบได้ก็เอาเลย เพราะฉะนั้นถ้าใช้ระบบ "ขาดทุนคือกำไร" นี้ก็คงใช้ไม่ได้

แต่เมืองไทยนี้ "ขาดทุนคือกำไร" ใช้ได้ ยกตัวอย่างที่อยู่ใกล้ตัว คือโครงการพระราชดำริ-อันนี้ไม่ใช่การใช้ของยัดยัด แต่เป็นการชี้แจงว่า ทำไมทำโครงการอย่างนี้ -บางคนที่บอกว่าโครงการพระราชดำรินั้น ไม่ถูกหลักวิชา จริง ไม่ถูก แต่ที่เราเห็นว่าที่ไหนที่ทำโครงการได้เขาก็ต้องทำโดยเร่งด่วน แม้จะยังไม่ได้ประกวดราคาอย่างถูกระเบียบ หรือแม้ว่าราคาของโครงการนั้นอาจแพงกว่าจริงบ้าง

๑๕. ยกตัวอย่าง สมมุติว่าโครงการแห่งหนึ่งต้องลงทุน 10 ล้านบาท ถ้าทำการศึกษาอย่างรอบคอบแล้ว มีการประกวดราคาตามระเบียบ ราคาอาจตก ๔ ล้านบาท แต่การนี้จะต้องเสียเวลาเป็นเดือนเป็นปีแต่ถ้าหากทำไปเลยตก ๑๐ ล้าน โดยที่ปลายปีนั้นหรือก่อนปลายปีโครงการจะให้ผลแล้ว ประชาชนจะได้กำไร คืนประชาชนจะมีรายได้แล้วเป็นอันว่าปลายปีนั้น ไม่ต้องสงเคราะห์ คือไม่ต้องเอาเสื้อผ้า เอาอาหารเอาอะไรต่าง ๆ ไปแจก ไม่ต้องสงเคราะห์ ก็ประหยัดการสงเคราะห์ไปได้ในปีแรกอาจประหยัดไปถึงสามบาทก็ได้ แต่อย่างน้อยก็เป็นแสน แต่ก็ไม่ต้องปราบปราม เพราะว่าคนที่เดือดร้อนไม่มีเงินใช้ มักจะต้องไปขโมยบ้างหรือไปหากินที่อื่น และระหว่างทาง ต้องเผชิญความเดือดร้อนจึงทำผิดกฎหมายบ้าง หรือแม้จะไม่ทำผิดกฎหมาย ก็จะต้องเสียเวลาเสียค่าเดินทางก็เสียทั้งนั้น ซึ่งถ้ามีงานทำในท้องที่ของตัวเองก็ต้องเสีย เงินที่ใช้ในการทำโครงการ ส่วนที่เกินไปหน่อยมันกลับคืนมาแล้ว

๑๖. หมายความว่า ถ้าหากรับทำโครงการ ๑๐ ล้านบาทนั้น ก็ได้กำไรแล้วในปีแรก ขาดเพียงจำนวน ๒ ล้านบาท ที่ว่าแพงเกินไปนั้นได้แล้ว แต่ข้อสำคัญที่สุด ถ้าอยากทำโครงการให้ได้เป็นมูลค่า ๔ ล้านบาทนั้นจะต้องเสียเวลาสอบราคา เสียเวลาทำแผนให้รอบคอบ จึงยังทำไม่ได้ในปีนี้ ปีนี้ชาวบ้านจึงยังไม่ได้รับผลจากโครงการ ครั้นปีต่อไปปูนซีเมนต์ก็แพงขึ้น เศรษฐกิจก็เปลี่ยนแปลงไป ๔ ล้านบาทไม่พอแล้ว ตกลงต้องใช้ ๘ ล้านบาท จึงต้องของบประมาณเพิ่มเติม และแล้วงบประมาณเพิ่มเติมนั้นก็ถูกตัด ปีที่สอง จึงยังทำไม่ได้ จนกระทั่งเขาจริงในปีที่สาม อนุมัติ ๑๐ ล้านก็ทำได้ แต่ผลดีที่ควรจะได้รับตั้งแต่ต้นจากโครงการนั้นก็ไม่ได้รับ แล้วก็เป็นอย่างนี้ ต้องเสียเงิน ๑๐ ล้านบาทอยู่ดี แต่ประชาชนต้องทนเดือดร้อนไปอีกสองสามปี ถ้าขโมยเสีย ๑๐ ล้านบาทตั้งแต่ต้น ก็สามารถที่จะ "ได้กำไร" คือประชาชนจะได้ผลดีตั้งแต่ปีแรก ทางวิชาเศรษฐกิจแท้ๆ ก็เป็นอย่างนี้ ได้เหมือนกัน มติหรือคดีพจนันที่ว่า "ขาดทุนทำให้มีกำไรได้" นั้น ก็เป็นอันพิสูจน์ได้แล้ว

๑๗. เป็นอันว่าได้พูดกับอาคันตุกะที่มาพบนั้น อธิบายให้เขาฟังโดยละเอียดในทำนองที่ได้อธิบายมานี้ และยังสามารถเพิ่มเติมอีกอย่างหนึ่ง ว่าเงินที่ยังขาดนั้น จะเป็นเงินของใคร บอกเขาว่า ถ้าเป็นเงินของงบประมาณก็ถูกสอบสวน แล้วก็ถูกลงโทษแน่ แต่ถ้าเป็นเงินบริจาค แบบที่นายกฯ ได้กล่าวถึงมูลนิธิชัยพัฒนา ก็ใช้ได้ เงินมูลนิธิเป็นเงินบริจาค เงินบริจาคนี้ก็เงินที่คนทั่วไปขาดทุนไป เสียไป แต่ว่าเมื่อมูลนิธิมีผลงานขึ้น ก็เป็นผลกำไร เป็นผลกำไรที่คิดเป็นเงินลงทุนก็ไม่ได้ ว่าผู้บริจาคนั้นมีเงินมากขึ้น แต่ว่าโดยผลบุญของเขา เขาก็จะรวยขึ้นเหมือนกัน ปีต่อไปเขาก็ให้มาอีก อันนี้ก็ไปอีกเรื่องหนึ่ง ข้อนี้คือ เรื่องผลของการทำบุญทำทานก็ได้บอกกับอาคันตุกะเหมือนกัน

คราวนี้ หลังจากที่ได้สนทนากันเป็นเวลาพอสมควร ก็รำลึกลับตอนแรกคือคนที่มาถึง ได้จับมือกับแบบธรรมดา แต่พอตอนหลังได้จับมือกันแบบคนละสองมือเป็นสี่มือ ซึ่งสำหรับต่างประเทศเขาถือว่าจับมือสองมือ คือคนละสองมือนี้เป็นการแสดง

ความราบรื่น เกือบจะเท่ากับกอดกัน เขาก็บอกว่าเขารอรับใส่-เออเขาไม่ได้พูด ใส่เกล้า-เขาบอกว่าเขาจะรับคำพูดนี้ไว้ปฏิบัติตลอดชีวิต ก็หมายความว่าเขาราบรื่นทีเดียวละ

๑๘. เขามาราบรื่นในเมตหรือศติพจน์ หรือวิธีการ ที่ไม่ค่อยตรงหลักวิชาการนัก การปฏิบัติโดยวิธีการที่อาจไม่ถูกหลักวิชาการ แต่ประกอบด้วยความเมตตา ด้วยความสามัคคี คือ "รู้จักสามัคคี" นี้เอง ก็คงจะทำให้อยู่กันได้ต่อไป คือแม้จะ...เดี๋ยวนี้เป็นเรื่อง "ฮิด" มาก แม้จะ...-เป็นสิ่งที่อาจไม่ควรพูด แม้การปกครองประเทศ การปกครองนี้ในประเทศหนึ่ง ประเทศหนึ่งก็ต้องมีการมอบอำนาจให้มีผู้ที่ปกครอง หมายถึงผู้ที่เข้ามาจัดการดำเนินงานต่างๆ ของประเทศ แต่ละคนๆ ก็อยากจะมาบอกว่าตัวต้องการทำอย่างนี้ๆ ๕๕ ล้านคนพูดพร้อมกันหมดทั้ง ๕๕ ล้านคน ก็ฟังไม่รู้เรื่อง เวลาพูดพร้อมกัน ๑๐ คน ก็ฟังไม่รู้เรื่องอยู่แล้ว พูดกัน ๕๕ ล้านคนก็ยิ่งไม่รู้เรื่องใหญ่ แล้วก็ไม่รู้เรื่องเพราะว่า ๕๕ ล้านคนเขาอาจยังไม่ทราบว่ามีปัญหาอะไร เมื่อเขาพูดกันก็ต้องพูดบ้าง เพราะต้องพูดก็พูด เสียงจึงหนึ่งซึ่งคะนึงไปหมดไม่รู้เรื่อง ฉะนั้นถึงต้องมีผู้แทนของปวงชน ซึ่งตามหลักของการปกครองก็ต้องมีผู้แทนราษฎร ที่ปัจจุบันนี้กำลังตื่นตื้นตันกัน

๑๙. ผู้แทนของปวงชนนั้น ถ้าเป็นผู้แทนของปวงชนจริงๆ หมายความว่าประชาชน 55 ล้านคน หรืออย่างน้อยผู้ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งสามารถชี้ได้ว่า "ถ้าคนนี้พูดเขาพูดแทนเรา ผู้แทนของเรา พูดแทนเรา" ถ้าเป็นอย่างนี้ได้ก็ไม่ต้องมีปัญหาอะไรเลย แต่ว่าโดยมากจะไม่เป็นอย่างนั้น เพราะวิธีการไม่ถูก

ประเทศต่างๆ ในโลกวิธีต่างกัน ในการจัดระเบียบให้ปวงชนได้เลือกเสียงเลือกผู้แทนของตน แม้มันบริเวณศาลาคูสิดา สยนี้-ตะก็เขาบอกว่ามี สองพันคน แต่ที่รายงานมาเดิมว่ามีถึง แปดพันคน-อยู่ในที่นี้แปดพันคน ถ้าพูดออกความเห็นอย่างหนึ่งอย่างใดพร้อมกัน เราจะไม่ทราบว่าเขามีความเห็นว่าจะอะไร คนไหนมีความเห็นอย่างไร จะต้องเลือกบุคคลหนึ่งและมอบอำนาจให้ "คนนั้นพูดแทนเรา" อย่างเช่นที่พูดเมื่อตะก็ว่านายกรัฐมนตรียังได้มาช่วยชีวิต เพราะถ้าแต่ละคนที่มา ขอพูดตามที่นายฯ ได้พูด และทุกคนบอกว่า เขาจะต้องได้พูด ก็มีทางปฏิบัติสองทาง ถ้าหากพูดพร้อมกันก็ไม่รู้เรื่อง ตกกลางพูดพร้อมกันไม่ได้ หากพูดทีละคนๆ ฟุ้งนี้ก็ยังไม่เสร็จ จึงต้องมอบอำนาจให้นายฯ พูดแทนทุกคน

๒๐. บางคนก็มีความสงสัยเหมือนกัน ว่านายฯ นั้นเป็นใครที่จะมาพูดแทนที่ประชุม แต่ว่าต้องจัดระเบียบอะไรอย่างหนึ่ง และมอบให้นายฯ เป็นผู้กล่าว จะว่านายฯ เป็นผู้ใหญ่ที่สุดในที่นี้ ก็ไม่ใช่ ก็มีคนที่อายุมากกว่านายฯ ตั้งหลายคน ถ้าถืออายุก็ไม่ได้ จะถือปริญญาหรือคนอื่นที่มีปริญญาสูงกว่าท่านนายฯ ก็มี ก็ไม่ทราบจะทำอย่างไร ต้องมอบอำนาจให้นายฯ เป็นคนกล่าว ก็เสร็จกิจโดยเรียบร้อย และรู้สึกเข้าใจความที่นายฯ ได้พูด ก็เป็นเมตติโดยประมาณของทุกคนที่อยู่ในที่นี้ แล้วเมื่อรับทราบแล้วผู้ฟัง ผู้ได้รับพรก็ราบรื่น ก็ชอบใจ อย่างนี้ก็งานก็ลุล่วงไปด้วยดีโดยไม่ยุ่งกัน

ถ้าหากว่าอยากจะตั้งระเบียบว่าคนพูดนั้น ต้องมีคุณสมบัติอย่างนั้นๆ ก็จะไม่สิ้นสุด ไม่มีทางที่จะตกลงกันได้ว่าใครจะมาเป็นผู้ให้พร ก็ต้องเรียงตัวแปดพันคนมาบอก "ถวายพระพร" แล้วอย่างทีบอกเมื่อตะก็ว่า ถ้าหากว่าทำอย่างนั้น สำหรับแต่ละคนแต่ละคนละ 294 คนละ-เขามันข่างๆ ๓๐๐ คนละ-จะทำให้ใช้เวลาถึง ๒ ชั่วโมง

๒๑. ถ้าเขาทีละคนๆ แปดพันคน โห้ย ไม่อยากคิด คือว่าคิดไม่ออก ต้อง....-สมัยนี้เขาก็ต้องกดเครื่องคำนวณ-ก็จะเสียเวลาหลายวันกว่าจะเสร็จ เพียงแต่จะพูดให้ถูกต้อง คือต้องมี "ขอเดชะ" แล้วก็ "ข้าพระพุทธเจ้า" แล้วก็ "ขอถวายพระพรให้ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน" ไม่รู้ว่่าก็ปี หมื่นปี หรือกว่า แล้วก็ "ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ" และระหว่างนั้น เขาก็ต้องบอก "ขอบใจ" และโดยมากเขาก็จะต้องเติมอีกนิด "พระมหากรุณาเป็น....สิ้นพัน..." ทั้งนี้จะใช้เวลาถึง ๒ ชั่วโมง สำหรับ ๓๐๐ คนละ ถ้าแปดพันคนเรียงตัวเข้ามาจะใช้เวลาหลายสิบชั่วโมง แล้วในที่สุดก็ไม่มีความพอใจกัน เพราะว่าเขาจะบอกว่าพระเจ้าอยู่หัวพูดห้วนจัง แมหือแนะนำว่าไม่มีน้ำ บอ "ขอบใจ" ห้วนๆ อย่างนั้น เขาก็เสีย เราถึงจัดระเบียบอย่างนี้ ให้นายกเป็นผู้กล่าว นายฯ อื่นๆ ก่อนนายฯ อานันท์ ปันยารชุน เคยเป็นผู้กล่าว และก่อนนั้นเคยมีคนอื่น ที่ถือว่าเป็นผู้มีอาวุโสบ้าง เป็นปุรณียบุคคลบ้าง เป็นคนที่เขานับถือว่าเป็นปราชญ์บ้าง เป็นผู้กราบบังคมทูลแทนที่ประชุม นั่นก็เป็นแบบหนึ่ง เป็นวิธีการอย่างหนึ่ง

๒๒. ที่จริงท่านประธานสภาอาจแย้งว่า ท่านนายฯ หรือมีคณะรัฐมนตรีเป็นลูกน้อง 40 คน ท่านประธานสภามีเป็นร้อย ก็ควรจะมากกว่าบงกชมากกว่า เราไม่พูดถึงองคมนตรี เพราะมีจำนวนน้อย แต่เดี๋ยวท่านผู้บัญชาการทหารสูงสุดท่านมีกองทัพอากาศ กองทัพเรือ กองทัพอากาศ มีจำนวนเป็นพันเป็นหมื่น ก็จะต้องได้ว่าใครควรจะเป็นคนกราบบังคมทูล แต่เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วก็พอใช้ได้ ถ้าอยากจะทำเปลี่ยน ป็นน้ำก็เปลี่ยนได้ ก็ลงมติดันให้เปลี่ยนได้ เขาก็รับมติดัน เปลี่ยนได้ทั้งนั้น มีกฎเกณฑ์อะไรก็ตามก็เปลี่ยนได้ทั้งนั้น ไม่มีตายตัวอยู่ตลอดเวลา ก็เปลี่ยนได้แต่อย่ามาทะเลาะกัน คืออย่ามาทะเลาะกันอย่างถึงเลือด หรือจะเปลี่ยนเป็นเวรก็ได้ เป็นว่าปีนี้นั้น ปีนี้คนนั้น ก็ทำได้เหมือนกัน เหมือนประเทศ สวิตเซอร์แลนด์เปลี่ยนกันเป็นประธานาธิบดีทุกปี ปีนี้ก็เป็นคน

นี่ มีโน้น เป็นคนโน้น เขาก็อยู่เย็นเป็นสุขได้พอสมควร หรือประเทศมาเลเซียเขามีพระราชฯ พระราชาก็เปลี่ยนกันไป ทุกสี่ห้าปีก็เปลี่ยน เขามีระเบียบก็แล้วแต่กฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งของเขาจะดีหรือไม่ ก็ไม่ทราบ

๒๓. ของอเมริกาเขาก็เปลี่ยนประธานาธิบดีทุกสี่ปี มีการเลือกตั้งอย่างโกลาหลถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง เป็นธรรมหรือไม่ เป็นธรรม เขาไม่รู้ว่าค่ากันใหญ่ คนนี้ไม่ดีอย่างโน้น คนนี้ไม่ดีอย่างนั้น อเมริกาเขาก็มีระเบียบการเลือกตั้งประธานาธิบดี แต่ก็เคยปรากฏว่าเขาปฏิวัติ คือมีประธานาธิบดีที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งก็มี ประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี ที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งก็ได้เป็นประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี ก็เปลี่ยนแปลงอย่างที่ไม่ได้เป็นไปตามหลักการของการตั้งประธานาธิบดี

เปลี่ยนได้ทั้งนั้นแต่ต้องไม่มีการทะเลาะกันถึงตีหัวกันให้ถึงเลือด ที่พูดอย่างนี้ก็เพราะว่าเวลานี้กำลังเวียนหัวกันว่า “จะเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยน” หรือ “จะออกหรือไม่ออก” “เมื่อออกแล้วก็จะเปลี่ยน” หรือ “เปลี่ยนแล้วก็จะออก” ไม่รู้ว่าจะเอาอย่างไร แต่ขอให้ทำงานได้ แล้วก็ถ้าทำงานได้ดีก็ทำงานต่อไป ถ้าทำงานไม่ดีคือทำงานไม่ราบรื่น ก็เปลี่ยนได้ แม้ว่ามีทางที่จะเปลี่ยนได้ เพราะว่าเปิดโอกาสไว้ให้เปลี่ยนได้ไม่ยาก ก็ต้องโดยวิธีที่จะเรียกว่าเป็นธรรม คือถ้าจะเปลี่ยนแปลงบ้าง ก็ให้เป็นไปโดยที่ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงทุกวัน แต่เปลี่ยนแปลงโดยมีเหตุผล

๒๔. ทุกๆ สิ่งมีชีวิต และประเทศไทยก็เป็นประเทศที่มีชีวิต ระเบียบการอะไรก็เปลี่ยนแปลงได้ แล้วถ้าเปลี่ยนโดยวิธีพูดกันรู้เรื่อง คือ เจรจากันอย่างถูกหลักวิชาที่แท้ ที่สูงกว่าหลักวิชาในตำรา ก็จะหมดปัญหา แต่ไม่ใช่ว่าเปลี่ยนไป แล้วก็เปลี่ยนอย่างตายตัวไปเลย เมื่อสถานการณ์ไม่อำนวย ก็เปลี่ยนต่อไปได้ โดยต้องไม่ทะเลาะกันอย่างหนัก จนกระทั่งทำให้เสียหาย จนทำให้ประเทศไทยกลับเป็นประเทศที่ล้าหลัง

ความจริงประเทศไทยนี้ก้าวหน้ามากแล้ว และก็ก้าวหน้ามาอย่างสม่ำเสมอไม่เร็วเกินไปไม่ช้าเกินไป สิ่งที่สำคัญ ก็คือต้องใช้หลักที่พูดเมื่อวานนี้ แต่พูดผิดพลาดไป วันนี้จึงมาแก้เสียยืดยาว แก้คำเดียว แก้คำว่า “จัก” เป็น “รัก” หรือ “รัก” เป็น “จัก” ก็ขอให้ท่านทั้งหลายได้เข้าใจว่าเมื่อวานนี้พูดผิด ยอมรับ เขียนไว้อย่างดีว่า “คนไทย รู้รักความสามัคคี” โพลไปพูดว่า “รู้จักความสามัคคี” ซึ่งก็ไม่ผิดนัก แต่ “รู้จักความสามัคคี” นั้นซึ่งกว่า เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เข้าใจว่าท่านทั้งหลายก็จะจึงและ “รู้จักความสามัคคี”

๒๕. แล้วก็ต้องทำความเข้าใจในมตินหรือคติพจน์ที่ว่า “เราชาติทุนเราได้กำไร” ปีนี้เป็น.... เขาเป็นการบ้านนะ คือ การบ้านเมื่อ ๒ ปี กว่าที่จะเกิดขึ้นมา กินเวลาถึง ๒ ปี กว่าจะมาตั้งวันนี้เป็น “วันสิ่งแวดล้อม”

คราวนี้อีก ๒ ปีข้างหน้า วันนี้อาจเป็นวันของ “ความรัก-สามัคคี” “ความรู้รักความสามัคคี” อีก ๒ ปี ก็ไม่สายเกินไป ให้เป็น “วันสามัคคี” แต่ระหว่างนั้นก็ต้องใช้สามัคคีต่อไป เพื่อให้มีวันนี้ขึ้นได้ คือถ้าไม่ปฏิบัติตั้งแต่วันนี้ ก็ไม่มีวันหน้า จึงขอให้ทุกท่านได้มีกำลังทั้งกายทั้งใจ เพื่อที่จะสามารถขบคิดมตินหรือคติพจน์ที่ให้ไว้ในวันนี้ได้ จักได้ตั้งวันของ “ความรู้รักความสามัคคี” สำเร็จ ในปี ๒๕๓๖ มาพบกันใหม่

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล

ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

๗ กรกฎาคม ๒๕๓๕ สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

วันศุกร์ ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๕

ขอขอบใจนายกรัฐมนตรี^(๒) ที่ได้ให้พรในนามของทุกๆ ท่านที่มาร่วมในวันนี้เป็นจำนวนมาก ถึง ๓๓๓ คณะ ๘๘๐๐ กว่าคน พรที่ให้เป็นการดีใจสำหรับทำหน้าที่ที่ทำงานต่อไป พรุ่งนี้ จะถึงวันครบ ๖๕ ปี ของชีวิต ซึ่งทำให้นึกถึงว่า ก็ได้เห็นอะไรๆ มากมาย ทั้งดีทั้งไม่ดี ได้เห็นโลก และโดยเฉพาะเห็นความเป็นอยู่ของประเทศไทยซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงมาตลอด เปลี่ยนแปลงมาทุกปีหรือทุกเดือน แม้จะทุกวันก็มีความเปลี่ยนแปลง

ปีนี้มีความเปลี่ยนแปลงจากปีที่แล้ว หลากอย่าง ด้วยประชากรชาวสวนจิตรฯ ก็มีเพิ่มเพิ่มขึ้น แต่ก่อนนี้ นีอิกา มีนกพิราบ แต่เดี๋ยวนี้ถ้าจะดูไป ก็เห็นว่ายังมีหงส์ทั้งขาวทั้งดำเพิ่มขึ้นมา และมีนกกาบัว มีนกงู เพิ่มขึ้นเพิ่มขึ้นมา ที่พูดถึงประชาชนนั้นก็เพราะว่า เมื่อคุณธรรมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป ก็จะต้องมีการทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่บ้าง อย่างเช่นเมื่อแต่ก่อนนี้ นีอิกาเป็นใหญ่ นีอิกาก็จะตีนกพิราบ แล้วนกพิราบก็จะตีนกเอี้ยง ที่มีจำนวนมากเหมือนกัน นกเอี้ยงก็จะตีนกกระจอก ส่วนนกกระจอกก็ไม่ทราบว่าเขาไปตีใคร เห็นได้ว่า เขาก็ตีกัน เป็นลำดับขึ้นไป จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ รู้ดีกว่านกกระจอกจะตูดพันๆ

แต่นีอิกาก็ยังมีอยู่ นีอิกาก็ได้ไปเยี่ยมบ้านใกล้เคียงมาหลายครั้ง ทำให้เกิดความคุ้นเคยในหมู่ที่อยู่ ที่ทำงานในบ้านเหล่านั้น แต่ว่าอีกที่นั่นที่อยู่ได้ก็เพราะว่านกเงือกนกกาบัว ถ้าไม่เกรงใจนกกาบัวนีอิกาก็จะตูดพันๆ เพราะว่านกกาบัว ซึ่งเป็นคนดีๆ นกกระสาแม้มีอยู่ก็ต้องตีกว่าตัว แต่เป็นนกที่ใหญ่ และเมื่อมาโหมๆ ยังเป็นเด็กๆ ก็ยังไม่สามารถที่จะประทุคคนให้ตี เมื่อถูกอีกเข้าโจมตีแต่ด้วยความเมตตาใหญ่ นกกาบัวจึงจะตี นีอิกา เป็นอันว่านีกาก็จะตีหลาย ไม่สามารถที่จะโจมตีนกกาบัวได้ จึงอยู่ร่วมกันโดยสันติไม่ทะเลาะกันต่อไป และนกกาบัวนั้นก็ได้รับอาหารประจำวัน นีอิกาก็เป็นส่วนด้วย ทุกวันนี้ ก็จะได้เห็นว่าอยู่ร่วมกันโดยสันติ คุณธรรมของธรรมชาติก็เกิดขึ้นได้

เรื่องหงส์ก็เช่นเดียวกัน มีหงส์ดำ และหงส์ขาว คอนแรกหงส์ดำหงส์ขาวนี้เขาแยกกันเพราะไม่ถูกกัน ใครเป็นสีดำใครเป็นสีขาวก็ย่อมจะเป็นตรงข้ามกันชอบที่จะทะเลาะกัน เวลามาวัดน้ำในสระ ก็ต่างคนต่างมากัน หงส์ขาวก็เดินขบวนมา และหงส์ดำก็เดินอีกขบวน มาบัดนี้ก็เห็นได้ว่าคงคลงกันได้ เวลาเดินมาเดินกลับมัน เขาก็จะทะเลาะกัน ไม่มีปัญหา ส่วนนกงูซึ่งมีจำนวนมาก มีทั้งเขียวทั้งขาวก็ทะเลาะกัน แต่มีนกงูตัวหนึ่ง แทนที่จะไปทะเลาะกับนกงูกลับไปทะเลาะกับหงส์ เวลาหงส์มาที่บ่อน้ำ นกงูตัวนั้นก็มาด้วย แต่โดยที่เป็นนกงู นกงูตัวนั้นก็ไม่ได้งอนหงส์รู้ว่าตัวเองน้ำก็จะงอนน้ำแล้วจะเป็นอันควาย ฉะนั้นนกงูตัวนั้นก็มาอยู่ชอบบ่อ

จักนิยายเรื่องนกมา ก็เพื่อให้เห็นว่าคอนแรก ทุกสิ่งทุกอย่างจะต้อง มีการทะเลาะกัน แต่เมื่อเข็ดหลาบอย่างหนึ่ง หรือมีความคิดที่ถูกต้อง ที่จะช่วยกันค้นคว้าชีวิตร่วมกัน ก็อยู่ได้โดยสันติ ไม่ทะเลาะกัน ไม่ทำอันควายกัน คุณธรรมของธรรมชาติจึงเกิดขึ้น สำหรับสวนจิตรฯ นี้ก็ต้องรายงาน ว่าปีนี้มีความอยู่เย็นเป็นสุขพอสมควร สภาพของชีวิตในประเทศก็อยู่เย็นเป็นสุขพอสมควร แต่ถ้าดูในโลกละก็ รู้ดีกว่าสถานการณ์มันดีขึ้น แม้ว่าสมัยนี้สงครามเย็นหมดไปแล้ว แต่สันติสุขหาได้เกิดขึ้นไม่ เพราะว่า สงครามร้อนก็มีขึ้น ที่มีสงครามร้อนขึ้นมานั้น ก็เพราะว่าความไม่ปรองดอง หรือความเอชปรีอบกันมีมาก เมื่อเห็นดังนั้นแล้วเราก็ต้อง นึกคิดว่าใน ประเทศเราสงครามร้อนก็ยังไม่เกิดขึ้น แต่ก็ไม่ควรจะเกิดขึ้นถ้าทุกคนคิดดี

แต่ในระแวกที่ผ่านมา แต่ก่อนนี้ มีสงครามร้อนในประเทศ มีการต่อสู้และมีการจัดให้เข่นลง เมื่อคนมีความคิดที่เฉียบแหลมขึ้นก็ทำให้เกิดความเย็นได้ ที่ผ่านมาก็เห็นว่าไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรที่จะมีความร้อน ความร้อนแรงนั้นมีแต่เอาโหม้ แต่ว่าถ้าเย็นเกินไป ก็อาจจะทำให้เฉื่อยชา ไม่ได้ทำอะไร ความเย็นเกินไปก็ทำให้คนคาดได้เหมือนกัน ฉะนั้นที่จะปฏิบัติ ก็ควรจะปฏิบัติให้มีเหตุผล

(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นจากที่ได้บันทึกพระสุรเสียง (จากพระราชดำรัสและคำกราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 และ 5 ธันวาคม พ.ศ.2511-2536 สำนักพระราชวัง 2537)

(๒) นายชวน หลีกภัย, นายกรัฐมนตรี

ชุดถึงความเปลี่ยนแปลงที่ได้เห็นมาตลอด หลายสิบปี มาคิดดู ในปัจจุบันนี้เปลี่ยนแปลงไปมาก แม้จะฟังที่เขาพูดทางวิทยุ หรือโทรทัศน์ เสียงพูดนั้นก็เปลี่ยนแปลงไป การออกเสียงของผู้ที่ประกาศโฆษณาประกาศข่าวในวิทยุ เสียงเปลี่ยนไปมาก เราก็มาคิดดู ทำไมมีความเปลี่ยนแปลงอย่างนี้ ดีหรือไม่ดี ทุกอย่างคงมีการพัฒนา ชุดถึงความเปลี่ยนแปลงในการออกเสียง หรือในการพูดนั้นก็คงกลับมาถึงตัว ตัวเองเมื่อก่อนนี้พูดคงไม่เหมือนกับเดี๋ยวนี้ และมีคนสังเกตว่า ระยะเวลาหนึ่งพระเจ้าอยู่หัวไม่พูดภาษาไทยกลางพูดภาษาไทยต่างจังหวัด ไม่ใช้กรุงเทพฯ

เราก็มาพิจารณาว่า ทำไม และมานึกดูว่า ภาษาไทยกรุงเทพฯ นี้ความจริงเป็นภาษาไทยที่ไม่ถูกต้อง ก่อนข้างจะเป็นภาษาไทยที่คณะภาษาไทยดั้งเดิมนั้น ที่จริงเป็นภาษา ที่เรียกว่าต่างจังหวัด คนที่พูดในภาคเหนือ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาคใต้ คนที่พูดแบบพื้นเมือง แบบชาวบ้าน เสียงชนหมิ่นๆ กัน คล้ายคลึงกันมาก ก็หมายความว่าภาษาไทยดั้งเดิมจริงๆ นั้น ไม่ใช้กรุงเทพฯ อย่างไรก็ตาม คนก็กล่าวหาว่า พระเจ้าอยู่หัวพูดภาษาไทยแบบต่างจังหวัด อันนี้ก็อาจเป็นเพราะว่า ได้ไปอยู่กับชาวบ้านมากหน่อย จนทำให้สำเนียงเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ก็หมายความว่าความเปลี่ยนแปลงนี้มาจากความเคยชิน หรือการฟังเสียงที่เขาพูดกัน

มีอีกอย่างหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงไป ลองฟังเสียงพูดทางวิทยุ จะมีความแปลกใจอยู่อย่างหนึ่งว่าภาษาไทยนี้ มีตัวอักษรที่ออกเสียงได้มากจริง แต่ภาษาต่างประเทศก็ยังมีเสียงที่ภาษาไทยพูดไม่ได้ แต่ก่อนนี้ “ตตณิรต” ท่านเรียกว่า “ตะเตจัน” เพราะว่ามันสามารถที่จะออกเสียงว่า “ตตจัน” คือ “ตัว ต” กับ “ตัว ด” หรือ “ตัว ถ” ควบกันไม่ได้ แต่ตามสมัยนี้ตรงข้าม อะไรที่แต่ก่อนนี้ควบกันไม่ได้ ก็ควบกันได้ อย่างเช่นคำว่า “ตตจจ”^(๑) เราเรียกว่า “ตะตจจ” มาตั้งนานแล้ว อาจจะเป็นเพราะว่าเดี๋ยวนี้ “ตตจจ” ไม่ค่อยใช้กันแล้ว เพราะว่ามันมีราคาค่าแพง แต่คำว่า “ตตจจ” ก็ยังใช้กันอยู่ก็ออกเสียงว่า “ตตจจ” ทำให้แปลกใจว่าถูกต้อง หรือเปล่า ที่จะออกเสียงว่า “ตตจจ” อันนี้ฟังแล้ว ก็มีความฉงนว่า ภาษาไทยเมื่อก่อนนี้ จะพูดว่า “ตตจจ” ไม่ได้ ออกเสียงไม่ได้ อย่างภาษาแขกเขาก็ออกเสียงอย่างนี้ไม่ได้ อย่างคำว่า “คาว” ภาษาอังกฤษ คือ “คาว” เขาจะออกเสียงก็ไม่ได้ ภาษาแขกเขาต้องออกเสียงว่า “อิศคาร์” ถ้าไม่ออกเสียงว่า “อิศคาร์” เขาออกเสียงไม่ได้ ภาษาไทยก็ออกเสียง “คาว” ไม่ได้ ต้องออกเสียงว่า “ตะคาว” เช่นเดียวกับคำว่า “ตะตจจ” อันนี้ก็เปลี่ยนแปลงไป ตัวอักษรภาษาอังกฤษว่า “เอส เอช” (sh) หรือภาษาฝรั่งเศสว่า “ซีเอช” (ch) ซึ่งภาษาไทยไม่มีต้องออกเสียงเป็น “ชช” ตัว “ชช” หรือตัว “ฉฉ” แล้วเดี๋ยวนี้เขาออกเสียงตัว “ชช” หรือตัว “ฉฉ” เหมือน “เอส เอช” (sh) ก็น่าแปลกใจ แปลกอย่างพูดว่า “ฉฉ” ก็กลายเป็น “ฉฉ” (shun) “ฉฉ” นี้ หรืออะไรหรืออย่างนี้ เขาก็ออกเสียงได้ แต่ว่าภาษาไทยไม่มี “ฉฉ” ที่นี้” กลายเป็น “ฉฉ (shun) มาฉฉ” อะไรอย่างนี้ และก็ยังมีอีกมากหลาย ที่เปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ เสียงจะสูงขึ้นไปเรื่อย เสียงโทกลายเป็นเสียงตรี เสียงครีกลายเป็นเสียงจัตวาจนทำให้ฟังดูแปลก เป็นอย่างนี้ได้อย่างไร จะมาจากภาษาฝรั่งก็เป็นไปได้ แต่บางคนที่ไม่รู้ภาษาฝรั่งก็ออกเสียงอย่างนี้ มีความเปลี่ยนแปลงแน่ ความเปลี่ยนแปลงนี้มาจากอะไร ได้เคยพูดกับศาสตราจารย์ชาวสวีเดน^(๒) ซึ่งเขามีความรู้ในด้านภาษาศาสตร์ ก็ถามเขาว่ามาจากอะไร ก็ได้คิดลงว่ามาได้จากหลายอย่าง จากการฟังภาษาต่างประเทศ แล้วก็ออกจะพูดแบบชาวต่างประเทศ จนคิดตัวข้อหนึ่ง แต่อาจจะเป็นมาจากความเปลี่ยนแปลงของอวัยวะสำหรับเปล่งเสียง เพราะมีสาเหตุต่างประเทศ คนที่มีเชื้อชาติต่างกันจะมีสำเนียงต่างกัน เพราะมีรูปร่างของอวัยวะสำหรับเปล่งเสียงต่างกัน เพราะมีสาเหตุต่างประเทศ คนที่มีเชื้อชาติต่างกันจะมีสำเนียงต่างกัน เพราะมีรูปร่างของอวัยวะสำหรับเปล่งเสียงต่างกัน อย่างเวลาเราฟัง แม้เราไม่ได้เห็นหน้า เช่นในจอโทรทัศน์ แต่ฟังเสียงเท่านั้นเอง ก็พอฟังได้ว่าผู้พูดมีเชื้อแขก หรือเชื้อจีน เชื้อฝรั่งเราฟังได้ เพราะว่ามีอาการออกเสียงแตกต่างกัน

แต่ทำไมภาษาจึงเปลี่ยนไปเช่นนี้ คนไทยก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงทางเชื้อชาติมากเท่าไร อาจจะมีความที่มีเลือดที่ปนบ้าง ก็เป็นไปได้ แต่ก็ไม่ได้มากมายจนเหลือเกิน อาจจะเปลี่ยนแปลง เพราะเหตุว่าความเป็นอยู่ของคน อย่างเช่นอาหารทำให้ร่างกายเราแตกต่างกันไป ก็สังเกตได้ว่า คนสมัยก่อนกับคนสมัยนี้ รูปร่างหน้าตาเปลี่ยนไปบ้างอาจจะทำให้การเปล่งเสียงนี้เปลี่ยนไป ก็หมายความว่าอาหาร หรือความเป็นอยู่ การบำรุงรักษาร่างกาย เปลี่ยนไป ถ้าเป็นเช่นนั้นก็อาจพอทวนได้ เพราะว่าส่วนมากที่เห็นประชาชน ในประเทศไทยก็มีอนามัยที่ดีขึ้น อันนี้ไม่ใช่การโฆษณาประสิทธิภาพของรัฐบาล แต่ในเมื่อเมืองไทยนี้มีความเปลี่ยนแปลงไป และเข้าใจว่า

^(๑) “ตตจจ” มาจาก “ตต” (ตะตะ) แปลว่า “ร้อย” บวกกับ “จจ” (จจ) แปลว่า “ส่วนประกอบ”

^(๒) ศาสตราจารย์ Stig Fredrik Strimhoim อธิการบดีมหาวิทยาลัยยูล์ฟชาลา ประเทศราชบัณฑิตยสถานแห่งสวีเดน ด้านอักษรศาสตร์ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี เข้าเฝ้าฯ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔ เวลา ๑๖.๓๐ น. ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

ก็พอ แม้จะเป็นข้าราชการไม่ใช่ข้าราชการ ถ้าหากว่าเราช่วยเขาเล็กน้อยก็สามารถที่จะได้เข้ามาขึ้นหน่วย พอที่จะกิน ฉะนั้นโครงการที่จะทำ มีอะไรจะต้องทำโครงการใหญ่โตมากนัก จะได้ดี ทนศึก ก็ได้ จึงเกิดความคิดขึ้นมาว่าในตัวอย่างนั้น ฝนก็ผิดพลาดแล้ว แต่ลงมาไม่ถูกระยะเวลา เมื่อลงมาไม่ถูกระยะเวลา ฝนก็ทิ้งช่วง ข้างก็ไม่ดี

วิธีแก้ไขคือต้องเก็บน้ำฝนที่ลงมา ก็เกิดความคิดว่าหากทดลองดูสักปีในตัวอย่างนั้น ตามไร่จะทำเป็นบ่อน้ำ คือเก็บน้ำฝนแล้ว ถ้าจะต้องใช้ปุ๋ยด้วยพลาศติดกับด้วยพลาศติด ทดลองดู แล้วอีกหกไร่ทำเป็นที่นา ส่วนไร่ที่เหลือนั้นก็เป็นที่รกร้างหมดถึงทางเดินหรือเป็นกระดอง หรืออะไรก็แล้วแต่ หมายความว่า น้ำสามสิบเปอร์เซ็นต์ ที่ทำนา หกสิบเปอร์เซ็นต์ ก็เชื่อว่าถ้าเก็บน้ำไว้ได้จากเดิมที่เก็บก็พอใช้ได้ไว้ระยะหนึ่งหรือสองถึง ถ้ามีน้ำเล็กน้อยอย่างนั้น ก็ควรจะเก็บก็พอใช้ได้ไว้ระยะประมาณสิบหรือยี่สิบถึงหรือมากกว่าอาจจะถึง สามสิบก็ได้ สมมติว่า สิบเท่าก็ยี่สิบถึง หมายความว่า ที่หกไร่ปัจจุบัน ที่ได้ไว้ระยะหนึ่งถึง ก็จะได้ยี่สิบถึง ยี่สิบเท่าหรือถ้านับเองอาจว่าสิบเท่า ที่หกไร่จะเท่ากับ หกสิบไร่ ทั้งหมดสิบไร่ เท่ากับได้ผลเท่ากับหกสิบไร่ของเขาปัจจุบัน จึงควรจะทำได้ ก็พยายามที่จะวางแผนนี้

วันรุ่งขึ้นได้ข่าวมาว่าที่ตรงนั้น ที่เรา "ลิตโก้" ไป มีชาวบ้านสองคนเขาบอกว่า เขาชอบวิชาที่ดินคนละห้าไร่ เพื่อที่จะทำโครงการตามอัตราฯ อันนี้ไม่ต้องไปซื้อเขา ไม่ต้องไปเวนคืนเขา เขาเข้าใจว่าพยายามที่จะช่วยเหลือ แม้จะรู้ว่าโครงการที่จะช่วยเหลือนี้เป็นโครงการทดลอง มีให้เป็นโครงการที่พิสูจน์มาแล้ว เขาก็ให้ แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านมีความเข้าใจในการพัฒนา ชาวบ้านจริงๆ ไม่ใช่ชาวบ้านกรุงเทพฯ ที่ปลอมตัวไปเป็นชาวบ้านต่างจังหวัด คนหนึ่งมีสิบไร่ เขาแบ่งให้ ห้าไร่ อีกคนมีเก้าไร่ เขาแบ่งให้ ห้าไร่ จึงจะทำโครงการนี้ได้ ถ้าทำโครงการนี้สำเร็จ ก็หมายความว่าที่ต่างๆ ในอำเภอเขาวมที่แห้งแล้งจริงๆ หรือที่อื่นก็ตาม จะทำได้ทั้งนั้น ปัญหาก็คงได้ทราบผลของการทดลองนี้

ที่เล่าให้ฟังครั้งนี้ อย่างอีกยาว ก็เพื่อให้เห็นว่าชาวบ้านปัจจุบันนี้ เป็นคนที่รู้จักการสละที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตัวเอง แล้วเขาก็ไม่ได้มีข้อแม้อะไร ไม่ได้บอกว่าถ้าทำสำเร็จแล้ว จะขออย่างนั้นอย่างนี้ เขาไม่ได้บอกเลย เขาบอก ขอให้ตามอัตราฯ แสดงให้เห็นว่าคนที่ถือกันว่าเป็นคน ที่เรียกกันว่าเป็นคนบ้านนอก เขาถือว่าพัฒนาประเทศอย่างไร โดยมากคำว่า บ้านนอกนี้ก็พูดอย่างไม่ค่อยคิดนัก แต่ว่าคนที่ไปเป็นชาวบ้านจริงๆ เขาจะต้องทดลอง ต้องใช้ความคิด แล้วมีการทดลอง เสียก็เสียไป แต่ว่าจะได้ ฉะนั้นเมืองไทยนี้มีความหวังที่จะพัฒนาให้สูงได้ แต่ว่าจะต้องใช้ คำว่า เสียสละ ก็อาจจะแปลคำว่าเสียสละ ต้องรู้จักคำว่าสามัคคี ก็อาจจะแปลคำว่าสามัคคีอะไรๆ ก็ให้สามัคคีกัน ให้อะไรกัน ให้เมตตา กัน คำเก่า เหล่านี้ยังมีผลดีแต่ที่คนเราสมัยนี้อาจจะลืม เพราะว่ามันเปลี่ยนแปลง สถานการณ์มันเปลี่ยนแปลงไป ที่ละก็พูดว่าจะเล่าเรื่อง ก็เล่าเรื่อง ไม่ใช่ขนิทาน เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นเมื่อสองสามวันนี้ แต่ว่าท่านคงเข้าใจว่าทำไมเล่าให้ฟัง เพื่อที่จะให้ท่านทั้งหลายมีหวังว่าพัฒนาได้ ไม่ใช่ไม่มีหวัง แต่ว่าจะต้องคิดให้ดีๆ

ที่ละก็ใช้คำว่า "นิทาน" ก็เพราะว่าคิดอยู่ในใจถึงนิทานเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าคนเดิมนั้น เปลี่ยนแปลงไป แต่ก่อนนี้ทุกคนรู้จักนิทานนี้ แต่ว่าสมัยนี้เข้าใจว่าไม่ค่อยรู้จัก คือคิดถึงนิทานว่า "ชายกะดา ปูกดัว ปูกงา" ไม่ทราบว่าเป็นใครรู้จักนิทานนี้บ้าง "ชายกะดา ปูกดัว ปูกงาให้หลานเฝ้า แต่หลานไม่เฝ้า ไปเล่นว่าว" อันนี้ดูท่าทางก็จะเป็นสิ่งธรรมดา ว่าหลานนั้น ไม่อยากที่จะเฝ้า เพราะอยากเล่นว่าว แต่สมัยนี้เขาไม่เล่นว่าวกันแล้ว สมัยนี้เขาไปเล่นเครื่องคอมพิวเตอร์ ก็หมายความว่า "ชายกะดา ปูกดัว ปูกงาให้หลานเฝ้า หลานไม่เฝ้า ไปเล่นคอมพิวเตอร์"

อันนี้เรื่องก็เปลี่ยนแปลงไป แต่ถ้าเล่าอย่างนี้ เรื่องก็ล้มเหลวไปหมด เพราะว่ามันไม่เป็นเรื่องเดิม ต้นตำรับว่า "หลานไม่เฝ้าไปเล่นคอมพิวเตอร์" คนสมัยนี้ก็คงคิดค้านอยู่แล้ว "ทำไม 'ชายกะดา ปูกดัว ปูกงา' สมัยนี้การเกษตรนี้ไม่ถูกต้องแล้ว ไม่ควรจะไปปลูก ควรจะไปสร้างโรงงานให้เป็น "นิค"^(๑) ชายกะดาที่ท่านโบราณเสียเหลือเกิน ไม่ไหว" แต่ว่าในเรื่อง "ชายกะดา" ท่านปูกดัว ปูกงา ความจริงเรื่องนี้มันเกิดขึ้นจริงๆ เมื่อเพียงสิบกว่าปีเท่านั้นเอง เมื่อคา ไม่ใช่ชาย กายปูกดัว ปูกงาให้หลานเฝ้า หลานไม่เฝ้า เพราะหลานยังไม่เกิด เรื่องนี้เป็นเรื่องจริงว่าได้ปูกงาไว้แล้วหลานก็ไม่เฝ้า เพราะหลานยังไม่เกิด เดิมนั้นหลานอายุสิบขวบกว่าๆ แล้ว ถ้าเดิมนั้นปูกงา หลานก็เฝ้า แต่อาจจะไม่เฝ้าก็ได้ เพราะหลานอาจจะไปเขียนรูป สมัยนี้หลานก็จะเปลี่ยน คือเปลี่ยนเรื่องไป

ต่อจากนั้นที่หลานไม่เฝ้าในเรื่องเดิม กามาгинตัว กิงงา เจ็ดเม็ดเจ็ดทะนาน ฮอยมาฮอยคำ คามาชาติ หลานนั้นก็ไปหานาพราน ให้นาพรานอีกาให้วิ่งลงมา นาพรานไม่ยอม นาพรานนั้นน่าจะขี้ขลาด ถ้าสมัยนี้ก็ไม่ขี้ขลาด จะใช้ขี้ขลาดอีกมันใคร่เต็มที่เขาให้ปิ่นกัน แต่ว่าในเรื่องนิทาน นาพรานใช้ขี้ขลาด ก็ไปหาหนูให้มากัดสาธยายของนาพราน เจ็บใจจริง หนูไม่เอา หนูไม่กัด เมื่อหนูไม่กัด เด็กก็โกรธหนูก็ไปหาแมวให้ไปกัดหนู แมวไม่เอา บอกไม่กัด เด็กก็โกรธ ก็ไปหาหมา ให้มากัดแมว หมาบอกไม่เอา ไม่กัด ก็โกรธ คนนี้ก็ยังไม่ค่อยเข้าใจว่าทำไมไปหาห่าน ไปหาห่านให้ฮอนทูหมา คือเขงซู เรื่องคงเป็นไปหาห่านให้มาตีหัวหมา แต่ว่า

(๑) "NIC" (Newly Industrialized Country)

ก่อนก็ไม่ยอมตีหัวหมา เมื่อก่อนไม่ยอมก็ไปหาไฟ ไฟไหม้มาเผาตามของก่อน ไฟไม่ยอมเผา เผลไปหาน้ำให้หมาดับไฟ น้ำก็ไม่ยอมดับไฟ ก็ต้องไปหาตัง ให้ด้อมลงมาทับน้ำ คลั่งก็ไม่ยอมด้อม จะทำอะไร ไปหาช่างให้เหยียบคลั่ง ช่างบอกไม่เอา ไม่ข่งเรื่อง ก็ไปหาแมงหรี ไปหาแมงหรีให้มาคอมคางข้าว แมงหรีบอก "เอา"

นี่ แมงหรีนี่เขาเอา ก็จะมาคอมคางข้าว ช่างก็กลัว ก็จะมาเหยียบคลั่ง คลั่งก็กลัว ก็จะมาทับน้ำ น้ำก็กลัว ก็จะมาดับไฟ ไฟก็กลัว ก็จะไปเผาคน คนก็กลัวก็จะไปตีหัวหมา หมาก็กลัว ก็จะไปกัดแมง แมงก็กลัว ก็จะไปกัดหนู หนูก็กลัว ก็จะไปกัดสาธนูของนายพราน นายพรานบอก หวงนะ ก็จะต้องไปยิงอีกา คกลงอีกาก็กั๊กคอกคาง ฉัว งา เจ็ดเม็ด เจ็ดทะนาน คางออกมาแล้ว ฮาขะคากก็พอใจ คอนแรกฮาฮา ฮาฮา คามาชาติ ก็เดอไม่ต้องคำไม่ต้องตีแล้ว กากก็คายแล้ว อันนี้ก็มีของแปลกประหลาด กินไปแล้วคายออกมา แล้วก็จะงอกขึ้นได้อย่างไร อันนี้ก็ไม่ทราบ เทคโนโลยีสมัยโน้นไม่เหมือนสมัยนี้ แต่เรื่องทั้งหมดนี้ เอาให้ฟังเพราะว่าบางท่านอาจจะทราบแต่ลืมไปแล้ว ว่าเรื่องเป็นอย่างไร ให้เห็นว่าสมัยก่อนนี้คิดกันอย่างไรข้อหนึ่ง เอามาทานให้เด็กฟังอย่างไร ข้อหนึ่งแล้วอีกข้อหนึ่ง ให้เห็นได้ชัด ว่าในการโคกคาง ถ้าทุกคนบอกว่าไม่ใจเรื่องก็จะไม่ได้ทำอะไรเลย และเด็กนั่นแทนที่จะหาวิธีแก้ใจเรื่อง "อีกากินถั่วกินงา" กลับได้ไปเรื่อย ๆ จนเรื่องมันไม่เป็นเรื่อง ลงท้ายแมงหรีก็ยอมไปคอมคางข้าว

ก็ดูรูปร่างว่าเรื่องนี้มันไม่เข้าเรื่อง แต่ในที่สุดก็ได้เรื่อง เพราะว่าอีกากินถั่วกินงาเป็นที่ยอมรับ ฮาฮาไม่ต้องคำแล้ว คามาไม่ต้องตี สมัยนี้มันก็เป็นอย่างนี้เหมือนกัน เรื่องราวอะไรพูดอะไรอย่าง แล้วอีกคนก็มาแย้ง แย้งไปคนละเรื่อง แบบพูดคนละเรื่องเดียวกัน แล้วการปกครองหรือการทำงาน มันจะดำเนินไปได้อย่างไร มันจะได้ผลอย่างไร ถ้าทำอะไรแล้วนอกเรื่องไปเรื่อย ไม่เอาตรงตามจุด ด้านอาการตามจุด แก้ไขปัญหาอะไรต่างๆ ก็ไม่เอา แล้วพูดอะไรให้พูดต่างๆ ตามข้อเท็จจริงและแก้ตรงนั้น แก้ตรงข้อเท็จจริง ไม่ใช่ไปหาวิธีที่จะแก้ดั่งช้าง แต่มันก็ได้ผล แก้ดั่งช้างแล้วก็ได้ผลที่ได้ผลที่ถั่วจะงา อีกากินคายออกมา มันมันก็ได้ผล เด็กสมัยใหม่จะบอกว่า เด็กสมัยโน้นฟุ้งมาก ที่ทำให้ได้ผล แต่สมัยนี้มันไม่ได้ผล ส่วนมากคนสมัยนี้ ทำอะไรไม่ค่อยได้ผลอยู่ อย่างหนึ่ง ก็เพราะว่าพูดคนละทางกัน เรื่องราวเป็นอย่างไร ไม่พูดตรงจุดนั้น แล้วลงท้ายโครเอทว่าวนผ่ากันซะไป แต่ที่จริงมันไม่ดี มันไม่ถูก

ถ้าดูจุดของปัญหาแล้ว ก็แก้ไขปัญหาได้ นี่ก็ได้เสนอวิธีให้ตกลงกันว่าจะใช้ประโยชน์ของเขตรวงนั้นอย่างไร ร่วมกันระหว่างสองประเทศ หรือจะใช้ประโยชน์ว่าอิงกัน แต่ต้องไม่อิงให้เลยเขตรวงนั้น ก็อาจจะเป็นสุทธภิกษาที่จะมาทำควดกัน ควดอิงที่แห่งเดียวกัน แล้วถ้าสมมติว่า เขาอิงโคกตรงออก เราอิงบนยอดนั้น เราอิงลงกันได้ว่า เอ้อ ทั้งสองประเทศอิงแน่น แล้วประเทศอื่นๆ ในโลกนี้ เขาก็จะเห็นว่าแถวนี้มีภูมิภาคนี้คนค่อนข้างจะฉลาด

เมื่อวานฉันได้ พูดกับลูกเสือชาวบ้าน ขอร้องให้เขาคิดว่าเมืองไทยคืออะไร เพื่อความสงบพอควร ทุกทวีปในโลกนี้มีการทะเลาะกันอย่างร้ายแรง แล้วเขาได้รับประโยชน์อะไร มี ทุกคนก็ตายกันหมด อย่างที่เขาตายเป็นแสน แล้วก็ยังมีที่จะตายเป็นล้านมีประโยชน์อะไร ของเราอย่าไปเอาอย่าง เราเอาอย่างมานานแล้ว เราทำตัวอย่างมานานแล้ว ตอนที่เรายังไปเอาอย่างที่เขาทำกันให้ดูในทวีปทั้งหมด ก็ที่เออว่ามีทั้งทวีป อาฟริกา อเมริกา เอเชีย แล้วก็ยุโรป สักกันทั้งนั้น ขออย่าให้เป็นอย่างนั้น

ถ้าไม่ได้เป็นอย่างนั้น หมาวความว่าทุกคน จะเป็นข้าราชการ จะเป็นพ่อค้าประชาชน เป็นใครก็ตามที่ถือตัวว่าเป็นคนไทย ต้องมีความคิดหน่อย ให้มีความคิดที่เรียกว่าใช้ปัญญาเฉียบแหลมหน่อย หดคิดสักนิดเดอก็พอ คือว่าเรามีปัญหาอะไรแทนที่จะเข้าปากทันทีที่จะพูดไป เราหยุดคิดสักนิด ถ้าฝึกไว้ดี แม้แต่วินาทีเดอวก็พอ แล้วก็อย่าคิด เมื่อไม่ทำคิดแล้ว เรื่องนั้นก็ไม่ได้เกิดเป็นเรื่องร้าย เป็นเรื่องดีทั้งนั้น ที่ข้ออย่างนี้เพราะว่า มนเห็นข่าวต่างๆ ทั่วโลก มันน่าเศร้าที่สุด ถ้าหากว่าเรา ประเทศไทยสักประเทศหนึ่งในโลกมีความสงบ มันก็จะดี คนนี้เราจะกินตัวอย่างท่าหรับประเทศอื่น เราไม่ต้องทำอะไรอื่น เราทำอะไร ให้คิดให้ดีๆ แล้วจึงทำ ทำไป จึงจะถือได้ว่าคนไทย

ตอนนี้ก็มาถึงเรื่อง... อาจจะไม่ควรจะพูด เพราะว่าเดอเสียสัมพันธไมตรีหรือเสียไปแล้วก็ไม่ทราบ แต่ว่าพูด หนูนี่ ฟัง ไร่ "สี่เก้าหนึ่ง" "สี่เก้าหนึ่ง" นี่ยอกว่าเป็นของไทย ทาง โน้นก็บอกว่าเป็นของพม่า ความจริงมันตามหลัก "สี่เก้าหนึ่ง" นั้นเป็นเขตแดน มันก็เป็นครึ่งหนึ่งของพม่าครึ่งหนึ่งของไทย ตอนนี้ ถ้าเป็นเช่นนั้นจะตกลงกันอย่างไร ถ้าหากว่าพม่าอินบนยอด เราต้องพินครึ่งหนึ่งของพม่าคนนั้น คือถ้าอินหัวมาทางฝั่งของเรา ก็ตัดหัวมันเลย ไม่มีคิด แล้วถ้าอินอื่นเขานไปทาง โน้นเขาจะพินเราบ้าง เขาก็ไม่มีคิด

แล้วจะติดนโยบายไหน จะทำอย่างไร คือ "สี่เก้าหนึ่ง" นี้ตามข้อตกลงที่วางไว้เป็นเขตแดน ตรงยอดพอดี กว้างเท่าไหน ก็ยังไม่พูด เพราะว่าถ้าอินเขินบนแผนที่ ไร่เส้นที่เขินนั้น ขยายขึ้นถึงส่วนขนาดของจริง มันก็จะกว้างหลายเมตรอยู่ กว้างมาก ในเขตนั้น เราไม่ทราบว่าเป็นเขตแดนของประเทศไหน อันนี้ก็เป็นตัวอย่างทำนองเอง หัวคอดเขตแดนไทยกับต่างประเทศเป็นปัญหาอย่างหนึ่ง

^(๑) เนิน ๔๔๑ ตั้งอยู่ชายแดนระหว่างสหภาพพม่ากับประเทศไทย บริเวณอำเภอท่าชนะ จังหวัดชุมพร

นั้น ไม่ทราบว่าตรงไหนเป็นเขตไทย เขตไหนเป็นเขตต่างชาติ ถึงโดยมากในเขตแดนระหว่างประเทศ ทุกประเทศ ทุกแห่งที่ทำกัน
อย่างมีวัฒนธรรม เขตแดน คือหลักเขตแดนอยู่แห่งหนึ่ง แล้วก็มีระยะหนึ่งที่ไม่ใช่ประเทศนี้ ไม่ใช่ประเทศนั้น ถึงจะทำให้เกิดไม่มี
ปัญหา คือ แก้ปัญหาได้ บางประเทศในต่างประเทศ ในยุโรปก็มีบ้านหลังคนเรือนเคียงกัน ประจัญหน้ากันอยู่ประเทศหนึ่ง ประจัญ
ข้างหนึ่งอยู่ประเทศ อันนี้ก็มี

แต่เขาก็ไม่บ้านบ่อที่จะมาบอกว่า จะมาชิดกันไป อีกกันมา ต้องมีข้อตกลงกันว่า เขตที่ชายแดนที่วางเอาไว้ สองข้างนั้นจะ
อย่าไปทำกิจกรรมอะไร หรืออีกอย่างก็ทำกิจกรรมร่วมกัน ที่จริง ถ้าทั้งสองฝ่ายชัดเจนแล้วก็ต่างคนต่างอิงปืนใหญ่ใส่กันบน “สี่เก้า
หนึ่ง” นั้น ให้เหลือดีก็หาญชกหมัดเรื่องไป หมัดเรื่องไม่ต้องทำอะไรแต่ใครก็อย่าไปยืนบนนั้น จะเป็นโทษหรือเป็นพม่า อย่าไปยืน
บนนั้น เพราะว่าทั้งสองฝ่ายจะอิงปืนใหญ่ใส่อันนี้เป็นข้อตกลงที่ทำได้ แล้วเป็นการตีเพราะว่าปืนการฝึกทหารปืนใหญ่ให้ยิงให้
แม่นยำ ต้องอิงพอดีบนเขตแดนบนต้นนั้น ก็ใช้ได้ ไม่ถูกปรับ แต่ต้องอิงสั้นไปก็มาโดนประเทศของตัว ถ้าอิงยาวก็รุกรานเขา ก็อาจจะ
ต้องมีข้อตกลงว่าเขตแดนนี้ ที่จะอิง จะกว้างเท่าไร อันนี้เป็นการเสนอวิธีแก้ไขปัญหานี้ เพราะเหตุว่าถ้าปัญหานี้มีต่อไป คนไทยด้วย
กันจะตีกัน แทนที่จะเป็นสงครามกับต่างประเทศ จะกลายเป็นสงครามในประเทศ แล้วมันก็ไม่น่าปรารถนา ไม่ได้อะไร ลงท้ายเราก็
ต้องเสีย “สี่เก้าหนึ่ง” ต้องเสียไปแน่ ด้านทะเลาะกันเอง เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ ขอให้อุบัติถึงจุดของปัญหา

นี่ก็ได้มาพูดเรื่องราวอีกยาว ทั้งเล่านิทาน ทั้งเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้ฟัง ก็นึกว่าถ้าหากท่านทั้งหลายช่วยกันคิด อะไรที่ผ่านมา
ก็ถือว่าผ่านไปแล้ว ถ้าพูดอย่างนี้ก็อาจจะว่าไม่ถูกคำว่า “ผ่านไปแล้ว” หมายความว่า ถือบทเรียนของเรื่องนั้นๆ แล้วก็ไม่ใช่ว่าจะไม่
เป็นผลต่อไป เป็นผล ผู้ใดทำอะไร ก็เป็นผลทั้งนั้น แต่ว่าอย่ามาตั้งเป็นเงื่อนไขมากเกินไปเท่านั้นเอง ทำอะไรที่สร้างสรรค์ แล้วทุกคน
จะสบายใช้ความคิด ที่เรียกว่าสร้างสรรค์นี้ หมายความว่าความคิดที่ถูกตรง ที่ใช้ความรู้ ใช้ความที่เรียกว่าใจเย็น คือไม่ใช่เรื่องที่ตัว
เองจะได้อะไร ตัวเองจะไม่ได้อะไร แต่ว่าเรื่องจะสำเร็จเรียบร้อยสำหรับประเทศหรือไม่ อย่างน้อยที่สุดสำหรับส่วนรวม ไม่ได้ห้ามที่
จะเถียงกัน ต้องเถียงกัน ถกเถียงกันเท่าไร เท่าไร ก็ได้ แต่ขอให้ถกเถียงด้วยเหตุและผล มีเหตุอะไรก็เป็นผลอย่างนั้น ฉะนั้น ที่ได้
รักนิทานต่างๆ มาให้ฟัง เล่านิทานให้ฟัง เล่าเรื่องให้ฟัง ก็ความจริงสำหรับแค่นี้ ทุกคนก็คงเข้าใจได้ว่า อนาคตจะพูดแค่นี้ “ขอรับรองให้ทำ
อะไรให้เป็นเรื่องเป็นราว อย่าให้เกิดเรื่องราว” ฉะนั้นก็ขอให้ท่านทั้งหลายได้เข้าใจและช่วยกันพิจารณา ช่วยกันสร้างสรรค์

ทั้งนี้ที่พูดในวันนี้เพราะว่าอายุยังไม่หกสิบห้า พงษ์นี้อายุหกสิบห้าแล้ว ก็ไม่รับรองว่าจะพูดอย่างนี้อีก อาจจะพูดอย่างอื่น
คราวก่อนมีบอกมาให้พบกัน ในสองปีคือ ในวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๖ วันนี้ก็เหมือนว่าไม่นับ แต่ว่าความจริงก็นับเหมือนกัน ก็ขอ
พบกันใหม่ ปี ๒๕๑๖ ๔ ธันวาคม และในระหว่างนี้ ขอให้รักษาตัวให้ดี ให้มีกำลัง ทั้งกาย ทั้งใจ เข้มแข็ง ปัญหาเกือบหมด ก็ขอให้
ทุกคนประสบความสำเร็จ ในสิ่งที่คิดแล้ว ทำดีแล้ว ขอให้ได้ประสบความสำเร็จทุกประการ

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล

ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

๗ ศาลาศาลาอัยการ สนองจิตจรดคา

พระราชวังดุสิต

วันเสาร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาในวันนี้ เพื่อให้พร โดยผ่านท่านนายกรัฐมนตรี^(๒) เป็นการให้กำลังใจในงานทั้งปวง ทำให้มีกำลังใจจะปฏิบัติงานต่อไป ตามที่ท่านยก ได้กล่าว ก็กล่าวในทางที่ดีว่า ท่านมาเป็นเวลากว่า ๔๗ ปี เป็นผลให้ประเทศไทยมีความเจริญ ซ่อนี่ก็เป็นการยกย่องและเป็นการให้กำลังใจ

แต่กลับทำให้เกิดความตระหนักรู้เหมือนกัน ว่าท่านมาเป็นเวลาถึง ๔๗ ปีแล้ว สภาพหรือสถานการณ์ของประเทศก็ยังคงมีความยุ่งยากมิใช่น้อยในทุกด้าน ในด้านการท่าอากาศยาน ในด้านความเป็นอยู่ก็ตาม หรือในด้านระเบียบในการปกครองหรือในการอาชีพ แม้สถานะทางความมั่นคงก็ยังไม่ดีตามที่ควรจะเป็น ซ่อนี่ก็เป็นความหนักใจ เพราะหมายความว่า งานที่ท่านทำนั้น แม้มีผลก็ตาม แต่ยังไม่พอ จะต้องให้ผลดียิ่งขึ้นเพื่อที่จะให้ประเทศมีความมั่นคง มีความผาสุก รบรื่นอย่างเต็มที่ แต่ถ้าดูอีกทางหนึ่ง ชีวิตของคนเราก็คง ชีวิตของหมู่คณะ หรือประเทศชาติก็ตาม ก็ย่อมต้องประสบความเจริญ และความเสื่อมถอยกันไปเป็นธรรมดา ทุกคนก็ทราบดีว่าในชีวิตของแต่ละคน ก็ผ่านเวลาที่สุข และบางทีก็มีความทุกข์ อันนี้ประเทศไทยก็เป็นเช่นเดียวกัน ก็มีความสุขบ้าง มีความทุกข์บ้าง แต่ก็ขออย่าให้มากเกินไป เพราะว่าถ้ามากเกินไป แม้สุขมากเกินไป ก็ทำให้คนเราไม่สบายได้เหมือนกัน แต่ว่าทุกข์มาก ความเป็นอยู่ของคนเรา อยู่ไม่ได้ มันตรอมใจ ไม่มีกำลังใจ ลงท้ายก็ล้มจม

ในขณะนี้จะเป็นระยะที่อยู่ในห้วงเวลาที่จะเสื่อม คนก็บ่นกันมาก บ่นว่าการจราจรคับคั่งติดขัด ท่านทั้งหลายมาที่นี่ จะต้องใช้เวลาหลายชั่วโมงกว่าจะมาถึง บางคนก็ต้องมาตั้งแต่เช้า ทำให้เหน็ดเหนื่อย เป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไข ความจริงได้แก้ไขมาเป็นเวลาช้านานแล้ว แต่ข้อที่ทำให้หนักใจ คือการแก้ไขนั้น ไม่ทันกับปัญหาที่เกิดขึ้น คือการแก้ไข ถ้าทำไป ๕๐ ปัญหาเกิดขึ้นเป็น ๖๐ ก็หมายความว่า ขาดทุนไป ๑๐ อย่างนี้ก็คงเป็นธรรมดา แต่ไม่ได้หมายความว่า ๑๐ ที่ขาดทุนไปก็ต้องพยายามแก้ไข ถ้าไม่แก้ไขก็จะเป็นปัญหาเพิ่มขึ้นจนกระทั่งไม่มีทางที่จะแก้ ถ้าเราแก้ไขเรื่อย แม้จะแก้เต็มที่ไม่ได้ ก็ต้องแก้ไข ฉะนั้นก็เกิดความคิดว่า จะต้องแก้ไขในเหตุการณ์เฉพาะหน้าก่อน เพื่อที่จะทำให้สามารถแก้ไขในการดำเนินงานในอนาคต เพราะเหตุว่าถ้าการแก้ไขเฉพาะหน้าดำเนินไปไม่ได้ ก็จะทำให้การแก้ไขในอนาคตดำเนินไปไม่ได้ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างก็หยุดชะงัก อันนี้เป็นตัวอย่าง ตอนนี้ยังไม่อยากที่จะมาบรรณาการเกี่ยวกับโครงการจราจร ด้านเกิดความคิดขึ้นมาภายหลังก็อาจจะพูดถึงเรื่องโครงการจราจร

อีกข้อหนึ่งที่หนักใจกันมากก็คือเรื่องภัยแล้ง ที่ท่านนายกได้กล่าวถึง ภัยแล้งนี้ก็เป็นเช่นเดียวกับภัยของการชะงักของจราจร ต้องแก้ไขและแก้ไขมาตลอด มาเรื่อย แต่ไม่ทันกับเหตุการณ์ ถึงทำให้เดี๋ยวนี้ทุกคนจะวิตกอย่างมาก แต่ว่าก็นึกว่าเราแ่่นเราคายน่าๆ แต่ว่าถ้าหากไม่แก้ไขเฉพาะหน้าก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขในระยะยาว ฉะนั้นก็ต้องแก้ไขในระยะสั้นก่อน การที่ทางราชการได้วางแผนการแก้ไขระยะสั้นนี้ ก็เข้าใจว่าจะพอที่จะประทังและพอที่จะผ่านพ้นไปเป็นวันๆ หรือเป็นปีๆ แต่ว่าโครงการระยะยาวที่ได้วางแผนเอาไว้มานานแล้ว และที่จะวางต่อไปนั้นก็จะต้องดำเนิน

วันนี้ก็ขอพูด ขออนุญาตที่จะพูดเพราะว่าอันมาหลายปีแล้ว เคยพูดมาหลายปีแล้ว ในวิธีที่จะปฏิบัติเพื่อที่จะให้มีทรัพยากรน้ำพอเพียงและเหมาะสม คำว่าพอเพียงก็หมายความว่าให้มีพอในการบริโภค ในการใช้ทั้งในด้านการใช้บริโภคในบ้าน ทั้งในการใช้เพื่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ต้องมีพอ ถ้าไม่มีพอทุกสิ่งทุกอย่างก็จะชะงักลง แล้วทุกสิ่งทุกอย่างที่เราภูมิใจว่าประเทศเราก้าวหน้าเจริญก็ชะงัก ไม่มีทางที่จะมีความเจริญถ้าไม่มีน้ำ ซ่อนี่ อาจจะไม่ใช่เรื่องน้ำโดยตรง เคยพูดกับผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศแล้วก็ไปพูดในทางที่เรียกว่า เห็นทางไม่ตีมากไปหน่อย

^(๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นจากที่ได้บันทึกพระสุรเสียง (จากพระราชดำรัสและคำกราบบังคมทูล ถวายพระพรชัยมงคลโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 และ 5 ธันวาคม พ.ศ.2544-2536 สำนักพระราชวังเลขที่ 2537)

^(๒) นายชวน หลีกภัย

คามปกติคนเราชอบดูสถานการณ์ในทางดี ที่เขาเรียกว่าสิ่งผลเลิศ ก็เห็นว่าประเทศไทยนี้เราก้าวหน้าดี การเงิน การอุตสาหกรรม การค้าดี มีกำไร

อีกทางหนึ่งก็ต้องบอกว่าเรากำลังเสื่อมลงไป เมื่อไม่กี่วันนี้ก็ได้พูดต่อหน้าผู้ที่สนใจเกี่ยวข้องกับพัฒนาว่า ประเทศไทยตอนข้างจะแ่ ผ่านในระยะที่เสื่อม ทำให้ความเป็นอยู่ หรือแม้การพัฒนาค่อยๆ ถอยลงเขา คนที่เป็นนักพัฒนานั้น บอก "ไม่จริง อย่าลืมน้ำเตี้ยานี้เศรษฐกิจของเรากำลังเฟื่องฟู คนมาลงทุนในประเทศมาก แล้วอุตสาหกรรมก็ก้าวหน้า" แต่ต้องบอกว่า จริง มีทฤษฎีว่า ถ้ามีเงินมากๆ มีการทุ่มลงทุนมากๆ หมอบความว่า เศรษฐกิจก็ก้าวหน้า แล้วประเทศก็เจริญ มีหวังเป็นมหาอำนาจ แต่ก็ต้องเตือนเขาว่าจริง ตัวเลขดี แต่ว่าถ้าเราไม่ระมัดระวังในความต้องการพื้นฐานของประชาชนก็จะไม่มีทาง เพราะว่าผู้ที่ปฏิบัติอุตสาหกรรมก็ตาม เศรษฐกิจก็ตาม ก็เป็นมนุษย์ทั้งนั้น แล้วเป็นชาวบ้านทั้งนั้น ท่านนอกก็เป็นชาวบ้านคือไม่ใช่คนที่มาจากไหน เป็นคนที่มาจากบ้านแล้วก็เป็นคนที่มีชีวิต ทั้งความสุข ความทุกข์เช่นเดียวกับทุกคน ฉะนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นทั้งนั้น

ปัญหาเรื่องภัยแล้งนี้ จะเป็นปัญหาที่แก้ไม่ได้ หมู่นี้ก็พูดกันอย่างขิวเดียวว่าอีกหน่อยจะต้องปันส่วนน้ำ หรือแม้จะต้องค้ำน้ำประปาอันนี้สำหรับกรุงเทพฯ ฉะนั้นต้องหาทางแก้ไข เพื่อแก้ไขปัญหานี้ ได้วางแผนมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ถ้าหากว่าได้ปฏิบัติตามแผนนั้นๆ แล้ว วันนั้นก็ไม่ต้องพูดถึงการขาดแคลนน้ำ โครงการโดยเฉพาะนั้นก็มิแล้วโครงการนั้นได้ยืนยันมาเมื่อเดือนที่แล้ว เมื่ออยู่ที่นครราชสีมา ได้วางโครงการที่แม้จะยังไม่แก้ปัญหานี้หรือปัญหา แต่ดำเนินการในประมาณ ๕ หรือ ๖ ปี ปัญหาน้ำขาดแคลนในกรุงเทพฯ จะหมดไปโดยสิ้นเชิง

อาจจะนึกว่า ๕-๖ ปีนี้มันนาน ความจริงไม่นาน แล้วระหว่างนี้เราก็ต้องพยายามแก้ไขเฉพาะหน้าไปเรื่อยๆ แต่ด้วยความหวังว่า ๕-๖ ปี ปัญหานี้หมดไป ก็คงมีกำลังใจที่จะฟันฝ่าชีวิตต่อไป ที่ว่า ๕-๖ ปี นี้ ความจริงได้เริ่มโครงการนี้มากกว่า ๕-๖ ปีแล้ว โครงการที่คิดจะทำนี้ บอกได้ว่าไม่กล้าพูดมาหลายปีแล้ว เพราะเกรงว่าจะมีการคัดค้านจากทั้งผู้เขี้ยวขวย ทั้งเหล่านักต่อต้านการทำโครงการ แต่โครงการนี้เป็นโครงการที่อยู่ในวิสัยที่จะทำได้ แม้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่ใช่น้อย แต่ก็ถ้าดำเนินไปเดี๋ยวนี้ อีก ๕-๖ ปีข้างหน้า เราสบาย และถ้าไม่ทำ อีก ๕-๖ ปีข้างหน้า ราคาค่าก่อสร้าง ค่าดำเนินการก็จะขึ้นไป ๒ เท่า ๓ เท่า ลงท้ายก็จะต้องประวิงต่อไป และเมื่อประวิงต่อไปก็จะไม่ได้ทำ เราก็จะจอดน้ำแน่ จะกลายเป็นทะเลทราย แล้วเราจะอพยพไปที่ไหนก็ไม่ได้

โครงการนี้คือสร้างอ่างเก็บน้ำ ๒ แห่ง แห่งหนึ่งคือที่แม่น้ำป่าสัก^(๑) อีกแห่งหนึ่งก็แม่น้ำนครนายก^(๒) สองแห่งรวมกันจะเก็บกักน้ำ เหมาะสมพอเพียงสำหรับการบริโภค การใช้ ในเขตของกรุงเทพฯ และเขตใกล้เคียงในที่ราบลุ่มของประเทศไทยนี้ สำหรับการใช้น้ำนั้น ต้องทราบว่าแต่ละคนใช้อย่างสบายพอสมควร โดยเฉลี่ย คนหนึ่งใช้ วันละ ๒๐๐ ลิตร ถ้าคำนวณดูว่า วันละ ๒๐๐ ลิตรนี้ ๕ คนก็ใช้ ๑,๐๐๐ ลิตร คือ หนึ่งลูกบาศก์เมตรต่อวัน ถ้าปีหนึ่งก็คูณ ๓๖๕ ก็หมายความว่า ๕ คนใช้ในปีหนึ่ง ๓๖๕ ลูกบาศก์เมตร ในกรุงเทพฯ และในบริเวณใกล้เคียงนี้เรานับเอาคร่าวๆ ว่ามี ๑๐ ล้านคน ๑๐ ล้านก็คูณเข้าไป ก็เป็น ๓๖๐ ล้าน ๓๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ฉะนั้นถ้าเราเก็บกัก ๓๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตรในเขื่อนเราก็จะสามารถที่จะบริการคนในละแวกนี้ คนในภาคกลาง ใกล้เคียงกรุงเทพฯ นี้ได้ตลอดปี แล้วก็มีความขาดแคลน

เขื่อนป่าสัก^(๑) ที่ตอนแรกวางแผนให้จุได้ ๑,๓๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร แต่แก้ไปแก้มาก็เหลือ ๑๕๐ ล้านกว่าๆ ตามตัวเลขที่ให้ไว้นี้ แม้เขื่อนป่าสักเขื่อนเดียว ก็พอ พอสำหรับการบริโภค แม่นอน ไม่แห้ง ถ้าเติมอีกโครงการที่นครนายก จะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^(๑) เป็นแม่น้ำสายสำคัญของแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่ลุ่มรับน้ำประมาณ ๑๔,๕๒๐ ตารางกิโลเมตร โดยต้นน้ำอยู่ในจังหวัดเลย ไหลผ่านจังหวัดเพชรบูรณ์ ลพบุรี สระบุรี และบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยา ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปริมาณน้ำไหลเฉลี่ยทั้งปีประมาณ ๒,๔๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

^(๒) แม่น้ำนครนายกมีต้นน้ำอยู่ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ไหลผ่านน้ำตกเหวนรก แต่ต้นน้ำช่วงที่อยู่ต่อจากน้ำตกเหวนรกจนถึงบ้านท่าด่าน เรียกว่า คลองท่าด่าน ต่อจากบ้านท่าด่าน จึงเรียกว่าแม่น้ำนครนายก ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำป่าสักที่จังหวัดลพบุรี กลายเป็นแม่น้ำบางปะกง มีพื้นที่ลุ่มรับน้ำประมาณ ๑,๕๙๙ ตารางกิโลเมตร และมีปริมาณน้ำไหลเฉลี่ยทั้งปีประมาณ ๑,๕๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำร้อยละ ๗๓ จากปริมาณดังกล่าวส่วนใหญ่จะไหลลงทะเลโดยไร้ประโยชน์ หรือก่อให้เกิดอุทกภัยเป็นประจำ

^(๓) โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำแม่น้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลพบุรี-สระบุรี ปิดกั้นแม่น้ำป่าสักที่บริเวณบ้านแก่งเดือนดิน ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นเขื่อนดิน มีความจุอ่างเก็บน้ำหน้าเขื่อนประมาณ ๔๔๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ประโยชน์ที่ราษฎรจะได้รับจากโครงการนี้คือ การบรรเทาปัญหาน้ำท่วมอย่างรุนแรงในฤดูฝน ตลอดจนการกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรกรรมในพื้นที่ ๔ จังหวัด เป็นเนื้อที่ถึง ๒,๑๖๐,๐๐๐ ไร่ ได้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในฤดูแล้ง นอกจากนี้ ยังสามารถเสริมน้ำสำหรับการผลิตน้ำประปาในอนาคตของกรุงเทพมหานครอีกด้วย

ได้อีก ๒๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ก็กินพอ^(๑) คนจะต้องเริ่มเอะอะเมื่อได้ยินชื่อ แม่น้ำนครนายก เพราะเอะอะว่าเดี๋ยวจะไปสร้างที่ที่ต้อง
บุกป่า ต้องบุกอุทยานแห่งชาติอะไรอย่างนั้น ไม่ใช่ตอนนี้ ะยะนี้ จะไม่สร้างในป่าสงวน ในป่าอุทยาน หรือถ้าเข้าไปหน่อก็จะไม่มี
ต้นไม้ มีแค่ต้นกล้วยป่า โครงการนี้จะสร้าง ใกล้บ้านท่าด่าน ที่บ้านท่าด่านนี้ จะมีคนคัดค้านว่า มีโครงการพระราชดำริอยู่ มีผาทำ
ค่านซึ่งสร้างมาเป็นเวลาเกิน ๑๐ ปีแล้ว บริการเกษตรกรในเขตของนครนายกทำให้ได้น้ำสำหรับการเกษตรกรรมประมาณหมื่นไร่
ผาตรงนั้นเป็นผาที่ใหญ่ ผาตรงนั้นจะต้องถูกอ่างเก็บน้ำที่จะสร้างใหม่ครอบ แล้วน้ำจะท่วมผาตรงนั้น

มีคนบอกว่าโครงการพระราชดำริจะต้องไม่ได้ ซ้อมนี้เป็นความคิดที่ผิด หรือเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะหากโครง
การพระราชดำริจะต้องไม่ได้ เมืองไทยไม่เจริญ พระราชดำรินั้น ก็เป็นความคิดของพระราชา ถ้าความคิดของพระราชาแก้ไขไม่ได้
ก็หมายความว่าเมืองไทยมีความก้าวหน้าไม่ได้ ผาตรงพระราชดำริถูกนั้น ได้บริการประชาชนมาเป็นเวลานานแล้ว และได้ผลคุ้ม
ค่ามาแล้ว คนนี้มีความงั้นปิ่นที่จะสร้างโครงการใหม่แทนโครงการพระราชดำริเดิมนี้ก็ต้องอนุญาต ฉะนั้นได้บอกกับทางผาที่เกี่ยวข้อง
ข้อกับการสร้างเขื่อนใหม่ว่าอนุญาตให้หรือโครงการพระราชดำริเดิมจะได้สบายใจกัน มิฉะนั้นเดี๋ยวจะหาว่า หมิ่นพระบรมเดชานุ
ภาพหรืออะไรในทำนองนั้น ถ้าเป็นเช่นนั้นก็จะทำให้เกิดเคียดแค้นกันทั่วประเทศ จึงต้องบอกว่า อนุญาต ไม่มีมีสิทธิที่จะอนุญาต
ให้หรือผานั้น และสร้างเขื่อนอันใหญ่โตสูงและจุน้ำถึง ๒๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เขื่อนนี้จะช่วยให้สามารถทำการเพาะปลูกเป็น
จำนวนแสนไร่ และไม่ต้องการระบบเพราะระบบมีอยู่แล้ว

ฉะนั้นการสร้างเขื่อน เฉพาะตัวเขื่อนและอาคารประกอบ จะทำให้แก้ปัญหาไปได้มาก และจะไม่ท่วมที่ของประชาชน
มากนัก มีที่ตรงนั้นประมาณ ๕๐๐ ไร่ที่เป็นของกรมชลประทานอยู่แล้ว ไม่ต้องซื้อ ไม่ต้องเคียดแค้น และก็ยังเหลือที่
ทำมาหากินเล็กน้อยของประชาชนในหมู่บ้านท่าด่านนั้น หมู่บ้านเองก็จะไม่ถูกและต้อง ฉะนั้นถ้าหากว่าทำโครงการนี้ ก็จะเป็นการ
ช่วยจัดภัยแล้งได้ สำหรับเฉพาะเขื่อนนี้ถ้าหากว่าทำโดยเร่งด่วนจริงๆ เข้าใจว่า ๔ ปีก็ทันเสร็จ ไม่ใช่ ๖ ปี แต่ต้องเอาจริงแล้วก็ต้อง
ยอมลงทุน เพราะว่าเขื่อนนี้สูงถึง ๑๐ เมตร ซึ่งไม่ใช่เขื่อน เพื่อให้จุน้ำได้เต็มที่ ในลุ่มน้ำนั้นมันลงมาโคตเฉลี่ย ๒๕๐ ล้านลูกบาศก์
เมตรต่อปี ฉะนั้นก็จะรู้สึกว่าจะแน่นอนพอสมควรว่าอ่างน้ำอันนี้จะมีประสิทธิภาพ

ปัญหาปัจจุบันนี้ คือภัยแล้ง หมายความว่าฝนไม่ลง แต่ในละแวกนี้ มีฝนลงจนน้ำท่วมมนะนี่องๆ ไม่เหมือนภาคเหนือ ที่นี้
จึงเชื่อว่าน้ำจะมีพอ และถ้าหากว่าปีไหนฝนคือ ฝน ก็สามารถทำฝนเทียมให้ลงมาได้สะดวก ง่ายกว่าที่ภาคเหนือ เข้าใจว่า ใน
บริเวณเขื่อนอันนี้แม้สภาพอากาศจะมีความเปลี่ยนแปลงแปรปรวน ไปบ้าง ก็เชื่อว่าน้ำจะมีจำนวนพอเพียง มีหน้าซ้ำถ้าหาก บางปีมี
มากผิดปกติ อย่างเคยมีมากจนกระทั่งทำให้น้ำท่วม เขื่อนอันนี้จะช่วยบรรเทาให้น้ำท่วมได้ มีน้ำมากหรือน้อย ก็ตามที่จะบริการ
ประชาชนให้ได้น้ำสม่ำเสมอทุกปี เรื่องของน้ำท่วมนั้น ปีนี้ถือว่าไม่ต้องพูดแค่ลงทำเหตุก็เตือนว่าต้องพูด เพราะว่าภาคใต้ก็ท่วม
เกินอย่างนี้ ธรรมชาติเป็นอย่างนี้ บางทีก็มากบางทีก็น้อย แต่ถ้าสร้างเขื่อน อ่าง “บางทีก็มาก บางทีก็น้อย” นั้น เขื่อนนั้นจะเป็นเครื่อง
มือสำหรับเฉลี่ย ปีไหนมีน้ำมากก็เก็บเอาไว้ ปีไหนที่น้ำน้อย ก็เอาออกมาใช้ ทำให้ภัยแล้งบรรเทาลง ภัยของถูกก๊อที่บรรเทาลงด้วย
ข้อนี้ได้พูดหลายปีแล้วก็ในที่ประชุมเช่นนี้เหมือนกัน ฉะนั้นการที่มาเล่าให้ฟังว่าคิดจะสร้างเขื่อนนครนายกนี้ ก็เพื่อแก้ปัญหาใน
อนาคต เพื่อที่จะไม่ต้องเสียใจว่าทำไมเมื่อ ๖ ปีก่อนนั้นไม่ได้ทำ

ความจริงเรื่องแม่น้ำนครนายกก็ตาม แม่น้ำป่าสักก็ตาม ได้มีการศึกษามาเป็นเวลาแรมปีแล้ว แต่ว่าไม่ได้ปฏิบัติ เพราะกลัว
ว่าคนจะโงมฉ ฉะนั้นเดี๋ยวนี้เราเสียใจ เสียใจว่าไม่ได้ทำ จนต้องมาเผชิญกับภัยแล้ง ถ้าไม่ได้ก่กัว ก่กัวท่วมเมื่อ ๖ ปี ก็น่าจะสร้างมาได้
มากแล้ว ที่จริง วาง โครงการนี้มาเป็นเวลากว่า ๑๐ ปีแล้ว แต่ว่าที่บอกว่า ๖ ปี เพราะพุงนี้ก็อายุ ๖๖ เมื่อ ๖ ปีก่อนนี้ วันรุ่งขึ้นของวันที่
พูดเป็นวันที่อายุครบ ๖๐ อายุ ๖๐ นั้นเขาฉลองกันมาก เพราะถือกันว่าเป็นโอกาสสำคัญที่คนเราอายุ ๖๐ ต้องฉลองกัน ปีนี้ ๖๖ ก็น่าจะ
ฉลองเหมือนกัน เพราะว้ออีก ๖ ปีก็ ๗๒ ก็ครึ่งทาง ครึ่งทางจาก ๖๐ ถึง ๗๒ เมื่อ ๖๐ นั้นพูดกับเพื่อนว่า ๗๒ ะจะต้องสร้างเขื่อน
ป่าสัก และเขื่อนอื่นๆ ให้แล้วเสร็จ ๗๒ ก็จะครีกครื้น ไปเปิดหรือไปเยี่ยมโครงการเหล่านั้น แต่ว่าไปปฏิเสธ ไปรู้สึกพอใจภูมิว่าได้
มีการสร้างโครงการที่เราคิดเอาไว้ แต่ตอนนี้เมื่อถึง ๖๖ แล้ว ก็ต้องเร่งรัดพูดต่างๆ ว่าคราวเขียด ๖๐ เราทำโครงการนี้ โครงการโน้น

(๑) โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำแม่น้ำนครนายกขึ้นเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก สร้างปิดกั้นแม่น้ำนครนายก (คลองท่า
ด่าน) ที่บริเวณบ้านท่าด่าน ตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก มีความจุอ่างเก็บน้ำหน้าเขื่อนประมาณ ๒๔๕
ล้านลูกบาศก์เมตร ประโยชน์ที่ราษฎรจะได้รับจากโครงการนี้ คือ การบรรเทาอุทกภัย ซึ่งก่อความเสียหายอย่างรุนแรงทุกปี ตลอดจน
งานใช้เป็นแหล่งน้ำต้นทุนของพื้นที่เกษตรกรรม เนื้อที่ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ ได้ตลอดทั้งปี โดยไม่ต้องก่อสร้างระบบส่งน้ำ กับช่วย
บรรเทาปัญหาดินเปรี้ยวได้อีกด้วย

แล้วก็ตามดองกัน ดึงกัน ไปดูโครงการที่สร้างเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ คนนี้ ก็ดีกว่าเมื่อมีโครงการเฉลิมพระเกียรติอายุ ๖๐ ก็ต้องมีเฉลิมพระเกียรติ ดอง ๑๒ หัว

ตอนนี้อายุ ๖๖ แล้ว ครึ่งทางแล้ว ยังไม่ได้สร้าง ฉะนั้นต้องเร่งรัด ต้องเร่งรัดการสร้างเพื่อให้ได้ดอง อย่างช้าที่สุด เวลาอายุ ๑๒ จะได้ไปเยี่ยมโครงการที่วางในวันนี้ ถ้าทำไม่ได้ ก็จะต้องถือใจอีก แล้วถ้ามีการประชุมอย่างเช่นในวันนี้อีกทีก็ต้องบอก ว่า “เมื่อ ๖ ปีที่แล้ว ได้วางโครงการเอาไว้ ได้บนแดงโครงการให้ทราบว่าจะทำอย่างนั้นๆ แล้วไม่ได้ทำ” คราวนี้เราก็แห้งแน่ แห้งแห้งแน่ จะไม่มีทาง ลงท้ายเราก็ต้องไม่ใช้น้ำคนละ ๒๐๐ ลิตร แต่เหลือสักวันละประมาณ ๒๐ ลิตร บางคนก็ทำได้ บางคนเขาใช้น้ำวันละ ๒๐ ลิตรก็มี แต่ว่าเป็นคนพิเศษ คนเราโดยมากก็ต้องใช้มากกว่า ฉะนั้นถ้าเชิงเขียด ๑๒ ไม่ใช่ครึ่งเขียด ๖๖ นี้ ก็จะต้องมาบ่น บ่น บ่นกับท่าน หรือบ่นกับที่ประชุมที่จะมานั่งอย่างนี้ อย่างมากแล้วก็จะบ่นมากไม่ไหว เพราะรู้สึกว่าจะเคียดรอน เพราะว่าไม่มีน้ำใช้ ฉะนั้นที่แห้งอย่างนี้ ก็ดีกว่าภายใน ๖ ปีนี้ เราพอที่จะก๊อกลงๆ ทำได้ แล้วก็จะมีความสุขได้ เมืองไทย หรือประชาชนคนไทย เราคนไทยจะอยู่ที่กินคิดได้จริงๆ เป็นเมืองที่เจริญจริงๆ ได้ ถ้าเขาพบคิดปัญหาของปัจเจกน้ำได้ เพื่อปัจเจกเดียว

เรื่องปัจเจกน้ำนี้ก็ต้องแห้งอีกอย่างที่คนทั่วไปเข้าใจผิดว่า น้ำที่ใช้ในกรุงเทพฯ นี้มาจากเขื่อน ๒ เขื่อนเท่านั้น คนเข้าใจว่าน้ำในเขื่อนใหญ่ ๒ เขื่อนในภาคเหนือมีน้อยตามค่าเฉลี่ย มีน้อยจริงๆ เขื่อน ๒ เขื่อนนี้คือ เขื่อนภูมิพล^(๑)กับเขื่อนสิริกิติ์^(๒) ดูเหมือนคนเข้าใจว่า นอกจาก ๒ เขื่อนนี้ ไม่มีแหล่งน้ำอื่นเลย ความจริงน้ำที่ใช้ก็มาจากแหล่งนั้นส่วนหนึ่ง แต่ว่ามันมาจากที่อื่นด้วย ได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำ และคันน้ำอื่นๆ ที่ทำให้แม่น้ำเจ้าพระยาไหลได้ คือถ้าไม่มี ทุกวันนี้จะไม่ไหล จะไม่ไหลเลย เพราะเหตุว่าระหว่างเดือนสิงหาคม กันยายน มีหลายวันที่เขื่อนใหญ่ไม่ได้ปล่อยน้ำลงมาสักหยดเดียว เวลานั้นทางเจ้าหน้าที่อุทยานที่จะบริหารให้น้ำเข้าในเขื่อนให้มากที่สุดเพื่อเก็บน้ำไว้ได้ แล้วปล่อยน้ำน้อยที่สุด บางวันรายงานมาว่าน้ำเข้าเขื่อน ๔๕ ล้านลูกบาศก์เมตร น้ำออกจากเขื่อน ๐ ลูกบาศก์เมตร แม้กระนั้นน้ำก็ไม่แห้ง น้ำก็ยังมา เพราะว่าตามทาง น้ำยังมีอยู่ ท่านทั้งหลายคงไม่เคยเห็น วันไหนก็ตามว่าน้ำเจ้าพระยาแห้ง น้ำยังไหลอยู่ตลอด ไม่ว่าจะสังเกตหรือไม่ว่าน้ำไหลหรือไม่ไหลแต่น้ำไหล ฉะนั้นแม้ปิดน้ำจากเขื่อนใหญ่นั้น น้ำก็ยังไหลได้ ฉะนั้นก็บอกได้ว่าน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยานี้มาจากแหล่งอื่นด้วย

พูดถึงเขื่อน ปูนีก็อุทยานที่จะส่งเสริมให้น้ำลงในเขื่อนนั้นมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ลำบาก เพราะว่าดุ่มน้ำเหนือเขื่อนนั้นๆ ความจริงก็ใหญ่หนัก ที่เรียกว่าดุ่มรับน้ำ คือเขตที่น้ำจะลงไปเขื่อน แต่ก่อนนี้ที่เขื่อนใหม่ฝนลง ๑,๓๐๐ มิลลิเมตร หมายความว่าฝนตลอดปีลงมาเป็นมิลลิเมตร ได้ประมาณ ๑,๓๐๐ ปีนี้ที่ลงมา มีประมาณ ๑๕๐ เท่านั้น ประมาณครึ่งเดียวของจำนวนปกติ แต่เขื่อนนี้มีได้มีน้ำครึ่งหนึ่งอยู่แล้วเพราะว่า แม้จะลง ๑,๓๐๐ มิลลิเมตร เขื่อนก็จะไม่เต็ม ต้องหลายปีกว่าจะเต็ม ฉะนั้นทรัพยากรน้ำจริงๆ ของดุ่มน้ำเหนือเขื่อนนั้น ไม่ใช่ ๑๒,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ตามความจุที่กำหนดไว้ของเขื่อนนั้น แต่ที่สร้างให้จุมากในขณะที่นั้น ก็เพราะว่าบางปีฝนก็มาก บางปีฝนก็น้อย ฉะนั้นจะสามารถเก็บน้ำสำรองเอาไว้ได้ เพราะบางปีก็อาจจะมีย่านน้ำมากเหลือเฟือ แต่ในปีหลังๆ นี้ก็มีน้อยลงด้วยเหตุต่างๆ นานา ซึ่งนักวิชาการเองบางทีก็ไม่ทราบแน่ชัดว่าทำไม ก็พูดกันว่าเพราะ ไปตัดคันไม้ ตัดคันไม้มัน เป็นปัจจัยหนึ่งเป็นปัจจัยเดียว แต่ว่าปัจจัยอื่นๆ ก็มีเหมือนกันที่จะทำให้น้ำน้อยลง

แต่มีวิธีที่จะทำได้เพื่อบรรเทาสถานการณ์ เช่น ทำฝนเทียม^(๓) หมายความว่าความชื้นที่ผ่านเหนือเขต เราชักเอาไว้ให้ลงได้ ปีนี้ได้ทำมากพอใช้ ทำเป็นเวลาต่อเนื่องกันไปประมาณเกือบ ๓ เดือน ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ทำงานนี้ ต้องเหน็ดเหนื่อยมาก เพราะวันเครื่องบินก็มีน้อย อุปกรณ์มีน้อย เจ้าหน้าที่ที่ทำฝนเทียมนี้ ต้องเสี่ยงอันตรายมาก เพราะเครื่องบินที่มีอยู่ก็เก่าแล้ว และชำรุดบ่อย ทางกองทัพก็ได้เอื้อเฟื้อเครื่องบินแต่เครื่องบินเหล่านั้นก็เก่าอย่างเช่น เครื่องบิน ซี ๑๒๑ ซึ่งเหมาะสมกับการทำฝนเทียม เพราะระวางบรรทุกมากพอใช้ และมีสมรรถนะดี แต่ ๒ ลำนั้นต้องใช้ผลัดกัน บางวันอาจจะใช้ได้หนึ่งลำบางวันก็ศูนย์ลำ เพราะต้องแก้เครื่องยนต์ เจ้าหน้าที่จะต้องเสี่ยงอันตราย เพราะว่าขึ้นไปแล้ว ถ้าเครื่องยนต์เสีย จะมาลงที่ไหนมันไม่มีที่ลง ลงลำบากก็ยกทำให้เป็นอันตรายได้ ฉะนั้น

^(๑) เป็นเขื่อนอนเนกประสงค์ สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ ปิดกั้นแม่น้ำปิงในเขตจังหวัดตาก มีปริมาณเก็บกักน้ำสูงสุด ๑๓,๔๖๒ ล้านลูกบาศก์เมตร

^(๒) เป็นเขื่อนอนเนกประสงค์ สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ปิดกั้นแม่น้ำน่าน ในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ มีปริมาณเก็บกักน้ำสูงสุด ๔,๕๑๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

^(๓) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำวิทยาการสมัยใหม่มาประยุกต์เข้ากับกลไกทางวิทยาศาสตร์ว่าด้วยเรื่องกระบวนการเกิดเมฆ และการเกิดฝนโดยอาศัยศักยภาพของภูมิอากาศและภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย เพื่อช่วยเพิ่มโอกาสให้เกิดเมฆเกิดฝนทั้งในด้านปริมาณ พื้นที่และความถี่ได้ นอกเหนือจากที่เกิดเองตามปกติของธรรมชาติ โครงการนี้เป็นแนวทางการหาน้ำสำหรับแก้ไขปัญหาภาวะขาดแคลนน้ำประการหนึ่ง

บีต้อไป ไปดูปลูกข้าวได้แล้ว น้ำในหมู่บ้านไม่ต้องเดิน ๓ กิโลเมตร ไปดักน้ำที่อื่น ที่แหล่งน้ำอื่น ภายในปีหนึ่ง ประชาชนได้รับผลประโยชน์ของการกำจัดภัยแล้งที่ตรงนั้น ก็หมายความว่าไม่ช้า ลงมือทำแล้ว ได้ผลนับว่าทันที

ที่พูดอย่างนี้ก็ขอให้ช่วยกันคิด บางคนอาจบอกว่าไม่ใช่เรื่อง ไม่ใช่ฐานะ แต่ที่จริงเป็นฐานะของทุกคน เช่นที่พูด ในการสวนสนามเมื่อวานนี้ ก็ใช้คำว่าสามัคคีอกแล้ว เมื่อวานนี้พูดกับทหารว่าจะต้องมีสามัคคี คำว่าสามัคคีนี้ รู้ดีกว่าเป็นคำที่ค่อนข้างจะน่าเบื่อ เพราะว่าพูดเกือบทุกครั้ง วันนี้ก็ต้องมาพูดเรื่องสามัคคีอีก สามัคคีคือการช่วยกันร่วมมือกัน และไม่ทะเลาะกันมากเกินไป ใช้ทะเลาะกันนี่ปะ บางคนก็บอกว่าแต่ละคนมีสิทธิทะเลาะกัน แต่ละคนมีสิทธิมีความคิดของตัวเอง แล้วก็ต้องทะเลาะกันถึงจะสร้างสรรคจริง เพราะว่าในหมู่คณะใดก็ตาม ในองค์กรองค์กร หรือสมาคม หรือสโมสร ประกอบด้วยคนต่างๆ ในสังคมก็ประกอบด้วยคนต่างๆ ในประเทศชาติก็ประกอบด้วยคนต่างๆ

ถ้าทุกคนพูดเหมือนกัน เวลาพูดอะไรกันขึ้นมา ก็พูดเหมือนกันหมด สัมมนาไม่ต้องสัมมนากัน ไม่ต้องประชุมกัน ไม่ต้องชี้แจง ทุกคนคิดเหมือนกัน ทำเหมือนกันหมด อันนี้ซิ น่าเบื่อ ทุกคนเหมือนกันไม่มีฮิว ไม่มีมอน เหมือนกันหมด มันจะน่าดูไหม ในที่นี้ก็มีคนฮิวคนมอน ก็เป็นสิทธิของเขา แล้วเขาก็มีความสุขของเขาได้ ฉะนั้นสามัคคีหรือการปรองดองกัน ไม่ได้หมายความว่า คนหนึ่งพูดอย่างหนึ่ง คนอื่นต้องพูดเหมือนกันหมด ลงท้ายชีวิตก็ไม่มีใครมีความหมาย ต้องมีความแตกต่างกัน แต่ต้องทำงานให้สอดคล้องกัน แม้จะขัดกันบ้าง ก็ต้องสอดคล้องกัน ถ้าไม่สอดคล้องกัน ฟัง

ยกตัวอย่างทางวิศวกรรม อย่างรถยนต์คันหนึ่ง ทุกส่วนของรถยนต์ต้องทำงานสอดคล้องกัน ถ้าไม่ทำงานสอดคล้องกัน รถก็พังและใช้รถยนต์ไม่ได้ ถ้าล้อหนึ่งคันหน้า ล้อหลัง เดินดอหลัง รถก็เดินไปไม่ได้ ต้องให้ล้อหมุนสอดคล้องกัน แต่จะให้พวงมาลัยซึ่งเป็นสิ่งที่หมุน หมุนเหมือนกับล้อ เราสู้ดีกว่า จะขับรถไม่ได้ ทุกสิ่งต้องมีหน้าที่ของตัวเอง พวงมาลัยต้องหมุนไปทาง แล้วก็หมุนกลับมามีอีกทางถึงจะเหมาะสม เขามีหน้าที่อย่างนั้น เครื่องยนต์ก็หมุนเร็วทำนั้นๆ ล้อหมุนด้วยความเร็วเท่านั้นๆ ด้านเครื่องยนต์กับล้อ หมุน ด้วยความเร็วเท่ากัน ก็จะทำให้รถไม่มีกำลัง อย่างเวลาออกรถต้องใส่เกียร์หนึ่ง ต้องทด คือ เครื่องก็ต้องหมุนเร็วกว่าล้อ ไม่อย่างนั้นไม่พอ ทุกส่วนมีความแตกต่างกันในหน้าที่ มีความแตกต่างในทิศทาง

คนที่เหมือนกัน ถ้าหากว่า คนหนึ่งมีหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใด ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องมีหน้าที่เหมือนกัน แต่ก็ต้องสอดคล้องกัน เพื่อให้งานส่วนรวมนั้นดำเนินไปได้ ถ้าอยู่ในหมู่คณะเดียวกัน หรือในคณะทำงานเดียวกัน ก็จะต้องให้สอดคล้องกัน เพื่อให้งานที่ทำนั้นมีประสิทธิภาพสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ถ้าหากว่าทะเลาะกัน มาเถียงกัน โดษหัก หรือพื้นฐาน หลักความคิดนั้น แยกต่างหาก ก็ถูกกันไม่ได้ พูดกันไม่ได้ อย่างมาพูดกันดีกว่า เพราะว่าถ้าพรรคคณะของคนหนึ่งอย่างหนึ่งและพรรคคณะของอีกคนหนึ่งมีอีกอย่างหนึ่ง โคอไม่พยายามปรองดองกัน โคอไม่พยายามที่จะหาทางออกที่เหมาะสม ซึ่งพูดก็ยิ่งยุ่ง ยิ่งทำให้คนอื่นที่ไม่รู้โอโทษโอเหตุแล้วขวัญเสีย เดียวนี้พูดกัน เเถียงกันอย่าง ทำให้ประชาชนทั่วไปขวัญเสีย ไม่ทราบว่าจะทำอะไรกันแน่ พื้นฐานของความคิดนั้นมันคนละอย่างทีเดียวนะ แต่มันถึงกัน มันเข้ากันไม่ได้ มันคนละเรื่อง พูดอย่างที่เขาเรียกกันว่า "พูดคนละเรื่องเดียวกัน" ใช้คำว่า "พูดคนละเรื่องเดียวกัน" นี้ เหมือนว่าเป็นเรื่องเดียวกัน แต่พูดกันคนละเรื่อง มันไม่มีทางออก ไม่มีผล

พูดอย่างนี้ ก็คงพอเข้าใจว่าหมายถึงอะไร ไม่ใช่หมายถึงเรื่องอะไร แต่หมายถึงเหตุการณ์ ที่อาจจะเกิดขึ้นความมาได้ ท่านถึงหัวเราะ หมายความว่าท่านเองก็รู้ ท่านเองก็รู้ว่าการเถียงกันอย่างข้างๆ คูๆ อย่างนี้ ไม่ได้ ฉะนั้นก็คงพอเข้าใจ ไม่ต้องพูดให้ยืดยาวเกินไป แต่ว่าเพื่อความสามัคคี หรือความปรองดองนั้น ก็ให้เห็นว่าเรื่องไหนควรจะพูด เรื่องไหนไม่ควรพูด หรือพูดไปแล้ว ให้ยอมรับว่าพูดอย่างนั้น ไม่ถูกกับบอกว่าไม่ถูก ไม่ต้องมาหัวชนฝาว่า ไอ้อู ถูก ถูก ถูก ลงท้าย ตัวเองก็รู้ว่าไม่ถูก อันนี้เป็นเรื่องที่จะต้องเอ่ยขึ้นมา เพราะว่า ถ้าอย่างนั้นนานๆ ไป สังคมเราพัง สังคมเราพังแล้วประเทศก็พัง คนที่รักชาติก็ไม่อยากไปประเทศชาติพัง คนที่ไม่รักชาติเขาก็ไม่ทุกข์ แต่ลงท้ายเขาก็ต้องทุกข์เอง เพราะว่าไม่มีชาติอยู่ เมื่อไม่มีชาติอยู่แล้ว ไปที่เมืองอื่นเขาหนีออกหาเรา

เดี๋ยวนี้เราทำอะไรต่างประเทศเขามอง แล้วแม้จะทำอะไรดี เขาก็ต้องหาเรื่องหาทางที่จะบอกว่าไม่ดี แต่แท้จริงไม่ใช่เรื่องของเขา แต่ว่าเขาพูด เขาอาจจะอิจฉาเรา อิจฉามองไทยว่า "เอ เมืองไทยนี่ ทำไม ประเทศอื่นๆ เขาพัง ประเทศไทยยังไม่พัง" เขาก็อยากให้พัง อยากให้เราพัง อยากให้เราทะเลาะกัน ถ้าเราทะเลาะกัน เราพัง ชาวต่างชาติคะเขาไม่ได้อะไร แต่เขาหัวเราะ เขาชอบ เป็นเรื่องของมหรสพ สมัยก่อนนี้ฝรั่งเขามีหนังสือเกี่ยวกับการผจญภัย ไปที่โน่นที่นี่ การไปล่องไพรไปอะไรพรรคนี่ ของเขา เขาอยากสนุก เขาชอบเรื่อง เช่นที่ดูโรบเบินล่าเหตุการณ์ในแอฟริกาบ้าง ในอินเดียบ้าง เพราะว่าเป็นเมืองที่เขนเห็นว่าเป็นประเทศหรือภูมิประเทศที่ลึกลับ เมืองไทยนี่เอง เขาก็เป็นประเทศที่ลึกลับ เขาก็จะต้องเขียนเรื่องให้สนุกกว่า เมืองไทยเป็นอย่างโน้น เป็นอย่างนี้ ป่าเถื่อนอย่างไร ก็เพื่อความสนุกของเขา

คราวนี้เมื่อเราอ่านแล้ว เราก็ไม่พอใจ เมื่อเราไม่พอใจ แทนที่จะไปค่อว่านจาคานที่ควรทำ เพราะว่าสมัยนี้เป็นสมัยที่มีวัฒนธรรม ค่อนข้างจะศิวิไล เราถวิลมากัดกันเอง ถวิลมาทะเลาะกันเอง จะเอาเป็นเอาตาอย่างนี้ก็ขอมะ เรากัดกันเองแล้วเราสู้ไม่ได้ มีประโยชน์อะไร ที่ต้องเอ่ยเรื่องนี้เล็กน้อย ก็เพื่อความสบายใจ ท่านนาเอก บอกว่า ทำงานมา ๔๗ ปีแล้ว แต่ก็ยังมีโครงการ ๕๐ ปี

แล้วก็ยังต่อไป เรารู้สึกว่าบางเวลาก็น่าภูมิใจ นานๆ มาชมเซเว่นได้ทำอะไรๆ ให้เมืองไทย และทำให้เมืองไทยผ่านพ้นอุปสรรคอะไรต่างๆ อด่าไปนี่กว่าสะดวกสบาย ง่ายสบายที่จะให้ผ่านพ้นอุปสรรค แต่ว่าถ้าผ่านพ้นอุปสรรคไปได้จริงๆ แล้วประเทศไทยเราจะเจริญจริงๆ มีความสุขกันทุกคน เออเนี่ย น่าภูมิใจ แต่ว่าเมื่อเห็นว่าจะงั้นไปดี หรือยังมีปัญหาที่หนักอกอีกมาก เราก็ต้องนึกว่าต้องทำนานต่อไป

แต่ก็บอกกันว่า ทุกคนขวัญเสีย ทุกคนอารมณ์ไม่ดี เรื่องการจราจร แต่ก็ได้พยายามที่จะให้ทุกคนช่วยกันแก้ไข คือที่เห็นคนเอะใจว่ามีทางช่วยกันแก้ไข แต่ว่าก็มีความที่ช่วยกันไม่น้อย อย่างเช่นตอนแรก ที่ให้มีโครงการพระราชดำรินี้ ก็ทำ คิดออกอย่างนั้น ให้ตำรวจสามารถที่จะจัดให้จราจรมีระเบียบขึ้นหน่อย วิธีที่จะทำก็จะต้องให้มีตำรวจสายตรวจจราจรที่ค้อมมีอุปกรณ์เพิ่มเติม จึงคิดว่าถ้ามีรถมอเตอร์ไซด์สักร้อยหรือร้อยห้าสิบคัน ก็จะสามารถทำให้การจราจรคล่องขึ้นได้ แม้มันสภาพปัจจุบันที่มีรถส่วนตัวจำนวนมากเช่นนี้ และถนนจำนวนมากนี้ โดยทำให้รถแล่นไปโดยมีระเบียบมากขึ้นก็ปรากฏว่าจริง ถ้ารถมีระเบียบมากขึ้น ก็เท่ากับทำให้มีพื้นที่บนถนนมากขึ้น เท่ากับทำให้จราจรคล่องขึ้น

เวลานี้ก็บางเวลาก็ต้องจริงๆ แต่บางเวลาก็ยังแน่น ก็ได้ผลบ้างจากที่ให้เงินซื้อรถจักรยานยนต์ กระจ่างหนึ่งราคาสี่หมื่นบาท ร้อยคันก็สี่ล้านบาท แล้วเพิ่มเติมขึ้นไปอีกสองล้านบาทให้เป็น ๑๕๐ คัน สี่ล้านกับสองล้านบาทที่เหลือนั้นเป็นค่าอุปกรณ์อื่นๆ ค่าน้ำมัน ค่าเปลี่ยนล้อของเจ้าหน้าที่ เขาก็ทำโครงการขึ้นมา วันที่ ๕ ธันวาคม เป็นสิ้นสุดของโครงการ คือว่า โครงการไม่ใช่เป็นโครงการถาวร เป็นโครงการชั่วคราว เป็นโครงการทดลอง เขาจะต้องสรุปผลในวันพุธนี้ วันที่ ๕ ธันวาคม แล้วถ้ามีผลดีก็จะต้องทำต่อไป ทางเราได้จ่ายเงินไป ๑๒ ล้าน เป็นเงิน ไม่ใช่เงินงบประมาณ เป็นเงิน เรียกว่าเงินเอกชน เป็นเงินบริจาค ๑๒ ล้านบาท บวกกับเงินที่มีคนได้บริจาคเพิ่มเติมอีกบ้าง เพื่อโครงการนี้ ต่อไป ถ้าเห็นว่าใช้งานได้ดี ทางราชการก็จะต้องทำโครงการนี้ และตั้งงบประมาณต่อไป เพื่อให้ได้ผล ได้ไปไป ๑๒ ล้านบาท จะให้อีกก็ยังไม่แน่ แต่ว่าจะถือว่าไม่ผิด มันไม่ดี ก็ต้องให้ทางราชการดำเนินไปเป็นโครงการถาวรได้

โครงการจราจรนี้ยังมีคือ โครงการขั้นต่อไปก็คือ คอนสตรัคชันน้ำท่วม เมื่อมีน้ำท่วม ก็ทำให้ผิวจราจรแคบลงมา ก็ได้คิดทำโครงการนำร่องอีกอย่าง คือ ซื้อรถกระบะมาหนึ่งคัน แล้วเครื่องสูบหนึ่งเครื่อง รวมทั้งค่าใช้จ่ายเป็นมูลค่าหนึ่งล้านบาท ใ้คนขับให้ตำรวจคันหนึ่งไปสูบน้ำในที่ที่น้ำท่วมครั้งถนน เจะงงที่ เขาก็ออกไปเอาเครื่องของตำรวจคันหนึ่งไปช่วยด้วย และบุคลากรเพิ่มเติมที่จริงก็สิ้นเปลืองเหมือนกัน แต่ว่าสูบในที่ตรงนั้น ๒ ชั่วโมง สูบแห้ง ถนนนั้นก็กว้างพอสำหรับรถแล่นได้ ฝนตกใหม่ น้ำก็ท่วมอีก ทางราชการก็ได้ทำอีกอย่างคือ ได้ขุดคูและใส่ท่อบางส่วน ลงท่อไม่ต้องสูบ ฝนตกลงมา น้ำก็ระบายออกไป ผลก็คือทางสัญจรนั้นกว้างขวางเต็มที่ ทำให้การจราจรดีขึ้น แผนนี้เป็นแผนการขั้นที่สองคือ ไปปรับปรุงถนนให้มีพื้นที่จราจรกว้างขวางขึ้น ตามที่ควร

ต่อไป โครงการที่ ๓ คือ สร้างทางในที่ยังไม่มีทาง อันนี้เกิดขึ้นที่ใกล้สถานีบางกอกน้อย ระหว่างสถานีบางกอกน้อย คือ ปลายทางถนนอิสรภาพ เชื่อมกับถนนเจริญสนิทวงศ์ ตรงนั้นเป็นที่ของการรถไฟ เป็นที่ผู้มีทางเดินเข้าไป ไม่สะดวกแล้วก็ขุดขุดก็ทางกรุงเทพมหานครได้ไปจัดการ มีบ้านคนที่บุกรุกที่ของรถไฟบ้าง แต่ก็ได้ย้ายบ้านเหล่านั้น เข้าใจว่าเป็นที่พอใจของผู้บุกรุก ให้ที่เขาอยู่ไม่เดือดร้อน ทางกำลังสร้างยังไม่เสร็จ ค้างถมทราย เคียวนี้ ได้กรุบมาหรือร้อย เป็นระยะ ๖๐๐ เมตร ยังไม่ได้มีการถม ยังไม่ครบ แต่เมื่อครบแล้วก็จะเป็นที่ที่สะดวก จากถนนอิสรภาพซึ่งถนนอิสรภาพนี้ ต้องเลี้ยวขวามาเข้าที่ถนนอนุชนอมรินทร์ จากตรงนั้นก็ยังสามารถเชื่อมกับเจริญสนิทวงศ์ เข้าใจว่าจะช่วยการสัญจรขึ้นเล็กน้อย โครงการนี้ได้ให้เงินส่วนหนึ่ง แต่ว่าไม่พอ ต้องใช้เงินงบประมาณกรุงเทพมหานคร และเงินบริจาคเพิ่มเติม ราคาก็ไม่ใช่น้อย แต่ก็ช่วยแก้ปัญหาจราจร

ที่อื่นก็ทำ ที่อื่นก็มีการเชื่อมถนน เข้าใจว่านานๆ ไปถนนในกรุงเทพมหานครนี้ จะสามารถที่จะปรับปรุงให้เป็นทางจราจรที่เหมาะสมขึ้นจนเดี๋ยวนี้ การจราจรที่เหมาะสมไม่ได้เกิดขึ้นเพราะไม่มีแผน ไม่มีผังเมือง คนนี้สร้างที่ตรงนี้ คนโน้นสร้างที่ตรงโน้น ไม่ค่อยสอดคล้องกัน ความจริงโครงการที่สอดคล้องกันก็มี คือ โครงการถนนรัชดาภิเษก^(๑) ซึ่งทำมาช้านาน ๒๓ ปีแล้ว เพิ่งมานับว่าสำเร็จบริบูรณ์เมื่อ ๒-๓ เดือนนี้เอง ที่สมเด็จพระบรมฯ ไปเปิด ที่สะพานลอย ถนนรัชดาภิเษกข้ามถนนวิภาวดีรังสิต กับถนนพหลโยธิน ซึ่งลงท่อโครงการรัชดาภิเษกนี้ ก็สำเร็จลงหลังจาก ๒๓ ปี ก็นับว่านาน เป็นโครงการระยะยาวพอๆ เหมือนกัน

(๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชกระแสแก่คณะรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ให้พิจารณาสร้างถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานคร แทนพระบรมราชานุสรณ์ ที่คณะรัฐมนตรีดำริจะสร้างล้อมเกล้าล้อมกระหม่อมถวาย เนื่องในนามทางคลลสมัย พระราชพิธีรัชดาภิเษก

โครงการถนนรัชดาภิเษกนี้ ไม่ทราบว่ามันจะทรบหรือเปล่านั้น มาจากอะไร คนนั้น จะฉลองรัชดาภิเษก หมายความว่าฉลอง ๒๕ ปี ของรัชกาลปัจจุบัน ก่อนนั้นหน่อเป็นวันที่ไปที่กรมทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ไปฉลองแล้วก็มีการฉลองพระ ทอดจอมพลประกาศ จารุเสถียร ผู้บัญชาการทัพบก และรัฐมนตรีมหาดไทยบอกว่า รัชดาภิเษกนี้ทางรัฐบาลขอมิการฉลองหน่อ ฉะนั้นฉลองอะไร ท่านจอมพลประกาศก็บอกว่าจะสร้างอนุสาวรีย์ ที่ไหนไม่ทราบ จำไม่ได้ เลขออกว่า ขอเถิดอนุสาวรีย์อันนี้สร้าง สร้างถนนดีกว่า สร้างถนนเรียกว่า วงแหวน เพราะมันเป็นความฝัน เป็นความฝันมาตั้งนานแล้ว เกือบ ๔๐ ปี ออกสร้างถนนวงแหวน รัฐบาลครั้งโน้นบอกว่า ถนนวงแหวนมีแล้ว คือถนนราวิดิ ถนนราวิดิข้างหลังนี้เอง เป็นถนนวงแหวนนี้เดี๋ยวนี้ท่านหัวเราะ แต่ครั้งโน้นเขารู้ดีกว่าเป็นวงแหวน เพราะที่นี้เธออยู่บ้านนอก สมัยโน้น ทางไปคอนเมือง ออกจากที่นี้ไปนิดเดียว ก็เป็นที่ง่วนแล้ว ถนนราวิดินี้ก็เป็นวงแหวน เรานึกถึงว่าควรจะท้าววงแหวนใน ก็คือรัชดาภิเษกไปถึงสะพานพระราม ๖ เราที่บอกจอมพลประกาศ จอมพล ประกาศที่รับจะทำ

ได้ลงคิดดูจนแล้วๆ สะทอนกรุงเทพฯที่สะพานได้ แล้วก็ค่อยๆ สร้าง ค่อยๆ สร้าง จนกระทั่งถึงเลข ๓๓ ไปว่ายังสร้างไม่เสร็จ จนกระทั่งมาบอกว่าขอเชิญเสด็จไปเปิดสะพานลอยข้ามถนน ซึ่งจะทำให้โครงการครบถ้วน ก็เวลานั้น "ไอ้ เดี่ยวนี้จรรยาจับตั้ง ทำอย่างไรดี ถ้าไปเปิดเดี๋ยวก็จะยิ่งคับคั่งใหญ่" ก็ปรึกษากัน ให้สมเด็จพระบรมฯ ไปเปิด สมเด็จพระบรมฯ ก็เกิดความคิดว่า ไปเปิดป้าย แล้วก็เล่นรถไปตลอดทั้งอาทิตย์ เพราะว่า คอนแรกจะเปิดวัน วันพฤหัสบดี สมเด็จพระบรมฯ ก็บอกว่า ถ้าวันอาทิตย์จะดี เพราะว่าถ้าวันอื่นมันจะคับคั่ง จะลำบาก ก็เปิดวันอาทิตย์ เป็นอันว่าการเปิดนั้น มีท่านผู้ว่าฯ กฤษมพทานคร พูดอะไรนิดหน่อย แล้วก็เสร็จ เดี่ยวเดียวเสร็จ ไม่ทันคับคั่ง ลงท้ายเปิดแล้ว ได้ผลดี เพราะเวลานั้นใช้ทางนั้นสะดวก จะไปไหนก็ไปได้ ผ่านสะพานลอยนั้นก็รู้ดีกว่าช่วยการจราจรได้มาก หมายความว่าโครงการนี้ทำมาตั้ง ๒๐ ปี จึงสำเร็จ ต้องหาทางที่จะแก้ไขต่อไป แล้วอย่าให้อัจฉริยะ" ไอ้ ทำเดี๋ยวนี้ มันจะเสร็จอีก ๕ ปีข้างหน้า" จะเสร็จ ถ้าเริ่มวันนี้ ถ้าลงมือทำ คนจะมีกำลังใจ เมื่อคนมีกำลังใจแล้ว คนก็สามารถที่จะทนได้ทนจราจรคับคั่งนี้ แล้วคนก็จะร่วมมือในงานที่เราทำเพื่อแก้ไขปัญหา

คอนนี้ ก็ได้กลับมาถึงเรื่องจราจร ที่ต้องกลับมาถึงจนมาเพราะนึกถึงท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายมานี้ มานั่งอยู่นานแล้ว มาคับคั่งอยู่ที่นั่นแล้วมานึกดูว่าท่านจะกลับถึงบ้าน เวลาสองสาม หรือสี่หนึ่ง ฉะนั้นก็ต้องให้ท่านมีกำลังใจ โคอให้รู้ดีกว่าท่านนี้แล้วคุ้มค่า คอนนี้เมื่อเสร็จงานนี้แล้วท่านก็ออกไป และหาทางกลับ แต่อาจจะมิทางพิเศษ เพราะทางเข้าหน้าที่ทราบมาว่า มาประชุมกันที่นี่ เป็นจำนวนตั้งเกือบหมื่น บวกกับเจ้าหน้าที่ที่อยู่ที่นี่คงได้ถึงหมื่น กลับบ้านกันหมื่นคน เขาก็คงให้ความสะดวกบ้าง เพื่อที่จะไม่ต้องกลับไปถึงดึกเกินไป เวลานี้ ถ่วงไปนานแล้ว ก็ขอขอบใจท่านทั้งหลายอีกครั้งหนึ่งที่มาให้คิดให้พร และได้จุดสว่างให้แล้วช่วยกันไปคิดในเรื่องงานการ เพื่อที่จะให้พวกเรา มีกำลังใจที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ค่อยไปโดยจริงจัง และด้วยมีประสิทธิภาพ ก็ขอให้ทุกท่านได้มีอนามัยแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง ฟันฝ่าอุปสรรคทุกอย่าง ได้สำเร็จ

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยทุกคนมุ่งเหล่าเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคนให้มีความสุข ปราศจากมลทินทุกข์และกษัตราธิราช มีกำลังใจแรงกายแรงใจ แรงศรัทธา สามารถนำพาบ้านเมืองให้ผ่านพ้นอุปสรรคขวากหนาม บรรลุถึงความวัฒนาผาสุกได้โดยสวัสดิ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^(๑)
พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล
ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต
วันอาทิตย์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๑

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาให้พรโดยผ่านนาครัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย) สำหรับการให้พรในโอกาสวันเกิดครั้งนี้ จำนวนผู้ที่มาในวันนี้ นับว่ามากที่สุดเท่าที่เคยมีมา ในโอกาสแบบนี้ ตัวเลขขึ้นไปถึง เก้าพันกว่าคน ซึ่งทำให้นึกถึงว่าปีก่อนๆ นี่มี เจ็ด พันแปดพันคน นึกว่ามาก เพราะเปรียบเทียบกับจำนวนน้ำที่มีอยู่ในเขื่อน ซึ่งเวลานั้นมีอยู่ประมาณหนึ่งพันล้านลูกบาศก์เมตร แต่ปี นี้ที่มากขึ้นเก้าพันกว่าคน อุดมสุด หรือดูไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับน้ำในเขื่อนภูมิพล^(๒) ที่มีน้ำถึงเก้าพันล้านลูกบาศก์เมตร ทำให้นึก ถึงว่าแต่ละปี มีความเปลี่ยนแปลง แต่ว่าชุดของตัวเลข บางทีดูมาก บางทีก็ดูน้อย เช่นที่บอกเก้าพันคนก็ดูน้อย เพราะวันเปรียบ เทียบกับน้ำที่เก้าพันล้าน

ทุกปีจะมีความเปลี่ยนแปลง และมีสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง อย่างเช่นปีที่แล้วกับปีนี้ ความเปลี่ยนแปลงมีมาก ปีที่แล้วพูดถึง ก้อยแดง และดูตกก้อย ก้อยแดงมีมากและดูตกก้อยมีบ้าง ปีนี้ก้อยแดงมีบ้าง และดูตกก้อยมีมาก มีความแตกต่างกันมาก

แต่อย่างไรก็ดี ปีที่ผ่านมา ความเปลี่ยนแปลงดังนี้ ก็รู้สึกว่าเขาไม่ค่อยบ่นนัก เพราะว่าก้อยแดงนั้น คนกลัวมาก เพราะคน เราคือมีน้ำสำหรับบริโภค ดูสภาพธรรมก็คือมีน้ำสำหรับใช้เพื่อที่จะดำเนินกิจการ ทุกสิ่งทุกอย่างจำเป็นที่จะต้องมีน้ำเพื่อที่จะ ปฏิบัติงาน หรือดำรงชีวิต ฉะนั้นเมื่อฝนลงมาและมีความเคียดร้อนของดูตกก้อย^(๓) เสียดที่บ่นจึงมีไม่มากนัก ผู้ที่ประสบภัยน้ำท่วมนั้น ย่อมต้องเคียดร้อน ย่อมต้องบ่น แต่ว่าไม่มากนัก อาจเป็นเพราะว่าเราอาศัยเทวดา

เมื่อเดือนเมษายน ก่อนสงกรานต์ มีคนเข้าน้ำในกรุงเทพฯ ว่าปีนี้จะลดองสงกรานต์สักอย่างไร เพราะน้ำไม่มี จะสาวน้ำก็ ไม่ได้ เคียวจะหาว่าปลอมน้ำ จึงได้คิดต่อเทวดา ให้เทวดาร่วมเล่นสงกรานต์ด้วย และในวันที่ ๑๕ เมษายน ข้าพท่านทั้งหลายก็ได้ เทวดามาร่วมสงกรานต์อย่างเป็นถ้าเป็นสัน และตั้งแต่นั้นมา เทวดาก็ยังเล่นต่อ จนกระทั่งมีคนบอกว่า "พอแล้ว"

มีคนมาคิดต่อบอกว่า "ควรจะบอกเทวดาว่าขอให้เลิกเล่นสงกรานต์เสียที" แต่ก็ได้บอกกับผู้ที่มาคิดต่อว่า "ไม่ ไม่คิดต่อ เพราะวันทวดรู้ดีว่าทำอะไร" แต่อย่างไรก็ได้คิดต่อกับเทวดา และเทวดาก็แจ้งมาว่า "เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน"^(๔) นั้น ได้ส่งเจ้าหน้าที่มา กรุงเทพมหานคร และเห็นบ่นกันมาก ก็เลยทำฝนให้มากๆ หน่อย อาจหนักมือไปหน่อย" แต่เห็นว่าพระราชสุวรรณภูมิได้ทำฝน เทียม เทวดาก็ไปรายงานกับศูนย์เทวดาว่า พระราชสุวรรณภูมิทำฝนเทียม หัวหน้านักทวดศูนย์ชาติพระสุเมรุก็บอกว่า "อย่างไรก็ต้อง ทำเพราะว่าท่านขอม" ก็เลยทำจนกระทั่งมากไป เทวดาก็กลัวว่า เทวดาไม่ไ้หนักมือ แต่พระราชสุวรรณภูมิได้ทำด้วยจึงทำให้มี มาก

อย่างไรก็ตาม ได้ตามเจ้าหน้าที่และได้ตามประชาชนทั่วๆ ไป ส่วนใหญ่เห็นว่าการที่มีฝนมากขึ้น ได้ผลดีมากว่าผลเสีย อัน นี้ได้มีประชาชนติ คือสอบถามคนจำนวนมาก ว่าความคิดของเขานั้นอย่างไร การที่คนบอกว่าพอใจให้มีฝนมากกว่ามีฝนน้อยนั้น เป็น

^(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรัสวดีไว้ (จากหนังสือพระราชดำรัสฯ วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ นรินทร์อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน))

^(๒) เขื่อนภูมิพลมีระดับเก็บกักน้ำปกติที่ความสูง ๒๖๐ เมตร (ระดับน้ำทะเลปานกลาง) มีปริมาตร ๑๑,๔๖๒ ล้านลูกบาศก์เมตร ขณะมีระดับน้ำต่ำสุดเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ คือ ๒๑๑ เมตร (ระดับน้ำทะเลปานกลาง) มีปริมาตรเพียง ๑,๘๑๕ ลูกบาศก์เมตร

^(๓) ตามปรกติในช่วงเดือนสิงหาคม - กันยายน ของทุกปี เป็นช่วงที่ร่องมรสุมพัดผ่านทางตอนบนของภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแนวร่องมรสุมจะเลื่อนบนขึ้น - ลงเป็นระยะ ทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมาก กระทั่งเป็นช่วงๆ ตามความแรงของร่องมรสุม ในช่วงเวลาดังกล่าวของปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ปรากฏว่ามีพายุพัดผ่านภาคเหนือร่องมรสุมนี้ถึง ๔ ครั้ง ทำให้มีปริมาณฝนตกหนักจนเกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่ เช่น ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ตาก สุโขทัย นครสวรรค์ อุทัยธานี นครราชสีมา และบางจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^(๔) ตามปรกติเดือนเมษายนนั้นช่วงจะมีหอบความกดอากาศสูงจากประเทศจีนแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยตอนบน ทำให้มีฝนหรือพายุฝนที่ลดลง และบางครั้งมีอุทกภัยตกตลอดจนอุทกภัยจะลดลง ใน พ.ศ. ๒๕๓๑ หอบความกดอากาศสูงจากประเทศจีนได้แผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยตอนบน ระหว่างกลางและปลายเดือน และมีแนวพัดลงของลมมรสุมพัดผ่านประเทศไทยตอนบนเป็นระยะๆ ทำให้มีฝนและพายุฝนที่ค่อนข้างมากว่าปกติ กับมีรายงานอุทกภัยตกในบางพื้นที่ด้วย สำหรับในวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๑ ที่กรุงเทพมหานครบรรดาปริมาณฝนตกมากที่สุดได้ถึง ๑๑๔.๒ มิลลิเมตร ณเขตภาษีเจริญ

ประชามติของประชาชนทั้งชาติ แม้แต่คนที่เคียดแค้นกับบอกว่าขอมการที่ในประเทศหนึ่งๆ จะมีความพอใจ จะต้องมีการประชามติ และประชามตินี้จะปรากฏออกมา ไม่ใช่จะเป็นเอกฉันท์ ร็อดเปอร์เซ็นต์ หรือพันเปอร์เซ็นต์ อย่างที่ชาวขอมพูดกัน ก็อาจจะเป็นความเห็นด้วยสัก ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ก็นับว่าดีมากแล้ว ถ้ามีการลงเสียง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ อย่างนี้ ทุกคนก็ยอมรับ ผู้ที่อยู่ใน ๒๐ เปอร์เซ็นต์นั้น ก็ควรจะยอมรับ

ได้พูดถึงฝนแล้วก็ได้พูดถึงมาพูดถึงประชามติ แต่ก็นึกว่าคงไม่เสียหาย ที่พูดถึงความเห็น ในระบอบประชาธิปไตยว่าจะต้องให้คนเขาพอใจเป็นส่วนมาก เพราะถ้าหากว่า เสียงข้างมากนี้ไม่ชัดเจน คือหมายความว่า เมื่อมีการออกเสียง และก็มีความเห็นกันสัก ๒๐ เปอร์เซ็นต์ มันก็ไม่ค่อยแน่ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ที่เหลือนั้นอาจจะไม่เห็นด้วยก็ได้ หรือเห็นด้วยแต่ไม่ออกออกเสียง หรือไม่รู้เรื่อง แต่อย่างน้อยก็ยังมีคนที่ไม่เห็นด้วยมาก ถ้าคนที่ไม่เห็นด้วยมีมาก ก็จะเกิดความไม่เรียบร้อย คือหมายความว่าเกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันได้ ก็ขอปิดรายการนี้แต่แค่นี้ เพราะถ้าพูดไปคือจะมีการทะเลาะเบาะแว้งเพิ่มขึ้น

นึกถึงอดีต อดีตย้อนไป ๑ ปี ปีที่แล้ว พูดถึงภัยแล้ง และพูดถึงภัย หรือจะเรียกว่าความเคียดแค้นของจรรยาครั้งกับ สำหรับปี นี้ คงที่ได้กล่าวข้างต้นนี้ ภัยแล้งก็ขึ้นบ้างเกือบหมดไป เข้าใจว่าปีหน้าฝนก็อาจจะดีพอสมควรตามที่ต้องการ ส่วนจรรยา นั้น ปีที่แล้วกับยุ่งมาก และได้แจ้งถึงโครงการที่ได้ปฏิบัติไปบ้างแล้ว ปีหนึ่งผ่านไป

โครงการก็ได้เพิ่มขึ้น เข้าใจว่าได้ผล แต่ว่าไม่ได้ผลมากนัก เพราะเป็นปัญหาที่หนัก จะแก้ไขทันทีไม่ได้ ได้เสนอวิธีแก้ไข และได้ดำเนินการแก้ไขไปบ้าง และมีผลบ้าง แต่ก็จะให้ผลจริงจัง จะต้องแก้ไขจริงจัง และได้พูดบางแห่งแล้ว กับบางคนว่าจะต้องแก้ไขในทางพื้นฐาน คือจรรยาที่ต้นตอนี้ มาจากเหตุที่มีถนน และมีพาหนะ

พาหนะนั้นแบ่งเป็น ๒ อย่างใหญ่ๆ พาหนะที่เป็นส่วนบุคคล คือรถยนต์ธรรมดา และพาหนะสำหรับขนส่ง หรือรถ ๑๐ ล้อ หรือรถบรรทุก วิธีการแก้ไขมี ๒ ทาง ทางหนึ่งคือสร้างถนน หรือปรับปรุงถนนให้กว้างขวาง ให้มีระเบียบ ให้มีระบบที่เหมาะสม ซึ่งก็กำลังทำอยู่ และรู้ดีกว่าทำจาก เพราะกรุงเทพฯ โดยเฉพาะ ไม่มีฝั่งเมืองที่เหมาะสม หรือจะเรียกว่าไม่มีเลย อีกอย่างหนึ่งก็คือลดจำนวนรถ การลดจำนวนรถนั้นก็ทำลำบาก เพราะว่าคนยังต้องเดินทางไปมา แล้วก็ถือว่าเป็นสิทธิของตัวที่จะมีเสรีภาพที่จะเดินทางตามเสรี แบบเสรี จะไปบังคับบอกว่า เมื่อมีรถแล้วไม่ให้ใช้ ก็ลำบาก อันนี้ก็ปัญหาที่แก้ไขลำบาก ส่วนรถบรรทุกนั้น วิธีที่จะแก้ไขก็เป็นเรื่องของถนนเหมือนกัน หรือการกะเส้นทางให้เหมาะสม ก็เป็นเรื่องที่ลำบาก หรือจำกัดเวลา จำกัดเวลาก็ทำอยู่ แต่แม้จะทำแล้ว ก็ยังไม่พอเพราะว่าเวลานี้ การสัญจรไปมา แม้จะคิดค้นเท่าไรก็ได้เต็ม ฉะนั้นการแก้ไขโดยสร้างทางปรับปรุงทาง หรือจำกัดจำนวนรถนั้น จึงเป็นเรื่องที่ลำบาก

จะต้องหาวิธีใหม่ คือจะต้องคำนึงถึงว่ารถนี้ ทั้งรถส่วนบุคคล ทั้งรถบรรทุก ต้องมีเส้นทางและปลายทาง เราแก้ไขจำนวนรถไม่ได้ แก้ไขเส้นทางไม่ได้ เราจะต้องแก้ไข "เส้นทางกับปลายทาง" ก็หมายความว่า จัดให้ "เส้นทางกับปลายทาง" อยู่ในระยะที่ใกล้กัน ถ้าใกล้กันแล้ว การใช้ถนนก็ใช้เวลาที่น้อยลง จำนวนของถนน หรือความยาวของถนนที่ถูกใช้มันก็น้อยลง ก็เท่ากับมีถนนมากขึ้นและรถน้อยลง ข้อนี้อาจจะเข้าใจกันยากกว่า แก้ไข "เส้นทางกับปลายทาง" อย่างไร แต่ข้อนี้เองโดยตั้งเป่าว่า "เส้นทาง" คือบ้านหรือที่อยู่ที่พักของผู้ที่ไร้รถ "ปลายทาง" เป็นที่ทำงาน หรือสำนักงาน หรือสถานที่ราชการของผู้ที่ไร้รถและจะต้องไปทุกวันๆ ก็จะต้องทำให้ระยะสั้นลง ระยะสั้นลงมันเป็นเรื่องของพื้นที่

ท่านทั้งหลายคงจะเข้าใจได้ว่า เมื่อเป็นพื้นที่ก็หมายความว่า จะต้องจัดพื้นที่ใหม่ ให้พื้นที่ของที่อยู่อาศัยและพื้นที่ของที่ทำงานมีความเปลี่ยนแปลง อันนี้คงพอเข้าใจว่า หลักหรือจะเรียกว่าทฤษฎีนี้ หมายถึงอะไร จะไม่ขอพูดความมากกว่านี้ เพราะว่าท่านทั้งหลายย่อมชอบที่จะคิด แล้วคนไหนที่สนใจก็เข้าไปคิดว่าควรจะทำอย่างไร และปฏิบัติอย่างไร โดยเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่ในการวางผังแผนเศรษฐกิจ ทั้งแผนต่างๆ ที่เป็นสิ่งที่สำคัญ ในเรื่อง "เส้นทางกับปลายทาง" นี้ สิ่งหนึ่งที่เราได้พูดถึงมากมาแต่ก่อน ก็คือเรื่องโรงเรียน คือให้นักเรียนไปโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน อันนี้ก็เป็นการตัวอย่างของทฤษฎีปรับปรุง เกี่ยวกับ "เส้นทาง ปลายทาง" ขอพูดแต่เพียงนี้ สำหรับเรื่องของการจราจร ที่ได้แจ้งเมื่อปีที่แล้วก็มีการปฏิบัติของโครงการที่เรียกว่า โครง

ความเคียดแค้นนี้ มีผู้ได้ให้ข้อสังเกต ไม่ใช่คนธรรมดา เป็นพวกที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ พูดถึงว่าถ้าเราไม่ได้แก้ไขปัญหาจรรยา นี้ ในห้วงเวลา ๖ ปีข้างหน้า หรือ ๕ ปีข้างหน้า ประเทศไทย ไม่ใช่เฉพาะกรุงเทพฯ ประเทศไทยทั้งประเทศจะมีความคดเคี้ยว อย่างหนักมาก และประเทศไทยจะไม่สามารถที่จะฟื้นจากวิกฤตการณ์นี้ จึงต้องจัดการ แม้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก หรือต้องวางโครงการที่จะเป็นโครงการในฝัน แต่ว่าต้องทำ ถ้าท่านทั้งหลายสนใจก็คงถามผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญจะตอบว่าจำเป็น ก็ขอพูดเพียงแค่นี้ สำหรับเรื่องของการจราจร ที่ได้แจ้งเมื่อปีที่แล้วก็มีการปฏิบัติของโครงการที่เรียกว่า โครง

การพระราชดำริ ก็ได้ปฏิบัติและพิสูจน์แล้วว่า ถ้าทำจะมีประโยชน์ได้ แม้จะต้องสิ้นเงินไป^(๖) แต่ไม่มากนัก ก็แก้ไขได้เป็นส่วนๆ ถ้าหลายส่วนก็จะทำให้แก้ไขปัญหาใหญ่ไม่หมด

ทุกปีมีการชุมนุมแบบนั้น จะเรียกว่าชุมนุมก็ได้ มาพบปะกันก็ได้ และแต่ละครั้งก็ได้พูดเรื่องต่างๆ จนกระทั่งบางปี ทางราชการ หรือทางผู้ใหญ่บางคนบอกว่าปีนี้ ต้องเรียกว่าเป็น “วันสิ่งแวดล้อม” บางปีเป็น “วันสามัคคี” ปีนี้เป็นวันอะไรก็ตามอะไร แล้วแต่หัวข้อที่พูดในปีนั้น อย่างปีก่อนโน้น พูดถึงสิ่งแวดล้อม เขาก็บอกว่าทุกปีจะต้องเป็น “วันสิ่งแวดล้อม” แต่ปีต่อมาพูดถึงเรื่องสามัคคี ปีต่อไปก็ไม่อีกจะบอกว่าปี “วันสามัคคี”

วันนี้ไม่ได้สามัคคีทำไร แต่ว่าก็ควรจะสามัคคี อย่างไรก็ตาม ท่านทั้งหลายก็อาจสงสัยเถวว่า “วันสามัคคี” นั้นมาจากวันที่ ๑ ธันวาคม ที่ได้มีสวนสนามของทหารและวันที่ ๑ ธันวาคม ครั้งนั้น ได้พูดถึงเรื่องสามัคคี วันรุ่งขึ้น ก็มาพูดเรื่องสามัคคี แต่ปีนี้มีผู้ที่สังเกต และท่านก็อาจจะสังเกต ว่าคำว่าสามัคคีไม่ได้เอื้อขึ้นมมาตลอด เป็นครั้งแรก หรือจะว่าไปว่าเป็น ๑ เปอร์เซนต์ หรือ ๒ เปอร์เซนต์ ที่เมื่อพูดที่ไหน ไม่ได้ใช้คำว่าสามัคคี

เมื่อวานนี้ คนที่ฟัง บอกว่า เอ๊ะ ทำไมไม่พูดสั้น และทำไมไม่พูดถึงสามัคคีเลย ไม่ทราบว่าจะเพราะเหตุใด แต่ถ้าจะมาอธิบายวันนี้ซึ่งเป็นวันรุ่งขึ้น ว่าทำไมไม่พูดถึงสามัคคี และทำไมไม่พูดสั้น วิเคราะห์ดูแล้ว ก็อาจจะบอกได้ว่าเหมือนเหมือนกัน เพราะว่าถ้าพูดสามัคคี ฟังนั้นก็จะต้องพูดเรื่องสามัคคี ก็เหมือน จึงไม่พูดสามัคคีเมื่อวานนี้ เมื่อวานนี้ไม่พูดเรื่องสามัคคี วันนี้ก็ไม่ต้องพูดเรื่องสามัคคี เรื่องสามัคคีเป็นอันพับไป

เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่นๆ ที่จริงก็มีเรื่องที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมาเนี่ย มากหลาย เมื่อ ๑ - ๔ วัน คิดว่า เอ๊ะ วันที่ ๔ นี้ จะพูดเรื่องอะไรดี ถ้าพูดอะไรไปมา เคียวคนเขาก็ฟังงว เขาก็หลับ ถ้าฟังงวแล้วหลับ มันไม่ถูกจุดประสงค์ของการพูด การพูดนั้นก็จะต้องพูดให้เขาฟัง ถ้าหลับเขาก็อาจจะฟังในฝัน แต่ว่าอย่างไรก็ตาม เมื่อ ๑ - ๔ วัน นั้นยังเป็นเดือนพฤศจิกายน มาถึงวันที่ ๔ ธันวาคม นี้ จะพูดว่าอะไร ก็เดอนึกว่า เพราะเดือนพฤศจิกายน ทั่วโลกมีการฆ่ากันเป็นกิจการเดธ อย่างเช่นที่อินเดีย เอาไม้กระบอกติดायกันไป ๑๑๕ คน แล้วมาจับกุ เมื่อไทยมีอาชญากรรมของตีให้ตาย ๑๑๕ คน คงเอะอะนั่น คงไม่ตีแน่ หรือการฆ่ากัน ที่ตะวันออกกลาง ตะวันออกกลางนั้น ฆ่ากันเหมือนกัน ไม่รู้ใครฆ่าใคร ขอให้ฆ่ากัน เป็นอย่างนั้น ยังมีอีกหลายแห่ง

ก็เดอนึกถึงต่อไปว่าเมืองไทยยังไม่ฆ่ากันอย่างนั้น คือยังไม่ฆ่ากันเป็นกิจการเป็นถันเป็นสัน อย่างที่เขาทำกันทั่วโลก แต่เราอยู่ในยุคโลกานุวัตร คือจะต้องทำตามที่เขาทำกันในโลก เราจะต้องฆ่ากันไหม เห็นว่าไม่ถูก

ใช้คำว่าโลกานุวัตรนี้ ต้องพูดอย่าไม่พูด ไม่ทันสมัย ที่จริงก็ไม่รู้ว่าจะแปลว่าอะไรแน่ แต่ก็ต้องพูด รู้ดีมันเกิด แล้วเขาก็ยังใช้อีกคำหนึ่งคือโลกาภิวัตน์ ซึ่งความหมายของโลกาภิวัตน์ยิ่งหนักเข้าไปอีก อย่างไรก็ตามขออย่าให้เป็นโลกานุวัตร เราอย่าตามเขาในการฆ่ากันเป็นกิจการ ฉะนั้นก็คิดว่าว่าการฆ่ากันอย่างนี้ การทะเลาะกันอย่างจนจนหนัก มันไม่ดีแน่

(โลกานุวัตร - โลก + อนุ - ตาม + วัตร - ข้อปฏิบัติ - ปฏิบัติตามโลก หรือ โลกานุวัตร - โลก + อนุ - ตาม + วัตร - ความเป็นอยู่ ความเป็นไป - เป็นอยู่ตามโลก โลกาภิวัตน์ - โลก + อภิ - ยิ่ง + วัฒน - เจริญ - โลกเจริญยิ่ง หรือ โลกาภิวัตน์ - โลก + อภิ - ยิ่ง + วัฒน - ความเป็นอยู่ ความเป็นไป - ความเป็นอยู่ ความเป็นไป ยิ่งกว่าโลก ความจริงดูเหมือนจะหมายความว่า โลกแคบลง เหตุการณ์ใดในส่วนของโลกจะแพร่ไปทั่วโลกเกือบทันที และกลายเป็นธรรมชาติ)

องค์ที่อดคิดโกสณวือน่ากันนั้นเป็นขนานหนักจริงๆ ใต้เครื่องบินสมัยใหม่ทั้งระเบิด ไซปินใหญ่ ฆ่ากันอย่างเป็นกิจการทุกวันๆ เห็นได้ว่า มีความแตกต่างในความคิด ในความเป็นอยู่ เขาก็ฆ่ากัน แต่ในโกสณวือนั้นเป็นพื้นที่ที่มีการฆ่ากัน มีการรบกันเป็นกิจการรบเป็นเวลานาน เป็นศตวรรษ ไม่ใช่ของใหม่ แต่อย่างไรก็ตามที่ศึกษาดู ก็ทำได้ ที่จะให้เมืองเจริญ ที่ทำให้เมืองเป็นปึกแผ่นได้ แม้จะเป็นประเทศโกสณวือน

^(๖) พระราชกฤษฎีกาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ให้กลุ่มพมพทานครนำไปใช้ในโครงการบรรเทาปัญหาการจลาจลตามพระราชดำริในเขตกลุ่มพมพทานคร และบริเวณชล รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน ๑๔ ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างทางเดินและท่อระบายน้ำ ปรับปรุงช่องทางจราจร สร้างถนนเชื่อม ตลอดจนเพื่อใช้ในโครงการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยน้ำท่วม ในพื้นที่ที่ระดับน้ำออกของกรุงเทพมหานคร การปรับปรุงผิวทางจราจร ถนนทางคานิน จึงสะพานสามฝั่งพระปิ่นเกล้าฝั่งพระนคร และการก่อสร้างปรับปรุงช่องทางจราจรบริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศ และสะพานมีพรวาน นอกจากนี้ยังพระราชทานอสังหาริมทรัพย์ จำนวน ๑๑๑ คัน สำหรับใช้ในกิจกรรมโครงการบรรเทาปัญหาการจลาจลของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

ตอนนี้จะขอโฆษณาหน่อย เป็นรายการโฆษณา มีสปกอนิดหนึ่ง คือว่า ได้แปลหนังสือเรื่อง “ติโต”^(๓) แปลหลายปีมาแล้ว ครั้ง ๒๐ ปี แต่เห็นว่ายังคงทันสมัย เพราะเขายังติดกันอยู่ เลยต้องรีบมาปรับปรุงฉบับเรื่อง “ติโต” ที่แปลจากภาษาฝรั่งเศส เพื่อให้คนได้อ่านว่าสถานการณ์ในโลกเป็นอะไรบ้าง เรื่อง “ติโต” นี้ ปรับปรุงเกือบจะไม่ทัน แค่อัน ทันอะไร หวัง คือหวังว่าโลกจะมีสันติภาพ จะมีความสงบ ต้องรีบปรับปรุงหนังสือเรื่อง “ติโต” นี้ ให้ทันกับที่ เขายังติดกันอยู่ถ้าเขาไม่ติดกัน บ้านเมืองจะเจริญรุดเร็วแล้ว ก็ไม่เป็นที่น่าสนใจ เมืองดูโกสลาเวีย^(๔) เขายังติดกัน ฉะนั้นก็เลยรีบให้หนังสือแปลนี้ออกพิมพ์มาให้ทันเร็วได้

เดือนนี้ใครต่อใครก็ซื้อได้ในราคา ๒๐๐ บาท ใครสนใจก็ไปซื้อได้ ออกแล้วและถ้าใครอยากซื้อจำนวน ๑๐๐ เล่ม จะมีการลดราคาให้ ๑๕ เปอร์เซ็นต์ ดังนั้น ท่านทั้งหลายก็อาจจะสนใจ ในราคา ๒๐๐ บาทนี้ ท่านจะดูสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย เดิมประกอบด้วย ๖ สาธารณรัฐ กับ ๒ มณฑลปกครองตนเอง (Autonomous provinces) ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ สาธารณรัฐบางแห่งได้ทยอยกันประกาศแยกตัวเป็นเอกราชเป็นลำดับ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤตการณ์ยูโกสลาเวีย และได้ขยายตัวเป็นเอกราชเป็นลำดับ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤตการณ์ยูโกสลาเวีย และได้ขยายตัวเป็นสงครามกลางเมือง ความแตกแยกของยูโกสลาเวียในปัจจุบัน มีที่มาจากเป็นปัจจัยพื้นฐานหลายประการ ที่สำคัญประการหนึ่งคือ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ซึ่งสะสมมานานกว่าพันปีจากการที่สาธารณรัฐต่างๆ ซึ่งมารวมกันเป็นสหพันธ์อย่างหลวมๆ มีเชื้อชาติ ศาสนา ความเป็นมาทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติจึงเป็นปัญหาที่รุมมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างชาวโครแอต และชาวเซิร์บในหนังสือฉบับนี้ได้ว่าเมือง “บีฮาร์”^(๕) ที่กำลังถูกพวก “เซอร์บ”^(๖) คือ และพวก “นาโต”^(๗) ก็ใช้เครื่องบินไปโจมตี อะไรอย่างนั้น อยู่ที่ไหน มีแผนที่ด้วย ในหนังสือเล่มนี้ คนนี้ก็ได้โฆษณาเรื่องนี้เชิญชวนท่านไปซื้อ

หนังสือนี้ รายได้จะบำรุงมูลนิธิพัฒนา^(๘) ทั้งหมด คือไม่ได้อោมาใช้เป็นส่วนตัวแต่ประการใด แต่การลงทุนในการเขียนนี้ ก็ลงทุนเขียนด้วยความเห็นแก่หน้าเสีย สิ้นค่าใช้จ่ายไม่น้อย เพราะว่าต้องพิมพ์คิดอะไรนิดๆ หน่อยๆ ก็ต้องแก้ เสียเวลาไปมาก จึงขอ

^(๓) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงแปลจากฉบับภาษาฝรั่งเศส เรื่อง ติโต ของฟิลิปป์ ฮอติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยทรงได้รับลิขสิทธิ์ถูกต้องจาก บริษัท แอสโตน เฮลท์ จำกัด และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บริษัท แอสโตนเฮลท์ จำกัด ตีพิมพ์ซ้ำ แจก (มหาชน) จัดพิมพ์และจำหน่าย เพื่อการจะได้สมทบทุนมูลนิธิพัฒนา

^(๔) สหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย เดิมประกอบด้วย ๖ สาธารณรัฐ กับ ๒ มณฑลปกครองตนเอง (Autonomous provinces) ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ สาธารณรัฐบางแห่งได้ทยอยกันประกาศแยกตัวเป็นเอกราชเป็นลำดับ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤตการณ์ยูโกสลาเวีย และได้ขยายตัวเป็นสงครามกลางเมือง ความแตกแยกของยูโกสลาเวียในปัจจุบัน มีที่มาจากเป็นปัจจัยพื้นฐานหลายประการ ที่สำคัญประการหนึ่งคือ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ซึ่งสะสมมานานกว่าพันปีจากการที่สาธารณรัฐต่างๆ ซึ่งมารวมกันเป็นสหพันธ์อย่างหลวมๆ มีเชื้อชาติ ศาสนา ความเป็นมาทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติจึงเป็นปัญหาที่รุมมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างชาวโครแอต และชาวเซิร์บ

^(๕) เมืองบีฮาร์ (Bihać) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐบอสเนีย เป็นถิ่นที่อยู่ของชาวเซิร์บ เมืองนี้ส่วนหนึ่งประชิดกับพรมแดนของประเทศสาธารณรัฐบอสเนีย ซึ่งมีชาวเซิร์บอีกครึ่งอยู่ อีกส่วนหนึ่งประชิดกับประเทศโครเอเชียซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของสาธารณรัฐ โครเอเชีย ซึ่งจุดยึดครองโดยกลุ่มชาวเซิร์บอีกกลุ่มหนึ่ง เมื่อสมัยยูโกสลาเวียจะระงับการไปมาในที่สุดก็ถูกปิดล้อม

^(๖) เมื่อจบผลโงะชิป โบระ ลิต ปกครองยูโกสลาเวีย ในส่วนหนึ่งประธานาธิบดี สานต่อ รากฐานความแตกแยกระหว่างเชื้อชาติต่างๆ ไว้ไว้ในระดับหนึ่ง ด้วยการขอให้ชาวเซิร์บซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย มีอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมากกว่าชนเชื้อชาติอื่นๆ ทั้งที่ชนชาติโครแอตเป็นชาวโครแอต แต่ก็ยอมรับสภาพความเป็นจริงที่ว่าชาวเซิร์บเป็นชนส่วนใหญ่ และครองครองพื้นที่มากที่สุด ก็ควรจะยับยั้งบทบาทพิเศษที่มากกว่าชนชาติอื่นๆ การแก้ปัญหาด้วยวิธีดังกล่าว แม้จะสามารถระงับการปะทุของยูโกสลาเวียได้บ้าง แต่ความแตกแยกโดยพื้นฐานก็ยังคงมีอยู่ เมื่อจบผลโงะชิปก็อยู่ถาวรในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่ปรากฏเป็นรูปธรรมขึ้น โดยเฉพาะสาธารณรัฐที่มี “แม่ฮ่อง” และมีความรู้สึกที่ว่าพวกตนมีเชื้อชาติสูงส่งกว่าชนชาติอื่นในบางรัฐ เช่น ชาวโครแอต และชาวโครแอต ซึ่งถูกเหยียดหยามจากเซิร์บว่าผิดกว่ามาตลอด นอกจากนั้นยังมีว่าพวกตนเองมีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจที่สุดในสหพันธ์ฯ จึงไม่ต้องการที่จะอยู่ในฐานะเป็น “ที่ถือ” อีกต่อไป

^(๗) องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ หรือนาโต้ (North Atlantic Treaty Organization) เป็นองค์การพันธมิตรทางทหารระหว่างสหรัฐอเมริกา และประเทศในทวีปยุโรป และเอเชีย ปัจจุบันมีสมาชิก ๑๖ ประเทศ วัตถุประสงค์ของสนธิสัญญา คือ จัดตั้งพันธมิตรทางทหารในยุทธศาสตร์เชิงรับ (Defensive Military Alliance) เพื่อให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกในรูปแบบต่างๆ ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งทางทหารจากภายนอก ซึ่งในที่สุดความลับที่ซ่อนเร้นไว้ก็หมดสิ้นลงโดยที่สหภาพโซเวียตกับบริวาร ซึ่งได้แก่ประเทศสมาชิกกลุ่มกติกาสัญญาแวร์ซาย (Warsaw Pact) และเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทางทหารและการกันติดตัวของประชาชนในภูมิภาคแอตแลนติกเหนือ

^(๘) มูลนิธิพัฒนา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำรงตำแหน่งองค์การบดี และสมเด็จพระรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธินี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๑ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือประชาชนในรูปของสหกรณ์การต่างๆ ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติด้วยเงินงบประมาณ หรือสนับสนุนในลักษณะอื่นใดแก่ประชาชนที่ได้รับประโยชน์อันแท้จริง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ และสังคมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งยังได้ให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ องค์กรเอกชน หน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อกิจการสาธารณประโยชน์และบำเพ็ญสาธารณกุศล ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ให้ท่านทั้งหลายได้ดูคุณ การดูคุณนั้นก็เท่ากับท่านได้ดูคุณ “บุญนิธิรัชพัฒนา” ซึ่งมีหน้าที่ที่เราตั้งใจไว้สำหรับบุญนิธิ ให้พัฒนาประเทศจนมีชัยชนะ

ชัยชนะของประเทศนี้ โดงานของบุญนิธิรัชพัฒนานั้นก็คือ ความสงบ ไม่เป็นบอสนีย์ เป็นไทยแลนด์ เป็นเมืองไทยที่จะมีความเจริญก้าวหน้า จนเป็นชัยชนะของการพัฒนา ความที่ได้ตั้งชื่อ “บุญนิธิรัชพัฒนา” ชื่อของการพัฒนานี้ มีจุดประสงค์คือความสงบ ความเจริญ ความอยู่ดีกินดี ดังนั้น ท่านสนับสนุนชื่อหนังสือ “คิด” นี้ก็เท่ากับเป็นผู้สนับสนุน “บุญนิธิรัชพัฒนา” และเป็นผู้สนับสนุนชื่อของการพัฒนา เพื่อความสงบ เพื่อความเจริญ เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน ได้โฆษณา รู้ดีกว่าจะฮาวกว่าที่เขาโฆษณาตลอด แต่เราก็โฆษณาครั้งเดียว ในวาระการวิฤต และวิฤตโทษทัณฑ์ เขาโฆษณาตลอดเวลา เค็ดวาก็โฆษณาฯ นี้ถือว่าโฆษณาคั้งเดียวก็ให้เป็นด้าเป็นต้น

ได้พูดถึงความเค็ดรื้อนของคนในโลก เราไม่ฮอวได้ สิ่งที่เราป้องกันได้ เราต้องป้องกันมิให้เค็ดรื้อนอย่างที่เราไม่เค็ดรื้อนในทุกทวีป เมืองไทยนี้จะเป็นแห่งหนึ่งที่จะอยู่ได้ ถ้าช่วยกันคิด ช่วยกันทำ มิละไรที่เป็นปัญหา ให้แก้ไขปัญหานั้น โคอใช้หลัก จะไม่พูดถึงหลักวิชา เพราะด้าใช้หลักวิชา บางทีถกเถียงกันไปข้างดู หมอความว่าเค็ดรื้อนข้างๆ ดูๆ เวลาเค็ดรื้อนหลักวิชา แล้วหลักวิชานั้นมันไปอยู่ดู เราจะไปเค็ดรื้อนดูไม่ได้ เราต้องไปเค็ดรื้อนข้างๆ ดูๆ ถลกถลกเป็นเค็ดรื้อนข้างๆ ดูๆ อันนี้ไม่ปรวรณา ฉะนั้นที่ฟังมา ก็ในเค็ดรื้อนพศจิกานอนนี้เหมือนกัน นอกจากเรื่องของการฆ่าฟันเป็นด้าเป็นต้น ในหลายประเทศในโลก ก็มีการถกเถียงกันอย่างข้างๆ ดูๆ ในประเทศไทย ฉะนั้นก็พยายามที่จะคิดให้คิด ความที่ได้พูดมาหลายปีแล้ว และก็ไม่มีซ้ำ ที่จริงก็พูดซ้ำแล้ว แต่จะไม่ซ้ำมากเกินไป

ตอนนี้ก็ขอกลับมาพูดถึงที่ท่านนายกฯ ได้กล่าวถึงผลงาน หรือการงานที่ทำ เช่นเรื่อง “ทฤษฎีใหม่”^(๑) ที่แรกก็ไม่นึกว่าจะพูดเรื่อง “ทฤษฎีใหม่” แต่ท่านนายกฯ ก็ต้องพูด “ทฤษฎีใหม่” นี้ มิได้เป็นการแจกจ่ายที่ดิน เป็นที่ดินของประชาชนเอง เรื่องนี้เริ่มต้นที่จังหวัดสระบุรี ที่ต้องพูด เพราะว่า มิได้พูดเรื่องที่เป็นต้นเหตุของเรื่องนี้มาแล้ว แต่ว่า มิได้พูดอย่างชัดเจน เรื่องนี้เริ่มที่สระบุรีเมื่อหลายปีแล้ว ก่อนหน้านั้นได้มีจินตนาการ ความคิดฝัน ท่านทั้งหลายคงนึกแปลก ทำไมแผนการจะต้องคิดฝัน มิได้ไปดูด้ารา มิได้ค้นด้ารา แต่ค้นในความคิดฝัน ในจินตนาการ เรานึกถึงว่าจะต้องมีแห่งหนึ่ง ที่จะเข้ากับเรื่องของเรา

เรื่องของเรา เกี่ยวข้องกับบุคคลหนึ่งที่มีบรรพบุรุษมาจากอินเดีย ผ่านดังกาแล้วมาเมืองไทย บรรพบุรุษเขาไปพระพุทธรบาทสระบุรี พระเจ้าอยู่หัวในครั้งก่อนโน้นโปรดเค็ดไปสระบุรีกับเสนาบดี เพื่อนมัสการพระพุทธรบาทสระบุรี ในเรื่องของเรา ปู่ของพระเอกไปแล้ว ก็เดินทางกลับมาทางสระบุรี ใกล้เคียงเมืองมีวัดแห่งหนึ่ง ชื่อว่าวัดมงคล เขาชอบ เพราะคำว่างมงคลมีนคติ มันเป็นมงคล มันก้าวหน้า เขาผ่านมาและได้ไปวัดแห่งนั้น และได้บริจาคเงินให้กับวัด สำหรับสร้างพระอุโบสถ ปู่ของพระเอกก็ยังได้ให้เงินส่วนหนึ่งสำหรับสร้างฝาย เพราะที่ตรงนั้น ไม่ค่อยเหมาะสำหรับทำนา แต่ด้าทำฝายก็สามารถที่จะทำมาหากินได้ในทางเกษตร นี้ก็ประมาณ ๕๐ ปีมาแล้ว ลงท้ายเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องในจินตนาการ ก็กลายเป็นจริง

ได้ดูแผนที่สระบุรี^(๒) ทุกอำเภอ หากๆ ไป ลงท้ายได้เจวัดจอมมงคล อยู่ห่างจากอำเภอเมืองประมาณ ๑๐ กิโลเมตร แล้วก็เหมาะในการพัฒนาจึงไปซื้อที่ ชื่อด้วยเงินส่วนตัวและเพื่อนฝูงได้รวมบริจาคเงินจำนวนหนึ่ง ได้ซื้อ ๑๕ ไร่ ที่ใกล้วัดมงคล หมู่บ้านวัดใหม่มงคล ได้ส่งคนไปทบทบ้าน เขาก็ไม่ทราบว่ามีมาจากไหน ไปทบทบ้านสืบถามว่า ที่นี้ มีที่ที่จะขายไหม เขาก็เชิญขึ้นไปบนบ้าน แล้วเขาก็บอกว้าครั้งนี้มี ๑๕ ไร่ที่เขาจะขาย ในที่สุดก็ซื้อ ก่อนดั่งบุญนิธิรัชพัฒนา ก็เป็นเวลาประมาณ ๑ ปี ไปซื้อที่ตรงนั้น คนพวกนั้น กังกัน เขาด้าให้ฟังว่า มิคนเขาฝัน ว่าพระเจ้าอยู่หัวมา แล้วก็มาช่วยเขา เขาก็ไม่ทราบว้า คนที่ไปนี้เป็นใคร แต่สักครู่หนึ่ง เขามองไปที่ปฏิทิน เขามองดู เอ๊ะ คนนี้คนที่อยู่ข้างหลังพระเจ้าอยู่หัวนั้น เอ๊ะ คนนี้ก็อยู่ข้างหลังพระเจ้าอยู่หัวในรูป ใกล้เคียง เขาก็เลอนึกว้า เอ๊ะ พวกนี้มาจากพระเจ้าอยู่หัว เขาก็เลอบอกว้าเขาที่นั้น ก็เลขซื้อที่ ๑๕ ไร่ และไปทำเป็นศูนย์บริการ

(๑) ดูแผนที่ของพระราชดำรัส ปี ๒๕๑๗

(๒) วันมงคล ปี่จตุปณได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า “วัดมงคลชัยพัฒนา” เป็นวัดของคณะสงฆ์ ซึ่งก่อกำหนดหมายไว้ ตั้งอยู่ ๓ บั้กมงคล หมู่ที่ ๑๐ ตำบลหัวชนบ อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ ๒ ไร่ ๑ งาน ๑๐ ตารางวา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ และครั้งที่สอง เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ มีอุโบสถซึ่งใช้โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ๑ หลัง ศาลาการเปรียญอุรุวงค์ ๑ หลัง พุทธศาสน์สถานด้วยไม้ ๑ หลัง และอุตุติด้วยไม้ ๑ หลัง

ทางราชการโดยกรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ทางนาอําเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ได้ช่วยกันทำโครงการนี้ โครงการนี้ใช้เงินของมูลนิธิช่วยพัฒนาส่วนหนึ่ง ใช้เงินของราชการส่วนหนึ่ง โคอิวิชชุบ่อน้ำ เพื่อใช้น้ำนั้นมาทำการเพาะปลูก ตาม “ทฤษฎีใหม่” ซึ่ง “ทฤษฎีใหม่” นี้ยังไม่เกิดขึ้น พอติชุบ่อน้ำนั้น เราก็เรียกว่า “มือนิติ” ชุบนั้นมีน้ำ ช้างๆ ที่อื่นนั้นไม่มีน้ำ แต่ครั้งนั้นมีน้ำ ลงทำก็สามารปลูกข้าวได้แล้วก็ปลูกผัก ปลูกไม้ยืนต้นไม้ผล ต่อมาก็ได้ซื้อที่อีก ๓๐ ไร่ ก็กลายเป็นศูนย์พัฒนา หลักมีว่า แบ่งที่ดินเป็นสามส่วน ส่วนหนึ่งเป็นที่สำหรับปลูกข้าว อีกส่วนหนึ่ง สำหรับปลูกพืชไร่ พืชสวน และก็มีที่สำหรับชุบสระน้ำ ดำเนินการไปแล้ว ทำอย่างธรรมดาอย่างชาวบ้าน ในที่สุดได้ข้าวและได้ผัก ขายข้าวกับผักนี้มีกำไร ๒ หมื่นบาท ๒ หมื่นบาทคือปีหมาดความว่า โครงการนี้ใช้งานได้ เมื่อใช้งานได้ก็ขยายโครงการ “ทฤษฎีใหม่” นี้ โคอิให้ทำที่อื่น นอกจากมีสระน้ำในที่นี้แล้ว จะต้องมีอ่างเก็บน้ำที่ใหญ่กว่าอีกแห่ง เพื่อเสริมสระน้ำ ในการนี้ก็ได้ได้รับความร่วมมือจากบริษัทเอกชน ชื่อที่ด้วยราคาที่เป็นธรรม ไม่เข้าไปเวนคืนและสร้างอ่างเก็บน้ำ

ฉะนั้นในบริเวณนั้นจะเกิดเป็นบริเวณที่พัฒนาแบบใหม่ ถึงเรียกว่า “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งเข้าใจว่าจะดำเนินไปได้ในที่นี้ แต่ที่อื่นยังไม่ทราบว่าจะทำได้หรือไม่ได้ ที่นาอําเภอ บอกว่าจะขยายทฤษฎีใหม่ไปทั่วประเทศ ก็ยังไม่แน่ใจว่าจะทำได้หรือไม่ เพราะจะต้องมีปัจจัยสำคัญคือปัจจัยน้ำ แล้วก็ต้องสามารถที่จะให้ประชาชน เข้าใจ และ อินยอม ถ้าเขาไม่อินยอม ก็ทำไม่ได้ ถึงมาทำที่กาฬสินธุ์ ที่เคยเล่าให้ฟัง ในชุมนุมของนี้แล้วว่า ทำที่อําเภอเขาวง^(๑) ที่ปีปีนั้นเส้นหรือที่เดินทางไป “ทางคัสโก้” ที่เป็นทางหลักๆ ที่ “ทางคัสโก้” นั้น ขอแจ้งให้ทราบว่ามีแรกทำมา ๑๒ ไร่ ได้ข้าวตามที่จะเอาไป พอสำหรับผู้ที่อยู่ในที่ตรงนั้น พอกินได้ไปตลอดปี จึงทำให้ประชาชนในละแวกนั้น มีความเดือนใส และอินยอมให้ทำแบบนี้ในที่ของเขาอีก ๑๐ แปลง หลังจากที่ทำ ๑๐ แปลงนั้น ก็ได้ผล ปีนี้เขาขออีกร้อยแปลง

การชุบสระนั้น ก็ต้องสิ้นเปลือง ชาวบ้านไม่สามารถที่จะออกค่าใช้จ่ายสำหรับการชุบ ก็ต้องทำให้เขา มูลนิธิช่วยพัฒนา และทางราชการก็ได้ช่วยกันทำ โดยที่ชาวบ้านไม่ต้องสิ้นเปลืองมากมาย ก็ให้เล็กๆ น้อยๆ เท่านั้นเอง ฉะนั้น “ทฤษฎีใหม่” นี้จะขยายขึ้นไปได้ อาจจะทั่วประเทศ แต่ต้องช้าๆ เพราะจะต้องสิ้นเปลือง สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายไม่ใช่น้อยๆ แต่ว่าค่อยๆ ทำ และเมื่อทำแล้ว ก็นึกว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนมีกินแบบคามอักษภาพ ก็อาจไม่รวยมาก แต่ก็พอกิน ไม่ค่อยอดอยาก ฉะนั้นก็คิดว่า “ทฤษฎีใหม่” นี้คงมีประโยชน์ได้ แต่ต้องทำด้วยความระมัดระวัง อันนี้ก็ได้พูดถึงที่ท่านนาอําเภอ ได้กล่าวถึงกิจการที่ได้ทำมาส่วนหนึ่ง

เรื่องอื่นๆ ก็ยังมีอีกมาก อย่างเช่นที่พูดเมื่อปีที่แล้ว เรื่องโครงการแม่น้ำป่าสัก แม่น้ำนครนายกและปากพนัง ปีนี้ก็ทำอันนี้ที่เริ่มลงมือเสียที แต่ก็ยังมีอุปสรรคที่จะต้องฟันฝ่าอีกมาก สำหรับแม่น้ำป่าสักนี้ แต่ก็มีหวังว่าถ้าไม่มีอุปสรรคร้ายแรง อีกภายใน ๕ ปี ปัญหาที่เกี่ยวของกับน้ำแดง หรือน้ำขาคแลนกับน้ำท่วมจะบรรเทาลงไปมาก เข้าใจว่าจะบรรเทาไป ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ทำให้ประชาชนจำนวนเป็นแสนมีความสุขมากขึ้น โดยอาศัยโครงการป่าสัก กับโครงการนครนายก และก็ต้องชมเชยประชาชนและข้าราชการอย่างผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก และผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรีคนปัจจุบัน ที่ได้ช่วยไปจัดให้ประชาชนเข้าใจ และร่วมมือในกิจการเหล่านี้

ยังมีโครงการที่ภาคใต้ ที่ปากพนัง ที่ต้องทำความเข้าใจต่อไป ซึ่งโครงการปากพนังนี้ ทางราชการ และทางราชการทหาร ก็ได้ช่วยกันเต็มกำลัง แต่จะค่อนข้างยากอีกมาก เพราะมีคนที่ยกบอกว่า ถ้าทำโครงการปากพนัง ถึงแควดล้อมจะเสีย เขาบอกว่าน้ำในคลองจะอวดนั้นเป็นน้ำกร่อย มีประโยชน์สำหรับถึงแควดล้อม ขอชี้แจงว่า ไม่จริง สมัยก่อนนี้คลองจะอวดเป็นน้ำจืด กลายเป็นน้ำกร่อยตอนนี้ เพราะว่าดินเขิน และเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จนกระทั่งทำให้ประชาชนในอําเภอเชียรใหญ่ซึ่งมีจำนวนมากต้องอพยพไป ไปพิทลุงบ้าง ไปอําเภอกุสุมาลย์บ้าง ทุ่งใหญ่บ้าง ทำให้เกิดปัญหาอย่างมาก เพราะว่าคนเชียรใหญ่ทำกับไปกินที่เงา แล้วก็เกิดทะเลาะกันยุ่งกัน แล้วก็ไม่มีความแก้ไข ส่วนผู้ที่เหลือที่เชียรใหญ่นั้น ในหน้าแล้งเขาปลูกผัก ก็ยังไม่ได้เพราะว่าน้ำกร่อย น้ำขม

(๑) โครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรนิคมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านแสนสมศักดิ์ ปทุมคงคาถน บ้านทุ่งนกไก่ ตำบลทุ่งนกไก่ อําเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาพื้นที่ทางการเกษตรที่ค่อนข้างยากจนแต่มีศักยภาพสูง ซึ่งเป็นการพัฒนาพื้นที่เกษตรนิคมที่ดำเนินการโดยกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้สามารถผลิตผลทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐ การประมงและการเลี้ยงสัตว์ ให้ได้ประโยชน์เต็มที่ ตลอดจนเป็นโครงการตัวอย่างให้ราษฎรในบริเวณใกล้เคียงสามารถนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองได้ โดยผู้ลงทุนรับผิดชอบ และจัดการพื้นที่ทางการเกษตรให้สามารถให้ประโยชน์แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้มากที่สุด เป็นการพัฒนาระบบชลประทาน การปลูกพืชชนิดต่างๆ การเลี้ยงสัตว์ และการเลี้ยงปลา ทำให้ราษฎรมีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น โครงการชุบสระน้ำกับกักน้ำ มีพระราชดำริให้ดำเนินการตามรูปแบบของทฤษฎีใหม่ ที่เริ่มปฏิบัติทดลองอย่างได้ผลที่โครงการพัฒนาระบบชลประทาน จังหวัดสระบุรี โครงการชุบสระน้ำกับกักน้ำ ตามแนวทฤษฎีใหม่นี้ได้ดำเนินการอย่างจริงจังในพื้นที่ อําเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ราษฎรได้รับความสนใจ และเห็นชัดเจนว่า วิธีการดังกล่าว สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ของตนเอง

คนที่เคยไปในพื้นที่จะเข้าใจ คนที่ไม่เคยไปในพื้นที่ จะไม่มีทางเข้าใจได้ ปากพนังก็อดน้ำ ต้องส่งรถบรรทุกน้ำ เต็มเงิน เป็นร้อยล้าน แล้วก็ไม่จริง ที่ว่าน้ำในแม่น้ำจะอวดนั้น น้ำกร่อยจะเป็นการดี ไม่ดี ถ้าทำโครงการ น้ำในคลองจะอวดนั้นจะเป็นน้ำจืด แน่นนอน ต้องแก้ไขต่อไป เรื่องความเป็รียวหรือความบกพร่องอย่างอื่นๆ แต่อย่างน้อยก็เป็นที่หนึ่ง จะทำนาในลุ่มน้ำจะอวดนี้ก็ได้เป็น แสนไร่ ชาวเขื่อนใหญ่ที่ไปที่อื่น ก็จะถดถอยมา ทำอาชีพที่สุจริต จะทำให้จังหวัดนครศรีธรรมราชดีขึ้น ซึ่งปัจจุบันนี้ เป็นจังหวัดที่จนที่สุด ไม่ป่าเขื่อน ชื่อนครศรีธรรมราชจะเป็นจังหวัดที่เจริญ ที่มีการผลิตข้าวได้ดีที่สุด แต่ไม่เป็นเช่นนั้น กลับเป็นจังหวัดที่ด้อยที่สุด จนที่สุด แต่ถ้าทำโครงการนี้ จะถดถอยกลับมาเป็นจังหวัดที่ร่ำรวย^(๑) นี่ในทางเศรษฐกิจแน่ๆ จะทำให้จังหวัดนครศรีธรรมราชกลายเป็น จังหวัดที่ร่ำรวย เกือบที่สุดได้ โดยมีโครงการนี้อย่างเดียว

โครงการอื่นๆ ก็จะไม่เสีย คนเขาบอกว่า การทำนาทุ่ง ซึ่งเป็นรายได้ของประเทศไทยมากมาย - ก็ด้านบาทไม่ทราบ - จะเสีย ไม่เสีย ครบถ้วนจะทำให้กิจการเลี้ยงกุ้งกุลาคำนี้เป็นศักดิ์เป็นส่วน สามารถที่จะจัดการ ในอันกอห้วยไทรส่วนหนึ่ง และในอันกอปากพนังส่วนหนึ่ง สามารถที่ทำให้ประชาชนที่ทำกุ้งกุลาคำทำได้จริงๆ จังๆ ได้รับความช่วยเหลือ พวกที่ทำกุ้งกุลาคำนี้ ไม่ใช่บริษัทใหญ่ เป็นเอกชนเล็กๆ ถ้าเราช่วยเขา เขาก็จะมีรายได้ และกุ้งกุลาคำนี้มีคุณภาพดี ที่เขาพูดว่าทำกุ้งกุลาคำนี้ทำให้เกิดมลพิษ ถ้าทำไม่ดี ถ้าทำอย่างแรงแค้น ก็จริง ทำให้ทะเลเป็นพิษ แต่เดี๋ยวนี้นี้วิธีที่จะทำให้กุ้งกุลาคำนี้ เป็นรายได้ดี และไม่เป็มลพิษ ครบถ้วนจะทำให้ประเทศไทยสามารถที่จะส่งออกกุ้งกุลาคำ เป็นด้าเป็นต้น และมีคุณภาพสูง

ฉะนั้นถ้าทำโครงการปากพนัง ซึ่งน่าจะทำได้เร็วพอใช้ จะแก้ไขความขาดแคลนน้ำจืดเพื่อการเกษตร ในลุ่มของแม่น้ำจะอวด และมีน้ำใช้ในหน้าแล้งด้วย ตลอดจนมีน้ำกร่อยเพื่อเลี้ยงกุ้งกุลาคำเป็นด้าเป็นต้น ในเขตเขื่อนใหญ่ ห้วยไทร ปากพนัง จะเป็นพื้นที่ที่เป็น อู๋ข้าวอู๋น้ำ และจะเป็นแหล่งรายได้ อย่างมหาศาล สำหรับประเทศไทย ถ้าไม่ทำ มันก็อยู่อย่างเดิม คือมีปัญหาโจรสลัด เช่นเรื่อง ความไม่เรียบร้อยในอันกอทุ่งใหญ่ เป็นต้น ในการแก้ไขปัญหานี้ จะต้องแก้ไขปัญหาโดยเบ็ดเสร็จ โดยดีหัดกว่ามีอะไรที่จะต้องทำ ก็ต้องทำ อย่าไปทะเลาะกันว่า อันนี้จะทำป็นอย่างนี้ เป็นอย่างนี้ไม่ได้ ต้องรวมทั้งหมด ฉะนั้นจึงได้ขอพูดถึงเรื่องโครงการปากพนัง ให้เข้ากันอย่างนี้กับอันแห่งทรัพย์สินถูกทำลายได้ประมาณปีละ ๘๐ ด้านบาท รายได้เกษตรกรจะเพิ่มขึ้นแน่นอนอย่างน้อย ๓ เท่า ประการสำคัญคือในบริเวณลุ่มน้ำจะมีแหล่งน้ำจืดสำรองถึงประมาณ ๒๖ ด้านถูกบาทกัมเมตร ซึ่งจะมีประโยชน์มากโดยเฉพาะในช่วง ฤดูแล้ง

นอกจากนี้ท่านนายกฯ ได้พูดถึงการปลูกป่า ปลูกหญ้าแฝก สองอย่างนี้ต้องทำเข้าคู่กัน ได้ทำตัวอย่างให้ดูที่จังหวัด นครนาท^(๒) เป็นพื้นที่เล็กๆ ได้ทำเป็นเขื่อนกันน้ำสำหรับชะลอน้ำ ไม่ใช่เขื่อนกันน้ำใหญ่ๆ หรือเขื่อนเล็กๆ แต่ว่าเป็นฝายเล็กๆ ในบริเวณนั้นมีฝายชะลอน้ำ ๑๕ ตัว แต่ทำฝาย ๑๕ ตัวนี้ คนอาจจะนึกว่า ๑๕ ด้าน ไม่ใช่ ๒ แสนบาท ทำได้ ๑๕ ตัว ยังไม่ได้เห็น แต่ว่ากล้าที่จะฮันฮัน ว่าได้ผล ถ้าใครสนใจ ไปดูได้ที่ใกล้บ้านบึงเข้ อันกอปากพนัง จังหวัดนครนาท ไปดูฝายชะลอน้ำ ๑๕ ตัวนี้ ไปดูว่าป่าจะขึ้นอย่างไร เพ็งเสร็จมาไม่กี่เดือน จะเห็นว่าป่าขึ้นเจริญ ไม่ต้องไปปลูกสักคันเดียว มันขึ้นเอง

เรื่องต้นไม้ขึ้นเอง มีอีกแห่งหนึ่งที่ท่านทั้งหลายก็ควรจะไปดู เพราะไปง่าย คือโครงการเขาพระจันทร์ จังหวัดราชบุรี ที่ตรงนั้นอยู่ใกล้ภูเขา เป็นที่ที่ป่าเสียไป เป็นป่าเสื่อมโทรม ที่เรียกว่าป่าเสื่อมโทรมเพราะมันไม่มีต้นไม้ ไม่มีจินดี เริ่มทำโครงการนั้นมาประมาณ ๗ ปีเหมือนกัน ไปดูเมื่อสัก ๒ ปี หลังจากตั้งป่าขึ้นไว้ ๕ ปี ตรงนั้นไม่ได้ทำอะไรเลย แต่ป่าเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นป่าอุดมสมบูรณ์ ไม่ต้องไปปลูกสักคันเดียว คือว่าการปลูกป่านี้สำคัญอยู่ที่ปลอ่อกให้เขาขึ้นได้ คืออย่าไปคอยแค้นต้นไม้ อย่าไปปรังแค้นไม้ เพียงแต่ว่าคุ้มครองเขาหน่อย เขาขึ้นเอง

^(๑) ลุ่มน้ำปากพนังในจังหวัดนครศรีธรรมราช ครอบคลุมพื้นที่ ๘ อำเภอ ๑ กิ่งอำเภอ มีเนื้อที่ลุ่มน้ำประมาณ ๑,๑๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑,๑๐๗,๕๐๐ ไร่ เป็นพื้นที่การเกษตรเพียงร้อยละ ๕๗ ของพื้นที่ทั้งหมด รายได้เกษตรกรในพื้นที่เฉลี่ยประมาณ ๘,๐๐๐ บาท ต่อครัวเรือน ต่อปี จังหวัดนครศรีธรรมราช ประสบปัญหาอุทกภัยมีมูลค่าความเสียหายประมาณ ๒๒๔ ล้านบาทต่อปี นอกจากนั้นยังมีปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและน้ำเพื่อการเกษตร ตลอดจนมีผลผลิตการเกษตรตกต่ำ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพทำนาและเลี้ยงกุ้งกุลาคำมีความขัดแย้งกัน เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริแล้ว คาดว่าผลประโยชน์ที่มีสภาพอากาศจะได้รับ คือสามารถลดความเสียหายจากอุทกภัยในแง่ทรัพย์สินถูกทำลายได้ประมาณปีละ ๘๐ ด้านบาท รายได้เกษตรกรจะเพิ่มขึ้นแน่นอนอย่างน้อย ๓ เท่า ประการสำคัญคือในบริเวณลุ่มน้ำจะมีแหล่งน้ำจืดสำรองถึงประมาณ ๒๖ ด้านถูกบาทกัมเมตร ซึ่งจะมีประโยชน์มากโดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง

^(๒) โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าโดยฝายต้นน้ำธาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านบึงเข้ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครนาท มีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มความชุ่มชื้นแก่ดินและรับบรรเทาพายุไทรโยค โดยการสร้างฝายต้นน้ำเพื่อชะลอการไหลของกระแสน้ำตามร่องน้ำธาร น้ำที่ถูกเก็บกักไว้หลังฝายจะไหลลงดินและซึมลงใต้ดิน นอกจากนั้นยังสามารถกระจายน้ำที่ยังจับอยู่ค้างฝาย ไปยังพื้นที่รอบๆ โดยทางต้นน้ำเล็กๆ ที่ขุดขึ้น เพื่อขยายพื้นที่ชุ่มชื้นให้กว้างออกไป ในบริเวณที่มีสภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวย ก็จะเก็บกักน้ำด้วยวิธีดังกล่าวเป็นปริมาณมาก เพื่อใช้ในกิจการขยายเขตความชุ่มชื้น โครงการนี้จะเป็นต้นแบบในการฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

อีกแห่งหนึ่งที่พระเจ้า^(๑) คิดเสียจนเป็นดินแข็ง ไปปลูกหญ้าแฝก เพียง ๒ ปี ดินร่วนและต้นไม้ที่หยิกงอของดินนั้น เต็มที่ตรงหมดแล้ว เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ แล้วต่อไปป่าอุดมสมบูรณ์นั้น ก็จะทำให้ดูความชื้นจากอากาศ ทำให้เมฆที่อยู่ใต้อากาศ ลงมาเป็นฝนได้ ฉะนั้นเมืองไทยต่อไป ก็จะเป็นเมืองอุดมสมบูรณ์ ไม่แล่นแล้น ไม่เป็นทะเลทรายอย่างในระแยะ ๒๐ ปี ที่ผ่านมานี้ เมืองไทยจากที่อุดมสมบูรณ์ เป็นสวนเป็นไร่ เป็นป่า กลายเป็นทะเลทราย เราจะทำให้ประเทศไทยกลับมีความอุดมสมบูรณ์ มีความชุ่มชื้นได้ ขออย่าไปรังแกป่าทำมันเอง ไม่ต้องทำอะไรมา

อันนี้ก็เป็นเรื่องของโครงการปลูกป่า ถ้าพูดเรื่องปลูกป่านี้อะไรจะฮิตฮาวมาก ไม่มีสิ้นสุด แต่จะต้องอธิบายอย่างนี้ว่า ถ้าได้เลือกที่ที่เหมาะสม แล้วก็ทิ้งให้อยู่อย่างนั้น โดยไม่ไปรังแกป่า ต้นไม้ก็จะขึ้นเอง โครงการต่างๆ ที่ท่านนาเอก พูดถึง อาจจะขาดความได้ก็มาก เพราะว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และเป็นสิ่งที่น่าจะร่วมมือกันทำ ทุกคนมีส่วนที่จะทำให้เกิดความเจริญได้ ไม่ได้พูดถึงเรื่องโครงการอื่นๆ จะเป็นการสาธารณสุข หรือการศึกษา อะไรต่างๆ นี้ ยังมีอีกมากที่จะต้องทำ แต่หลักการพัฒนาประเทศ ให้ความเจริญ จะต้องใช้การทำงานอย่างมีพื้นฐาน ทั้งทำงานอย่างที่เราเรียกว่า วิชาวิชาการชั้นสูงด้วย ทั้ง ๒ อย่างก็จำเป็น โครงการพื้นฐานแบบชาวบ้าน กับโครงการวิชาการชั้นสูง ที่ฉันแปลเป็นภาษาฝรั่งเราก็ใช้คำว่า "ไฮเทคโน" ทั้ง ๒ อย่าง "ไฮเทคโน" กับ "ไฮเทคโน" ก็จำเป็นที่จะใช้

วันนี้ ก่อนจะลงมา รู้สึกปวดหัว ไม่รู้จะพูดว่าอะไร แต่เดี๋ยวนี้ก็พูดมามากมายหลายอย่าง จนกระทั่งรู้สึกว่า ท่านจะเมื่อไหร่แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับส่วนตัว ก็ถือว่ารอดแล้ว คือเวลาผมประชุมกันอย่างนี้ ฉันเป็นที่พูด ถ้าพูดอะไรที่อยู่นอกใจให้ท่านได้ฟัง ก็อาจจะประโยชน์ได้ อันนี้ก็เป็นความเคียดร้อนของวันนี้ เพราะว่าถ้าไม่พูด มาถึงบอกขอบใจ แล้วก็กลับ มันก็ไม่เหมาะสมอย่างไรก็ตาม วันนี้ก็คิดว่าพูดมากพอสมควร แล้วก็บอกได้ว่ายังมีต่อ ทุกปีพูดแล้วก็ยังมีต่อ แต่ปีนี้บอกได้ว่า วันนี้ ขอบขอบใจท่านแค่นี้ แล้วก็บอกว่ายังมีต่อ ปีหน้าจะเป็นวันอะไรก็ไม่ทราบ เพราะว่าคราวนั้นวันเป็นวันถึงแวดล้อมหรือ เป็นวันสามัคคี แล้วก็ปีต่อไปจะเป็นวันอะไร ก็ยังไม่ทราบ แต่เป็นวันมีต่อ

ก็ต้องหยุดเพียงแค่นี้ ถ้าอยากทราบเรื่องอะไรต่างๆ ก็มาปีหน้า จะอธิบายต่อที่จริง ที่พูดอย่างนี้ อาจจะถึงที่คิดใจมา เพราะก่อนลงมา ได้เปิดต่องหนึ่ง ในนั้นมีของ มีนก ๒ ตัว ที่จู่จี้กัน ก็ทำให้มีกำลังใจว่า เขาจู่จี้กัน เขาปรองคองกัน ก็หมายความว่า เป็นอันว่าทุกคน ก็มีจิตใจที่จะรักกัน ทุกคนมีจิตใจที่จะช่วยกันทำอะไรต่างๆ โดยที่เป็นสิ่งที่เปี่ยมมงคล ไม่ทะเลาะกัน แค่นี้ก็พอ ขอแค่นี้ ให้เป็นเหมือนนก ๒ ตัวนั้น ก็ขอบขอบใจ ท่านทั้งหลายที่ได้มาและมาให้กำลังใจ ขอให้ทุกๆ ท่านประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง ความสำเร็จทุกอย่าง และความปรองคอง เพื่อที่จะให้ส่วนรวมของเราก้าวหน้าเจริญได้ดี ทำให้แต่ละคนมีความเจริญก้าวหน้าและมีความสุข

ทฤษฎีใหม่
ขั้นที่หนึ่ง

- (๑) ถ้าพูดอย่างสรุปที่สุด เป็นวิธีปฏิบัติของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนน้อย แปลงเล็ก (ประมาณ ๑๕ ไร่)
- (๒) หลักสำคัญ : ให้เกษตรกรมีความพอเพียงโดยพึ่งตัวได้ (Self sufficiency) ในระดับชีวิต ที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ต้องมี ความสามัคคีในท้องถิ่น
- (๓) มีการผลิตข้าวบริโภคพอเพียงประจำปี โดยถือว่าครอบครัวหนึ่ง ทำนา ๕ ไร่ จะมีข้าวพอกินตลอดปี ข้อนี้เป็นหลักสำคัญของทฤษฎีนี้
  - (๔) เพื่อการนี้ จะต้องใช้หลักว่า ต้องมีน้ำ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ ฉะนั้น ๕ ไร่ ต้องมี ๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร แต่จะแปลง (๑๕ ไร่) ทำนา ๕ ไร่ ทำพืชไร่หรือไม้ผล ฯลฯ ๕ ไร่ (= ๑๐ ไร่) จะต้องมีน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ต่อปี
  - จึงได้ตั้งสูตรคร่าวๆ ว่า แต่ละแปลงประกอบด้วย
    - นา ๕ ไร่ และพืชไร่และสวน ๕ ไร่
    - สระน้ำ ๓ ไร่ ถึง ๔ เมตร ๑ ประมาณ ๑๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร (๑๕,๒๐๐)
    - ที่อยู่อาศัย และอื่นๆ ๒ ไร่

(๑) โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริให้ตั้ง เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๖

รวมทั้งหมด ๑๕ ไร่

(๕) อุปกรณ์สำคัญที่สุดคือ : อ่างเก็บน้ำ หรือสระ ที่ได้รับน้ำให้เต็มเพียงปิดะหนึ่งครั้ง จะมีการระเหยวันละ ๑ เซนติเมตร โดยเฉลี่ย ในวันที่ฝนไม่ตก หมายความว่าในปีหนึ่งถ้ามีวันแห้ง ๓๐๐ วัน ระดับน้ำของสระจะลดลง ๓ เมตร (ในกรณีนี้ ๓/๔ ของ ๑๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ใช้ได้จะเหลือ ๔,๑๕๐ ลูกบาศก์เมตร) จึงจะต้องมีการเติมน้ำเพื่อให้เพียงพอ

(๖) มีความจำเป็นที่จะมีแหล่งน้ำเพิ่มเติม สำหรับโครงการวิกรมกมลรัชพัฒนา ได้สร้างอ่างเก็บน้ำจุ ๑๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร สำหรับเลี้ยง ๑,๐๐๐ ไร่

(๗) ถ้าพึ่งอ่างเก็บน้ำจุ ๑๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จะเลี้ยงได้ ๑,๐๐๐ ไร่

(โครงการวิกรมกมล มีพื้นที่ ๑,๐๐๐ ไร่ แบ่งเป็น ๒๐๐ แปลง) อ่างนี้จึงเลี้ยงได้ ๕ ไร่ต่อแปลง ถ้าพึ่งสระในแปลงเลี้ยงได้ ๔.๑๕ ไร่ จึงเห็นได้ว่า หนึ่งแปลงมาก (๔.๑๕ ไร่ + ๔.๐๐ ไร่ = ๘.๑๕ ไร่) ถ้าทำหนึ่งว่า ๘.๑๕ ไร่ นั้น จะทำเกษตรกรรมอย่างสมบูรณ์ได้อีก ๖.๒๕ ไร่ จะต้องอาศัยทวดค้ำเลี้ยง

แต่ถ้าทำหนึ่งว่า ในระยะที่ไม่มีความจำเป็นที่จะใช้น้ำ หรือมีฝนตก น้ำฝนที่ตกมาจะเก็บไว้ได้ในอ่างและในสระ ดำรงไว้สำหรับเมื่อต้องการ อ่างและสระจะทำหน้าที่เติมน้ำฝน

(๘) ปัญหาใหญ่อีกข้อหนึ่ง คือราคาการลงทุนค่อนข้างสูง เกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก (ทางการ การ ทงมูลนิธิ และทางเอกชน) แต่ค่าดำเนินการไม่สิ้นเปลืองสำหรับเกษตรกร

ทฤษฎีใหม่

มูลนิธิชัยพัฒนา

วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๑๗

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

๗ ศาลาศึกษาอภัย ตวนจิครดดา พระราชวังดุสิต

วันจันทร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๘

ขอขอบใจนายกรัฐมนตรี^(๒) ทโลกถ้าวคำอวยพรในนามของผู้ที่มาในชุมนุมนี้ ทั้งขอขอบใจ ที่นำพระพุทธรูปอันศักดิ์สิทธิ์มาไว้ ที่ตั้งชื่อว่าพระนิรโรคันตรายนั้น ก็เข้าใจว่าเป็นพระพุทธรูปที่จะคุ้มครองไม่ให้มีอันตรายทั้งหลาย โดยเฉพาะ มีให้มีโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน ซึ่งก็คงเป็นประโยชน์เพราะว่าจำเป็นที่จะรักษาสุขภาพให้ดี

นายกฯ ได้กล่าวคำอวยพร และได้รับพระราชทานของที่ระลึกเข้ามา ก็ไม่ทราบว่าใครที่จะพูดเสริมเรื่องกิจการต่าง ๆ ที่ได้เข้ามา โดยที่ได้พูดมาเต็มมือปีก่อน พอคิดหนึ่งปีเต็ม คนท้าวได้พูดว่า ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้มาไว้ก็กำลังใจ และให้ทุก ๆ ท่านประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง ความสำเร็จทุกอย่าง และให้มีความปรองดองกัน เพื่อที่จะให้ส่วนรวมของเรา ก้าวหน้าเจริญได้ ทำให้แต่ละคนมีความเจริญก้าวหน้า และมีความสุขไปด้วย แต่ว่าก่อนที่จะพูดเรื่องนี้ ก็ยังพูดว่า ปีก่อนคือปีนี้ถ้าอากาศจะพูดต่อ ต้องหยุดเพียงแค่นี้ เพราะปีที่แล้วพูดมาก พูดมากจนได้เต็มขนาดนี้^(๓) ได้พูดว่า “ก็ต้องหยุดเพียงแค่นี้ ถ้าอากาศทราบเรื่องอะไรต่างๆ ต่อไปก็ให้มาปีหน้า จะอธิบายต่อ” ได้พูดอย่างนี้ แต่รู้สึกว่าจะอธิบายต่อก็อาจจะไม่จำเป็น เพราะท่านนายกฯ ก็ได้อธิบายมากมายแล้ว

นี่เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับวันใหม่เหมือนปีนี้ นอกจากวันในหนังสือนี้เป็น วันอาทิตย์ ปี ๒๕๓๗ วันนี้เป็นวันจันทร์ ปี ๒๕๓๘ ก็มีความแตกต่างกันอย่างนี้ ส่วนข้างในนี้ ถ้าจะถือวันอันนี้เป็นคำพูดของนายกฯ ก็อาจจะได้ เว้นแต่ว่า เปลี่ยนจากท่านนายกฯ ชวน มาเป็นท่านนายกฯ บรรหาร แต่ว่าพูดจบแค่นี้ ก็คงไม่คุ้มกับการที่ท่านทั้งหลายมานอนที่นี่ มาคอยนอน ด้วยความเหน็ดเหนื่อย ทั้งผู้ที่อยู่ข้างใน ฉะนั้น ก็คงต้องพูดอะไรบ้าง

ก็ขอเริ่มต้นด้วยการคำนานานนายกฯ นิดหน่อย ท่านนายกฯ ก็รู้สึกวุ่นวายจนอย่างนี้ที่จะคำนาน และบัดนี้มันเริ่มเคยชินที่จะถูกคำนาน แต่ว่าจะต้องบอกว่ามีโครงการประมาณ ๒,๐๐๐ โครงการ เพื่อที่จะนำเข้ามาให้แก่ประชากรานุกร ให้สามารถที่จะปฏิบัติงานตามอาชีพ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้น้ำ แต่ในคอนท้าว ท่านนายกฯ บอกว่า น้ำมีมากเกินไป จนกระทั่งต้องสูบออกไปทิ้งทะเล ดังนั้นก็ไม่รู้จะเข้าใจอย่างไร ว่าน้ำที่จำเป็นหรือไม่จำเป็น น้ำนี้มีคุณภาพหรือมีโทษ ตามความจริงน้ำ หรืออะไรทั้งหมด ทุกอย่างเป็นเรื่องธรรมดา ที่มีทั้งคุณและโทษ ด้านราชีตี ๆ ก็เป็นคุณ ด้านราชีตีไม่ก็เป็นโทษ

จะคำนวณว่าไม่ได้ใช้ให้น้ำมาท่วมเราก็จริง แต่การที่นำมาท่วมเราก็เป็นความผิดของคนเหมือนกัน บางทีควรจะกักน้ำเอาไว้เพื่อจะใช้ ก็ที่น้ำลงไป บางทีควรจะปล่อยน้ำออกไป ก็กักเอาไว้ กักเอาไว้ไม่เฉพาะทำเขื่อนเก็บน้ำ แต่กักเอาไว้โดยทำถนนขวางท่งน้ำก็ตาม โดยทำบ้านจัดสรรก็ตาม โดยทำโรงงานก็ตาม ซึ่งกันไม่ให้ น้ำไหล ดังนั้นน้ำที่กักเอาไว้ก็ไปท่วมชาวบ้าน อันนี้ไม่ดี ซ่อนก็ไม่ใช่อย่างที่ว่าจะว่าท่านนายกฯ มากเกินไป ท่านเหนื่อยเต็มทนแล้ว แต่ว่าการที่พูดอย่างนี้ ก็ต้องให้เข้าใจว่า ถ้าอากาศให้ตั้งทุกสิ่งเป็นประโยชน์จะต้องมีเหตุและผล

อย่างเรื่องน้ำแห้ง ก็เป็นความผิดของเรา ที่ทั้งลงทะเลไปในเวลาที่ควรจะเก็บเอาไว้ แต่ดันเก็บเอาไว้ ก็อาจจะท่วมที่ชาวบ้าน อันนี้ก็ปัญหาที่หนัก แต่หาความว่า เราจะต้องบริหารน้ำให้ดี อย่างเช่นที่ในปีนี้น้ำท่วม จริง ๆ เมื่อเดือนที่แล้ว ผู้ที่ไปดูแม่น้ำจังหวัดใกล้เคียง เช่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รายงานว่า น้ำท่วมมากจนไม่เห็นดิน และไม่เห็นถนน แต่เมื่อไม่กี่วันก็มีคนไปดู เขมออกว่านั่นแห้งอย่างมหัศจรรย์ ก็ไม่รู้ว่าควรจะดีใจหรือไม่ดีใจ คือว่าถ้าเราน้ำท่วมเป็นของไม่ดี น้ำแห้งก็ก็ต้องเป็นของดี แต่ผู้ที่ไปดูนั้น เขมออกว่าน่ากลัว เพราะว่าดินแตกกระแหงเหมือนไม่เคยมีน้ำมาอยู่เลย เหมือนเป็นที่ที่แห้งแล้ง ที่เป็นทะเลทราย

ดังนั้นจะทำอย่างไร เพราะว่าถ้าประชาชนอยากจะทำการเพาะปลูก ก็เพาะปลูกไม่ได้ ไม่มีน้ำใช้ ถึงได้พูดเมื่อปีที่แล้ว และอันนี้จึงต้องพูดซ้ำในวันนี้ เพราะว่าที่ปีที่แล้วบอก คนท้าวที่อ่านให้ฟังนั้นว่า “ถ้าอากาศทราบอะไรต่อไปก็มาปีหน้า” คือปีนี้

(๑) ทรงเสริมเรื่องและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากหนังสือพระราชดำรัสฯ วันจันทร์ที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2538 บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน))

(๒) นายบรรหาร ศิลปอาชา

(๓) เฉลิมที่พิมพ์พระราชดำรัสฯ เมื่อ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๘

คอนนี่ท่านก็ไม่ได้ถาม ไม่ได้มีใครถามว่าปัญหาอะไร เจ็บ ไม่มีใครตั้งปัญหาอะไรเลย แต่ว่าปัญหาจริงจะขอเล่าเรื่องที่เกี่ยวของกับเรื่องนี้สักนิดหน่อย แล้วท่านก็จะเข้าใจ ความจริงไม่ต้องเล่าก็ทราบกันอยู่แล้ว

ที่จะเล่าให้ฟังคือเรื่องโครงการเมื่อ ๔ ปี ที่ได้สร้างอนุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัยที่อยุธยา ในแผนการมีอนุสาวรีย์ มีแท่น แล้วก็มีข้าง สมเด็จพระสุริโยทัยประทับบนข้าง และนอกจากนั้นก็ยังมีเขตที่เป็นสวน ที่ปลูกต้นไม้ที่มีอาหารสำหรับเป็นที่แสดงศิลปวิทย์ มีที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวชมวิวยุ และก็มีอ่างน้ำ ผู้วางผังเขาบอกว่าถ้ามีอ่างน้ำก็จะสวยงาม เมื่อได้รับทราบแล้วก็ดูแผน ในที่ ๒๕๐ ไร่ นั้น เขาทำเป็นสระน้ำกว้าง ประมาณ ๕๐ ไร่ ตกอยู่ที่ดินที่เป็นอนุสาวรีย์กับสวน เป็นที่ ๒๐๐ ไร่ และมีสระน้ำ ๕๐ ไร่ รวมเป็น ๒๕๐ ไร่ เมื่อเห็นอย่างนั้นก็ไม่ต้องอะพ้อใจนัก แต่ไม่รู้จะพูดอย่างไร ในที่สุด ก็กล้า ก็ต้องกล้า กล้าบอกว่าไม่ใช่ ไม่ใช่ความหมายของอนุสาวรีย์นี้ หรือไม่ใช่แผนที่เขาจะให้ทำ อาจจะให้มีที่ที่เป็นน้ำ ให้สระน้ำนั้น ใหญ่กว่าครึ่งของบริเวณ ในที่สุดผู้ที่วางแผนก็ยอม

เหตุผลที่ทำอย่างนี้ เพราะว่าในอนาคตอาจจะมี ที่จริงก็มีน้ำท่วมทุกปี และถ้ามีน้ำท่วม น้ำจะลงไปท่วมบ้านเมือง โดยเฉพาะอยุธยา ลงมาถึง ปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพมหานคร และลงไป ทางสมุทรปราการ ถ้าหากเราทำอ่างกักน้ำ จะเรียกว่าอ่างเก็บน้ำก็ได้ แต่เป็นสระที่ใหญ่พอ เราสามารถที่จะกักน้ำเอาไว้ ซึ่งบรรเทาความเดือดร้อนของการที่มีน้ำท่วม และต่อไปเมื่อน้ำแห้งแล้ว น้ำที่เรากักเก็บเอาไว้ในสระนั้น จะเป็นประโยชน์แก่ราษฎรที่อยู่ใกล้เคียง จึงได้ปฏิบัติเช่นนั้น เขาจึงได้สร้างสระนั้นให้โตขึ้น มีพื้นที่ ๑๕๑ ไร่ ก็นับว่าดีกว่าที่คิดไว้เดิม ว่าขอเอาอ่างน้อยครึ่งหนึ่ง (๑๒๕ ไร่)

ในที่สุด ปีนี้ก็มีน้ำท่วมและเกิดระลอกขึ้นมาได้ ว่ามีโครงการนี้อยู่ จึงให้คนไปถ่ายรูป มีหลายฝ่ายทั้งทางภาคพื้นดิน ทั้งทางอากาศ ในรูปได้เห็นว่ามีการสูบน้ำ ปล่อยหนึ่งของท่อจุ่มอยู่ในสระ และดูน้ำออกจากสระ น้ำในสระนั้นมีระดับได้ ๓ เมตร ๕๐ เซนติเมตร แต่เมื่อดูแล้ว ข้างนอก น้ำขึ้นสูงไปมากกว่านั้น จึงบอกให้ผู้ว่าราชการจังหวัด สั่งหยุดสูบน้ำออกไป และถ้าอย่างไรให้เปิดประตูน้ำที่เป็นท่อ และช่องที่เปิดน้ำให้เข้า-ออกได้ ให้น้ำเข้ามา น้ำก็ค่อย ๆ เข้ามาเอื่อย ๆ น้ำจึงขึ้นมาหนอ แต่ว่าเข้ามาช้ามาก เขาวางงานมาทางวิทสุวฯ ข้างในน้ำสูงเท่า นั้น ๆ ข้างนอกสูงเท่า นั้น ๆ ก็ปรากฏว่าน้ำขึ้นจริง ๆ ที่หลักวัดระดับน้ำนั้นจาก ๓ เมตร ๕๐ ขึ้นมาเป็น ๓ เมตร ๘๐ เขาก็ถามมาว่าพอหรือยัง เราก็เลยต้องถามว่า ข้างนอกสูงเท่าไร เขาก็บอกว่าไม่ทราบเลยถามว่า ข้างนอกสูงหรือต่ำกว่าคันรอบอนุสาวรีย์นั้นและเท่าไร เขาก็บอกประมาณ ๕๐ เซนติเมตร หรือ ๓๐ เซนติเมตร ถ้าไม่ได้แล้ว และเรากล่าวว่าข้างในเท่าไร

เขาบอกห่างประมาณเมตรว่า ก็เลยบอกว่า ให้พินคั้น ให้ใช้รดคักที่เขาเรียกว่า “เบ็คโฮ” คักคั้นที่กั้นน้ำนั้นให้น้ำเข้ามา ผู้ว่าราชการจังหวัด^(๑) ก็บอกว่า “ผมทำไม่ได้ ผมขอขาดตัวท่า” ผู้ที่ไปก็บอกว่า “คุณต้องทำ ถ้าไม่ทำผมเองขอขาด” ก็ไม่ทราบว่าจะของใครมีราคามากกว่ากัน ในที่สุดก็เข้าใจว่าผู้ว่าราชการจังหวัดขอขาด แต่ที่จริง ขอไม่ขาด เพราะว่าผู้ว่าราชการจังหวัดอยุธยา เป็นผู้ที่มีชื่อศักดิ์สูงจิด และได้ช่วยทุกอย่างให้พระนครศรีอยุธยา มีความเจริญ เป็นอันว่า เขาชื่อ “เบ็คโฮ” ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมาคักและจุดคั้น น้ำก็เข้ามา แต่เข้ามาไม่ทันใจ เลยขุดอีกหลายแห่ง และในเวลาเดียวกันก็วัดระดับน้ำ ปรากฏว่าระดับน้ำทางด้านตะวันออกคือน้ำที่มาจากแม่น้ำป่าสักสูงกว่าด้านที่มาจากแม่น้ำเจ้าพระยาประมาณ ๒๐ เซนติเมตร ความรู้นี้ ทำให้เจ้าหน้าที่รวมทั้งกรมชลประทานเกิดความรู้ว่า น้ำท่วมกรุงเทพฯ มาจากไหน และไปไหน

ในที่สุดน้ำข้างในก็ขึ้น ข้างในสระระดับน้ำต่ำกว่ายอดคันประมาณ ๕๐ เซนติเมตร ด้านนอก (ด้านแม่น้ำเจ้าพระยา) เหลือถึงยอดคัน ๕๐ เซนติเมตรเช่นเดียวกัน ส่วนด้านแม่น้ำป่าสักปรากฏว่าเหลือถึงคันประมาณ ๒๐ เซนติเมตรเท่านั้น ก็หมายความว่า ข้างนอกกับข้างในยังไม่เท่ากัน ก็บอกให้ทำต่อไปจนกระทั่งน้ำข้างนอกกับน้ำข้างในเท่ากัน และวัดจุดโดยต่อจากมาตรวัดน้ำ ซึ่งที่แรกสูง ๔ เมตร ต่อขึ้นมา ๕ เมตร ก็ท่วม ๕ เมตร จนกระทั่งขึ้นมาถึง ๕ เมตร จนกระทั่งขึ้นมาถึง ๕ เมตร กับ ๗๐ เซนติเมตร เป็นอันว่า น้ำที่เข้ามาในบริเวณนั้นจากเดิม ๓ เมตร ๕๐ ขึ้นมาเป็น ๕ เมตร ๗๐ และน้ำในสระนั้น แทนที่จะมีประมาณห้าแสน ก็ขึ้นมามากสองล้านถูกบาทกเมตร เมื่อถึงขนาดนั้นแล้ว จึงสั่งให้ปิดได้ ให้ปิดเพื่อที่จะเก็บน้ำไว้ข้างใน วันรุ่งขึ้นไปวัดน้ำที่ในทุ่ง ปรากฏว่าลดลงไป ๔ เซนติเมตร ทำให้ราษฎรเห็นว่า อนุสาวรีย์นี้ทำประโยชน์ และสมเด็จพระสุริโยทัยนี้เป็นวีรสตรีในอดีต กลับมาเป็นวีรสตรีในปัจจุบันด้วย ฉะนั้นโครงการนี้ก็ว่าได้ผลเต็มที่

วันต่อมาได้มีการไปวัดระดับน้ำ น้ำได้ลดลงไป ข้างในสระลดลงไปหนอข้างนอกลดลงไปมาก แต่ข้างในก็ลดลงไป ๕๐ เซนติเมตร ก็ได้ทราบว่ามีชาวบ้านมาพินคั้นให้น้ำออกเพื่อจับปลา ข้อนี้ทำให้เจ้าหน้าที่มูลนิธิชัยพัฒนามาบอกว่า “อย่างนี้ต้องปิดป้าย อย่างที่เขาปิดป้ายตามถนน ปิดป้ายว่า “ห้ามจับปลา” และ “ห้ามพินคั้น” แต่ต้องบอกกับเขาว่า สมณีนารถประชาธิปโค โคร

(๑) นายบรรจง กันคศิริ

หาเงินเรื่อย ไม่ใช่ เรามีโครงการที่กำลังทำอยู่ ก็น่าสนใจเหมือนกัน แต่สำหรับเรื่องนี้ ความจริงไม่ต้องโฆษณา เพราะว่าเหตุการณ์มันได้เกิดขึ้นแล้ว และมีการโฆษณามาแล้ว

หันมาอีกเรื่องหนึ่งคือตลอดปีที่ผ่านมา ที่จริงบอกได้ว่าเป็นปีที่ค่อนข้างจะหนัก ค่อนข้างจะเคียดครั่น เคียดครั่นเอาจริงๆ ก็คือว่า เคียดครั่นจนกระทั่งทำอะไรไม่ค่อยได้ เพราะว่าที่ผ่านมานั่งอยู่ที่นี้เป็นพื้นที่ที่เกิดเรื่อง เรื่องมีอยู่ว่าพวกำลังเดินออกกำลังอยู่รอบ ๆ แถว ๆ นี้ ที่ท่านนั่งอยู่ตรงนี้^(๑) เราก็เดินรอบ แต่ท่านทั้งหลายไม่อยู่ เดินไปเดินมา รู้สึกมันอึดอัดเข้าทุกที คนด้านหนึ่งก็คงบอกว่าหน้าซิด ก็คงซิด เดินไปเดินมา เอ๊ะ! เดินไม่ไหวแล้ว ก็เข้าไปนั่งอยู่ในห้องข้างหลังนี้ หมอก็วัดความดันโลหิต มันก็ขึ้นไปสูง และไม่ยอมลง ทำไปทำมา ก็ปรากฏว่าเดินไม่ได้ เดินไม่ไหวแล้ว ผู้ที่คอยประจบประแจงอย่างนี้ ก็คงทราวมันเคียดครั่นแต่ไหน แต่ในที่สุดก็ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ซึ่งแต่ก่อนก็ไม่เคยนึกว่าจะเป็น แต่ก็เป็นที่จะต้องเข้าโรงพยาบาล^(๒)

ในเวลานั้นสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ท่านก็อยู่โรงพยาบาลเพราะว่าทรงมีปัญหาเรื่องพระสุขภาพ ก็เข้าไปเฝ้า ตอนแรกนั้นไปเฝ้าไม่ไหวไม่รู้เรื่อง เมื่อทราบว่าจะต้องทำปฏิบัติการของแพทย์ แพทย์ก็นำกระดาษขึ้นหนึ่งมา อ่านก็ไม่ค่อยทราบว่าเป็นอะไร แต่ใจความมีว่า ให้อนุญาตให้ปฏิบัติการ แล้วให้ลงชื่อ แต่หมอบอกไม่ได้บอกให้ลงชื่อ เผลอไม่ได้ลงชื่อ เขาก็จะทำไม่ได้ เขาก็ไปถวายสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ท่าน สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ท่านไม่ทรงสบายอยู่แล้ว แต่ว่าท่านก็ลงพระนามยินยอมให้แพทย์ปฏิบัติการเป็นอันว่าแพทย์ก็ปฏิบัติการ

เมื่อปฏิบัติการเสร็จแล้ว และรู้ตัวขึ้นมาแล้ว โอ้! สบาย สบายขึ้นมามาก หัวใจออก คาก็สว่าง เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว สมเด็จพระบรมราชชนนี ก็ให้นางแพทย์ประจำพระองค์ขึ้นตรวจของท่านเข้ามา และท่านก็ยิ้ม แล้วเข้ามาบอกว่า “โอ้! ดีใจ ดีใจว่าแข็งแรงดีแล้ว” หลังจากนั้นก็ได้พักผ่อนในโรงพยาบาล อีกระยะหนึ่ง จนกระทั่งแพทย์เห็นว่า ควรจะกลับบ้านได้ ก็ได้ติดตามสมเด็จพระบรมราชชนนี ว่า ท่านเองจะเสด็จกลับเมื่อไหร่ ท่านบอกว่า “โอ้! หมอบอกว่าจะกลับเมื่อไหร่ก็ได้แล้ว แต่คอย คอยออกไปพร้อมกัน” ท่านบอกว่า “แม่-ลูกจะได้ออกพร้อมกัน เอ้อ! ดี” ในที่สุดก็ออกจากโรงพยาบาล^(๓) ไปส่งเสด็จที่วังสระปทุมก่อน แล้วกลับมาที่^(๔) กลับมาพักผ่อนระยะหนึ่ง

ระยะเวลาที่ไม่ค่อยได้ไปเฝ้า เพราะยังเพ้ออยู่ แต่ก็สบายขึ้นมา มากคนหนึ่ง หมอแจ้งมาทางโทรศัพท์ว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ก็รีบไปเฝ้า ไปเฝ้าแล้วก็เห็นว่าพระอาการดีขึ้นบ้าง ท่านลืมนพระเนตรขึ้น ท่านเห็น “เออ! กลับบ้านไปเสียที มาอยู่มานานแล้ว” ก็กลับบ้าน แต่ว่ารุ่งขึ้นหมอก็บอกว่าไม่ดี ต้องเข้าโรงพยาบาล ก็ให้ท่านไปโรงพยาบาล^(๕) และไปเฝ้าที่โรงพยาบาล หลังจากนั้นก็ไปเฝ้าที่โรงพยาบาลเกือบทุกวัน และพระอาการก็ไม่ค่อยดีขึ้น ในที่สุด พระอาการไม่ดีขึ้น หมอคนหนึ่งจะถวายเย็บเย็บ หมอเขาทำเต็มที่ก็เย็บเย็บอะไรไม่ได้ จนสวรรคต แต่ว่าเมื่อสวรรคตก็จิตใจอยู่อย่างว่า ลูกของท่านทั้งสองก็อยู่ด้วย จับพระหัตถ์อยู่ และหลานที่ท่านรักที่สุด - เพราะว่าท่านเลี้ยงมา แล้วหลานนั้นก็เลี้ยงท่าน - ก็มาจับพระหัตถ์ด้วย ก็ตามคน ท่านก็สวรรคตอย่างสงบ^(๖)

เป็นอันว่าปีนี้มีเหตุการณ์ไม่ดี หรือหนักอยู่มากอยู่ แต่ว่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ท่านเคยรับสั่งนามมาแล้วอย่างน้อยสิบปี รับสั่งว่า “แม่นี่นะ เกิดมานานแล้ว ก็แก่มากแล้ว” ตอนนั้นแก่มากคือ ๘๐ กว่า ก็นับว่าแก่ แต่พูดว่า “แก่อย่างนี้ดี อังแกอั้งดี เพราะว่าลูกหลานนี่นะ ถ้าพ่อหรือแม่แก่ ก็เป็นกำลังใจ สำหรับลูกหลาน ว่าเรามีแม่ที่อายุยืน เราก็คงอายุยืนเหมือนกัน มีแม่ที่แข็งแรง เราก็คงแข็งแรงเหมือนกัน” ก็ตลอดว่า แม่ต้องรักษาตัว พูดว่าแม่ต้องสวย เพราะคอนนั้นสวยนิดเดียว ก็บอกว่าอ้อมแล้ว ท่านก็ยอมลงทุกที หมอคนแรง ไม่ไหว แล้วก็รับสั่งว่า “แก่แล้วจะทำอะไร” ก็พูดว่า “อยู่ดีเป็นประโยชน์ เป็นกำลังใจสำหรับลูกหลาน” และนอกจากนี้ท่านรับสั่งว่า “เวลาไปที่เขื่อนหรือที่ไหน ทำให้คนเขาคือครั่น ค้องมาเฝ้าฯ” เลอพูดว่า “ขอรับรองว่าเจ้าหน้าที่ เขาอินดี ทรงเป็นกำลังใจให้เขา” เขาถึงเรียกท่านว่า “สมเด็จพระอัย” ในที่สุดทรงหิง แล้วเริ่มสวย ก็แข็งแรงขึ้น

(๑) วันจันทร์ที่ ๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๘ เวลา ๑๘ นาฬิกา ๓๐ นาที

(๒) วันศุกร์ที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๘ ที่โรงพยาบาลศิริราช

(๓) วันอาทิตย์ที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๘

(๔) พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

(๕) วันศุกร์ที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๘

(๖) วันอังคารที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๘ เวลา ๒๑ นาฬิกา ๑๑ นาที

ทรงแข็งแรงขึ้นเป็นลำดับจนถึงคราวที่ประจวบเมื่อ ๔ ปีที่แล้ว ต้องเสด็จประทับโรงพยาบาล ก็ไม่ฟื้นเกือบทุกวัน เมื่อ ๔ ปีนั้นกำลังสร้างอนุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย^(๑) วันหนึ่ง ทำพิธีวางศิลาฤกษ์ เสร็จแล้วก็รีบวิ่งรด ไปเฝ้าที่โรงพยาบาลศิริราช ก็พอดีทันเวลาเสวย ท่านรับสั่งว่า "ข้าฯ ตะกั่วอยู่ที่โน่นมาแล้วหรือ" ก็บอกว่ามาแล้ว ก็ถวายให้เสวย เสวย ก็ทรงแข็งแรงขึ้น จนกระทั่งอยู่อีก ๔ ปี เป็นกำไรที่ได้ ท่านเข้าพระทัยแล้วว่าจะต้องดี สำหรับแม่หรือใคร ๆ ที่เรานับถือ เรารัก ถ้าผู้นั้นอายุมาก และโดยเฉพาะอย่างท่าน ถ้าท่านทรงแข็งแรง ท่านรับสั่งรู้เรื่อง ท่านงานอะไร ๆ ได้ ก็มีประโยชน์ ท่านทรงมีประโยชน์ เมื่อสวรรคต ก็ทำตามที่ท่านรับสั่งไว้ว่า "แม่แก่แล้ว จะตายเมื่อไหร่ก็ได้ คายแล้ว ห้ามร้องไห้ ไม้ให้ร้องไห้ เพราะเป็นของธรรมดา คนเราก็คงตาย" แต่ว่าคอนหลังนี้ ที่เห็นท่านทรุดลงทรุดลง ก็รู้สึกว่าคุณจะอยู่ไม่ได้ แต่ก็ไม่อยากให้ท่านสิ้น อย่างไรก็ตามเมื่อสิ้นก็เป็นของธรรมดาที่เราอาลัย เป็นของธรรมดาเหมือนกัน

ฉะนั้นเมื่อท่านสิ้นแล้ว และได้เห็นความรัก ความนับถือ ที่คนทั้งชาติมีต่อท่าน ก็ปลื้มใจ ปลื้มใจว่ามีแม่ที่คนรัก ที่ถือว่าท่านเป็นสมเด็จพระอมาตย์ ซึ่งก็แปลกเหมือนกัน ถ้าใครต่อใครเรียกว่า "สมเด็จพระอมาตย์" คนที่เรียกสมเด็จพระอมาตย์เป็นหลาน ๆ ของเรา เป็นหลาน เพราะว่าท่านเป็นแม่ แล้วท่านเป็นอาม่าของคนทั่ว ๆ ไป และเป็นสมเด็จพระอมาตย์ของลูก ๆ ที่อยู่ข้างหลังนี้ ฉะนั้นเราก็เป็นญาติกันทั้งหมดแล้ว แต่อย่างไรก็ตามทุกคนก็รู้สึกว่าคุณมีความอาลัย และทำให้ประชาชนทั้งชาติได้มีโอกาสแสดงความอาลัย

เป็นประโยชน์ จะว่าครั้งสุดท้ายของท่าน ที่จริงไม่ใช่ครั้งสุดท้าย ท่านยังเป็นประโยชน์ต่อไปชั่วกาลนิรันดร์ ที่ว่าเป็นประโยชน์ เพราะว่าชาวต่างประเทศทุกชาติทุกภาษา เมื่อมาเห็นว่ามีเมืองไทยมีเหตุการณ์เช่นนี้แบบนี้ และการแสดงคารวะบุคคลที่ควรคารวะ ต่างประเทศแม้จะไม่ชอบเมืองไทย เขาก็ต้องชอบ เขาจะต้องบอกว่า เมืองไทยนี้มีอะไรแปลก และเมืองไทยก็แปลกจริงๆ ที่มีสภาพอย่างนี้ ฉะนั้นถึงว่าท่านที่มานั่งอยู่ที่นี่ มีคนหน้าก่าบ้างหน้าใหม่บ้าง แต่ก็มานั่งอย่างมีจิตใจ อย่างที่เคยอดเมื่อปีที่แล้วเมื่อ ๒ ปี เมื่อ ๓ ปี เมื่อ ๔ ปีที่แล้ว คือคนไทยมีความรู้สึกที่แตกต่างกับหลายประเทศ

มาก่อนนี้ก็ขอทำความเข้าใจไปถึงปีที่แล้ว อย่างหนึ่งทีพูด คือการโฆษณาหนังสือ ได้บอกว่าสถานการณ์ในประเทศนั้นไม่ดี และที่ต้องโฆษณา เพราะว่าถ้าประเทศนั้นเขาปรองดองกัน เขามีสันติภาพ เขาสงบ หนังสือเล่มนี้ก็จะไม่ค่อยน่าสนใจ หนังสือเล่มนี้จะขายไม่ออก เราก็ใจร้ายนิดหน่อย โดยที่บอกว่าหนังสือเล่มนี้จะขายได้ดี เพราะเขาดีกัน ถึงแปลเป็นภาษาไทย ออกมาให้คนไทยเห็นว่า ถ้าเราทำดี ๆ เราจะไม่เหมือนเขา จะต้องย่ำคำว่า "ไม่" เพราะเค็วบอกว่าไม่ได้ใช้คำว่า "ไม่" เราจะ "ไม่" เป็นอย่างเขา เราก็ยังไม่เป็นอย่างเขา เพราะว่าเราไม่เหมือนเขา คนที่มีความคิดแตกต่างกันก็มี เกือบกันก็มี จนหน้าดำหน้าแดงก็มี แต่ในที่สุดก็เป็นคนไทยด้วยกัน ถ้าถึงเวลาที่จะป้องกันประเทศ หรือถึงเวลาที่จะช่วยสงเคราะห์ประชาชนที่ประกอบขึ้นมาเป็นประเทศ เราก็ช่วยกันทำ

ประเทศที่เป็นวัตถุแห่งหนังสือเล่มนั้น เค็วนี้ก็ดูจะดีขึ้น เพราะว่าเรามีการตกลงว่าจะให้มีความสงบ ประเทศต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ประเทศในยุโรป ในอเมริกา เขาก็บอกว่าเค็วนี้ตกลงกันแล้ว จะมีความสงบ ไร้ตกลงจะตกลง แต่ข้อตกลงนั้นยังไม่ปฏิบัติ ตามสงบมีข้อแต่ในข้อตกลง แต่ก็ยังไม่สงบและอีกนานกว่าจะสงบ อันนี้ไม่ใช่แข่ง เขาที่ชนะ เป็นเรื่องของเขา ฉะนั้นหนังสือเล่มนี้ ถ้าใครยังไม่ได้อ่านก็ควรจะซื้อ ยังไม่ทันสมัย ปีที่แล้วบอกให้อ่านหนังสือเล่มนี้ เพราะว่าเมืองบิฮัซ ที่จริงบิฮัซนี้ไม่มีใครรู้จัก เชื่อว่าก่อนที่ได้พูด เมื่อปีที่แล้ว จะมีซัก ๑ เปอร์เซนต์ หรือครึ่งเปอร์เซนต์ที่รู้ว่าบิฮัซอยู่ที่ไหน

เมื่อซื้อหนังสือแล้ว ก็ดูชื่อว่าบิฮัซอยู่ที่ไหนได้ เปิดวิทยุ-โทรทัศน์ข่าวมาจากต่างประเทศ โผล่ขึ้นมาแล้ว ชื่อ บิฮัซ "โอ๊ย! นี่เองที่อยู่ไหนหนังสือของพระเจ้าอยู่หัว อันนี้เองบิฮัซ โอ๊ย! ดีกัน โจนดีกัน" ก็หมายความว่า เขาก็ใจร้าย ดีใจที่เขาโจมตีเมืองบิฮัซ เพราะจะได้แสดงให้เห็นว่าหนังสือนี้ศักดิ์สิทธิ์ หนังสือนี้ตรงกับความจริง ว่าเขาโจมตีกันที่บิฮัซ เลอทำให้ท่านผู้อ่านรู้สึกสนุกว่าอยู่ในเหตุการณ์ ทำให้รู้สึกว่า เมืองไทยนี้ไม่มี "บิฮัซ" ยังไม่มีและจะไม่มี "บิฮัซ" อาจจะเป็นอย่างอื่น แต่ไม่มีบิฮัซ ฉะนั้นที่บอกว่าจะไม่มีโฆษณาที่ต้องโฆษณาต่อ เพราะว่ามีความคิดของเขาเอง ความคิดของเมืองที่เขาดีกัน เราอย่าให้เป็นเมืองที่เขาจะรู้จักพระดีกัน

ที่จะโฆษณาคือไปอาจจะไม่จำเป็นที่จะโฆษณา เมืองไทยนี้วิเศษจริง ๆ แต่ก็มีเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น น้ำท่วมนี้ รู้สึกเดือดร้อนกันมาก และไม่ใช่ว่าเฉพาะกรุงเทพฯ และปริมณฑลที่เดือดร้อน มีตั้งแต่ภาคเหนือลงมาถึงภาคใต้ ภาคอีสานก็มี แต่ว่าที่เดือดร้อนที่สุด เพราะอยู่ใกล้ที่น้ำของเรา ที่เรานั่งอยู่เดี๋ยวนี้ ก็คือกรุงเทพฯ เดือดร้อน แต่เรื่องมันไม่มากนัก เพราะมีสิ่งที่จะช่วย

เมื่อน้ำท่วมอยู่ จวนจะแห้งแล้ว ทางกรมอุตุนิคมฯ โคนาตสมิทร ธรรมศโรช^(๒) ได้ส่งพยากรณ์อากาศมาให้ และเขียนไว้เป็นโน้ต บอกว่า "กรมอุตุนิคมฯ ถวายเกี่ยวกับการพยากรณ์อากาศ และเกี่ยวกับการพยากรณ์การเคลื่อนไหวของพายุ" เปิดดู เขา

(๑) ที่อยุธยา

(๒) อธิบดีกรมอุตุนิคมวิทยา

บอกว่า “ดาว” คือดวง “เพื่อทรงพิจารณา” หมายความว่า กรมอุตุนิยมฯ มาใช้เรา เป็นผู้พยากรณ์ ก็เป็นเกียรติ เขาเขียนว่า “เพื่อทรงพิจารณา” ดูแล้วก็หนักใจอยู่ เพราะว่าดูในแผนที่อากาศ พายุแอนเจล่า ชวนจ๋มบ้า ชวนเหมือน “แอนเจล่า” ในการ์ตูน ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร ได้รับพยากรณ์อากาศนั้น คอนบ่าช ก็บ่าชแก่ ๆ มาดู เอ๊ะ เราจะทำอย่างไร ก็ดู มาถึงประมาณตีหนึ่งแล้ว ก็รู้สึกว่าจะต้องใช้ “ไอที” (IT) หน่อ ใช้ “Information Technology” เราก็ใช้ “Information Technology” เอ๊ะ รู้สึกว่า “แอนเจล่า” จะแพ้ง จะต้องบอก ต้องเผอิให้ทราบว่าจะแพ้ง “นางมณีเมขลา” ท่านทั้งหลายก็คงเข้าใจ คงรู้จัก “นางมณีเมขลา” พอสมควรแล้ว ก็เลยบอกไป คิดหนึ่งว่า “ให้บอกกรมอุตุนิยมฯ ว่า พุ่งนี้ – จะหมายถึงพุ่งนี้แบบไทยหรือพุ่งนี้แบบฝรั่งก็ไม่ทราบ – แต่ว่าพุ่งนี้จะกลายเป็นตีเปรตชั้น จากขุเปอริตี้พุ่งนี้ จะกลายเป็นตีเปรตชั้น และต่อไปอีกสองวัน จะเป็นห่อหมกความกดอากาศต่ำ ที่จะอยู่แถว ๆ ไหล่ผา หรือเข้าไปเมืองจีน” ก็ตอบข้อพิจารณาอย่างนี้

คุณสมิทธก็บอกว่า “แอนเจล่า” นี่เป็นขุเปอริตี้พุ่งนี้ น่ากลัว คราวชีวิตในฟิลิปปินส์ ดูเหมือนเป็นพันกว่า ผ่านมาแล้ว มาในทะเลจีนใต้ คามรรมคนเวลาพายุผ่านฟิลิปปินส์มาแล้วต้องผอมลง แต่ “คุณแอนเจล่า” นี่อ้วนขึ้น เป็นขุเปอริตี้พุ่งนี้ เราก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ได้รับพยากรณ์อากาศนั้น คอนบ่าช ก็บ่าชแก่ ๆ มาดู เอ๊ะ เราจะทำอย่างไร ก็ดู มาถึงประมาณตีหนึ่งแล้ว ก็รู้สึกว่าจะต้องใช้ “ไอที” (IT) หน่อ ใช้ “Information Technology” เราก็ใช้ “Information Technology” เอ๊ะ รู้สึกว่า “แอนเจล่า” จะแพ้ง จะต้องบอก ต้องเผอิให้ทราบว่าจะแพ้ง “นางมณีเมขลา” ท่านทั้งหลายก็คงเข้าใจ คงรู้จัก “นางมณีเมขลา” พอสมควรแล้ว ก็เลยบอกไป คิดหนึ่งว่า “ให้บอกกรมอุตุนิยมฯ ว่า พุ่งนี้ – จะหมายถึงพุ่งนี้แบบไทยหรือพุ่งนี้แบบฝรั่งก็ไม่ทราบ – แต่ว่าพุ่งนี้จะกลายเป็นตีเปรตชั้น จากขุเปอริตี้พุ่งนี้ จะกลายเป็นตีเปรตชั้น และต่อไปอีกสองวัน จะเป็นห่อหมกความกดอากาศต่ำ ที่จะอยู่แถว ๆ ไหล่ผา หรือเข้าไปเมืองจีน” ก็ตอบข้อพิจารณาอย่างนี้

วันรุ่งขึ้นก็ดูไอที (IT) ค่อไป เอ๊ะ คินะ ที่เราพูดนั้นนะ นับว่าถูกต้องพอสมควร แต่ว่าทางวิทยุ พวก ซี เอ็น เอ็น (CNN) พวก บี บี ซี (BBC) เขาก็ยังบอกว่าเป็นได้พุ่งนี้ วันรุ่งขึ้น ก็เป็นได้พุ่งนี้ วันต่อไปก็เป็น ซีเวียร์ทรอปิคอลสตรม (Severe Tropical Storm) เป็นพายุโซนร้อนที่รุนแรง แต่ดูไม่รุนแรง เขาก็อินันว่า เมืองไทยไม่เป็นอะไร แล้วในที่พูดท่านทั้งหลายเจอ “คุณแอนเจล่า” ที่ไหน? ก็คงไม่ได้เจอ บิน เคน ทางไปที่โน่นที่นี่ ก็ไม่ได้เจอ “คุณแอนเจล่า” เสด “คุณแอนเจล่า” ไม่เข้า แต่คุณสมิทธฯ บอกว่าเข้า ขอโทษคุณสมิทธฯ คุณสมิทธฯ วันก่อนนี้มาพบ แล้วถามว่าทำอย่างไร ก็เลยบอกว่าจะบอกให้ “นางมณีเมขลา” ไปเจอจากที่ได้ผลดี ถ้ามาแบบที่เขามา เพราะเขามีได้พุ่งนี้ใหญ่ทะลุเข็นว๊อคนามมา แล้วเข้ามาในเมืองไทยค่านแถวมุกดาหาร หรือแถวอุบล ถ้าเข้ามาน่าจะหง หงจริง ๆ แต่คราวนี้ไม่เป็นอะไร

ตอนนี้จะโฆษณา “มณีเมขลา” “สำนักงานมณีเมขลา” นี้ ท่านทราบแล้วว่า ได้แสดงอาการพระประจักษ์ ก็คงนึกว่าสำนักงานนี้เป็นอะไรแน่ เป็นสำนักงานอุตุนิยมฯ มีฐานที่ตั้งอยู่ที่เขาพระสุเมรุ ก็ถามว่าเขาพระสุเมรุอยู่ที่ไหน ก็มีแผนที่ให้ ในหนังสือเล่มนี้มี “สำนักงานมณีเมขลา” และเขาพระสุเมรุอยู่ที่นั่นที่ตั้งของ “สำนักงานมณีเมขลา” แต่ที่จริง “สำนักงานมณีเมขลา” เป็นส่วนหนึ่งของ “สำนักงาน ผล.” ท่านคงยังไม่เคยทราบว่า “สำนักงาน ผล.” นี้คืออะไร “สำนักงาน ผล.” คือนี้^(๑) นี่เป็นเครื่องหมายของ “สำนักงาน ผล.” ท่านอาจจะเห็นไม่ชัด “สำนักงานมณีเมขลา” เป็นส่วนหนึ่งของ “สำนักงาน ผล.”

แต่ที่สำคัญที่สุด คือ “นางมณีเมขลา” นี้เป็นตัวละครสำคัญในหนังสือเล่มใหม่ เริ่มโฆษณามากแล้ว หนังสือเล่มใหม่ที่จะออกในโอกาส ๕๐ ปีกาญจนาภิเษก เป็นหนังสือที่กำลังทำ หัวใจจะทำเสร็จทันสำหรับฉลอง คือว่าหนังสือเล่มนี้ไม่เหมือนหนังสือ “ติโศ” หรือหนังสือ “นายอินทร์” หนังสือ “นายอินทร์” นั้นค่อนข้างจะดูเคียดในทางราชการลับ หนังสือ “ติโศ” เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับสงครามเหมือนกัน เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ แต่หนังสือเล่มนี้ยังไม่บอกชื่อ มีบางคนเขาบอกว่าควรจะโฆษณา แต่รู้สึกไม่จำเป็นที่จะโฆษณา เพราะว่าเป็นหนังสือที่น่าดูมาก เอาไว้ดูเอง ในหนังสือนี้ “นางมณีเมขลา” เป็น จะว่าป็นนางเอกก็ไม่ใช่ว่าไม่จริง แต่ว่าเป็นตัวละคร

ในรูปนี้^(๒) ก็เห็นว่า มีเรือที่เล่นในมหาสมุทรอินเดีย แล้วนี่เป็นเส้นที่เกี่ยวข้องกับลม เป็นเรื่องอุตุนิยมฯ และครั้งนี้ก็มีดวงของวัน อันนี้เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๗ ที่คอนันั้นแห้งแห้ง เขาบอกว่าจะเด่นสงกรานต์ไม่ได้ เพราะไม่มีน้ำ แต่ว่าไปคิดคือ “นางมณีเมขลา” “นางมณีเมขลา” ก็ปีนศาลาให้มีฝน และนี่เป็นแผนที่ของคุณสมิทธฯ เป็นอย่างนี้จริง ๆ คุณสมิทธฯ จะต้องรับรอง ว่าแผนที่นี้ไม่มีผิด ถูกต้อง สำหรับวันที่ ๑๕ และครั้งนี้ก็เป็นดวงของวันที่ ๑๕ เมษายน อันนี้เป็นปี ๒๕๓๗ แต่ว่าในเรื่องนั้นไม่ใช่ ปี ๒๕๓๗ ไม่ทราบว่าจะปีอะไร แต่ก็เป็นในระยะเวลาเดียวกัน “นางมณีเมขลา” ก็ปีนตัวสำคัญ ในเรื่องของทะเล มหาสมุทรอินเดีย ทะเลอันดามัน และประเทศไทย ซึ่งเขาเรียกว่า “สุวรรณภูมิ”

ตอนนี้ก็พูดเรื่องเมืองไทยถูกน้ำท่วม แต่ถ้าหากว่าไม่มีสิ่งที่ดี ที่ช่วยที่ป้องกัน ปีานี้ คงยังจมน้ำอยู่ เพราะว่าพายุอย่างคุณ “แอนเจล่า” นี้ก็จะต้องเข้ามา คอนันที่จริงออกจะพูดสักหน่อในเรื่องนี้ แต่พูดมานานแล้วเกือบทุกวันที่ “สกา กาแพ” “สกา กาแพ” นี้ท่านทั้งหลายอาจจะไม่เข้าใจว่าเป็นอะไร คือในเขตพระบรมมหาราชวังมีที่ชื่อ “ราชกรัณธสภา” ที่นั่นนะเป็นที่ประชุมของ

(๑) ทรงชี้เครื่องหมายที่กระเปาะลงพระองค์

(๒) ในหนังสือพระราชดำรัส พ.ศ. ๒๕๓๘

๒๔ ชั่วโมงก็เป็น ๔๐๐ (๔๑๒) ด้านลูกบาทก์เมตร ก็ไม่รู้จะเอา วันเดือน ๔๐๐ (๔๑๒) ด้านลูกบาทก์เมตรที่ลงมาที่ห้องเอาออกไปไว้ที่ไหน ดูบ่าไฟๆ ก็ไม่มีไฟ อึ้งอ้าดูบแล้วหมุนเวียนกลับมาที่อึ้งไม่มีไฟ

วิธีปฏิบัติอย่างหนึ่งก็คือต้องเก็บน้ำไว้ข้างบน แบบที่เก็บไว้ในเขื่อน ก็มีเขื่อนใหญ่ ๒ เขื่อน เขื่อนพระพรากับเขื่อนพระนางเจ้า^(๑) เขื่อนพระพรานที่เก็บในครั้งนี่ เก็บกักเอาไว้ไม่ให้ลงมาท่วม ๘ พันด้านลูกบาทก์เมตร เขื่อนพระนางเจ้า ประมาณ ๖-๗ พันด้าน ที่กักเอาไว้ ไม่นับที่เขื่อนมือผู้เดิม ถ้าไม่ได้เขื่อน ๒ เขื่อนนี้ น้ำทั้งหมดประมาณ ๒ หมื่นด้าน จะลงมาถล่มกรุงเทพฯทั้งหมด แล้วจะเป็นอย่างไร ฉะนั้นที่ท่านนายกฯ บอกว่าโครงการป่าสักจะปฏิบัติ ก็น่าจะดี น่าจะช่วยให้สามารถที่จะบรรเทาความเดือดร้อน เพราะว่า ๘๐๐ ด้านลูกบาทก์เมตรจะเก็บเอาไว้ได้ ฉะนั้น ๘๐๐ ด้านลูกบาทก์เมตรนี้ เก็บเอาไว้ และคอนกรีตที่ขังปัดออกมาก แล้วเอามาใช้ประโยชน์ได้

คอนกรีตที่จะให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในลุ่มน้ำเจ้าพระยาได้ มาดูแผนที่ที่เตรียมมา ๒ ชุด ๓ ชุด เขายังไม่เอา มาขอชุดแรก อันแรกจะแสดงให้เห็นว่าน้ำผ่านจังหวัดอะไร ก็ขอให้เจ้าหน้าที่ เอาแผนที่บอกไว้ อันนี้เป็นแผนที่ประเทศไทย มาตราส่วน ๑ : ๑,๒๕๐,๐๐๐ อันนี้ก็คงพอใช้ได้ คอนกรีตจะเป็นวิธการหน่อ เดี่ยวขอปากกาดินสอ

กรุงเทพฯ อยู่ที่นี่ (จุดที่ ๒) แม่น้ำเจ้าพระยาผ่านนครสวรรค์ (จุดที่ ๑) นครสวรรค์นี้เป็นจุดรวมน้ำจากภาคเหนือทั้งหมด นอกจากแม่น้ำป่าสักที่มาจากที่อยุธยา บนแผนที่อันนี้เราจะขีดจากล่างขึ้นไป โดยประมาณ นี่แม่น้ำเจ้าพระยา เป็นนครสวรรค์ (จุดที่ ๑) กรุงเทพฯ (จุดที่ ๒) ส่วนนี้มาจากทางเหนือ แม่น้ำปิง (จุดที่ ๓) แม่น้ำวัง (จุดที่ ๔) แม่น้ำยม (จุดที่ ๕) แม่น้ำน่าน (จุดที่ ๖)

น้ำทั้งหมดนี้ลงมา ถ้าไม่มีเขื่อน ไม่มีอะไรกั้น ลงมาตามสบาย ที่น้ำจะท่วมแน่นอน เพราะว่าจะลงมามากกว่า ๕,๕๐๐ ลูกบาทก์เมตรต่อวินาที หมายความว่ามากกว่า ๕๐๐ ด้านลูกบาทก์เมตรต่อวินาที แต่ว่า มีโครงการคือเขื่อนแควนี้ (จุดที่ ๗) มีเขื่อนที่เรียกว่าเขื่อนพระพราน และมีเขื่อนแควๆ นี้ (จุดที่ ๘) เขื่อนพระนางเจ้า ซึ่งเก็บน้ำในลุ่มน้ำนี้ และในลุ่มน้ำนี้ ที่นี้ (จุดที่ ๘) มีเขื่อนเล็กๆไม่ใหญ่นัก ก็คือเขื่อนก้วลม เก็บน้ำไว้ข้างเล็กน้อย จะเห็นได้ว่าน้ำที่ลงมาที่ นี้ไม่มีกั้นเก็บกักมืออยู่ข้าง นอกจากนั้นก็ยังมีน้ำที่มาจากข้างๆ นี้ ที่มาจากแม่น้ำป่าสัก ซึ่งต่อไปจะมีโครงการป่าสัก ซึ่งอยู่ประมาณแควนี้ (จุดที่ ๑๐) คงลงดำมีโครงการป่าสักที่นายกฯ บอกว่าจะทำก็จะกักน้ำในลุ่มนี้

มีโครงการเขื่อนพระนางเจ้า เขื่อนพระพราน เขื่อนก้วลม^(๒) ก็จะเหลือโครงการนี้ (น้ำยม) ที่จะช่วยได้พอสมควร ครงนี้ (จุดที่ ๑๑) คอนกรีตเป็นจังหวัดเชียงใหม่ ฉัดลงมาจังหวัดลำพูน จังหวัดตาก และจังหวัดกำแพงเพชร นี่จังหวัดน่าน และจังหวัดแพร่ ที่เกิดเรื่อง ท่านนายกฯ ไปเยี่ยมเกือบทุกแห่งและคนอื่นไปเยี่ยม แล้วกลับมาถึงง ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ไม่รู้จะปฏิบัติอย่างไรเพื่อที่จะไม่ให้น้ำลงมาสร้างความเสียหายเชียงใหม่ ลำพูน ลงมาถึงตาก ด้านแม่ฮ่องสอน นี่ไม่จับปืน เพราะเขาไปลงสถานี

ไม่รู้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่หรือเปล่า จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูนหรือ จังหวัดที่อยู่เหนือเขื่อนพระพราน ขึ้นมาบนนี้เลย ครงนี้ไม่เห็นว่าการผันน้ำท่วมแควเชียงใหม่ มีอะไรบ้าง ครงนี้ (จุดที่ ๑๒) มีเขื่อนแม่จัด^(๓) กับเขื่อนแม่กวาง^(๔) คอนกรีตที่ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมาบอกว่าตรงไหนมีน้ำท่วม

(ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่) - ขอพระราชทานกรมบังคับกรมชลประทานฝ่ายของชุดีพระบาท จังหวัดเชียงใหม่ นั้น ปีนี้น้ำท่วม เฉพาะบริเวณริมฝั่งสองข้างแม่น้ำปิง พระพุทธเจ้าข้า

ได้แม่จัด ได้แม่กวาง ไม่ท่วมใช่ไหม?

(ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่) - ได้แม่จัด แม่กวางมีท่วมเล็กน้อย พระพุทธเจ้าข้า

แม่จัดนี่เคยไปไต่ถามชาวบ้าน ชาวบ้านบอกว่าแม่จัดนี้ดีมาก เราไปถามว่า ที่ตรงนี้เป็นแม่จัดหรือแม่ปิง และถามว่า แม่ปิงคูใหม่ เขาบอกว่าแม่ปิงไม่ท่วมคุนิก แต่แม่จัดนี้ดี เขาขอให้อ่างน้ำท่วม ขอนนั้นก็มีอ่างอยู่แล้ว แต่ทั้งทุกปี เลอทำให้คิดว่าจะต้องสร้างเขื่อน อันนี้ก็หลายปีมาแล้ว ถ้าไม่ได้

(ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่) - สิบกว่าปี)

(๑) เขื่อนพระพราน คือ เขื่อนภูมิพล เขื่อนพระนางเจ้า คือ เขื่อนสิริกิติ์
(๒) เขื่อนก้วลม ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านแดง อ.บางเมืองสพป.ปทุมธานี มีความจุอ่างเก็บน้ำประมาณ ๑๒๒ ล้านลูกบาทก์เมตร
(๓) เขื่อนแม่จัดสมบูรณ์ชล สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ มีความจุอ่างเก็บน้ำประมาณ ๒๖๕ ล้านลูกบาทก์เมตร
(๔) เขื่อนแม่กวางอุดมธารา สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ มีความจุอ่างเก็บน้ำประมาณ ๒๖๖ ล้านลูกบาทก์เมตร
(๕) นายวีระจัต อนุชาบุญเรือง

แต่เริ่มมา ๒๐ ปีแล้ว ทำให้แม่จิด หายดูไปมาก น้ามาแล้วก็เต็มแม่จิด กว่าจะเต็มก็ใช้เวลานาน จึงทำให้ตรงข้างล่างแม่จิด
นี่ไม่ค่อยดู แต่ก็ยังดู ท่วมที่ตัวมีองเจียงใหม่ หมากความว่า มีที่ท่วมอย่างเคือครือน ก็อยู่ที่อำเภอเมือง ท่วมไม่กี่วัน เพราะว่ามีสอง
เขื่อนนี้ได้ช่วย

ผู้ว่าฯ ถ้าเขื่อนอยู่หรือเปล่า ที่จริงถ้าเขื่อนไม่ต้อง ก็เป็นเพื่อนบ้านของเจียงใหม่ ถ้าเขื่อนนั้นก็แห้ง ไม่ค่อยมีน้ำ
(ผู้ว่าราชการจังหวัดเจียงใหม่ - ถ้าเขื่อนไม่ท่วม)

ไม่ท่วมเพราะไม่มีน้ำ ที่ถ้าเขื่อนเรามีเพื่อนอยู่ที่นั่น ที่อำเภอลี่ เราถามว่าฝนลงไหม ไม่ลง เสร็จแล้วเราก็บอกให้เครื่องบิน
ฝนเทอมไปทำฝน ที่อำเภอลี่ เพื่อนเขาบอกว่าเห็นเครื่องบินผ่าน ครึ่งเขื่อนเล็ก ๆ ที่สร้างไว้ เขาบอกว่านี่เป็นเป้าหมาย
เครื่องบินผ่านมาแล้วก็ไปรอวัดตุคมี เขาบอกว่าโคธมากฝนลงมาเพียงปรอย ๆ แต่ว่าวันนั้นเขาไปดูที่เขื่อน เขาบอกว่า “แห่มเสด็จ
เหลือเกินลงแล้ว ลงในเขื่อน” ก็ทำฝนเทอมที่นี้ แคน้ำที่ท่วมไม่ไรฝนเทอม น้ำที่ท่วมที่เจียงใหม่นี้ มาถูกกักที่เขื่อนพระราชา แถว
คาก ก็ดูเหมือนไม่ค่อยมีท่วม เรื่องของผู้ว่าฯ ก็มีแค่นี้ ของผู้ว่าฯ เจียงใหม่ ถ้าเขื่อนแล้ว ก็ลงมาถึงคากเลย... ผู้ว่าฯ คากอยู่ไหน

ผู้ว่าฯ น่าน กับ อุครคิดด์ มาหรือเปล่า? ผู้ว่าฯ น่านมา ผู้ว่าฯ อุครคิดด์มาหรือเปล่า? ... ไม่ได้มา ไม่เป็นไร น่านซุกแทน
ได้ ที่จังหวัดน่านมีน้ำท่วมอะไรบ้างหรือเปล่า?

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน^(๑)) - บริเวณสองฝั่งริมแม่น้ำน่านและบริเวณริมน้ำว่า น้ามวบ และน้ำยาวบางส่วน พระพุทธเจ้าข้า

ที่นี้ (จุดที่ ๑๓) น้ามวบ ลงมาถึงเมืองน่าน ที่นี้ท่วม น้าว่าก็อยู่ที่ ตรงนี้

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - น้ำบริเวณอำเภอท่าวังผา พระพุทธเจ้าข้า น้ามวบบริเวณอำเภอเวียงสา พระพุทธเจ้าข้า)

บริเวณแถว ๆ นี้ (ทรงชี้จุดน้ำทั้งสาม) แล้วทราบหรือเปล่า อุครคิดด์ก็มีน้ำท่วม

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - อุครคิดด์ก็อยู่ท้ายน้ำ พระพุทธเจ้าข้า)

มีท่วมหรือเปล่า?

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - มาก พระพุทธเจ้าข้า มากก็เพราะ ไม่มีเขื่อนอยู่ท้ายเขื่อน)

ท้ายเขื่อนนี้ ที่นี้ก็ท่วม

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - เมื่อเปิดน้ำจากเขื่อนสิริกิติ์ แล้วก็ไปจังหวัดอุครคิดด์)

ก็ลงไปเพราะว่าเขื่อนสิริกิติ์นี้ไม่ใหญ่พอ ต้องปล่อยน้ำออก มันเต็ม ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ น้ำมาก็ต้องปล่อยออก

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายข้อมูล พระพุทธเจ้าข้า ถ้าได้มีการสร้างเขื่อน ที่น้ำว่า น้ำยาว และน้ำมวบ ที่จังหวัด
น่าน ก็จะบรรเทาเรื่องทั้งหมดได้ พระพุทธเจ้าข้า)

ก็หมายความว่า น้ำว่า น้ำมวบ ที่อยู่แถวนี้ (ทรงชี้แม่น้ำน่านแผนที่)

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - และน้ำยาวบางส่วน พระพุทธเจ้าข้า ๓ ถ้ามีน้ำนั้นลงมาที่เขื่อนสิริกิติ์ ซึ่งไหลค่อนข้างจะเร็ว เพราะว่าจะดับ
สูง ความลาดชันสูงมาก พระพุทธเจ้าข้า จากระดับ ๑๕๐๐ ลงมา ๑๗๐๐ ลงมาถึงอำเภอเวียงสา ระดับ ๒๐๐ กว่า พระพุทธเจ้าข้า
๓ ถ้ามีน้ำใหญ่ ๆ พระพุทธเจ้าข้า น้ำค่อนข้างเร็ว พระพุทธเจ้าข้า)

จุดไว้แล้วรายงานมาให้ท่านนาชกฯ ทราบ เพราะว่าจะได้

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - ขอถวายรายงาน เรื่องนี้ได้มีการศึกษาและก็มีโครงการว่าจะสร้าง ของกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ หลายครั้ง
แล้ว แต่ไม่ทราบว่าเป็นเพราะอะไร จึงไม่ได้รับงบประมาณ พระพุทธเจ้าข้า)

เรื่องนี้ก็มาฟังแถลงแล้ว ในฐานะเป็นรัฐมนตรีมหาดไทย ทั้งนี้ก็ต้องมีความร่วมมือของหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายมหาดไทย ทั้ง
ฝ่ายชลประทาน กระทรวงเกษตรฯ ถ้าทำโครงการเหล่านี้ได้ ก็อาจจะช่วยบรรเทาให้ต้องเคือครือน เพราะเขื่อนพระนางเจ้าฯ จะ
ต้องปล่อยน้ำลงมา การปล่อยน้ำลงมาก็ทำให้เคือครือนหลายจังหวัด อุครคิดด์ แถลงมาถึงพิษณุโลก แล้วก็...

(ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน - จังหวัดพิจิตรด้วย พระพุทธเจ้าข้า)

ลงม พิจิตร ก็หมายความว่าจังหวัดอุครคิดด์ แล้วก็พิษณุโลก และพิจิตร มีความเคือครือนของน้ำท่วม เพราะเหตุว่าตรงนี้
ไม่มีเขื่อน ๓ เขื่อนนั้น ซึ่งจะช่วยบรรเทา แถวนี้ (จุดที่ ๑๔) เป็นที่ที่เคือครือน ด้านเจียงใหม่ ไม่เคือครือนมาก แต่ด้านนี้เขาเคือ
ครือน

(๑) นายสุรจิต นันทนศรี

ส่วนนี้ น้ำที่จะมาจากทางน้ำยม ทำให้แพรว ฤๅพิชฌ โขลก เค็ลครรอน เพราะว่ามีน้ำลงมาอย่างนี้ ก็จะต้องพิจารณาที่จะทำอะไรอย่างหนึ่งอย่างใด คือว่า น้ำลงมานี้ก็ลงมาในแม่น้ำเจ้าพระยาด้วย แม่น้ำเจ้าพระยาก็มีเขื่อนที่ชอนนท (จุดที่ ๑๕) ชอนนทอยู่ นี้ เขื่อนชอนนทนี้ไม่ใช่เขื่อนเก็บกักน้ำ เป็นเขื่อนทดน้ำ แต่เก็บกักได้ชนิดเดียว อยู่ที่นี้ ถ้าสำหรับผู้ว่าราชการจังหวัดน่านก็มีแม่น้ำ

ได้ทราบว่่า ที่นี้ (จังหวัดแพรว) มีความเค็ลครรอน เพราะมาจากความเค็ลครรอนของจังหวัดน่าน ผู้ว่าราชการจังหวัดแพรวมา หรือเปล่า ถ้าผู้ว่า จังหวัดแพรวไม่มาก็ไม่ทำอะไร เพราะว่าถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดมาที่นี้ทั้งหมด ใครจะปกครอง

แล้วก็มีปลัดจังหวัด มีนายอำเภอ ปลัดกิ่งอำเภอต่าง ๆ ที่บอกว่าจะบวช จะบวชแล้วใครจะปกครอง? เชนชื่อนมาบอกว่า ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดกิ่งอำเภอ ต่างๆ จะบวชถวายพระพรพุทธ เราที่บอกว่าเขินก็ อนุโมทนา แล้วว่าเขินไว้ - ไม่ทราบว่าจะขอบ ไปหรือเปล่าว่่า - เขินว่าใครจะปกครอง? ต้องถามกรรมการปกครอง แล้วว่าดีแล้วที่เขาไม่มา เขาจะได้ดูแลปกครอง หรือเขาไปไหน ไม่ทราบ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ว่าราชการจังหวัด มีหน้าที่จะปกครอง ที่จะดูแลในเขตของตัว เพื่อที่จะให้มีความร่มเย็นเป็นสุข ซึ่งหลังจากมีน้ำท่วมนี้ก็อันเป็นที่จะมีผู้ใหญ่อุดและปฏิบัติงาน

อย่างผู้ว่าฯ จังหวัดน่านคะก็ มาสนอ ๓ เขื่อนนี้ก็เป็ลประโชชน์ดีมาก สามารถที่จะจัดจุดที่ถูกต้อง เพราะว่าถ้ามี ๓ เขื่อนนี้ ก็จะสามารถที่จะเก็บน้ำเอาไว้ได้ ก็จะบรรเทาความเค็ลครรอน ของบริเวณที่ถูกน้ำท่วมด้านล้งเนื่องจากการปล่อยน้ำจาก เขื่อนพระนางเจ้า

ส่วนที่พิชฌ โขลกนี้ก็มีน้ำที่ไหลลงมาจากข้าง ๆ อีกสาขหนึ่ง แควน้ำน้อยซึ่งจะต้องทำ - คาไม่ค่อลดี มองไม่ค่อลเห็น แต่เข้าใจว่าอยู่แถวนี้ (ทางตะวันออกของพิชฌ โขลก) - อันนี้ก็ยังไม่ได้ทำอะไร ซึ่งจะต้องทำเพื่อเก็บกักน้ำที่มาจากอำเภอชาติตระการ อาจจะมีคนค้านว่าทำไมทำเขื่อนพวกนี้ แล้วว่ามีประโยชน์อะไร ก็เห็นแล้วประโยชน์ของเขื่อนใหญ่ ๒ เขื่อนนี้ ถ้าไม่มี ๒ เขื่อนนี้ ที่นี้ จะท่วมยิ่งกว่า จะไม่ท่วมเพียงแค่นี้ จะท่วมทั้งหมด

มาถึงครั้งนี้ ก็มาถึงเขื่อนชอนนท จากเขื่อนชอนนท น้ำก็ลงแยกออกมาอย่างนี้ แยกออกมาทางนี้ (จุดที่ ๑๖ ด้านตะวันตก) เป็นการบรรเทาทั่วท่วม แต่ น้ำที่ลงมาทางนี้ (ทางทิศใต้) กับทางนี้ (ทางทิศใต้เฉียงทางตะวันออกเล็กน้อย) ทำให้บริเวณนี้ทั้งบริเวณ ท่วม ฉะนั้นก็ต้องมีวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อบรรเทาความเค็ลครรอนไม่ให้ทั้งหมดนี้ ท่วมนานเกินไป

ยังไม่ได้ไปตามก็ขอข้องกับน้ำที่ลงมาจากคาก ผ่านกำแพงเพชรถึงนครสวรรค์ อาจจะไม่อันเป็นเพราะเราก้ทราบว่่า นครสวรรค์น้ำท่วม น้ำท่วมเดหัว เพราะว่่าเก็บที่นี้ (น้ำวังที่เขื่อนก้วลม) ไม่พอ ตามทางนี้ไม่มีที่เก็บอื่น ๆ ทางนี้ (ลุ่มน้ำแฉวงทาง ตะวันตก) ก็ไม่ได้เก็บไว้ ครงนี้ (น้ำยม) ก็ไม่ได้เก็บทั้งหมดนี้ก็ลงมาที่นครสวรรค์ซึ่งเป็นแอ่ง (จุดที่ ๑๗) น้ำจากข้าง ๆ ก็ลงมาทำให้ ท่วมมากที่นี้ มีการพยายามกระจายน้ำออกไป ๒ ข้างแล้ว แต่ก็ไม่พอ

อันนี้ต้องให้ทราบว่่า น้ำที่ลงมานี้ จะปะทะกับน้ำทะเลที่หนุนขึ้นไป (จุดที่ ๑๘ ทางปากน้ำ) น้ำทะเลที่หนุน ก็เป็นจังหวะๆ และพอตีเวลานคือณสิบสอง น้่านองเค็มคถึง เวลานั้น ที่น้ำข้างบนลงมา และน้ำข้างล่างก็ขึ้นไป ไปชนกัน ทำให้ที่กรุงทพฯ จนกระทั่ง ถึงอุตุธา น้ำไหลลงไม่ได้ ฉะนั้นจะต้องหาวิธีแก้ไข ที่ทำได้คือ พยายามให้ น้ำที่อยู่ที่นี้ (จุดที่ ๑๘ ทางตะวันออกของอุตุธา) ออก มาทางนี้ (ทางตะวันออก) แล้วน้ำจะทำได้ ให้ น้ำที่อยู่ที่นี้ (จุดที่ ๒๐ ทางตะวันออกของอุตุธา) ลงมาเดนี้ (ทางแม่น้ำท่าจีน) ทั้งนี้ เพื่อบรรเทาความเค็ลครรอน เนื่องจากน้ำที่เอ่อขึ้นไป ฉะนั้นต้องหาวิธีให้ น้ำที่ลงมาจากทางเหนือออกไปสู่ทะเลได้ จึงเกิด "โครงการ แก้ล้ง" "โครงการแก้คถึง" นี้ จะต้องอธิบายนิดหน่อย

ขอแผนขาว เพื่อที่จะมาขลิให้ดู เพราะแผนที่นี่ ดูไม่รู้เรื่องแล้ว แก่นคถึงมันอยู่ที่นี้ (จุดที่ ๒๑) อยู่ครระหว่างแม่น้ำท่าจีน แม่น้ำบางปะกง นี้แม่น้ำเจ้าพระยา (จุดที่ ๒๒) แม่น้ำเจ้าพระยาก็คอนแรกนี้กว้าง เวลานั้นทะเลขึ้น ก็ขึ้นไม่แรงนัก แต่มาถึงครง นี้ (จุดนี้ ๒๓) โกล้สะพานกรุงเทพ สะพานพระเจ้าตากสิน สะพานพระราม ๘ และสะพานพระพุทธยอดฟ้า ครงนี้แม่น้ำแคบลง มา ถึงที่ครงนี้ (จุดที่ ๒๔) น้ำขึ้น (จุดที่ ๒๕) กับน้ำที่ลงมาจากทางเหนือชนกันที่นี้ น้ำจึงล้งออกมา (จุดที่ ๒๕) ด้านกรุงเทพฯ ด้านฝั่ง ตะวันออกนี้ น้ำไม่ค่อลเข้า เพราะคถึงสูงกว่า ด้านธนบุรี ด้านตะวันตก เมื่อน้ำเข้าไปแล้ว ก็ไปจ้งอยู่ เวลานั้นขึ้น ก็เข้ามาที่นี้ เวลา น้ำลงน้ำก็ออกมาไม่ทัน เพราะน้ำที่จะลงต้องลงพร้อมกับน้ำที่มาจากเหนือ จึงเข้าทงเดียว น้ำไม่ค่อลลง เมื่อน้ำไม่ลง ฉะนั้นได้ฉิน ชื่อมากที่ตุคก็คือ ฉนณเจริณครกับฉนณจรัญศนีทวงศ (จุดที่ ๒๖) ก็ท่วม ฉนณสองฉนณนี้ท่วมบนเป็นเวลา ๒ เดือน

ครงนี้ (จุดที่ ๒๗, ด้านตะวันตก) มีคลองสรรพสามิต จากปากน้ำไปถึงสมุทรสาคร ครงนี้ไม่มีประตูน้ำ ครงนี้ (จุดที่ ๒๘, ด้านตะวันออก) เป็นคลองชาวทะเล คลองชาวทะเลมีประตูน้ำ ที่จะปล่อยน้ำลงทะเลได้เป็ลแห่ง ๆ (จุดที่ ๒๘) ครงนี้ (จุดที่ ๓๐) เป็นฉนณศุขุมวิทเก่า เวลานั้นทะเลสูงก็ปิดประตูน้ำได้ น้ำทะเลจะไม่เข้า แต่เวลาน้ำลง เปิดให้น้ำลงได้ ก็อน้ำที่อยู่ข้างบนนี้ (จุดที่ ๓๑) คั้นลงมาที่นี้ได้ แต่ระหว่างทางมีสิ่งกคขวาง มีฉนณบนงนา - ราวค (จุดที่ ๓๒) มีทวงรถไฟ น้ำคคค่านไม่ค่อลได้ แล้วก้ มีคานทางนี้ (จุดที่ ๓๓, ฉนณใหม่ไปบางปะกง) ระหว่างทวงก้ยังมีพู่บ้านฉคสรร น้ำจะลงไม่ได้ ถ้าทำให้ น้ำลงมาได้ ให้มาถึงที่นี้ (จุดที่ ๒๘) แล้วทวงออกทะเล น้ำนี้ (จุดที่ ๓๑) ก็จะถูกออกได้เร็ว ทั้งนี้ทำไม่ได้ ถ้าไม่มีน้ำลงมาถึงที่นี้ (จุดที่ ๒๘)

ด้านตะวันออกน้ำทะเลเข้ามาหนุนจึงไม่สามารถที่จะระบายน้ำที่อยู่ที่นี่ (จุดที่ ๓๕) หรือที่อยู่ในบริเวณนี้ (จุดที่ ๓๖) ระหว่างนี้มีถนน และมีหมู่บ้านมีโรงงานตลอดทาง มีถนนไปนครปฐม ไปสามพราน (จุดที่ ๓๔) น้ำที่ลงมาจากทางนี้ (จุดที่ ๓๕) ไม่สามารถจะลงคลอง คลองที่วิวัฒนาการมาทางนี้ น้ำทะเลหนุนมา และหมู่บ้านไม่ได้ แล้วมาถึงครั้งนี้ (จุดที่ ๓๖) น้ำก็มาคั่งอยู่ที่นี้ เพราะว่ามีทะเลหนุนขึ้นมา

จะกล่าวถึงโครงการแก้มลิง (จุดที่ ๓๗) จะทำ тамบนกัน ๒ ข้างคลองสรรพสามิต และจะให้ น้ำที่ลงมาจากที่นี่ (จุดที่ ๓๔) ไหลผ่านประตูน้ำให้น้ำลงไปได้ตามเดือว ไม่มีที่ไหลขึ้น แต่เพื่อการนี้ จะต้องทำให้มีบริเวณที่จะเก็บกักน้ำได้มาก ๆ (จุดที่ ๓๘) ต้องทำโครงการกันน้ำ ครบนี้อาจจะทับคันดินลงมา แล้วครั้งนี้ก็ทำกันเป็นคันเพื่อเก็บกักน้ำ เวลาน้ำในทะเลสูง เราก็ปิดและตุนน้ำ ออก เวลาน้ำลงก็เปิด ให้น้ำออกได้ อันนี้เป็นหลักการ แต่ว่า โคอที่มีประชาชนอยู่บ้าง เราก็จะต้องไม่ให้ประชาชนเหล่านี้เดือดร้อน

จึงทำอย่างนี้ ทำคล้าย ๆ เป็นแท่นที่ (จุดที่ ๔๐) เคียวนี้ ที่นี้เป็นนกกอลิเดิม แต่ว่าทำนกกอลิเดิมไม่ได้แล้ว แล้วเป็นทำนาทุ่ง แต่นาทุ่งก็ทำไม่ได้แล้ว น้ำใส่โครกมันลงมา ทุ่งก็อยู่ไม่ได้ เคียวนี้ทำนาปู ไม่ใช้นาปูแท้ แต่เอาจากที่อื่นมา มาปล่อยไว้ที่นี่ เป็นธนาคารปู คือไม่ใช่เลี้ยงปู เลี้ยงปูไม่ได้เพราะว่ามีมันเสีย ถึงอันครอมาก ปูที่อยู่ที่นี่กินน้ำใส่โครก คนรับประทານปูแล้วก็ปวดท้อง อันนี้มีชื่อเสียงมานานแล้ว ปุสบุตรสาครนี้ ทำให้คนเป็นโรคทางเดินอาหารไปมาก ฉะนั้นถ้าทำอย่างนี้ เป็นแท่นขึ้นมา ในแท่นนี้มีที่พอสำหรับให้ประชาชนที่อยู่แถวนี้มาอยู่เป็นหมู่บ้านจัดสรร

และ ในที่แท่นนี้ (จุดที่ ๔๑) เราจะทำทฤษฎีใหม่ มีสระน้ำ มีขุดของบ้าน เวลาปรับปรุงดินพอสมควรแล้ว จึงทำไม่ออกนัก ภาวใจ ๒ ปี โคอเอาดินนี้ขึ้นมาแล้วทำให้แห้ง หรืออาจจะเอาดินมาจากที่อื่น มาถมไว้บ้าง ดังความเค็มของดิน พวกที่อยู่ที่นี่จะปลูกต้นไม้ได้ เช่นมะพร้าวหรือขมุขู หรือปลูกผักหรือเลี้ยงปศุสัตว์ ในสระน้ำก็เลี้ยงปลาได้ ส่วนในที่ที่เป็นแก้มลิงนี้ ที่น้ำลงมา ถ้าทำนาน ๆ ไป น้ำนี้ก็กลายเป็นน้ำที่สะอาด สามารถที่จะเลี้ยงสัตว์น้ำได้ เวลาน้ำลงมากก็มากไว้ที่นี้

เวลาน้ำทะเลขึ้นก็ปิด เวลาน้ำทะเลลงก็เปิด น้ำจะออกไปโดย Gravity ใช้ความชันของพื้นที่ได้ ในบริเวณนี้มีที่กว้างเหมาะสำหรับทำโครงการแก้มลิง และมีหมู่บ้านน้อย สามารถที่จะจัดสรรที่ดิน ไม่ว่าจะจะทำหมู่บ้านจัดสรรแบบเอาทำไร แต่เป็นหมู่บ้านจัดสรรสำหรับประชาชนที่อยู่แถวนี้ และต่อไปก็อาจจะเป็นที่พอสำหรับโยกย้าย คนที่จะต้องโยกย้ายมาจากบริเวณที่จะขยายคลองให้ผ่านได้ดี ทางด้านนี้ (จุด ๒๔, ด้านตะวันออก) ก็น่าจะทำโครงการได้เหมือนกัน แต่ยังไม่ได้ศึกษา ก็น่าจะทำได้ มีที่คล้าย ๆ กับด้านนี้ (จุด ๒๘, ด้านตะวันตก) อันนี้ก็จะเป็นโครงการแก้มลิง

โครงการแก้มลิง ต้องทำตามคติพจน์ที่มีเขียนไว้ข้างใต้ครั้งนี้ (ทรงชี้ที่กระเปาะทองพระองค์) เหมือนที่เคเอาให้ฟังเมื่อประมาณ ๑ ปี ภาวาทอทชูดชาก แต่ภาษาอังกฤษก็คือ "Our Loss Is Our Gain" "Our Loss" คือสิ่งที่เรเสีย "Is" คือเป็น "Our Gain" คำไรของเรา "Our Loss" ความเสียหายของเรา "Is Our Gain" กลายเป็นกำไรของเรา ต้องทำตามคติพจน์ของสำนักงาน ๘๘. ก็จะตามรอดทำโครงการนี้ได้ แต่ถ้าถือว่า Our Loss Is Our Loss คือ ไม่ยอมเสียเงิน ก็ทำโครงการนี้ไม่ได้ ต้องยอมเสียเงิน แต่ในที่สุดก็กลายเป็นกำไรของเรา เพราะว่าคนพวกที่อยู่ที่นี่ จะร่วมมือ จะทำให้โครงการนี้ราคาถูกลง และ ประชาชนที่อยู่ที่นี่ก็จะได้กำไรเหมือนกัน ทางราชการก็จะได้กำไร

อยากให้เห็นว่าทำมันเรียกว่า "แก้มลิง" ก็เพราะว่าน้ำที่เข้ามาที่นี้ (จุดที่ ๒๕) มันออกไปไม่ได้ ก็ต้องเคียว เคียว เคียว แล้วเก็บไว้ในที่นี้ (จุดที่ ๓๘) ครบนี้ (จุดที่ ๔๒) มีคลองหลายคลอง คลองหนึ่งชื่อคลองสามพร แล้วอีกคลองชื่อคลองโรงภาชี มาเชื่อมต่อกับคลองสนามชัย หรือคลองบางมด (จุดที่ ๓๘) ก็ได้ ก็จะสามารถระบายน้ำออกจากบริเวณนี้ท่วมฝั่งธนฯ (จุดที่ ๒๕) ซึ่งทำได้เป็นถนนคลอง หรือจะเรียกว่าคลองถนนก็ได้ เพราะว่าข้างบนเป็นถนน ข้างล่างเป็นคลอง

เมืองนิวยอร์กในอเมริกา เขามีถนนคลอง ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า "Canal Street" โครไปนิวยอร์ก คงได้ไป "Canal Street" เวลาน้ำท่วมน้ำจะเข้า "Canal Street" แล้วไปลง "แก้มลิง" ของเขา "แก้มลิง" ของเขาเป็น "แก้มลิง" ธรรมชาติ เป็น Lagoon ใหญ่ แต่ของเราต้องสร้าง "แก้มลิง" แล้วก็ต้องสร้าง "Canal Street" ถนนคลอง ถ้าทำอย่างนี้ได้แล้วก็จะสบาย น้ำจะไม่ท่วม นอกจากจะเป็น "ฝนพันปี" หรือ "ฝนหมื่นปี" คือฝนหรือน้ำที่ลงมากเป็นประวัติการณ์ แต่ถ้าทำอย่างนี้จะสามารถต่อสู้อุทธรณชาติได้ อันนี้เราไม่ได้ต่อสู้ใคร บุคคลใด เราต่อสู้ธรรมชาติ ให้ประชาชนเหล่านี้มีความสุข และสามารถที่จะร่วมมือในโครงการนี้ แล้วประชาชนแถวนี้ก็จะมีความสุข เมื่อมีความสุขไม่เดือดร้อน "Our Gain" คำไรจะมา

* เมื่อเดือนสิงหาคม - กันยายน ปี ๒๕๓๘ ได้ทำ "โครงการแก้มลิง" โดยใช้แนวคลองมหาชัยแทนคลองสรรพสามิต เพราะคลองสรรพสามิต ปิดหัวท้ายไม่ได้ ปรากฏว่าได้ผลสมควร

การต่อสู้ที่ผ่านมาครั้งนี้ ต้องเสียเงินเป็นร้อย เป็นพัน หรือเป็นหมื่นล้าน แต่ว่าถ้าทำสำเร็จก็จะได้กำไร เพราะไม่ต้อง สงเคราะห์ ไม่มีผู้เสียหาย และไม่มีผู้เดือดร้อนอะไร เขาจะทำมาเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ ดังนั้นก็จะมีเงินพอใช้ ส่วนรวม ก็จะมีเงินพอใช้ ถ้าทำโครงการนี้สำเร็จ เมืองไทยจะเจริญขึ้นอย่างมั่นคงตลอด เขียนดังอย่างนี้เขาจะดูออกหน่อย แต่ก็ค่อย ๆ ไปคิด ก็จะเข้าใจ ความสงสัยใด ๆ ก็จดเอาไว้ อาจจะมีข้อสงสัยต่อไป ไม่ต้องถึงปีหน้า เมื่อปีที่แล้วบอกให้คอบปีหน้า คือปีนี้ ได้ ขี้แฉงใครที่ไม่มีใครมาถามอะไร มีแค่ธรรมชาติมาถาม เราถึงชี้แจงให้

สำหรับเรื่องนี้ ใครอยากจะได้ทราบข้อมูลรายละเอียด ก็มีผู้ที่ทราบข้อมูลที่มูลนิธิจัดพัฒนา หรือที่กรมชลประทาน ที่เขา สามารถจะชี้แจง เพราะเขาใจว่าเขารู้เรื่อง ต้องบอกว่า “เข้าใจว่า” เพราะเราไม่ทราบว่าเขาเข้าใจหรือไม่เข้าใจ แต่เข้าใจว่าเขาเข้าใจ แล้วถ้ามีอะไรที่เป็นคำถาม จดเอาไว้แล้วก็อาจจะชี้แจงกันได้ อันนี้ก็ค่อนข้างจะชุกชุมมากเกินไปแล้ว ก็คงพอสำหรับวันนี้ รู้สึกว่า ท่านจะหิว จะได้ไปช้อปปิ้งเมื่อออกไปข้างนอกแล้ว ก็ไปรับประทานอาหารค่อเพื่อที่จะให้ท่านสามารถทำงานต่อไป เพราะว่าวันนี้ เสียเวลาไปมากแล้ว ค่อไปท่านก็จะได้พักผ่อน หวังว่าจะทำตามเรื่องของแค้นถึงนี้ให้สำเร็จ ก็ขอบใจทุกท่านที่มา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต
วันพุธที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๙

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาในวันนี้ เพื่อมาอวยพรวันเกิด โดยนายกรัฐมนตรี^(๒) ได้กล่าวคำอวยพรนั้นในนามของ
ทุกๆ คน ที่มาในชุมนุมนี้ การที่นายภฯ ได้บอกว่า ข้าพเจ้าได้ช่วยให้ประเทศชาติและประชาชนมีความเจริญนั้นก็ขอยืนยันว่า
ถ้าทั้งเจ้าหน้าที่ ทั้งผู้ที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ ไม่ได้ช่วยกัน ร่วมมือร่วมแรงกัน ทำให้กิจการต่างๆ ลุล่วงไปโดยดี ก็จะไม่สามารถที่จะ
ทำให้ประชาชนมีความก้าวหน้าอย่างเป็นตามรายงานของนายภฯ

ข้อนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะว่าถ้าแต่ละคนทำงานคนละทาง แม้จะตั้งใจทำก็ไม่มีผลสำเร็จ เพราะว่าเหมือนดึง
กันไปคนละทิศคนละทาง มันก็อยู่กับที่หรือบางทีก็ไม่ไปช่วยอยู่กับที่ ก็เสื่อมลงไปได้ ฉะนั้นข้อสำคัญที่สังคมไทยยังอยู่ก็เพราะว่า
ส่วนมากผู้ที่มีงานทำ ทั้งในทางด้านราชการ และเอกชน ได้พยายามนำไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้ประเทศไทยยังอยู่ ใน
โลกนี้ประเทศอื่นๆ กำลังปั่นป่วนมาก และคนไทยทุกคนก็คงเป็นห่วงว่า ประเทศไทยจะอยู่หรือจะไป ฉะนั้นเป็นการยืนยันว่า
เมืองไทยยังพอที่จะไปได้ ก็เพราะความตั้งใจร่วมกันของคนในชาติ ข้อนี้ไม่อยากจะพูดมากเกินไป เพราะว่าแต่ละคนก็มี
งาน ถ้าไปเดือนให้ร่วมมือกันอาจจะรำคาญ รำคาญแล้วไม่ทำ

ที่อยากจะพูดก็คือใน ๒ ปีที่กำลังจะผ่านพ้นไป คือตั้งแต่ต้นปี ๒๕๓๘ ถึงปลายปี ๒๕๓๙ นั้น ถือว่าเป็นปี
กาญจนาภิเษก ได้ฉลองกาญจนาภิเษกนี้เป็นเวลา ๒ ปี ซึ่งกิจการ โครงการ พิธีการต่างๆ ใน ๒ ปีนี้ ก็เป็นที่ทราบซึ่ง ทำให้เห็น
ใจรัก ที่ประชาชนและคนไทยทุกคนมีต่อข้าพเจ้า มีความราบรื่นอย่างมาก และการที่ฉลองเป็นระยะเวลา ๒ ปีนั้น ก็นับว่าดี
 เพราะว่าถ้ามาฉลองเพียงวันเดียว หรือแม้แค่ปีเดียว ก็จะมีงานประดังกันมากมาย และจะทำให้ทั้งผู้รับพร ทั้งผู้ที่ให้พรเดือด
ร้อน เพราะรำแย่งกัน คราวนี้ได้เฉลี่ยไปเป็นเวลา ๒ ปี ก็เลยผ่านพ้นไปได้ โดยทุกคนมีความสำเร็จ มีความพอใจและ
ปลื้มปิติใจกัน

ฉะนั้นในโอกาสนี้ โดยที่เป็นเวลาใกล้ปลายปีพุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นเวลาที่จะขอบใจทุกคนที่ได้ร่วมมือกัน ทำให้
ส่วนรวมยังคงอยู่ และข้อนี้เป็นสิ่งที่หนักใจมาก เพราะว่าถ้าถ้าไม่เป็นเช่นนี้ ประเทศไทยก็อาจจะมิระงับการเหมือนประเทศ
หลายประเทศในโลก หลายประเทศในโลกไม่เรียบร้อยเพราะว่าเป็นเรื่องของประวัติศาสตร์ของประเทศนั้นๆ ในประเทศที่เกิด
เรื่องอย่างรุนแรงแสนสาหัส มีประวัติศาสตร์มาเป็นเวลานานเรียบร้อยๆ ว่ามีการแตกแยกกัน แม้จะสามารถรวมกันเป็นประเทศ
ได้ และทำให้ประชาชนในประเทศนั้นมีสันติสุขชั่วระยะเวลาหนึ่ง ก็กลับมาแตกแยกกัน

สำหรับประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ว่า มีการแตกแยกเป็นครั้งเป็นคราวแต่ส่วนใหญ่ก็ปรองดองกัน ฉะนั้นแนวโน้ม หรือ
ประวัติ หรือนิสัยของคนไทยก็ไปในทางที่จะรักษาประเทศไว้ เพียงแต่ถ้าไม่ระวัง จะเอวาระที่เราแตกแยกกันมากขึ้นเป็นเอก ก็อาจ
จะเสื่อมเสียไปได้ แต่ถ้าเอาความปรองดองเป็นหลักก็เชื่อว่าเราจะทำอย่างไรก็ตาม ก็จะไม่เสียชาติ และไม่เสียความสงบของส่วน
รวม เดียวนี้ประเทศไทยก็ยังมีอยู่ดีพอสมควร ใช้คำว่า "พอสมควร" เพราะเดี๋ยวมีคนแย้งว่า มีคนจน มีคนที่เดือดร้อนจำนวนมากพอ

^(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากหนังสือพระราชดำรัสฯ วันพุธที่ 4 ธันวาคม 2539 บริษัท
อมรินทร์พริ้นติ้ง จำกัด (มหาชน))

^(๒) พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ

สมควร แต่ที่ใช้คำว่า "พอสมควร" นั้นหมายความว่าตามอัธยาศัย และยังมีงานที่จะทำให้ดีขึ้นอีกมากมาย งานยังรออยู่ข้างหน้ามากมาย

ที่เป็นห่วงนั้นเพราะแม้ในเวลา ๒ ปี ที่เป็นปีกาญจนาภิเษก ก็ได้เห็นสิ่งที่ทำให้เห็นได้ว่า ประชาชนยังมีความเดือดร้อนมาก และมีสิ่งที่ควรจะทำและดำเนินการต่อไปในทุกด้าน มีภัยที่มาจากธรรมชาติกระหน่ำ ภัยธรรมชาตินี้เราก็คงสามารถที่จะบรรเทาได้หรือแก้ไขได้ เพียงแต่จะต้องใช้เวลานานพอเสีย มีภัยที่มาจากจิตใจของคน ซึ่งก็แก้ไขได้เหมือนกัน แต่ว่ายากกว่าภัยธรรมชาติ ธรรมชาตินั้นเป็นสิ่งนอกกายเรา แต่นิสัยใจคอของคนเป็นสิ่งที่อยู่ข้างใน แต่ละคนจะต้องปราบตัวเอง อันนี้ก็เป็นข้อหนึ่งที่ยากในการจัดการให้มีความเรียบร้อย แต่ก็ไม่หมดหวัง แล้วก็จะทำได้ ที่จะทำให้สิ่งที่ไม่เรียบร้อย ทั้งภายในภายนอก โดยชดเชกเอาให้ลุกลามไปได้ แม้ ๒ ปีก็ได้เห็นความเปลี่ยนแปลง และใน ๒ ปี คนที่มีอายุไม่มากก็ยังได้เห็น

มาพิจารณาถึงปีกาญจนาภิเษกนี้ ปี ๒๕๓๔ เป็นปีที่ ๕๐ ในรัชกาลปัจจุบัน ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๔ ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๔ ตามกฎหมายที่ผ่านสภาและออกตราเป็นกฎหมายกฤษฎีกา เป็นพระราชบัญญัติ ก็เขียนไว้ตอนต้นว่า "เป็นปีที่ ๕๐" ในรัชกาลปัจจุบัน มาถึง ๒๕๓๔ ก็เป็นปีที่ ๕๐ แต่ถือว่าเป็นการฉลอง ๕๐ ปี คือกาญจนาภิเษก ถ้าจะฉลองแท้ๆ ก็จะต้องเป็นวันที่ครบ ๕๐ ปีบริบูรณ์ ก่อนก็ยังไม่ถึง หลังก็เกิน ฉะนั้นจึงได้กะว่าปีที่ ๕๐ กับปีที่ ๕๑ เป็นปีกาญจนาภิเษกทั้งสองปี เป็นระยะโกลั้วๆ ทุกคนยังจำได้ว่ามีเหตุการณ์อะไร

แต่ถ้าพูดถึง ๕๐ ปี คนที่อายุ ๕๐ ปัจจุบันนี้ ที่อยู่ในที่ประชุมนี้ก็มีคนที่อายุ ๕๐ ปีพอดีหรือน้อยกว่า มีเป็นจำนวนมาก ช่างไม่ได้ว่าให้เห็นว่า รัชกาลที่ ๙ เริ่มต้นอย่างไร จำไม่ได้ ไม่มีทางจำได้เพราะว่าเพิ่งเกิด แม้คนที่เป็นผู้ใหญ่ ก็อาจจะยังจำไม่ได้ เพราะว่าเมื่อ ๕๐ ปี นอกจากผู้สูงอายุมาก ส่วนมากก็ยังเป็นเด็ก ถ้าเป็นข้าราชการ อายุยังไม่ถึง ๖๐ ปี ก็หมายความว่าต้องอายุน้อยกว่า ๑๐ ปี ส่วนมากข้าราชการผู้ใหญ่ก็อายุราว ๕๔-๕๙ ก็หมายความว่า เวลานั้น อายุ ๔-๙ ขวบ ซึ่งอาจจะยังไม่ทราบคิดว่าเหตุการณ์เป็นอย่างไร ฉะนั้นอาจจะไม่เห็นว่าเป็น ๕๐ ปี ประเทศมีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงมาก ในทางที่ดีก็มี ในทางที่ไม่ดี ก็มีเหมือนกัน ฉะนั้นนึกว่าการที่ฉลอง ๕๐ ปีของรัชกาลปัจจุบัน ก็น่าจะได้นึกคำว่าวิวัฒนาการของประเทศเป็นมาอย่างไร และต่อไปจะใช้เป็นบทเรียนว่าเราจะทำอย่างไรต่อไป

มีคนพูดว่านี่ผ่านมา ๕๐ ปีแล้ว ขออีก ๕๐ ปี อีก ๕๐ ปีจะฉลองอีกทีหนึ่ง หมายความว่าจะเป็น ๑๐๐ ปี ๑๐๐ ปีนั้นคำนวณดู ข้าพเจ้าอายุ ๑๑๔ (เสียงหัวเราะ) อายุ ๑๑๔ นี้มีความสำคัญอยู่ เพราะว่ามีคนที่เกิดในปี ๒๔๔๔ เขาก็ภูมิใจว่า เขาเป็นคนแผ่นดินเดียว แล้วเขาบอกว่าเขาอยากเป็นคนแผ่นดินเดียว แต่อย่างไรก็ตาม เขาก็อยากอายุยืนเหมือนกัน เขาบอกว่าเขาอยากอายุ ๑๐๐ ปี แต่ว่าถ้าเขาอายุ ๑๐๐ ปี ก็จะต้องให้พระเจ้าอยู่หัวอายุอย่างน้อย ๑๑๔ ฉะนั้นเราก็จะต้องมีอายุ ๑๑๔ อย่างน้อย เพื่อที่จะให้ผู้นั้นสามารถที่จะมีอายุ ๑๐๐ ตามปณิธานของเขา ก็เลยทำให้นึกว่า ต้องอยู่อีก ๕๐ ปี อีก ๕๐ ปี ใครจะอายุก็ไม่ทราบ (เสียงหัวเราะ) แต่ว่าจะต้องมีขุมขุมนี้ ต้องมีเมื่ออายุ ๑๑๔ ปี กับ ๓๖๕ วัน แล้วก็ไม่มีใครใคร เหนียวอายุก็มาได้ (เสียงหัวเราะ) ตอนนั้นถ้าถามว่า เมื่อ ๕๐ ปีเป็นอย่างไร ท่านผู้นั้นก็สามารถที่จะเล่าให้ฟัง หรืออาจจะต้องปรึกษานานหรือกัน เพราะว่าป่านนั้นอาจจะหลงอาจจะพูดอะไรไม่ค่อยรู้เรื่อง เพราะมันนาน แต่รู้เรื่องหรือไม่ อาจจะคุยกันสนุกกว่าเมื่อ ๕๐ ปี มาทำอะไร อย่างนี้คนที่อยู่ในที่นี้ ทั้งข้างในทั้งข้างนอก อีก ๕๐ ปี ก็เข้าใจว่า มีหลายคนที่ยังอยู่ได้ และจำได้ว่าสภาพและสถานการณ์ของบ้านเมืองเป็นอย่างไร

เมื่อ ๕๐ ปี ตอนต้นรัชกาล ถามท่านที่อยู่ในที่ประชุมนี้ ส่วนมากจะไม่รู้ว่าคืออะไร เวลานั้นประชากรในประเทศไทยมีประมาณ ๒๐ ล้านคน มาปัจจุบันนี้มีถึง ๖๐ ล้าน เป็นที่แน่นอนว่ามี ๖๐ ล้าน เพราะเขานับไว้ เขาไปดูว่าคนที่ ๖๐ ล้านเกิดมาเมื่อเร็วๆ นี้เอง แต่ยังไม่ทราบว่าคนไหนเป็นคนที ๖๐ ล้าน เพราะว่าในเวลานั้น ชั่วโมงนั้น นาทีนั้น ก็เกิดมาตั้งหลายคน ก็ไม่ทราบว่าคนไหนเป็นคนที ๖๐ ล้าน แต่อย่างไรก็ตาม นับคร่าวๆ ว่าเดี๋ยวนี้มีคน ๖๐ ล้าน ประชากรในเมืองไทย เปรียบเทียบกับเมื่อครั้งกระโน้นที่มี ๒๐ ล้าน คน ความแตกต่างก็เห็นได้ชัด

ในทางสถานการณ์อื่นๆ เกี่ยวกับความเป็นอยู่ ก็ต่างกัน จากเวลานั้นจนถึงเวลานี้ ก็มีวิวัฒนาการ มีความเปลี่ยนแปลงมาตลอด ความเปลี่ยนแปลงนี้ ไม่ใช่จะมาเอง ความเปลี่ยนแปลงนี้มาจากการกระทำของคนที่อยู่ในประเทศ คนจะแย้งว่าเมืองไทยนี้มีชาวต่างประเทศเข้ามามากมาย และคนไทยที่ถือว่าเป็นคนไทยก็ได้ออกไปต่างประเทศมากมาย จริง แต่อย่างไรก็ตามความเป็นไทยก็ยังอยู่ในประเทศไทย แล้วก็เป็นความรับผิดชอบของแต่ละคน พูดถึงโดยเฉพาะคนที่เกิดมาเป็นภรรยาของรัชกาล ตั้งแต่เกิดมาก็มีความรับผิดชอบแล้ว แม้จะไม่รู้เรื่อง จะช่างไม่ได้ว่าคนที่เกิดมาไม่รู้เรื่องทันที แต่ว่าต้องเรียนรู้ ต้องมาสัมผัส สัมผัสกับโลกหรือสัมผัสกับประเทศเป็นเวลาหลายปีอยู่ ถึงจะเข้าใจว่าประเทศเป็นอย่างไร

การที่ประเทศไทยมาอยู่ในสภาพปัจจุบันนี้ก็ผ่าน เรียกว่ามีมือ หรือการกระทำของคนที่ทั้งประเทศ ถ้าเปรียบเทียบความ เป็นอยู่เมื่อ ๕๐ ปี กับปัจจุบันนี้ ก็เห็นความแตกต่าง คนที่มีชีวิตตั้งแต่สมัยโน้นจนถึงสมัยนี้ และที่เกิดมาตามทาง ก็เป็นผู้ที่ได้สร้าง ส่วนรวม ได้สร้างประเทศชาติให้เป็นดังที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้ จะบอกว่าสมัยโน้นกับสมัยนี้เป็นอย่างไร ต่างกันไหม ต่างกันจะว่าสมัยโน้น ดีกว่าสมัยนี้ ก็พูดไม่ได้ อยู่ในปัจจุบันนี้ เรามีสิ่งใด เราก็มีอยู่ในปัจจุบัน ในอดีตเราเคยมีอะไรก็ผ่านไปแล้ว ในอนาคตจะมีอย่างไร ก็ จะต้องคอยดูว่าร่วมกันสร้างอย่างไร ถ้าร่วมกันสร้างดีก็ดี ถ้าร่วมกันสร้างไม่ดี ก็เสียใจ ก็ไม่ดี ฉะนั้นคนที่สามารถที่จะระลึกรู้ล่วงหน้า ไป ถึงระยะก่อนนี้ และมาเปรียบเทียบกับที่เป็นปัจจุบัน ก็มีความสามารถที่จะถือว่าเป็นบทเรียน ถือว่าเป็นหน้าที่ส่วนตัว จะเป็น ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย จะเป็นนักธุรกิจ จะเป็นประชาชนที่ทำการค้า ทำหน้าที่อะไรก็ตาม ก็เป็นหน้าที่ของผู้นั้นที่จะหวนระลึกไป เพื่อจะเป็นบทเรียน ถ้าไม่หวนระลึกแล้ว ก็ไม่ทำตามที่ได้มีบทเรียนมา สังคมไทยก็ต้องสลายไป

ที่พูดว่าเมื่อสมัยก่อนนี้หรือปัจจุบันนี้ อย่างไหนจะดีกว่ากัน เพราะว่าว่ามีบางคนบอกว่าเดี๋ยวนี้เลวทรามมาก สถานการณ์ แย่ คนเลว จริง คนเลวก็มีมาก คนเลวมีมากกว่าสมัยก่อนนี้ เพราะว่าคน หมายถึงประชากรมีมากกว่าสมัยก่อนนี้ตั้ง ๓ เท่า คนเลวก็ ต้องมีมากกว่า ๓ เท่า นี้ตามสถิติ ส่วนมากก็เป็นอย่างนั้น คนดีก็ต้องมีมากกว่า ๓ เท่าเหมือนกัน ถ้าดูตามสถิติโดยมากสิ่งเหล่านี้ก็ เป็นสัดส่วนส่วนกัน หมายความว่าเดี๋ยวนี้คนดีก็มากกว่า ๓ เท่า ก็น่าดีใจ แต่คนเลวก็มีมากกว่า ๓ เท่า ก็น่าเสียใจ ข้อนี้เป็นเรื่อง ที่ต้องคิด และเมื่อคิดแล้วก็สามารถจะแก้ไข ให้อีก ๕๐ ปีข้างหน้า เมื่อประชากรอาจจะเพิ่มขึ้นไปอีก อย่าให้คนไม่ดีเพิ่มขึ้น ให้คนดี เพิ่มขึ้นมากกว่าคนไม่ดี จะทำให้อุณหภูมิต่ำลง คือโดยมากสมัยนี้คนเกาคนแก่ บอกสมัยก่อนนี้ดีมาก สมัยนี้เลวทราม ความจริงไม่ ใช้อย่างนั้น ถ้าเราเอาตัวเราใส่ในคนที่จะเป็นในอีก ๕๐ ปี ก็เป็นเหมือนกัน แต่ถ้าเราตั้งใจ เพราะมีระดับที่ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ให้ทำ อะไรที่เรียกว่าดี เชื่อว่าใน ๕๐ ปี เมื่อเรามาทพบกัน จะมีคนดีมากกว่าคนไม่ดี เมื่อมีคนดีมากกว่าคนไม่ดี สังคมไทยย่อมจะสบายกว่า และแต่ละคนจะสบายกว่า

ปัญหาเมื่อพูดว่า คำว่า "ดี" คืออะไร ไม่มีทางที่จะวิเคราะห์ศัพท์คำว่า "ดี" คือคำว่า "ดี" นี้มันสั้นๆ รู้สึกว่าจะเป็นคำที่สั้นสุดใน ภาษา อาจจะไม่สั้นที่สุด ยังมีคำที่สั้นกว่า แต่อย่างไรก็สั้นมาก ใครจะวิเคราะห์คำนี้ได้ รู้สึกว่ายาก เพราะว่าแต่ละคนก็เห็นว่าดี แต่ ไม่แน่นอนว่าใช่หรือไม่ใช่ อย่างไรก็ตาม ถ้าพูดคร่าวๆ ความดี คนก็เข้าใจ แต่จะบอกว่าเป็นอะไรยาก ความดีคืออะไรที่ทำให้เรามีความ สงบความสุขใจแท้ๆ เป็นผลดี คนที่ไม่ดีเรียกว่าคนเลว คำว่าเลวนี้ก็ยาวกว่าหน่อย คนเลวก็ไม่รู้จะวิเคราะห์ว่าอะไร

คนดีทำให้คนอื่นได้ดี หมายความว่าคนดี ทำให้เกิดความคิดในสังคม คนอื่นก็ดีไปด้วย ความเลวนั้นจะทำให้คนดีเป็นคน เลวก็ยาก แต่เป็นไปได้ถ้าคนดีเข้มแข็งในความดี จะให้คนเลวมาทำให้คนดีเป็นคนเลวยาก สำคัญอยู่ที่ความเข้มแข็งของคนดี คน เลวมิได้อยากให้เป็นคนเลว เพราะว่าถ้าคนอื่นเลว คนเลวนั้นแหละจะเดือดร้อน เขารู้ว่าถ้าคนเลวทำให้คนอื่นเลวก็หมายความว่า คนนั้นจะเบียดเบียนตัวเขาเอง ก็คือเบียดเบียนคนที่เลวทำให้ยิ่งแย่เข้า ไม่มีใครอยาก ฉะนั้นที่มีความหวังว่าอีก ๕๐ ปีข้างหน้า นี้ จำนวนคนเลวจะน้อยกว่าคนดี เพราะว่าคนเลวจะทำให้คนดีเป็นคนเลวยาก ส่วนคนดีจะทำให้คนเลวเป็นคนดี ก็ไม่หวังวิสัย ทำได้ จึงมีหวังว่า อนาคตจะแจ่มใส แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องให้คนในสังคมนี้มีความตั้งใจ ถ้าไม่มีความตั้งใจแล้วก็เชื่อว่า ตัวคนดีจะกลายเป็นคนเลวด้วยตัวเอง ไม่ต้องให้ใครมาชักชวนมันก็เลยไป ก็ลงเหวลงนรก

ข้อนี้ ที่พูดอย่างนี้ได้เพราะได้รับยกย่องว่า มีประสบการณ์มาถึง ๕๐ ปี ก็ได้เห็นความจริงของข้อนี้ ซึ่งเป็นความจริงที่เมื่อ ทราบแล้ว เมื่อเห็นแล้ว เป็นสิ่งที่น่ากลัว คนที่มีชีวิตหรือการทำงานสัก ๕ ปี ๑๐ ปี จะเห็นข้อนี้ยาก เพราะว่าเปรียบเทียบไม่ได้ แต่ผู้ที่ได้ รับราชการหรือทำงานมา ๕๐ ปี เชื่อว่าควรจะเห็นได้ นี้ไม่ใช่ขอพูดตัว แต่ว่าถามท่านผู้ที่มีอายุราชการ หรืออายุทำงานมา ๕๐ ปี ก็เชื่อ ว่าจะเห็นด้วย ว่าคนดีชนะคนไม่ดีได้ แต่ยากพอใช้ เพราะว่ามีความยากขึ้น ความต้องการของคนก็มากขึ้น การพัฒนาขึ้นมาไม่ทันกับ การพัฒนาของประชากร

สำหรับวิธีที่จะทำให้คนเป็นคนดีนั้น ก็มีเช่น การศึกษา เมื่อก่อนนี้ด้านการศึกษาคนในเมืองไทยนี้ มีความรู้ การอ่าน หนังสือ เขียนหนังสือเป็น มีมาก เปรียบเทียบกับประเทศอื่นค่อนข้างจะสูง คือมีการอ่านเขียนได้เปอร์เซ็นต์สูง แต่มาปัจจุบันนี้น้อย ลง เพราะว่าคนเพิ่ม โรงเรียน หรือผู้ที่มีหน้าที่สอนน้อยลง เปรียบเทียบกัน อาจจะแย้งว่าสมัยนี้มีเทคโนโลยีสูง ทำให้สามารถที่จะทำ กิจการโรงเรียน กิจการส่งสอนแพร่ออกไปได้มากกว่า แต่ไม่มีอะไรแทนการอบรม ไม่มีอะไรแทนการปณิธาน คือการสอนนี้มีแบ่งเป็น อบรม แล้วก็มีปณิธาน แต่ถ้าไม่มีผู้ที่อบรม ไม่มีผู้ที่ปณิธาน หรือผู้ที่อบรม หรือผู้ที่ปณิธาน เป็นคนที่คุณภาพต่ำ ผู้ที่ได้รับอบรมปณิธาน ย่อมคุณภาพต่ำเหมือนกัน อาจจะแย้งว่ายุคนี้เทคโนโลยีสูงขึ้นสูง

เทคโนโลยีขั้นสูงนี้ คนส่วนมาก เดี่ยวนี้ก็เข้าใจ ว่ามีโทรทัศน์ มีดาวเทียม มีเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่เครื่องเหล่านี้ หรือสิ่ง เหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต คุยปร่างท่าทางเหมือนมีชีวิต แต่อาจจะไม่มีชีวิต มีสติมีสำนึก แต่ไม่มีสำนึก คือสติสัมปชัญญะแล้วมันครบถ้วน

และยังไม่ครบ ยังไม่มีจิตใจ อาจจะทำให้คนที่มีความตั้งใจอันเปลี่ยนเป็นคนละคนก็ได้ แต่ว่าที่จะอบรมโดยใช้สื่อที่ก้าวหน้าที่มีเทคโนโลยีสูงนี่ยากที่สุด ที่จะอบรมปณิธานด้วยเครื่องเหล่านี้ ฉะนั้นไม่มีอะไรแทนคนสอนคน คนสอนคนนี่ มีที่เขาใช้ดาวเทียม คนเดียวสอนได้เป็นพันเป็นหมื่น ในคราวเดียวกัน แต่ถ่ายทอดความตั้งใจยาก ถ้าถ่ายทอด จะว่าไปอาจจะต้องถ่ายทอดตัวต่อตัว ฉะนั้น การที่มีความก้าวหน้า เปลี่ยนแปลงในประเทศ ในสังคมไทย ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเปลี่ยนแปลงในทางดี นอกจากต้องหาวิธีให้มีการถ่ายทอดโดยใช้ดาว หรือใช้หลักสูตรที่เหมาะสม ที่ทำให้คนเป็นคน

อันนี้ก็ขอฝากความคิดอันนี้ไว้ เพราะว่าเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าสักทีจะให้มีความรู้ทางเทคโนโลยีมากไม่พอ ต้องมีความเป็นคน คนดี รวมความแล้วจะต้องอบรมปณิธานให้ได้ ก็ต้องหาวิธีที่จะทำ ข้อนี้ที่พูดอย่างนี้ค่อนข้างจะเลยเถิด แต่ว่าพูดไม่ได้ เพราะหาพบใคร เคียวนี้ พบใครก็บอกว่า ๕๐ ปี ก็ใช้ ๕๐ ปี ต้องใช้ประโยชน์จาก ๕๐ ปีนี้ ถ้า ๕๐ ปี แล้วไม่ใช้ประโยชน์ เรายังใช้ประโยชน์

ดีที่มีปีกฎจนาภิเษก ๒ ปีนี้ มีการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัชกาลที่ ๙ นี้ ซึ่งบางทีคนก็ไม่รู้ แต่เขาไปขุดจากที่ไหนไม่ทราบ เขาไปขุดข้อมูลต่างๆ ซึ่งมีมากที่เป็นความจริง ไม่เข้าใจเขาเอามาจากไหน แต่บางทีข้อมูลที่ได้อาจไม่มีทางที่จะให้คนอื่นทราบ มาควักจากหัว หัวสมองเราเอง พูดว่า "เรา" เราคือหมายถึงข้าพเจ้า เรายังพูดแบบ แบบที่ฝรั่งเรียกว่า "We of Majesty" เราอยู่คนเดียว ทำไมคนอื่นรู้ได้ รู้ได้ที่เราคิดอะไร อันนี้อาจจะเป็นเพราะผลออกไปใส่ให้คนอื่นฟังก็ได้ หรือเขาอาจจะสันนิษฐานเอาว่า คิดอย่างนั้นๆ อย่างไรก็ตามมีหลายอย่างที่ถูกต้อง มีบางอย่างที่ไม่ถูกต้อง ที่เขียนยกยอว่าเป็นอย่างนั้นๆ เราเองยังไม่ทราบ ยังไม่ทราบว่าเป็นอย่างนั้น คิดอย่างนั้น แต่มาคิดดูก็ไม่แล้ว (เสียงหัวเราะ) เพราะว่าเราก็เก่งนี่

ส่วนมากการยกยอปอขึ้น ก็น่าชื่นชม แต่ก็ต้องระวังเหมือนกัน บางคนรับการยกยอมากแล้ว ก็จะมีตัวไปเลย อาจจะมีก ว่า เรายิ่งมาก ทำอะไรก็ได้ แต่มาวิเคราะห์ดู พิจารณาดูว่าที่เขายกยอนั้น บางทีเป็นความจริง แต่ไม่ใช่ของเขาคคนเดียว การแก้ปัญหาต่างๆ อย่างที่นายกฯ พูดว่า แก้ปัญหาสำคัญๆ แก้ปัญหาภัยธรรมชาติ แก้ปัญหาภัยพิบัติได้เป็นธรรมชาติ เช่น จราจรคับคั่ง ได้คิดเองส่วนหนึ่ง แต่ว่ามีอีกส่วนที่เป็นส่วนใหญ่ ที่คนอื่นได้ช่วยคิด คนอื่นได้ช่วยปฏิบัติ จึงจะว่าไป เราคิด ๑๐ เปอร์เซ็นต์ คนอื่นคิด ๙๐ เปอร์เซ็นต์ ก็หมายความว่าโครงการพระราชดำรินี้ ทำส่วนหนึ่ง คือมีดำริ พระราชดำริ หมายความว่า ตามความคิดของพระราช ราชแล้วคนอื่นก็ไปทำ

บางทีมีพระราชดำริ กว่าจะทำต้องใช้เวลาดัง ๑๐ ปี ๒๐ ปี แล้วคนอื่นเขาทำ และบอกว่ามีโครงการพระราชดำรินี้ บางทีเราไม่รู้ว่าเป็นพระราชดำรินี้ (เสียงหัวเราะ) ไม่รู้ว่าเป็นพระราชดำรินี้ เขาเอาไปทำ บางทีพูดไปคำเดียว เขาไปทำโครงการตั้งล้านคำ อันนี้บางทีก็ดี บางทีก็ไม่ค่อยดี คือได้ปรากฏ ไม่ใช้ดำรินี้ ปรากฏบางสิ่งบางอย่าง เขาก็เอาไปทำเลย แล้วก็บอกว่า มีเป็นพระราชดำรินี้ บางทีก็ดี เท่ากับเขาให้ความคิดความชอบในความคิดนั้นๆ และในโครงการนั้นๆ แต่บางทีโครงการนั้นๆ ก็ไม่ค่อยดีนัก เขาก็เลยได้ความคิดในโครงการที่ไม่ดีนัก ก็ไม่ค่อยเป็นสิ่งที่น่าอินดีนัก แต่ส่วนใหญ่โครงการพระราชดำรินี้ซึ่งเป็นการปฏิบัติของผู้อื่นก็ได้เป็นคุณ เป็นประโยชน์ เลยปลื้มใจว่าที่คิดไปนึกเดียนั้น เกิดประโยชน์ต่อเนื่องไป ทำให้มีประโยชน์ต่อคนหมู่มาก อันนี้ว่าด้วยโครงการพระราชดำรินี้

เกี่ยวข้องกับ ๕๐ ปีนี้ บอกได้ว่าการฉลองทำให้มีความปลาบปลื้มใจ และที่ปลาบปลื้มใจ ก็การที่หลายองค์กร หลายส่วนราชการ หลายบริษัทได้ขุดเอาเรื่องราวเกี่ยวข้องกับภารกิจทำทั้งนี้ ทั้งมีประโยชน์ที่สำเร็จ ทั้งอะไรที่คลกรบชั้น เขียนเป็นเรื่อง เขียนเป็นบทความ จนกระทั่งเป็นหนังสือเป็นเล่มๆ ไปเลย อันนี้ดีมาก ไม่ใช่ดีมากกว่าขอบใจที่เขายกยอปอขึ้น แต่ดีมากเพราะว่า ตามปกติแต่ละคนๆ ก็อยากจะได้เขียนอัตชีวประวัติ ตอนนี่ไม่ต้อง คนอื่นเขาเขียนให้แต่ว่ามีบางคนที่คนอื่นไม่ทราบ ก็คงต้องเขียนเอง ที่จริงเขียนไว้บ้างแล้ว เริ่มต้นเขียนตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ ๕ ขวบ คือตั้งแต่เกิดถึงอายุ ๕ ขวบนี้ เคียวนี้หากคนยากที่จะได้เห็น ที่สามารถจะเขียนเรื่อง

ตั้งใจจะเขียนเรื่องตั้งแต่เกิด เกิดนี้ก็เขียนไม่ได้ ต้องเชื่อกันอื่น แต่ตั้งแต่ที่จำได้ จำได้จริงๆ ของตัวเอง ไม่ใช่จากคำพูดของคนอื่น ก็ประมาณ ๓ ขวบ ๔ ขวบ ก็จำได้บางอย่าง อาจจะจดเอาไว้ เขียนเอาไว้จนกระทั่งอายุ ๑๔ ตั้งแต่อายุ ๑๔ หมายความว่าเมื่อ ๕๐ ปี มีคนไปขุดให้แล้ว คือเราไม่ต้องขุด แต่จากเกิดถึงอายุ ๑๔ เราต้องไปขุดเอง เพราะไม่มีใคร ไม่มีใครสนใจ มีแต่รูปบางรูปที่นำมาลงในหนังสือ ก็คงเห็นเด็กน่าเอ็นดู หัวกลมๆ ก็นั่นคือเรา พูดถึงเรามีไม่ได้ เพราะตอนนั้นยังไม่มี "Majesty" นำหน้า ยังไม่เป็น "เรา" เป็นตัวข้าพเจ้า ตอนนั้นเขาไปขุดมา มาลงในหนังสือ แต่เรื่องราวเบื้องหลังของรูปนั้นไม่มี เพราะไม่มีใครรู้ว่าในหัวกลมๆ นั้นนะคิดอะไร แต่ว่าก็ยังจำได้หลายอย่าง ฉะนั้นก็จะต้องพยายามที่จะขุดในความจำของเราเอง เรายังแบบเราคือ "We of Majesty" ก็เพราะเคียวนี้เราเป็น "Majesty" เราใหญ่โตแล้ว ก็ต้องเขียน

เมื่อปีที่แล้วในชุมชนนี้ได้พูดว่า โครงการแก้มลิงนั้นเริ่มต้นตั้งแต่อายุ ๕ ขวบ เพราะว่ามีลิงอยู่ จึงมี สมเด็จพระบรมราชชนนีท่านไปซื้อมา แล้วมาไว้ในกรง เพราะท่านอยากที่จะให้ลูกๆ ของท่านเห็นธรรมชาติหลายอย่าง ก็มีไก่ มีลิง มีนก ท่านหามาเพื่อที่จะให้เด็กๆ ได้เห็นสิ่งแปลกๆ ต่างๆ และก็ได้นั่งจริง ถ้าไม่ได้เห็นอย่างนั้น โครงการแก้มลิงก็ไม่เกิดขึ้น ดังนั้นนอกจากมีแก้มลิง ก็มี ฟัน ฟันคมด้วย แล้วก็มี มันกัด สมเด็จพระบรมราชชนนี ท่านก็เลยให้หมอนฟันฟันฟันลิง เมื่อกัดแล้วจะไม่เข้า ก็จะไม่เป็นแผล เลยจำได้ว่าลิงนี้ มีฟันคมและมีเขี้ยว ท่านก็เลยตะไบเขี้ยว ตะไบฟัน ไม่ให้เป็นอันตราย อันนี้ก็ดูท่าทางเหมือน ไม่เป็นบทเรียนอะไร น่าจะเป็นบทเรียนของลิงมากกว่าของคน (เสียงหัวเราะ) แต่ว่าเป็นบทเรียนของคน ให้เห็นว่าใครกัด ก็ต้องถูกตะไบฟัน (เสียงหัวเราะ) และความจริงก็ควรจะเป็นอย่างนั้น ใครกัดอย่างนั้นเป็นอันตราย ก็ต้องตะไบฟัน นั่นเป็นบทเรียนเมื่ออายุ ๕ ขวบ

ยังมีเรื่องราวต่างๆ อีกหลายเรื่อง เมื่อหวนระลึกไปถึงเมื่ออายุ ๕ ขวบ เคี้ยววันที่เขียนเอาไว้ เขียนถึงอายุ ๕ ขวบ ไปเกิดที่สหรัฐอเมริกา อายุยังไม่ถึงขวบก็จากมาแล้ว กลับมา ก็จะเรียกว่ากลับเมืองไทยก็ไม่ได้ ไม่เคยอยู่มาก่อน เกิดที่อเมริกา อย่างไรก็ตาม ผ่านประเทศอังกฤษ และทางยุโรป แล้วเดินทางมาถึงสิงคโปร์ มาอายุ ๑ ขวบที่สิงคโปร์ ตอนนั้นจำไม่ได้แน่ แต่โดยที่สมเด็จพระบรมราชชนนีท่านทรงจำได้ ก็ไปถามท่าน เรื่องราวต่างๆ ท่านก็ทรงเล่าให้ฟัง มาถึงเมืองไทยแล้ว ก็มีชีวิตในเมืองไทยจนถึงอายุ ๕ ขวบ เมื่อปี ๒๔๘๕ ตอนนั้นก็อายุได้ ๕ ขวบ และไปต่างประเทศอีกที่ก็ไปต่อไป เมื่อต้นปีแบบไทย ปี ๒๔๘๖ ที่ไปนั้นก็ไปเมืองสวีต ก็หมายความว่าประวัติที่พยายามเขียนถึงอายุ ๕ ขวบนี้ ก็เป็นระยะที่มีชีวิตอยู่ในเมืองไทย ตั้งแต่อายุ ๑ ขวบ จนถึงอายุ ๕ ขวบ และยังต้องเขียนต่อไปให้ได้ไปถึงอายุ ๑๐ ก็อย่างที่กล่าวเมื่อตะกี้ จากอายุ ๑๐ เป็นประวัติที่คนสนใจ มีคนได้จดเอาไว้ เราจึงไม่ต้องเขียน ที่พูดทั้งหมดนี้ความจริงเป็นเรื่องส่วนตัว

แต่ว่าไหนๆ ท่านก็มาถาม ตะกี้เขาบอกว่า ๑๑,๙๔๒ คน ไม่ได้นับเชื้อเขา (เสียงหัวเราะ) ๔๐๘ คน บางคนก็ ๑ คน (เสียงหัวเราะ) บางคนก็ ๑,๐๐๐ คน ก็จะมีบอกได้ว่า มาขึ้น ไม่ได้เชิญท่านมา ไม่ได้เชิญใครมา มากันเอง (เสียงหัวเราะ) ใครอยากมาก็จกชื่อ ชื่อร้านหรือไม่ร้าน ก็ไม่ทราบ เพราะว่ามีหลายคน บางคนจะประกอบด้วยคนคนเดียวกับอีกคน เคยเห็นรายชื่อของคุณแล้วก็มีคนที่มีชื่อเดียวกันในหลายคน ก็ไม่ทราบว่า ใน ๑๑,๙๔๒ คน นับร้านหรือไม่ อันนี้ก็ไม่ทราบ แต่เชื่อเพราะเป็นคนชื่อ (เสียงหัวเราะ) เป็นคนที่ไม่มีความสงสัยในคนอื่น เพราะถือว่าทุกคนก็เป็นคนดีทั้งนั้น จึงไม่สงสัยว่าร้านหรือไม่ร้าน ฉะนั้นคนที่มาเป็นคนกันเองทั้งนั้น คือถ้าไม่ใช่คนกันเองก็จะต้องมีการเชิญมาเป็นทางการ แต่มีใครอยากมาก็มา ก็หมายความว่าคนกันเอง ถึงพูดอะไร ก็พูดกันเอง (เสียงหัวเราะ) พูดค่อนข้างจะไม่พิธีรีตองกัน

แต่รู้สึกว่าคุณมากแล้ว เคยตำหนิคคนบางคนว่าคุณมาก ผู้.....คนนั้นพูดมากเหลือเกิน เราก็กลายเป็นคนอย่างนั้นเหมือนกัน (เสียงหัวเราะ) แต่อย่างไรก็ตามที่พูดนี้ก็ถือว่าเป็นการต้อนรับ และเป็นการขอใจที่มีความปรารถนาดี และจุดสำหามาบ้าง สมัยนี้ยังดีนะ แต่ก่อนนี้ไม่ได้นั่งฟัง แต่ก่อนนี้ยังฟัง (เสียงหัวเราะ) ต่างคนต่างรู้สึกว่ามีอะไร ก็ขยับไปขยับมา เราก็พูดไม่ออก (เสียงหัวเราะ) เมื่อเขายืนเราก็พูดไม่ออก ทำให้รู้สึกว่าเกรงใจแล้วทีหลัง เพราะไม่ได้จัดเก้าอี้แบบนี้ ก็มานั่งกับพื้น ดูแล้วก็รู้สึกลำบากใจ เพราะบางทีนั่งกับพื้น มันก็เมื่อย กลับไปกลับมา เราก็พูดไม่ออกอีกแหละ (เสียงหัวเราะ) พูดไม่ออก เพราะว่าเป็นเกรงใจ

บางทีพูดไปพูดมา เอ๊ะ...คนโน้นหลับคนนั้นหลับ (เสียงหัวเราะ) เราก็พูดไม่ออกอีกแหละ (เสียงหัวเราะ) เพราะว่าจะหมายความว่าที่เราพูดทำให้เขาหลับ นี่ก็แปลกดี (เสียงหัวเราะ) แต่ว่าอาจจะเป็นเกียรติก็ได้ (เสียงหัวเราะ) หมายความว่า คำพูดเราทำให้สบายใจ (เสียงหัวเราะ) ทำให้เคลิบเคลิ้ม (เสียงหัวเราะ) เขาเรียกว่าเคลิบเคลิ้มเลยทำให้หลับ มีเหมือนกันแต่วันนี้ไม่หลับ วันนี้คงพูดไม่ดี (เสียงหัวเราะ) คือถ้าพูดดีก็ต้องเคลิบเคลิ้ม แต่ว่าคำพูดทำให้คนเคลิบเคลิ้ม มันก็ไม่ค่อยดี (เสียงหัวเราะ) รู้สึกว่าเขาตำหนิคคนที่พูดแล้วทำให้คนเคลิบเคลิ้ม ก็หมายความว่าเคลิบเคลิ้มแล้วคิดตาม โดยที่อาจจะไม่ถูกต้อง อาจจะไม่ได้ก็ได้

วันนี้ท่านไม่เคลิบเคลิ้ม วันนี้ท่านดู... อาจจะเพราะว่าส่วนมาก ท่านเป็นเด็กๆ ทั้งนั้น เปรียบเทียบเพราะว่าเราก็อายุมากขึ้นไป นี้ไม่ใช่บอกว่าคุณมากเกินไป แต่ว่าอายุมากขึ้น เป็นของดีอย่างหนึ่ง ทำให้เห็นคนอื่นเป็นเด็กหมด แล้วก็เลยกันเอง เลยรู้สึกว่า ถือว่าเราเป็นผู้ใหญ่ นอกจากท่านผู้ใหญ่ ที่อยู่ข้างหน้านี้ ท่านเป็นผู้ใหญ่ ความจริงก็เป็นผู้ใหญ่ ถือว่าเป็นรุ่น เหมือนว่าเป็นรุ่นพี่ก็ได้ แต่ก่อนนี้เวลาพูดกับผู้ใหญ่ เป็นรุ่นพี่ไม่ได้ เป็นรุ่นลุง (เสียงหัวเราะ) อาจจะเป็นรุ่นปู่ก็ได้

แต่ก่อนนี้เมื่อสมัย ๔๐ กว่าปี พบกับใคร เขาเป็นผู้ใหญ่กว่ามากแท้จริงเขาอายุสัก ๕๐ ดูผู้ใหญ่เหลือเกิน ก็เลยทำให้คิดว่าเดี๋ยวนี้ เราไม่ใช่อายุ ๕๐ เราครบราชการมา ๕๐ ปี แต่ว่าคนอื่นก็อยู่อย่างเดิม คนที่พบนี้ส่วนมากอายุต่ำกว่า ๖๐ นอกจากพวกพี่ๆ (เสียงหัวเราะ) เดี่ยวนี้ไม่มีแล้ว รุ่นลุง รุ่นป้า รุ่นปู่ รุ่นตา รุ่นยาย ไม่มีแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม พูดไปพูดมานี้ก็

ถือว่าเป็นกันเอง นึกว่าพอแล้ว ก็เหลือแต่ว่า ขอขอบคุณท่านทั้งหลายที่มาให้พร และให้พรนี้สะท้อนกลับไปถึงท่าน ให้มีความ
เจริญรุ่งเรือง ความดีทุกประการ และความสำเร็จทุกอย่างที่พึงปรารถนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส^(๑)

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้ามาเฝ้า ถวายชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

วันพฤหัสบดี ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

ขอบใจท่านทั้งหลายที่มาให้พร เวลาได้ผ่านมาก่อหนึ่งปี ปีนี้มีความคล้ายคลึงกับปีที่แล้ว และในหนังสือเล่มนี้ (ทรงชี้ในหนังสือพระราชดำรัส ปี ๒๕๓๙) มีหลักฐานอยู่ ชูว่าเหล่าพี่ๆ ก็ได้มาให้พร ซึ่งทำให้สามารถผ่านอีกหนึ่งปีโดยสวัสดิภาพ เมื่อปีที่แล้ว ได้พูดว่าคนที่จำเรื่องราวเมื่อหลายปีมาแล้ว อาจจะหายาก แล้วก็พูดถึงว่ามีเด็กหัวกลมน่ารัก อันนี้ก็ได้มาลงรูปภาพในเล่มนี้ เป็นหลักฐานว่าเมื่อประมาณ ๖๕ ปีหรือกว่า มีเด็กน่ารัก พวกพี่ๆ อาจจะไม่ค่อยเห็น ก็ต้องใส่แว่นตา (เสียงหัวเราะ) และเมื่อปีที่แล้วก็พูดถึงงูหางพวงไม่ได้ จึงเอารูปงูหางพวงที่เกิดเหตุเมื่อหกสิบเจ็ดปีมาแล้ว ทรงลึงนี้ไม่มีแล้ว เคยอยู่ที่วังสระปทุม รูปนี้ได้ตายเองเมื่อยังไม่ได้อ้อ แต่ไม่มีลงอยู่แล้ว

ปีที่แล้วก็ได้พูดถึงงู เพราะมีโครงการแก้มลิง โครงการแก้มลิงนั้นได้พูดถึงหลายปีมาแล้ว และเข้าใจว่าเดี๋ยวนี้ ก็ได้ทำกิจการแก้มลิงนี้ก็ได้ผลพอสมควรแล้ว ปีนี้กรุงเทพฯ น้ำไม่ท่วม แต่ได้ใช้โครงการนี้ใหม่ที่น้ำท่วม และได้เกิดผลดี เมื่อสองเดือนที่แล้ว มีน้ำท่วมหนักในหลายจังหวัด แต่ที่ดูจะรุนแรงที่สุด ก็คือที่จังหวัดชุมพร แม้ยังไม่ถึงฤดูกาลที่จะมีพายุโซนร้อนหรือไต้ฝุ่น ฝนก็ลงมาจนทำให้น้ำท่วมในตัวเมืองชุมพร มีความเสียหายเป็นจำนวนมหาศาล เขาว่าบางแห่งท่วมถึงสองเมตร จึงทำให้มีความเสียหายเป็นจำนวนมหาศาล เขาว่าบางแห่งท่วมถึงสองเมตร จึงทำให้มีความเสียหายมากต่อทรัพย์สินของประชาชน และแม้แต่สิ่งของของทางราชการ เช่น ที่โรงพยาบาล เครื่องเอ็กซเรย์ถูกน้ำท่วมเสียหายไป

ฉะนั้นแม้ต้องลงทุนเพื่อป้องกันมิให้น้ำท่วมรุนแรงอย่างนั้น ก็ควรทำให้ส่งคนไปดูและเขาถ่ายรูปทั้งทางบกทั้งทางอากาศ และเมื่อดูแผนที่ ก็เห็นว่ามิใช่แห่งหนึ่งที่จะกระทำเป็นแก้มลิงได้ มิใช่โดยธรรมชาติ คือมีหนองใหญ่ หนองใหญ่นั้นเป็นที่กว้างใหญ่ลมชื่อแต่ก็ไม่ใหญ่พอ เพราะมีการบุกรุกเข้าไปและตื้นเขิน แต่ที่สำคัญ มีคลอง ที่อยู่ใกล้หนองใหญ่นั้น แต่คลองนั้นยังตื้นเขินยังไม่ได้ขุดให้ตลอด ยังเหลือระยะอีกกิโลเมตรครึ่งเศษๆ น้ำที่ลง ในคลองนี้จะระบายลงไปสู่ทะเล มิให้วกมาท่วมเมือง จึงถามว่าโครงการที่จะจะทำนี้จะขุดคลองนี้ให้เสร็จได้เมื่อไร เขาบอกว่ามีงบประมาณแล้ว แต่ยังไม่มา และเข้าใจว่าจะทำเสร็จในปีหน้า ในปี ๒๕๔๑

นึกว่าจะต้องหาวิธีที่จะใช้ประโยชน์จากคลอง ซึ่งได้ลงทุนมากแล้ว ให้ได้ประโยชน์ในฤดูกาลที่จะมีพายุเข้ามา เคยบอกว่าจะขอสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ที่มีทั้งฝ่ายกรมชลประทาน ทั้งฝ่ายจังหวัด ทั้งบริษัทที่ได้รับมอบหมายให้ทำ ให้เขาลงมาดูกับขุดตามแผน และให้ทำโครงการเสร็จภายในเดือนหนึ่งแทนที่จะเป็นปีหนึ่ง ได้รับรองเขาว่าถ้าต้องการสนับสนุน จะให้การสนับสนุนเอง จึงเริ่มทำการขุด และให้ทำท่อ และมีประตูน้ำที่จะทะลุออกไปในหนองใหญ่ เพื่อระบายน้ำลงคลองที่จะขุดให้ครบ บอกเขาว่าให้เวลาเดือนหนึ่งเขาก็สิ้นหัวว่า งานเช่นนี้ต้องใช้เวลา ก็เลยบอกกับเขาว่า ขอสนับสนุนด้วยเงินส่วนหนึ่งของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ จึงได้ขุดท่อน้ำในการใส่ท่อจากหนองใหญ่ลงสู่คลอง และมีประตูน้ำ

สำหรับการขุดคลองให้สำเร็จนั้น ทางมูลนิธิชัยพัฒนาจะสนับสนุนเงินสิบแปดล้าน ซึ่งถ้าทางราชการขอเงินตามงบประมาณได้เมื่อไร ก็ขอคืนแต่ไม่ทราบว่าจะทางราชการจะสนับสนุนเงินนี้หรือไม่ แต่ก็ไม่ใช่เป็นไร มูลนิธิก็ยอมที่จะเสียประโยชน์ไปบ้าง ทำอย่างนี้เพราะเห็นว่า การลงทุนแม้จะมีเงินน้อยแต่การลงทุนเพื่อให้มีผลผลิตมากขึ้นข้อหนึ่ง การลงทุนเพื่อไปไม่ต้องเสียเงินอีกข้อหนึ่ง เป็นสิ่งที่คุ้มเพราะว่าถ้าเราไม่ทำ ก็เชื่อว่าการที่มีน้ำท่วม ทั้งที่ทำการเพาะปลูก ทั้งสถานที่ราชการหรือเอกชนเสียหายนั้น จะต้องเสียเงินมากกว่ามาก คือ เสียเงินค่าลงเคราะห์ผู้เสียหาย ถ้าไม่มีความเสียหายก็ไม่ต้องเสียเงิน ประชาชนจะได้ทำมาหากินอย่างปกติ ผลของงานของเขาก็จะเป็นรายได้ นอกจากรายได้ ก็จะได้รับความสะดวก เช่น เครื่องเอ็กซเรย์ที่โด่งกล่าวถึง ก็จะเป็นบริการประชาชนที่เจ็บป่วยได้ตามปกติ ฉะนั้นการที่ลงทุนเพื่อให้สำเร็จภายในเดือนนั้น สิบแปดล้านกว่า ก็น่าจะคุ้มค่า เป็นการประหยัดเงินของประชาชน ทั้งเป็นการประหยัดเงินของราชการด้วย

^(๑) ทรงเรียบเรียงและปรับปรุงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ (จากหนังสือพระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ปี พ.ศ. 2540 ของสำนักการเลขาธิการ)

สำหรับประตุน้ำนั้นก็ไหลผล เมื่อพายุ "ลินดา" เข้า ที่แรกนึกว่าจะเข้าชุมพร ทางกรมอุตุนิยมฯ ได้แจ้งว่าจะเข้าแถวชุมพร แต่ว่าความจริงนึกว่าจะเลยชุมพรขึ้นมาถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดเพชรบุรี เช่นนั้นก็ทำให้ชุมพรไม่โดนกำลังแรงที่สุดของพายุ แม้กระนั้น โดยที่คลองท่าตะเภา - เขาเขี้ยวก่าคลอง - คือลำน้ำที่ผ่านเมืองชุมพร มีดินน้ำขึ้นไปถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ก็เข้าใจว่าน้ำจะลงมามาก ถึงเวลาพายุ "ลินดา" เข้าฝนก็ตกลงตลอดตั้งแต่เหนือของชุมพรไปถึงเพชรบุรี น้ำก็จะท่วม แต่โดยที่ได้ระบายน้ำออกจากหนองใหญ่ลงคลองที่จุดทะเลตลิ่งไม่ได้แล้ว ก่อนที่น้ำขึ้นเนื่องจากพายุลงมาถึง หนองใหญ่จึงรับน้ำที่ลงมาได้ แล้วระบายลงทะเล ตามหน้าที่ของหนองใหญ่ในฐานะเป็นแก้มลิง ลงท้าย ตัวเมืองชุมพร และชนบทต่างๆ ชุมพร น้ำจึงไม่ท่วมแม้จะมีพายุมาอย่างหนัก จึงเป็นชัยชนะที่ใหญ่หลวงของมูลนิธิวิจัยพัฒนา มูลนิธิวิจัยพัฒนาจึงมีผลงานสมชื่อ

ผลงานของมูลนิธิวิจัยพัฒนา และของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ซึ่งหมายถึงว่าพระราชากับประชานอนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน - ทำให้ประชาชนชาวชุมพรร่วมกันบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนโครงการ ตามปกติชาวชุมพรก็ไม่ค่อยได้แยแสกับการบริจาค่นัก แต่เมื่อเห็นผลงานที่จับพื้กันดังนี้ ก็บริจาคเงินเป็นแสน การที่สองเดือนที่แล้วมีเหตุการณ์น้ำท่วม และสามารถที่จะทำให้น้ำท่วมนั้นบรรเทาลงได้ก็เป็นการดี ที่จังหวัดอื่นก็เข้าใจว่ามีทางที่จะทำเช่นเดียวกัน โดยมีการลงทุนบ้าง และจะเป็นผลให้ประหยัดด้านการลงเคราะห์ เนื่องจากความเสียหาย เช่น พืชผลจะจมน้ำตาย เมื่อพืชผลจมน้ำตาย ทางราชการก็ต้องส่งเสริมสนับสนุนเมล็ดพันธุ์หรือส่งเสริมให้ประชาชนเมื่อผู้มีกินได้ ฉะนั้นเห็นว่าการลงทุนนี้คุ้มค่า

ที่นายกฯ กล่าวว่าระยะนี้เป็นระยะที่วิกฤต ก็คือพิจารณาอยู่เสมอว่า อะไรควรทำ อะไรควรเว้น ที่ท่านเห็นอยู่ขณะนี้คงแปลกใจ อาจคิดว่าจะมาติดคลองยาวหรืออย่างไร แต่ข้อสำคัญอยู่ที่หนีที่ใส่กล่องยวानी เห็นได้ชัดว่าเขียนว่า MADE IN THAILAND MADE IN THAILAND นี้จะเป็นประโยชน์ถ้าเรามาใช้ของไทย ชื่อของไทย เทียวเมืองไทย กินข้าวไทย อันนี้จะดีประโยชน์ แต่ว่าก็ยังไม่แก้ปัญหา ปัญหาที่มีอยู่ว่าผู้ที่ทำกล่องนี้ เขามีบริษัทที่นำเข้าสินค้าที่เขาขาย เขาบอกว่าเขาเข้ามาซื้อสินค้ามา และขายในราคาเดิม เพราะมีการตกลงราคาขายอยู่แล้ว เมื่อของเข้ามา ก็จะต้องเสียเงินแพง เขาบอกว่าขาดทุน แต่เขามีความคิดอยู่ เขาสามารถที่จะผลิตกล่องนี้ และส่งออก ส่งไปที่อเมริกาส่วนหนึ่ง ส่งไปที่ยุโรปส่วนหนึ่ง

เขาต้องทำงานหนัก เพิ่งได้ส่งสินค้าไป ตัวกับที่เขาส่งเขายังคงพอไปได้ และถ้ากล่องนี้เป็นที่นิยมมาก ก็จะสามารถที่จะมีกำไร และประเทศชาติก็จะมีการไปด้วย เพราะว่าการสั่งของจากต่างประเทศ ก็มีความจำเป็นบ้างในบางกรณี แต่ว่าสามารถที่จะส่งออกนอก ซึ่งผลิตผลที่ทำในเมืองไทยก็จะดีกว่าไม่ทำที่ไทยกล่องนี้เป็นไม้ ที่มีในเมืองไทย เป็นไม้ที่โดยมากไม่ค่อยได้ใช้ ไม้ไซไม้ที่ค่อนข้างอย่างที่เขาห้ามตัดป่าไม้ ไม้ไซไม้ที่เป็นป่าไม้ เป็นไม้ยางพารา ไม้ยางพาราที่ต้องเปลี่ยนเพื่อให้มีผลผลิตที่ดีขึ้น เขาตัดยางเก่าเขาเอาโดยมากก็ไม่ได้ใช้มากนัก มาตอนหลังนี้มีการใช้ทำเป็นเครื่องเรือนบ้าง สำหรับกรณีนี้เราลงไปภาคใต้ ไปซื้อไม้ยางมาด้วยตนเอง แล้วนำมาทำกล่องนี้

มีกล่องแบบกล่องยาว และมีกล่องแบบกล่องเล็ก ๆ ใช้ไม้มือเมืองไทย และหนังที่ซึ่งบนกล่องนั้นก็ผลิตในเมืองไทยเหมือนกัน ฉะนั้นสามารถที่จะทำให้มีการส่งออกสิ่งของที่ทำด้วยวัตถุดิบในเมืองไทย และทำด้วยแรงงานของคนไทย อันนี้เป็น การแก้ไขสถานการณ์วิกฤตอย่างดี เป็นของเอกชนเขาทำเอง แต่เขาก็ต้องเห็นเด็ดย่อย เขาบอกว่าเหนื่อยมาก และจะเป็นโรคประสาท เพราะกลัวว่าจะทำไม่ทันส่ง เมื่อส่งไปแล้ว เขาก็มาพบ และมาขอผลผลิตของเขา และบอกว่าสบายใจขึ้น อันนี้ก็เป็นที่พอใจวิกฤตการณ์ ที่เห็นเป็นประจักษ์ว่าทำได้ แต่ต้องมีความเพียร ต้องมีความอดทน

ดังนั้นก็คิดว่าวิกฤตการณ์เกิดขึ้นมาอย่างไร เราเป็นเมืองอุดมสมบูรณ์ และเราก็ได้ชื่อว่ามีกำลังก้าวไปข้างหน้าไปสู่เมืองที่เป็นมหาอำนาจทางการค้า ทำไมเกิดวิกฤตการณ์ ความจริงวิกฤตการณ์นี้ เห็นได้มานานแล้ว สืบต่อกันมาแล้ว แต่ไม่รู้ตัวเมื่อ ๔๐ กว่าปีมีผู้หนึ่งเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย มาขอเงิน^(๑) ที่จริงก็ได้เคยให้เงินเขาเล็กๆ น้อยๆ อยู่เรื่อยๆ เขาก็ขอเงินเงิน ขอเงิน เมื่อเขาขอเงิน ก็บอกว่า เข้า.....ให้ แต่ขอให้เขาทำบัญชี บัญชีรายรับ บัญชีรายจ่าย รายรับก็คือเงินเดือนของเขา ซึ่งเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย และเงินที่อุดหนุนเขา ส่วนรายจ่ายก็เป็นของที่ใช้ในครอบครัว แต่มีสิ่งหนึ่งที่ครั้งนั้นไม่เข้าใจ ไม่เคยเห็น คือไม่เคยทราบ มีรายการหนึ่ง บอกว่าค่าแรงแ แล้วอีกตอนหนึ่งก็มีค่าแรงแอีก

ถามเขาว่าแรงแคืออะไร เขาก็อธิบายว่าเป็นเงินที่จ่ายให้ "เจ้ามือ" จ่ายให้เขาทุกเดือน เมื่อเดือนก่อนก็ขอ "ประมุขแรงแ" ได้ แต่การประมุขนั้นก็หมายความว่า สมมติว่าแรงแหนึ่งต้องเสียเดือนละร้อยบาท เขาก็จะได้รับค่าจ้าง เงินนี้ ควรจะได้เป็นเงินพันสองร้อยบาทต่อปีหนึ่ง โดยให้ร้อยบาทต่อเดือน ก็ควรจะดี แต่เขาไม่ได้รับพันสองร้อยบาท เขาได้ราวๆ แปดร้อยบาท หรือเจ็ดร้อยบาท

(๑) เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๔

เท่านั้น แล้วแต่ละประมุขได้ คนที่มีเงิน เขาไม่ประมุข เขาทิ้งไว้ในแชร์มัน ถึงเวลา เขาก็จะได้เงินกลับคืนมาเต็มเม็ดเต็มหน่วย บวกดอกเบี้ย ตามเขาวว่า ทำอย่างนี้สามารถที่จะหมุนเงินได้หรือเปล่า แล้วก็ถามเขาวว่า ทำไมจ่ายค่าแชร์แล้ว ยังจ่ายแชร์ซ้ำอีกทีหนึ่ง เขาบอกว่าสำหรับจ่ายแชร์เดือนนั้น เขาต้องออกมาทำแชร์สัปดาห์คือ ๗ วัน ๗ วันนั้นเขาก็เบียดแชร์มาสำหรับไปใช้ค่าแชร์เดือน

เขาก็มีก๊วเขาฉลาด ความจริงแชร์มีไม่ใช่ว่าเฉพาะคนเท่านั้น แต่มีทั่วไปทุกแห่ง ทั้งทางราชการ ทุกกระทรวง ทบวง กรม ก็มี ทุกบริษัท ทุกส่วนแม้จะเอกชน เขาก็มีแชร์ ได้บอกให้เขาเลิกแชร์ เลิก แล้วให้ทำบัญชีต่อไป ทิ้งหลังเขาทำบัญชีมา เขาไม่ขาดทุนแล้ว เขาสามารถที่จะมีเงินพอใช้ เพราะบอกให้เขาทราบว่า มีเงินเดือนเท่าไร จะต้องใช้ภายในเงินเดือนของเขา การทำแชร์นี้เท่ากับเป็นการกู้เงิน การกู้เงินที่นำมาใช้ในสิ่งที่ไม่ทำรายได้มันไม่ดี อันนี้เป็นข้อสำคัญ เพราะว่าถ้ากู้เงินและทำให้มีรายได้ ก็เท่ากับจะใช้หนี้ได้ ไม่ต้องคิดหนี้ ไม่ต้องเคียดกรอน ไม่ต้องเสียเกียรติ

มีอีกรายหนึ่งในระยะนั้น กว่า ๔๐ ปี^(๑) ก็เข้ามาบอกของกู้เงิน เขาขอเงินสามหมื่นบาท ตามว่าเอาไปทำอะไร บอกว่าจะไปซื้อเครื่องมือสำหรับตัดเย็บผ้าให้ภรรยาทำร้าน ก็ตกลงให้เขา แล้วเขาจะคืนมาเมื่อไหร่ก็แล้วแต่เขา ในที่สุดเมื่อเขาตั้งร้านแล้ว เขาก็เอาเงินมาคืนทุกเดือนสม่ำเสมอ จนกระทั่งหมดจำนวนที่ได้ไปกู้ ด้วยความฉลาด ด้วยความซื่อสัตย์ของเขา รู้ว่ากิจการนี้จะทำให้มีกำไรได้ สามารถที่จะคืนเงินมาให้อครบจำนวนที่กู้ และต่อไปก็เป็นกำไรทั้งนั้น ก็ชมเขาวว่าดี คือคนนี้เป็นคนซื่อสัตย์ และในที่สุดก็มาเป็นคนที่ช่วยในด้านช่างฝีมือ และได้รับใช้อย่างซื่อสัตย์จนกระทั่งถึงสิ้นอายุ คนแรกที่เอาเงินไปใช้แชร์นั้น ก็ไม่มีชีวิตแล้วเหมือนกัน

มีอีกรายหนึ่ง เขามาวันหนึ่ง^(๒) เขาหัวเข้มนิดมาให้ เขาถามว่าหัวเข้มนิดนี้เขามาให้ทำไม ในที่สุดก็ทราบว่าเขาขอเงิน อันนี้ก็เป็นสิ่งที่ประหลาด เพราะว่าเขาไม่มีเงินใช้ ทำไมไปซื้อหัวเข้มนิด ซึ่งก็ราคาไม่ค่อยถูกนัก เขามาให้ก็เลยบอกเขาวว่าไม่ให้ ไปหาเงินที่อื่น เพราะว่าทราบดีว่าถ้าให้เขา เขาจะไม่เอาเขาไปคืน เงินที่จะให้เขาก็มี แต่ถ้าให้เงินเขาแล้ว เขาก็เอาไปใช้อย่างอ้อยอุนแฉก และไม่มั่นคงอย่างผู้กู้สำหรับทำอาชีพ จะกลายเป็นการทำให้คนอื่นเสียใหญ่ อันนี้เป็นสิ่งที่จะต้องสอนว่า กู้เงิน เงินนั้นจะต้องให้เกิดประโยชน์ มิใช่กู้สำหรับไปเล่นไปทำอะไรที่ไม่เกิดประโยชน์

อันนี้ก็ยังมีอีกคนหนึ่ง เขาจะแต่งงาน และขอเงิน^(๓) นี้ก็ว่าคนนั้นเขาก็ทำงานมาดี ก็น่าจะให้เหมือนเป็นรางวัลเขา ก็ให้เงินเขาหมื่นบาท สมัยนั้นหมื่นบาทไม่ใช่น้อย หมื่นบาทเพื่อจะไปจัดงานแต่งงานของเขา ตกลงเขาได้แต่งงาน เขายังไม่ได้คืนเงิน ก็ไม่ค่อยถืออะไร เพราะว่าเขาแต่งงาน เขามีความสุข ก็ดีไป เขาจะได้ทำงานได้ดี แต่หาไม่รู้ว่าสภักดิ์ของภรรยาหลังจากเขาเอาเงินสามหมื่นบาท เลยบอก เอ๊ะ! สามหมื่นบาทไปทำอะไร เขาบอกว่าเมื่อแต่งงาน เงินไม่พอ เขาจึงไปกู้เงินที่อื่นมา ใช้หนี้ไม่ได้ และต้องเสียดอกเบี้ย จนกระทั่งเงินที่ใช้หมดแล้ว

ต้องใช้ดอกเบี้ย จำนวนทั้งหมด ทั้งต้นและดอกเบี้ย ก็คือสามหมื่นบาท ไม่นับเงินหนึ่งหมื่นบาทที่เขาให้เขาไปแล้ว หมายความว่าไปคิดหนี้หนึ่งหมื่น นี้ก็ไม่สามารถที่จะใช้คืนได้ เลยไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะได้ความว่าถ้าไม่ได้แบบนี้เขาจะฆ่าตัวตาย เพราะไม่มีทางออก เงินเดือนเขาก็ไม่พอที่จะไปใช้หนี้ ดอกเบี้ยก็จะเพิ่มขึ้นทุกที ทุกครั้งที่ต้องจ่ายดอกเบี้ย ก็ต้องคิดอีกต่อไป ทบตันก็เลยเห็นว่าเมื่อครั้งแรกเขาขอเงินสำหรับแต่งงานน่าจะมีความสุข กลับมีความทุกข์ ก็เลยคิดว่าโหนๆ ให้ไปหมื่นบาทแล้ว ก็ควรให้ครบที่จะไปใช้หนี้ได้ ลงท้ายเขาก็สามารถมีชีวิตต่อไป และทำงานได้ แต่คงเป็นบทเรียนที่ดี อันนี้ก็หมายความว่า เขาขอเขา เขาก็ให้ เขาก็ได้ช่วยชีวิตเขา

มีอีกรายหนึ่ง^(๔) เป็นคนข้างนอก เขามาบอกว่าลูกของเขาเจ็บตา ถ้าไม่ทำอะไรตาจะบอด เขาก็สงสารเขา ก็ให้เงินเขาสามหมื่นบาทเหมือนกัน ลงท้ายก็ไม่ทราบว่ ลูกเขาได้ไปผ่าตัดตาได้ผลดีอย่างไร แต่วันหนึ่งก็ไปถามอีกทีบอกว่าเรียบร้อยแล้ว ลูกนั้นเรียบร้อยแล้ว แต่ก็ขอบ้าน ขอบ้านอยู่ แล้วเขาก็ไปสืบเสาะว่าบ้านนั้นว่างแล้ว ขออยู่ฟรี ก็เลยเลิกเลย เพราะว่าเขาคงจะมีฐานะพอสมควรที่จะมีบ้านอยู่ บ้านที่ขอนี้เป็นบ้านที่นับว่าใหญ่ ถ้าให้บ้านตามที่เขาขอ เขาก็ต้องมาขอค่าใช้จ่ายสำหรับในบ้านอีก เมื่อบ้านใหญ่ก็คงมีญาติ มีเพื่อน มาอาศัยบ้านอีกที ก็ต้องเสียเงินอีก เลยบอกไม่ให้ ที่พูดไม่ให้นั้น ก็เรียกว่ามีความเดือด

(๑) เมื่อประมาณ พ.ศ.๒๔๙๙

(๒) เมื่อประมาณ พ.ศ.๒๕๐๐

(๓) เมื่อประมาณ พ.ศ.๒๕๐๕

(๔) เมื่อประมาณ พ.ศ.๒๕๐๕

ร้อนเหมือนกันที่จะพูดอย่างนั้น เพราะว่าถ้าลงสารก็ลงสาร เวลาใครมาขออะไร แล้วไม่สามารถที่จะให้ มันก็ไม่ค่อยสบายใจ ในที่สุดก็เงียบไป เรื่องเหล่านี้ที่เล่าให้ฟัง ก็เพราะว่ามันเป็นต้นเหตุของวิกฤตการณ์ปัจจุบัน

ต้องเสวนาทานอีกเรื่องหนึ่ง คือไปทางชลนุรีครึ่งหนึ่ง^(๑) นี่ก็หลายสิบปีมาแล้ว มีพ่อค้าคนหนึ่ง เขาบอกว่าเขาทำโรงงานสำหรับทำสับประคกรบ้อง เขาลงทุนเป็นล้าน จำไม่ได้แล้วกี่ล้าน เพื่อสร้างโรงงาน การลงทุนมากอย่างนั้นบอกให้เขาทราบว่าจะไม่ค่อยเห็นด้วย เพราะว่าเคยทำโรงงานเล็กๆ ที่ทางภาคเหนือ^(๒) ใช้เงินสามแสนบาท เพื่อที่จะเอาผลผลิตของชาวบ้านชาวเขามาใส่กระบ้องแล้วขาย ก็ได้ผล เป็นโรงงานเล็กๆ บอกว่าเขาลงทุนเป็นล้านรู้สึกว่าจะเสี่ยง เขาบอกว่าต้องทำอย่างนั้น เขาก็ลงทุน ทำไปทำมา สับประคกรที่อำเภอบ้านมิ่ง ทางชลนุรี ก็มีไม่พอ เมื่อมีไม่พอต้องไปสั่งสับประคกรมาจากปราดนุรี สับประคกรจากปราดนุรีต้องขนส่งมา ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ทำไปทำมาโรงงานก็ล้ม อย่างนี้ก็แสดงให้เห็นว่าทำโครงการอะไร ก็จะต้องนึกถึงขนาดที่เหมาะสมกับที่ เรียกว่าอัตราภาพ หรือกับสิ่งแวดล้อม

นี่พูดไปพูดมา ยังมีอีกเรื่องอีกเรื่อง ที่ลำพูนมีการตั้งโรงงานสำหรับแช่แข็งผลผลิตของชาวไร่ ได้ไปเยี่ยม เขาบอกว่า ชาวโศคที่เขาใช้สำหรับแช่แข็ง คุณภาพไม่ค่อยดี ก็เลยซื้อในราคาแพงไม่ได้ ตอนนั้นก็ยังไม่ทราบว่าเขาจะมีอันเป็นไปอย่างไร ก็บอกเขาว่า นี่น่าจะส่งเสริมด้านการเงินให้เกษตรกรที่ปลูกข้าวโศค ให้ได้ข้าวโศคที่มีคุณภาพดี โรงงานจะเจริญ เขาบอกได้ว่าไม่ได้เพราะว่าคุณภาพไม่ดี อันนี้ก็ปัญหาโลกแตก ถ้าไม่ให้ราคาดี หรือไม่สนับสนุนเกษตรกรในการเพาะปลูก ก็จะไม่ได้รับประโยชน์ จะไม่ให้คุณภาพ จะได้ข้าวโศคที่พื้นหลอ ซึ่งเขาก็บอกว่าจะต้องทิ้ง เพราะว่าเครื่องจักรของเขาต้องมีข้าวโศคที่ขนาดเหมาะสม อย่างนี้โรงงานนั้น - ความจริงไม่ได้แข่งเขา - แต่นึกในใจว่าโรงงานนี้อยู่ไม่ได้ แล้วในที่สุดก็จริง ๆ ก็ล้ม อาคารอะไรต่างๆ ก็ยังอยู่เดี๋ยวนี้ แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของ เกะกะอยู่^(๓)

ฉะนั้นการที่จะทำโครงการอะไร จะต้องทำด้วยความรอบคอบ และอย่าตาโตเกินไป คือบางคนเห็นว่ามีโอกาสที่จะทำโครงการอย่างโน้นอย่างนี้ และไม่ได้นึกถึงว่าปัจจัยต่างๆ ไม่ครบ ปัจจัยหนึ่งคือขนาดของโรงงาน หรือเครื่องจักรที่สามารถที่จะปฏิบัติได้ แต่ข้อสำคัญที่สุดคือวัตถุดิบ ถ้าไม่สามารถที่จะให้ค่าตอบแทนวัตถุดิบแก่เกษตรกร เกษตรกรก็จะไม่ผลิต ยิ่งถ้าวัตถุดิบสำหรับใช้ในโรงงานนั้น เป็นวัตถุดิบที่ต้องนำมาจากระยะไกลหรือนำเข้าก็จะยิ่งยาก เพราะว่าวัตถุดิบที่นำเข้านั้นราคายิ่งแพง บางปีวัตถุดิบนั้นมีปริมาณ ราคาอาจจะต่ำลงมา แต่เวลาจะขายสิ่งของที่ผลิตจากโรงงาน ก็ขายยากเหมือนกัน เพราะว่าปริมาณมาก จึงทำให้ราคาคง นี้ก็เป็นกฎเกณฑ์ที่ต้องมี

แต่ข้อสำคัญที่อยากจะพูดถึงคือ ถ้าเราทำโครงการที่เหมาะสม ขนาดที่เหมาะสม อาจจะไม่คุ้มทุน แต่จะไม่ล้ม หรือถ้ามีอันเป็นไป ก็ไม่เสียหาย เช่นโรงงานกระบ้องที่ริเริ่มทำ ที่อำเภอฝางนั้น วันหนึ่งเขาติดต่อนมา บอกว่าน้ำท่วม น้ำเขาลงมา พัดโรงงานเสียหาย ก็เลยบอกว่าไม่เป็นไร จะสนับสนุนเงินเพิ่มเติม ที่ดินที่ตรงนั้น

ก็ซื้อไว้แล้ว และเครื่องมือเครื่องใช้ก็ไม่เสียหายหมด ก็สนับสนุนเขามากี่แสน คือเป็นสี่แสน ไม่ใช่สามแสนตามราคาเดิม เพราะว่าเป็นเวลาที่เขาเงินมีค่าน้อยลง ตั้งขึ้นมาใหม่ ต่อไปก็ใช้งานได้ มีกำไร อันนี้เกิดขึ้นหลายปีมาแล้ว มาเร็วๆ นี้ โครงการต่างๆ โรงงานเกิดขึ้นมาก จนกระทั่งคนนึกว่าประเทศไทยนี้ จะเป็นเสือตัวเล็กๆ แล้วก็เสือตัวโตขึ้น เราไปเห่อว่าจะไปเป็นเสือ

ความจริงเคยพูดเสมอในที่ประชุมอย่างนี้ว่า การจะเป็นเสือมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่าอุมชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้ก็เคยบอกว่าความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกอย่างครบครันจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้ท่านนักเศรษฐศาสตร์ต่างๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัย จริง อาจจะล้าสมัย คนอื่นเขาต้องมีการเศรษฐกิจ ที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียงเลยรู้สึกว่าจะไม่หรูหรา แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่า ผลิตได้พอเพียงได้

อย่างข้าวที่ปลูก เคยสนับสนุนให้ปลูกข้าวให้พอเพียงกับตัวเอง แต่จะครบครันเก็บเอาไว้ในยุ้งเล็กๆ แล้วถ้ามีพอก็ขาย แต่คนอื่นกลับบอกว่าไม่สมควร โดยเฉพาะในทางภาคอีสาน เขาบอกว่าต้องปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อจะขาย อันนี้ถูกต้อง ข้าวหอมมะลิขายได้ดี แต่เมื่อขายแล้ว จะบริโภคเอง ต้องซื้อ ต้องซื้อจากใคร ทุกคนก็ปลูกข้าวหอมมะลิ ในภาคอีสานส่วนมากเขาชอบบริโภคข้าวเหนียว ซึ่งใครจะเป็นคนปลูกข้าวเหนียว เพราะประกาศโฆษณาว่า คนที่ปลูกข้าวเหนียวเป็นคนโง่ อันนี้เป็นสิ่งสำคัญเลยได้สนับสนุนบอกว่าให้เขาปลูกข้าวบริโภค เขาจะชอบข้าวเหนียวก็ปลูกข้าวเหนียว เขาจะชอบปลูกข้าวอะไรก็ตาม ให้เขาปลูกข้าวอย่างนั้น และเก็บไว้เพื่อที่จะบริโภคตลอดปี ถ้ามีที่ที่จะทำนาปรัง หรือมีที่มากพอสำหรับปลูกข้าว ก็ปลูกข้าวหอมมะลิ เพื่อที่จะขาย

ที่พูดอย่างนี้ก็เพราะว่า ข้าวที่ปลูกสำหรับบริโภค ไม่ต้องเที่ยวรอบโลก ถ้าข้าวที่ซื้อมา ต้องเที่ยว อาจจะไม่ถึงรอบโลก แต่ก็ต้องข้ามจังหวัด หรืออาจจะข้ามประเทศ ค่าขนส่งนั้นก็บวกเข้าไป ในราคาข้าว ตกลงเขาจะต้องขายข้าวในราคาถูก เพราะว่าข้าว นั้นต้องขนส่งไปสู่ต่างประเทศ ที่จะขายได้กำไร ก็ต้องบวกค่าขนส่ง ค่าใช้จ่ายต่างๆ ก็บวกเข้ามาในราคาข้าว หมายความว่าราคา ข้าวของเกษตรกรจะถูกตัด เขามองว่าขายข้าวหอมมะลิได้ราคาแพง จริง ตอนขายถึงผู้บริโภคในต่างประเทศ แต่ต้นทุนก็ไม่ได้ค่า คอบแทนมากนัก และยังไม่ซื้อข้าวบริโภค ซึ่งจะแพงกว่า เพราะว่าจะต้องขนส่งมา

ในข้อนี้ได้ทราบคิดเพราะเมื่อมีภัยธรรมชาติ จะเป็นที่ไหนก็ตาม สมมติว่าเกิดที่เชียงราย มีเจ้าหน้าที่ออกไปสงเคราะห์ แล้วก็ขอข้าวเพื่อไปแจก เขาก็ซื้อข้าว ซื้อข้าวในราคาถูกกรุงเทพฯ หมายความว่า ข้าวนี้มาจากเชียงราย เพราะเชียงรายเป็นผู้ซื้อข้าวส่งมา ขนส่งมาถึงกรุงเทพฯ ซื้อที่กรุงเทพฯ แล้วก็ส่งไปเชียงราย เสียค่าขนส่งเท่าไร แท้จริงไปซื้อที่เชียงรายได้ ซื้อที่กรุงเทพฯ นี้แต่ให้เขา จ่ายที่เชียงราย ข้าวนั้นไม่ต้องเดินทาง แต่ว่าราคานั้น “เดินทาง” คือพ่อค้าเขานำข้าวมาในนาม - ในเอกสาร - นำเข้ากรุงเทพฯ และเมื่อเราส่งข้าว ค่าส่งนั้นต้องเดินทางไปเชียงราย แต่ไม่ใช่อะไรส่งข้าวเท่านั้นที่เดินทางไป เขายังเอาค่าขนส่งข้าวจากเชียงรายเข้า กรุงเทพฯ และค่าขนส่งจากกรุงเทพฯ กลับไปเชียงรายบวกเข้าไปอีก ลงท้าย ต้องเสียราคาข้าวแพง ผู้บริโภคข้าวในภาคเหนือก็ ต้องเสียราคาแพง ทางภาคใต้ก็เช่นเดียวกัน นั่นก็สิ้นเปลือง อย่างนราธิวาสซื้อข้าวจากพัทลุง

สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของ “เศรษฐกิจแบบค้าขาย” ภาษาฝรั่งเขาเรียก TRADE ECONOMY ไม่ใช่ “แบบพอเพียง” ซึ่งฝรั่ง เรียก SELF-SUFFICIENT ECONOMY ที่ไหนทำแบบ SELF-SUFFICIENT ECONOMY คือเศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเอง เขาก็ อยู่ได้ ไม่ต้องเดือดร้อน อย่างทุกวันนี้เราเดือดร้อน สำหรับข้าวก็เห็นชัด สำหรับสิ่งอื่นประชาชนก็ต้องใช้ มีสิ่งของจำเป็นที่จะใช้ หลายอย่างที่เรทำได้ในเมืองไทย แล้วก็สามารถที่จะเป็นสินค้าส่งออก ใช้เองด้วย และเป็นสินค้าส่งนอกด้วย แต่สำหรับส่งออก นั้น ก็มีพิธีการที่จะต้องผ่านมากมาย ลงท้ายถ้าไปเกือบไม่เหลือ แต่ถ้าสามารถติดต่อโดยตรง ก็อย่างกลองนี้ เขาติดต่อโดยตรง ก็ส่ง ไปลงเรือ ที่เรียกว่า CONTAINER ส่งไปเต็ม CONTAINER และค่าขนส่งนั้นก็ไม่แพงนัก

ที่พูดกลับไปกลับมาในเรื่องการค้า การบริโภค การผลิตและการขายนี้ก็มักว่าท่านทั้งหลายกำลังลุ่มใจในวิกฤตการณ์ ตั้งแต่คนที่มีเงินน้อยจนกระทั่งคนที่มีเงินมาก ส่วนเดือดร้อน แต่ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนไป ทำให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด แม้แค่ครึ่งก็ต้อง อาจจะสักเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็จะสามารถอยู่ได้ การแก้ไขอาจจะต้องใช้เวลา ไม่ใช่จ่าย โดยมากคนก็ ใจร้อนเพราะเดือดร้อน แต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ก็สามารถที่จะแก้ไขได้จริงๆ ในที่นี้ ก็มีนักเศรษฐกิจต่างๆ ก็ควรจะเข้าใจที่พูดไปตั้งนี้

อย่างรตที่นิ่งมาดะก็ ท่านเห็นหรือไม่เห็น ก็ไม่ทราบ สร้างด้วยฝีมือคนไทย แล้วก็ใช้วัตถุดิบในเมืองไทยจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะค่าแรง โรงงานเดียวนั้นผลิตไม่ได้เพราะว่าไม่มีคนซื้อ อาจจะมีคนอยากซื้อ แต่คนซื้อไม่มีเงิน ไม่มีภาระหมุนเวียนของเงิน เขา เลยสร้างรถคันนี้มา คนที่สร้างรถคันเดียวนั้นมีจำนวนสองร้อยกว่าคน ก็เลยทำให้เห็นว่า น่าจะหาทางที่จะช่วยเหลือคนที่อยู่ในโรงงานนี้ โรงงานเขาก็ดี เขาก็ดูแลคนงาน ไม่ได้ทำให้คนงานเดือดร้อนจนเกินไป เขาทำก็มีสวัสดิการ งานที่ทำไม่มากเท่าก่อนนี้ แล้วเงินที่ได้ก็อาจจะไม่มากเท่าก่อนนี้ แต่พออยู่ได้

เขามีความตั้งใจที่จะทำการเกษตรกรรมในพื้นที่ที่ยังว่างเปล่าอยู่ เขามองว่าเขาจะไปดูโครงการที่เขาเห็นชอบ ว่าทำอย่างไร สำหรับเพาะปลูกในทุกรัฐบาล ที่ไม่ค่อยเหมาะสมในการเพาะปลูก แล้วก็ตั้งใจที่จะสนับสนุนให้เขาดังโรงสี เหมือนโรงสีในสวน จิตรฯ นี้ ซึ่งก็ไม่แพงนัก เมื่อดังโรงสี ปลูกข้าวเองบ้าง และไปซื้อข้าวจากเกษตรกรบ้าง นำมาสี และขายในราคาที่เหมาะสม เป็นรูปสหกรณ์ ที่ทำที่สวนจิตรฯ นี้ ไม่ได้ใช้ข้าวที่ปลูกในสวนจิตรฯ เพราะข้าวที่ปลูกในสวนจิตรฯ เขาไปเข้าพิธีภททรวงู ข้าวที่ โรงสีนี้ เป็นข้าวที่ไปซื้อจากเกษตรกรโดยตรง โดยให้ราคาที่เหมาะสม เกษตรกรก็มีความสุข เพราะขายข้าวในราคาที่เหมาะสม และ ผู้บริโภคก็ซื้อได้ในราคาถูก เพราะว่าไม่ต้องมีการขนส่งมากเกินไป ไม่ต้องมีคนกลางมากเกินไป ตกลงทั้งผู้ผลิตทั้งผู้บริโภครู้สึกมีความสุข

กิจการแบบนี้ก็เคยแนะนำหน่วยงานหน่วยงาน ให้เขาทำโรงสี และสนับสนุนเกษตรกรที่อยู่รอบๆ กองทหารนั้น ก็ดูมีความสุข ที่นิคมต่างๆ มีนิคมที่ประจวบฯ ที่ภาคใต้บ้าง และที่อื่น เขามีโรงสี และทำให้การซื้อข้าวขายข้าวเป็นที่เป็นที่พอใจของผู้ขาย และผู้ซื้อ ก็เคยได้แนะนำบริษัทใหญ่ๆ ให้ทำแบบนี้ แต่ไม่ทราบว่าเป็นหรือไม่ทำ แต่ว่าถ้าทำอย่างที่กองทหารและนิคมสร้างตนเองทำ ก็สามารถที่จะประหยัดและมึน การตั้งโรงสีก็ย่อมต้องมีการลงทุน การเพาะปลูกผลิตข้าวหรือผลิตสิ่งของทางเกษตร ก็ต้องมีการลงทุน จะเอาเงินลงทุนมาจากไหน ก็นึกว่าผู้ที่มีจิตใจกุศล ก็สามารถที่จะสนับสนุน อย่างมีพ่อค้าบางคนที่บริจาคเงินเพื่อ สนับสนุนกิจการที่ทำอยู่

แม้แต่กิจการ ที่นายกฯ ได้พูดถึงเรื่องทฤษฎีใหม่ เรื่องอะไรพวกนี้ ก็ต้องมีผู้ที่สนับสนุน เพราะว่าชาวบ้านหรือเกษตรกร อาจจะไม่มีความพร้อมสำหรับเริ่มโครงการ แต่ถ้าสนับสนุนแล้ว คือเกษตรกรสนับสนุนก็ได้ ทางราชการก็สนับสนุนด้วย เงินที่สนับสนุนจะเป็นเงินที่ทำงาน เงินทำงานนี่ก็หมายความว่า มีผลขึ้นมา มีผลขึ้นมาต่อเกษตรกร และมีผลต่อประเทศชาติในส่วนรวม เศรษฐกิจของประเทศชาติก็จะไม่ผิดเคือง และอย่างนี้ก็ทำได้เร็วพอใช้

เมื่อไม่กี่เดือนมานี้ มีคนเอาที่ดินมาให้ อยู่ที่บ้านบึงกรวย ตอนแรกเขาจะให้ ๔ ไร่ ๖ เดือนมาพบเขาเกิดพอใจ เขามอบให้ เขามีที่ ๓๐ ไร่ เขาขอที่ ๔ ไร่ เอาไว้สำหรับแจกให้ลูก ๓ คน คนละ ๓ ไร่ ส่วนอีก ๒๑ ไร่ นั้น เขาให้ จะทำโครงการอะไรก็ได้

ตอนแรกเขานึกจะตั้งวัด มีเพื่อนของเขาคัดค้านว่า มีวัดอยู่แล้ว เขาก็เลยบอกว่า จะตั้งที่พิภพสำหรับโรงพยาบาล ซึ่งอยู่ห่างจากที่นั่นประมาณหนึ่งกิโลเมตร ในที่สุดเขาเอามาให้ บอกว่าทำอะไรก็ได้ เราบอกว่าถ้าทำที่พิภพ โรงพยาบาลก็อาจจะยังไม่มีประโยชน์ในพื้นที่ จึงตกลงทำโครงการสาธิต “ทฤษฎีใหม่” ในที่ที่เหลือ ส่วนหนึ่งจะทำการเพาะปลูกแบบชาวบ้าน แบบไม่ได้ส่งเสริม หมายความว่าใช้น้ำฝน ใช้ธรรมชาติ อีกส่วนหนึ่งจะทำแบบ “ทฤษฎีใหม่” โดยขุดสระและแบ่งเป็นสวนที่จะปลูกข้าว และสวนที่จะปลูกไม้ยืนต้น กับปลูกพืชไร่พืชสวน เริ่มมาไม่กี่เดือนนี้ ได้รับรายงานเมื่อวานนี้ว่า ได้ดำเนินการแบ่งสวนที่จะทำอะไร และมีการปลูกสระที่ขุดแล้ว มีความบกพร่องอยู่บ้างว่า น้ำมีความเป็นด่างเกินไป เลยปลาก็ไม่ได้ ต้องมีการแก้ไขให้น้ำนั้นมีความเป็นกลาง เพื่อให้ใช้น้ำนั้นสำหรับเลี้ยงปลาได้ ที่จริงก็แปลกเพราะว่าที่อื่นที่ไปทำ น้ำมันเปรี้ยว ที่น้ำเป็นด่าง วิธีแก้ที่น้ำที่เป็นด่างก็เขาบดออกซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ซึ่งจะทำให้น้ำนั้นกลายเป็นกลางได้

ที่ดินอีกแห่งมีคนเอามาให้เหมือนกัน ในที่นี้มีน้ำได้ทำการทดลองว่าขุดแล้วดินเปรี้ยว น้ำจะเปรี้ยวไหม นักวิชาการบอกว่า ยิ่งขุดยิ่งเปรี้ยว ที่จริงก็ทราบอยู่แล้วว่าเป็นเช่นนั้น แต่จะต้องพิสูจน์ให้ดูว่าถ้าขุดแล้วจะเปรี้ยว แล้วเมื่อเขาจริง ก็เปรี้ยวจริงๆ มีคนไปชิมน้ำนั้นแล้วบอกว่าเปรี้ยว เปรี้ยวเหมือนน้ำส้มสายชู ซึ่งเปรี้ยวมาก ทำให้ใช้สำหรับการเพาะปลูก สำหรับเลี้ยงปลาอะไรใดๆ ไม่ได้ ได้ตามเจ้าหน้าที่ว่าถ้าหากว่าน้ำนั้นยังเปรี้ยว แล้วจะให้หายเปรี้ยวได้อย่างไร เขาก็บอกวิธี ให้เอาปูนหรือหินปูนใส่เข้าไป แล้วก็ดี เลยบอกให้เขาทราบว่ามันเป็นการทดลอง ยังไม่ต้องการใช้น้ำนั้น แต่อย่างไรก็ตาม ที่ใช้เพื่อเพิ่มเติมสำหรับการทดลอง จะทดลองอีกแบบหนึ่ง แบบที่จะไม่ขุดลึกอย่างนั้น เพราะว่าถ้าขุดลึกก็จะไปเจอเปรี้ยว ถ้าขุดเพียงชั้นๆ และเอาน้ำมาจากคลองที่อยู่ใกล้ๆ แถวนั้นมาใส่ ก็ทดลองทำการเพาะปลูกได้ ถ้ามีที่เล็กๆ น้อยๆ ก็อาจจะทำอย่างนี้ได้ แล้วทำได้เร็ว เพียงไม่กี่เดือนก็ได้ผลขึ้นมาบ้างแล้ว

ที่ที่เปรี้ยวนี้ก็คือที่บ้านนา จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นจังหวัดที่ชื่อ “นครนายก” ไม่ใช่ นายกรัฐมนตรี เป็น “นา ยก” คือว่านายยกภาษีเพราะว่าทุกปี ผลจะไม่ได้อะไรเลย แต่ว่าถ้าหากว่าทำให้ดินหายเปรี้ยวลง หรือหาวิธีที่จะทำการกสิกรรมในที่เปรี้ยวนี้ได้อะไรดี อย่างได้ผล ก็จะเป็นจังหวัดที่อาจจะต้องเปลี่ยนชื่อจังหวัด อาจจะให้ชื่อว่า “นายสมบูรณ” อะไรอย่างนั้น แต่ที่จังหวัดนครนายกนี้ มีที่นาเป็นแสนไร่ ก็ “นา ยก” ทั้งนั้น ถ้าสามารถทำการทดลองเป็นผลสำเร็จ เข้าใจว่าจะทำให้คนมีรายได้มากขึ้น ทางภาคใต้ได้ทำที่จังหวัดนราธิวาส เป็นที่ๆ คือเป็นที่ที่ได้ชื่อว่าเปรี้ยวแท้ๆ ที่เดียว ได้ทำโครงการที่สามารถที่จะทำการปลูกข้าว และทำการกสิกรรมในที่ๆ เปรี้ยวได้ ขุดสระ และกรูด้วยหินปูนและใส่หินปูนเข้าไป เพื่อให้หายเปรี้ยว และส่งไปตามคลองตามท่อ ก็ได้ผล จนกระทั่งเห็นว่า ชาวบ้านที่ตรงหมู่บ้านแถวนั้นที่เคยจนไม่มีกิน บัดนี้เริ่มหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส เพราะทำการกสิกรรมได้ผล

ในเมืองไทยนี้มีที่ดินว่างขวางพอสมควร แม้จะมีพลเมืองเพิ่มขึ้นมามากก็ยังมียังมีที่ดิน แต่ที่ดินส่วนมากเป็นที่ดินที่แห้งแล้ง ที่ไม่ดี บางแห่งก็เปรี้ยวบางแห่งก็เป็นด่าง บางแห่งก็เค็ม บางแห่งก็ไม่มีดินเลย อย่างเช่นที่ที่ระอ้า เดินเดินไป เอ๊ะ! ทำไมตรงนี้รู้สึกว่าเป็นดินที่แห้ง มันเป็นดินที่ไม่มีดินเลย เดียวนี้กำลังหาวิธีแก้ไข ซึ่งได้ผลไปส่วนหนึ่งแล้ว โดยใช้หญ้าแฝก หญ้าแฝกนั้น จะระเบิดดิน ก็นึกว่าการค้นคว้าเหล่านี้อาจจะไม่ทันกาล ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ แต่ก็หวังว่าในอีกสองปีนี้ จะสามารถทำให้คนที่ที่มีที่ทำกินมากขึ้น โดยใช้วิทยาการสมัยใหม่ สามารถที่จะให้ผลผลิตดีขึ้น ในกรณีนี้ จะต้องมีการลงทุนสำหรับวิจัย ต้องมีการลงทุนสำหรับช่วยเหลือเกษตรกร ดังนั้นเงินที่ยังเหลืออยู่จะต้องนำไปสนับสนุนในทางนี้ส่วนหนึ่ง ก็จะได้ผลดี จะเป็นผลช่วยให้ประเทศไทยรอดพ้นวิกฤตการณ์ ซึ่งเชื่อว่าประเทศไทยจะสามารถพ้นวิกฤตการณ์ได้ดีกว่าหลายประเทศ เพราะแผ่นดินนี้ยังเหมาะสมกับความ เป็นอยู่ได้ อย่างที่เคยพูดมาหลายปีแล้วว่า ภูมิประเทศยัง “ให้” คือเหมาะสม แต่ความเป็นอยู่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องอยู่อย่างประหยัด และต้องไปในทางที่ถูกต้อง

วันนี้พูดถึงวิธีแก้วิกฤตการณ์ปัจจุบัน วิกฤตการณ์ปัจจุบัน ทางหนึ่ง วิธีหนึ่ง สมัยนี้เป็นสมัยที่พูดกันได้ว่า “โลกาภิวัตน์” ก็จะต้องทำตามประเทศอื่นด้วย เพราะว่าถ้าไม่ทำตามประเทศอื่น ตามคำสัญญาที่มีไว้ เขาอาจจะไม่พอใจ ทำไม่เขาจะไม่พอ

ใจ ก็เพราะว่าเขาเองมีวิกฤตการณ์เหมือนกัน การที่ประเทศใกล้เมืองไทยในภูมิภาคนี้ มีวิกฤตการณ์ด้วย ก็ทำให้เราตื่นจากวิกฤตการณ์นี้ยากขึ้น และไม่ใช่เฉพาะประเทศที่อยู่ในภูมิภาคนี้ แม้แต่ประเทศที่อยู่ไกลๆ อย่างจีน ก็รู้สึกว่าจะกำลังเดือดร้อนขึ้น เพราะถ้าไม่แก้วิกฤตการณ์ในภูมิภาคนี้ ส่วนอื่นของโลกก็จะต้องเดือดร้อนเหมือนกัน ฉะนั้นเราต้องพยายามหุ้มห่อประชาชนให้ได้มีงานทำ มีรายได้ ก็จะสามารถผ่านวิกฤตการณ์ แต่ถ้าทำแบบที่เคยมันโยบายนมา คือผลิตสิ่งของทางอุตสาหกรรมมากเกินไป ก็จะไม่สำเร็จ โดยที่ในเมืองไทยตลาดมันน้อยลง เพราะคนมีเงินน้อยลง

แต่ข้อสำคัญ นักเศรษฐกิจบอกเราให้ส่งออก ส่งออกไปประเทศอื่นๆ ซึ่งก็เดือดร้อนเหมือนกัน เขาก็ไม่ซื้อ ถ้าผลิตผลทางอุตสาหกรรมและไม่มีผู้ซื้อที่เป็นหนี้เหมือนกัน เราอาจจะผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี แต่หลายประเทศในภูมิภาคนี้ ก็มีอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพทุกอย่างที่เดียว ที่เกิดมีวิกฤตการณ์ขึ้นมา ก็เพราะว่าขายการผลิตมากเกินไป และไม่มีใครซื้อ เพราะไม่มีใครมีเงินพอที่จะซื้อ อย่างรถยนต์ที่ใช้มาดื่ก็ เขายังมีรถที่อยู่ใน STOCK แต่ขายไม่ออก ไม่ใช่ที่ไม่มีคนอยากได้รถ แต่คนที่อยากได้รถนั้นไม่มีเงินถ้าจะซื้อรถ โดยไม่จ่ายเงินให้ ใช้เงินซื้อ บริษัทก็ไปไม่รอดเหมือนกัน ฉะนั้นเราชะลอการสร้าง แล้วเขาจึงมาทำรถคันนี้ให้ โดยใช้คนงานกว่าสองร้อยคน นี่ก็เป็นเรื่องของการแก้ไขวิกฤตการณ์ แต่ท่านผู้ที่ชอบเศรษฐกิจแบบสมัยใหม่ อาจจะไม่ค่อยพอใจ ต้องคอยหลังเข้าคลอง จะต้องอยู่อย่างระมัดระวัง และต้องกลับไปทำกิจการที่อาจจะไม่ค่อยซับซ้อนนัก คือใช้เครื่องมืออะไรที่ไม่นิรุกรหา แต่ก็อย่างไรก็ตาม มีความจำเป็นที่จะคอยหลังเพื่อที่จะก้าวหน้าต่อไป ถ้าไม่ทำอย่างที่ว่านี้ ก็จะไม่แก้วิกฤตการณ์นี้ยาก

ยังไม่ได้พูดถึงค่าที่เคยพูดทุกครั้ง คือต้องสามัคคีกัน ต้องไม่ขัดขวางมากเกินไป แต่ว่าไม่ได้หมายความว่า จะต้องทำแบบที่บางคนนึกจะทำ จะต้องให้ทุกคนมีโอกาสทำงาน ทำตามหน้าที่ เมื่อทำงานตามหน้าที่แล้วก็ต้องหวังดีต่อผู้อื่น นี่เป็นหลักที่สำคัญ ต้องทำงานด้วยการเห็นอกเห็นใจกัน และทำด้วยความซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ ที่พูดนี้ค่อนข้างจะซ้ำไปซ้ำมา แต่ไม่ทราบจะพูดอย่างไร เมื่อห้าปี ได้เล่าเรื่องนกในสวนจิตรฯ นี้ ก็ขอแจ้งว่าเมื่อห้าปีมีนกกระทงหนึ่งตัว แล้วชื่อใหม่อีกสามตัว เป็นสี่ นกพวกนี้เขาก็มีลูกมีเต้า และก็ไปเชิญชวนเพื่อนฝูงมา มีวันหนึ่งนับได้ ๑๕ ตัว ก็หมายความว่าเขาคงมีความสุข แต่วันนี้ ในขณะนี้ เหลือลอยอยู่ตัวเดียวลอยอยู่ตัวเดียวนี้เพราะตัวอื่นคงไปเยี่ยมญาติ (เสียงหัวเราะ) หรืออาจจะตั้งครอบครัวขึ้นมาใหม่ ก็ต้องดูแลครอบครัว

ตัวที่เหลืออยู่นี้ เราให้ชื่อว่าคุณสมิทธา และในที่ประชุมนี้ ก็มีคุณสมิทธา สองคน เขามาเดี่ยวๆ คุณสมิทธา คนหนึ่งมาคนเดียว คุณสมิทธา อีกคนก็มาคนเดียว คนอื่นอาจจะไม่ทราบว่าคุณสมิทธา คือใคร แต่คุณสมิทธา เองรู้ว่าเป็นใคร คุณสมิทธา นี้ที่เรียกว่าคุณสมิทธา เพราะว่าถ้าเขาลอยในสระ ในทางทิศหนึ่ง แปลว่าลมมันเปลี่ยนทิศ เมื่อลมเปลี่ยนทิศแล้วก็รู้ว่าจะไปทิศทางไหน หรืออากาศจะมีลม หรืออากาศจะแห้ง อาจจะเคยจนกว่าทำไม่พยากรณ์อากาศได้อย่างแม่นยำ ก็เพราะว่ามีคุณสมิทธา นี้เอง คุณสมิทธา ตัวจริงพยากรณ์ และคุณสมิทธา นกกระทงนี้ เขาก็พยากรณ์ ก็มาประกอบกันจนกระทั่งทราบว่าคุณสมิทธาทางอุตุนิยมฯ จะเป็นอย่างไร แล้วคุณสมิทธา เองก็เคยจนกว่าทำไม่พยากรณ์ได้แม่นยำนัก เราไม่ได้บอกคุณสมิทธา ตัวจริงว่ามีคุณสมิทธานกกระทง เพราะว่าไม่กล้า แต่เดี๋ยวนี้คุณสมิทธา ตัวจริง พันหน้าที่อธิบดีกรมอุตุนิยมฯ แล้ว จึงพูดได้ (เสียงหัวเราะ) ว่าคุณสมิทธาที่เหลือตัวเดียว เป็นผู้พยากรณ์อากาศ และนอกจากนี้ก็ได้ได้รับความช่วยเหลือจาก “นางมณีเมขลา” ด้วย เรื่องนี้ก็เป็นที่องนของคุณสมิทธา ตัวจริง

วันนี้ลมหนาวมาแล้ว เมื่อวานนี้การสวนสนามทหารจึงไม่เดือดร้อน ได้มีการสวนสนามอย่างสง่าผ่าเผย รู้สึกว่าทำให้ประชาชนมีขวัญดีด้วย ว่าเรามีทหารทุกเหล่าทัพที่เข้มแข็ง และผู้บัญชาการสูงสุดก็ได้บอกว่าจะทบทวนที่จะช่วยพัฒนาต่อไป ที่จริงก็ได้อาศัยเหล่าทัพต่างๆ นี้สำหรับการพัฒนาเช่นที่บอกว่า การอุตสาหกรรมได้โดยเร็วนั้นก็คือมีมือทหารช่าง การทำโครงการป้องกันน้ำท่วม ก็ใช้กำลังของทหารช่าง และหน่วยทหารอื่นๆ ฉะนั้นก็เชื่อว่าจะช่วยกันทำตามหน้าที่ของแต่ละคน ก็จะสามารถที่จะทำให้ประเทศชาติอยู่เย็นเป็นสุขได้ วันนี้ได้พูดเรื่องราวที่อาจจะน่าคิด และท่านเองเป็นผู้มีความรู้ก็จะต้องใช้ความรู้ ความฉลาด เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่จะมามีมา และในกาครั้งนี้ขอทุกคนทุกท่านซึ่งมีหน้าที่ แต่ละท่านพยายามใช้สติปัญญาและกำลังใจ ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งนี้ประเทศชาติจะก้าวหน้าและมีความปลอดภัยต่อไป ก็ขอให้ทุกๆ ท่านได้บริบทพรให้มีความเจริญรุ่งเรือง ร่างกายแข็งแรง จิตใจ ปัญญาเข้มแข็ง เขียวหม่น เพื่อที่จะได้ความสำเร็จทุกประการในงานหน้าที่ท่านกำลังทำ

พระราชดำรัส "ในหลวง"^(๑)
ไทยยังเป็นสุวรรณภูมิ
เราเห็นทองแล้วโยนทิ้ง
ต่างชาติเขามาเก็บ

หมายเหตุมติชน-เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินยังศาลาสุริยาศาสตร์ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เพื่อให้คณะรัฐมนตรี ข้าราชการ และพลกนิกร เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 71 พรรษา ในการนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสกับผู้ที่เข้าเฝ้าฯ ดังต่อไปนี้

ให้ใช้ปัญญา-อย่าเถียงกัน

การทำความสำเร็จคือความสำเร็จให้แก่ประเทศชาติ และประชาชนนั้น มิได้เป็นงานของผู้ใดที่จะปฏิบัติได้ ต้องร่วมมือกัน

ผู้ใดมีความรู้ทางใด ควรจะใช้ความรู้ความสามารถนั้น เพื่อสร้างความมั่นคง ถ้ามีหลายคนที่มีความรู้อย่างเดียวกัน ก็ต้องร่วมมือกัน

บางคนมีความรู้เหมือนกัน แต่ความเห็นต่างกัน เรื่องนี้ต้องปรึกษากันมากกว่าจะเถียงกัน คือคำว่าปรึกษากับเถียงนั้นต่างกัน คำว่าเถียงจะใช้แต่อาภรณ์ ถ้าปรึกษาจะใช้ปัญญา ถ้าสามารถใช้ปัญญาปรึกษากัน จะได้คำตอบ เพราะความจริงนั้นมีอันเดียว ความเห็นมีหลายอันหรือทางที่ผิดมีมากมาย แต่ความจริง ซึ่งส่วนมากมีทางเดียวจะสามารถนำพาสู่ความสำเร็จได้

ศก.พอเพียง 'คร.' ยังไม่เข้าใจ

เมื่อปีที่แล้วได้พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

คำว่า เศรษฐกิจพอเพียงนี้ไม่มีในตำรา ไม่เคยมีระบบเศรษฐกิจพอเพียง มีแต่อย่างอื่นไม่มีคำนี้ ปีที่แล้วพูดเศรษฐกิจพอเพียงเพราะหาคำอย่างอื่นไม่ได้ และได้พูดว่าเศรษฐกิจพอเพียงให้ปฏิบัติเพียงครั้งเดียว ไม่ต้องทำหมด หรือแม้แต่เศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ ในคราวนั้นก็นึกว่าเข้าใจกัน แต่เมื่อเดือนที่แล้ว มีผู้ที่ควรรู้ เพราะเกี่ยวข้องกับพัฒนามาเวลาช้านาน มาพูดว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ดีมาก แล้วก็เข้าใจว่า ปฏิบัติเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอหมายความว่าในพื้นที่ในประเทศถ้าทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ

ความจริงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงและทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอนั้น ไม่ได้หมายความว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เศษหนึ่งส่วนสี่ของกรรมกระทำ

ที่ต้องพูดให้เข้าใจเรื่องนี้เพราะว่าหนักใจ แม้แต่คนที่เป็นค็อกเตอร์ก็ไม่เข้าใจ อาจพูดไม่ชัด แต่กลับไปดูที่เขียนมันก็ชัดเจนแล้ว ว่า ควรจะปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด ครั้งหนึ่งก็ใช้ได้ แต่เศษหนึ่งส่วนสี่แม้จะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ หมายความว่าวิธีปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ต้องทำทั้งหมด

แต่ขอเดิมน่าจะทำทั้งหมดทำไม่ได้ ไม่มีทาง

ถ้าเศรษฐกิจพอเพียง บางครอบครัวหรือแม้แต่หมู่บ้านจะทำเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นการทยอยหลังถึงสมัยหิน สมัยคนอยู่ในอุโมงค์ เพราะเราไม่ต้องอาศัยหนูขึ้น เพราะว่ามันขึ้นก็เป็นศัตรูทั้งนั้น ตีกัน ไม่ใช่ร่วมมือกันจึงต้องทำเศรษฐกิจพอเพียง แต่ละคนต้องหาที่อยู่ ก็หาอุโมงค์ คือไปเค็ดผลไม้ ไม่ไปตามที่มี หรือไปใช้อาวุธที่ตัวเองไปสร้างในถ้ำ ไปล่าสัตว์ กลุ่มที่อยู่ในอุโมงค์นั้นก็มีการเศรษฐกิจพอเพียง 100% ทำได้

แต่เมื่อออกจากถ้ำในสมัยต่อมา ก็สร้างบ้านขึ้นมาเป็นที่อาศัยก็เริ่มเป็นเศรษฐกิจพอเพียง เหลือ 80% เพราะมีคนที่ผ่านมาไม่ได้เป็นศัตรู แต่เขาเอาอะไรมา ก็แลกเปลี่ยนกัน

เช่น คนที่มาจากที่ไกลผ่านมา มีหนังสือที่เหมาะสม จะใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มก็ซื้อ ด้วยการแลกเปลี่ยนอาหาร ด้วยการใช้ปลาที่จับได้ในบึง อันนี้ก็ไม่ใช่อะไรเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว แต่ก็อาจถึง 80%

^(๑) จากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2541

เวลาก้าวหน้าไปอีก มาถึงปัจจุบันนี้ ถ้าคนที่นั่งตั้งอยู่ข้างนอกและข้างใน จะปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง 100% คงทำไม่ได้ ถ้าจะสำรวจเศรษฐกิจของตัวเอง เข้าใจว่าจะเห็นว่าเป็นได้ทำ เข้าใจว่าทำไม่ถึง 25% ไม่ได้ถึงเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็ไปแลกกับส่วนใหญ่ไม่ แลกกับของอื่นที่มีความจำเป็น การที่พูดว่าเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็ควรจะพอ และทำได้ อันนี้เป็นข้อหนึ่งที่จะอธิบายคำพูดที่พูดมาเมื่อปีที่แล้ว

พอเพียงอาจมีมากก็ได้

แต่ไม่เบียดเบียนคนอื่น

คำว่า "พอเพียง" อีกอย่าง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้มีใช้พอของตัวเอง แต่ความหมายพอมีพอกินนี้ถ้าใครได้ มาอยู่ที่นั่นในกาลานี้ เมื่อ 24 ปี เมื่อปี 2517 ปีนี้ 2541 ก็ 24 ปีใช้ไหม อันนั้นได้พูดถึงว่าเราควรจะทำปฏิบัติให้พอมีพอกิน นี่ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้นก็เริ่มไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย มาสมัยนี้ก็ชักจะไม่พอมีพอกิน นี่จึงเป็นนโยบายทำเศรษฐกิจพอเพียง ให้ทุกคนพอเพียงให้ได้

"พอเพียง" นี้คือมีกิน ไม่ฟุ่มเฟือย หรูหรา แต่ว่าพอแม้จะบางอย่างดูฟุ่มเฟือย แต่ทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรทำ สมควรปฏิบัติ ทั้งนี้ความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจหรือระบบพอเพียง ได้แปล "พอเพียง" ตอนที่พูดพอเพียง แปลในใจแล้วพูด ออกมาด้วยว่าจะแปลเป็น SELF-SUFFICIENT แต่ความจริง เศรษฐกิจพอเพียงนี้กว้างขวางกว่า SELF-SUFFICIENT ผลลัพธ์จะมี พอดีที่จะใช้ ไม่ต้องรอขีมีคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง เขาแปลจากภาษาฝรั่ง "ให้ยืนบนขาตัวเอง"

คำว่ายืนบนขาตัวเอง บางคนอาจจะพูดว่าขอขมกล ใครจะมายืนบนขาเรา เขาก็โกรธ ตัวเองยืนบนขาตัวเองก็หกล้ม อันนี้ เป็นความคิดที่อาจจะเฟื่องไปหน่อย แต่เป็นไปตามที่เขาบอกว่า ยืนบนขาตัวเอง หมายความว่าสองขาของเรายืนบนพื้น ให้ยืนได้ไม่ หกล้ม ไม่ต้องรอขีมีคนอื่นมา

แต่ว่าพอเพียงนี้ มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอ ก็เพียงพอ คนเราถ้าพอในความต้องการ มันก็มีความ โลกน้อย เมื่อโลกน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข

"พอเพียง" นี้อาจมีมาก มีของหรูหราก็ได้ แต่ต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณ พูดจากที่พอเพียง ทำอะไรที่พอ เพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง

อยากนั่ง 'เก้าอี้' คนอื่น

เดือดร้อนแน่

อย่างที่เคยพูดเหมือนกันท่านทั้งหลายที่นั่งอยู่ตรงนี้ ถ้าไม่พอเพียง คืออยากไปนั่งบนเก้าอี้ผู้อยู่ข้างๆ อันนั้นไม่พอเพียง และทำไม่ได้ อันนั้นเดือดร้อนแน่ เพราะอึดอัด ทะเลาะกัน เมื่อมีการทะเลาะกัน ไม่มีประโยชน์อะไร ดังนั้นควรที่จะคิดว่าทำอะไรพอ เพียง

ความคิดก็เหมือนกัน ไม่ใช่ร่างกาย ความคิดถ้าใครมีความคิดอย่างหนึ่ง และต้องการให้คนอื่นมีความคิดอย่างเดียวกับ ตัว ซึ่งอาจไม่ถูก อันนี้ก็ไม่พอเพียง การพอเพียงในความคิดก็คือ แลกความคิด ความเห็นของตัวเองและปล่อยให้คนอื่นพูดบ้างและมา พิจารณาว่าที่เราพูด กับที่เขาพูด อันไหนพอเพียง อันไหนเข้าเรื่อง ถ้าไม่เข้าเรื่องก็แก้ไข เพราะว่าถ้าพูดกันโดยไม่รู้เรื่องกัน มันก็เป็น การทะเลาะ

จากการทะเลาะด้วยวาจา ก็กลายเป็นการทะเลาะด้วยกาย ซึ่งในที่สุดก็นำมาสู่ความเสียหายแก่คนสองคนที่เป็นตัวการ เป็นตัวละครสองคน ถ้าเป็นหมู่ก็เป็นการตีกันอย่างรุนแรง จะทำให้คนอื่นอีกมากเดือดร้อน

ฉะนั้นความพอเพียงนี้ แปลว่าพอประมาณ และความมีเหตุผล

ที่พูดอย่างนี้เท่ากับชักเอาคำ "พอเพียง" ที่คนไม่เข้าใจเมื่อปีที่แล้ว จนกระทั่งถึง 2-3 อาทิตย์ ไม่เข้าใจแล้วก็แปลกที่สุด คนที่มาพูดก็นึกว่าเขาเข้าใจ เพราะเป็นคนที่เคยได้คุยมาก และได้คุยเรื่องพยางค์อย่างนี้ เรื่องเศรษฐกิจ เรื่องความหมายของคำ แต่ก็ยังไม่วาย

ไม่ทราบว่ามีพูดเข้าใจหรือไม่ ถ้าพูดไม่เข้าใจวันนี้ อาจต้องอธิบายต่อปีหน้า เพราะน่าเบื่อถ้าต้องอธิบายต่อ คนที่อยู่ ต่อหน้ารักจะง่วง แต่ได้อธิบายที่ท่านทั้งหลายหัวเราะ ท่านก็เริ่มเข้าใจนิดหน่อยก็ดีแล้ว เข้าใจนิดหน่อยดีกว่าไม่เข้าใจ

ทรงอธิบายที่มาทฤษฎีใหม่

อีกเรื่องหนึ่ง ที่นายกฯ กล่าวไว้ว่า ทรงทำอะไรที่ทำได้ คล้ายๆ ว่าเป็นทำอยู่คนเดียว ความจริงทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้ทำ คนอื่นทำ

ยกตัวอย่างการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ เป็นการกระทำของคนอื่น ของเจ้าหน้าที่การพัฒนาและของประชาชนเอง ที่ทำตามทฤษฎีใหม่ และทฤษฎีใหม่นี้เป็นทฤษฎีได้กล่าวออกมาหรือแสดงออกมาเมื่อประมาณปี 2537-2538 เขียนลงไปในเรื่องคอมพิวเตอร์เป็น 3 ชั้น และพยายามทำให้สั้นที่สุด การทำให้สั้นที่สุดย่อมเข้าใจยาก แต่พอเมื่อทำให้สั้นที่สุดและให้มีความน่าสนใจจะเข้าใจได้ จึงให้ผู้ที่มีหน้าที่ได้ดู และให้เขาไปเลย ไม่ได้คิดว่าทฤษฎีใหม่นี้จะไปปฏิบัติได้อย่างง่าย แต่ผู้ที่มีทฤษฎีใหม่นี้ไปก็เข้าใจและเขาไปปฏิบัติ ทฤษฎีใหม่นี้ขึ้นมา อย่างไรก็ตามมาจากปฏิบัติ ซึ่งเป็นกรปฏิบัติของคนอื่นด้วยตั้งแต่ต้น

ทฤษฎีใหม่นี้ ความจริงทางราชการได้ปฏิบัติมาแล้ว หลายปีแล้ว ก่อนเกิดทฤษฎีใหม่ตามที่เรียกว่าทฤษฎีใหม่ในพระราชดำริ คือการที่จะให้พัฒนาและมีการเกษตร เพราะปลูกหลายอย่างในที่เดียวกัน หรือผลัดปลูก อย่างเช่น ขอให้ปลูกข้าวหลังฤดูกลาดข้าวขอให้ปลูกถั่ว นี่ก็ทฤษฎีใหม่แล้ว แต่ไม่มีใครบอกว่าเป็นทฤษฎี ก็เลยได้เห็นว่าคำทฤษฎีใหม่เป็นความคิด และยอมรับเป็นทฤษฎี

ทั้งตัวเอง-ทฤษฎีใหม่ได้ผล

เมื่อยอมรับเป็นทฤษฎีก็ไปปฏิบัติต่อได้ ที่เริ่มทำทฤษฎีใหม่นี้ก่อนได้บอกว่าเป็นทฤษฎี เพราะทำที่สระบุรี ได้ไปหาที่ ซึ่งที่นั่นไม่ดี ชื่อ 15 ไร่

เงินที่ชื่อ 15 ไร่ นั้นไม่ได้เป็นเงินส่วนตัวทั้งหมด มีคนที่เห็นดีในการซื้อที่ดินมาทดลอง ก็มาสมทบเป็นเอกชน เป็นเพื่อนฝูงไปชื่อ 15 ไร่

จากนั้นคนที่ไปเป็นเจ้าของที่ทางฝ่ายจังหวัด ฝ่ายกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรฯ ได้ไปทำ เขาบอกว่าให้ไปจุดสระ เพราะที่นั่นไม่มีน้ำ คนที่ขายที่เขาบอกว่ามีบริษัทเข้ามาขอซื้อแต่มีเงื่อนไขว่าถ้าหาน้ำได้เขาถึงจะซื้อ ปรากฏว่าจุดแล้วหาน้ำไม่ได้

อันนี้ก็แปลก เพราะว่ามีชื่อไปซื้อที่ซึ่งห่างจากที่ที่บริษัทนั้นจะมาซื้อเพียงประมาณ 200-300 เมตร ลงไปจุดมีน้ำ เรียกว่าเราดวงดี จุดมีน้ำ เมื่อมีน้ำแล้วก็สามารถนำน้ำนั้นมาทำการเพาะปลูกตลอดปี เลี้ยงปลาได้

15 ไร่มีปลูกข้าว ปลูกผัก ปลูกต้นไม้ ไม้ผล ปลูกสมุนไพรที่มี และมีการเลี้ยงปศุสัตว์ ทั้งหมดใน 15 ไร่ คนก็บอกว่าทำไม่มันแคบอย่างนี้ ทำทุกอย่าง

เมื่อทำไปปีหนึ่งก็ได้ผล ผลผลิตนั้นได้ให้นักเรียนที่โรงเรียนวัด และที่เหลือยังขายไปได้กำไร 20,000 บาท และที่บอกว่าทำการทำไม่ได้ทำเองแต่เพียงแต่พูดไปว่ามีทฤษฎีทำอย่างนั้น คนที่ทำมีข้าราชการและคนอื่นทำ หมายความว่าต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ข้าราชการ คนงานและนักวิชาการ แต่อย่างไรก็ตาม ไม่เคยมีใครคิดทำในที่ 15 ไร่แบบนี้ ที่แห้งแล้งก็ทำได้

ฉะนั้นตัวเองผู้ทำทฤษฎีนี้ก็ทั้งตัวเอง พูดเหมือนว่าจะรอดตัวว่าเก่ง แต่ก็ตกใจตัวเองว่าที่พูดไปใช้งานได้ จึงมาสรุปเป็นทฤษฎีใหม่ และเมื่อเป็นทฤษฎีใหม่ก็ให้ไปมูลนิธิชัยพัฒนา เขียนข้างใต้ว่าทฤษฎีใหม่เป็นของมูลนิธิชัยพัฒนา

ต่อมาคนที่ได้เห็นอันนี้ว่าใช้ได้ แล้วก็นำไปปฏิบัติในที่แห้งแล้ง นี้เคยเล่าให้ฟังแล้วที่ อ.เขาวงกต จ.กาฬสินธุ์ ก็ได้ผลดี ที่ตรงนั้น 12 ไร่ ปีหนึ่งเขาก็มีข้าวกิน ที่ไปเยี่ยมไม่มีข้าวกิน มีเพียงไม่กี่เมล็ดตรง เมื่อชาวบ้านแถวนั้นเห็นว่าดี ก็ขอให้ช่วย ปีต่อไปก็ 10 ไร่ ปีต่อไปก็เป็นร้อยสองร้อยและขยายออกไปในภาคอื่น ก็ได้เป็นการปฏิบัติในทฤษฎีก็ได้ผล

ให้เพียร-อดทน

ไม่ใจร้อน-ไม่ทะเลาะกัน

เมื่อเป็นทฤษฎีใหม่นี้ ก็มาเข้าเป็นเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง เพราะคนที่ทำนี้ต้องไม่พึ่งชาน พึ่งเพือ เขียนไว้ในทฤษฎีนั้นว่า ลำบากเพราะผู้ปฏิบัติต้องมีความเพียร ต้องอดทน ไม่ใจว่าทำง่าย

บอกว่าทฤษฎีในหลวง แล้วก็ทำไป ทำได้สะดวกแล้วไม่ใช่ว่าทำได้ทุกแห่ง ต้องเลือกที่แต่ค่อยๆ ทำไป ก็จะสามารถขยายความคิดของทฤษฎีใหม่นี้ไปได้ โดยคัดแปลงทฤษฎีนี้แล้วแต่สถานที่ แล้วแต่สภาพของภูมิประเทศ หรืออาจจะช่วยภูมิภาค โดยหาแหล่งน้ำเพิ่มเติมมาทำ

ความจริงทฤษฎีใหม่ที่ปฏิบัติที่สระบุรีนั้น ได้ตั้งโครงการก่อนที่ตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา อันนี้คล้ายเป็นโครงการแรกของมูลนิธิ และก่อนที่เขื่อนป่าสักได้เริ่มต้น แต่เมื่อก่อนที่ตรงนั้นถ้าเขื่อนป่าสักสำเร็จ ซึ่งก็ใกล้จะสำเร็จแล้ว จะสามารถนำน้ำมาผ่านใกล้ที่ของทฤษฎีใหม่นั้นได้

ถ้ามีน้ำที่มากลงส่งน้ำผ่านมา ทฤษฎีใหม่นี้ก็สบาย เพราะมีโครงสร้างแล้วและทั้งบริเวณซึ่งไม่ใช่บริเวณของทฤษฎีใหม่ เป็นของชาวบ้านทั้งหมดนั้น และทำแบบเดียวกันแบบทฤษฎีใหม่ก็อยู่ได้ มีกินมากขึ้น

ฉะนั้น ถ้าทำโครงการอะไรให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศก็สามารถจะสร้างความเจริญได้ให้กับเขตที่ใหญ่นั้น เขตที่ใหญ่ลงท้ายก็เป็นประเทศแต่อย่างนี้ต้องร่วมมืออย่างดีระหว่างทุกฝ่ายทั้งนักวิชาการ นักปกครอง

นี่ถึงบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่นี้ จะนำความเจริญแก่ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียรและอดทน ไม้ใจร้อน ต้องไม่ทุ่หมัด ไม่ทะเลาะกัน ถ้าทำได้โดยเข้าใจกัน เชื่อว่าทุกคนจะมีความพอใจได้

อยากให้คำบาทมั่นคงไม่วูบวาบ

นี่ก็มีความคิดไปคนละเรื่องกับการพัฒนา แต่ก็เป็นเรื่องของชาวที่พึ่งดู หรือพวกที่อภิปราย อันนี้ถูกไม่ต้องต้องขอภัย เพราะทำให้เกิดความคิดส่วนตัว เวลาฟังเขาทะเลาะกัน เพราะอันนี้อาจจะเป็นปลิกย่อย แต่ที่ว่าที่เขาพูดถึงนั้น คนที่จะเป็นนักธุรกิจสง นอก เขาบอกว่าเดี๋ยวนี้เงินบาทมันแข็งเกินไป แต่ก่อนเงินบาทลอยไป ไม่ต้องมีเครื่องปั้น ไม่ต้องมีบอลดูมันลอยขึ้นไป พวกที่หัวโตน ทางแก๊งราคา คอตลาด ไปซื้อคอตลาดเพราะทราบว่ามันจะลอย ก็ซื้อคอตลาดเลยอะเลย เขามีเงิน เมื่อลอยก็ขายได้กำไร ถ้าซื้อล้านบาทก็ได้กำไรกลับคืนมา 2 ล้านบาท ภายในไม่กี่เดือน

อย่างนี้การที่เงินบาทขึ้นๆ ลงๆ รู้สึกว่าจะไม่ถูก ถ้าอย่างที่เป็นอยู่อย่างนี้ เงินบาทมีความคมว่าเสมอ มีเสถียรภาพจะอยู่แค่นั้นก็ไม่เป็นไร ขอให้มีความมั่นคง ไม่วูบวาบขึ้นแล้วลงมากเกินไป อยู่ตรงไหนก็ได้

ปัจจุบันนี้อยู่แถว 36 บาท มาแตะ 35 บาทบ้าง อย่างนี้ก็ขึ้นๆ ลงๆ เพียง 10-20 สตางค์ ไม่เป็นไรปล่อย แต่อย่าให้ลอยตีบปอง

ถ้าเงินบาทอยู่อย่างที่เป็นอยู่ นักธุรกิจที่ส่งออกเขาบอกว่าเขาแยء เพราะจะไม่สามารถผลิตสินค้าเพื่อไปขายต่างประเทศ แต่หาผู้ไม่ถ้าเงินเรียกว่าเงินบาทแข็ง ผู้ที่ผลิตนั้นไม่ใช่ว่าเขาจะพอเพียง เขาพอเพียง หรือประเทศก็พอเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ ต้องส่งวัตถุดิบหรือส่วนประกอบของสินค้านั้นจากต่างประเทศ ถ้าเงินนั้นขึ้นลง บางทีคนที่ไม่เก่งนักเขาซื้อวัตถุดิบมาในราคาแพงมาขายสินค้าของเขาในราคาถูกคนเหล่านั้นก็ล้มจม

นักธุรกิจธรรมดาๆ เขาก็ไม่ทราบว่ามีอะไรจะขึ้นจะลง เขาก็ล้มจม แต่ผู้ที่เรียกว่า ฉลาด หรือหัวโตน แก๊งราคา คือรู้ว่ามีขึ้นมีลง เล็งเอาตอนที่เหมาะสม ซึ่งซื้อวัตถุดิบมาในราคาถูก ขายในราคาแพง อย่างนี้ควบคุมไม่ได้ก็ทำให้พวกนั้นสบาย

ความจริงมีคนสบายอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน แต่ว่าถ้าเศรษฐกิจการคลัง อัตราแลกเปลี่ยนไม่วูบวาบเกินไป ทุกคนที่ซยันก็สามารถจะทำธุรกิจได้ดี

วิกฤตมาจากความโลภ
ยิ่งทุจริตยิ่งแยء

ในระยะหลังนี้ทราบข่าวมาว่าเดี๋ยวนี้เศรษฐกิจดีขึ้น ที่ดีขึ้นเอาเกณฑ์อะไรมาบอกว่าเศรษฐกิจดีขึ้น ถ้าถามกระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ก็ไม่มีใครเชื่อ เขาบอกว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์พูดอะไรเชื่อไม่ได้ เพราะท่านก็พยายามพูดพยายามอธิบาย จนท่านไม่พูดแล้วเพราะพูดๆ ไม่มีใครเชื่อไม่มีใครฟัง ท่านก็ไม่พูด แต่ว่าเกณฑ์ที่ได้ถามไม่ใช่รัฐมนตรี ไม่ใช่กระทรวง

ถามในวาทะยังไม่ใช่ว่าเดี๋ยวนี้เศรษฐกิจดีหรือไม่ดี ถ้าถามในวาทะยังไม่ใช่ว่าเดี๋ยวนี้เศรษฐกิจดีมากกว่าไม่มีใครเชื่อบอกว่างมง่าย ไม่ฟังในวาทะศาสตร์ แต่ในวาทะยังไม่ใช่ว่าเดี๋ยวนี้เศรษฐกิจดีหรือไม่ดี แต่บอกว่าเดี๋ยวนี้เศรษฐกิจของในวาทะดีของตัวเองดี ไม่ใช่ของประเทศ ไม่ใช่ของนักธุรกิจ ไม่ใช่ของนักการเมือง ไม่ใช่ของฝ่ายค้าน ไม่ใช่ของรัฐบาล แต่ว่าของตนเอง

อย่างไรก็ตาม ได้ถามเจ้าหน้าที่และได้ถามประชาชนทั่วๆ ไป ส่วนใหญ่เห็นว่ากรมที่มีแผนงานนี้ ได้ผลดีมากว่าผลเสีย อันนี้ได้มีประชามติ คือสอบถามคนจำนวนมาก ว่าความคิดของเขาเป็นอย่างไร การที่คนบอกว่าเขาใจให้มีแผนมากกว่ามีแผนน้อยนี้เป็นประชามติของประชาชนทั้งชาติ แม้แต่คนที่เคียดแค้นกับบอกว่าขบวนการที่ในประเทศหนึ่งๆ จะมีความพอใจ จะต้องมีการประชามติ และประชามตินี้จะปรากฏออกมา ไม่ใช่จะเป็นเอกฉันท์ ร้อยเปอร์เซ็นต์ หรือพันเปอร์เซ็นต์ อย่างที่เขาชอบพูดกัน ก็อาจจะมีความเห็นด้วยสัก ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ก็นับว่าดีมากแล้ว ถ้ามีการลงเสียง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ อย่างนี้ ทุกคนก็ยอมรับ ผู้ที่อยู่ใน ๒๐ เปอร์เซ็นต์นั้น ก็ควรจะยอมรับ

ได้พูดถึงผ่านแล้วก็โพลกลับมาพูดถึงประชามติ แต่ก็นึกว่าคงไม่เสียหาย ที่พูดถึงความเห็น ในระบอบประชาธิปไตย จำจะต้องให้คนเขาพอใจเป็นส่วนมาก เพราะถ้าหากว่า เสียงข้างมากนี้ไม่ชัดเจน คือหมายความว่า เมื่อมีการออกเสียง และก็มีคนพอใจกันสัก ๒๐ เปอร์เซ็นต์ มันก็ไม่ค่อยแน่ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ที่เหลือนั้นอาจจะไม่เห็นด้วยก็ได้ หรือเห็นด้วยแต่ไม่อยากออกเสียง หรือไม่รู้เรื่อง แต่อย่างน้อยต้องมีคนที่ไม่เห็นด้วยมาก ถ้าคนที่ไม่เห็นด้วยมีมาก ก็จะเกิดความไม่เรียบร้อย คือหมายความว่าเกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันได้ ก็ขอปิดรายการนี้แต่แค่นี้ เพราะถ้าพูดไปเดี่ยวจะมีการทะเลาะเบาะแว้งเพิ่มขึ้น

นึกถึงอดีต อดีตย้อนไป ๑ ปี ปีที่แล้ว พูดถึงภัยแล้ง และพูดถึงภัย หรือจะเรียกว่าความเคียดแค้นของจรรยาฉบับนี้ สำหรับปีนี้ ดังที่ได้กล่าวข้างต้นนี้ ภัยแล้งก็นับว่าเกือบหมดไป เข้าใจว่าปีหน้าฝนก็อาจจะดีพอสมควรตามที่ต้องการ ส่วนจรรยาฉบับนี้ ปีที่แล้วคับคั่งมาก และได้แจ้งถึงโครงการที่ได้ปฏิบัติไปบ้างแล้ว ปีหนึ่งผ่านไป

โครงการก็ได้เพิ่มขึ้น เข้าใจว่าได้ผล แต่ไม่ได้ผลมากนัก เพราะเป็นปัญหาที่หนัก จะแก้ไขทันทีไม่ได้ ได้เสนอวิธีแก้ไข และได้ดำเนินการแก้ไขไปบ้าง และมีผลบ้าง แต่ที่จะให้ได้ผลจริงๆ จะต้องแก้ไขจริงจัง และได้พูดบางแห่งแล้ว กับบางคนว่า จะต้องแก้ไขในทางพื้นฐาน คือจรรยาที่คับคั่งนี้ มาจากเหตุที่มีถนน และมีพาหนะ

พาหนะนั้นแบ่งเป็น ๒ อย่างใหญ่ๆ พาหนะที่เป็นส่วนบุคคล คือรถยนต์ธรรมดา และพาหนะสำหรับขนส่ง หรือรถ ๑๐ ล้อ หรือรถบรรทุก วิธีแก้ไขมี ๒ ทาง ทางหนึ่งคือสร้างถนน หรือปรับปรุงถนนให้กว้างขวาง ให้มีระเบียบ ให้มีระบบที่เหมาะสม ซึ่งก็กำลังทำอยู่ และรู้สึกว่ายาก เพราะกรุงเทพฯ โดยเฉพาะไม่มีฝั่งเมืองที่เหมาะสม หรือจะเรียกว่าไม่มีเลย อีกอย่างหนึ่งก็คือลดจำนวนรถ การลดจำนวนรถนั้นก็ทำลำบาก เพราะว่าคนยังต้องเดินทางไปมา แล้วก็ถือว่าเป็นสิทธิของตัวที่จะมีเสรีภาพที่จะเดินทางตามเสรี แบบเสรี จะไปบังคับบอกว่า เมื่อมีรถแล้วไม่ให้ใช้ ก็ลำบาก อันนี้ก็ปัญหาที่แก้ไขลำบาก ส่วนรถบรรทุกนั้น วิธีที่จะแก้ไขก็เป็นเรื่องของคนเหมือนกัน หรือการกะเส้นทางให้เหมาะสม ก็เป็นสิ่งที่ลำบาก หรือจำกัดเวลา จำกัดเวลาที่ทำอยู่ แต่แม้จะทำแล้ว ก็ยังไม่พอเพราะว่าเวลานี้ การสัญจรไปมา แม้จะดีขึ้นเท่าไรก็ตาม ฉะนั้นการแก้ไขโดยสร้างทางปรับปรุงทาง หรือจำกัดจำนวนรถนั้น จึงเป็นสิ่งที่ลำบาก

จะต้องหาวิธีใหม่ คือจะต้องคำนึงถึงว่ารถนี้ ทั้งรถส่วนบุคคล ทั้งรถบรรทุก ต้องมีเส้นทางและปลายทาง เราแก้ไขจำนวนรถไม่ได้ แก้ไขเส้นทางไม่ได้ เราจะต้องแก้ไข "เส้นทางกับปลายทาง" ก็หมายความว่า จัดให้ "เส้นทางกับปลายทาง" อยู่ในระยะที่ใกล้กัน ถ้าใกล้กันแล้ว การใช้ถนนก็ใช้เวลาน้อยลง จำนวนของถนน หรือความยาวของถนนที่ถูกใช้ก็น้อยลง ก็เท่ากับมีคนมากขึ้นและรถน้อยลง ข้อนี้เขาจะเข้าใจกันยากว่า แก้ไข "เส้นทางกับปลายทาง" อย่างไร แต่ขอชี้แจงโดยสังเขปว่า "เส้นทาง" คือบ้านหรือที่อยู่ที่พักของผู้ที่ไร้รถ "ปลายทาง" เป็นที่ทำงาน หรือสำนักงาน หรือสถานที่ราชการของผู้ที่ไร้รถและจะต้องไปทุกวันๆ ก็จะต้องทำให้ระยะสั้นลง ระยะสั้นลงมันเป็นเรื่องของพื้นที่

ท่านทั้งหลายคงจะเข้าใจได้ว่า เมื่อเป็นพื้นที่ก็หมายความว่า จะต้องจัดพื้นที่ใหม่ ให้พื้นที่ของที่อยู่อาศัยและพื้นที่ของที่ทำงานมีความเปลี่ยนแปลง อันนี้คงพอเข้าใจว่า หลักหรือจะเรียกว่าทฤษฎีนี้ หมายถึงอะไร จะไม่ขยายความมากกว่านี้ เพราะว่าท่านทั้งหลายย่อมชอบที่จะคิด แล้วคนไหนที่สนใจก็น่าจะไปคิดว่าควรจะทำอย่างไร และปฏิบัติอย่างไร โดยเฉพาะผู้ที่มิหน้าที่ในการวางผังแผนเศรษฐกิจ ทั้งแผนต่างๆ ที่เป็นสิ่งที่สำคัญ ในเรื่อง "เส้นทางกับปลายทาง" นี้ สิ่งหนึ่งที่คนได้พูดถึงมากมาแล้ว ก็คือเรื่องโรงเรียน คือให้นักเรียนไปโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน อันนี้ก็เป็นตัวอย่างของทฤษฎีปรับปรุง เกี่ยวข้องกับ "เส้นทาง ปลายทาง" ขอพูดแต่เพียงนี้ สำหรับเรื่องของทฤษฎี หรือวิธีแก้ไขให้จรรยาไปได้โดยปลอดภัย และไม่เกิดความเคียดแค้น

ความเคียดแค้นนี้ มีผู้ได้ให้ข้อสังเกต ไม่ใช่คนธรรมดา เป็นพวกที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ พูดถึงว่าถ้าเราไม่ได้แก้ไขปัญหาราชากรนี้ ในห้วงเวลา ๖ ปีข้างหน้า หรือ ๕ ปีข้างหน้า ประเทศไทย ไม่ใช่เฉพาะกรุงเทพฯ ประเทศไทยทั้งประเทศจะมีความตกต่ำ อย่างหนักมาก และประเทศไทยจะไม่สามารถที่จะฟื้นจากวิกฤตการณ์นี้ จึงต้องจัดการ แม้จะต้องเสียค่าใช้จ่าย

แล้วเกณฑ์ที่บอกว่าเป็นอย่างไร เพราะมีคนมาขออุทธรณ์มากขึ้น เมื่อปีก่อนนี้ ท่านไพเราะจารย์แยมี่ใครมาขออุทธรณ์ ไม่มีใครนำเรื่องกิจการเลข บอกว่าล้มจม แต่ว่ามากระยะหลังนี้มีคนมาขออุทธรณ์ ก็หมายความว่าเศรษฐกิจซบเซากระเด็น

นี่เป็นเรื่องของเกณฑ์ที่เราสามารถทราบว่าการตกเป็นอย่างไร มันเป็นความคิด ความเห็นที่เป็นกลาง เพราะว่าเป็นเรื่องของตัวเอง ของท่านไพเราะจารย์ เป็นข้อเท็จจริงและก็เถียงไม่ได้ ฉะนั้น มากินดูว่า ถ้าเศรษฐกิจล้มแล้วแต่ขึ้นได้

ฉะนั้นต้องรักษาความเป็นอยู่ที่ดี สถานการณ์ที่ดีต่อไปคือถ้ารักษาอัตราแลกเปลี่ยนที่ล้มแล้วเสกไม่ได้จะไม่ปัญหาว่าประเทศไทยจะรอดพ้นจากวิกฤตการณ์หรือไม่

วิกฤตการณ์นี้มาจากความหุงชานหรือความโลภ ไม่อยากพูดว่าความทุจริต ไม่จำเป็นต้องทุจริตก็แยะได้ ยิ่งทุจริตก็ยิ่งแยะ เพราะยิ่งทุจริตใครก็ทำงานอะไรไม่ได้ ไม่มีใครเชื่อใคร ผู้ที่พยายามทำงานก็ไม่สามารถจะทำงานเพราะกลัวทุจริต

แต่ข้อสำคัญถ้าไม่มีความล้มแล้ว ผู้เป็นนักธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมที่ทุจริต ไม่สามารถจะงบประมาณของตัวเอง จึงต้องคำกำไรเกินควร เพื่อไม่ให้ขาดทุน แต่มีหลายคนที่ยพยายามจะทำงานด้วยความไม่หุงชาน และลดความหุงชานลงไป

“...ท่านทั้งหลายที่นั่งอยู่ตรงนี้

ถ้าไม่พอเพียง

คืออยากไปนั่งบนเก้าอี้ผู้อยู่ข้างๆ

อันนั้นไม่พอเพียงและทำไม่ได้

อันนั้นคือคอร์รัปชั่น

เพราะอึดอึด ทะเลาะกัน...”

ต่างชาติพูดของแต่คนไทยทั้ง

ได้พูดกับนักธุรกิจต่างประเทศ ไม่ใช่ว่าต้องไปเชื่อชาวต่างประเทศ หรือนักเศรษฐกิจเรียนหลักเศรษฐศาสตร์ต่างประเทศ บางคนเข้าข้างตัวเอง เรียกว่ามาพูดของในเมืองไทย มีพวกที่เป็นอุตสาหกรรม ผู้ที่เป็นนักธุรกิจต่างประเทศ เขาหัวเราะเลยว่าเมืองไทยกำลังรุ่งรวย เขามาพูดของ เพราะเมืองไทยมีทอง เมืองไทยยังเป็นสุวรรณภูมิ แต่ว่าของเขาเห็นทองแล้วโยนทิ้ง เลยไม่ใช่ประโยชน์ต่างประเทศเขาเห็นเราทิ้งเขาก็เก็บ นี่เป็นข้อสังเกตอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความคิดขึ้นมา

ที่พูดทั้งหลายนี้ฟังแล้วอาจน่าทึ่งใจ แต่ฟังแล้วอีกแห่งหนึ่งน่าส่ายใจ น่าส่ายใจเพราะดูได้ว่าเราปฏิบัติอย่างที่เรียกว่าตรงไปตรงมา ดังองค์ใดสักคนหนึ่ง บอกว่าสักคนก็พอ ไม่ต้องตั้งอกตั้งใจอย่างเคร่งเครียดมากเกินไป แต่ให้ล้มแล้วแบบเดียวกับที่พูดถึงพอเพียง ทุกอย่างล้มแล้วทุกอย่าง พอเพียงทุกอย่าง เมืองไทยรอด เพราะโครงสร้างของประเทศ หรือนิสัยของประชากรชาวไทย ประชากรนี้หมายถึงประชาชนที่อยู่ในกรุง ในชนบท ในชายทะเล บนภูเขายังมีจิตใจที่กล้าคิดกล้าทำ

ถ้าให้ทำตามคุณสมบัตินี้ของคุณคือ คุณธรรมของคนหรือความดีของคน เมืองไทยสบาย ไม่ต้องให้ต่างประเทศมาพูด แม้จะมีต่างประเทศมาพูดก็พูดให้เรา แบ่งให้เราด้วย เราแบ่งให้เขา นี่ก็เลยกลายเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่ถึงเศษหนึ่งส่วนสี่ แต่พอเพียงแบบเศษหนึ่งส่วนสี่หรือมากกว่า ด้วยความพอเพียงที่แปลว่าพอประมาณ และมีเหตุมีผล

นี่ก็กลับมาถึงเศรษฐกิจพอเพียง ก็เลยนึกว่าน่าจะเป็ความคิดที่ควรนำไปคิด

มีอีกเรื่องต่างหากจากเรื่องนี้ จากเศรษฐกิจที่ได้พูดไปแล้ว คือเรื่องภัยพิบัติ น้ำท่วม ภัยพิบัติปีที่แล้วเกิดขึ้น แต่ปีนี้ไม่เกิด กล่าวคือที่ จ.ชุมพร นั้น อ.เมือง ปีที่แล้วน้ำท่วม 2 ครั้ง แต่ละครั้งเสียหายเกือบพันล้าน พอ 2 ครั้งก็เสียหายเกือบ 2 พันล้าน ปีนี้เสียไปไม่เท่าไร เพราะไม่มีน้ำท่วม แต่เสียสำหรับโครงการที่เสื่อให้ฟังว่าไปพูดคลองให้ครบถ้วน คือคลองชลประทานเขาสร้างไว้แล้ว แต่ไม่ทะลุ ตามเขาว่าเมื่อไรจะทะลุเขาบอกอีก 2 ปี ตอนนั้นไปปี 2540 ปี 2541-ปี 2542 ก็ยังท่วมอีกเพราะคลองไม่ทะลุ จึงได้ทำโครงการให้ทะลุภายในเดือนเดียวก็ทะลุ เงินไม่มีก็ให้ ปีที่แล้วบอกว่ามูลนิธิราชประชานุเคราะห์ และมูลนิธิชัยพัฒนาให้ไป จะให้คืนหรือไม่เป็นไร ลงท้ายได้คืน ได้คืนจากประชาชนเองและจากทางราชการ

แต่จากประชาชนเขาเห็นท่วกับบริจาค ปีที่แล้วเขาป็นว่าชาวชุมพรไม่ยอมบริจาค แต่ปีนี้ยอมบริจาค ซึ่งสามารถทำโครงการเพิ่มเติมจากการป้องกันน้ำท่วม เพิ่มเติมสำหรับกาทำเกษตรที่ปลอดภัยและพอเพียง โดยใช้เงินที่คืนมาทำกองทุนเพื่อช่วยกันเพื่อให้เกษตรกรเป็นกลุ่มๆ ทำการเพาะปลูกได้ก็เลยได้ติดตาม น้ำปีนี้มีต่อนหนึ่ง ถ้าวัดในจุดหนึ่งได้ระดับเท่านี้ๆ ปีนี้สูงกว่าปีที่แล้ว แต่ผ่านโครงการมาแล้ว ทำให้ที่ท่วมไม่ท่วม เพราะน้ำนั้นสามารถที่จะมาอยู่ในแก้มลิง

อย่างปีก่อนที่อธิบายเรื่องแก้มลิง แก้มลิงของเราที่จริงเป็นแก้มลิงธรรมชาติ แต่ต้องปรับปรุงบริหารให้ได้ ลิงตัวนี้ตัวโตสามารถเก็บได้ดี ปีนี้คนที่อยู่ข้างนอก ตะกั่วที่ผ่านมา เดินผ่านคนที่นั่งอยู่ ลงหันหลังไปดูมีกรงลิง มีลิงอยู่ในนั้น ปีก่อนนี้ถามว่าเคยเห็นลิงไหม ที่กินกล้วยก็ดูไม่มีใครเคยเห็นถึงเอาลิงมาให้ดูเลย อยู่ในกรง หันหลังไปดูหน่อย ลิงที่เวลาให้กล้วยให้เงาะมันกิน คือมันใส่ปากแล้วเก็บไว้ในแก้ม จากนั้นก็ค่อยๆ กลืนน้ำที่อยู่ในแก้มลิงหนองใหญ่ที่ชุมพร ก็เป็นอย่างนั้น น้ำเข้ามาๆ ก็ค่อยๆ ปล่อยออกไป เมื่อเข้ามาเก็บไว้ น้ำนั้นก็ไม่น่าท่วมเองชุมพร แล้วก็น้ำลดลงมาก็ปล่อยออก

ลิงก็เหมือนกัน ได้พยายามถ่ายรูปลิงที่กินกล้วยแต่ตอนนั้นลิงนี้ไม่ได้อยู่ตรงนี้ อยู่ที่ข้างสระไปถ่ายรูปมัน ถ่ายไม่ได้เพราะมีลูกกรง ถ่ายได้ไม่ชัด แต่ปีนี้มีอยู่ในกรงนี้อาจจะสามารถถ่ายรูปลิงและแก้มของเขาให้เห็นชัด แต่ว่าท่านทั้งหลายที่ได้ยินได้ฟังเมื่อปีที่แล้วเรื่องแก้มลิง คงได้ไปดู ไปที่เขาเดินดูลิงกินกล้วย กินเงาะ ก็คงได้เห็นแก้มลิงมาแล้ว เพราะว่าสนใจเรื่องลิงขึ้น

ตอนนี้เล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับที่พูดเมื่อปีที่แล้ว และที่นายภา ได้มาบอกว่าเป็นสิ่งที่ได้ปฏิบัติมา ฉะนั้นก็สมควรแก่เวลาที่จะให้ท่านทั้งหลายไปพักผ่อนได้ เพราะวันนี้ท่านมาในบัญชีที่บอก 2,000 กับ 9 คน ไม่รู้ครบไม่ครบ เพราะว่าคนที่จริงเดิม 2,000 พันกับ 7 คน มาเพิ่มอีก 2 คนเป็น 2,000 กับ 9 คน คงอยากให้เป็นเลขที่เป็นมงคล

ก็ขอขบใจทุกคนทั้ง 2,000 กับ 9 คน ที่มาให้พร และเป็นกำลังใจ ให้สามารถจะอยู่ได้ และขอให้กำลังใจนี้สะท้อนกลับไปแต่ละคน เพื่อจะปฏิบัติงานได้เป็นประโยชน์กับส่วนรวม

ใครทำอะไรมีหน้าที่อะไร ขอให้ท่านได้ทำอย่างดีและช่วยกันร่วมมือกัน เพื่อความดีและเจริญของทั้งประเทศและประชาชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส*

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
วันพฤหัสบดีที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2542

ปีที่แล้วในโอกาสเช่นนี้ ได้ขอใจท่านทั้งหลาย ผู้ที่มาในงานนี้ ทั้งข้างนอกทั้งข้างในว่า ขอขอใจที่ได้มาขอพรปีใหม่
ที่จริงก็เกินไป แต่ตั้งใจก็ได้แก้ตัวว่าเป็นการขอพรปีใหม่ของผู้คน คืออีกปีหนึ่งที่ผ่านมาแล้ว คนนี้จะต้องขอใจท่านที่ได้มาขอ
พร ในการที่ได้ผ่านไป 6 รอบ ก็ไม่ค่อยถูกนัก ควรจะเป็นมาขอพรในการขึ้นต้นรอบที่ 7 ซึ่งก็จะเป็นมงคล และจะได้ให้ตอบสนอง
ได้ว่า ขอให้ท่านทั้งหลาย มีความสุขความเจริญความดีในรอบต่อไป

และในการนี้ก็ต้องขอพรปีใหม่เพราะว่าใกล้ปีใหม่เต็มที่ ให้แต่ละท่านได้รับความเจริญความดีหรือมีพัฒนามือแข็ง
แรงต่อไป ที่ต้องให้ออกร่างอย่างนี้ก็เพราะว่าปีใหม่ที่จะเกิดขึ้นในไม่กี่วันนี้ เขาถือว่าเป็นปีที่ประหลาดเป็นปีที่พิเศษ แต่ว่าส่วนมากปี
หน้าเป็นปี 2543 ก็ไม่มีอะไรแปลกประหลาดเลย มันก็ผ่านไปอีกปี เริ่มต้นอีกปี ไม่มีอะไรเป็นพิเศษ ใด ๆ เลย เพียงแต่ปี 2542 บวก
1 มันก็เป็น 2543 แต่ว่าทุกคนเครียด เพราะว่าปีที่ผ่านมานั้นเป็นปีที่ค่อนข้างจะมีความเครียด อันนี้อาจจะเป็นเหตุผลที่ทำให้จะผ่านปี
จะขึ้นปีใหม่นั้นเป็นสิ่งที่เกรงกลัวกันว่าจะเครียดว่าจะลำบากต่อไป ซึ่งก็อย่างที่ว่า ปีหน้าก็ไม่มีอะไรเป็นพิเศษ เป็นปี 2543 แต่ว่าที่
เครียดกันเพราะว่านับเป็นปี 2543 นับเป็นพุทธศักราช ถ้านับเป็นคริสต์ศักราช เป็นปี 2000 ซึ่งเป็นเลขที่สวย แต่ตัวเลขที่สวยนี้กลับ
กันมาก กลับกันมากเพราะว่าเหตุใด กลับกันเพราะว่าเกี่ยวข้องกับวิทยาการแขนงใหม่ โดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับเรื่องของคอมพิวเตอร์ซึ่ง
เป็นของสมัยใหม่ และส่วนมากเดี๋ยวนี้ก็สนับสนุนให้ศึกษาคอมพิวเตอร์และศึกษาวิทยาการสมัยใหม่

คอมพิวเตอร์นี้ที่กลับกันมากเพราะว่าคนที่สร้างคอมพิวเตอร์ หรือออกแบบคอมพิวเตอร์คนแรกไม่มีวิสัยทัศน์ เป็นเรื่อง
อย่างนี้ที่ว่าวิสัยทัศน์เดี๋ยวนี้ชอบพูดกัน แต่ก็พูดกันว่าคนนี้มีวิสัยทัศน์ คนนี้ไม่มีวิสัยทัศน์ อันนี้เป็นคนละเรื่อง แต่ว่านี่ถึงผู้ที่สร้าง
คอมพิวเตอร์นี้ ไม่มีวิสัยทัศน์เพราะว่าเมื่อเริ่มทำ เขาบอกว่าจะได้ถึงปี 2000 อีกหลายต่อหลายปี แต่ว่าความจริงหลายต่อหลายปีนั้น
เดี๋ยวนี้ก็ถึงแล้ว ที่เขาทำเขาสร้างขึ้นมา เขาสร้างเริ่มใช้กันปีแล้ว ๆ 1945 หรือ 1950 เป็นปีคริสต์ศักราช เขาก็บอกปี 50 นั้น ปี 1950 ก็
ย่อเป็นปี 50 ที่ง่ายดี เพราะว่าทำให้ประหยัดไม่ต้องใส่ 1950 แล้วก็ใช้ได้ คนสมัยนั้นคนที่สร้างนั้นก็เฉลี่ยอายุสัก 30-40 ที่เขาเป็น
คนที่ศึกษาสร้างคอมพิวเตอร์และพัฒนาคอมพิวเตอร์ เมื่อถึงปี 2000 เขาก็บอกเขาอายุ 80 แล้ว 90 แล้ว คงไม่ต้องทนแล้ว คงเป็นคนที่
ปลดเกษียณแล้ว ไม่ต้องทำงาน ไม่ต้องรับผิดชอบ จึงไม่คิดที่จะทำให้เป็นปี 2000 สั้นเปลืองเปล่า ๆ แต่ว่าเดี๋ยวนี้ที่ปรากฏว่าไม่กี่วัน
จะถึงปี 2000 ก็เลยจ่าละหวั่นกันใหญ่ ต้องแก้ปัญหาปี 2000 ซึ่งภาษาฝรั่งปีที่ที่ตัว Y ตัว Year และ 2000 เขาไม่ได้เขียนปัญหา Y2000
เขาเขียนว่า Y2K (วอซูก) หรือสอง เค K นั้นแปลว่าพัน เหมือนคำว่ากิโลเมตรก็ 1000 เมตร กิโลกรัม ก็ 1000 กรัม คนไทยก็เป็นคน
ที่อ่อน เหมือนกันกับฝรั่งที่สร้างเครื่องคอมพิวเตอร์ ฝรั่งเขาสร้างคอมพิวเตอร์ปี 50 ปี 1950 เขาคิดพันออก เก้าร้อยเขาก็คิดออก ก็เหลือ
ห้าสิบ อย่างของคนไทยตรงข้าม อย่างนี้หนักก็กิโลกรัมเขาก็นึกว่าน้ำหนักเท่านี้ ๆ กิโลหรือคินทางเท่านี้ ๆ กิโลเมตร ก็ไปก็กิโล
แต่ชาวบ้านโดยมากก็เห็นทางเขาก็คิดเป็นไปก็โล หนึ่งโล สองโล สามโล ก็คิดไปให้สั้น คนไทยนี่คิดคนละอย่างกับฝรั่ง ก็ทำให้คน
ไทยกับฝรั่งต่างกัน

แต่อย่างไรก็ตาม คนไทยหรือคนฝรั่ง คนต่างประเทศก็เดือร่อนคามาตามกัน เพราะว่าถ้าวัดว่าถ้าถึงปี 2000 มันเป็น สอง
ศูนย์ ศูนย์ ศูนย์ จะกลายเป็นปี 1900 บ้าง หนึ่ง เก้า ศูนย์ ศูนย์ ถ้าหากว่าเป็น หนึ่ง เก้า ศูนย์ ศูนย์ ใครมีบัญชีธนาคารจะไปบอกว่า
ตอนนี้ วันที่ 1 หรือวันที่ 2-3 มกราคม สองพันนี้ ก็ไปดูในค้ำว เขาบอกเป็นปี 1900 ทางธนาคารก็บอกคุณไม่มีตงค้ำทหมดแล้ว ไม่ต้อง
บุคคล รัฐบาลก็งไม่มีตงค้ำเหมือนกัน เดือร่อนถ้าไม่มีตงค้ำ แต่ว่าสมัยนี้เราไม่ใช้ไม่มีตงค้ำ เรายี่หนี่ มันตรงข้าม เรายี่ถ้าไปดู
ปี 1900 ไม่มีหนี่ ก็โงโง อันนี้เป็นเรื่องค้ำ ๆ ที่เวลาเราพูดค้ำหน้าท่านทั้งหลายซึ่งก็มีคนที่ยี่หน้าบั้งไม่ยี่หน้าบั้ง มันทำให้ความ
คิดเฟื่อง ทำให้ความคิดแปลก ๆ ว่าทำไมคนเรามีปัญหา

ที่พูดมานี้ก็พูดถึงปัญหาหลายอย่าง บวมปัญหา ไม่อากซุด เพราะถ้าพูดแล้วจะทะเลาะกันต่อไป แต่ว่าพูดถึงว่าเราคน
ไทยเรียกว่า กิลอ เป็น โด ถ้าจะเรียกว่าปัญหาปี 2000 นี้ เราจะต้องย่อเป็นปัญหา ป.ล.พัน 2 ล. สองโลนะ ปีสองโล คนก็ไม่เข้าใจ คน
ก็ไม่เข้าใจก็เดือต้องพูดเป็นปัญหา Y2K ต้องใช้ภาษาฝรั่ง อันนี้ก็ปัญหาหนักขึ้นอย่างที่ได้มีคำพูดของนางเอก ว่า ทรงสนับสนุน
การศึกษา อันนี้การศึกษาที่ค้ำสนับสนุนแต่เป็นปัญหาอย่างหนักกว่าให้ศึกษา เดี๋ยวนี้เขาพูดว่าเรียนประถมก็ค้ำสอนภาษาอังกฤษ
หรือค้ำใช้ภาษาอังกฤษก็จริง แม้แต่ชั้นอนุบาลหรือก่อนอนุบาลเขาก็ใช้ภาษาอังกฤษ เวลที่งวิทยุที่ไม่รู้ภาษาอังกฤษฟังไม่รู้เรื่อง

* จากหนังสือไทยรัฐ วันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ.2543

ฟังวิทยุทุกวันฟังดูแล้วคนที่ไม่มีความรู้ภาษาอังกฤษ จะไม่มีทางเข้าใจว่าเขาพูดว่าอะไร โดยเหตุผล 2 อย่าง อย่างหนึ่งใช้คำภาษาฝรั่งโคตที่ไม่แปล บางท่านหรือโฆษกบางคนหรือผู้ดำเนินรายการบางคนก็คิดว่าเวลาที่เป็นคู่สนทนาพูดเป็นภาษาอังกฤษขึ้นมา โฆษกก็แปลทันที ที่แปลเป็นภาษาไทยทันทีว่าแปลว่าอะไร และผู้ที่สนทนาก็ไม่รู้ไม่ว่าอะไร ไมโครร เขาต้องแปลผู้ฟังก็รู้เรื่องราวผู้ที่มาสนทนานั้นพูดเรื่องอะไร อันนี้เป็นข้อหนึ่งที่ต้องรู้ภาษาอังกฤษ อีกอย่างหนึ่งพูดภาษาไทยนั่นเอง แต่คำภาษาไทยนั้นแปลตรงมาจากภาษาอังกฤษ ก็เลยฟังไม่รู้เรื่องว่าเขาพูดว่าอะไร ต้องฟังรายการหรือแม้จะฟังที่เขากาพย์ภาพยนตร์เป็นภาษาไทย เราจะต้องคิดว่าภาพยนตร์นั้นขำมีเรื่องอะไร อันนี้เป็นข้อหนึ่งที่ต้องรู้ภาษาอังกฤษ อีกอย่างหนึ่งพูดภาษาไทยนั่นเอง แต่คำภาษาไทยนั้นแปลตรงมาจากภาษาอังกฤษ ก็เลยฟังไม่รู้เรื่องว่าเขาพูดว่าอะไร ต้องฟังรายการหรือแม้จะฟังที่เขากาพย์ภาพยนตร์เป็นภาษาไทย เราจะต้องคิดว่าภาพยนตร์นั้นขำมีเรื่องอะไร ขำมีเรื่องอะไร เกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร เพราะต้องแปล ที่ถ้ายาก ต้องแปลภาษาไทยนั้นเป็นภาษาอังกฤษ แล้วแปลเป็นภาษาไทยใหม่ถึงจะเข้าใจซึ่งเสียเวลา อันนี้เรื่องความลำบากของภาษา และถ้าหากว่าการศึกษสามารถที่สอนภาษาอังกฤษคู่กับภาษาไทย ก็อาจจะทำให้คนเข้าใจดี แต่ว่าสมองของคนนั้นจะรับได้หรือไม่ สมองของเด็กที่เรียนจะรับได้หรือไม่ และยังเป็นสมองของครูจะรับได้หรือไม่ ที่สอนภาษาไทยควบกับภาษาอังกฤษตลอด ไม่สามารถที่จะสอนแล้วก็จะทำให้เด็กไม่มีความรู้ยิ่งกว่าเดิม อันนี้เป็นข้อคิดที่เข้าใจว่าไม่เคยได้ยินเขาพูดว่าการสอนภาษาหนึ่งภาษาใดต้องควบ โดยมากเขาว่าเรียนภาษามีวิธี 2 วิธี วิธีหนึ่ง พูดเป็นภาษา เช่น ภาษาไทยกับอังกฤษ พูดเป็นภาษาไทยและสอนภาษาอังกฤษว่าคำนี้แปลว่าอะไร

อีกวิธีหนึ่ง ก็พูดภาษาอังกฤษและสอนเป็นภาษาอังกฤษให้เข้าใจเอง ซึ่งทั้ง 2 อย่างก็ลำบากแล้ว ทำให้ความรู้สึกดีขึ้นซ้ำถ้าพูดเรียนเป็นภาษาอังกฤษด้วย ถ้ามีความรู้พอแล้วก็จะเร็ว เพราะว่าคำภาษาอังกฤษก็มีแล้ว มีพร้อม ไม่ต้องแปลด้วยซ้ำไป เอาคำเราเข้าทั้งต้น ก็ใช้คำภาษาไทยในภาษาอังกฤษแล้วมาสอน แต่อย่างนั้นมันไม่เกิดประโยชน์มากนัก เพราะสมองของคนไม่เหมือนกัน หรือถึงแล้วด้อมไม่เหมือนกัน สภาพ แม้แต่ดูหมุม ก็ไม่เหมือนกัน นอกจากสองสามวันนั้นมันเย็น อากาศเย็นมาก แต่พูดว่าจะลงไปถึง 14 องศาเซลเซียสที่กรุงเทพฯ ซึ่งเมื่อคืนนี้ก็ใกล้เที่ยง ก็ต้องหาวิธีที่จะทำการเรียนการสอนให้ได้ประโยชน์และได้สามารถที่จะเข้าใจ ความจริงไม่ใช่จะทำให้เข้าใจภาษา เข้าใจวิชาการ และไม่ใช่วิชาการเท่านั้นเอง แต่เข้าใจวิธีปฏิบัติคน คือ หมายถึง จริยธรรมและอะไรต่าง ๆ พวกนี้ ต้องเรียนต้องรู้ให้มีความรู้กว้างขวาง อันนี้ที่เป็นข้อสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ถ้าหากว่าไม่พัฒนาศึกษาประเทศชาติจะต้องก้าวหน้าไม่ได้ เพราะว่าถ้าไม่พัฒนาการศึกษา ความเข้าใจของบุคคลจะไม่มี ถ้าความเข้าใจของบุคคลไม่มี คนพูดอย่าง ข้อใดก็ตาม อีกคนไม่เข้าใจ คือสื่อความหมาย สื่อความคิดไม่ได้ ถ้าไม่มีความรู้โดยเฉพาะทางภาษา อันนี้ที่จะต้องแก้ไข ที่บอกว่าแก้ไขเพราะว่ารู้ยังไม่ดี เมื่อสมัยก่อนนี้พอได้เมื่อสมัยเมื่อต้นศตวรรษฝรั่งปี 1900 แฉวนั้น ในเมืองไทยการศึกษายังไม่ก้าวหน้านัก แต่คนเข้าใจคนรู้เรื่อง แต่ข้อ ๆ มาถึงถึงศตวรรษ คือแฉวน 1950 จักจะไม่มีรู้เรื่อง เพราะไปสนใจเรื่องคอมพิวเตอร์ ก็เลยปล่อยให้คอมพิวเตอร์มันคิดเอง คนไม่คิด เคียวนี้สมองของคนเป็นทาสของคอมพิวเตอร์ ซึ่งคอมพิวเตอร์นั้นเป็นสมอง เรียกว่าสมองกล หรือสิ่งที่คนคิดขึ้นมาทำ คนเลยไม่ใช้ความคิด ถ้าไม่ใช้ความคิดแล้วพูดจากันไม่รู้เรื่อง เรื่องที่ชักมีฮอตต่าง ๆ เหล่านี้ที่ทำงานทั้งหลายก็นึกว่า เอ จะไปไหนพูดเรื่องอะไร ก็พูดเรื่องเดิม คือเมื่อ 2 ปี พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง พูดถึงทฤษฎีใหม่ แล้วก็บอกว่าถ้าไม่รู้เรื่องปีหน้าจะมาอีก ก็ปีหน้าก็มาจริง ๆ คือปี 2541 มาแล้วก็ต้องอธิบายใหม่ ที่บอกว่าพูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อแปลแล้วเป็นภาษาอังกฤษก็ไม่เข้าใจความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ก็เลยบอกแล้วว่าไม่เข้าใจจะอธิบายใหม่ ก็ได้อธิบายใหม่เมื่อปีที่แล้ว วันที่ 4 ธันวาคม 2541 ก็ได้อธิบาย ก็รู้สึกว่าการอธิบายอย่างแจ่มแจ้งฮอตวาก็ดูใครต่อใครก็พยักหน้าว่านอติ ทำไปทำไมก็ถามกันว่า จะทำอย่างไรสำหรับทำเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัว ก็มีการสัมมนา ก็มีการวิทยุผู้เชี่ยวชาญหลายคนตามกันไปถามกันว่า เศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัวนี้เป็นอย่างไร ก็บอกรู้ดี จะทำให้ประเทศชาติรอดพ้นจากวิกฤตการณ์ได้ จะทำอย่างไรบ้าง บางคนก็คัดค้านบอกว่าไม่ได้ ไม่ใช่ว่าผู้ที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคณาจารย์ เป็นทฤษฎีขึ้นมาใหม่จะ จะน้อยใจไม่น้อยใจ คือ ที่ท่านผู้ที่เป็นนักเศรษฐกิจ ผู้ที่เป็นอาจารย์เศรษฐศาสตร์ ที่มีชื่อเสียงที่เขาดูค่าที่ฮอตถึงฮอตถึงเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัว ถ้าเขาไม่เห็นว่ามีเขาไม่พูดเลย ถ้าพูดถึงหาว่ามาตีตนพระเจ้าอยู่หัว ไม่ได้ แต่ที่เขาที่พยายามเข้านมาใช้ แต่เขาก็มีคำถามว่าเป็นอย่างไรบ้าง ไร้มือ ไร้มือ ไร้มือ เมื่อเขาดูพระเจ้าอยู่หัวฟังไร้มือ ไร้มือ แต่เขาพูดในทีวี เมื่อพระเจ้าอยู่หัวฟังดู มันไม่ใช่ 2 ทาง เคียวเราต้องตั้งสถานีโทรทัศน์ดูเห็นถึงกันบนเวที แล้วพระเจ้าอยู่หัวก็นั่งอยู่ ฟัง แล้วก็ ถ้ามีอะไรที่เขาจะถาม เขาก็จะถามว่าพระเจ้าอยู่หัวคิดอย่างไร แล้วพระเจ้าอยู่หัวก็จะได้ออกมือ ออกมือขึ้นเหนือหัวแล้วก็กดไมโครโฟนแล้วก็ตอบ ไม่ใช่ตอบฮอตวาม จนกระทั่งมีการประท้วง แต่ที่อ้างนั้นเราก็ก่อนไม่ได้นอน ไม่ได้หลับ คือเขาจะมีโปรแกรมได้ว่าที่กัน ถ้าพูดอย่างนั้นก็กลายเป็นได้ว่าทำให้กระชั้นหน้าอ กระชั้นหน้าออธิบายถึงเรื่องที่สำคัญ คือเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเขาพูดกันมาปีนเรมปีแล้ว อยู่เป็นร้อยปี แล้วก็ยังคลงกันไม่ได้ ไม่ใช่ว่าพระเจ้าอยู่หัวจะมาแก้ปัญหาได้ทันทีทั้งหมด แต่ว่าพออย่างก็ค้นปากที่จะตอบ แล้วเขาก็บอกว่าไม่บอก เพราะว่าเขาไม่ได้ยินหรอก ไม่ทราบว่าจะประท้วงหรือไม่ประท้วง แต่ขอประท้วง เพราะว่าพวกฟัง อันนี้วันนี้ได้เปรียบเพราะว่าไมโครโฟนอันนี้เปิดตลอด ไมโครโฟนอันนั้นไม่เปิด แล้วถ้าเขาปิดนะจะไปบอกไม่ให้เปิด ก็ต้องบอกได้ว่าขำมีอัน คนพูดเป็นคือกเตอร์ เขาพูดว่าเศรษฐกิจ

พอที่องนี้ ภาษาอังกฤษเขาจะว่ายังไง แหมคันปากอยากจะพูด ที่จริงที่คันปากที่จะพูด เพราะตอบแล้ว พูดแล้วอย่างทีเห็นในทีวี ราชการใหญ่เขาพูดตามโน้นตามนี้ เราก็ดูแล้วก็รำคาญ เพราะว่า ตอบแล้ว เขาตอบแล้ว แล้วก็เสร็จ แล้วก็ให้ตอบใหม่ เมื่อตอบอีกแล้ว บอกว่าทำไมพูด ตามแล้วก็เสร็จแล้วเขาตอบ ผู้ถามก็ถามว่าทำไมพูด พูดแล้วและถ้าปากครวมนี่เราฟังเขาแล้วก็ถามว่าภาษาอังกฤษจะตอบ จะแปลเศรษฐกิจพอเพียงว่าอย่างไร ก็ยากจะตอบว่ามีแล้วในหนังสือในหนังสือไม่ใช่หนังสือในตำราเศรษฐกิจ ในหนังสือพระราชดำรัสที่ถูกต้องศัพท์พินท์ ถูกศัพท์เอามาปรับปรุงดูให้ฟังได้และแปลเป็นภาษาอังกฤษ เพราะว่าคนที่ฟังเดี๋ยวนี้อาจไม่ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษ คนที่ฟังภาษาไทยบางทีไม่เข้าใจภาษาไทยก็ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษ ก็ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษ และชัดเจนได้คำว่าเศรษฐกิจพอเพียงเขียนเป็นคำพจนานุกรมว่า Sufficiency Economy เขียนเป็นคำพจนานุกรมในหนังสือ ในหนังสือพลิก ๆ อาจจะไม่เห็น แต่เขียนเป็นคำพจนานุกรม ค้นองก็ตกใจดูในคอมพิวเตอร์ สมเด็จพระเทพฯ ได้ถูกศัพท์ทำซีดีรวม พระราชดำรัสวันที่ 4 ธันวาคมหลายฉบับแล้วเข้าไปใน ซีดีรวมแล้ว เอาซีดีรวมนี้มาให้แล้วก็เอาใส่เข้าไปในคอมพิวเตอร์ซึ่งก็เก่ง รู้สึกตัวเองเก่งมากเพราะว่าคนที่จะใช้ซีดีรวมได้ ใช้คอมพิวเตอร์ได้มันโก้ะ รู้สึกว่าเชี่ยวชาญมาก ก็เปิดคพระราชดำรัสภาษาอังกฤษในของวันที่ 4 ธันวาคม ท่านก็รอยก้าตีแปดกลไปแล้วก็ดู Sufficiency Economy ก็หมายความว่า ได้แปลไว้ชัดเจนแล้ว พูดซ้ำแล้วซ้ำอีกเรื่อง Sufficiency Economy ก็ตอบ คอบไปให้กับผู้ที่เป็นค็อกคังค็อกเคอร์ต่าง ๆ เหน่านั้นให้เข้าใจว่ามีแล้ว เสร็จแล้วก็มาตอบว่า Sufficiency Economy ไม่มีในตำราเศรษฐกิจ จะมีได้อย่างไร เพราะว่าในบทพจนานุกรมเป็นตำราใหม่ ถ้ามีอยู่ในตำราก็อธิบายความว่าเราก็อธิบาย เราลอกเขาเราไม่ได้ลอก ก็มีอยู่ใน ไม่อยู่ในตำราเศรษฐกิจเป็นเกียรติมาก เป็นเกียรติที่เขาพูดแบบนี้ว่า Sufficiency Economy นั้น ไม่มีในตำรา การที่พูดว่าไม่มีตำราที่ว่าเป็นเกียรตินั้น ก็หมายความว่า เรามีความคิดใหม่ เป็นความคิดที่ใหม่ และโดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่า เราจะสามารถที่จะคิดอะไร ที่ทำให้ผู้เชี่ยวชาญทางเศรษฐกิจสนใจ จะถูกจะผิดก็ช่างแล้วงานสนใจ แล้วก็ด้านงานสนใจ เขาจะสามารถที่จะไปปรับปรุง หรือไปใช้หลักการเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น

อันนี้ข้อพูดต่อจากที่เขียนหรือที่พูดเมื่อปีที่แล้ว ว่าจะจะเป็นประโยชน์อย่างไรต่อไป ซึ่งก็เข้มนเอาไว้แล้วว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เขาตีความว่าเป็นเศรษฐกิจชุมชน คือหมายความว่าให้พอเพียงในหมู่บ้าน หรือในท้องที่ที่สามารถที่จะมีพอกิน มันเริ่มด้วยพอกินพอกิน พอกินอันนี้พอกินพอกินนี้ ได้พูดมาหลายปี สิบกว่าปีมาแล้วให้พอกินพอกิน แล้วไอ้พอกินพอกินนี้มันเป็นเรื่องต้นของเศรษฐกิจเมื่อปีที่แล้วบอกว่าถ้าพอกินพอกิน พอ Self Sufficiency คือพอกินพอกินของตัวเองนั้น มันเป็นเรื่องที่สมythมันไม่รู้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐกิจสมythมัน สมythมันนั้นนะเป็นเรื่องที่พอเพียงมีอยู่ แปลว่าค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมาคือมีการแลกเปลี่ยนกัน มีการช่วยเหลือระหว่างหมู่บ้าน หรือระหว่างจะเรียกว่าอำเภอ จังหวัด ประเทศ ก็ต้องมีการแลกเปลี่ยนไม่พอเพียงถึงบอกว่าถ้ามีเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงส่วนนี้ก็พอแล้วจะทำได้ เพราะว่าถ้ามีเศรษฐกิจพอเพียงส่วนหนึ่ง ถ้าสมมติว่าเดี๋ยวนี้อะไรดี ถ้าไม่มีเศรษฐกิจพอเพียง ไฟดับไฟหลวงไฟฟ้าหลวง ไฟฟ้าผ่ายผลึกก็ดับหมดทั้งหมดจะทำอย่างไร ที่ ๆ ต้องใช้ไฟฟ้าก็ต้องแฉไป บางคนก็ค้างประเทศเวลาไฟดับเข้มน้ำควาย แต่ของเรไฟดับเรคอกจัน เราไม่เป็นไร ไฟดับถ้ามีความจำเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ แบบไม่เต็มก็ที่เราใช้เครื่องปั่นไฟ ก็ใช้ปั่นไฟ หรือถ้าขึ้นโบราณกว่า มีก็ถูกเดือนมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงนี้ก็จะมีเป็นขั้น ๆ แต่ว่าต้องดูว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้จะมาบอกว่า ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองหรือเปอร์เซ็นต์เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน มีการช่วยเหลือ ถ้ามีการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนไม่พอเพียงแล้วแล้วพอเพียง ในบทพจนานุกรมนี่ คือให้สามารถที่จะดำเนินงานได้ แต่ที่ว่าเมืองไทยไม่ได้ใช้เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ไม่ได้ว่าคำพินท์ ไม่เคยพูดนี้เพิ่งพูดวันนี้ ก็พูดเวลานี้ ฉะนั้นว่าประเทศไทยไม่ใช้เศรษฐกิจพอเพียงค่อนข้างจะแฉ เพราะว่าไม่ก็จะทำให้ล้มจม เศรษฐกิจพอเพียงที่หมายถึงนี้ อย่างคนที่ทำธุรกิจก็ยอมต้องไปกู้เงิน เพราะว่าธุรกิจหรือกิจการอุตสาหกรรมสมัยใหม่นี้คนคนเดียวไม่สามารถที่จะรวบรวมทุนมาสร้างกิจการที่ใหญ่ ซึ่งจำเป็นที่จะใช้กิจการที่ใหญ่เรื่องได้เออถึงเขื่อนป่าสัก คนเดียวทำไม่ได้หรือแม้จะโลกรวการอย่างเดียว ทำไม่ได้ เขื่อนป่าสักนี้ ซึ่งเริ่มต้นด้วยกิจการของกรมชลประทาน ให้กรมชลประทานทำไม่ได้มันกว้างขวางมากก็จึงต้องรวบรวมกำลัง และกลายเป็นของรัฐบาลเป็นส่วนรวม คือว่ารัฐบาลไม่ใช่รัฐบาลเดียว หรือว่ารัฐบาลเสริม หมายความว่า รัฐบาลหลายรัฐบาลไปเสริมในพูดภาษาอังกฤษ ก็มาตีตัวเลขที่หลายรัฐบาลคือทำแล้วก็เงินทองนั้น กิจการที่ใช้เงินคือทำไปหามาแต่ก่อนนี้อาจจะไม่แพง แต่ที่หลังก็แพง รวมกันสองหมื่นล้าน สองหมื่นล้านนี้เป็นจำนวนเงินที่ไม่ใช่น้อยจะเป็นเงินที่หายาก แล้วทำไมมาทำ แต่ที่ทำสนับสนุนให้ เพราะว่าเขื่อนป่าสักนี้ อย่างที่นายภคฯ ได้กล่าวได้มีประโยชน์มาก แม้จะยังไม่ได้เปิดส่งน้ำสำหรับการเกษตร แต่ที่แต่มาได้ทำประโยชน์ในเดือนตุลาคม พฤศจิกายน เขากลับกวน้ำท่วม แล้วก็ได้บอกไว้แล้วว่า ป่าสักนั้นโครงการป่าสักมีไว้สำหรับน้ำแห้ง เรามีไว้สำหรับน้ำเปียก น้ำมันก็เปียก น้ำมันทำให้มีความเสียหายเสียหายทั้งทางเกษตร คือถ้าสิ่งปลูกที่ปลูก ที่เพาะปลูกถูกน้ำท่วมแล้วก็เมื่อเนิ่นแล้ว เจ้าของหรือเกษตรกรก็ไม่มีรายได้ ต้องช่วยเหลือ เขาก็ต้องช่วยตัวเองด้วย เสียหายมาก ในด้านอื่น ๆ ในกรุงในเมือง ก็มีน้ำมากไม่ได้ประโยชน์ท่วมถนนการจราจรติดขัด ธุรกิจต่าง ๆ หดชะงัก เสียหาย ไอ้ความเสียหายคำนวณดูที่เขื่อนคำนวณดูว่า หนึ่งล้านเมื่อปี 26 หรือปีที่ผ่านมาคำนวณดูแล้ว รัฐบาลต่าง ๆ ในระยะ โฉนนี้ก็ต้องมึงงบประมาณไปช่วยเหลือเกษตรกร งบประมาณศูนย์น้ำออกจากถนน ออกจากกรุง คิด

แล้วเป็นเงินประมาณหมื่นล้าน แต่ความเสียหายอย่างอื่นเป็นมดพิษคือ เครื่องที่สูบต้องใช้น้ำมันหรือถ้าไม่ได้ใช้น้ำมัน ไฟฟ้า ต้องผลิตไฟฟ้า ด้วยเชื้อเพลิงที่สร้างมดพิษ ส่วนมากเป็นอย่างนั้น เชื้อเพลิงหรือกำลังพลังงานที่ไม่มีมดพิษ เช่น น้ำมันมีน้อย เปรียบเทียบกับพลังงานที่ใช้ เช่น น้ำมันหรือถ่านหินที่นำมาผลิตมาก ก็เสียหายกับมดพิษหมื่นล้าน ถ้านับอุปนิสัยที่ว่าจะมีความเสียหายหมื่นล้าน ไม่ต้องเสียและที่ไม่ต้องเสีย ก็ทำให้เกิดมีผลผลิตเฉพาะอย่างจนครบ เขาก็มีผลผลิต แม้จะปีนี้จะเขื่อนยังไม่ได้ทำงาน ไม่ได้ทำงานในด้านกิจการ ในด้านชลประทานก็ทำให้ป้องกัน ไม้ให้มีน้ำท่วม ทำให้เกษตรกรเพาะปลูกได้ ก็เป็นเงินหลายพันล้านเหมือนกัน

ฉะนั้น ในปีเดียวเขื่อนป่าสักก็ได้คุ้มแล้ว คุ้มค่าที่ได้สร้าง ไร่สองหมื่นล้านนั้นนะ ค่าสร้างคั้นเขื่อนส่วนประกอบต่าง ๆ ไม่ถึงพันล้าน ที่มากเพราะว่าจะต้องไปขุดเขื่อนและไปเลื่อนถนน เลื่อนรถไฟ ก็ไม่ใช่ว่าจะเขื่อนการที่จะขุดเขื่อนให้คนที่ทำก็ทำให้เขามีชีวิตที่ดีขึ้นวันนั้น ที่ไปเปิดเขื่อนได้มีเงินเหลือพอเอาไปปลูกของอย่างก็เห็นบ้านที่เขาสร้างให้ ผู้ที่ย้ายมาจากอยู่ในที่ที่เสียหายสร้างบ้านไว้อย่างดี คุณภาพชีวิตของผู้ที่ขุดเขื่อนก็ดีขึ้น หมายความว่ากิจการเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน แต่ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน แต่ว่า เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ก็พอเพียงเพราะว่าถ้าทำแล้ว คนอาจจะเกี่ยวข้องกับการนี้มากมาย แต่ว่าทำให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์และจะทำให้เจริญ การที่ทำอีกข้อหนึ่ง การที่สร้างเขื่อนป่าสักนี้ เป็นอีกกิจการที่กว้างขวาง ต้องร่วมมือกันหลายหน่วยงาน ไม่ใช่เฉพาะผู้ไปขุดดินมาถม หรือของผู้ที่เป็นวิศวกรที่ออกแบบหรือเป็นผู้ที่จะทำงานแบบเปิดปิดประตูน้ำเพื่อให้ควบคุมน้ำ เป็นการร่วมมือระหว่างคนหลายอาชีพ หลายอาชีพ บางคนก็ไม่ใช่วิศวกร บางคนก็เป็นผู้ดูแล คือเป็นผู้ปกครองจะเป็นฝ่ายปกครองคือฝ่ายจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ จนกระทั่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และทุกคนมีส่วน แต่ว่าถ้ากิจการที่ทำนี้ไม่มีนโยบายที่แน่นอน ที่สอดคล้องกัน ถ้ามันแค่ทะเลาะกันไม่สำเร็จก็ถือว่าไม่ได้ประโยชน์จากกิจการที่คิด เพราะเมื่อไม่มีประโยชน์จากกิจการที่คิด เพราะเมื่อไม่มีประโยชน์จากกิจการที่คิด ป่านนี้เราจะจนลงไป เงินไม่ 20,000 ล้าน ที่ไปลงในการสร้างนั้น ไร่เงิน 20,000 ล้านนั้นก็หมดไปแล้ว หมดไปโดยไม่มีประโยชน์ หมดไปโดยได้ทำลายเพราะว่าเล็ดร่อน เกษตรกรเดือดร้อน ชาวกรุงเดือดร้อน ฉะนั้น ก็ต้องมีเหมือนกันโครงการต่าง ๆ หรือเศรษฐกิจที่ใหญ่ ที่ต้องการสอดคล้องกันนี้ ที่ไม่ใช่เพียงแต่เหมือนทฤษฎีใหม่ 15 ไร่ แล้วก็สามารถที่จะปลูกข้าวพอกัน ไร่ที่มันใหญ่กว่า แต่อันนี้เป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน คือคนไม่เข้าใจว่า กิจการใหญ่ ๆ เหมือนสร้างเขื่อนป่าสัก เขานึกว่าเป็นเศรษฐกิจสมัยใหม่ เป็นเศรษฐกิจที่ไกลจากเศรษฐกิจพอเพียง เราว่าอันนี้เราว่าได้ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงอันนี้ เป็นตัวอย่างในทางที่บวก

เศรษฐกิจพอเพียงอีกอย่างหนึ่งไม่ค่อยอยากพูด แต่ว่าอย่างเช่นการแลกเปลี่ยน เงินค่านแลกเปลี่ยน ไร่ได้พูดมา 2 ปี บอกว่าขอให้เงิน ค่าของเงินจะสูงจะต่ำไปเท่าไรก็ไม่ค่อยขัดข้อง แต่ว่าถ้าไม่ได้สมดุล ถ้าไม่สมดุลกันมันไม่ดี อย่างที่บางคนบอกว่าเงิน ค่าของเงินแข็งเกินไปทำให้การขายไม่ดี ก็ขอคัดค้าน ถ้า บอกถ้าให้เงินอ่อนลงไป เช่น จะให้ลดอัตรา 50 บาท อ้างว่าขายสินค้าออกไปต่างประเทศ 1 ดอลลาร์ จะได้มา 50 บาท จริงได้ 50 บาท แต่ 50 บาทนั้นมันราคา 50 บาทหรือเปล่า เพราะ 50 บาทนั้น ซื้อน้ำมัน หรือไปซื้ออะไรก็ได้ทีไรครั้งเดียว อันนี้ก็ไม่ได้เข้าข้างใคร แต่ว่าเข้าข้างตัวเอง เพราะว่าพูดมาก่อนแล้ว พูดมาก่อนที่ ผู้ที่เป็นตัวละคร ในการถกเถียงกัน ได้มาอยู่ในตำแหน่งนั้น พูดมานานแล้ว แต่ว่าเงิน 20 บาท 25 บาทบ้าง คอคอลดอัตรา 50 บาทบ้าง คอคอลดอัตรา คนที่ขอใช้คำว่าหัวใจ คนที่หัวโสนั้นเขารู้ เขาก็ไปซื้อคอลดอัตราในราคา 25 บาท ไม่ก็วันคอลดอัตราขึ้นไป 50 บาท เขาก็ขาย 50 บาท ได้กำไร 2 เท่า ได้กำไรขึ้นมามากอย่างนั้น เขาก็เห็นว่าเขา คนได้กำไร เขาก็ยินดีด้วยกับเขา ว่าคนไหนรวยก็ดี แต่ก็ไม่ยินดีเพราะว่าคนไหนที่ได้กำไรโดยมีเทคนิคสูงในการแลกเปลี่ยน หรือมีเรียกว่าความรู้ ไร่ได้ฝรั่ง เค็นเรือก อินไซเคอร์ ก็หมายความว่า อินไซเคอร์ ก็รู้ได้มันแหละ ถ้าคนไหนรู้ได้ของเศรษฐกิจชั้นสูง ๆ อย่างนี้รวย รวย แต่ว่าคนนั้นรวยก็อย่างที่ว่า เรายินดีด้วยกับเขาด้วยเขา รวย เขารวยเขาก็จะได้บุญ เขาจะทำ ทำบุญได้เท่าไร แต่ว่าอย่างนี้เศรษฐกิจพึ่ง พึ่งเพราะอย่างนี้ จะไม่มีพูดว่าอันนี้เป็นทุจริต แต่ว่าพูดไปแล้วในเมืองไทยนี้ ถ้าทำกิจการหมายความว่าปกครอง หรือค่านินกิจการทั้งในด้านการเมือง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ทั้งในด้านธุรกิจ ในด้านอาชีพ มีทุจริต เมืองไทยนี้ ที่ยังไม่พังกก็เพราะนับว่าเมืองไทยนี้แข็งแรง แต่ว่าเดี๋ยวนี้ ถ้าหากว่าทำให้มีระว่างเงินให้ทั้ง มันเหมือนบ้านที่กำลังคลอน ะไรสันนิษเดิยวถ่ม เมื่อถ่มแล้วบ้านก็จะแอ ในปีที่ผ่านมาจะไม่พังกไป

มีตัวอย่างของเรื่องบ้านพัง อย่างเช่นครุฑนั้น บ้านมันพัง มีแผ่นดินไหว สัน บ้านก็พัง ชั้นบนลงมาถึงชั้นล่างเลย คนที่นั่งอยู่ข้างบนเขาบอกมันลง ๆ ๆ นับที่บนลงมาถึงชั้นล่างก็ยังมีชีวิตอยู่ได้ แต่มันลงอย่างนั้น เพราะมีทุจริตส่วนใหญ่ เพราะว่าผู้ที่ตรวจการก่อสร้างปล่อยให้เขาก่อสร้างบ้านที่สันนิษเดิยวถ่มที่อื่น ที่มันถ่ม ถูกแผ่นดินไหวมาก ไม่เสียหายเท่า ก็มีหลายตัวอย่างแล้วก็ตัวอย่างเขาว่า เป็นทุจริตที่เข่นซอเลาเมื่อไม่กี่วันมานี้ เขาว่าบ้านทุจริต ไม่ได้ทำโครงการที่เหมาะสมสำหรับป้องกัน ทำให้คนตายกว่า 3 หมื่น อย่างน้อยขึ้น 3 หมื่น เมืองไทยนี้ แต่ถ้าไม่ระวังวังบ้านที่ได้เห็น เพราะว่าไปอยู่หัวหินนอนกินไป ทำให้ไปเผชิญพายุ พายุที่ผ่านไปประมาณ ๔ แล้วก็มีมือผ่าที่ประมาณ ๔ ความเร็วลม 60 กิโลเมตรต่อชั่วโมง มันก็มาพัดใส่หัวหิน วันนั้นเวลา 10 นาฬิกา ทุทะเลเป็นน้ำท่วมที่บ้านหมายความว่าน้ำท่วมที่วังไกลกังวล น้ำท่วมเพราะเหตุว่าสะพานผ่านถนน ถนนที่ผ่านศาลกั้นน้ำไว้ น้ำก็มาอ่ออยู่ข้าง

บน แล้วยังเสร็จแล้วมีเยื่อ ก็ท่วมแควบ้านสุดท้ายไปพันถนนนั้น พันที่กัน ส่วนที่กันนั้น 2 ข้างทาง 2 ข้างของผิวจวราช น้ำก็ไหลลง
 มา ไหลลงมาลงเข้ามาในวังโลกถ่วงแล้วทะเลทะเลเป็นเหมือนน้ำตกก็สวยดีเหมือนกัน แต่ว่าโคตที่น้ำท่วมอันนั้นก็พอที่จะอยู่ใน
 ความคุม ก็จัดการซ่อมแซมได้เรียบร้อย แต่ตอนนี้ก็ต้องทำแผนเพราะว่าน้ำก็ท่วมลงตลาด ตลาดฉัตรชัย น้ำไม่ไหลลงทะเล เพราะว่า
 มาสร้างบ้าน มาสร้างบ้านขวางตลอดทาง ขาดจากหัวหินน้ำก็ยิ่งท่วมอยู่ทางเข้ชพรบุรี ครึ่งนั้นท่วมอีก อาคารเขาสร้างขวางทาง
 น้ำที่จะลงทะเล ก็จะทำให้ระบายน้ำออก ทั้งหมดนี้คือจะกลายเป็นการหน่วง แต่ว่าพระเจ้าได้เปรียบ เขาก็รู้ว่าน้ำจะไหล น้ำฝน
 จะลงมา จะทำให้ขวางแล้วก็มันเยื่อ เสร็จแล้วก็ท่วม ถ้าควบคุมดี ๆ ก็ไม่ท่วมเป็นทิวไร แต่เป็นดินเฉ่ เพราะเป็นมานานแล้ว สร้าง
 ถนนท่าสะพานไม่พอ สร้างถนนเขาก็บอกริมที่อ ในท้องที่ผ่านไม่ได้ทำไหว ท่อใหญ่ ๆ นี้คนเข้าไปได้แค่น้ำมากกว่า ฉะนั้นเมื่อ
 ทำอย่างนั้นทุกโครงการไม่ดี เห็นมามากแล้วว่า ระหว่างหน่วยงานราชการจะมีกรมทาง กรมชลประทาน กรมป่าไม้ เป็นต้น ไม่ได้สอดคล้องกัน
 โครงการไม่ทำให้ออกคดียิ่ง ก็เกิดเรื่องแก้ไขก็แก้ไขได้ไม่ทุกอย่าง แต่จะต้องไม่มีพิธี จะต้องร่วมกัน แต่ถ้ามีทุจริตมา
 เพิ่มในกิจการเหล่านี้แล้ว มันก็เกิดทำให้ร้ายแรงขึ้นเป็น 2 เท่า 3 เท่า ที่สุดมานี้ เมื่อหลายปีแล้ว อีสานปีแล้วที่ชุมพรมีฝนลงมาก น้ำ
 ก็ขึ้น ๆ ในคลอง

ในคลองที่ผ่านชุมพรนั้นเรียกว่าคลองอู่ตะเภา ซึ่งเป็นคลองที่รับน้ำคลองท่าพระ กับคลองรอบ ๆ เป็นสำคัญ 2 คลองนี้ มี
 น้ำลงมาแล้วก็ผ่านถนนคอนกรีตมันเยื่อแล้วก็ลงท่าอู่ตะเภาท่าอู่ตะเภา ท่าอู่ตะเภาท่าอู่ตะเภา ท่าอู่ตะเภา ท่าอู่ตะเภา ท่าอู่ตะเภา ท่าอู่ตะเภา
 ประตูน้ำสามแควแต่การเปิด ปิดประตูน้ำสามแควนั้น เขาปิดปิดคิดจังหวะเพราะว่าน้ำมันพรวดพรวดมา มันเยื่อ ถนนที่สร้างคอนกรีต
 ก็ถนน ไม่ได้ใหญ่โตมากนักไม่มีทางที่จะปล่อยน้ำลงเมื่อ 2 ปี หรือ 3 ปีก็เกิดเรื่องอีก ที่ทำให้พังเมื่อปีที่แล้ว ฝนตก น้ำท่วมในเมือง 2
 เมตร รอดน็ด รอดอะไรนี่แต่ โรงพยาบาลก็ท่วม ที่ว่าเอกซเรย์ เอกซเรย์ที่อยู่ชั้นล่าง แต่ที่จริงเอกซเรย์มาสูงก็ท่วมเสียหาย ก็ได้ทราบ
 อย่างนั้น ก็ได้ซื้อเอกซเรย์ให้เขา เมื่อไปก็ไปเยี่ยมโรงพยาบาลแล้วไปดูเอกซเรย์ไปดูเอกซเรย์ ไปเยี่ยมเอกซเรย์พอดี หมอเอกซเรย์
 เห็นดังนั้น เขาถามเข้ามาว่าป็นอย่างไรเข้ามา เขาก็บอกว่าน้ำขึ้นถึงหม้อแปลง แต่ก็ดูแล้วก็คิดว่าหม้อเอกซเรย์ตัวสูงมาก เป็นหม้ออยู่
 หมูง แต่ตัวสูง ก็เลยไม่จนน้ำตาย สุดท้ายก็ซื้อเอกซเรย์ให้ เขาก็ดีใจมาก เพราะประตูจะเข้าประตูไม่ได้เพราะว่าน้ำขึ้นมาสูงต้องเข้า
 ทางหลังคา ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่าโครงการไม่ถูก ก็ได้ไปดูคือมีคลองที่จะระบายน้ำ ที่เรียกว่ารั้ววังพันังค์ แต่ว่าคลองนั้นยังไม่
 เสร็จยังไม่เรียบร้อยเพราะว่าต้องคอยอีกสองปีถึงจะเสร็จ ก็เลยบอกว่าเอา ขุดเลย ก็บอกไม่มีเงิน ก็เอาให้งบประมาณไม่มีก็จ้าง ให้
 ที่จริงไม่ได้ทำไหวเปรียบเทียบกับความเสียหายที่เสียหายที่เป็นพันล้าน ก็ทำขุดได้ ประชาชนที่ร่วมมือที่แรกก็รู้ที่หลังก็รู้ ต่อมา
 เมื่อทำเสร็จหรือยังไม่เสร็จดี แต่ว่าระบายน้ำได้มีพายุเข้ามาอีก มีฝนลงมากไม่เป็นไรไม่ท่วม

ปีต่อมาปีที่แล้วก็ไม่ท่วม อาทิตยต่อมา อาทิตยต่อมาคืออะไร มีเด็กสมัยใหม่ สมัยเด็กโอทีก็ไม่ท่วมอีก ก็มาขอความ
 สามปีไม่ท่วมประหัดได้สามพันล้าน ประหัดได้สามพันล้านที่ท่าคลองนั้นสามสิบล้าน มันก็คุ้ม ไช้บ่พอเพียงนี่เป็นเศรษฐกิจพอ
 เพียงแล้ว ก็คิดดูว่านั่นคอนกรีตที่เดินทางไปที่ชุมพร จากหัวหินนั่งรถไปแล้วก็ก่อนจะไปถึงที่ก็จอดไปจอดที่สะพานแห่งหนึ่ง แล้ว
 ก็ไปปะโรงกุดสะพานข้างล่าง ไม่มีน้ำแห้งมีน้ำขังอยู่นิด ๆ คนก็ถามทำไมมาจอดสะพานนี้ ไช้สะพานนั้นนะคอนกรีตน้ำท่วมน้ำมันผ่าน
 เหมือนสะพานหนึ่งเมตรก็มาขอความว่า สะพานนั้นนะทำหน้าทีสะพานแต่อยู่ใต้น้ำ ฉะนั้น ก็ต้องหาวิธีเชื่อมต่อกับกันนั้น บอกว่าคลอง
 ท่าพระ อยู่ในน้ำขัง บอกรู้แล้วความทางนี้เป็นของใครเขาบอกของชาวบ้านท่านดบออกขอนิดนิดตามทางนี้ขอสำรวจทำเอาจะ
 ต่อไปเอาจะทำคลองเพื่อที่จะระบายน้ำลงไปหนองใหญ่เพื่อที่จะเป็นระบบป้องกันน้ำท่วม จึงหนองใหญ่นั้นจะเป็นชื่อเรียกว่า
 แก้มลิง แก้มลิง นี้คนเขาหัวรอ ทำไมแก้มลิง ก็อธิบายแล้วคนก็เข้าใจแล้วว่า แก้มลิงคืออะไร คือคนหัวรอเพราะมันข้อความจะคลก
 ที่เอาถึงมาถึงนี่ก็เพราะเนื่องจากแก้มลิง คนจะได้รู้ได้เห็นสมัยนี้คนไม่เห็น คนไม่รู้ถึงมันมีแก้ม แต่ว่าเอาใจไว้ว่ามีแก้มลิง ขอบุค
 ต่างหากออกไป ว่าไช้ถึงตัวหนึ่งที่มีอยู่มีมันพิการ นี้ไม่คว้นแต่ว่าไช้ไม่ได้เรียกว่าไช้กะลาหรือทุยกะลา ก็อยู่ในวังกะลานั้นเป็น
 ดึงที่จากบางขุนเทียนของท่านผู้ว่าฯ บางขุนเทียนใครเอาทะเลาะจะรูปร่าง ดึงก็อยากจะทำบ้างในมีอะไร เขามือเข้าไปจับไม่รู้ก็กำ
 มันอยู่อย่างนั้นสติไม่ออกเพราะกำ กำมือไว้จนกระทั่งมันมีมันเริ่มจะเน่า หมอไปจับได้แต่กว่าจะได้หลายวัน พอผ่ากะลานั้นออก
 มือพิการ เมื่อมือพิการแล้วเราจะปล่อยเวลารักษาที่รักษาหายแล้ว แต่มันก็พิการถ้าปล่อยไปในช่วงถึงที่บางขุนเทียน มันก็อยู่ไม่ได้จะ
 ถูกพรทพทก็คกงคางเน ก็เอามาเลี้ยงนี่แล้วก็เรียกว่าทุยกะลา

เมื่อสองสามวันนี้ได้ข่าว ได้ข่าวว่าที่เพชรบุรีมีลิงตัวหนึ่งเขาถูกกะละมังที่เห่า ลิงเรียกเห่าหรือดิน เขาถูกขาของลิงเขาถูก
 แล้ว ก็ถูกมันแน่นขึ้นทุกที ตีนมันแฉดเน่า คอนกรีตถึงรักษาเขาบอกว่าต้องคั่นนำคั่วต้องมาเลี้ยงที่นี่เพราะว่าน่าสงสาร เข้าฝูงไม่ได้
 คายแน่ ก็เลยนึกว่าอาจจะต้องมาเลี้ยง ลงท้ายก็เป็นพวกพิการ ตัวนั้นชื่อไช้กะลา ตัวนี้ชื่อไช้กะละมัง แต่ว่าไม่ทราบว่าเป็นลิงตัวผู้
 หรือตัวเมีย ตัวนี้เป็นลิงตัวผู้ ถ้าตัวนี้เป็นตัวเมีย ก็ให้แต่งงานกัน แล้วก็ถูกก็ชื่อกะละมัง แต่ก็สงสัยว่าเป็นตัวผู้เพราะว่ามันขนมันดู
 แค่ว่าผู้ ถ้าเป็นตัวผู้คั่วคั่นก็คั่นหากรรตาให้เขา แต่ไม่ได้หมายความว่าตัวเมียจะไม่คั่ว อาจจะคั่วก็ได้ แต่ว่าอย่างไรก็ตาม ตัวเป็นตัวเมีย
 ก็ดี ไช้กะลาที่กะละมังแต่งงานอาจจะต้องเจริญคณะรัฐบาลมาเป็นพยาน แล้วก็ตามประธานสภาด้วย ท่านผู้ว่าฯ ท่านผู้ว่าฯ ท่านผู้ว่าฯ

จะได้กับภษาณถึงเขาทำอะไร มาพูดถึงถึงที่จริงพูดถึงชุมพร เขาชุมพรป็นี่ผ่านวิกฤติหลายขั้นแต่ก็ยังดี ก็หวังว่าถ้าบริหาร โครงการ บริหารระบบด้วยดีได้ผลและแก้ถึงเนือได้ผล ก็จะมานึกทำมาพูดถึงถึง ก็เพราะว่าแก้ถึงของใหญ่ได้ผลการบริหารดี

การบริหารที่เล่าให้ฟังเพราะว่ามันค่อนข้างเกี่ยวกับการบริหาร ผู้ที่อยู่ที่นี่คือผู้ว่าราชการจังหวัดก็ตามผู้ที่เป็นข้าราชการใน กรมกองต่าง ๆ ที่อยู่ประจำที่นั่น ย้ายผู้ว่าราชการจังหวัด ย้ายมาแล้วผู้ว่าใหม่ไปแล้วผู้ว่าฯ ใหม่เขาก็ดี เข่นเข้าใจผู้ที่เป็นข้าราชการ เป็นเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เปลี่ยนหมด เปลี่ยนเกือบหมดหลงเหลือคนเดียวที่เป็นคนเดิมคนเก่าอย่างนี้ เป็นสิ่งที่มีความลำบาก เพราะว่าผู้ที่ บริหารคนเก่าจะต้องมีความเข้าใจ ถ้ามีข้อข้องใจและจะมีผู้บริหารเข้ามาใหม่ และมีเจ้าหน้าที่ใหม่ก็ต้องถ่ายทอดความรู้ และช่วยกัน ทำแสดงให้เห็นว่าที่ชุมพรนะใช้ได้ ถ้าช่วยกันบริหารด้วยความเข้าใจกัน ก็ภารกิจสำเร็จตกลงได้ ประหยัดในการลงทุนประมาณ 35 ล้าน ของมูลนิธิและของทางราชการก็ลงทุนไปอีกตามงบประมาณ ได้สามารถที่จะฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ อย่างไม่ทราบใครได้หน้าเพราะ ว่าเปลี่ยนคนไปเรื่อย แต่ว่าทุกคนที่มีส่วนได้หน้าทั้งนั้น รวมทั้งเอกชนต่าง ๆ ที่เขาทำก็ยังมีงานที่จะต้องทำงานเพื่องานให้ได้ผล สำเร็จ วิธีการบางอย่างก็จะต้องปรึกษาหารือกันบ้าง นี่ก็ถ้าทำได้ดีมันจะช่วยประหยัด และเมื่อประหยัดแล้วก็สามารถทำโครงการ หรือทำการปกครองที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่อยากจะถูกว่าเป็นประโยชน์แก่ประชาชนประเภทอะไร ๆ ก็ประชาชน ประชา ขนเขาอย่างจีน ประชาชนเขาอย่างฝรั่ง ที่จริงประชาชนเขาคอย คอยให้ผู้ที่มีความรู้มากกว่าไม่ใช่ว่ารัฐบาล ผู้ที่มีความรู้ ผู้ที่มีใจเอื้อเพื่อ ให้ไปช่วย คือเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เราก็เป็นประชาชนเหมือนกัน เป็นนายกฯ เป็นผู้นำฝ่ายค้าน จะปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็น ประชาชนคนไทย ถ้าปฏิเสธก็หมายความว่า ไม่ควรจะมีอยู่ ไม่ควรจะมีอยู่เป็นคนไทย แต่เป็นคนไทยด้วยกันทุกคน ผู้ใหญ่ ผู้ใด ผู้ย่อย เป็นประชาชนคนไทยทั้งนั้น คนไหนที่พูดภาษาไทยไม่ชัด ทุกคน แต่ว่าก็ต้องร่วมมือกัน นี่ไม่ทราบว่าจะเมื่อไหร่ก่อนลงมาถึงใจจะ พูดเรื่องอะไรลืมหมดแล้ว พูดอะไรก็ไปถามกลอน ที่จริงเราไม่ได้เป็นนักกลอน แต่ว่ากลอนมันพาไป ก็ไม่ทราบว่าจะพูดไม่หมดก็ คอยปีหน้า

ช่อมินิดหนึ่ง มีคนเข่าว่า บอกว่าที่ไม่มี ไม่มีงานอย่างเช่นวันนี้ เพราะว่าได้ออกสิทธิบัตรแล้ว ความจริงไม่ใช่อย่างนั้น สิทธิ บัตรนั้นนะไม่เกี่ยวกับงานเช่นนี้ แต่ว่าวันที่ 4 เจ้าหน้าที่ได้ตั้งได้กำหนดการเมื่อวันที่ 4 ซึ่งเป็นวันที่ตามปกติ จะมาพบกันอย่างนี้มี งานหลวง ลงท้ายก็ได้ว่าวันที่ 4 ไม่สามารถที่จะพบกัน ถ้าพบกัน ก็งานก็ต้องเลื่อน เลื่อนก็ไม่ได้ ถ้าตั้งกำหนดการแล้วจะไปเดือน เดียวทำไปทำมาเดี๋ยวต้องเลื่อนไปปีหน้าไม่เหมาะสม เขาก็ดูคี่สี่เดือน สวนสนามมาเป็นวันที่ 2 เดือนสวนสนามมาเป็นวันที่ 2 เขาก็ บอกว่าวันที่ 3 ก็มีนี้ แต่ไม่ไหววันที่ 3 ไปปรับค่านับทหารต่าง ๆ แล้ว วันที่ 3 ขอพักหน่อย วันที่ 4 วันที่ 5 วันที่ 6 ไปไปตลอดก็มี จน กระทั่งคนที่จะมาฟัง เขาก็มีงานของเขา ก็เลยต้องเลื่อนมาถึงวันนี้ อาจจะเป็นฤกษ์ที่ดี พระจันทร์เต็มดวง พระจันทร์นั่นเข่าว่าเต็ม ดวงเต็มที่โต พระจันทร์นี่โตกว่าที่เคยเป็นตั้งเท่าไร ร้อยห้าสิบปี ถึงทำให้มีเหตุการณ์แปลก ๆ เพราะว่าพระจันทร์อยู่ไกล ที่จริงได้ดู พระจันทร์นะโคจรจริง โดสว่าง พระจันทร์สว่างนี้ ไม่ใช่เพราะพระจันทร์สว่าง เพราะว่าไม่มีเมฆ แล้วยังมลพิษของกรุงเทพฯ เขาก็ อาจจะไปกวาดแล้วทำให้ดีขึ้น แต่ว่ายังงี้ก็ตามถึงเดือนมาถึงวันนี้ วันที่ 23 วันที่ 4 ไม่มีทาง และที่วันที่ 5 ก็ออกสิทธิบัตร ที่จริงถึง จะบอกให้สิทธิบัตรนั้นนะ ครบนั้นมันคับแคบแล้วก็ค่อนข้างจะร้อน คนที่อยู่ข้างล่างเขาก็รู้ว่าพูดอะไร เรื่องร้อนนี่คนที่อยู่ข้างบน ข้างหลังนี้เขาไม่โดนแดด คนที่อยู่ข้างล่างเขาจะโดนแดดเขาค่อนข้างลำบาก มองจะไม่เห็นทั้งเวลาพูด หุคหิด คนที่อ่านถวายพระ พรผู้สึกหงุดหงิด เพราะคนที่ฟังข้างล่างนะ ค่ะพูด พูดนูพูด เขาก็หงุดหงิด ก็เลยทำให้มันนั่งกันอย่างจืดจาง แล้วก็เมื่อนั่งอย่างงี้ ก็รู้สึกว่สบายกว่า แม้จะคนอะแอะแต่ว่าที่ที่สิทธิบัตรนั้นนะรับหรือเปล่า รู้สึกไม่ทำอะไรไม่กิน แต่ที่นี้ สองหมื่นหนึ่งพันหนึ่ง ร้อยห้าสิบสี่ แต่ว่าในบัญชีเขาบอกว่าห้าสิบเก้าก็ไม่ว่าใครหายไป แต่หายไปไหนไม่เป็นไร เขาอาจจะดูทีวีคืนนี้ดูทีวีว่าพูดอะไรเขา อาจจะดูได้ดีกว่าแล้วก็ไม่เมื่อย อย่างงี้ก็ตามแถลงข่าวแล้วว่าทำมาทำวันนี้ ถ้าทำวันที่ 4 ไม่มีทาง แม้จะเขาบอกว่า เพราะว่าไม่มีสิทธิ บัตร แต่ความจริงอีกอย่างหนึ่งจะต้องแถลงว่ามีปีที่ผ่านมานี้ก็ต้องขบใจ ขบใจทุกคน ต้องขบใจทั้งฝ่ายราชการ ทั้งฝ่ายเอกชน องค์กรประชาชน ที่มีโครงการหรือมีงาน หรือมีการแสดงออกมา ซึ่งความเอ็นดู ซึ่งความเป็นห่วงอันนี้ต้องบอกว่าเป็นจริง ๆ มี คนเขาถามมาว่าที่มีงานที่มีราชการ โดยเฉพาะราชการทางโทรทัศน์ เห็นชัดแจ้งขึ้น แต่ว่าก็ออกทุกวันให้พร ว่ารู้สึกอย่างไร รู้สึกดี ใจหรือเปล่า ก็บอกว่าดีใจ บอกได้ว่าดีใจและขบใจที่ทุกคนก็ให้กำลังใจอย่างนั้น จนกระทั่งคอนเสิร์ตที่ไม่สบาย นั้นไม่สบายอย่าง หนัก ๆ เดินไม่ได้เรื่อง เดินตัวเบื้ออไปมา เดือวันก็ยิ่งเบื้ออตัวเบื้ออหนักหน่อย แต่ว่าก็ดีขึ้นมากเพราะว่าได้รับศีล ได้พร ก็ได้ถึงต้องถือ โอภาสขอใจทุกคน ที่มาให้พร วันนี้ ไม่ให้พรเนื่องจากวันเฉลิมฯ 6 รอบไซ้ใหม่ แต่ว่าถือวันถือกำเนิดเข้ามาในรอบที่ 7 แล้ว ก็ขอ ถือว่าเป็นการมาให้พรสำหรับรอบที่ 7 คือว่ารอบที่ 6 ผ่านไปแล้ว เป็นปีที่ผ่านมาแล้วผ่านไปแล้ว แต่ว่าปีต่อไปไม่ไซ้ปี เป็นอีกรอบ นี้ จบรอบ จบรอบ 6 อันนี้เริ่มรอบ 7 รอบ 7 คราวเมื่อรอบที่ 5 ครั้ง คอนที่รอบ 5 ครั้งนั้นบอกว่าอายุ 72 จะไปเปิดเขื่อนป่าสัก ก็คงจำได้ ว่าเมื่ออายุ 5 รอบครึ่ง บอกว่าอายุ 6 รอบ ถ้ายังเดินไหว ถ้ายังเดินไหวจะไปเปิดป่าสัก แล้วถลงกันอย่างเอ็กเกริก ก็เดินไหว ที่จริงนึก ว่าจะเดินไม่ไหวแล้ว แต่ก็เดินไหวเพราะพรที่ท่านทั้งหลายได้ให้ เสรวันนี่แม้จะไม่ไซ้ คือห่างจากวันเกิดแล้ว แต่ก็ถือว่าเป็นวันที่ได้ รับพร ตั้งแต่ 5 รอบครึ่ง 6 รอบ แล้วก็ถึง 7 รอบ ก็ขอขบใจท่านทั้งหลายได้มาให้พร และขอให้ทุกคนสามารถที่จะทำงานอย่างดี

แล้วก็มีสุขภาพแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง เพื่อที่จะทำหน้าที่ของคนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งแต่ละท่านก็เป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวม ไม่ใช่ไม่เป็นที่ให้ทุกคนได้ประสบความสำเร็จความเจริญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ต้นฉบับไม่มีหน้า
NO THIS PAGE IN ORIGINAL

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย